

GANADARPANA

EDITED

BY

RAMATARANA SHIROMONY

HEAD PANDIT

OF THE

KANDEE SCHOOL.

FIFTH EDITION.

गणदर्पणः ।

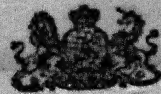
पाणिनीयधातुसहितसकलधातुरूपात्मकः ।

कान्दिस्वरजकीय-विद्यालयाध्यापकेन

श्रीयुक्त रीसंतारण-शिरोमणिना

प्रणीतः ।

पञ्चमसंस्करणम् ।

कलिकाताराजधान्यां

नारायणयन्त्रे

मुद्रितः ।

सन २३११ ।

প্রকাশক—শ্রীরামভারত শিরোমণি
কান্দি-দুলা।

প্রিন্টার—শ্রীরসিকলাল পান
নং ৭৫ তুলাপটী, নারায়ণ গ্রাম—কলিকাতা।

প্রথমবারের বিজ্ঞাপন ।

এক্ষণে সংস্কৃত ভাষার উন্নতি সাধনার্থ সহৃদয় নব্য সম্প্রদায় বহুপরিচর হইয়াছেন—ইহা অতিশয় সৌভাগ্যের বিষয়। আহা! কিছুকাল পূর্বে এই ভাষার যে কি ছত্রবস্থা বটয়াছিল তাহা স্মরণ করিতে হইলে হৃদয় বিদীর্ণ হয়। সে যাহা হউক, বর্তমান সময়ে এভাষার অসাধারণ চমৎকারিত্ব দেশীয় বিদেশীয় জনগণের হৃদয়ে দৃঢ়লগ্ন হইয়াছে, অতএব অল্পকাল মধ্যেই যে ইহার পুনরুন্নতি আমাদের নয়নগোচর হইবে, তাহার সন্দেহ নাই। কিন্তু অগ্রে ইহার কষ্টকাবৃত বর্ষ অপরিমিত করিতে না পারিলে কেহই ইহার মধুর মুখ নিরীক্ষণ করিতে সমর্থ হইবেন না।

ধাতুগহন এত জটিল যে, মহামহোপাধ্যায়গণকেও এ গহনে অন্তিম পদ হইতে দেখা দিয়া থাকে; অল্পমতি বালকগণের ত কবাই নাই। অতএব এই দুর্কোষ ধাতুগহন যাহাতে জগৎ করিতে পারি যার সে বিষয়ে সবলের যত্ন করা কর্তব্য। আমি যথাসাধ্য চেষ্টা ও পরিশ্রম স্বীকার করিয়া সুবল ধাতুর অর্থ ও রূপ সংগৃহীত করিয়া এই পুস্তক মুদ্রিত ও প্রচারিত করিলাম। কিন্তু কি পর্যন্ত কষ্টকাৰ্য্য হইয়াছি তাহা বিজ্ঞ পাঠকগণই বলিতে পারেন। অজ্ঞতাবশতঃ আপনি কিছুই স্থির করিতে পারিলাম না।

এই-সাক্ষেপ-করণার্থ আমরা নিম্নলিখিত নিয়মে ধাতুর রূপ প্রদর্শন করিয়াছি।

১। ভূ, দি, দিবারি, তুদানি, তুচুদানি প্রভৃতি ধাতুর লট, লিট, লুট, ও লঙ, বিভক্তিতেও সেইরূপ কার্য্য হয়। এতদ্বারা ওতদানীয়বলে লটের প্রথম পুরুষের একবচনের পদমাত্র দিয়াছি।

২। অদাদি জ্বাদি প্রভৃতি গণীয় ধাতুর পকারেৎ সাক্ষাৎক-বিভক্তিমাতেই প্রায় একরূপ কার্য্য হইয়া থাকে এবং পিৎ ত্রিস সাক্ষাৎক-বিভক্তিমাতেই প্রায় একরূপ কার্য্য হয়। এই নিমিত্ত আমরা লট, লোট, ও লঙের ভাবৎ পদ না লিখিয়া কেবল সেই সকল পদ লিখিলাম, যদ্বারা অবশিষ্ট সমস্ত পদও কল্পিত হইতে পারে।

৩। লিটের প্রথম পুরুষের দিবচনে যে যে কার্য্য হয় আর সমস্ত বিভক্তিতেও সেইরূপ কার্য্য হইয়া থাকে কেবল পদ্যায়পদের একবচনে রূপান্তর হয়। এই নিমিত্ত আমরা প্রথম পুরুষের একবচন ও দিবচনের পদমাত্র দিলাম। এবং লিটের ব্যঞ্জনাদি বিভক্তিতে সকল ধাতুর উত্তর ইট, হয়। যেহেতু স্থলে ইটের নিবেদ অথবা বিকল্পে বিধি আছে, সে সমস্ত পদ প্রদর্শিত হইয়াছে।

৪। বুট, লুট, লঙ, বিভক্তিতে প্রায় একই কার্য্য, এই নিমিত্ত তাহাদের এক একটা পদ প্রদর্শিত হইয়াছে।

৫। আশীলিঙ, বিভক্তিতে যে যে স্থলে কার্য্যবিশেষ আছে—তত্তৎপদমাত্র দিয়াছি।

৬। লুণ্ণ বিভক্তিতে প্রায় সকল ধাতুর প্রথম পুরুষের রূপ প্রদর্শিত হইয়াছে। যি
যে যে কার্য্য হয়, অস্ত্রাদি বিভক্তিতেও সেইরূপ কার্য্য হয়। অতএব যিগণনাভিপন্যের
অস্ত্রাদি পদ কল্পিত হইবে। সনম্বাদি পদের ভূবিপ্রবোগ বেধা যায় না, একত্র একত্রীবার
প্রদত্ত হইয়াছে।

কান্দী বিদ্যালয়। খ্রীঃ ১৮৬৭।

শ্রীরামতারণশর্মা

দ্বিতীয়বারের বিজ্ঞাপন।

প্রথম বারে পদদর্পণে ধাতু সকল অস্ত্র অকারাদি বর্ণ অল্পসারে প্রদর্শিত হইয়াছিল।
তাহাতে ঋটিতি ধাতু বাহির করা সকলের পক্ষে অতি সহজ হইত না; এই যেহেতু
ধাতু সকল আদ্য অকারাদিক্রমে সন্নিবেশিত করা হইয়াছে। বিশেষ এক্ষেত্রে ইহা দ্বারা
যে, গত বার অপেক্ষা এবার সমধিক পরিশ্রম স্বীকার করা হইয়াছে। স্থানে
সংক্ষিপ্ত বিচার ও স্থানে স্থানে আবশ্যকমত বহুবিধ প্রমাণ প্রদোষ দিতেও সক্ষম
নাই। (শোধনকার্য্যও পূর্ণাপেক্ষা প্রশংসনীয় হইয়াছে।) এই সমুদায় বিশেষ
এবার গ্রন্থের আয়তন বৃদ্ধি হইয়াছে। এমন কি পূর্ণাপেক্ষা আর চার পাঁচ কতমা
হইয়া পড়িয়াছে। সুতরাং এবার ইহার মূল্যও ক্রিষ্ণু অধিক পরিমাণে নির্দেশ
করা হইয়াছে। গতবার ১০ এক টাকা চারি আনা ছিল; এবার ১০ এক টাকা
আনা মাত্র নির্দিষ্ট হইল।

কান্দী বিদ্যালয়। ১২৮৩ সাল।

শ্রীরামতারণশর্মা

তৃতীয়বারের বিজ্ঞাপন।

এই সংস্করণে কবিরহস্ত ও ধাতুপ্রদীপ হইতে প্রমাণ সংগ্রহ করিয়া ইহার অসম্মতি
করিয়াছি। পূর্ণাপেক্ষা ইহা বিশেষরূপে সংশোধিত হইয়াছে।

কান্দী-বিদ্যালয়। ১৮৮৭ সাল।

শ্রীরামতারণশর্মা

पाणिनीया विभक्तयः ।

तिप् तम् भि। सिप् थस् थ। मिप् वस् मस्।
त आताम् भि। यास् आयाम् ध्वम्। इट् वहि मृडिङ् ॥
पा ३, ४, ७८ ।

आदिष्टा विभक्तयः ।

लट् लट्
परस्मैपदम्

प्रथमपुरुषः

मध्यमपुरुषः

उत्तमपुरुषः

ए०	हि०	व०	ए०	हि०	व०	ए०	हि०	व०
तिप्	तम्	अन्ति।	सिप्	थस्	थ।	मिप्	वस्	मस्।
ते आते अन्ते।			से आथे ध्वे।			ए वहि मृडि।		

लोट्
परस्मैपदम्

तप्	ताम्	अन्तु।	हि	तम्	त।	आनिप्	आवप्	आमप्।
ताम् आताम् अन्ताम्।			स्व आयाम् ध्वम्।			ऐप् आवहेप् आमहेप्।		

लिट्
परस्मैपदम्

यात्	याताम्	युस्।	यास्	याताम्	यात।	याम्	याव	याम।
यात् याताम् ईरन्।			ईयास् ईयायाम् ईध्वम्।			ईय ईवहि ईमहि।		

सुङ् लुङ् लृङ्

परस्मैपदम्

प्रथमपुरुषः

मध्यमपुरुषः

उत्तमपुरुषः

ए० द्वि० तृ० ए० द्वि० तृ० ए० द्वि० तृ०
दिप् ताम् अनृ। सिप् तम् त। पम् व म।

आत्मनेपदम्

त आताम् अन्त। यास् आयाम् ध्वम्। इ वदि मदि।

लिट्

परस्मैपदम्

यल् अतुम् उम्। यल् अतुम् अ। यल् व म।

आत्मनेपदम्

ए आते इरे। से आये ध्वे। ए वदि मदि

लुट्

परस्मैपदम्

ता तारी तारस्। तासि तास्यस् तास्य। तास्मि तास्मन् तास्मन्।

आत्मनेपदम्

ता तारी तारस् तासे तासाथे ताध्वे। ताहे तास्यहे तास्यहे

/लाशीर्निङ्

परस्मैपदम्

यात् यास्ताम् यासुस्। यास् यास्तम् यास्त। यासम् यास्व यास्व

आत्मनेपदम्।

सीष्ट सीयास्ताम् सीरन्। सीष्टास् सीयास्ताम् सीध्वम्। सीय सीयदि सीमदि

गणदर्पणः ।

भावादादौ जुहोत्यादि-दिवादी स्वादिरेव च ।

तुदादिश्च रुधादिश्च तनक्रादिचुरादयः ॥

(अ)

अक्—भा. प ।

कुटिलगतिः । वक्रगतिः । लट् अकति ।
लिट् आक । आकतुः । लुट् अकिता ।
लुङ् आकीत । आकिष्टाम् । णिच् अक-
यति । घटादिः ।

अच्—अच्, भा, प ।

१ व्याप्तिः । २ संवृतिः, वो । लट्
अचति, अच्योति, पा ३, १, ७५ ।
लङ् आचत्, आच्योत् । लिट् आनच ।
आनचतुः । आनचिथ, आनष्ठ पा ७,
२, ४४ । लुट् अचिता, अष्टा । लट्
अचिष्यति, अच्यति । लुङ् आचीत् ।
आचिष्टाम्, आष्टाम् । आचिषुः, आचुः ।
इडभावपक्षे वृद्धिः । मा भवानाचीत् ।
सन् अचिचिषति, अचिचति । णिच्
अचयति । आचिचत् । अचित्वा, अष्टा ।
क्त अष्टः । क्तिन् अष्टिः । अचि अचम्
अष्टौ । सम्—प्राप्तिः ।

अग्—(अक) भा, प ।

वक्रगतिः । अगति । अग । अगिता ।
णिच् अगयति । घटादिः ।

अघ—अघ, प । अदन्तः ।

पापकरणम् । लट् अघयति ।

अङ्—अकि, भा, आ ।

१ अङ्गनम् । चिह्नीकरणम् । २ गतिः,

वो । लट् अङ्गते, अङ्गते प्रत्यतीर्थेषु वृष-
युग्मानि शक्तिः । अङ्गयत्यरिसेन्यानि
युधि पृष्ठेषु सायकैः ॥ कवि १६० । लिट्
आनङ्गे । लुट् अङ्गिता । लुङ् आङ्गिष्ट ।
सन् अङ्गिकिषते । अङ्ग—अङ्ग, प ।
अदन्तः । १ गतिः । २ लक्षणम् । अङ्ग-
यति । अङ्गापयति । अङ्गयामास
वत्सान्, भारत । अकि, वो । अङ्गयति ।
अङ्गति । अङ्गनम् । अङ्गितः । अङ्गः
“नाङ्गा राज्ञा ललाटे स्युः” मनुः ८, २५० ।

अङ्—अगि, भा, प । गतिः ।

लट् अङ्गति । लिट् आनङ्ग । अङ्ग
(अङ्ग) अङ्ग, प । अदन्तः । १ गतिः । २
अङ्गनम् । अङ्गयति । अङ्गापयति, वो ।
अङ्गम् । अङ्गना ।

अङ्—अचि, भा, आ ।

१ गतिः । गमनारम्भः । २ आक्षेपः ।
निन्दा । ३ आरम्भः, वो । लट् अङ्गते ।
लिट् आनङ्गे । लुट् अङ्गिता लुङ् ।
आङ्गिष्ट । अङ्गः ।

अञ् (अनञ्)

अञ्—भा, प । १ गतिः ।

२ क्षेपणम् । लट् अञ्जति । लिट् वि-
वाय, पा २, ४, ५६० । विव्यतुः विव-
यिथ, विवेथ, आजिथ, कौ ४० । विवाय,
विवय । विव्यि । लुट् वेता, अजिता ।
लट् वेयति, अजिष्यति । आशिषि,

वीयात् । लुङ् अवैषीत् । अवैष्टाम् ।
 अवैषुः । पक्षे आजीत् । आजिष्टाम् ।
 आजिषुः । सन् विवोषति । यङ् वेवो-
 यते । अस्य यङ्लुग् नास्ति, कौ २१८ ।
 णिच् वाययति । प्रवायकः । प्रवयणी-
 यम् । प्रवीतः । प्रवयनः, प्राजनः, पा
 २,४,५७ । संवैतिः । समजः । समानः,
 व्याजः । वातमजः । अजिरम् ।

अञ्—अन्चु, भ्वा, प ।

१ गतिः । २ पूजनम् । अन्चु, अचु
 अचि, भ्वा, उ । १ गतिः । २ याचनम् ।
 ३ अव्यक्तशब्दः, वो । लट् अञ्चति ।
 ०ते, स्वतन्त्रा कथमञ्चसि, भ ४, २२ ।
 अचु, अचति । ०ते । लिट् आनञ्च ।
 आनञ्चे, रत्नमानचुर्यञ्जिया रुगाः, भ १४,
 ८८ । लुट् अञ्चिता । लृट् अञ्चिष्यति ।
 ०ते । आशिषि, अञ्चरात्, पा ६,४,३० ।
 गतौ तु अञ्चात्, पा ६, ४, २४ । लुङ्
 आञ्चीत् । आञ्चिष्टाम् । आञ्चिषुः । आ-
 ञ्चिष्ट । आञ्चिषातीम् । आञ्चिषत । क-
 श्येणि, अञ्चते । अचि, अञ्चते । सन् अ-
 ञ्चिचिषति । ०ते । णिच् अञ्चयति ।
 अन्चु, चु, प । विशेषणम् । अञ्चयति ।
 अञ्चति । सुदमञ्चय, गीतगो १० ११)
 (उ) अञ्चिता, पा ७,२,५३ । अङ्किा
 पूजायाम् । अन्यत्र अङ्का । अक्तः, अञ्चि
 तः, अञ्चिमविक्रमः, र ८,२४ । उच्चैर-
 ञ्चितलाङ्गूलः शिराञ्चित्वेव संवहन्, भ
 ८,४० । प्राङ्, सध्पुङ् । पूजायां प्राञ्चा,
 प्राङ्भ्याम् । अव—अधोगतौ अवाङ् ।
 उद्—उद्गतिः । उदञ्चिताक्षः, भ १,३१ ।
 इदक्तमुदकं कृपात्, पा ७,२,५३ । सम्,
 समक्तो शकुनेः पादौ, पा ८,२,४८ ।
 नि—न्यग्भावः । न्यञ्चत्युदञ्चत्यपि, म-
 हाना, ३,८१ ।

अञ्—अन्चु, भ्वा, प ।

१ व्यक्तिः । प्रकाशः । २ मर्षणम् । ३
 स्तलणं, वो । ४ कान्तिः । ५ गतिः ।
 लट् अनञ्ति । अङ्क्ताः । अनञ्ति । लोट्
 अनक्तु । अङ्क्थि । अनञ्जानि । लिङ्
 अनञ्जरात् । लङ् अनक् । अनञ्जताम् ।
 आञ्चन् । लिट् आनञ्च । आनञ्चिष्य,
 आनञ्च्य । लुट् अनञ्जिता, अङ्क्ता । लृट्
 अनञ्चिष्यति, अङ्जरात् । लुङ् आञ्चीत् ।
 आञ्चिष्टाम् । आञ्चिषुः पा ७, २, ७१ ।
 सन् अनञ्जिजिषति, पा ७,२,७४ । णिच्
 अनञ्जयति । आञ्जित् । मानाञ्ची रा-
 जसामायाः, भ ८,४८ । अनञ्जयन्तो स्वके
 नेत्रे, मनुः ४,४४ । अञि, चु, प,
 दीप्तिः । अनञ्जयति । अनञ्जिता, अङ्क्ता,
 अङ्क्ता, पा ६,४,३२ । अक्तः । अभि—अ-
 भ्यङ्कः । वि—व्यक्तिः, अकिञ्चनत्वं मन्त्र-
 जं व्यनक्तिः रघु ५।१६ । व्यनक्ति यच्छु-
 रीरस्यं लक्षणं सार्वभौमताम् । व्यञ्जयन्ति
 च गोदानं यदेषि याज्ञिका द्विजाः ।
 कवि ३,२८ । मुञ्जङ्गा व्यञ्जयन्ते मणिभिः
 फणस्यैः, र १३,१२ । अभिवि—अभि-
 व्यक्तिः, तां प्रत्यभिव्यक्तमनोरथानाम्, र
 ६, १२, १६, २३ ।

अट्—भ्वा, प । गतिः ।

भ्रमणम् । लट् अटति । लिट् आट ।
 आटतुः । आशमानाट, भ ४,१२ । लुट्
 अटिता । लृट् अटिष्यति । लुङ् आटीत् ।
 आटिष्टाम् । आटिषुः । कपिराटीद्
 गृहाद् गृहम्, भ ८,४२ । सन् आटि-
 टिषति । यङ् अटाव्यते, पा ७,४,८२ ।
 अटाव्यमानोऽरण्यानीम्, भ ४,२ । णिच्
 आटयति । आटिटत् । परि—पर्यट-
 नम् । तीर्थेऽपि पर्यटस्व, भारत । अट्,
 चु, प (अट) ।

अट्—अदट्, अत्ट, अट्ट। भ्वा, आ।
 १ अतिक्रमः। २ हिंसा। लट् अट्टते।
 लिट् आनट्टे। लुट् अट्टिता। लुङ् आट्टिष्यत्।
 सन् अट्टिष्यति। अट्टिष्यति।
 “अतिट्टिष्यते”। अट्ट—च्, प। अनादरः।
 अट्टयति। आट्टित्। अट्—आट्टयतीति
 रमानाथः। क्तिप् अट् ‘अत्’। •

• अट्—भ्वा, आ। (अण्ड)

• अड्—भ्वा, प। उद्यमः।

लट् अडति। लिट् आड। आडतुः।
 लुट् अडिता। लुट् आडोत्।

अड्ड्—अदड्ड, भ्वा, प।

१ अभियोगः। समन्तादु योगः। २
 निर्वाहः, वो। लट् अड्डति। लिट्
 आनड्ड। लुट् अड्डिता। लुङ् आड्डोत्।
 सन् अड्डिष्यति। अड्डिष्यति, वो।
 णिच् अड्डयति। आड्डित्। क्तिप्
 अत्।

अण्—भ्वा, प। शब्दः।

दि, आ। प्राणनम्। जीवनम्। लट्
 अणति। अण्यते, न प्राण्यते पुरं तस्य
 प्रतिकूलं करोति यः। कवि १७२। लिट्
 आण। आणि। लुट् अणिता। लुङ्
 आणोत्। आणिष्यत्। सन् अणिष्यति।
 ०ते। णिच् आणयति। अण्, अन्यते
 इत्येके। आणकाः।

अण्—अठि, अठ, भ्वा, आ।

गतिः। लट् अणठते। लिट् आनण्ठे।
 लुट् अणठिता। लुङ् आणठिष्यत्। सन्
 अणठिष्यति। णिच् अणठयति। आणठ-
 ठत्। अठते इति काशिका। अठति,
 वो।

अत्—भ्वा, प। भ्रमणम्।

• सततगमनम्। लट् अतति। लिट्

आत। आततुः। लट् अतिता। लट्
 अतिष्यति। लुङ् आतीत्। मा भवा-
 नतीत्। आतिष्ठाम्। आतिः, स्वातिः,
 पदातिः, अतसौ।

अदृ—अदा, प। भक्षणम्।

लुट् अत्ति। अत्तः। अदन्ति, किम-
 दन्ति मृङ्गाः, विदग्धसु। हि अत्ति।
 लिङ् अद्यात्। लङ् आदत्, पा ७, ३,
 १००। आत्ताम्। अदन्, आदः। लिट्
 जघास, पा २, ४, ४०। जचतुः। जघ-
 सिथ। पचे, आद। आदतुः। आदिथ,
 पा ७, २, ६६। अस्त्रैरादिथ शस्त्राणि,
 भ ८, ४८। लुट् अत्ता। लट् अत्त्यन्ति
 नरान्त्स्यन्ति, भ १६, ३२। लुङ् अघ-
 सत्, पा २, ४, ३७। लुङ् अघसन्
 व्यालास्वामपालां कथं नवा, भ ५,
 ६६। कमणि, अद्यते। अनेनास्वामहे
 वयम्, भ ७, ८२। सन् जिघत्सति। णिच्
 आदयति। ०ते। जग्ध्वा। जग्धः।
 अन्नमिति संचिह्नसारः। अन्नरः घासः।
 अत्तुं माहेन्द्रियं भागम्, भ ५, ११। नि-
 निघसः, न्यादः।

अण्—अदा, प। अण्, (अण्) दि,
 आ। प्राणनं जीवनम्। लट् अनिति, पा
 ७, २, ७६। अनितः। अनन्ति। दि,
 अन्यते। हि, अनिहि। लिङ् अन्यात्।
 लङ् आनीत्, आनत्। आनिताम्। आ-
 नन्। लिट् आन, आने। लुट् अनिता।
 लट् अनिष्यति। ०ते। लुङ् आनीत्।
 आनिष्ठाम्। आनिषुः। आनिष्यत्। सन्
 अनिष्यति। ०ते। णिच् आनयति।
 आनिनत्—न अन्नम्। ०प्र—आसत्यानां
 जीवनम्। प्राणिति। पराणिति, पा
 ८, ४, १८। अपमृत्युं परित्यज्य सुखं
 प्राणिति यत्प्रजा। कवि १७२। प्राणि-
 णिष्यति, पा ८, ४, २१। प्राणिष्यत्।

प्राणिवस्तुव मानार्थम्, भ ४, ३८।
प्राणोदुदमीलीञ्च लोचने, भ १५, १०२।
प्राणितम्। प्राणनम्। “प्राणोऽपानः
समानश्चोदानव्यानौ च वायवः” इत्य-
मरः।

अन्त्-अन्द्-ईन्त्—अति, अदि, ईति।
भ्वा, प। वन्धनम्। लट् अन्तति।
अन्दति। ईन्तति। लिट् आनन्त।
अति, अदि, ईदि, विदि, गडि पञ्चैते
न तिङ् विषया इति काश्यपादयः। अन्ये
तु तिङ् मपीच्छन्ति। अन्तः। अन्तकः।
अन्दुकः। अन्दूः।

अन्ध—भु, प। अदन्तः।
१ दृष्टिरहितोभावः। २ उपसंहारः।
अन्धयति। आन्दधत्। अन्धितः।

अभ्—भ्वा, प। गतिः।
लट् अभ्रति। लिट् आनभ्र। आन-
भ्रतुः। वनेष्वानभ्र निर्भयः, भ ४, ११।
लुट् अभ्रिता। लुङ् आभ्रीत्। मा
भवानभ्रीत्। सन् अभिभ्रयति। णिच्
अभ्रयति। आबिभ्रत्। अभ्रम्।

अम्—भ्वा, प। १ गतिः।
२ शब्दः। ३ सञ्चालिः सेवा। लट्
अमति, अमन्ति व्याधयोऽप्येनम्, कवि
१८०। लिट् आम। आमतुः। लुट्
अमिता। लृट् अमिष्यति। लृङ्
आमीत्। आमिष्टाम्। णिच् आम-
यति। अम, चु, प, रोगः, आमयति,
आमयन्ति यम्, कवि १८०। अमितः।
आन्तः। अभ्यमितः, अभ्यान्तः, पा ७,
२, २८। अभ्यमितः अभ्यान्तः, पा ७,
२, २८। अभ्यमी। अमः।

अम्ब—अवि, भ्वा, आ। शब्दः।
लट् अम्बते। लिट् आनम्बे। लृट्
अम्बिता। लृङ् आम्बिष्ट। अम्ब, भ्वा,
प। गतिः। अम्बति, वो।

अय्—भ्वा, आ। गतिः।

लट् अयते। लिट् अयाचक्रे, पा ३,
१, ३७। लुट् अयिता। लृट् अयिष्यते।
आशिषि, अयिषौद्धम्, अयिषौध्वम्।
लुङ् अयिष्ट। आयिषाताम्। आयिषत।
आयिद्धम्, आयिध्वम्, पा ८, ३, ७८। सन्
अयिषिषते। णिच् आययति, आयः।
प्र—परा—पलायनम्। प्रायते। पला-
यते, पा ८, २, १८। दुरितश्च पलायते,
कवि २५८। पलायाचक्रे, म ५ १०६।
तमादाय पलायिष्ट, भ १५, ५६।
पलायितः। निर्—निलयते। दुर—
दुल्लयते। उदयति बिततोर्द्धरश्मिरञ्जौ,
मा ४, २०। अयगताविति स्वरितेतं
केचिदिच्छन्ति, मञ्जी। वस्तुतस्तु इ ग-
तावित्यस्य रूपम्।

अर्क्—भु, प। १ स्तुतिः।
२ तपनम्। अर्कयति। अर्कः।
अर्घ्—भ्वा, प। १ हिंसा।
२ क्रयः। ३ पूजनम्, वो। अर्चति।
अर्चः।

अर्च्—भ्वा, प। उ, वो।
१ अर्चनम्। पूजा। लट् अर्चति। ०ते,
वो। लिट् आनर्च। लुट् अर्चिता।
लृट् अर्चिष्यति। लुङ् आर्चीत् आर्चि-
ष्टाम्। आर्चिषुः। आर्चीद् द्विजातीन्,
भ १, १५। सन् अर्चिचिषति। चु, प।
पूजा अर्चयति। अर्चति। युजादिषु
पाठफलं कर्त्तृभिर्प्राये क्रियाफले आत्म-
नेपदार्थमिति प्रदीपः। भक्त्याऽर्चयति
यो विप्रान् गुरुन् देवांस्तथाचर्ति। अ-
र्चन्ते चरणौ यस्य, कवि ११६। आर्चि-
चल। दूरस्थो नार्चयेद् गुरुम्, सनुः २,
२, २ अर्चयित्वा फलेरर्च्यो, भ ६, ७०।

अर्चा। अर्चना। अर्चितः। अभि—
आशीर्भि रभ्यर्च्य, भ १, २४। प्र—
प्रानर्चुरर्चा, जगदर्वनीयम्, भ २,
२०। सम्—सामन्यांश्च समर्चयन्, भ
४, ८।

अर्ज—भा, प। अर्जनम् १।

उपाजनम्। लट् अर्जति। यदधम-
र्जति, नै ५, ८४। सर्वोऽप्यर्जयति द्रव्य-
मात्मनः प्रीतिहेतवे। अर्जते शास्त्रतो
कीर्त्तिं यशश्चार्जति यः स्थिरम्॥ कवि
१००। लिट् आनर्ज। आनर्जतुः।
आनर्जुः। आनर्जु नृभुजोऽस्त्राणि, भ
१४, ३४। लुट् अर्जिता। लुङ्
आर्जीत्। ० आर्जिष्टाम्। आर्जिषुः।
सन् अर्जिजिषति। चु, प। १
प्रतियङ्गः। संस्कारः। २ उपाजनम्।
अर्जयति। आर्जिजत्। आर्जिजत् स
हचम्, भ १५, ४३। परस्त्रान्यार्जयन्,
भ १७, ३८। अर्जनम्। अर्जितः। उप-
उपाजनम्। चिरकालोपाजितः, सुहृत्,
हितोप।

अर्थ—चु, प्रा। अदन्तः।

उपयाच्ना। याचनम्। अर्थयते,
अर्थोपयति शास्त्राणि नार्थमर्थयते-
ऽन्यतः। कवि २६४। आर्त्तयत। तमि-
र्थयाञ्चक्रे योद्धुम्, भ १४, ८८। वेष्ट्यं
गत्वाऽर्थयस्व धनम्, भारत। अर्थः।
अर्थी। अर्थितः। अर्थयितव्यः। अभि—
अभ्यर्थना प्रार्थना। अवकाशं किलोद-
न्वान् रामायाभ्यर्थितो ददौ। २४,
५८। भ ६, ३। प्र—प्रार्थना। तं प्रार्थ-
याञ्चक्रे प्रियाकर्तुम्, भ ४, १८। गाव-
स्तृणमिवारण्ये प्रार्थयन्ति नवं नवम्।
प्रार्थयन्ति शयनोत्थितप्रियाः, इत्यादौ
तु (प्रार्थनं कुर्वन्तीति प्रार्थनशब्दात्
• णिच्) लो १८७। सम्—समर्थनम्।

अर्द—भा, प। १ गतिः।

२ याचनम्। ३ पीडनम् लट् अर्दति,
अर्दति हिषतां दर्पमर्दतुर्दुरितोदयम्।
यश्चादयति दारिद्र्यम्, कवि ११८। शर-
हनं नार्दति चातकोऽपि, २ ५, १७।
लिट् आनर्द। आनर्दतुः। लुट् अर्दिता।
लुङ् अर्दिष्यति। लुङ् अर्दीत्। आर्दि-
ष्टाम्। आर्दिषुः। रत्नसङ्घाणि मे आ-
र्दीत्, भ १२, ३६। सन् अर्दिदिषति।
अर्द, चु, उ। आ, वो। हिंसा। अर्द-
यति। ० ते अर्दति। ० ते। आर्दिदत्,
येनार्दिदहेत्यपुनं पिनाकी भ २, ४२।
अर्दनम्। अर्दितः। अति—प्रपीडनम्।
अत्यार्दिद् बालिनः पुत्रम्, भ १५, ११५।
अभि—अभ्यर्दितः। सन्निकर्षे, अभ्यर्थः।
नि—निपीडनम्। व्यर्थः। वि—व्यर्थः।
सम्—समर्थः, पा ७, २४, २५।

अर्द—भा, प। १ गतिः।

२ हिंसा। अर्दति। आनर्दं। अर्दिता।
अर्द, भा, प। हिंसा। अर्दति।

अर्ह—भा, प। १ पूजा।

२ योग्यता। समर्थभावः। लट् अर्हति।
धर्मान् नो वक्तुमर्हसि, मनुः १, २।
सुल्लोकाधिपत्यं वेदशास्त्रविदार्हति,
मनुः १२, १००। लिट् आनर्ह। लुट्
अर्हिता। लुङ् अर्हिष्यति। लुङ् आ-
र्हीत्। आर्हिष्टाम्। आर्हिषुः। सन्
अर्जिहिषति। अर्ह, चु, प। पूजा।
अर्हयति। आर्जिहत्। राजार्जिहत्
तम्, भ ११, ७। अर्ह, जु, प। पूजा।
अर्हयति। अर्हति। अर्हा। अर्हणा।
अर्हणम्। अर्हन्। पूजार्हः।

अल—भा, प। १ अलङ्करणम्।

२ निवारणम्। ३ पर्याप्तिः। साम-
र्थ्यम्। लट् अलति। ० ते, वो। लिट्

आल। लुट् अलिता। लुट् अलिष्यति।
लुङ् आलीत्। आलिष्टाम्। आलिषुः।
मा भवानलीत्। अलम्। अलकम्।
अली।

अव्—भवा, प। १ रक्षणम्।

२ गतिः। ३ शोभा। ४ प्रीतिः। ५
दृष्टिः इच्छानाशः। ६ अवगमः। ७
प्रवेशः। ८ श्रवणम्। ९ ऐश्वर्यम्। स्वा-
मित्वम्, सामर्थ्यम्, वी। १० याचनम्।
११ करणम्। अनुष्ठानम्। १२ इच्छा।
१३ दीप्तिः। १४ प्राप्तिः। १५ आलिङ्ग-
नम्। १६ हननम्। १७ आदानम्। १८
त्यागः। १९ वृद्धिः। एकोनविंशतिरर्थः।
लट् अवति, न मामवति सहोपा रत्न-
सुरपि सेदिनौ, र १, ६५। लिट् आव।
पावतुः। लुट् अविता। लृट् अविष्यति।
लुङ् आवीत्। मा भवानवीत्। आवि-
ष्टाम्। आविषुः। ऊः उवौ, कतिः
अविषः।

अवधीर—डु, प। अदन्तः।

अवज्ञा। अवधीरयति। अवधीरणा।
अवधीरितः। ज्ञा, अवधीर्य। हित-
वचनमवधीर्य। हितो। इतौव धारा-
मवधीर्य। नै १, ७२। नित्यमव-
योगः।

अश्व—अशू, स्त्रा, आ।

१ व्याप्तिः। प्राप्तिः। पूरणम्। आच्छा-
दनम्। २ संघातः। राशौकरणम्।
लट् अश्रुते। अश्रुवाते। अश्रुवते, रामा-
द्रक्षांसि विभ्यल्यश्रुवते दिशः, भ ५,
१४। अश्रुते च परं तपः, कवि २६६।
लिट् अश्रुवीत्। लङ् आश्रुत। आश्रु-
वाताम्। आश्रुवत। लिट् आनये, पा
७, ४, ७२। आनयिषे। आनये। आन-
यिष्ये, आनयद्दे। खपाटैः खमानये, भ
२, ३०। औषन्धणा मानयिरे, र ७,

२३। लुट् अशिता, अष्टा। लृट् अशि-
ष्यते, अष्यते। आशिषि। अशिषीष्ट,
अशीष्ट। लुङ् आशिष्ट, आष्ट। आशि-
षाताम्, आक्षाताम्। आशिषत, आ-
क्षत। सन् अशिषिषति, पा ७, २,
७४। यङ् अशाश्रते कौ २०६। णिच्
आशयति। आशिशत्। अशित्वा, अष्ट्या।
अष्टः। वि—व्याप्तिः। धोयो व्यानये
दिशः, भ १४, ८६। व्यश्रु वाना दिशः
प्रापूर्वनम्, भ ८, ४। ते तं व्याशिषत,
भ १५, ४३।

अश्व—क्रा, । भोजनम्।

लट् अश्राति। अश्रीतः। अश्रन्ति।
अश्राति शुचिमाहारम्, कवि २२६।
देवता मांसानि अश्रन्ति, भ ५ १४।
६, ४४। लिङ् अश्रीयात्। णिच् अश्रान।
लङ् आश्रात्। आश्रीताम्। आश्रन्।
लिट् आश। आश्रतुः। लुट् अशिता।
लुङ् आशीत्। आशिष्टाम्। आशिषुः।
सन् अशिषिषति। यङ् अशाश्रते।
णिच् आशयति, पा १, २, ८१। अतिथिः।
पूर्वमाशयेत्, मनुः, ३, ८१। उप—उप-
भोगः। प्राप्तिः। स्वर्गलोकमुपाश्रीयाम्,
रामा। न फलं तदुपाश्राति, भारत।
प्रभोजनम्। प्राश्रु हृतोच्छिष्टम्, भ
१, १३। प्राशीत्, भ १५, २८। सन्—
भोजनम्। अन्नं समश्रीयात्, मनुः, ६, १८।

अश्व—(अन)

अश्व—अश्व, भवा, उ। १ गतिः।

२ दीप्तिः। ३ आदानम्। लट् असति।
०ते। अपति। ०ते। लिट् आस। आसे।
लावण्य वत्पाद इवास यज्ञः (दिदौपे)
कु १, ३५। लुट् असिता। अभि—अ-
भ्यासः। वेदमेवाभ्यसेत्, मनुः, ४, १४७।
नि—निक्षेपः। न्यसेत् पादम् मनुः, ६,
४६। सम्, नि—संन्यासः। वेदान्तं।

श्रुत्वा संन्यसेत्, मनुः ६, ८४। विनि-
विन्यासः। विन्यसेत् पूर्वं भूमौ, मनुः
३, २२६।

अक्षे—अदा, प। सत्ता।

विद्यमानता। स्थितिः लट् अस्ति।
स्तः। सन्ति, पा ६, ४, १११। पस्वत्त-
रस्यां दिशि देवतात्मा। कु १११। अस्ति-
वांनोति वानरः, भ ६, ८८। अस्ति,
पा ७, ४, ५०। लिङ् स्यात्। लोट्
अस्तु। हि एधि, पा ६, ४, ११८। एधि
कर्मकरस्त्वं मे। भ २०, ६। लङ् आ-
सीत्, पा ७, ३, ८६। आस्ताम्। आ-
सन्। आसीदिदं तमोभूतम्। मनुः १,
५। लिट् अभूव, पा २, ४, ५२। इवास
यत्रः। तिङन्तप्रतिरूपमव्ययम्। कु
१। लुट् भविता लृट् भविष्यति।
लुङ् अभूत्। सन् तुभूषति। यङ्
बोभूषते। व्यति—व्यतिस्ते। व्यतिसे।
व्यतिहे, पा ७, ४५०, ५२। अन्यो
व्यतिस्ते तु ममापि धर्मः, भ २, ३५।
अभि—अभिध्यात्, पा ८, ३, ८७।
यदत्र समाभिध्यात् तद्दीयताम्, पा १,
४, ८१। प्रादुः—प्रादुर्भावः। प्रादुः-
ध्यात्। प्रादुरास ताडका, र ११, १५।

अस्—असु, दि, प। सोपसर्गः (उ)।

चेपणम्। अपनोदनम्। लट् अस्यति।
लिट् आस। आसतुः। अस्त्राण्यासुः पर-
स्परम्, भ १४, ७७। स्त्रोणामास अमम्,
नलोदयः ४, ३६। लृट् आसिता। लृट्
आसिष्यति। लुङ् आस्यत्, पा ७, ४,
१७। तस्मिन्नास्त्रदिषीकास्त्रम्, र १२,
२३। सन् आसिसिपति। लिच् आस-
यति। आसिसत्। (उ) असित्वा,
अस्त्वा। अस्तः। अस्यमानं महागदाः,
भ ५, ८१। पा ३, २, १२८। अस्—

अपसारणम्। त्यागः। अपास्यति।
०ते। किमित्यपास्याभरणानि, कु ५,
४४। सुरानपास्य तं निषेविरे, मा १,
४४। यदि समरमपास्य नास्ति मृत्यो-
र्भयम्, हितोप। अभि—अभ्यासः।
चेपणम्। अभ्यस्यति व्रतम्, र १३,
६७। अभ्यस्यन्ति तटाघातम्, कु २,
५०। चङ्कुलं रोमन्यमभ्यस्यतु, शकु।
वेदं सदाभ्यस्येत्, मनुः २, १६६। अभ्य-
स्यतो वाषाणन्, भारत। नि—निचेपः।
त्यागः। अयोग्ये न महिषो न्यस्यति
भारम्, भ १, २२। भ्रातरि न्यस्य मां
यातः, भ ५, ८२। जीवितं न्यस्य यम-
क्षयं व्रजेत्, रामा। न्यस्तग्रस्तः, भारत।
विनि—विन्यासः। विभागविन्यस्त-
महाघोरजम्, भ ३, ३। निर्—निरस-
नम्। अपसारणम्। वाणेन रक्षःप्रक्ष-
नानिरास्यत्, भ २, ३६; १, १२, १५,
३५। यशांसि सर्वेषुभृतां निरास्यत्, भ
१, ३। परि—चेपणम्। पतनम्। घटं
पर्यस्येत् पदा, मनुः ११, १८४। पर्य-
स्ताः पृथिव्यामशुविन्दवः, र १०, ७५।
अनेन पर्यासयताशुविन्दून्, र ६, २८।
विपरि—विपर्यासः। विपर्ययः। प्र-
पचेपः। कुर्भं प्राख्येयुर्जलाशये, मनुः
११, १८५। वि—अपनयनम्। विभागः।
व्यस्यद्दन्त्यां शिग्रिरेः पयोभिः, भ ३,
४०। चतुर्धा व्यस्य प्रसवः, र १०, ८४।
व्यस्य वेदान्, भारत। सम्—संचेपः।
समासः।

अंस—अंश—अंश, प। अदन्तौ।

विभागः। अंसयति। अंसापयति।
अंशयति। अंशापयति। अंस, अंश, प।
समावर्तः। अंसयति। अंसः, अंशः।
अंशः। अंशी। अंशितः। वि—विज्ञेयः।
व्यंसयामास तत् सैन्यम्, भारत।

अंह—अहि, भवा, आ। गतिः।
 लट् अंहते। लिट् आनंहे। आनं-
 हिरेर्दादं प्रति, भ ३, ४६। लुट्
 अंहिता। लृट् अंहिष्यते। लुङ् अं-
 हिष्ट। अंहिषातां रघुव्याघ्रौ शरभङ्गा-
 अमम्, भ ४, ४। सन् अञ्जिहियते।
 प्राच्यमञ्जिहियाचक्रे, भ ४, १५।
 णिच् अंहयति। आञ्जिहत्। तमाञ्जि-
 हर्षयिलयन्नभूमिम्, भ २, ४०। अहि
 (अजि) जु, प। दौमिः। अंहयति। अंहः।

(आ)

आञ्क्—आकि, भवा, प।

आयामः। दैर्घ्यम्। लट् आञ्कति,
 आञ्कति शत्रूणां धूलिपङ्क्तिः, कवि
 २१६। लिट् आनाञ्क्ये। (आञ्क् इति
 न्यासकारः)। लुट् आञ्कता। लुङ्
 आञ्कीत्। सन् आञ्किष्यति, पा ६,
 १, ३। णिच् आञ्कयति।

आन्दोल—जु, प। अदन्तः। दोलनम्।

आन्दोलयति। हिन्दोलयति। हिस्ला-
 लयति।

आप्—आप्, स्वा, प।

आप्तिः। प्राप्तिः। लट् आप्रोति।
 आप्रुतः। आप्रुवन्ति। आप्रोति देयतां
 लोकात्, भाग्यं। लिङ् आप्रुयात्।
 स्वर्गफलमाप्नुयात्, भारत। लङ् आ-
 प्रोत्। आप्रुताम्। आप्रुवन्। पम्,
 आप्रुवम्। लिट् आप। आपतुः, शवरी-
 मापतुर्वने, भ ६, ५८। आपुरक्षां फलम्,
 र २, ११। लुट् आपा। लृट् अप्रस्यति।
 लुङ् आपत्। आपताम्। कर्मणि, मया
 त्वमाप्ताः शरणं भवेयुः, वयं त्वयाप्याप्-
 त्वाहि धर्मवृद्धे, भ १, २१। सन् ईप्सति,
 पा ७, ४, ५३। ईप्सतं सार्गलं विद्मि,

र १, ८०। णिच् आपयति। आपिपत्।
 आप्रु, जु, प। लभ्यन्म्। प्रापणम्। आ-
 पायति। आपति। आपते इति कश्चित्।
 यः प्रापयति सर्वत्र समानं अनुराजयत्।
 प्रापति प्रत्यहं तेजः कीर्त्यां प्राप्नोति
 रोदसौ॥ कवि ६६। अभि—अहिम-
 भीषतां, मनुः ५, १३६। नान्यदन्तमभी-
 षामि स्थानम्, भारत। अय—प्राप्तिः।
 लाभः। सिंहादधाप द्विपदम्, अ १८,
 ३५। इह कीर्तिमवाप्नोति, मनुः २, ८।
 परि—पथ्याप्तिः, र १५, १८। प्र—प्राप्तिः।
 गतिः। प्रापदायम्, र १, ४८। जटायुः
 प्राप रावणम्, भ ५, ८६। पय गजः
 प्राप्तः, शकु। सम्प्राप्तिः। संप्राप्य तीरं
 तमसापगायाः, भ ३, २८। संप्राप्नुवन्ति
 दुःखानि तासु योनिषु, मनुः १२, ७४।
 वि—आप्तिः। खं व्यापदपुषोऽरुणा, भ
 १४, २२, ७, ५६। गिरिव्याप्तः क्रम्याङिः,
 भ ६, ३८। सम्—प्राप्तिः। सिद्धिं समाप्नु-
 यात्, भारत। णिच् समाप्तिः। व्रतयेयं
 समाचयेयं, मनुः ११, १५८। चन्दन-
 नाङ्गरीयं समाप्य, र १७, २४। समाप्य
 साय्यश्च विधिं दिक्षीपः, र २, २३।

आम्—अटा, आ। १ सप्ता। २ वासः।

३ उपवेगनम्। ४ स्थितिः। लट्
 आस्ते। आसते। आसते। तस्य पुत्र
 आस्ते सोमयवा नाम, भारत। मम
 पथादागच्छन् आस्ते, द्वितीय। ओट्
 आस्ताम्। आमने भगवान् आस्ताम्,
 रामा। सुखमास्व, रामा। लिङ् कि-
 मासीत व्रजेत किम्, भगवद्गीता २, ५४।
 लङ् आस्त। लिट् आसाचक्रे, पा ३,
 १, ३७। आयमे कश्चिद्विरासाचक्रं,
 भारत। भयादासाचक्रैरे, भ ५, ८५।
 लुट् आसिता। लृट् आसिष्यते। लुङ्
 आसिष्ट। आसिषाताम्। आसिषत।

आसिषिदि वयं वने, भ ४. ६। इहा-
मिष्ट, भ ६१२, ३. २१। सन् आमिसि-
षते, पा १, ३, ६२। णिच् आमयति।
आमिमत्। आमीनः। आमितः। आ-
मनम्। अधि—उपवेगनम्। अधिवा-
सः। अधिष्ठानम्। पीठमध्यास्ते, या १,
४, ४६। इयमध्यास्ते, र १२, ८५। पर्ण-
शालामध्याय, र १, ८६। कुनपतिः
श्रीनकाग्निशरणमध्यास्ते, भारत।
सन् अध्याससमपमाणो वियन्मध्यम्
(आरोढुमिच्छन्), भ ८, ३८। तमध्या-
सयन्नामनम्, भ २, ४६। अनु—पषाद-
पवेगनम्। उपमेवा। उपासना। नगे-
न्द्रकन्या स्थाणुमन्वास्ते, कु ३, १७।
अन्वामितमकन्ध्या, र १, ५६। ता-
मन्वाय, र ३, २४। उद्—उदामी-
नता। उपेक्षा। विधाय वैरं सामर्थे
नरोऽसौ य उदामते, मा २, ४२। उप-
उपासना। अवस्थितिः। अनुष्ठानम्।
मामुपास्ते हरिः, भ ५, १४१। उपासा-
वकिरे द्रष्टुम (उपगताः), भ ५, १०७।
परलोकमुपास्यते, भ ७, ८८। मन्त्र्या-
मुपासते ये तु, स्मृतिः। अग्निहोत्र-
मुपासते, मनुः ११. ४२। पर्युप—सेवा।
भुजङ्गाः पर्युपासते, क २, ३८। सम-
उपवेगनम्। पूर्वां मन्त्र्यां तिष्ठन् पश्चि-
मान्नु समासीनः, मनुः २, १०१।

(६)

इ—इण्. अटा, प। गतिः।

लट् अयति। लिट्-इयाय। ईयतुः।
ईयुः, कौ ५३। इययिथ, इयेथ। इयाय,
इयय। लुट् एता। आशिषि, ईयात्।
लुङ् ऐषीत्। उद्—उदयः। उदयति
विततोर्ध्वं रश्मिरज्जो, मा ४, २०। अय-
मुदयति सुद्रामञ्जनः पद्मिनीनाम्।

इ—इण्. अटा, प। गतिः।

• प्राप्तिः। लट् एति। इतः। यन्ति, पा
६, ४, ८१। हि इहि। लिङ् इयात्।
लङ् ऐत्। ऐताम्। आयन्। लिट्
इयाय। ईयतुः। ईयुः, पा ७, ४, ६८।
इययिथ, इयेथ। ईयिव। लुट् एता।
लुट् एयति। लुङ् ऐषत्। आशिषि,
ईयात्। निरियात्, पा ७, ४, २४।
ममीयादिति प्रयोगस्तु भौवादिकस्य।
लुङ् अगात्, पा २, ४, ४५, ७७। अगा-
ताम्। अगुः। कर्मणि ईयते। ऐयत।
एता आयिता। एयते, आयिष्यते।
एषीष्ट, आयिसीष्ट। अगायि। अगा-
सत। अगायिषत। अभ्ययोध्यमगात्,
भ २, ४८। निकेतम्, भ ३, ४०। समा-
जम्, र ५, ७६। सन् जिगमिषति, पा
३, ४, ४७। बोधने तु, अर्थान् प्रतीपि-
षति। णिच् गमयति, पा २, ४, ४६।
बोधने तु प्रत्याययति। इत्वा। • इत्य।
इतः। अयनम्। अति—अत्ययः। अति-
क्रमः। अतीत्य हि गुणान्, हितोप।
अतीतः। व्यति—अतिक्रमः। यं यं
व्यतीयाय सा, र ६, ६७, ५२। तस्य
दिनानि व्यतीयुः, र २, २५। व्यतीतः।
व्यत्ययः। अनु—अनुगमनम्। अन्वः।
भर्वेति श्रुतमन्वेति, दायभागः ८७।
अन्वितः। समन्वितः। अप—अपगमः।
चयः। धर्मोऽपेति पादशः, मनुः १, ८२।
स्वपिति यावदयं निकटे जनः। स्वपि-
मि तावदहं किमपैति ते। अपेतः।
व्यप—व्यपगमः। निवृत्तिः। पुत्रं ददतः
स्वधा व्यपैति, मनुः ८, १४२। व्यपेतः
भीः। अभि—प्राप्तिः। ततोऽभ्यगाद्
माधिसुतः क्षितीन्द्रम्, भ १, ४७। अव-
—ज्ञानम्। भवानपीदमवैति, र २,
५६। कस्तुभावेति कारणम्, भ ५, ८७।

पा—आगमनम् । प्राप्तिः । अतुं माहे-
न्द्रियं भागमेति दुष्टावनः, भ ५, ११ ।
एति रामम्, भ २, ५० । उद—उदयः ।
उद्गमनम् । उद्भवः । उद्योगः । कृषा-
नोरुदियाय धूमः, र ७, २६ । उद्य-
न्वित तमोपहः, ६, ११० । उद्यन् प्रभा-
वेण स राजा राज्ञां बभूव, र १७, ७७ ।
न० प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधा-
तलात्, शकु । उदितः । अभ्युद—उदयः ।
अभ्युदयः । उन्नतिः । अभ्युदियात्
सूर्यः, मनुः २, २२० । अभ्युदितः । उप-
—अभिगमनम् । प्राप्तिः । लक्ष्मीः पुरुष-
सिंहमुपैति, हितोप । सैनापत्य-
मुपेत्य वः, कु २, ६१ । जियम्, ६, १३६ ।
उपेतः । उपायः । अभ्युप—उपस्थितिः ।
स्वीकारः । यद्येतसा न गणितं तदि-
हाभ्युपैति, महाना । अभ्युपेत्य । अभ्यु-
पेतः । अभ्युपायः । प्रति—प्रतीतिः ।
प्रतिगमनम् । सेकतेषु कलहंसमालाः
प्रतीयिरे निनादेः, भ २, १८ । प्रतीयाय
सुरोः सकाशम्, र ५, ३५ । प्रतीतः ।
प्रत्ययः ।

इ—इक्ष्, अदा, पा । स्वरणम् ।

अयं नित्यमधिपूर्वः । लट् अध्येति,
यदध्येति तदक्षयम्, कवि, २, ४७ ।
अधीतः । अधीयन्ति । समीतयो राक्ष-
सयोरधीयन्, भ १, १८ । अधियन्तीति
केचित्, कौ ११८ । शेषं इत्यतः ।

इ—इङ्, अदा, पा । अध्ययनम् ।

नित्यमधियोगः । लट् अधीते । अधी-
याते । अधीधते । यत्किञ्चिदप्यधीते-
ऽसौ, कवि २, ५७ । लिङ् अधीयीत ।
लङ् अध्येत । अध्येयाताम् । अध्येयत ।
अध्यैयि अध्यैबहि । लिट् अधिजगे,
पा २, ४, ४८ । अधिजगिषे । लुट्
अध्येता । लृट् अध्येयते । लृङ् अध्ये-

यत, अध्यगीयत, पा २, ४, ५० ।
आशिषि, अध्येषीष्ट । अध्येषीदुम्,
पा ८, ३, ७८ । लुङ् अध्येष्ट, अध्यगीष्ट,
पा २, ४, ५० । अध्येयाताम्, अध्यगीया-
ताम् । अध्यैषत, अध्यगीषत । अध्यैदुम्,
अध्यैषीदुं, पा ८, ३, ७८ । सोऽध्यैष्ट
वेदान्, भ १, २ । कर्मणि, वेदोध्यगा-
यि, भ १, १६ । सम् अधिजिगांसते,
पा २, ४, ४८ । णिच् अघ्यापयति, पा
५, १, ४८, ७, ३, ३६ । अघ्यापिपत्,
अध्यजोगपत् । अघ्यापिपयिषति, अधिजि-
गापयिषति, पा २, ४, ५१ । अधीयानः ।
अधीतः । अधीत्य । अध्ययनम् । अध्या-
पना । अध्यापितः । अध्यापिपद् गाधि-
सुतः चितोन्द्रम्, विद्याम्, भ २, २१ ।
नीतिमध्यापितस्य, कु ६, ६ ।

इक्ष्—इङ्, अदा, भा, प ।

गमनम् । लट् एषति । इङ्गति । लिट्
इवेष्ट । इङ्गिषकार । लुङ् ऐषीत् ।
ऐङ्गोत् । प्र—उक्तिः । प्रेङ्गत् शुभिता
चितिः, भ १७, १८ ।

इङ्—इगि, (अगि) भा, प ।

गमनम् । इङ्गति । इङ्गिषकार । ऐ-
ङ्गीत् । इङ्गितम् ।

इट्—भा, प । गमनम् ।

एटति । इयेट । इटतुः । एटिता ।

इन्—तु, घु, प ।

विनाशः । यः प्रेणत्याकनोऽयम्,
कवि १८ । नायमन्यत्र दृश्यते ।

इन्—इदि, भा, प ।

परमेष्ठ्यम् । लट् इन्दति । लिट्
इन्दाश्चकार । लुट् इन्दिता । लुङ्
ऐन्दीत् । सन्, इन्दिदिषति । इन्द्रः ।
इन्दिरा ।

इन्—जिह्वी, रु, या ।

दीप्तिः । लट् इन्धे, पा ६, ४, २३ ।

इन्धाते। इन्धते। इन्धो। इन्धे युद्धेषु
यत्तेजः, कवि २६८। लिङ् इन्धीत।
स्व, इन्तस्व। इन्धे। लङ् ऐन्ध। ऐन्धा-
ताम्। ऐन्धत। लिट् इन्धाचक्रे।
छन्दसि नलोपः। समीधे, पा १, २,
६। लुट् इन्धिता। लृङ् इन्धिष्यते।
लुङ् ऐन्धिष्ट। ऐन्धिषाताम्। ऐन्धिषत।
सन् इन्धिष्यते। णिच् इन्धयति।
ऐन्धिषत् (जि ई) इहः। इहबोधः,
भ १, ५। इन्धनम्। सम्—प्रव्वलनम्।
अग्निमिध्य च पावकम्, मनुः २, १८७।
समिन्धानोऽन्नकौशलम् (वर्धयन्), भ
६, ३७।

इन्ध—इवि, भ्वा, प। १ व्याप्तिः।

२ प्रीणनम्। इन्धति। इन्धाचकार।
इन्धिता। ऐन्धीत्।

इल्—तु, प। स्वप्नः।

निद्रा। २ चेषणम्। लट् इलति।
लिट् इयेल। ईलतः। लुट् एलिता।
लृट् एलिष्यति। लुङ् ऐलीत्। इल,
बु, प। प्रेरणम्। एलयति। ऐलितत्।

इप्—इषु, तु, प। इच्छा।

आकाङ्क्षा। लट् इच्छति, पा ३, ७७।
इच्छामि संवर्द्धितमाज्जया ते। कु ३, ३।
लङ् ऐच्छत्। लिट् इयेष। ईषतुः। इये-
षिष। लुट् एषिता, एष्टा, पा ७, २,
४८। लृट् एषिष्यति। अग्निषि, इ-
ष्यात्। लुङ् ऐषीत्। ऐषिष्टाम्। ऐ-
षिषुः। मधुनि नैषीत्, भ ३, २०।
कर्मणि, इष्यते। सन् एषिषिषति, कौ
२००। णिच् एषयति। ऐषिषत्। (उ)
एषित्वा, इष्टा। इष्टः। इच्छा। इच्छन्।
इच्छुः। अतु—अभिलाषः। निरूपणम्।
अन्वेषणम्। राजतो धनमन्विच्छत्,

मनुः ४, ३३। अन्वेषयामि सुमुखीं
विमुखो विधाता, महाना ४, ५०।
प्रति—ग्रहणम्। स्वीकारः। ततः प्र-
तीच्छ प्रहरेति भाषिणी, नै १, ६८।
गदां प्रतीयेष, भ १४, ३६। आज्ञां
प्रतीयुः, भ ३, ४३। प्रेषः। प्रेष्यः,
कौ ४५। निरुष्टस्य प्रवर्त्तनं प्रेषणम्
आज्ञा। समानस्य अधिकास्य वा प्रवर्त्तना
अन्वेषणा प्रार्थना।

इष्—दि, प। गमनम्।

इष्यति। इयेष। एषिता। ऐषीत्। ऋ
इषितः। एषितुं (प्रातुम्), भ ५, ८२।
अतु—अन्वेषणम्। न रत्नमन्विष्यति
सृग्यते हि तत्। कु ५, ४५। प्र—णिच्,
प्रेषणम्। चेषणम्। प्रैषिषत् प्राप्तम्,
भ, १५, ७७। प्रैषितः।

इष्—क्रा, प। आभीक्ष्ण्यम्।

पुनः पुनः करणम्। लट् इष्णाति।
लिङ् इष्णीयात्। लृङ् ऐष्णात्। ऐष्णी-
ताम्। लिट् इयेष। लुट् एषिता।
वात्तिककारमते, एषिता, एष्टा। लुङ्
ऐषीत्। ऐषीः पुनर्जन्मजयाय यत्नम्, भ
१, १८। इच्छति ब्राह्मणैः सङ्गमन्विष्यति
सतां गतिम्। इष्णाति धर्मकार्येषु यः
सदोद्यतिमीमते। कवि ३६।

(ई)

ई—(१) भ्वा, प। गतिः।

लट् अयति। लिट् अयाचकार, कौ
४५। लुट् एता। लृङ् ऐषीत्। ऐष्टाम्।
उद्—उदयः। उदयति।

ई—(बी) अदा, प। १ गतिः।

२ इच्छा। ३ व्याप्तिः। ४ चेषणम्।
५ भोजनम्। ६ गर्भग्रहणम्। लट् एति।

ईतः । इयन्ति । लिङ् ईयात् । लिट्
अयाञ्चकार, कौ ५४ । लुट् एता ।

ई—ईङ्, दि, आ । गतिः ।

लट् ईयते । लिट् अयाञ्चक्रे, कौ १३५ ।
लुट् एता । लृट् एथते । लुङ् ऐष्ट ।
उदीयमानं दिनादौ । भा १, ४६ । रात्रा-
वुदयते चन्द्रो दिवोदयति भास्करः ।
उदेति यः सर्वदीर्घ्यां नोदीयन्ते च वि-
हिषः ॥ कवि २३ ।

ईच्—भ्वा, आ । दर्शनम् ।

पर्यालोचना । लट् ईचते । हिता-
हितं प्रजानां यः प्रेक्षते, कवि २२४ ।
तत्तद्वचपरिपूर्णमौचते, महाना ४,
३७ । लिट् ईचाञ्चक्रे । लुट् ईचिता ।
लृट् ईचिष्यते । लुङ् ऐचिष्ट । ऐचि-
षाताम् । ऐचिषत । देवदत्ताय ईचते
(तस्य शुभाशुभं पर्यालोचयति), पा १,
४, ३८ । ऐचिष्ट गोष्ठान्, भ २, १४ ।
ऐचिषाडि मुहः सुप्तम्, भ ६, १४ ।
मन् ईचिचिषते । णिच् ईचयति ।
ऐचिचत् । ईचमाणः । ईचितः । ईच-
णम् । अप—अपेक्षा । त्वमपेक्षते, कु
३, १८ । अव—अवेक्षणम् । परिदर्श-
नम् । आलोचना । तस्य कार्याण्यवे-
क्षेरन्, मनुः ७, ८१ । उप—उपेक्षा ।
निर्—निरीक्षणम् । परि—परीक्षा ।
मया परीक्षितोऽसि, र २, ६२ । प्र-
प्रेक्षणम् । उत्—उत्प्रेक्षणम् । सभा-
वनम् । वि—दर्शनम् । सम्—परिदर्श-
नम् । आत्मन्य परेषाञ्च यः समीक्ष्य
बलाबलम् । द्वितीया ।

ईङ्—ईखि, (इख) भ्वा, प ।

गतिः । ईङ्ति । ईङ्गाञ्चकार ।

ईच्—ईच्—ईजि, भ्वा, आ ।

१ गतिः । २ कुप्सा । निन्दा । ईजते ।

ईजाञ्चक्रे । ईजिता । ऐजिष्ट । ईजते, यो ।

ईङ्—अदा, आ । स्तुतिः ।

लट् ईङ्ते । ईङ्गते । ईङ्गते । ईङ्गिये ।
ईङ्गिष्वे । ईङ्गिष्व । ईङ्गिष्वम्, पा ७, २,
३८ । ईङ्गे त्रिषिष्टपस्याने यद्वगुणांथा-
रणव्रजः । स्वयं पुलकितो हर्षादिहोत्रा
ईङ्गयत्यपि ॥ कवि १५८ । लिट् ईङ्गा-
ञ्चक्रे । लुट् ईङ्गिता । लृट् ईङ्गिष्यते ।
लुङ् ऐङ्गिष्ट । ऐङ्गिषाताम् । ऐङ्गिषत ।
ईङ्गिषे काकुत्स्थम्, भ ८, ५७ । मन्
ईङ्गिङ्गिषते । चु, प । स्तुतिः । ईङ्गयति ।
ऐङ्गिङ्गत् ।

इन्—ईति, भ्वा, प । वी, वन्धनम् ।

ईन्ति । ईन्ताञ्चकार । (१) इन्त्यते ।

ईर्—अदा, आ । १ गतिः ।

२ कम्पनम् । लट् ईर्त्ते । ईर्त्तते । ईर्त्तते ।
ईर्त्ते यत्कोतिरेन्दुं परमनवरतं प्रेरय-
त्यन्तरात्मा, यं धर्मं प्रेरति योः, कवि
१८ । लृट् ऐर्त्ते । ऐर्त्ताताम् । ऐर्त्त । लिट्
ईर्त्ताञ्चक्रे । लुट् ईर्त्ताता । लृट् ईर्त्ति-
ष्यते । लुङ् ऐर्त्तिष्ट । ऐर्त्तिषाताम् । ऐर्त्ति-
षत । मन् ईर्त्तिरिषते । ईर्, चु, प । प्रे-
रणम् । चेपणम् । ईरयति । ईरति ।
ऐरिरत् ममुद्रम्, भ १५, ५२ । ईर्ये-
माणो माता, भ १२, ६ । ईरणम् ।
ईरितः । उद्—उक्तिः । उच्चारणम् ।
उत्चेपणम् । प्रकाशः । जयशब्दमुदी-
रयामासः, र २, ८ । अक्षामुदीरया-
मास, र ६, १८ । अशोककुसुममुदी-
रयिष्यति, र ६, ६२ । न्यायेर्ज्ञाभिरुदी-
रणम्, कु २, १२ । महिमानमुदी-
रयन्, कु २, ६ । उदीरितः । अभ्युद्-
उक्तिः । ऋषिणाभ्युदीरिता, मा १, १८ ।
प्र—णिच् प्रेरणम् । यात्रायै प्रेरयामास

तं शरत्, र ४, २४। सम्—विज्ञेयम्।
कथनम्। समोरयाश्चकाराय राक्षसस्य
कपिः शिलां, भ २४, १११। रघुणा
समोरितं वधः, र ३, ४३। समोरणः।

ईर्य—ईर्य—भा, प। ईर्या।

अचान्तिः। लट् ईर्यति। ईर्यति
देवदत्ताय ईर्यति, पा १, ४, ३७। लिट्
ईर्याञ्चकार। लुट् ईर्यता। लट् ईर्य-
यति। लुङ् ऐर्यात्। सन्। ईर्ययि-
पति। ईर्यिष्यति। णिच् ईर्ययति।
ऐर्ययत्। ऐर्ययत्, कौ ८७। ईर्या।

ईग्—अदा, आ। १ ऐश्वर्यम्।

प्रभुता। २ यथेष्टविनियोगः। लट्
ईष्टे। ईशते। ईशते। ईशिषे। ईशिष्वे,
पा ७, २, ७७। सर्पिष ईष्टे यथेष्टं विनि-
युङ्क्त, पा। धनानामाशते यथाः, भ
८, २०। विषयाणां नेशिषे, भ १८, १५।
यदोशिषे त्वं न मयि स्थितेऽपि, भ
३, ५३। ईष्टे हरिणान् प्रहौतुम् (श-
क्नोति), र १८, १३। न तत् सोढुमीशे,
र १४, ३८। लिङ् ईशते। लङ् ऐष्ट।
लिट् ईशाञ्चक्रे। लुट् ईशिता। लुङ्
ऐशिष्ट। ऐशिषाताम्। ऐशिषत।

ईप्—भा, प। उच्छ्वसतिः।

ईप्, भा, आ। १ गतिः। २ हिंसा।
३ दर्शनम्। ४ दानम्, बो। ईपति।
०ते। यः सदोन्नतिमौपते, कवि ३६।
ईपाञ्चकार। ईपाञ्चक्रे। ऐपीत्। ऐ-
पिष्ट। ईपा, मनीषा, मनीषिणः। प्रेषः।

ईह—भा, आ। चेष्टा।

ईहा। इच्छा। लट् इहते। लिट् ईहा-
ञ्चक्रे। लुट् ईहिता। लट् ईहिष्यते।
लुङ् ऐहिष्ट। ऐहिषाताम्। ऐहिषत।
इन्तुमीहाञ्चक्रेतो तो परस्परम्, भ. ५,

१०६। ऐहिष्ट तं कारयितुं क्रतुम्, भ
१, ११। सन् ईजिहिषते। णिच् ईह-
यति। ऐजिहत्, सुप्रोवमैजिहत्, भ
१५, ५१। ईहा। स्वार्थं समीहते।
(अनुसन्धत्ते) मा २। ६५।

• (उ) •

उ—उङ्, भा, आ। शब्दः।

अवते। जवे। ओतां। ओष्यते।
ओष्ट। सन् ऊपिषते। णिच् आवयति।

उच्—भा, प। सेचनम्।

आदीकरणम्। वर्षणम्। लट् उच्चति।
ओच्चन् शोणितमन्त्रोदाः, भ १०, ८।
लिट् उच्चाञ्चकार। उच्चाभ्युचक्रुर्नगरस्य
मार्गान्, भ ३, ५। लुट् उच्चिता। लुट्
उच्चयति। लुङ् ओचीत्। अभि-
अभ्युचणम्। अभ्युच्य। अभ्युचितः।
प्र—प्रोचणम्। प्रोचितं मन्त्रयन्त्रासम्,
मनुः ५, २७।

उख्—उङ्—उखि (इख) भा, प।

गतिः। ओखति। उवोख। ओखिता।
ओखीत्। उङ्गति। उङ्गाञ्चकार। उ-
ङ्गिता। ओङ्गीत्। ओचिखति। उ-
पधाकार्यं हित्वात् प्रवर्त्तमानि गुणे
कृते हिवचनमिति प्रदीपः। उखा।

उच्—दि, प। समवायः।

सङ्गमः। मिश्रणम्, बो। उच्यति।
उवोच। ऊचतुः। ओचिता। ओचत्।
मा भवानुचत्। पुषादिः। उचितम्।

उङ्—उङ्खी, भा, प। १ विवासः।

समाप्तिः। २ निवासः, बो। ३ विपाश
इति प्रदीपः। प्रायेणायं विपूर्वः। लट्
व्युच्छति। सन् व्यचिच्छति। (ई)

अष्टम् । उक्ती, तु, प । समाप्तिः ।
बन्धनम् । त्यागः, बो । उच्छति ।

उज्—उदभ, तु, प । त्यागः ।

लट् उज्जति । लिट् उज्जाञ्चकार ।
सपदि विगतनिद्रस्तल्पमुज्जाञ्चकार ।
र ५।७५ । लुङ् ओज्जीत्, प्राणानो-
ज्जीत्, भ १५, ८४ । उज्भूतिः ।

उज्—उकि, भ्वा, तु, प ।

उज्जः । कण्ठं प्रादानम् । कण्ठ्या-
द्यर्जनम् । शिलम्, भूमौ पतितानामे-
कैकस्योपादानम् । लट् उज्जति ।
लिट् उज्जाञ्चकार । लुङ् उज्जिता ।
सन् उज्जिज्यति । णिच् उज्जयति ।
उज्जन्ती । तुदादेस्तु, उज्जन्ती, उ-
ज्जन्ती । प्र—मार्जनम् । प्रोञ्जन्ति प्रपुरे-
षेषामन्त्रेण दीनतां प्रजाः, कवि १४२ ।
उज्जिष्ठभक्षणवदुज्जिष्ठप्रोञ्जने इति वि-
वेकः ।

उठ्—ऊठ, भ्वा, प । उपघातः ।

लट् । ओठति । लिट् उवोठ । लुट्
ओठिता । ऊठति । ऊठाञ्चकार । ऊठिता ।

उधस् (धस्) क्रगा, घु, प ।

उज्ज्वलति । उधस्त्राति । उधस्त्राञ्च-
कार । उधस्त्रयति ।

उन्द—उन्दी, रु, प । क्लेदनम् ।

पार्श्वीभावः । लट् उनत्ति । उन्तः ।
उन्दन्ति । लिङ् उन्द्यात् । लङ् ओनत् ।
ओन्ताम् । ओन्दन् । ओनदम् । लिट्
उन्दाञ्चकार । लुट् उन्दिता । लृट् उ-
न्दिष्यति । लुङ् ओन्दीत् । ओन्दिष्टाम् ।
ओन्दिषुः । सन् उन्दिदिषति । णिच्
उन्दयति । ओन्दिदत् । (ई) उधम् ।
उत्तम्, पा ८, २, ५६ ।

उभ्—उभ्—उन्भ, तु, प ।

पूरणम् । लट् उभति । लिट् उवोभ ।
ऊभतुः । लुट् ओभिता । लुङ् ओभीत् ।
उभति । उभ्वाञ्चकार । उभिता ।
ओभीत्, तमोभोभीच्छः शिलीमुखः, भ
१७, ८८ ।

उब्ज्—तु, प । पार्श्वम् ।

सारथ्यम् । लट् उब्जति । लिट्
उब्जाञ्चकार । लुट् उब्जिता । लृट्
उब्जिष्यति । लुङ् ओब्जीत् । सन्
उब्जिज्यति । णिच् उब्जयति । ओब्जि-
जत् । नि—कौटिथ्यम् । नुब्जः ।

उदं—भ्वा, पा । १ भानम् ।

परिमाणम् । २ क्रीडा । ३ आस्वादः
बो । लट् ऊदते, पा ८, २, ७८ । लिट्
ऊदाञ्चकार । लृट् ऊदिता । लृङ् ऊदि-
यते । लुङ् ओदिष्ट । ओदिषाताम् ।
ओदिषत । सन् ऊदिदिषति । णिच्
ऊदयति । ओदिदत् ।

उर्वं—उर्वी, भ्वा, प । जननम् ।

ऊर्वति । ऊर्वाञ्चकार (ई) ऊर्वम् । ऊः ।

उष्—उष्ट, बो । भ्वा, प ।

१ दाहः । २ जननम्, बो । लट् ओ-
षति । लिट् ओषाञ्चकार । उवोष, पा
१, १, ३८ । ओषाञ्चक्रतुः । ऊषतुः ।
उवोषिष । ओषाञ्चकार कामाग्निदेय-
वक्त्रमहर्निशम्, भ ६, १ । लृट् ओषि-
ता । लृङ् ओषिष्यति । लुङ् ओषीत् ।
ओषिष्टाम् । ओषिषुः । सन् ओषिषि-
षति । णिच् ओषयति । (उ) ओषित्वा,
उष्टा, बो । ओषः । ऊषा, बहुलवचनाद्
दीर्घः ।

उह्—उहिर, भ्वा, प । बधः ।

पर्येनम्, बो । ओहति । उवोह ।
ओहिता । (इ) ओहत् । ओहीत् ।

(५)

(कृ)

कृ—भा, प । १ गतिः । २ प्रापणम् ।

लट् कृच्छति । तस्मच्छन्ति सम्पदः,

भ १८, ५ । चण्डालपुत्रसनाच्च ब्रह्महा
योनिस्त्वृच्छति । मनुः १२, ५५ । लङ्
आच्छत्, पा ७, ३, ७८ । लिट् आर ।
आरतुः, पा ७, ४, १११ आरिथ, पा
७, २, ६६ । लुट् अर्त्ता । लट् परि-
यति, पा ७, २, ७० । आशिषि, अ-
र्यात्, पा ७, ४, २८ । लुङ् आर्षीत् ।
आर्षाम्, कौ ८७ । सन् अरिरिषति,
पा ७, २, ७४ । यङ् अराय्यते, पा ७,
४, ३० । अरर्त्ति । अरिषत् । अर-
रीति । अरियरीति । अकृत्तः । अरि-
युतः । वने किमराय्यसे, भ ४, २१ ।
णिच् अर्पयति, पा ७, ३, ३६ । अपथे
पदमर्पयन्ति, र ६, ७५ । आर्पिषत् ।
तां नार्पिषः, भ १५, १६ । अर्पितः, भ
८, ११८ । कृतः । आर्त्तः । अनु—अनु-
सम्पणम् । सम्—आ । सम्कृच्छते, पा १,
३, २८ । मा सम्कृत । मा सम्कृपाताम् ।

कृ—हा, प । गतिः ।

लट् इयर्त्ति । इयतः । इयुति । यस्य
कीर्त्तिरियर्त्ति द्याम्, कवि ४५ । अ-
निप् इयराणि । लिङ् इयूयात् । लङ्
ऐयः । ऐयूताम् । ऐयकः । लिट् आर
आरतुः आरिथ लुङ् आरतु, पा ३, १,
५६ । सीतां जिघांषु तावारताम्, भ
६, २८ । संमारन्त ममाभीष्टाः, भ ८, १६ ।
मा समरत । मा समरताम् । मा समरन्त ।

कृच्—तु, प । स्तुतिः ।

कृचति । आनच । आर्चीत् । कृक् ।

कृच्छ्—तु, प । १ गतिः ।

२ इन्द्रियप्रलयः । ३ मूर्त्तिः । ४ काठि-
न्यम् । ५ भावः । लट् कृच्छति । लङ्

आच्छत् । लिट् आनच्छ । आनच्छन्तः,
पा ७, ४, ११ । लुट् अर्च्छिता । लुङ्
आर्च्छीत् । सन् अर्चिच्छति । णिच्
कृच्छयति । कृच्छ्, भवा । अर्च्छतीति
केचित् । सम्—आ । सम्कृच्छते, पा
१, ३, २८ ।

कृज्—भा, पा । १ गतिः । २ स्थितिः ।

३ अर्जनम् । ४ जर्जनम् । लट् अर्जते ।

लिट् आनृजे । लुट् अर्जिता । लट्
अर्जिष्यते । लुङ् आर्जिष्ट । आर्जिषा-
ताम् । आर्जिषत । सन् आर्जिषति ।
णिच् अर्जयति ।

कृञ्—कृञि, भा, पा । भर्जनम् ।

पाकविशेषः । लट् कृञ्यते । लिट्
कृञ्जायते (पानृञ्जे) । लुट् कृञ्जिता ।
लुङ् आर्जिष्ट । सन् कृञ्जिषति । णिच्
कृञ्जयति ।

कृण्—कृणु, मना, उ । गतिः ।

अर्णीति । अर्णते । कृणोति । कृणते,
कौ १६१ । कृणोति धरणीं क्षययाम्,
कवि ४५ । लिट् आनृण । आनृणे ।
लुट् अर्णिता । लुट् अर्णिष्यति । ०ते ।
लुङ् आर्णीत् । आर्णिष्टाम् । आर्णिष्ट ।
आर्त्त । आर्णिष्टाः । आर्णाः । सन् अर्णि-
निषति । ०ते । (३) कृत्वा, अर्णित्वा ।
कृतम् । कृणम् ।

कृत्—भा, प । भोवधातुः ।

१ जुगुप्सा घृणा २ कृपा । लट् कृती-
यते, पा ३, १, २८ । लिट् कृतीयायते ।
इयङ्भावपक्षे, आनृत्त । आनृत्तुः । लट्
अर्त्तिनामि । कृतीयतामि । लुट् अर्त्ति-
ष्यति । कृतीयिष्यते । लुङ् आर्तीत् ।
आर्तीयिष्ट । कृत्वा, अर्त्तित्वा ।

कृध्—कृधु, दि, आ, प । रुद्धिः ।

लट् कृध्यति । कृध्नाति । कृध्नाति धीः ।

सदा यस्य कृष्यति शीघ्रं भूतले, कवि
२४६। लिट् आनर्ह। आनृधत्।
लुट् अर्धिता। लृट् अर्धिष्यति। लुङ्
आर्धेत्। स्वा। आर्धीत्। आर्धिटाम्। सन्
अर्दिधिषति, पा ७, २, ४८। इत्संति,
पा ७, ४, ४५। अर्दिधिष्यंगः कीर्त्ति-
मीत्सुं वृक्षेरताडयत्, भ ८, ३२। णिच्
अर्धयति आर्दिधत्। (उ) अर्धित्वा,
कृत्वा। कृद्वः। कृद्विः। सम्—समृद्धिः।
तपोवनं समृद्धशास्त्रम्, भ २, २४।

कृप्—कृम्फ, —“रिम्फ” —तु, प।
जिंसा। लट् कृफति। लिट् आनर्फ
लुट् अर्फिता। लुङ् अर्फीत्। लट्
कृम्फति। कृम्फाञ्चकार। कृम्फिता।
रिम्फति।

कृप्—कृपो, तु, प। गतिः।
कृषति। आनर्षे। आनृषत्। अर्षि-
ता। अर्षिष्यति। आर्षीत्। अर्षित्वा।
(इ) कृष्टः। कृष्टिः।

कृ—क्रा, प। गतिः।
लट् कृणाति, यस्य कौर्षिकृणाति
फणिनां पुरम्, कवि ४५। लिङ् कृणी-
यात्। लङ् आर्णात्। लिट् अर्णा-
कार। लृट् अर्णिता, अर्णिता। लृट्
अर्णिष्यति, अर्णिष्यति। लुङ् आर्णीत्।
आर्णिटाम्। क, ईर्णः। उदीर्णः।

(ए)

एज्—एजृ, स्वा, प। कम्पनम्।
स्वा, आ। दीप्तिः। लट् एजति। ०ते।
एजते राजचिह्नैः एजयत्यस्त्रिलं जगत्।
कवि २६८। लङ् ऐजत्। ०त। लिट्
एजाञ्चकार। एजञ्चक्रे। लृट् एजिता।
लुङ् ऐजीत्। ऐजिट। सन् एजजिषति।
०ते। णिच् एजयति। ऐजजत्।

प्र—प्रेजते, पा ६, १, ८४। जनमेजयः।
अङ्गमेजयः।

एठ्—ष्ठा, आ। विवाधा। आठ्यम्।
एठते। एठाञ्चक्रे। एठिता। ऐठिट।
सन् ऐठिटपते। णिच् एठयति। ऐठि-
ठत्।

एध्—ष्ठा, आ। वृद्धिः।
लट् एधते, एधते यः त्रियाधिकम्,
कवि २६८। अधर्मं एधते, मनुः ४,
१७४। लिट् एधाञ्चक्रे। लृट् एधिता।
लृट् एधिष्यते। लुङ् ऐधिष्ट। ऐधिषा-
ताम्। ऐधिषत। सन् ऐदिधिषते।
णिच् एधयति। ऐदिधत्। किं नैदिधः
स्वपराक्रमम्, भ १५, १८। मा भवा-
नैदिधत्, प्रदीपः। आगीर्भिरधयामास-
रम्बिकाम्, कु ६, ८०। कृषातुः समधि-
तस्तु शीघ्रभूतेः, भ १२, २०। प्र—प्रेधते।
उपैधते, पा ६, १, ८८।

एप्—एपृ, स्वा, आ। गतिः।
एपते। एपाञ्चक्रे। एपिता। ऐपिट।
अन्वेपते। अध्येपते।

(ओ)

ओख्—ओखृ, स्वा, प। १ गोपणम्।
स्नेहरहितीभावः। २ अलमर्थः। भूष-
णम्। ३ सामर्थ्यम्। ४ निवारणम्।
लट् ओखति। लिट् ओखाञ्चकार।
लृट् ओखिता। लुङ् ओखीत्। सन्
ओचिष्यति। णिच् ओखयति। ओचि-
खत्। मा भवानोचिष्यत्। प्र—प्रोखति
ओज—जु, प। वी। शटन्तः।
१ बलम्। २ तेजः। ओजयति।
आण्—ओणृ, स्वा प। अप्रनयनम्।
ओणति। ओणाञ्चकार। ओणिता।

ओणीत् । ओणयति । ओणिषत् । मा
भवानोणिषत् । कनिष् अवावा ।

ओलञ्—ओलजि, भ्वा, प । वो ।
उत्तरेपः । ओलञ्चति । ओलञ्जतीत्यन्ते ।
ओलण्ड्—ओलडि, चु, प । उत्तरेपः ।
ओलण्डयति । ओलण्डति । ओलण्ड-
यति । लण्डति इत्येके ।

(क)

कक्—भ्वा, आ । १ लौढम् ।
चक्षुलीभावः । २ गर्ज । इच्छा, वो ।
लट् ककते । किट् चकके । लुट् ककिता ।
लुङ् अककिष्ट । काकयति । काकः ।

कक्—कक्, भ्वा, प । वो ।
हमनम् । ककति । ककति ।
कख्—कखे, भ्वा, प । हमनम् ।

ककति । चकाख । चककतुः ।
ककिता । (ए) अककौत् पा ७, २, ५ ।
किच् ककयति । घटादिः ।

कग्—कगे, भ्वा, प ।

ममनादयो बहुवोऽर्थाः । नानार्था-
यम् । कगति । चकाग । चकगतुः ।
कगिता । (ए) अकगौत् । किच् कग-
यति । घटादिः ।

कङ्—ककि, भ्वा, आ । गतिः ।

कङ्गते । चकङ्गे । कङ्गिता । अकङ्गिष्ट ।

कञ्—भ्वा, आ । १ बन्धनम् ।

२ दीप्तिः, वो । लट् कचते । किट्
अकचे । लुट् कचिता । लुङ् अकचिष्ट ।
आ—लज्जमाचकचे, भ १४, ८४ । कच्,
भ्वा, प, वो । शब्दः । कचति । कचः ।
चिकचः । काचः ।

कञ्—भ्वा, प । मदः ।

कजति । कजमदे इति कश्चित् ।

कङ्—काच, कश्चि, काचि, भ्वा, आ ।
१ दीप्तिः । २ बन्धनम् । कचते । च-
कचे । कचिता । काचते । चकाचे ।
काचो । काचनम् ।

कट्—कटो (इट) भ्वा, प । गतिः ।

कटे, भ्वा, प । १ वर्धनम् । २ शीव-
रणम् । कटति । चकाट । चकटतुः ।
कटिता । चकटौत् । चकाटौत् । (ए)
चकटौत्, पा ७, २, ५ । प्र—किच्,
व्यक्तिः । प्रकटयति । प्रकटितः । प्रक-
टनम् । (इ) (कङ्) । कटि, कण्टति इति
कश्चित् । कण्टकः । कट्, चकाटौत्,
वो । प्रटः । कटकम् । कटो ।

कट्—भ्वा, प । कण्टकीवनम् ।

कटति । चकाड । कटिता । चकटौत्,
चकाटौत् । कटितः । कटिनम् ।

कङ्—भ्वा, तु, प । १ मदः ।

मञ्जीभावः । २ भक्षणम्, वो । कङ्गति ।
चकाङ्ग । कङ्गिता । चकङ्गौत् । चका-
ङ्गौत् ।

कङ्ग—कङ्ग, भ्वा, प । कङ्गशीभावः ।

कङ्गति । चकङ्ग । कङ्गिता । किच्
कत् । कङ्गलः ।

कण्—(चण) भ्वा, प । शब्दः ।

आत्तनादः, वो । कण् भ्वा, प । गतिः ।

लट् कणति । किट् चकाण । चकणतुः ।
लुट् कणिता । लुङ् अकणयति । लुङ्
अकणीत्, अकाणीत् । लुङ् चिकाण-
यति । किच् काणयति । मतो कणयति,
घटादिः । कण, चु, प । निमोलनम्
काणयति । अचोकाणत् । अचकाणत्
को १०० । कण, (कण) चु, आ । मञ्जीवः
काणयते । कणः । कणिजा ।

कण्ट—(कट) ।

कण्ट—कठि, भ्रा, घा ।

श्रीकः । आधानम् । उत्कण्ठा । लट् कण्ठते । लिट् चकण्ठे । लुट् कण्ठिता । लृट् कण्ठयति । लृट् चकण्ठयति । कठि, चु, प । श्रीकः । कण्ठयति । कण्ठति । कण्ठः । लट्—लृट् कण्ठा । नोदकण्ठि-
यन्ति । पथिकान् जलदाः स्नानन्तः, घट-
कर्परः । लृट् कण्ठितः । चेतनीतवृत्तले
चेतः समुत्कण्ठते । नोत्कण्ठते पर-
दृष्टे भोत्कण्ठति परस्त्रियम् । यस्योत्-
कण्ठप्रति श्लाघ्ये धर्म एव मनः सदा ॥
कवि ८८ ।

कण्ड—कडि (कड़) भ्रा, प ।

कडि, भ्रा, घा । मदः । चर्पः । क-
ण्डति । ०ते । चकण्ड । ०ण्डे । कण्डि-
ता । अकण्डीत् । अकण्डित । कडि,
चु, प । भेदनम् । वितुप्रोकरणम् । २
रक्षणम्, वो । कण्डयति । स्वर्गज्ञा सु-
शलेन शालय इव त्वत्कीर्तयः ० कण्डि-
ताः, भद्राना ६, ६० । कण्डनी ।

कल—कल्ल—कर्त्त, चु, प । अदन्ताः ।

शैथिल्यम् । कलप्रति । कल्ययति ।
कर्त्तयति ।

कल्य—कल्—भ्रा, घा । श्लाघा ।

प्रशंसा । लट् कल्यते । यः स्वप्ने-
नापि नास्तीयं गुणं कुत्रापि कल्यते ।
कल्ययत्यादिराजानां चरितानि सह-
स्रगः ॥ कवि २२७ । लिट् चकल्ये ।
लुट् कल्यता । लृट् कल्यथते । कृत्वा
कल्यथते न कः, भ १६, ४ । लुङ् अ-
कल्यट । वि—विकल्यनम् । श्लाघा ।
विकल्यो । कल्यनः ।

कथ—चु, प । अदन्ताः ।

कथनम् । वर्णनम् । कथयति । कथ-

याञ्चकिरे गुणान् । भारत । अचकथत् ।
शाकटायनमते कथापयति । कथायि-
त्वा । ० कथय्य, पा ६, ४, ५६ । क-
थितः । सुत । अकथिनोऽपि श्रायत
एवायमाभोगस्तपोवनस्य, शकु १, ५६ ।
कथा । कथनम् । कथकः । सम् वर्णना ।
मिथोभाषणम् ।

कन्—कनी, भ्रा, प । १ दीप्तिः ।

२ कान्तिः । ३ गतिः । लट् कनति ।
लिट् चकान । चकानतुः । लुट् कनिता ।
लृट् कनिष्यति । लृङ् अकनीत्, अका-
नीत् । (ई) कान्तः, पा ६, ४, १५ ।
कनकम् ।

कन्य—(कत्य) ।

कन्—कदि, भ्रा, प । १ आधानम् ।
२ रोदनम् । लट् कन्दति । लिट् चक-
न्द । लुट् कन्दिता । लृङ् अकन्दौत् ।
कन्दः । कन्दरः । कन्दरा । कन्दलः ।
कन्दली ।

कन्द—कदु—कदि, भ्रा, घा ।

१ वैक्लव्यम् । विवशता । २ वैकल्यम् ।
कन्दते । चकन्दे । कन्दिता । कदते ।
चकदे । कदिता । णिच् कदयति । घ-
टादिः ।

३ कव्—कव, भ्रा, घा । १ वर्णः ।

शुक्लादिकरणम् । २ स्तुतिः । कवते ।
चकवे वो ।

कम्—कमु, भ्रा, घा । १ कान्तिः ।

२ अभिलाषः । इच्छा । स्मृहा । लट्
कामयते, पा ३, १, ३० । अधन्यं का
मयेत का, भ ८, ८१ । लिट् कामया-
ञ्चक्रे, चकमे । निष्कृष्टमर्थं चकमे कुर्वे-
रात्, र ५, २६ । कामयाञ्चकिरे का-
न्ताः, भ १४, ५३ । लुट् कामयिता,
कमिता । लृट् कामयिष्यते, कमिष्यते ।

इ प्रचोक्रमत्, प्रचक्रमत् । णिङ्
तावप्ये न दौर्घसन्वद्भावो । सन् चि-
तामयिषते, चिकमिषते । यङ् चङ्-
यते । चङ्गन्ति । णिच् कामयति । (उ)
कमिता, कान्त्वा, कामयित्वा, कान्तः ।
कम्पः । कामुकः । कामी । कमिता ।
कमनः । कामः । प्रकमनीयम् ।

कम्प—कपि, भा, आ । चलनम् ।

कम्पनम् । लट् कम्पते । लिट् चकम्पे,
चकम्पे प्रागज्योतिषेश्वरः, २ ४, ८ ।
लुट् कम्पिता । लृट् कम्पिष्यते । लुङ्
अकम्पिष्ट । अकम्पिषाताम् । अकम्पि-
षत । भूरकम्पिष्ट, भ १५, ७० । सन्
चिकम्पिषते । यङ् चङ्गम्पयते । चङ्-
म्पति । णिच्—कम्पयति । अचकम्पत्
कम्पः । कम्पितः । कम्पनम् । कम्पः ।
कम्पनः । अनु—अनुकम्पा । कृपा ।
अनुचकम्पिरे सुरा वायुना, मा १, ६१ ।
रतिसन्वकम्पयत् । कु ४।३८ । समनु—
अनुग्रहः । समनुकम्पा सपत्नपरिग्रहान्,
२८, १४ । उट्—प्रकम्पनम् । उत्क-
म्पते सा, गीतगो, ४, १८ । प्र—प्राच-
कम्पदुदन्वन्तम्, भ १५, २३ । वि—
प्रकम्पनम् । रावणश्चियमपि व्यकम्प-
यत्, २ ११, १८ । उपतापाङ्गविका-
रयोः, विकपितः । अन्यत्र विकम्पितः ।

कम्ब—भा, प । १ हिंसा ।

२ गतिः, वो । कम्बति । कम्ब, कम्ब-
ति । गम्ब, गम्बति । घम्ब, घम्बति ।
चम्ब, चम्बति ।

कर्ज—भा, प । १ व्ययनम् ।

२ पीडनम्, वो । कर्जति । चकर्ज ।

कर्ण—(हिट्) अदन्तः । चु, प ।

भेदनम् । कर्णयति । आ—अवणम् ।

आकर्णयामास न वेदनादान् । भ ३ ।

कर्त—कर्त्रे (कव) । अदन्ताः ।

कर्द—भा, प । कुत्सितशब्दः ।

कुत्सितकुत्सिशब्दः । कर्दति । कर्दमः ।

कर्व—भा, प । गतिः ।

कर्वति । खर्व, खर्वति । गर्व,
गर्वति । घर्व, घर्वति । चर्व, चर्वति ।
तर्व, तर्वति ।

कल—भा, आ । १ शब्दः ।

२ संख्यानम् । गणना । कट् कलते ।
लिट् चकले । लुट् कलिता । लृट् अ-
कलिष्ट । कल, चु, प । क्षेपणम् । प्र-
णम् । कालयति । बालयस्वाय या गावः
कालयामास ता अपि, भारत । निष्क-
लन्ते सुखाद् यस्य नाश्रीलपक्ष्मा गिरः ।
उत्कालयति यो यशः, कवि ७० ।

कल—चु, प । अदन्तः ।

१ गतिः । २ संख्यानम् । गणना ।
कलिः कामधेनुः । कलयति । अचक-
लत् । विहगाः कलयन्त्यनेकलयम्, मा
४, ३६ । कलयेदमानमननम्, मा ८,
५८ । कलयाभि मणिभूषणं बहुभूष-
णम्, गीतगो ७, ७ । मरकतमिव कल-
यति मलयसमीपम्, गीतगो ४, २ ।
यदैनां छायाद्वितीयां कलयाश्चकार,
ने ३, १२ । स्नेच्छनिवहनिधने कल-
यति करवाणम्, गीतगो १, १४ । क-
लय कलयत्येषां पाणी, गीतगो १२,
२६ । मरकत-अकल-कलित-कलधीत-
लिपेः, गीतगो ८, ४ । मधुपकुलकलि-
तरावः, गीतगो ११, १८ । आ—धीधः ।
बन्धनम् । खिलमसुयया हृदयं तमा-
कलयामि, गीतगो ३, ७ । सुवर्णसुवा-
कलिताधरास्वराम्, मा १, ६ । जघन-
स्थलीपरिसरे रसना-कलापकगुणेन मकर-
ध्वजहिरदमाकलयत्, मा ८, ४५ ।
परि—ज्ञानम् । स्त्रीलोकः परिकलयाश्च-

कार तुल्यम्, मा ८, ८। सम्—सङ्-
लनम्। व्यव—व्यवकलनम्।

कम्—भा, पा। १ अव्यक्तशब्दः।

२ अशब्दः। तृणोन्मावः। ३ कृज्जनम्,
पो। कल्लितम् चकल्ले। कल्लिता। कल्लोलः।

कय्—(कय्)।

कय्—भा, प। गर्वः।

कर्वाणि। खय्, खर्वति। गर्व, गर्वति।

काश्—भा, प। शब्दः।

काशति। चकाश। काशिता।

कप्—भा, प। हिंसा।

कपति। चकाप। कपिता। अक-
पोत्, अकापोत्। समूलकापे चकषुः,
भ ३, ४८। * (परीक्षा) कटहेम कष-
त्रिव कषपापाणनिमे नभस्तले, नै २,
६८। खप्, खपति। जप्, जपति।
जेषत्। सर्वाङ्गः। कपः। निकपः।
कष्टम्। पत्कापो।

कस्—भा, प। गतिः।

लट् कसति। लिट् चकास्। अचक-
षत्। लुट् कसिता। लुङ् अकसीत्,
प्रकासीत्। सन् चिकसिषति। यङ्
वनोक्तस्यते, पा ७, ४, ८४। चनो-
न्मिह। णिच् काशयति। अचीकसत्।
तासः। वि—विकासः। यस्य लक्ष्मी-
र्विकसति प्रजाधर्मण रक्षितुः, कवि
३२। विकसद्भिरास्यकमलैः, मा ८,
७। कौपकुसुमं व्यधीकसत्, मा १५,
२। विकसितोत्पला, भ, ८, ६२। प्रवि-
काशः। प्रविकसति सूय्यं, मा ११, ६३।
विकापो। विकासरः। कशतोत्पेक।
विकश्वरः। विकशितम्। निर्णिच्
गःसारणम्। निरकासयद्रविमपेतवसम्।
१८, १०।

कम्—कम्—कश्, अदा, आ।

* १ गतिः। २ शासनम्। शातनसिति

कश्चित्। लट् कंस्ते। कंसति। कंसते।
लिट् चकंसे। लुट् कंसिष्यते। लुङ्
अकंसिष्ट। अकंसिषाताम्। अकंसिषत।
कस्ते। चकसे। कसिता। तानव्या-
न्ताऽपि। कष्टे। कचे। कड्के। चकशे।
कशिष्यते। कांस्यम्।

काह्—काचि, भा, प। आकाङ्क्षा।

लट् काङ्क्षति। मधुव्रतः काङ्क्षति।

वल्लीम्। सा, द। लिट् चकाह्। लुट्
काङ्क्षिता। लुङ् अकाङ्क्षीत्। सन् चि-
काङ्क्षति। यङ् चाकाङ्क्षते। चा-
काङ्ष्ट। णिच् काङ्क्षयति। अचकाङ्क्षत्।
आ—आकाङ्क्षा। प्रत्याश्रयन्तं रिपुमा-
चकाङ्क्ष, र ७, ४७। नाकाङ्क्षति पर-
स्त्रियम्, कवि १६४।

काश्च—(कश्च)।

काश्—काश्च, भा दि, आ।

दीप्तिः। प्रकाशः। काशते। काशयते।

भादौ। दन्त्यान्तोऽपि। कासते। लिट्
चकाशे। कासाश्चक्रे पा ३, १, ३५।
कासाश्चक्रे। पुरा साधेः, भ ८, ३८। लुट्
काशिता। लुट् काशिष्यते। लुङ्
अकाशिष्ट। अकाशिषाताम्। अका-
शिषत। अकाशिरे तत्र लता विलोलाः,
भ २, २५। तथा दुहित्वा सवितौ
चकाशे, कु, १, २४। र ७, २१, २४।
सन् चिकाशिषते। यङ् चाकाशते।
चाकाष्ट। णिच् काशयति। अचका-
शत्। प्र—प्रकाशः। प्रकाशते तथा
व्योच्चि चन्द्रः, प्रकाशते तथा भूमौ
प्रजानां नयनोत्सवः, कवि १५३।
विश्वामित्रायम् एष प्रकाशते, भारत।
प्रकाशयान्तं निगूहनीयम्, भ १४, ३१।
प्रकाशयति लोकं रविः, गीता १३, ३३।
वि—विकाशः। विकाशन्ते च भूयांसो
गुणाः, कवि २३२। आकाशम्।

काम्—काय, भू, आ।

कुक्षितशब्दः। गोभार्यस्तु उक्तः। लट् कासते। लिट् कामाचक्रे, पा ३, १, ३५। लट् कामिता। लृट् कामिष्यते। लुङ् अकामिष्ट। अमीतो रावणः कामाचक्रे (कुक्षितमभिहितवान्), भ, ५, १०५। सन् विकार्सपते। यङ् चाकास्यते। चाकार्सा। णिच् कासयति। (ऋ) अचकासत् कांसः।

किट्—भू, प। १ तासः।

२ भौषणम्, वो। किट् (इट्) भू, प। गतिः। केटति। केटिता।

कित्—भू, प, आ, आभरणमते।

१ व्याधिप्रतिकारः। रोगनिर्णयः। २ निग्रहः। ३ अपनयनम्। ४ नाशनम्। ५ संशयः, कौ १०१। लट् चिकित्सति। ०ते। रोगिणम्, पा ३, १, ५। चिकित्सति जगद्वाधिसु, कवि २५७। लिट् चिकित्साचकार। लुट् चिकित्सिता। लुङ् अचिकित्सात्। चिकित्सकः। चिकित्सितः। मया न पठिता चण्डी त्वया नापि चिकित्सितम्। वि—संशयः। विचिकित्सा तु संशय इत्यमरः।

कित् भू, चु, प।

१ निवासः। २ इच्छा, वो। केतति। केतयति। निकेतयति। निकेतनम्।

किल्—तु, प। श्णैत्यम्।

शुक्लोभावः। २ क्रौडनम्। किलति।

किलान्ति बाधकाः कामम्, कवि २३३।

चिकेच। केकिता। किल, चु, प, वो। क्षेपणम्। प्रेरणम्। केलयति। केलिः।

किष्क्—चु, आ। हिंसा।

किष्कयते। हिष्क् हिष्कयते। हिक्कयते।

कोट्—चु, प वर्णः। भू, वन्धः वो।

कोल्—भू, प। वन्धनम्।

कोलति। विधील। कोलिता।

कीलः। कीलकः। कीलितम्। प्रदयं सम शरकीलितम् (विहम्), गीतगो ७, ४, १२, १४।

कु—कुङ् (जङ्) भू, आ।

शब्दः। अत्यन्तशब्द इति प्रदीपः।

कु, पदा, प। शब्दः। लट् कुवते। कौति। कवौति, अपिगतिः। गोकार्क कौति कुवते न भयाच्च कश्चिद् यन्मण्डले जनपदः कवते च सुखम्, कवि २०। कुतः। कुवन्ति। लिङ् कुयात्। लङ् अकौत्। लिट् कुकाव। चुकुवतुः। चुकुविष्य, चुकोय। चुकुवे। लृट् कौता। लृट् कौषति। ०ते। आशिषि, कुयात्। कोपोष्ट। लुङ् अकोपोत्। अकोष्टाम्। अकोपुः। अकोष्ट। सन् चुकुवति। ०ते. यङ् भू, कोकृषते, पा ७, ४, ६३। पदा, कोकृषते। अकोकृषिष्टसेन्धम्। पलायिष्ट चाकुलम्, भ १५, ११४। चोकवौति। णिच् कावयति। अचूकवत्।

कु—कु—कुङ्—कुङ्, तु, आ।

१ शब्दः। २ घातनादः, वो। कुवते। चुकुवे। कुता। अकुत, पा ८, २, २७। अकुपाताम्। अकुपत, कूरा अकुपत द्विजाः, भ १५, २६। कोकृषते। कु। कुवते। चुकुवे। कुविता। अकुविष्ट। आकृतम्।

कुक्—भू, आ। घातनम्।

ग्रहणम्। लट् काकते। लिट् चुकुवे। चुकुकिषे। लृट् कोकिता। सन् चुकुकिषते, चुकोकिषते। कोकः।

कुङ्—भू, प। १ तासः।

उच्चशब्दः। २ विक्षेपता। लट् कोचति। कोचति उक्तेति शुभोदाह।

कीचति काशीं वणिक् इति भट्टमल्लः ।

कुच्—भा, प । १ तारः ।

उच्चशब्दः । २ सम्पर्कः । ३ कौटिल्यम् ।
४ प्रतिष्ठम् । ५ विलेखनम् । कीचति ।
चुकीच । कीचिता । अकीचित् । कीचः ।
पा ३, १, १४० । यस्मिन् समुदिते रात्रि
जनः सङ्कीचति क्षितौ, कवि १४० ।

कुच्—तु, प । सङ्कीचः ।

कुचति । चुकीच । कुचिता । अकु-
चीत् । सम्—सङ्कीचः । सङ्कुचति ।
सङ्कुचितः । णिच् समकीचयदर्शिः ।
सङ्कुचत्वरिनारीणां मुखं पङ्केरहयति,
कवि १४० ।

कुज्—कुजु, भा, प । स्तेयम् ।

अपहरणम् । कीजति । चुकीज । की-
जिता । अकीजीत् । (उ) कीजित्वा,
कुजा । कुतः ।

कुच्—क्रुच्—कुन्च—क्रुन्च ।

भा, प । १ कौटिल्यम् । कुटिलीकर-
णम् । कुटिलीभावः । २ अल्पीभावः ।
अल्पीकरणम् । लट् कुञ्चति । लिट्
चुकुञ्च । लृट् कुञ्चिता । लृट् कुञ्चियति ।
आगिपि, कुञ्चात् । लुङ् अकुञ्चीत् ।
सन् चुकुञ्चिषति । यङ् चोकुञ्चते । णिच्
कुञ्चयति । कुञ्चितम् । कुञ्चिका । आ—
सङ्कीचः । आकुञ्चनम् । आकुञ्चितया-
ङ्गुलिः, र ६, १५ । आकुञ्चितसव्यपा-
दम्, कु ३, ७० । वि—सङ्कीचः । वि-
कुञ्चितललाटभृत्, भारत । क्रुच्, क्रुञ्चति ।
चुक्रुञ्च । क्रुञ्चिता । क्रुञ्चात् । क्रुङ् ।
क्रुङ्भ्याम् ।

कुञ्—(कृञ्) ।

कुट्—तु, प । कौटिल्यम् ।

वक्त्रीकरणम् । लट् कुटति । लिट् चु-
कीट । सुकुटतुः । चुकुटिष । लृट् कुटि-

ता, पा १, २, १ । लृट् कुटिष्यति ।
लुङ् अकुटीत् । अकुटिष्टाम् । अकुटिषुः ।
सन् चुकुटिषति । यङ् चोकुट्यते । चो-
कीटि । णिच् कोटयति । अचुकुटत् ।
कुटित्वा । कोटः । कोटिः । सम्—नि-
वृत्तिः । केचित् संचुकुटुर्भोताः, भ १४,
१०५ । संकुटितुम्, भ ७, ८१ । सङ्कु-
टन्ति भयाक्रान्ताः शत्रून् यस्य दग्ध-
नात्, कवि २३४ ।

कुट्—(वुट्) चु, आ । छेदः ।

कोटयते । कुट (कूट) ।

कुटुम्ब—(तत्रि) चु, आ । धारणम् ।
पोषणम् । पालनम् । कुटुम्बयते ।

कुट्—चु, प । १ छेदनम् ।

२ भर्त्सनम् । ३ पूरणम् । कुटयति ।
अचुकुटत् । चु, आ । प्रतापनम् । कुट-
यते ।

कुड्—तु, प । १ वाक्यम् ।

चापव्यम् । २ भोजनम्, वो । कुडति ।
चुकीड । चुकुडतुः । कुडिता । अकुडीत् ।

कुण्—तु, प । १ शब्दः ।

२ उपकृतिः । कुणति । चुकीण । कीणः ।

कुण—चु, प । अदन्तः ।

१ सामन्त्रणम् । २ केतनम् । ३ स-
ङ्कीचः । कुणयति ।

कुण्ट्—कुण्ड्—कुटि, कुडि, भा, प ।

विकल्पीकरणम् । कुण्टति । कुण्डति ।
कुण्डम् ।

कुण्ट्—कुठि, भा, प ।

प्रतिघातः । गतिप्रतिघातः । कुण्टति ।
चुकुण्ट । कुण्डिता । अकुण्डीत् । कुण्टि-
तासीव लक्ष्यते, कु २, २० । कुठि,
(गुडि) चु, प । १ वेष्टनम् । २ रक्षणम् ।
३ चूर्णीकरणम् । कुण्डयति । कुण्डः ।

कुण्ड—कुडि, भा. पा। दाहः।
 कुण्डते। चु. प। रक्षणम्। कुण्डयति।
 भा. प। वैकल्यम् (कुण्ड)। कुण्डा।
 कुण्डम्।

कुल—चु. पा। कुला।
 अवलेपः। कुल्यते। कुल्यति, वो।
 यो न कुल्यते कुलां न च कुलति निर्ध-
 नम्, कवि २४६। हलायुधमते भादि-
 रपि।

कुय्—टि, प। पूतीभावः।
 दौर्गन्धम्। लट् कुयति। लिट् चु-
 कोय। चुकुयत्। लुट् कोयिता। लृट्
 कोयिष्यति। लुङ् अकोयौत्। कोयित्वा।
 कुयितः।

कुय्—क्रा, प (कुन्य)।

‘कुद’ चु, प (कुन्द)।

कुन्य—कुथि, भा. प। १ हिंसा।
 २ संक्षेपणम्। कुन्य, कुय्, क्रा, प।
 १ संक्षेपणम्। २ संक्षेपः। लट् कुन्यति।
 कुन्याति। कुयौतः। कुयन्ति। न कुन्याति
 बुभुक्षार्तः शीतार्तश्च न कुन्यति। यस्य
 राष्ट्रे धनाव्यो वा मृतः कोऽपि न
 कुन्यति ॥ कवि १२४। लिङ् कुयौयात्।
 लङ् अकुन्यात्। लिट् चुकुन्य। चुकोय।
 लुट् कुन्यिता। कोयिता। पाणिनि,
 भा, कुन्यात्। क्रा, कुन्यात्। कुन्य-
 नम्।

कुन्द—कुद्रि, चु, प।

अनृतभाषणम्। असत्यकथनम्। कुन्द-
 यति। अचुकुन्दत्। गुद्रि, गुन्द्रयति।
 कुद, कोदयति इति केचित्।

कुप्—दि, प। कोपः। क्रोधः।

लट् कुप्यति, देवदत्ताय कुप्यति, पा
 १, ४, ३७। यो न कुप्यति विप्राय कु-
 प्यते च महाप्रभुः। प्रकोपयत्यसौ राजा

यस्तेन सहसो जनः ॥ कवि १५८।
 लिट् चुकोप, चुकोप तस्मै स भयम्, र
 ३, ५८। लुट् कापिता। लृट् कोपि-
 यति। लुङ् अकुपत्। अकुपताम्। भन्
 चुकुपिषति चुकोपिषति। यङ् चोकु-
 प्यते। चोकोमि। णिच् कोपयति।
 कुप, चु, प। दीप्तिः। कोपयति। कोपः।
 कुपितः। कोपनः। पति, प्र—पति-
 कोपः। अत्यकुपत्, भ १५, ५५।

कुमार—चु. प। अदनाः। क्रोडा।

कुमारयति। अचुकुमारत्। कुमाल
 इत्येकं। कुमालयति। कुमारः।

कुम्ब—कुवि, भा. चु. प।

पाच्छादनम्। कुम्बति। कुम्बयति।
 कुपि, कुम्पति। कुम्पयति। कुभि, कु-
 भति। कुम्भयति। इति काश्यपादयः।

कुर—त, प। मृदः।

कुरति। चुकोर। कोरिता। पाणिनि,
 कूर्यात्। दीर्घनिषेधस्तु करोतिरेव, को
 १५२।

कूर्—अर्द—गूर्द—भा. पा।

क्रोडा। कूर्दते, पा ८, २, ७८। खूर्दते।
 गूर्दते। चुकूर्द। कूर्दिता कूर्दिष्यते।
 अकूर्दिष्ट, भ १५, ४५। चुकूर्दिरे, भ
 १४, ८, ७७। कूर्दनम्। कूर्दितः। दीर्घ-
 त्वमत्र केचिन्नेष्यते। कूर्दते खूर्दते इति
 प्रदीपः।

कुल्—भा. प। १ महातः।

राशोक्षणम्। २ वन्धुभावः। मेत्री-
 करणम्। लट् कोलति। लिट् चुकोल।
 लुट् कोलिता। लुङ् अकोलीत्। कु-
 लितः। आकुलितः। व्याकुलितः।
 कोलः। कुलम्।

कुश्—दि, प (कुस)। योगः।

कुंश्—कुशि, चु, प, वो। दीप्तिः।
 कुंशयति। कुंशति।

कुप्—क्रा, प। निष्कर्षः।

वहिष्करणम्। निःसारणम्। लट् कु-
प्याति। कुप्यति। कुप्यन्ति। हिक्कुपाण।
लिङ् कुप्योयात्। लुङ् अकुप्यात्।
लिट् चुकोप। लुट् कोपिता। लृट् को-
पिष्यति। लुङ् अकोपोत्। अकोपि-
ष्टाम्। अकोपिषुः। अकुप्यात् प्राणान्
वनैकैराम्, भ १७, ८०। शिवाः कुप्यन्ति
मांसानि, भ १८, १०। कर्मकर्त्तरि,
कुप्यति। कुप्यते पाठः स्वयमेव, पा
३, १, ८०। सन् चुकोपिषति, चुकुपि-
षति, पा १, २, २६। यङ् चोक्प्यते।
चोकोष्टि। णिच् कोपयति। कुपित्वा पा
१, २, ७। कुपितः। कुपित्वा जगतः सारम्,
भ ७, ८५। निर—वहिर्निःसारणम्।
निष्कोष्टा, निष्कपिता, पा ७, २, ४६।
निष्कोष्यति, निष्कापिष्यति। निरकु-
चत्। निरकोपोत्। निष्कोपितव्यान्
निष्कोष्टुं प्राणान् दशमुखान्मजात्, भ
८, ३। कीटनिष्कपितं धनुः, भ ५,
४२। उपान्तयोर्निष्कपितं विंशद्भुज-
च्छेदम्, र ७, ५०।

कुम्—कुम्—दि, प। योगः।

कुप्यति। कुप्यति। चुकोस। अकु-
सत्।

कुम्—कुम् (कुप) चु, प।

दीप्तिः। कुंसयति। कुंसति। कंस,
कंसयति। कंसति, वो।

कुम्—चु, भा। कुक्षितस्त्रयः।

कुक्षितहासः। कुम्पयते। अचुकुम्पत।
वृद्धिकरणकदम्बनमिति दुर्गादासः।
कुम्पयते जनः (चुडा पश्यति) कुट्टिः।
कुम्पयते युवती कामुकः। अथवा कुम्पेति
प्रातिपदिकं ततो धात्वर्थे णिच्,

कौ १७७। कुम्पपूर्वकस्मिधातुरित्यपि
कश्चित्।

कुड—चु, भा। अदन्तः।

विष्मापनम्। कुडयते, कुडयते कुड-
केन्द्रजालिको लोकमिति दुर्गादासः।

कू—तु, भा। (कु)। शब्दः।

कुवते। क्रा, प इति हलायुधः। शु-
तिपुटपरिपेयं क्रीडवर्कः कुनानि, कवि
१७।

कूज—कुञ्—कुंजि, चन्द्रमते।

भा प। अथक्तशब्दः। कूजनम्। लट्
कूजति। कुञ्जति। लिट् चुकूज, चुकूज
कूले कलहंसमण्डलौ, नै १, २७। पुं-
स्कोक्तिलो यन्मधुरं चुकूज, कु ३, ३२।
लुट् कूजिता। लुङ् अकूजौत्। अकू-
जिष्टाम्। अकूजिषुः। सन् चुकूजिषति।
यङ् चोक्क्यते। कोकूति। णिच्
कूजयति। कूजितम्। कूजनम्। स
कोचकैर्मांसतपूणैरभ्युः कूजिङ्, र २,
१२। कोकिलकूजित-कुञ्जकुटीरे, नी-
तगो १, २८। उप—चक्रवाकोपकूजिता
हृदिनौ, भारत। वि—विहगविकूजि-
तवन्दिमङ्गलानि, र ८, ७१।

कूट—चु, भा। १ आप्रदानम्।

२ अप्रदानम्। ३ अवसादनम्। अप्र-
सन्नोभावः। कूटयते। कूट कोटयते
इति मैत्रेयः। कूट चु, प। अदन्तः।
परितापः। आमन्त्रणम्। यः कूटयति
शत्रूणां गजघटाः, कविः २३४।

कूड—तु, प (कूड)। शान्द्रता।

कूण—चु, भा। सङ्कोचः।

कूणयते। कण, काणयते। कूण—
चु, प अदन्तः। सङ्कोचः। कूणयति।

कूल—भा, प। आवरणम्।

कूलति। चुकूज। कूलिता। अकू-

क्रीत् । कूलम् । अनुकूलः । प्रतिकूलः ।
ययाम् प्रतिकूलति, कवि ८७ ।

क—कञ्, भ्वा, उ, वो । कारणम् ।
करति । ०ते । चकार । चक्रे ।

क—कञ्, स्वा, उ । हिंसा ।

कणोति । कणते । कणोति किरणं
शब्दोः कवि ४४, युद्धे कणोति शत्रूणां वार-
णान् कवि १३७ । चकारि । निर्—भञ्ज-
नम् । शक्तिर्निरकारि मे (भम्ना), भ
१५, ५४ । कारणा । कारागृहम् ।

क—डुकञ्, तना, उ ।

करणम् । विधानम् । अनुष्ठानम् ।
कृत् करोति । कुरुतः, पा ६, ४, ११० ।
कुर्वन्ति, पा ८, २, ७६ । कुर्वः, पा ६, ४,
१०८ । कुरुते । कुर्वते । कुर्वते । लिङ्
कुर्यात्, पा ६, ४, १०८ । कुर्वति । क्रीट्
करोतु । कुरु । करवाणि । कङ् प्रक-
रोत् । अकुरुताम् । अकुर्वन् । अकर-
वम् । अकुरुत । अकुर्वत । अकर्वि ।
क्रीट् चकार । प्रकृतुः । प्रकर्ष । प्रकृव ।
चक्रे । चक्रे । कृट् कर्ता । कृट्
करिष्यति । ०ते । प्राशिषि, क्रियात् ।
कृषीष्ट, पा १, २, १२ । कृषीदम् । सुङ्
अकार्षीत् । अकार्षीम् । अकार्षुः प्रकृत ।
अकृपाताम् । अकृषत । अकृषाः ।
अकृदम् । कर्मणि, क्रियते । कारिता ।
कारिष्यते । अकारि । देवदत्तः घटं
करोति । न च खं कुरुते कर्म, मनुः
१, ५५ । पितृणां कुरुषे कार्यम्, भ
६, ६३ । यज्ञं कुरुत, भ ७, ८३ । धनुः
सवाणं कुरु, भ २, ५१ । उपाम्यकुरुतां
सख्यम्, भ ६, १०५ । ऋषयश्चक्रिरे धर्मम्,
मनुः २, १५४ । नाकार्षे देवि ।
विक्रमम्, भ ८, ११३ । यदकार्षीत् स
रक्षसाम्, भ १५, ८ । कर्म व्याधस्यापि
विगर्हितं मां घृता भवताऽकारि, भ

६, १२८ । तैर्दिषोऽकारिघताकुलाः, भ
१४, ७६ । कृषीदुं कर्त्तरामन्दम्, भ ८,
७७ । सन् चिकीर्षति । ०ते, पा १, २,
८ । यङ् चिकीयते, पा ७, ४, २७ । चक-
रोति । चरिकरोति । चरीकरोति । च
कर्त्ति । चरिकर्त्ति । चरीकर्त्ति, पा
७, ४, ८२ । णिच् कारयति । ०ते । च-
चीकरत् । ०त, पा १, १, ४८ । ७, ४,
८३ । कुर्वन् । कुर्वणः । कृत्, कार्यम् ।
कर्त्तव्यम् । करणीयम् । कृत । कृतः ।
कारः । करणम् । कृत्वा । ०कृत्वा । क-
र्त्तुम् । उद्येः कारम् । प्रियङ्करः । अक-
ङ्करिणः । कुम्भकारः । शब्दकारः । सुख-
करः । कारकः । कर्त्ता । कारः ।
कर्म । कृत्या । क्रिया । इत्यादि । तां
राजकृत्वा, भ ६, १३० । तां हस्तकृत्य
(स्वीकृत्य), भ ५, १६ । पा १, ४, ७७ ।
पाणिकृत्य । उरमिकृत्य । मनमिकृत्य ।
जीविकाकृत्य, (जीविषामिव कृत्वा) ।
उपनिषत्कृत्य, पा १, ४, ७८ । बुभुजे
देवस्मात् कृत्वा (देवेभ्यो दत्त्वा), भ ४,
८ । यमसाचक्रतुर्दिषो, भ ५, ३ । अ-
लम्—भूषणम् । अलङ्कृत्य, पा ४, ६४ ।
पत्यानं गताभ्यामलङ्कृतुः, र २, ८ ।
प्राविस्—प्राविष्करणम् । प्रादुम्—प्रावि-
ष्कारः । पुरम्—पुरस्कारः । पूजा । प्रयतः
करणम् । पुरस्कृता वस्त्राणि प्राशियेन, र
२, २० । पुरस्कृतः सताम्, र ३, ४३ ।
तिरस्—तिरस्कारः । भक्षणम् प्राच्या-
दनम् । वहिम्—दूरीकरणम् । सत्—
प्रादरः । नमम्—नमस्कारः । मुनिवयं
नमस्कृत्य, कौ ५१ । सजुः—सहायः ।
सजुःकृत्य रतिं वसेत्, भ ५, ७२ । अधि-
पधिकारः । नैवाधकारिणश्चिद्वेदहते भ
२, ३४ । प्रज्ञमन् । अधिचक्रो न यं हरिः,
भ ८, २० । पा १, १, ३३ । अनु—अनुकरणम् ।

यति । अचकर्त्तत् । अचीकृतत् । (इ)
कृत्तम् । कृत्तिः । कर्त्तनम् । कृन्तन
मपि । विरहिनि कृन्तनेति जयदेवः ।
अव—छेदनम् । स्मिधमस्यावकर्त्तयेत्,
मनुः ८, २८१ । उत्—उत्कर्त्तनम् ।
निष्कोपणम् । खण्डयित्वा वहिष्कर-
णम् । उत्कृत्योत्कृत्य गर्भानपि शक-
लयत्, महाना ९, ८, । नि—कुक्षित-
कर्त्तनम् । छेदनम् । म्यकृन्तयकधाराभिः,
भ १७, १२ । निर्—उत्कर्त्तनम् । अलावु-
मध्यान्निष्कृत्य बीजम्, भारत ।

कृत्—कृती, क, प । वेषनम् ।

लट् कृणति । कृन्तः । कृन्तन्ति, यं
कृन्तन्ति गुणग्रामाः, कवि १२२ । लङ्
अकृणत् । अकृन्ताम् । शेषं पूर्ववत् ।

कृन्—कवि, भ्या, प, । १ हिंसा ।

२ करणम् । गमनम् । लट् कृणोति ।
कृणुतः । कृण्वन्ति, पा ३, १, ८० ।
लिट् कृणुयात् । लिट् अकृन्व । अकृ-
न्वतः । लुट् कृन्विता ।

कृप—(कृप) ।

कृप—अदन्तः । पु, प । दुर्वलता ।
नासौ कृपयति प्रभुः, कवि २३५ ।

कृप्—दि, प । तनूकरणम् ।

काश्यम् । लट् कृष्यति । लिट् अकृष्य ।
अकृष्यतुः । लुट् कृषिता । लृट् कृषि-
यति । लुङ् अकृष्यत् । कृषित्वा, क
कृषित्वा, पा १, २, २५ । क्त कृषः, पा ८,
२, ५५ । कृष्यति चन्द्रं कृष्णपक्षे इति
दुर्गादासः । शोककृषितः, रामा ।

कृप्—भ्या, प, । तु, उ । विलेखनम् ।

पाकर्षणम् । प्रापणम् । लट् कर्षति ।
कृषति । ०ते । कर्षति शाखां ग्रामम् ।
शाहो जले गजेन्द्रमपि कर्षति, हि-
तोप । सुखं कृपति शालेयमिच्छुचेव
दिगा—कवि १८२ । लिट् अकर्ष ।

चकृपे । प्रसङ्ग सिद्धः किल तां चकर्षे, र
२, २७ । लृट् कर्षा, कृषा । लृट्
कर्षति । ०ते । कर्षति । ०ते, पा ६, १,
५८ । लुङ् अकृषीत् । अकृषाताम् ।
अकृषुः । अकर्षीत् । अकर्षाताम् । अ-
कर्षुः । अकृषत् । अकृषताम् । अकृ-
षन् । अकृष्ट । अकृषाताम् । अकृषत ।
अकृषत । अकृषाताम् । अकृषन्त,
कौ २४८ । तं हस्ताभ्यामकृषीत्, भ
१५, ४७ । कर्मणि, कृष्यते । अकर्षि ।
सन् चिकृषति । ०ते । यङ् चरीकृष्यते ।
चरीकर्षि । चरीकृषि । णिच् कर्षयति ।
अचकर्षत् । अचीकृषत् । कृष्टः । कृष्टिः ।
कर्षणम् । अनु, प्रा, वि—पाकर्षणम् ।
धनुर्व्याकर्षीत्, भ २, ५१ । अप—अप-
कर्षः । अपसारणम् । उट्—उत्कर्षः ।
निर्—निष्कर्षः । निष्कृष्टमयं अकर्म
कुवेरात्, २५, २६ । प्र—प्रकर्षः । विप्र—
विप्रकर्षः ।

कृ—तु, प । चेषणम् । आच्छादनम् ।

व्यापिनम् । लट् किरति, पा ७, १,
१०० । नरि नरि किरति द्वाक् माय-
कान् पुष्यधन्वा । सीमिन्मिर्माकिराणां,
भ १७, ४२ । लिट् अकारि । अकारतुः ।
दिशश्च पुष्येयकरः, भ ३, ५ । अक-
रिश्च । लुट् करिता, करोता, पा ७, २,
३८ । करिष्यति, करोष्यति । आशिषि,
कीर्यात् । लुङ् अकारीत् । अकारि-
ष्टाम् । अकारिषुः । अकारिष्टां गिरीन्,
भ १५, ८० । कर्मणि, कीर्यते । सन्
चिकरिषति, पा ७, २, ७५ । यङ्
चेकीर्यते । चाकृषि । णिच् कारयति ।
कीर्षः । कीर्षिः । विकिरः । विष्किरः ।
उत्करो धान्यानाम्, उत्करो रजसाम् ।
अप—आशिष्य विषेपणम् । अपास्कि-
रते ह्यभो हटः । कुङ्कुटो भचार्य, ग्रा

आशुवार्धि, पा ६. १. १४२। अव—
आकादनम्। वर्णनम्। कपिं वाणो-
रवाकिरत्. भ ८. ४४। अवाकिरन् तं
लाजेः, र ४. २८। आ—आपनम्।
आकीर्णम्, र १. ५१। उप, प्रति—
छेदनम्। हिंसा। उपस्करति। मति-
स्कीर्णम्, पा ६. १. १४०. १४१। उरो-
विदारं प्रतिचस्करे नखैः, मा १. ४७।
उद्—उत्क्षेपणम्। रजसुरगोत्कीर्णम्,
र १. ४३। पुष्परेणूत्किरेर्वातेः, र १,
३८। समुद्—वेधनम्। मणो वज्रम-
मुत्कीर्णं, र १. ४। वि—विक्षेपः।
तण्डुलकणान् विकीर्य, हितोप। द-
मान् विचक्रुः, भ १४. २५। विनि—
निक्षेपः। विनिकीर्य माम्, कु ४. ६।
प्र—प्रक्षेपः। विस्तारः। वार्तन प्रकी-
र्णस्वावकोक्षयाः, भ ८. ६६। मम्—
मिश्रणम्। वर्णाः सङ्कीर्णाः, मनुः १,
११६। अत्रिया वैश्याः सङ्कीर्यन्ते पर-
स्परम्, भारत।

कृ—कृष्, क्रा, उ। कृ, क्रा; पौ

हिंसा। कृणाति। कृणोते। लिङादौ
पूर्ववत् सनितु चिकरिषति चिकीर्षति।
कृ, चु, आ। ज्ञानम्। कारयते।
वाणावलिं किरत्याजो कृणाति तुरगान्
रणे, कवि ४४। द्वितीयात् कर्तृगामि-
फलेऽपि न तड्।

कृत्—कृ, प। संशब्दनम्।

कीर्त्तनम्। कीर्त्तयति, पा ७. १,
१०१। कीर्त्तयन्ति च गोष्ठेषु यद्ग-
णानसुरोगणाः, कवि १२२। अचिकी-
र्त्तत्। अचीकृतत्। भ्रातुरचिकीर्त्तहि-
क्रमम्, भ १५. ७२। विप्रमेवैव शूद्रश्च
प्रशस्तं कर्म, कीर्त्त्यते, मनुः १०, १२३।

कृष्—कृष्, भा, आ। सामर्थ्यम्।

योग्यता। पर्याप्तिः। सम्पत्तिः। उत्-

पत्तिः। लट् कल्पते, पा ८. २, १८।
प्रतिकारविधानमायुषः मति शेषे हि.
फलाय कल्पते, र ८. ४१। सूर्ये तप-
त्यावरणाय दृष्टेः कल्पेत लोकस्य
कथं तमिस्रम्, र ५. १३। योऽर्थिना-
मोक्षितप्राप्तेः कल्पते कल्पवृक्षवत्। न
कल्पयति मित्याऽयं शिरः कल्पति वि-
द्विषाम्॥ कविं ८३। लोट् चक्रुषे।
चक्रुषिषे। चकल्पसे। चक्रुषे चाश्वकु-
ञ्जरम् (सञ्जीकृतम्), भ १४. ८८। लट्
कल्पसांसि। कल्पतामे कल्पितामे, पा
१. ३. ८१। ७, २, ६०। लट् कल्प-
स्यति। कल्पस्यते कल्पिष्यते। लृङ् च-
कल्पस्यत्। अकल्पस्यत अकल्पिष्यत।
कल्पिष्यते हरिः प्रीतिः, भ १६, १२।
तोषः सीतायाद्येतुषि कल्पस्यति, भ
८. ४५। वितथैव नोऽकल्पस्यदुद्यतिः,
भ १८. ६८। आशिषि, कल्पिषीष्ट,
लृट्पृषीष्ट। लृङ् अकृपत्। अकल्पिष्ट।
अकृप्त। अकल्पिषातभ्म्। अकृप्सा-
ताम्। अकल्पिषत। अकृप्सत। सन्
चिकृप्सति। चिकल्पिषते, पा १. ३,
८२। ७, २. ५८। यङ् चलोक्कृष्यते।
चलोकल्प्ति। णिच् कल्पयति। कृप,
चु, प। १ मिश्रणम्। २ चित्तोकरणम्।
३ कल्पनम्। कल्पयति। कल्पति, वो।
विन्यासः। रचना। निर्माणम्। निरू-
पणम्। आसनं कल्पयामास, भारत।
किङ्करैः कल्पितम्, भ १२. १२। इदं
शास्त्रमकल्पयत्, मनुः १, १०२। न्ययो-
धमेव वामार्थे कल्पयामाभूत्, रामा।
तेषां कर्माण्यकल्पयत्, मनुः १, ८७।
कल्पितः। कल्पयित्वा। कल्पना। कृप्तः।
कृप्तिः। अतु—अनुकल्पः। अव—सम्भा-
वना। अवकल्पयामि भवान् भुञ्जीत।
नावकल्पामिदं ग्लायित् यत् कच्छेषु

भयानपि, इति मष्टिः । उप—विन्यासः ।
सम्पत्ता । आयोजनम् । आननेषूप-
कृतेषु, मनुः ३, २०८ । अन्नयायोग-
कल्पते, मनुः ३, २०२ । योगराज्याय
रामस्य सर्वमेवोपकल्पनाम्, रामा ।
परि—करणम् । परिकल्पनसामिध्या,
२४, ६ । रिक्त्यजातं दग्धं परिक्लृप्त्य,
मनुः ८, १५२ । निश्चयः । यं धर्मं परि-
कल्पयेत्, मनुः १२, ११० । ध्यानक्षयेन
परिकल्प्य भवन्तमतीव दुरापम्, गौ-
तमो ४, ८ । प्र—करणम् । अनुष्ठानम् ।
आयोजनम् । निरूपणम् । प्रकृष्टेः, भ
२, २८ । समानांशान् प्रकल्पयेत्, मनुः
८, ११६ । प्रकल्प्यति तस्यार्थः (सम्प-
त्त्यने), भ १६, ११ । वि—विकल्पः ।
संशयः । आदिष्टो न विकल्पेत, हितोप ।
किं तत् कथं वेति विकल्पयन्तः, भ
११, १० । सम्—संकल्पः । मानस-
क्रिया । इच्छा । संकल्पितेऽयं विवृता-
त्मशक्तिम्, कु ३, ११ ।

केत—कु, प । पदन्तः ।

१ आचरणम् । २ निमन्त्रणम् । मन्त्रणा, वो ।
केप—केष्ट, भ्रा, था । १ कल्पनम् ।
२ गतिः । केपते । चिकेपे । केपिता ।

केलु—केल, भ्रा प । चलनम् ।
केलति । खेल खेलति । खेल, वे-
लति । वेलु, वेलति । केलः । केना ।

केव—केव, भ्रा, था । सेवा ।
केवते, रो । केव केवते । खेव,
खेवते । गेव, गेवते ।

के—भ्रा, प । शब्दः ।

लट् कायति । लिट् चकौ । चकतुः ।
लुट् काता । कायति । लुङ् चकासीत् ।
चकासिष्टाम् ।

कथ—भ्रा, प, वो । वधा (कथ) ।

कम्—कष्ट, दि, प । १ हरणम् ।

कोटिन्धम् । २ दीप्तिः । लट् कथति ।
लिट् चकाम । चकमतुः । लुट् कथि-
ष्यति । णिच् कथयति । घटादिः । (उ)
कमित्वा कथ्या ।

कम्—(कुम्) कु, प । दीप्तिः ।

कृ—कृ—(कृञ्) क्रा, उ । शब्दः ।

कृय—कृयी, भ्रा, था । १ शब्दः ।
२ क्लेशः । ३ दुर्गन्धः, वो । लट् कृयते ।
लिट् चुकृये । लुट् कृयिता । लुङ्
चकृयिष्ट । णिच् कृपयति, पा ७, ३,
३६ । अचकृपत् । चेलकोपं वृष्टो देवः,
पा ३, ४, ३३ । (६) कृतः ।

कम्—भ्रा, प । कोटिन्धम् ।

कम्—भ्रा, प । कोटिन्धम् ।
कम्—भ्रा, प । कोटिन्धम् ।
कम्—भ्रा, प । कोटिन्धम् ।

कथ—भ्रा, प । शिवा ।

लट् कथति । लिट् चकाम । लुट्
कथिता । लुङ् चकथीत्, चकथीत् ।
कथ, कथति । कथ कथति । णिच् का-
ययति । आसिनि प्रहणेति खले का-
येति भिच्छेदपि वृद्धिर्निपात्यते । भिस्वन्तु
निपातनात् परत्वात् चिन्मनोरिति
दीर्घं चरितार्थम् । अक्रथि, अक्रथि ।
कथं कथम् । क्रावं क्रायम्, को ८३ ।
कथयति । कथयति । कथ, च, उ, प, वो ।
पुनः पुनश्चष्टीकरणम् । क्राययति ।
कन्द—कन्द—कदि, (कदि) भ्रा, था ।
वेकल्पम् । विव्यता । वेकल्पम् ।
कन्दते । कन्दते । कन्दते कान्दिगोकाय
यस्य मन्त्रः, कवि ७२ । कन्दयति घटादि ।

कन्द—कदि, (कदि) भ्रा, था ।

१ अक्षानम् । २ रोदनम् । लट्
कन्दति । मा पितः कन्द मा तात ।

भारत । क्रन्दत्यधुनलेशाग्निभः क्रन्दयन्ति
रिपुस्त्रियः, कवि ७२ । लिट् चक्रन्द,
अक्रन्द क्रोधविह्वला, भ ५, ५ । रामेति
चक्रन्दुः, भ १४, ४८ । ३, २८ । लुट्
क्रन्दिता । लुङ् अक्रन्दीत्, भ १५, ८५ ।
अक्रन्दितम् । सन् चक्रन्दयति । यङ्
आक्रन्द्यते । आक्रन्ति । णिच् क्रन्दयति ।
क्रन्दितः । क्रन्दनम् । आ—आज्ञानम् ।
प्राप्तौनादः । रोदनम् । घोरसंप्रामः ।
आक्रन्दियुः, भ १५, ५० । आक्रदि, चु,
प । निरन्तरगन्धः । आक्रन्दयति यन्त्रम् ।
आक्रन्दः । अक्रन्दनः ।

कप्—भा, आ । कपा । दया ।

क्रपते, क्रुपते कृपणेष्वेव, कवि ३३५ ।
चक्रपे । क्रपिता । णिच् क्रपयति ।
अचक्रपत् । अक्रपि, अक्रापि । कपा,
कौ ४५२ ।

कम्—कम्, भा, प । पादविशेषः ।

गमनम् । उत्पतनम् । आक्रमणम् ।
क्राव्यति । क्रामति, पा ३, १, ७० । ७,
७, ७६ । क्रम्यते च । कृणोरगौ पदा
क्रामि पुच्छदेगे, भारत । लिट् चक्राम ।
अक्रमतुः । लुट् क्रमिता । लट्
क्रमयति । लुङ् अक्रमीत् । अक्रमि-
ष्टम् । अक्रमिषुः । अगोकवणिकां
लावतुमक्रमीत्, भ ८, २३ । अप्रति-
यथाकाङ्क्षिततासु प्राप्तेनपदम्, पा ।
१, १, ३८ । क्रमते । क्रम्यते । चक्रमे ।
क्रमा, पा ७, २, ३६ । क्रम्यते । अक्रमतु ।
अक्रमताम् । अक्रमत । शास्त्रे क्रमते
बुद्धिः (न प्रतिवर्त्यते) । व्याकरणाध्यय-
नाय क्रमते (उक्तवन्ति) । वैष्णव् क्रमन्ते
शास्त्राणि (स्तोत्रानि भवन्ति), पा १,
३, ३८ । सन् चिक्रमिपति । चिक्रमते ।
यङ् चक्रम्यते । चक्रमि । णिच् क्रम-
यति । अचिक्रमत् । संक्रामयतीति

केचित् । लरामव्यस्मिन् संक्रामय,
भारत । क्रमिता, क्रान्ता, क्रान्ता ।
क्रान्ता क्रान्ता स्तितं कचित्, भ
५, ५१ । क्रान्तः । ते क्रान्तायेतसि
विस्मयेन, र १४, १० । क्रमं ववन्त्र क्र-
मितम्, भ २, ८ । क्रमणम् । रक्तार्थेव
कृति कसो नेट् । कर्मणि तु प्रक्रमित-
व्यम्, कौ ३१६ । अति—अतिक्रमः ।
उत्तङ्गनम् । व्यति—व्यतिक्रमः । अतु—
अतुक्रमः । अनुसरणम् । अप—अपस-
रणम् । आ—आक्रमणम् । आक्रमते
सूर्यः, पा १, ३, ४० । उट्—उत्तमनम् ।
अतिक्रमः । व्यतिक्रमः । व्युट्—व्युत्-
क्रमः । व्युत्क्रम्य लक्षणमुभौ भरतो
ववन्दे, र १३, ७२ । भ २२, ३ । उप,
प्र—पारम्भः । अशोनिषेष्टस्तमुपाक्रन्द
(गन्तुमारब्धवान्), भ ८, २५ । असौ
प्रक्रमते योद्धुमकोऽपि बहुभिः सह ।
आक्रमन्ति तथाप्येनं विक्रान्ता बहुवी-
ऽपि ते ॥ कवि १८० । निर—निष्क्रमः ।
निर्गमनम् । निराचक्रमदिच्छातां वा-
नरान्, भ ७, ७० । परा—पराक्रमः । खे
पराक्रंस्तूष्णं सुतुर्नभस्वतः, भ ८, २२ ।
परि—परिक्रमः । हृत्वाद् हृत् परिक्रा-
मन्, भ ८, ७० । वि—विक्रमः । जले
विक्रममाणाः, भ ८, २४ । साधु विक्र-
मते वागी । विक्रामति सन्धिः (द्विधा
भवति), पा १, ३, ४१ । सुगान् विध्यन्
विचक्रमे, भ ४, ६ । सम्—संक्रमणम् ।
प्रवेगः । प्राप्तिः । णिच् रसातलं संक्र-
मिते तुरङ्गे, र १३, ३ । अमरसंक्रमिते-
क्षणवृत्तयः, र ८, ५४ । अयं पाप इद-
मकार्षे मयि संक्रामयेत् ।

क्री—डुक्रौज्, क्रा, उ । क्रयः ।

द्रव्यविनिमयः । लट् क्रीणाति, पा
३, १, ८१ । क्रीणीतः, पा ४, ४, ११३ ।

क्रोणन्ति । क्रोणीते । दद्या शस्त्रपहा-
रश्च तेषां क्रोणाति यः शिथम् । कवि-
११७ । लिङ् क्रोणीयात् । लङ् प्रक्रो-
णात् । प्रक्रोणीताम् । प्रक्रोणन् । प्र-
क्रोणीत । प्रक्रोणत । लिट् चिक्राय ।
चिक्रायिथ, चिक्रेथ । चिक्रायिव । चिक्रि-
यिषे । चिक्रिये । लुट् क्रेता । क्रेषति ।
०ते । आशिषिः, क्रीयात् । क्रेषीष्ट । लुङ्
प्रक्रेषीत् । प्रक्रेषाम् । प्रक्रेषुः । प्रक्रेष्ट ।
प्रक्रेषाताम् । प्रक्रेषत । सन् चिक्री-
षति । ०ते । यङ् चेक्रीयते । चेक्रीयते ।
चेक्रीति । णिच् क्रापयति, पा ६, १,
४८ । अचिक्रयत् । क्रीत्वा । ०क्राय ।
क्रीतः । क्रयः । परि—कयतिशेषः । वितन-
स्वीकारः । परिक्रीणीते, पा १, १,
१८ । यतेन परिक्रीतः, पा १, ४, ४४ ।
सन्धोगाय परिक्रीतः, भ ८, ७८ । वि-
विक्रयः । विक्रीणाति । अवक्रोणाति ।

क्रौड्—क्रौड्, भ्वा, पा । विचारः ।

क्रौडा । लट् क्रौडति । क्रौडति अ-
र्विशः अपि, कवि २३३ । लिट् विक्रीड ।
विक्रीडतुः । लुट् क्रौडिता । लट्
क्रौडिषति । लुङ् प्रक्रौडित । प्रक्रौडि-
ष्टाम् । प्रक्रौडिषुः । सन् विक्रीडिषति ।
यङ् चेक्रीयते । चेक्रीष्ट । णिच् क्राड-
यति । अचक्रौडत् । अतु—अनुक्रौ-
डते, पा १, ३, २१ । आ—आक्रौडते ।
परि—परिक्रीडते । परिक्रीडस्व, भ
८, १० । सम्—संक्रौडते । साधु
संक्रौडयानानि, भ ८, १० । कूजनं तु,
संक्रौडति चक्रम् । क्रौडा ।

क्रुध्—(क्रुध्) भ्वा, पा । क्रीडिष्यम् ।

क्रुड्—तु, पा । निमज्जनम् ।

क्रुडति । चुक्रौड । क्रुडिता । अक्रुडोत् ।

क्रुध्—दि, पा । क्रोधः । रोषः ।

लट् देवदत्ताय क्रुध्यन्ति, पा १, ४,

३७ । सीतायै नाक्रुध्यत्, भ ८, ७१ ।
लिट् चुक्रोध । चुक्रुधतुः । चुक्रोध माद-
तिः, भ १४, ८५४ । लुट् क्रौडा । लुट्
क्रौडति । लुङ् प्रक्रुधत, दशानना-
ऽक्रुधत्, भ १४, १८ । सन् चुक्रुधति ।
यङ् चोक्रुध्यते । चोक्रौड । णिच् क्रोध-
यति । अचक्रुधत् । क्रुडः । आभ, अतु,
प्रति, परि, सम्, देवदत्तायमक्रुध्यति,
पा, १, ४, ३८ । क्रुध्यन्तं न प्रतिक्रुध्यते,
मनुः ६, ४८ । संक्रुध्यन्ति यथा माम्, भ
८, ७६ । शपमानं तं यदनुषा न प्रभु-
क्रुधुः, मा ।

क्रुज्—क्रा, प, धी । १ खेपयम् ।

२ क्रुजः । क्रुजाति । चुक्रुज । क्रुजिता ।

क्रुज्—क्रा, पा । १ आह्वानम् ।

२ रोदनम् । लट् क्रौगति, एय क्रौगति
दात्युहः, रामा । कृमिचक्षुः कपि-
क्षियः, भ ६, १२४ । लिट् चुक्रौग ।
चुक्रुगतुः । अकण्ठसीव चुक्रौग, भ १४,
३१ । लट् क्रौटर । लट् क्रौकति । लुङ्
प्रक्रुजत् । प्रक्रुजताम् । सन् चुक्रुजति ।
यङ् चोक्रुज्यते । चोक्रुजाति, चोक्रौड ।
णिच् क्रौगयति । अचुक्रुधत् । अतु—
दया । किमनुक्रुज्य वक्रुजमुत्पादयाम ।
पा—रोदनम् । भर्जनम् । तं भात-
हारमाक्रुज्य, भ ४, ३८ । उद्, प, वि—
चोत्कारः । रोदनम् । विचुक्रुजः कंचन
माक्रमुषे, भ ३, १० । डा हेति च वि-
चुक्रुजे, भ १४, ४२ । विक्रुध्यन्ति, भ
१६, ३२ । व्यक्रुधत्, भ १४, ४० ।

क्रु—क्रुज्—क्रा, उ । गण्डः ।

क्रुणाति । क्रुणीते । कुविता । क्रु, वो ।

क्रुडति लेमिनिः । कु इति रमानायः ।

क्रुध्—(क्रुध्) भ्वा, पा । हिंसा ।

क्रुध्—क्रुध्—क्रुदि (क्रुदि) भ्वा, पा ।

१ पाठानम् । २ रोदनम् । कट् ।
कटि (कटि) भा. आ । १ वैकल्यम् ।
२ वैकल्यम् । कट् कलति । ०ते । कट-
ते । कटयति ।

क प्—(कप्) बु. प । कथनम् ।

कम्—कम्, टि, प । कान्तिः ।
यमः । असामर्थ्यम् । मूर्च्छा । कट्
काम्यति । कामति, पा ७, ३, ७४, ७५ ।
कायः काम्यति यस्य प्रहरतो रिपुन् ।
कामन्ति रिपुमेनाथ प्रवमाना दिशो
दग् ॥ कवि २२६ । लडाटाहेन काम्यन्,
भ १२, ३८ । अकाम्यद्रावणः, भ १७,
१०२ । लिट् चकाम, न चकाम न वि-
ध्यथे, भ ४.१०२.१४, १०१ । लट् कमिता ।
लट् कामिष्यति । लुङ् अकमत् । (३)
कामित्वा, काम्या । कान्तः । कान्तिः ।
कमः ।

कल्—भा. आ, वो । भयम् । कवते ।

क्रिद्—क्रिद्, टि, प । पार्श्वभावः ।

लट् क्रियति । अजस्रमनुभिस्ताम
क्रियन्ति नयमानि च, कवि १३१ ।
लुप्यन्ति भूमौ क्रियन्ति, भ १८, ११ ।
लिट् चिक्रेद । चिक्रिदतुः । चिक्रेदिष्य,
चिक्रेथ । चिक्रिदिष्य, चिक्रिद । लुट्
क्रेत्ता, क्रेदिता । लट् कक्रेति, क्रेदि-
ष्यति । लुङ् अक्रेदत् । अक्रेदताम् ।
सन् चिक्रेदिषति, चिक्रिदिषति, चिक्रि-
ष्यति । यङ् चेक्रियते । चेक्रेत्ति ।
णिच् क्रेदयति । अचिक्रिदत्, रत्नैर-
चिक्रिदद् भूमिम्, भ १५, ४८ । क्रेदि-
त्वा, क्रिदित्वा, क्रिप्त्वा । क्रियम्, उदक-
परिक्रियम् ।

क्रिन्—क्रिदि, भा, प । वो, उ ।

परिदेवनम् । विलापः । शोकः । क्रि-
न्यति । नृते भर्त्तरि दुःखार्ता क्रिन्दन्ति

यदरिम्भयः, कवि १३१ । यामनेन्द्रे
शोकार्थः सकर्मकः । क्रिन्दते चैवम् ।
क्रिन्दिता । उभयपदिष्य न पच्यते
इति प्रदीपः ।

क्रिग्—टि, आ । उ, वो ।

क्रेशः । उपतापः । क्रिष्यति । ०ते,
क्रिष्यते न च निष्फलम्, कवि ८३ । क्र,
क्रिशितः, क्रिष्टः, पा. ७, २, ५० ।

क्रिग्—क्रिग्, क्रिग्, प । पीडनम् ।

विवाधनम् । क्रोगः । लट् क्रिष्यति ।
क्रिष्यते । क्रिष्यन्ति । नन्दियाणि विह-
रेषु क्रिष्याति विषयेषु सः, कवि ८२ ।
स क्रिष्याति भुवनवधम्, कु २, ४० ।
शक्रयन्तो न क्रिष्यातः (क्रिषं मान-
भवतः), भ १८, ३१ । लिङ् क्रिषीयात् ।
ङि क्रिषान । लङ् अक्रिष्यात् । लिट्
चिष्येथ । चिक्रिगतुः । चिक्रिषिष्य,
चिक्रिष्ट । नृपालो चिक्रिगतुः, भ
३, ३१ । लुट् क्रिषिता, क्रिष्टा । लुट्
क्रिषिष्यति, क्रिष्यति । लुङ् अक्रिषीत्
पा ७, २, ४ । अक्रिषत् पा १, १, ४५ ।
अक्रिषिताम् । अक्रिषिताम् । अक्रि-
षिषुः । अक्रिषन् । सन् चिक्रिषिषति,
चिक्रिषिषति, चिक्रिषति । यङ् चेक्रि-
ष्यते । चेक्रिष्टि । णिच् क्रिषयति ।
अचिक्रिषत् । भक्तं मां मातिचिक्रिषः,
भ ६, १७ । क्रिगित्वा, क्रिष्ट्वा । क्रिगितः,
क्रिष्टः । क्रिगितवान्, क्रिष्टवान्, पा
७, २, ५० ।

क्रौब्—क्रौब्—क्रौब्—क्रौब्, भा, आ ।

अघाटम् । अघनलभता न लट् क्रीवते ।
व्रीवते । लिट् चिक्रीवे । लुट् क्रीविता ।
क्रीवम् ।

क्रुड्—भा, आ । गतिरिति मेवः ।

क्रेश—भा, आ । १ अस्फुटकधनम् ।

२ बाधनम् । पीडनम् । ३ वधः, वो ।
कथनं, प्रदीपः । क्लेशते, क्लेशते न स्या-
वाक्यम्, कथि ८३ । चिक्षे । कुशिता ।
पक्षे शिष्ट ।

कण्—(अण्) भ्वा, प । शब्दः ।

कणति । अकाण । कणिता । अक-
शीत्, अकाशीत् । अकाणिपुश्यातो-
र्याहाः, भ ६, ११ । निक्काणो निक्कणः
क्काणः कणः कणनमित्यपि । वीणा-
याः कणिते प्रादेः प्रक्काणप्रक्कणादय-
इत्यमरः ।

कथ्—कथे, —भ्वा, प । निष्पाकः ।

कथ्, (कथ्) भ्वा, प । हिंसा । कट्
कथति । क्लिट् चकाथ । कृट् कथिता ।
कृट् कथिष्यति । कृड् (ए) अकथीत् ।
णिच् क्काथयति । (हिंसायाम्) कथ-
यति । काथः । कथः ।

क्लेल्—(क्लेल्) भ्वा, प । गतिः ।

चज्—चज्—जङ्—चजि—

"चज्, जचि" भ्वा, पा । १ गतिः ।
२ दानम् । चज्जते । क्लिट् चचज्जे ।
कृट् चज्जिता । कृड् अचज्जिष्ट । सन्
चिचज्जिपते । यङ् चाचज्जते । णिच्
चज्जयति । अचचज्जत् । कर्मणि, अच-
ज्जि, अचाज्जि, पा ६, ४, ८३ । ण्मुल्
चज्जं चज्जम्, चाज्जं चाज्जम् । चजते ।
चजयति । घटादिः । चजि, चु, प ।
कच्छ्जीवनम् । आतङ्गः, वो । चज्ज-
यति । चजते । जहते ।

चण्—चणु, तना, उ । हिंसा ।

लट् चणपति । चणुते । क्लिट् चचा-
ण । चचणे । कृट् चणिता । कृट्
चणिष्यति । ०ते । कृड् अचणोत्, पा
७, २, ७ । अचणिष्टाम् । अचणिषुः ।
अचणिष्ट, अचत । अचणिष्ठाः, अचथाः ।

सन् चिचणिपति । ०ते । यङ् चहण्यते ।
चहण्टि । उपदेष्टेऽप्य नकार इति
धातुपारायणे व्यख्यातं तेन यङ्मुक्ति
चहन्ति । णिच् चाचयति । (उ) चाणित्वा,
चत्वा । चतः, पा ६, ४, ३० । चतिः ।
श्रीकान्तकारधतमधेष्टा, भ ३, १८ ।
परिचतः । विचतः ।

चप—चु, प । घटनाः ।

प्रेरणम् । चपणम् । चपयति । पचि-
णी चपयिष्याम्, स्मृतिः ।

चम्—चम्पू, भ्वा, पा ।

चम्पू, दि, प । सहनम् । मपेणम् ।
चमा । शक्तिः । कट् चमतै । चाभ्य-
ति, पा ७, ३, ७४ । चमतै यो दरिद्रा-
णां दुष्टान् न चमति प्रभुः । न चाभ्यति
क्षितीशानामपराधकथामपि ॥ कथि
१६० । क्लिट् चचाम । चचमतुः ।
चचमिथ, चचय्य । चचमिष्ट, चचय्य,
पा ८, २, ६१ । चचमिग, चचय्य ।
चचमे । चचमिधे, चचमे । चचमिधे,
चचनुधे । कृट् चमिता । चन्ता ।
कृट् चमिष्यति । ०ते । चंष्यति । ०ते ।
कृड् अचमतु । अचमिष्ट, अचंष्य ।
अचमिषाताम्, अचंसाताम् । अचमि-
पत, अचंसत । आशिधि, चम्यात् ।
चमिषीष्ट, चंमीष्ट । कर्ते रवेः चाभ-
यितुं चमित कः, चपातमस्काण्डमलो-
ममं नभः, मा १, ३८ । अचमिरे को-
रज्जलाभं न तथ्य, र ७, ३४ । अचंसा
न तत्, भ १४, १५ । कामं चाभ्यतु यः
चमो, मा २, ४३ । सन् चिचमिपति ।
०ते । चिचंसति । ०ते । यङ् चह्यते ।
चहन्ति । णिच् चमयति । अचिच-
मत् । चमित्वा, चाभ्या । चान्ता । च-
मितुम्, चन्तुम्, तद्वान् चन्तुमर्हति ।
चान्तिः । चमा । अपितः । चाभ्यतेः

चान्तिः चमूपः चमतेः चमा, को
१४२। चान्ताः। चान्तवान्।

चम्—चपि, तु, पं। १ चान्तिः।

२ चान्तिः। चम्पयति। चम्पति।

चर्—भा, प। १ मञ्जलनम्।

२ चरणम्। ३ मोचनम्। लट् चरति।
लिट् चचार। चचरतुः। लुट् चरिता।
लृट् चरिष्यति। लुङ् चचारोत्। अ-
चारिष्टाम्। अचारिषुः शराभ्यां
तस्मिन् रजःपयोधराः, भ ८, ८। मद्-
धाराः चरन्मु गजेषु, र १३, ७४। सन्
चिचरिषति। यङ् चाचर्यते। चाच-
र्त्ति। णिच् चारयति। आ—आचा-
रितः चारितोऽभिगम्यते इत्यमरः। प्र-
प्रच्युतिः। खादुक्ताः प्रचचरुः, भ १४,
८०।

चन्—भा, प, यो। १. मञ्जलनम्।

२ मञ्जयः। चनति। चन, रु, प।
शोचक्रिया। शोधनम्। चान्नम्।
चालयति। चालयामि तव पादपङ्कजे
महाना ३, ४५। अचिचनत्। चाल-
यितुं चमेत कः, मा १, ३८। प्र—प्र-
चालनम्। प्रचालनादि पङ्कज्य दूराद-
स्पर्शनं वरम्। इस्तो पादौ मुखं प्र-
चाल्य, मतुः ३, २६४। वि—विचा-
लितः, र ५, ४४।

चि—भा, प। चयः।

ऐश्वर्यम्, वो। अयमकर्मकः। अन्त-
र्भाविष्यत्यस्तु सकर्मकः, को ५०। चय-
ति, चयति प्रत्यङ् पापम्, कवि ११२।
चिचाय। चिचियतुः। चिचियिष, चि-
चेय। चिचियिष। चिचिशिम। चेतां।
चोयात्। अचोषीत्। चीणः। चितः।
चेता।

चि—तु, प। १ निवासः। २ गतिः।

चियति, ययः चियति वो दस्योर्यय,
कवि ११२। चिचाय। आसीन्महोचि-
तामायः, र १, ११। (महो चियन्ति
ईयते इति महोचितः। चिधातोरेष्व-
र्यार्थात् कृप्) मञ्जीनायः। वोपदेवस्तु
भादिगणौयस्यैव ऐश्वर्यार्थमाह।

चि—स्त्रा, प। चिप् (चौप्) क्रां, ०प।

हिंसा। बधः। लट् चिणोति। चिणु-
तः। न तद् ययः शस्त्रभृतां चिणोति,
र २, ४०। अचिणोद् धुर्यान्, भ १७,
८८, ८०। धनुरचिणोः, र ११, ७१।

चिप्, चिणाति, चिणाति दुरितं दृष्ट्वा
चिणोत्वर्थेन दुःस्थितान्, कवि ११०।
चिणोतः। चीणन्ति। चिणोयात्।
अचिणात्। लिट् चिचाय। चिचि-
यतुः। चिचियिष, चिचेय। चिचि-
यिष। लृट् चेता। लृट् चेप्यति। आ-
मिषि, चीयात्। लुङ् अचोषीत्। अचो-
ष्टाम्। अचोषुः। कर्मणि, चीयते। सन्
चिचोषति। यङ् चेचीयते। चेचयीति।
चेचति। णिच् चाययति। चित्वा।
०चोय, पा ६, ४, ५८। चीणः।
प्रचीणः। उपचीणः, पा ६, ४, ६०।
(आक्रोशे) चीणायुः चितायुर्गच्छः।
(दैन्ये) चितः चीणोऽयं तपस्वी, पा ६,
४, ६१। चितः कामो मया, को ३४६।
चयः। चितिः। (प् चिया। येन
चयिततमसा (चयशब्दाणिच्), मकु
४, ४५।

चिण्—चिणु (चणु.) तना, उ।

हिंसा। (लट् चिणोति, चिणुते)।
चिणोति। चिणुते, भृत्यानां नित्यमज्ञानं
चिणुते यः सद्गुणिभिः, कवि ११०।
लिट् चेणुयात्। लृट् अचोषीत्। लिट्

विज्ञेयः। लुट् क्षेणिता। लुङ् अक्षेणीत्।
अक्षित, अक्षेणिष्ट। क्षिणु, क्षिणीति।
यङ्लुकि, क्षेक्षेन्ति।

क्षिप्—दिः प, तु, उ। प्रेरणम्।

क्षेपणम्। त्यागः। लट् क्षिप्यति।
क्षिपति। ०ते। क्षिपति प्रतिपक्षाणां
द्वये यो भयं भुवम्। क्षिप्यति श्रुति-
याणाञ्च निष्कं, पुष्कलमालये ॥ कवि
१८३। अस्त्रं वारुणमक्षिप्यदक्षिपदौद्र-
मिन्द्रजित्, भ १७, ४३। लिट् चिक्षेप।
चिक्षिपतुः। चिक्षेपिथं। चिक्षिपे। लुट्
क्षेप्ता। लुट् क्षेप्ताति। ०ते। लुङ्
अक्षेप्सीत्। अक्षेप्ताम्। अक्षेप्सुः।
अक्षिप्त। अक्षिप्ताताम्। अक्षिप्तत।
तेनाक्षिप्ततेष्वः, भ १५, ६५। सन्
चिक्षिप्सति। ०ते। यङ् चिक्षिप्यते।
चेक्षेप्ति। णिच् क्षेपयति। अचिक्षि-
पत्। क्षिप्ता। क्षिप्तः। क्षिप्नुः।
क्षेपणम्। क्षिपकः। क्षेप्तुं कालम्, म-
हाना ४, ८१। तं क्षिपन् योजनं सृ-
तम्, भ ६, ११५। अति, अभि, प्रति-
अभिभवः, पा १, ३, ८०। अभिक्षिपन्
रावणः पर्वतत्रियम्, भ ८, ४१। अधि-
अधिक्षेपः। निन्दा। भर्त्सनम्। विशेषे-
णाधिक्षिप्तोऽस्मि, शकु ५, ८६। एतै-
रधिक्षिप्तः, मनुः ४, १८५। अर्ध-
कुत्सा। अर्धोविक्षेपः। आ—आक्षेपः।
आकर्षणम्। निन्दा। पराभवः। प्रसा-
धिकालस्वितमप्रपादमाक्षिप्य, र ७, ७।
समा—अपसारणम्। कायाः समा-
चिक्षिपिरे, भा १६, ४७। उद्—उत्-
क्षेपः। दूरीकरणम्। उन्नमनम्। शैलानु-
दक्षेप्सुः, भ १५, २४। उदक्षिपन् केतून्,
भ ३, ३४। नि—निक्षेपः। न्यासः।
अर्पणम्। तेन धूः सचिवेषु निचिक्षिपे
र १, ३४। तं बभ्रुता न्यक्षिपदाशु तले,

भ ३, २३। परि—वेष्टनम्। आवासः।
प्राकारेण परिक्षिप्तः, भारत। परि-
क्षिप्ताः शास्त्रिनोऽस्मिन्नाशकैः, भ ६,
८४। परिक्षेपी। प्र—प्रक्षेपः। वि-
विक्षेपः। मम्—मङ्क्षेपः। संहारः।
सङ्क्षिप्य संवन्धम्, भ २, ५२।

क्षिब्—क्षीब्—क्षिबु, भ्वा, दि, वो, प।

निरसनम्। क्षेवति। क्षीव्यति।

क्षी—भ्वा, उ, वो। बधः। क्षीङ्, दि, आ।

क्षयः। क्षयति। ०ते। क्षीयते। शरीर-
कर्षणात् प्राणाः क्षीयन्ते, मनुः ७,
११२। आयुः परं क्षीयते, शान्तिश
५। दिवादिस्तु भ्वाद्यादिवदाकृतिगणः,
तेन क्षीयते इत्यादिमिष्टिः, कौ १४४।
क्षीष्, क्राग, प। हिंसा। क्षीणाति
(क्षिणाति)।

क्षीज्—भ्वा, प। अव्यक्तशब्दः।

हिक्कनम्, वो। क्षीजति। क्षीजिता।

क्षीब्—क्षीब्—क्षीबु, क्षीव, भ्वा, आ।

मदः। गवं। मत्तीभावः। क्षीवते।
क्षीवते। क्त क्षीवः, पा ८, २, ५५। भ
६, ११३।

क्षीव्—क्षेव्—क्षीव, क्षेव, भ्वा, प।

निरसनम्। निष्ठीवनम्। क्षीव, भ्वा-
आ, वो। दर्पः। क्षीवति। क्षेवति।
क्षीवते। शोकेन क्षीवते सर्वः क्षीवते
हर्षगर्वितः, कवि ८५।

क्षु—टुक्षु, अदा, प। शब्दः। क्षुतम्।

लट् क्षीति। क्षुतः। क्षुवन्ति। लिट्
क्षुच्चाव। क्षुक्षुवतुः। लुट् क्ष्विता। लुट्
क्ष्विष्यति। लुङ् अक्ष्वावीत्। अक्ष्वावि-
ष्टाम्। क्षुच्चावाशुभम्, भ १४, ५७। (टु)
क्ष्वयुः। क्षुतम्। क्ष्विता। क्षुच्चावयि-
षति। क्षिप् क्षुत्।

क्षुद—क्षुदिर, रु, उ। सम्प्रेषणम्।

चूर्णनम्। मर्दनम्। लट् चूर्णति।
चुन्तः। च्चन्दन्ति। * चुन्ते। च्चन्दते।
च्चन्दते। च्चूर्णाग्निं सर्पान् पाताले, भ
६, ३८। लिङ् च्चन्द्यात्। च्चन्दीत।
लङ् अचुणत्। अचुन्ताम्। अचुन्दन्।
अचुन्त। लिट् चुचोद। चुचुदे। लुट्
चोत्ता। लृट् चोत्सति। * ते। लुङ्
(६२) अचुदत्। अचोत्सोत्। अचुदताम्।
अचोत्ताम्। अचुदन्। अचोत्सुः। अचुत्त।
अचुत्सताम्। अचुत्सत। ते तमचोत्सुः
पादैः, भ १५, ४३। सन् चुचुत्सति। * ते।
यङ् चोचुद्यते। चोचोत्ति। णिच्
चोदयति। अचुचुदत्। चोदयन्ति नः
क्षुद्राः, भ १८, २६। क्त चुक्षः। चोदः।
प्र—चूर्णनम्। तस्य प्रचुचोद यदयाङ्गम्,
भ १४, ३३, ८७।

क्षुध—दि, प। बुभुक्षा, क्षुधा।

लट् क्षुधति। लिट् चुचोध। चुचु-
धतः। लृट् चोधा। लृट् चोत्सति।
लुङ् अक्षुधत्। अक्षुधताम्। सन् चुचु-
त्सति। यङ् चोचुध्यते। चोचोद्धि। णिच्
क्षोधयति। अचुक्षुधत्। क्षुध्यन्तोऽप्य-
धसन् व्याख्या न त्वाम्, भ ५, ६६। क्षु-
धित्वा, क्षोधित्वा, पा १, २, २६। क्षु-
धितः, पा ६, २, ५२। क्षुधा। क्षुध्।

क्षुभ्—भा, आ। दि, क्रा, प।

क्षोभः। सञ्चलनम्। विकारः। उद्वेगः।
व्यथा। लट् क्षोभते। क्षुभ्यति, फणि-
पतिः क्षुभ्यति, महाना १, ३०। क्षुभ्रा-
ति, पा ८, ४, ३८। क्षुभ्रोतः। क्षुभ्र-
न्ति। नाक्षुभ्राद्राक्षसः, भ १७, ८०।
यः क्षुभ्यति रिपुष्वेव क्षोभते नानु-
जोविषु। मनागपि मनो यस्य न क्षुभ्राति
महाइवे ॥ कवि ५६। लिट् चुचोभ।

चुक्षुभे। रघोरभिभवाशङ्कि चुक्षुभे द्वि-
षतां मनः, र ४, २१। नाय्येषुक्षुभिर,
भ १४, ६। लुट् क्षोभिता। लृट् क्षो-
भिष्यति। * ते। अक्षोभिष्यत चेदियम्,
भ २१, ६। लुङ् अक्षोभोत्। अक्षोभि-
ष्टाम्। अक्षोभिषुः। दि, अक्षुभत्। भा,
अक्षुभत्, अक्षोभिष्ट। असौ नापि चा-
क्षुभत्, भ १५, ३८। सन् चुक्षुभिषमि।
* ते। चुक्षोभिषति। * ते। यङ् चोक्षु-
भ्यते। चोक्षोब्धि। णिच् क्षोभयति।
अचुक्षुभत्। क्षुभितः, क्षुब्धः, पा ७, २,
१८। क्षुभितं गणम्, भा १३, १०।
क्षोभः। महाङ्गद इव क्षुभ्यन्, भ ८,
११८। प्र—सञ्चलनम्। प्राक्षुभन् कुल-
पर्वताः, भ १५, १५। वि—णिच् विलो-
डनम्। विलोभयन् नागः सरः। सेना
विलोभिता तैः, भारत। सम्—दुः-
स्थता। समस्तं सङ्गृह्य त्रैलोक्यम्, चण्डो।

क्षुर—तु, प। विलेखनम्।

क्षुरति। चुक्षोर। क्षोरिता। अक्षे-
रोत्।

क्षेव—(क्षोव)।

क्षे—भा, प। क्षयः। क्षायति।

* क्षायति द्विषतां कुलम्, कवि ११२।
चक्षौ। क्षाता। क्षायति। अक्षन्धोत्। क्त
क्षामः, पा ८, २, ५३।

क्षु—अदा, प। तीक्ष्णीकरणम्।

लट् क्षीति। क्षुणतः। क्षुण्वन्ति। लिट्
चुक्ष्णाव। चुक्ष्णवतः। लृट् क्ष्णविता।
लुङ् अक्ष्णावोत्। क्त क्ष्णवम्। प्रचुक्ष्णव-
र्महास्त्राणि, भ १४, ८१। सम्—आ,
पा १, ३, ६५। समक्ष्णवत शस्त्राणि, भ
१७, ५५। संक्ष्णवान् इवोत्कण्ठाम्, भ
८, ४०।

क्ष्मय्—क्ष्मायो, भ्वा, आ। विधूयनम्।

कम्पनम्। लट् क्ष्मायते। अक्ष्मायत
महो, भ १४, २१। १८, ७३। लिट्
चक्ष्माये, चक्ष्माये महो। भ १४। २१
लुट् क्ष्मायिता। लुङ् अक्ष्मायिष्ट। सन्
चिक्ष्मायिषते। यङ् चाक्ष्माय्यते। चा-
क्ष्माति। णिच् क्ष्मापयति। अचिक्ष्म-
पत्, पा ७, ३, ३८, ८८। क्ष्मामक्ष्माप-
यतां गतैः, भ १४, ८५। (ई) क्ष्मातः।

क्ष्मोल—(मोल) भ्वा, प। निमेषणम्।

पक्ष्मभिश्चक्षुरावरणम्। क्ष्मोलति।

क्ष्विङ्—जिह्विङा (जिह्विदा) भ्वा, प।

अव्यक्तशब्दः। कूलनम्। भ्वा, आ,
वो। १ स्नेहनम्। २ मोचनम्। क्ष्वेडति।
०ते। न क्ष्वेडेत् (अव्यक्तदन्तशब्दात्मकं
क्ष्वेडनं न कुर्यात्), मनुः ४, ६४।
(जिघ्रा) क्ष्विडतं क्ष्विङ् तेन।

क्ष्विङ्—जिह्विङा (जिह्विदा) भ्वा, प।

अव्यक्तशब्दः। कूलनम्। भ्वा, आ।
१ स्नेहनम्। २ मोचनम्। ३ मोहनम्।
टि, पा। १ स्नेहनम्। २ मोचनम्।
क्ष्वेदति। ०ते। क्ष्विद्यति। चिह्वेद।
चिह्विदे। क्ष्वेदिता। (जिघ्रा) क्ष्विषः।
क्ष्विषवान्, पा ७, २, १६। प्र—प्रक्ष्वे-
दितः, पा १, २, १८। प्रक्ष्वेदिताः
परम् (अव्यक्तशब्दं कुर्वाणाः), भ ७,
१०३।

क्ष्विल्—(किल्) भ्वा, प। चलनम्।

(ख)

खक्—भ्वा, प, वो। हास्यम्। खक्खति।

खच्—क्रा, प। भूतप्रादुर्भावः।

अतिक्रान्तोत्पत्तिः। उत्पद्यस्य पुनरु-
त्पत्तिः। सम्पत्यपत्तिः, वो। पवित्रो-

भावा, वो। लट् खच्चाति। खच-
जीतः। खचजति। लिट् चखाच।
चखचतुः। लुट् खचिता। लुङ् अख-
चीत्, प्रखाचीत्। खच्, चु, प। अद-
न्तः। बन्धनम्। खचयति। खचितः।

खज्—भ्वा, प। विलोडनम्।

मन्यः। खजति। चखाज। खजाका।

खञ्ज्—खजि, भ्वा, प। पाङ्गुल्यम्।

गतिवैकल्यम्। खोटनम्। खञ्जति।
चखञ्ज। खञ्जिता। खञ्जः। खञ्जन्
प्रभञ्जनजनः, नै १४, १०७।

खट्—भ्वा, प। आकाङ्क्षा।

खटति। चखाट। खटिता। खाटः।
खट्टा।

खट्—चु, प। संवरणम्। गोपनम्।

आच्छादनम्। खटयति। अचखटत्।

खड्—खण्ड्—खडि (कडि) चु, प।

भेदः। भञ्जनम्। खण्डनम्। खाड-
यति। खण्डयति। खण्डति। अवख-
ण्डच्छक्तिम्, भ १५, ५४। खण्डं खण्ड-
मखण्डयद् बाहुसहस्रम्, महाना २,
४। खण्डयित्वा। खण्डितः। खण्ड-
नम्। परि—विनाशः। जयः। अखण्डा-
मानं परिखण्डय शत्रुम्, भ १२, १७।
खडि, भ्वा, आ। मन्यः। विलोडनम्।
भञ्जनम्, वो। खण्डते। चखण्डे।
खण्डिता। मानं खण्डयति स्त्रीणां
खण्डते द्विषतां शिरः, कवि २६३।

खट्—भ्वा, प। १ खैर्यम्। २ हिंसा।

३ भक्षणम्। खटति। चखाट। खटि-
ता। अखटौत्, अखाटौत्। खटिरः।

खन्—खनु, भ्वा, उ। खननम्।

अवदारणम्। लट् खनति। ०ते। खपितो

जाह्नवीतीरे कूपं खनति दुर्मतिः ।
 लिट् चखान् । चख्ते, पा ६, ४, ८८ ।
 लुट् खनिता । खट् खनिष्यति । ०ते ।
 आशिषि, खायात् । खन्यात्, पा ६,
 ४, ४३ । लुङ् अखनीत्, अखानोत् ।
 अखनिष्ट । कर्मणि, खायते । खन्यते ।
 अखानि । सन्, चिखनिषति । ०ते ।
 यङ् चाखायते । चङ्गन्यते, पा ६, ४,
 ४३ । चङ्गन्ति । चङ्गातः । णिच् खान-
 यति । अचौखनत् । (उ) खनित्वा,
 खात्वा । खातः, पा ६, ४, ४२ । खेयम् ।
 खनित्तम् । खननम् । खनिः । खनकः ।
 उट्—उत्पाटनम् । उन्मूलनम् । उच्चखे
 ह्वनम्, भ १४, ८५ । उच्चखाते नले-
 नाक्षिणौ तस्य, भ १४, ३२ । गिरि-
 मुदखनोत्, भ १५, ५५ । वङ्गानुत्-
 खाय तरसा, र ४, ३८ । नि—रोप-
 णम् । स्थापनम् । प्रवेशः । तं तौ भुवि
 निचखुतुः, भ ४, ३ । विषादशङ्कुषु
 मतौ निचखे, भ ३, ८ । तत्र जयस्त-
 आन् निचखान्, र ४, ३६ । भुंजे
 निचखान् सायकम्, र ३, ५५ । निच-
 खान् दूरं वाणान् ध्वजिन्या हृदयेषु, भा
 १७, ३१ ।

खम्—(कम्) भ्वा, प । १ हिंसा ।
 २ गतिः, वो । खम्बति । चखम्ब ।
 खम्बिता ।

खर्ज—भ्वा, प । १ पूजनम् । २ व्यथा ।
 ३ मार्जनम् । ४ कण्डूयनम् । खर्जति ।
 चखर्ज । खर्जिता । खर्जनम् । खर्जूः ।
 खर्जूरः ।

खट्—भ्वा, प । दन्तशूकक्रिया ।

दंशन—हिंसनादि । दन्तकरणक-
 क्रिया, दुर्गा । खटति । चखट् ।
 खटिता ।

खर्ब—(कर्व) भ्वा, प । गतिः । दर्पः ।
 • खल्—भ्वा, प । १ सञ्चयः ।
 २ चलनम्, वो । खलति खलो धर्मात् ।
 खव्—(खच्) क्रा, प । भूतप्रादुर्भावः ।
 अतिक्रान्तीत्पत्तिः । सम्पत्त्युत्पत्तिः,
 वो । २ पवित्रोभावः, वो । लट् खौ-
 नाति, पा ६, ४, १८ । खौनीतः ।
 खौनन्ति । हि खौनीहि । लिट् चखाव ।
 चखवतुः । लुट् खविता । लुङ् अखवीत्,
 अखावीत् । खवितः ।

खष्—(कष्) भ्वा, प । हिंसा ।

खाद्—खाट्, भ्वा, प । भक्षणम् ।

लट् खादति, खादति पृष्ठमांसम्,
 हितो । लिट् चखाद । चखदतुः ।
 दन्तैरोष्ठं चखाद, भ १४, ८७ । लुट्
 खादिता । लृट् खादिष्यति । लुङ् अ-
 खादोत् । अखादिष्टाम् । अखादिषुः ।
 तानखादोत्, भ १५, ३५ । सन् चिखा-
 दिषति । यङ् चाखाद्यते । चाखात्ति ।
 णिच् खादयति । (क्व) अचखादत् ।
 वैदेहीं खादयिष्यामि राक्षसैः, भ १६,
 २३ । तां श्वभिः खादयेद्वाजा, सनुः
 ८, ३७१ । खादित्वा । खादितः । खाद्यम् ।
 खादनम् । खादकः । मां खादय मृग-
 श्रेष्ठ, स्वार्थे णिच् ।

खिट्—(किट्) भ्वा, प । वासः ।

भयोत्पादनम् । खिटति । चिखेट ।
 खेटिता । खेटति व्याघ्रात् । व्याघ्रो जनं
 खेटति, दुर्गा । विनापराधमारण्यान् न
 खेटति मृगानसौ, कवि १५५ ।

खिद—तु, प । परिघातः ।

खिद, दि, रु, आ । दैन्यम् । दीन-
 भावः । उपतप्तोभावः । लट् खिन्दति,
 पा ७, १, ५६ । खिद्यते । खमुखनिर-
 भिक्षाषः खिद्यसे लोकहेतोः, गकु ५,

१७। यस्य तटे भृङ्गावल्लिर्नाखिद्यत,
मा ४, १२। खिन्ते। खिन्दति। खि-
न्दते। अखिन्दानः स्वतेजसा, भ ६, ३७।
खिद्यते यो न भृत्येषु याचकेषु न खि-
न्दति। खिद्यते तेषु यैर्द्रव्यं दीयमानं
न गृह्यते॥ कवि ६८। लिट्, चिखेद।
चिखिदे, भ १४, १०८। लृट्, खेत्ता।
लृट्, खेत्स्यति। ०ते। लुङ्, अखेत्सोत्।
अखेत्ताम्। अखेत्सुः। अखित्त। अखि-
त्ताताम्। अखित्तत। सन् चिखित्सति।
०ते। यङ्, चेखिद्यते। चेखेत्ति णिच्
खेदयति। अचीखिदत्। खिन्नः। खेदः।
अखिन्नं वाजिकुञ्जरम्, भ १७, १०।
परि—णिच्, परिखेदितविन्ध्यवीरुधः
(परिमृदित), भ १०, २८।

खु—खुङ् (उङ्) भ्वा, आ। शब्दः।

खवते। चुखुवे। खोता। अखोष्ट।

खुज—खुजु (कुजु) भ्वा, प। स्तेयः।

खोजति। अखोजीत्। खोजित्वा,
खुक्ता।

खुण्ड—खुडि, भ्वा, आ। खोटनम्।

खञ्ज्यापारः। खुण्डते। खुडि 'खुड'।
चु, प। भेदः। खुण्डयति। खोडयति,
वो।

खुर—तु, प। १ क्केदनम्।

२ विलेखनम्, वो। खुरति। खोरिता।

खुरः।

खुर्द (कुर्द)।

खेष्ट—खेष्ट—चु, प। अदन्तौ। भक्षणम्।

खेष्टयति। खेडयति। अचिखेष्टत्।

खेष्टयत्यरिवोगंश्च, कवि १५५।

खेल्—खेलु (केलु) भ्वा, प। १ चलनम्।

कम्पनम्। २ गतिः। ३ क्रोडा। खे-

लति। तस्याः कूले कृणोऽखेलत्, कुन्दो

मञ्जरौ ४, १। खेल्न्ति सञ्जना
नित्यं खेलयन्ते च योषितः, कवि ६४।
चिखेल। चिखेलुतुः। खेलिता। अखे-
लीत्। णिच्, खेलयति। (ऋ) अचिख-
लत्। खेलितः। खेलनम्। निषीतकाल-
कूटस्थ, हरस्येवादिखेलनम्। खेलद-
नङ्—, गीतगो १, २६। खेला।

खेव्—(केव) भ्वा, आ। सेवा।

खे—भ्वा, प। १ खैर्यम्। २ हिंसा।

३ खननम्। ४ खेदः। खायति।
चखौ। चखतुः। खाता। अखासोत्।

खोट—खोड—चु, प। अदन्तौ।
खेपणम्, वो। खोटयति। खोडयति।
अचुखोटत्। खोट् (खोर्त्) भ्वा, प।
गत्याघातः। खोटनम्। खोटति खञ्जः,
दुर्गा। संखोटति निराश्रयः, कवि २६७।

खोट—खोड—खोच—(खोर)।

ख्या—प्रदा, प। १ कथनम्।

२ ख्यातिः, वो। लट्, ख्याति। लिङ्
ख्यायात्। लङ्, अख्यात्। अयं साक-
धातुकमात्रविषयः, कौ १२०। लिङ्।
दौ तु चक्षिडः ख्याजाट्टेमे तस्यैव प्रयोगः।
लिट्, चख्यौ। चख्ये। लृट्, ख्याता।
लृट्, ख्यास्यति। ०ते। आग्र्यापि, ख्या-
यात्, ख्येयात्। ख्यासीष्ट। लुङ्, अख्यत्।
अख्यत, पा ३, १, ५२। कर्माण्,
ख्यायते। अख्यायि, तेन सोऽख्यायि
राघवस्य, भ १५, ८६। सन् चिख्या-
सति। ०ते। यङ्, चाख्यायते। चा-
ख्याति। चाख्येति। णिच्, ख्यापयति।
अचिख्यपत्। ख्यातः। ख्यातिः। ख्येयः।
ख्यातव्यः। अभि—अभिख्या। शोभा
णिच्, ख्यापनम्। तेषां दोषानभि-
ख्याय, मनु ८, २६२। आ—कथनम्।

वर्णनम् । आख्यन् हतमस्मै, भ ३, २८ ।
उपा—वर्णनम् । प्रत्या—निराकरणम् ।
उपेक्षा । उल्लवः । प्रत्याख्यातः, शकु ६,
३२ । व्या—व्याख्या । विवरणम् । इहा-
न्वयमुखेनेव सर्वं व्याख्यायते मया, मल्लो-
नाथः । प्र, वि—ख्यातिः । मम्—संख्या ।
गणना । संपूर्वस्य ख्यातिः प्रयोगो नेति
न्यासिकारः, की १२० ।

(ग)

गम्—(घघ्) भ्वा, प । हसनम् ।

गज्—भ्वा, प । १ मदनम् । हर्षः ।

२ शब्दः । लट् गजति । लिट् जगाज ।
जगजतुः । गम्भीरं जगजुर्गजाः, भ १४,
५ । लुट् गजिता । लुङ् अगाजीत्,
अगजीत् । चु, प । शब्दः । गाजयति ।

गञ्ज—गजि (गुज) भ्वा, प । शब्दः ।

गञ्जति । गञ्जिता । गञ्जितम् । गञ्जा ।
नेत्रे खञ्जनगञ्जने ।

गड्—भ्वा, प । सेचनम् । क्षरणम् ।

गडति । जगाड । गडिता । अगडौत्,
अगाडौत् । णिच् गडयति । घटादिः ।
गडकः ।

गण—अटन्तः । चु, प । संख्यानम् ।

गणना । ज्ञानम् । गणयति । नामा-
क्षरं गणय, शकु ६, ८० । लिट् गणया-
मास, लीलाकमलपत्राणि गणयामास
पार्वती, कु ६, ८४ । तां भक्तिमेशगण-
यदक्षिणाम्, र ५, २० । सुखमैतावट-
जस्य गण्यताम्, र ८, ७० । गणयति च
मे मूढहृदयम्, शकु ३, २१४ । लुङ्
अजीगणत्, अजगणत्, पा ७, ४, ८७ ।
अजीगणहाश्वर्यं न वाक्यम्, भ २, ५३ ।
स तान् नाजीगणत् सर्वान्, भ १५,
५, ४५ । ० गणय्य, पा ६, ४, ५६ ।
वि—ज्ञानम् । निश्चयः । अदूरवर्तिनी

सिद्धिं विगणय, र १, ८८ । फलनि-
ष्पत्तिं विगणय्य, भा २, ३५ । अव-
भवज्ञा । अवगणितः ।

गण्ड्—गडि, भ्वा, प । गण्डव्यापारः ।

गण्डकम्पनचुम्बनादि । गण्डति पांशुना
कार्कश्यमिति रमानाथः । गण्डति कपोलः
पांशुना । केचित्तु, गण्ड इति शब्दस्य
व्युत्पत्त्यर्थमेवायं धातुर्मन्तव्यो न त्वस्मा-
न्वत्र प्रयोगः, दुर्गा ।

गद्—भ्वा, प । कथनम् ।

लट् गदति, वेदान् गदति विस्मष्टम्,
कवि २६५ । लिट् जगाद । जगदतुः ।
जगाद मधुरं वचः, भ ७, ८५ । लुट्
गदिता । लृट् गदिष्यति । लुङ् अग-
दीत्, अगादीत् । कर्माणि, गद्यते । अ-
गादि, तेनागादि सः, भ ५, ३१ ।
इत्यसौ जगदे तथा, भ ५, ५८ । सन्
जिगदिषति । यङ् जागद्यते । जागति ।
णिच् गादयति । अजीगदत् । गदि-
तम् । गद्यम् । गदनम् । गदः । नि-
कथनम् । वर्णनम् । भूषालसिंहं निज-
गाद सिंहः, र २, ३३ । इति निगदित-
वन्तं राघवस्तु जगाद, भ ३, ५६ ।
प्रणिगदति, पा ८, ४, १७ । प्रण्यगादौ-
त्तम्, भ ८, ८८ । सारङ्गं कतिचिच्च
सञ्जगदरे इति गणकृतानित्यत्वात्, दुर्गा ।
निगदः । निगादः ।

गद—अटन्तः । चु, प । मेघशब्दः, वो ।

गदयति मेघः । अजगदत् ।

गम्—(वस्तु) चु, आ । अर्दनम् ।

गम्यते । गम्यनम् । गति-हिंसा-याश्च
नेष्विति रमानाथः ।

गम्—गञ्ज, भ्वा, प । १ गमनम् ।

२ प्राप्तिः । ३ ज्ञानम् । सर्वे गम्यार्थाः
प्राप्तार्था ज्ञानार्थाश्च । लट् गञ्जति, पा

७, ३, ७७। देवदत्तो ग्रामं गच्छति।
 कालो गच्छति धीमताम्, हितो। ग-
 च्छति पुरः शरीरम्, शकु १, २२८।
 लिट् जगाम। जग्मतुः, पा ६, ४, ८८।
 जगमिथ, जगत्य। जगामासौ वनाद्रा-
 वणं प्रति, भ ५, ४। पञ्चादुमाख्यं
 सुमुखी जगाम, कु १, २६। तस्मिन्-
 पत्ये न जगाम दक्षिणम्, कु १, २७।
 लुट् गन्ता। लृट् भगमिष्यति, पा ७, २,
 ५८। लुङ् भगमत्। भगमताम्। ल-
 क्ष्मणं सागमत्, भ ४, ३०। सन् जिग-
 मिषति। यङ् (कौटिल्ये) जङ्म्यते।
 जङ्गन्ति। णिच् गमयति। अजीगमत्।
 (यापनम्) वेलां गमयति, शकु ३, २१।
 गत्वा। ०गत्य, ०गम्य, पा ६, ४, ३८।
 गतः, पा ६, ४, ३७। रात्रिर्गता सुञ्च
 शय्याम्, र ५, ६६। गतिः। गमनम्।
 गन्तुम्। गम्यम्। गन्तव्यः। गमनीयः।
 गच्छन्। गामुक्कः। गत्वरः। अच्छगत्य,
 पा १, ४, ६८। अस्तङ्गत्य, पा १, ४,
 ६७। अति—अतिक्रमः। व्यति—व्यति-
 गच्छन्ति, पा १, ३, १५। अधि—
 प्राप्तिः। लाभः। ज्ञानम्। अधिगत्य सु-
 क्तिम्, नै २, १। गुरोरनुज्ञामधिगम्य
 मातः, र २, ६६। उवायानधिगच्छन्तः
 प्रद्रावैर्वसुधाभृताम् (जानन्तः), भ ७,
 ३७। अनु—अनुसरणम्। सर्वे मन्थर-
 मनुजसुः, हितो। रुदङ्गध्वनिमन्व-
 गच्छत्, र १६, १३। अन्तः—प्रवेशः।
 अप—अपसरणम्। दूरीभावः। व्ययः।
 तापो नापगतः। प्रातश्चलेनापजगाम
 रामः, भ ३, १६। व्यप—विनाशः।
 अपगमः। अभि—उपगमनम्। प्राप्तिः।
 अव—ज्ञानम्। निघ्नानं शालवान् रामं
 त्वं कथं नावगच्छसि, भ ५, ८१। अव-
 गम्य कथीकृतं वपुः, कु ४, १३। न

भवति महिमा विना विपत्तेरवगमय-
 त्विव पश्यतः पयोधिः, भ १०, ६२।
 आ—आगमनम्। प्राप्तिः। ज्ञानम्।
 आजगाम तत्तीर्थं जलं पातुम्। अनङ्-
 वशमागता। धर्माणामागतागमम्, भा-
 रत। (चमायां) आगमयस्व तावत्
 मा त्वरिष्ठा इत्यर्थः, कौ २४२। उपा—
 प्राप्तिः। परां तुष्टिसुपागता, भारत।
 प्रत्या—प्रत्यागमनम्। निर्जित्य प्रत्या-
 गच्छत्। समा—आगमनम्। सम-
 वायः। उद्—उद्गतिः। शालपोत इवो-
 दितः, भारत। प्रत्युद्—प्रत्युद्गतिः। स-
 न्नानार्थं पुरोगमनम्। प्रत्युद्गता पार्थिव-
 धर्मपत्न्या, र २, २०। १, ४८। उप—
 स्वीकारः। सङ्गमः। प्राप्तिः। समीप-
 गमनम्। यं सनातनः पितरसुपागमत्
 स्वयम्, भ १, १। नोपगच्छेत् स्त्रिय-
 मात्तैवदर्शने, मनुः ४, ४०। अभ्युप—
 अङ्गीकारः। नि—ज्ञानम्। निर्-
 निर्गमः। निर्जगाम गृहान्मातुः, भा-
 रत। परि—प्राप्तिः। ज्ञानम्। वेष्ट-
 नम्। प्रथमपरिगतार्थः, र ७, ७१।
 प्र—प्रस्थानम्। प्रगमनीयम्। प्रति—
 प्रतिगमनम्। भवतु प्रतिगच्छामि ता-
 वत्, शकु १, २१८। वि—त्यागः। विग-
 तज्वरः, भ ६, ८२। अन्ना च नो मा
 व्यगमत्, मनुः ३, २५८। सम्—सङ्-
 तिः। सङ्गमः। तत्र सङ्गच्छते, पा १,
 ३, १८। आशिषि, सङ्गंवीष्ट, सङ्ग-
 सीष्ट। लुङ् समगंस्त। समगत, पा १,
 २, १३। सङ्गच्छ पौष्टि स्त्रैणं माम्, भ
 ५, ८१। कपिना समगंसत राक्षसाः, भ
 ८, ६। बधूवरौ सङ्गमयाचकार, र ७, २०।
 गम्—(कम्) भ्वा, प। हिंसा।
 गतिः, वो। गम्बति।
 गर्ज्—भ्वा, प। शब्दः। गर्जनम्।

लट् गजति, गर्जति वारिदपटली ।
यत् प्रजानामुपर्युच्चैः पर्जन्योऽपि न
गर्जति । गर्जयन्ति कथञ्चान्येभिद्यमा-
नास्तु तस्कराः ॥ कवि २२० । लिट्
जगर्ज । जगर्जतुः । रामो जगर्ज, भ
६, ३५ । लुट् गर्जिता । लृट् गर्जिष्यति ।
लुङ् अगर्जीत् । अगर्जिष्टाम् । अग-
र्जिषुः । कुम्भकर्णोऽगर्जीत्, भ १५, २१ ।
सन् जिगर्जिषति । यङ् जागर्ज्यते ।
जागर्ति । गर्ज्, चु, प । शब्दः । गर्ज-
यति । गर्जनम् । गर्जितम् । गर्जन् हरिः
साभसि शैलकुञ्जे, भ २, ८ ।

गर्द्—भा, चु, वो, प । शब्दः ।

गर्दति । गर्दयति । जगर्द । गर्दभः ।

गर्ध्—चु, प । आकाङ्क्षा । गर्धयति ।

गर्व्—(कर्व्) भा, प । गतिः ।

गर्व्—(कर्व्) भा, प । गर्वः ।

गर्वति, नीचो गर्वति सम्पदा, दुर्गा ।
सर्वो गर्वति विद्याभिः * * विद्याधन-
सम्बद्धोऽपि यो न गर्वयते प्रभुः, कवि
७१ । जगर्व । गर्विता । अगर्वीत् ।
गर्व्—चु, आ । अदन्तः । मानः । दर्पः ।
अङ्गहारः । गर्वयते । अजगर्वत । गर्वापयते
घनैर्नीचः, दुर्गा । गर्वः । गर्वितः । गर्वी ।

गर्ह्—गल्ह्—भा, आ । कुत्सा ।

निन्दा । गर्हा । लट् गर्हते । गल्हते ।
न तथा गर्हते खानं शृगालं नापि गर्-
हति । गर्हयत्यभ्युपेतार्थत्यागिनं स नरं
यथा ॥ कवि १०८ । अपिच, गर्हते हृ-
दयं स्त्रीणाम्, कवि ३३ । लिट् जगर्ह,
जगर्हे लक्षणानि सा, भ १४, ५८ । लुट्
गर्हिता । लृट् गर्हिष्यते । लुङ् अग-
र्हिष्ट । अगर्हिषाताम् । अगर्हिषत ।
सन् जिगर्हिषते । यङ् जागर्ह्यते ।

जागर्ह्ति । गर्ह्, चु, प । कुत्सा । गर्ह-
यति । गर्हति, वो । गर्हितम् । गर्ह-
णम् । गर्हा । वि—निन्दा । भर्त्सना ।
निषेधः । कृत्वा कर्म विगर्हितम्, मनुः
११, २३३ । भ ६, १२८ । ब्राह्म आर्थ-
विगर्हिताः, मनुः २, ३८ ।

गल्—भा, प । १. भक्षणम् ।

२ चरणम् । ३ पतनम् । लट् गलति,
स्वयं हाराकारा गलति जलधारा कुव-
लयात् । सुषलाद्यगलत्ततः, भ १७
८७ । लिट् जगाल । जगलतुः । प्रतोदा
जगलुः, भ १४, ८८ । लुट् गलिता । लुङ्
अगालीत् । अगालिष्टाम् । सन् जिग-
लिषति । जागल्यते । जागलति । णिच्
गालयति । गल्, चु, आ । स्रवणम् ।
क्षरणम् । गालयते रक्तं क्षतस्थ । दुर्गा ।
गलितम् । गलनम् । विपक्षे गलिता-
दरौ, भ ५, ४३ । गलितवयसामिच्छा-
कूणाम्, र ३, ७२ । गलितयौवना का-
मिनी, काव्यप्र । गालितमण्ड ओदनैः ।
अव—भ्रंशः । वलयमवागलत् करा-
भ्याम्, मा ८, ३४ । पर्या—निःसरणम् ।
पर्णान्तपर्यागलदच्छविन्दुः भ २, ४ ।
निर्—निःसरणम् । निष्कर्षः । निर्ग-
लिताम्बुगर्भः शरद्भनः, र ५, १७ । इति
निर्गलितोऽर्थः । वि—भ्रंशः । मोच-
नम् । विगलितवसनम्, गीतगो ५,
१३ । विगलन्मानः, भ ८, ४० । रतिवि-
गलितबन्धे केशपाशे, विक्रमोर्वशी ।

गल्भ्—भा, आ । धार्यम् ।

प्रगल्भता । गल्भते । जगल्भे । ग-
ल्भिता । प्रागभिप्रियतमं प्रजगल्भे, मा
१०, १८ । अति हि नाम प्रगल्भसे,
उत्तर १८२ । आजौ प्रगल्भते दोर्भा
द्विषां विघट्टयन् घटाः, कवि १५२ ।

गल्ह—(गह्) स्वा, आ । कुत्सा ।

गवेष—अदन्तः । चु, प । मार्गणम् ।

अन्वेषणम् । अनुसन्धानम् । गवेष-
यति, गवेषयति सत्क्रियाम्, कवि २४७ ।
गवेषणा । गवेषितम् ।

गह—अदन्तः । चु, प । गहनम् ।

दुर्वीधः । गंहयति शास्त्रं जडधीः,
दुर्गा ।

गा—गाड्, भा, आ । गतिः ।

लट् गाते । गाते । आदादिकोऽय-
मिति ह्रस्वत्तादयः । फले तु न भेदः,
को ८८ । बहुवचने तु भेद एव । स्वा,
गान्ते । अटा, गाते । ए, गौ । लिङ् गीत ।
गीयाताम् । लङ् अगात । इ, शगे ।
लिट् जगे । जगिषे । लृट् गाता । लृट्
गास्यते । आशिषि, गासीष्ट । लुङ् अ-
गास्त । अगासाताम् । अगासत । सन्
जिगासते । यङ् जागायते । जागाति,
जागीति । णिच् गापयति । अजीगपत् ।
गातः ।

गात्र—(व्रण) अदन्तः । चु, आ ।
विचूर्णनम् । शैथिल्यम्, को । गात्रयते ।

गाध्—गाष्ट, स्वा आ । १ प्रतिष्ठा ।

२ लिप्ता । वाञ्छा । ३ ग्रन्थः । रचना ।
लट् गाधते । गाधते नार्थमन्यतः, कवि
२६८ । अगाधत ततो व्योम, भ ८, १ ।
लिट् जगाधे । लृट् गाधिता । गाधि-
तासे नभो भूयः, भ २२, २ । लृट् गाधि-
ष्यते । लुङ् अगाधिष्ट । अगाधिषा-
ताम् । अगाधिषत् । अजगाधत् । गाधनः ।

गाह्—गाह्, स्वा, आ । विलोडनम् ।

प्रवेशः । प्राप्तिः । सेवा । लट् गाहते,
गाहते शास्त्रमत्यर्थम्, कवि २६८ ।
मनस्तु मे संशयमेव गाहते, कु ५,

४६ । गाहन्तां महिषा निपानसलि-
लम्, शकु २, ४२ । लिट् जगाहे । जगा-
हिषे, जघाचे । *जगाहिषे, जगा-
हिष्टे, जघाष्टे । जगतीं आह इवा-
पगां जगाहे, भा १३, २४ । जगाहे व्यां
निशाचरः, भ ५, ८४ । जगाहिरे मा-
गान्, भ २, ५४ । लृट् गाहिता, गाढा ।
लृट् गाहिष्यते, घाच्यते । आशिषि,
गाहिषीष्ट, घाचीष्ट । लुङ् अगाहिष्ट ।
अगाहिषाताम् । अगाहिषत । अगाढ ।
अघाचाताम् । अघाचत । अगाढाः ।
अघाढम् । अघाचि । सन् जिगाहिषते,
जिघाच्यते । यङ् जागाह्यते । जागाहि ।
णिच् गाहयति । अजीगहत् । गा-
हित्वा, गाढा । गाढः । तर्पस्त्रिगाढा
तमसा नदी, र ८, ७२ । अव—अव-
गाहनम् । प्रवेशः । पूर्वापरी तोयनिधौ
वगाह्य, कु १, १ । गिरिमवगाहावहे,
भ ६, २८ । अवगाहिष्यते दिशः, भ
१६, ३८ । वि—अवगाहनम् । निमज्ज-
नम् । स्नानम् । प्रवेशः । विलोडनम् ।
गतिः । विगाह्य तमसाम्, र १४, ७६ ।
विगाहितुं यामुनमम्बु, भ ३, ३८ ।
शब्दगुणसात्मनः पदे विमानेन विगाह-
मानो हविः, र, १३, १ । विगाह्य-
मानां सरयूं नोभिः, र १४, ३० ।
सम्—विलोडनम् । आक्रान्तिः । सम-
गाहिष्ट चास्त्ररम्, भ १५, ६८ ।

गु—गुड् (उङ्) स्वा, आ । शब्दः ।

अव्यक्तशब्दः । गवते । जुगुवे । गोता ।
गोष्यते । अगोष्ट । जुगुपते । जोगूयते ।
जोगोति । गावयति । अजगूवत् । क,
गुतम् । गुवाकः ।

गु—“गू” तु, प । मलत्यागः ।

पुरीषोत्सर्गः । गवति । जुगाव । जगु-

विथ, जुगुथ। गुता। गुथति। अगु-
थोत्। अगुताम्, पा ८, २, २७। अ-
गुथुः। गू—गुवति। गुविता। अगुवोत्।
क्त, गूनः, कौ ३४७। गूथम्।

गुज्—भा, तु, प। शब्दः। कूजनम्।
गोजति। जुगोज। गोजिता। अगो-
जीत्। तु, गुजति। गुजिता। अगुजीत्।

• गुञ्—गुजि, भा, प। अव्यक्तशब्दः।
कूजनम्। लट् गुञ्जति। लिट् जुगुञ्ज।
न षट्पदोऽसौ न जुगुञ्ज बः कलम्,
भ २, १८। गुञ्जा जुगुञ्जः, भ १४, २।
लुट् गुञ्जिता। लुङ् अगुञ्जीत्। गुञ्जि-
तम्। गुञ्जनम्। गुञ्जा।

गुङ्—तु, प। १ रक्षणम्। २ व्याघातः।
वो। गुङति। जुगोङ। गुङिता।
गुङितः। गुङः। गुङिका।

गुण्—गुठि, चु, प, वो। वेष्टनम्।
गुण्ठयति। गुण्ठति। अजुगुण्ठत्।
अव—अवगुण्ठनम्। आवरणम्। शिरः-
प्रच्छादनम्। अवगुण्ठितः, मनुः ४, ४६।
रक्षा ३, ७१।

गुण्ड्—गुडि, चु, प। १ वेष्टनम्।
२ रक्षणम्। ३ चूर्णीकरणम्। पेषणम्।
गुण्डयति। गुण्डति। अजुगुण्डत्।
गुण्डितः।

गुण—(कुण) अदन्तः। चु, प।
१ आमन्त्रणम्। २ अभ्यासः। ३ गुण-
नम्। पूरणम्। हन्तिः पूतिश्च गुणने
इत्यङ्गविदः। गुणयति। गुणितम्।
गुण आम्नेडने, गुणनिका इति मल्ली-
नाथः। मा २, ७५।

गुद्—(कुर्द्) भा, आ। क्रीडा।
गोदते। जुगुदे। गोदिता। अगोदिष्ट।
गुध्—भा, आ, वो। क्रीडा। दि, प।

परिवेष्टनम्। क्रा, प। रोषः। कोपः।
लट् गोधते। गुध्यति। गुध्नाति, योऽसौ
गुध्नाति तद्दुग्ं तत्क्षणादेव गुध्यति,
कवि २६८। लिट् जुगोध। जुगुधे।
लुट् गोधिता। लुट् गोधिष्यति। ०ते।
लुङ् अगोधोत्। अगोधिष्ट। गुधित्वा,
पा १, २, ७। गुधितम्।

गुन्द्—(कुन्द्) चु, प। मिथोक्तिः।
गुप्—गुप्, भा, प। रक्षणम्।

लट् गोपायति, पा ३, १, २८। गोपा-
यति हरिः श्रियम्, भ १८, २३। लिट्
गोपायाञ्चकार, जुगोप। जुगुपतुः।
जुगोपिथ, जुगोपथ। जुगोपात्मान-
मवस्तः, र १, २१। २, ३। लुट् गोप्ता,
गोपिता। गोपायिता, पा ३, १, ३१।
लुट् गोप्स्यति, गोपिष्यति, गोपायि-
ष्यति। आशिषि, गुप्यात्। गोपाय्यात्।
लुङ् अगोप्सीत्। अगोप्ताम्। अगोप्सुः।
अगोपोत्। अगोपिष्टाम्। अगोपिषुः।
अगोपायोत्। अगोपायिष्टाम्। अगो-
पायिषुः। यानगोपीन्धलेषु सः, भ ५,
३७। अगोपिष्टां पुरीं लङ्कामगोप्तां
रक्षसां बलम्, भ १५, ११३। सन् जुगु-
प्सति, जुगुपिषति, जुगोपिषति, जुगो-
पायिषति। यङ् जागुप्यते, जोगोप्स।
यिच् गोपयति। अजुगुपत्। गुप्तः।
गोप्ता। गोपनम्। गोपायति क्षिति-
मिमां चतुरध्विमीमां धीमानधर्मवचनाञ्च
जुगुप्सते यः। वित्तं न गोपयति यस्तु
वनीयकेभ्यो धीरो न गुप्यति महत्यपि
कार्यजाते ॥ कवि ६। प्र, निर्—रक्ष-
णम्। प्रगोपयाञ्चकार पुरम्, भ २४,
८७। निर्जुगोप निशाचरान्, भ १४, १०६।

गुप्—भा, आ। गोपनम्। अपङ्गवः।
निन्दा। जुगुप्सा। गुपेर्निन्दायां सन्।

गोपने तु णिच्, कौ, १०१। अधर्माज्-
जुगुप्सते, पा ३, १, ५। लिट् जुगुप्सा-
ञ्चक्रे। सा जुगुप्साम्पचक्रेऽधुन, भ
१४, ५८। लुट् जुगुप्सिता। लृट् जुगु-
प्सिष्यते। लुङ् अजुगुप्सिष्ट। अजुगु-
प्सिषाताम्। अजुगुप्सिषत। किं त्वं
मामजुगुप्सिष्टाः, भ १५, १८। सन्
जुगुप्सिषते, पा १, ३, ६२। (गोपने
णिच्) गोपयति१ गोपते, वो। किं
काञ्चो विजहासि कङ्कणभनत्कारञ्च
किं गोपसे। राधाया वचनं नन्दान्तिके
गोपतो गोविन्दस्य, गीतगो ६, १२।
निजुगोप हर्षमुदितम्, भा ६, ३८।
इत्यादौ परस्मैपदमपि। गोपनीयं कस-
प्यर्थं द्योतयित्वा, दर्पणः। अत्र क्रिया-
पदं गुप्तं बुधेरपि न बुध्यते, विदग्ध-
मुखमण्डनम्। नवनखपदमङ्गं गोप-
यस्वशुकेन, दर्पणः।

गुप्—दि, प। व्याकुलत्वम्।

गुप्यति। जुगोप। जुगुपतुः। गो-
पिता। गोपिष्यति। अगुपत। अगुपताम्।
गुप् (कुप्) चु, प। १ दौसिः। २ गोप-
नम्, वो। गोपयति।

गुप्—गुम्फ—गुन्फ, तु, प। ग्रन्थनम्।

गुफति। जुगोफ। गोफिता। गुम्फति।
जुगुम्फ। गुम्फता। अगुम्फीत्। गु-
फित्वा। गुम्फित्वा, पा १, २, २३।
गुम्फित्वेव निरस्यन् तरङ्गान्, भ ७, १०५।
गुम्फितम्। गुम्फनम्।

गुर्—गुरी, तु, आ। उद्यमनम्।

अवगोरणम्। गुरते। युक्तेऽपि यो
नोदगुरते स्वधर्मवित्, कवि ५१। जुगुरे।
गुरिता। गुरिष्यते। अगुरिष्ट। (ई)
गूर्णः। गुरणम्। अप—णमुल्, अप-

गारमपगारम्। अपगोरमपगोरम्, पा
६, १, ५३। अव—ताडनार्थं दण्डा-
दीनामुद्यमनम्। ताडनम्। ब्राह्मणा-
यावगूर्य बधकाभ्यर्था, मनुः ४, १६५।
न द्विजेऽवगुरेत्, मनुः ४, १६१। उद्—
उत्क्षेपः। उदगुरिषत द्रुमान्, भ १५, ३४।

गुर्द (कुर्द)।

गुर्व—गुर्वी, भ्रा, प। उद्यमः।

ताडनाभिप्रायेण दण्डादेरुर्द्वीकर-
णम्। गूर्वति। जुगूर्व। अगूर्वीत्। (ई)
गूर्णः।

गुह—गुह, भ्रा उ। संवरणम्।

आच्छादनम्। गोपनम्। अपङ्कवः।
लट् गूहति। ०ते, पा ६, ४, ८८। गूह्येत्
कर्म इवाङ्गानि, मनुः ७, १०५। लिट्
जुगूह। जुगूह्य, जुगोढ। जुगुहे।
जुगूहिषे, जुघुच। लुट् गूहिता, गाढा।
लृट् गूह्यति। ०ते। घोष्यति। ०ते।
गूह्यिष्यति ज्विति कर्त्तर्य गात्रेर्वनीक-
साम्, भ १६, ४१। आशिषि, गुह्यात्।
गूहिषौष्ट, घुचौष्ट। लुङ् अगूहीत्।
अगूहिष्टाम्। अगूहिषुः। इडभावे क्तः।
अघुचत्। अगूहिष्ट। अगूहिषाताम्।
अगूहिषत। पक्षे, अगूढ, अघुचत, पा
७, ३, ७३। अघुचाताम्। अघुचन्त।
अगूहिष्वहि, अगुह्वहि, अघुचावहि।
अगूहीच्छायकैर्दिशः, भ १५, ८८। मा
घुचः पत्युरात्मानम्, भ ६, १६। क-
र्मणि गुह्यते। अगूहि। सन् जुघुचति।
०ते, पा ७, २, १२१। यङ् जोगुह्यते।
जोगोढि। णिच् गूह्यति। अजुगुह्यत्।
गूहित्वा, गूढा। गूढः। गुह्यम्, गोह्यम्।
गूहनम्। गूहनीयम्। गूहमानः स्वभा-
वात्मानम्, भ ८, ४५। उप—उपगहनम्।

आलिङ्गनम् । गाढमुपजुगृह्णन्, भ १४, ५२ । मां तरङ्गहस्तैरुपगृह्णतीव, र १४, ६३ । नि—गोपनम् । किं न स्मरसि स्मरन्ती वा निगूहसे, रामा । द्विधेव कृत्वा हृदयं निगूहतः, भा १४, १२ ।

गू—(गु) तु, प । मलत्यागः । गुर्वति ।

गूरु—गूरी, दि, आ । १ हिंसा ।

२ गतिः । गूर्यते । जुगूरे । गूरिता । अगूरिष्ट । गूर, चु, आ । उद्यमः । गूर-यते । भस्त्रेषु नोदगूरयतेऽस्त्रमाहवे । या गूर्यते शीरपि यस्य सन्मुखम् ॥ कवि ५१ । (ई) गूर्णः । उद्—उत्क्षेपः । उज्जु-गूरे शैलम्, भ १४, ५१ । अव—अवगोर-णम् । ताडनोद्यमः । अवगूर्य त्वद्भ्रतं सहस्रमभिहत्य च नरकं प्रतिपद्यते, मनुः ११, २०६ ।

गूर्दु—भा, आ । वो । क्रीडा ।

गूर्दते । गूर्द, चु, प । निकेतनम् । क्रीडा, वो । गूर्दयति ।

गृ—भा, प । सेचनम् ।

लृट् गरति । जगार । जग्रतुः । गर्त्ता । गरिष्यति । गियात् । अगार्षीत् । जिगी-र्षति । जेजीयते । जर्गति । गारयति । अजीगरत् ।

गृज्—गृञ्—गृजि, (गुज) भा, प ।

शब्दः । गर्जति । जगर्ज । गर्जिता । अगर्जीत् । गृञ्जति । जगृञ् । गृञ्जनम् ।

गृध्—गृधु, दि, प । आकाङ्क्षा ।

गृध्यति, न गृध्यति परद्रव्यम्, कवि २५४ । जगर्ध । गर्धिता । गर्धिष्यति । अगृधत् । जिगर्धिषति । जरौगृध्यते । जरौगर्धि । णिच् गर्धयति । (प्रलभने) गर्धयते, पा १, ३, ६६ । न च गर्धयते परम्, कवि २५४ । प्रच्छन्नः सोऽगर्ध-

यत राक्षसान्, भ ८, ४३ । (ड) गर्हित्वा, गृह्णा । गृहः । गर्हनः । गृधुः ।

गृह्—गृह्, भा, आ । १ गर्हणम् ।

२ ग्रहणम् । गर्हते । जगृहे । जगृ-हिषे, जगृहे । जगृहिष्ये । जगृहिद्वे, जगृद्वे । गर्हिता, गर्हा । गर्हिष्यते, वर्धयते । गर्हिषीष्ट, छत्रीष्ट । अगर्हिष्ट, अष्टवत । कविरहस्येऽन्तोऽप्ययम् । द्विषां गृह्यते शिरः, ३३ । गृह्णाः । गृहम् ।

गृ—तु, प । भक्षणम् । क्रया, प । शब्दः ।

स्तुतिः । उक्तिः । लृट् गिरति । गिलति, पा ८, २, २१ । गृणाति । गृणीतः । गृणन्ति । भीताः प्राञ्जलयो गृणन्ति, गीता ११, २१ । पौराणिकाश्चेष्टितानि गृणन्ति, अनर्घ १८ । गृणाति सुभगं वचः, कवि २५८ । लिट् जगार । जग-रतुः । जगरिष्य, जगञ्जिष्य । लृट् गरिता, गलिता, गरीता । लृट् गरिष्यति, गरी-ष्यति । आशिषि, गौर्यात् । लृट् अगा-रीत् । अगारिष्टाम् । अगारिषुः । सन् जिगरिषति क्रयादिः, जिगरिषति जिगी-र्षति । पा ७।२।४१ । (भावगर्हायां यङ्, पा ३, १, २४ ।) जेगिष्यते, पा ८, २, २० । जागर्ति । णिच् गारयति । अजी-गरत् । गृ, “गृ” चु, आ । १ विज्ञानम् । विज्ञापनम्, वो । गारयते । कर्मणि, गीर्यते । गीर्णः । गिलितो वक्त्रेनेति गिल-शब्दाणिच् । गीर्णः । अपि—स्तुतिः । वर्णनम् । अव—आ, पा १, ३, ५१ । अवगिरते । अवगिलते । अवगिरमाणाः पिशाचा मांसशोषितम्, भ ८, ३० । गृणातिस्त्ववपूर्वी न प्रयुज्यत इति भाष्यम्, को २५३ । अनु, प्रति—प्रोक्ताहनम्, पा १, ४, ४१ । गृणद्भ्योऽनुगृणन्त्यन्ते, भ ८, ७७ । उद्—वमनम् । स्नेहमुद्गिरन्,

मा १४, १। स तस्य शासनमुज्जगार, र
१४, ५३। विक्षेपणाद्भागमिवोद्गिरन्ती
चरणी, कु १, ३३। नि—निगरणम्।
निजेगिष्यते, पा ३, १, २४। सम्—
प्रतिज्ञा। सङ्गिरते, पा १, ३, ५२। सङ्गि-
रन्ते गोष्ठीषु स्वामिनो गुणान्, भ ७,
३१। वस्तूनि देशाश्च निवर्त्तयिष्यन् रामं
मृपः सङ्गिरमीण प्रव, भ ३, ८।

गेप्—गेष्ट (केष्ट) भ्वा, आ। १ कम्पनम्।

२ गतिः। गेपते। (ऋ) अजिगेपत्।

गेव्—(केव) भ्वा, आ। सेवा।

गेष्—गेष्ट, भ्वा, आ। अन्विच्छा।

अन्वेषणम्। अनुसन्धानम्, दुर्गा।
गेषते। जिगेषे। गेषिता। अगेषिष्ट।
अजिगेपत।

जै—(कै) भ्वा, प। शब्दः।

गानम्। कीर्तनम्। लट् गायति।
गायेयुः साम सामगाः, भ १८, १३।
लिट् जगौ। ब्रह्मपारायणं जगौ, उत्तर-
चरितम्। जगुः सरागम्, भ ३, ४३।
१३, २८। लुट् गाता। लृट् गास्यति।
आशिषि, गेयात्, पा ६, ४, ६७। लुङ्
अगासीत्। अगासिष्टाम्। अगासिषुः।
कर्मणि, गीयते, पा ६, ४, ६६। गीय-
ताम्, शकु १, १२। अगायि। सन् जिगा-
सति। यङ् जेगीयते। जागेति, जागाति।
णिच् गाययति। अजीगपत्। जयोदा-
हरणं बाह्योर्गापयामास किन्नरान्, र ४,
७८। गौर्त्वा। ० गाय, पा ६, ४, ६८।
गीतम्। गौर्त्वा। गायकः। गायनः।
गीयोऽयं साक्षात्। गायकः। गानम्।
अनु—अन्धः। अनुजगुरथ दिव्यं दुन्दुभि-
ध्वानम्, भा ३, ६०। अव—निन्दा।
उद्—उच्चैर्गानम्। उच्चैयमानं यशो

वनदेवताभिः, र २, १२। उद्गास्यतां
किन्नराणाम्, कु १, ८। उप—अन्धः।
उपगीयमाना भ्रमरैर्वनराजयः, भारत।
मृङ्गकुलेषु गीतवने, छन्दोमञ्जरी २२, २।
नि—पाठः। श्रुतयो निगमेषु निगीताः
मनुः, ८, १८। परि—कीर्तनम्। माग्याह-
शब्दो लोकेषु परिगीयते, भारत। प्र-
शब्दः। ऋष्यमूकमगादृष्टैः प्रकीर्तं साम-
गेरिव, भ ६, ८०। वि—गर्हा। निन्दा।
केतक विगीयसे शिवेन, नै १, ५८। मां
प्रसूय कथमस्तु विगीतः, अमर्ष १५।

गोम—अदन्तः। जु, प। लेपनम्।

गोमयति स्थानम्। अजुगोमत्।

गोष्ट—भ्वा, आ। सङ्घातः।

राशीकरणम्। गोष्टते धान्यं लोकः।

ग्रथ्—ग्रन्थ्—ग्रथि, भ्वा, आ।

१ कौटिल्यम्। वक्त्रोभावः। २ कुटिलो-
करणम्। ग्रन्थते काष्ठं, ग्रन्थते लतां
वामुः। जग्रन्थे। ग्रन्थिता। अग्रन्थित।
“ग्रथते”।

ग्रन्थ्—क्रा, प। सन्दर्भः। रचना।

ग्रन्थनम्। लट् ग्रथ्नाति माताम्।
ग्रथीतः। ग्रथन्ति। काचं मणिं काचन-
मेकचत्वे ग्रथन्ति मूढाः। लिङ् ग्रथी-
यात्। लङ् अग्रथात्। अग्रथीताम्।
अग्रथून्। यमलोकमिवाग्रथाद्वाचसैर्हते,
भ १७, ६८। लिट् जग्रन्थ। जग्रन्थतुः,
जग्रन्थतुः। ग्रथतुः, को १६७। लृट्
ग्रन्थिता। लृट् ग्रन्थिष्यति। आशिषि,
ग्रथात्। लुङ् अग्रन्थीत्। सन् जिग्रन्थि-
षति। यूङ् जाग्रन्थते। जाग्रन्थि।
णिच् ग्रन्थयति। ग्रन्थ (अन्थ) जु,
प। सन्दर्भः। ग्रन्थयति। ग्रन्थयताम्।

य। बन्धनम्। ग्रन्थनम्। ग्रन्थयति।
ग्रन्थति। “ग्रथ” ग्राथयति, ग्रथति।
ग्राथां ग्रन्थयति प्रसन्नसज्जितां श्लोकञ्च
यो बन्धति, श्लाघ्यं ग्राथयति स्फुटार्थम-
धुम्। ग्रथति यः श्लिष्टाक्षरं नाटकम्,
कवि १२। ग्रन्थिमुदग्रयितुं दयितेभ्यः,
मा १०, ६३। कर्माश्रयं ग्रथितमुदग्रय-
यन्ति सन्नाः, भाग ४। २। ३७। अयं तु-
रादिरित्येके नेत्यन्ये। वस्तुतस्तु नाम-
धातुरयम्। ग्रथित्वा, ग्रन्थित्वा, पा १,
२, २३। ग्रथितः। ग्रन्थनम्। ग्रन्थः।
ग्रथितमौलिरसौ वनमालया, र ८, ५३।
कुसुमैर्यथितां स्रजम्, र ८, ३५। रुचो
ग्रन्थित्वेव स्थितं तोयधिम, भ ७, १०५।
उद्—बन्धनम्। लताप्रतानोदग्रयितैः स
केशैः, र २, ८। सम्—रचना। प्रियेन
संग्रथ्य स्रजम्, भा ८, ३७।

ग्रस—ग्रस, स्वा आ। भक्षणम्।

आक्रमणम्। लट् ग्रसते, यावतो
ग्रसते आसान्, मनुः ३, १३३। हि-
मांशुमाशु ग्रसते, मा २। ४८। लिट्
जग्रसे, जग्रसे कालरात्रौव वानरान्, भ
१४, ४३। लृट् ग्रसिष्यते। लुङ् अग्र-
सिष्ट। सन् जिग्रसिष्यते। जाग्रस्यते।
जाग्रस्ति। णिच् ग्रासयति। ग्रस, तु,
प। १ ग्रहणम्। २ ग्रासः, वो। ग्रासयति।
ग्रसति, ग्रससि तव मुखेन्दुं पूर्णचन्द्रं
विहाय। ग्लसु, ग्लसते। (उ) ग्रसित्वा,
ग्रस्त्वा। ग्रस्तः। रोगग्रस्तः विपद्यस्तः।
ग्रासः। पिण्डग्रः। अभि—आक्रमणम्।
सम्—विनाशः। संग्रस्यतेऽसौ पुरुषा-
न्निपेन, भ १२, ४।

ग्रह—क्रा, उ। उपादानम्।

ग्रहणम्। स्वीकारः। धारणम्। प्राप्तिः।
ग्रवलम्बनम्। आश्रयः। लट् गृह्णाति,
पा ६, १, १६। गृह्णीते। लिङ् गृह्णीयात्,

गृह्णीत। न नामापि गृह्णीयात् पत्यो
प्रेते परस्य, मनुः ५, १, ५३। अरदोद्रे
न गृह्णीयात्। न चेत् स मम गृह्णी-
याद्वचः, भारत। हि गृह्णाणि। गृह्णाण
ग्रह्णम्, र ३, ५१। लङ् अगृह्णात्।
अगृह्णीताम्। अगृह्णन्। अगृह्णीत।
अगृह्णात् तं मत्स्यं पाणिना, भारत।
लिट् जग्राह। जग्रहिष। जगृहे।
जग्राह केशेषु तम्, भारत। तपसो
मूलमाचारं जगृहः, १, ११०। लृट्
ग्रहीता, पा ७, २, ३७। लृट् ग्रहीष्यति।
०ते। आशिषि, गृह्णात्। ग्रहीषीष्ट।
लुङ् अग्रहीत्, पा ७, २, ५। अग्रही-
ष्टाम्। अग्रहीषुः। अग्रहीष्ट। अग्रही-
षाम्। अग्रहीषत। ताभ्यो बलिमग्र-
हीत्, र १, १८। गर्भं धृतराष्ट्रादग्रहीत्
सा, भारत। प्राणानग्रहीहिषाम् (नि-
गृहीतवान्), भ ८, ८। आयुरग्रहीत्,
भ १५, ६३। कर्मणि, गृह्णते। जगृहे।
ग्रहीता, ग्राहिता। ग्रहीष्यते, ग्राहि-
ष्यते। ग्रहीषीष्ट, ग्राहिषीष्ट। अग्राहिः।
अग्रहीषत, अग्राहिषत, पा ६, ४,
६२। नेत्रवक्त्रविकारैश्च गृह्यतेऽन्तर्गतं
मनः, मनुः ८, २६। जगृहाने तौ
रक्षसा, भ ६, ४४। सन् जिगृह्यति।
०ते, पा ७, २, १२। १, २, ८। यङ्
जरीगृह्यते, पा ६, १, १६। जाग्रहि।
(जरीगर्हि जरीगृहीति इति केचित्)
जाग्रहः। जरीगृह इति, कश्चित्। णिच्
ग्राहयति। अजिग्रहत, अजिग्रहतं
जनको धनुस्तत्, भ २, ४२। अयाचि-
तारं न सुतां ग्राहयितुं शशाक, कु १,
५३। इदं शास्त्रं मां ग्राहयामास, मनुः
१, ५८। ग्राहयित्वाहमात्मानं ततो
दम्भा च तां पुरीम्, भारत। गृहीत्वा।
०गृह्य। गृहीतः। ग्रहः। ग्रहणम्।

ग्रहीतुम्। ग्रहीतव्यः। ग्राह्यः। ग्रही-
ता। ग्राही। ग्राहकः। गृह्णन्। पाणि-
पाणिग्रहणम्। परिणयः। पाणिं गृ-
ह्णातु मे, चण्डी। अनेन पाणौ विधि-
वद् गृहीते, र ६, ६३। पाद—पाद-
ग्रहणम्। अभिवादनम्। तयोज्यगृह्णतुः
पादान् राजा राज्ञी च, र १, ५८।
अति—अतिक्रम्य, ग्रहणम्। चारित्र्यती-
तिगृह्णते, पा ५, ४, ४६। अनु—अनु-
ग्रहः। महात्मानोऽनुगृह्णन्ति भजमा-
नानरीनपि, मा २, १०। कुटुम्बिनीम-
नुगृह्णीष्व निवापदत्तिभिः, र ८, ८७।
अव—अनादरः। निग्रहः। गमनानव-
गृह्ण साध्यः, सा ५, ४८। अवगृह्णं
यदम्, पा ३, १, ११८। अवग्राहः।
अवग्रहः। अभि—अपचिन्नीर्षा। कल-
हाह्वानम्। उद्—उद्यमः। शक्तिमुद-
ग्रहीत्, भ १५, ५२। णिच्, उपन्या-
सः। शास्त्रं यत्तवोद्ग्राह्यते पुरः, मा
२, ७५। मील्यग्रहः। सुनीतानि, भ
१५, २०। उप—परिग्रहः। अव्यवहा-
यिनं प्रमदेव वृद्धपतिं नेच्छत्युपग्रहीतुं
लक्ष्मीः, द्वितो। णिच्, उपहारः। उप-
ग्राह्यः। नि—निग्रहः। पीडनम्। गृ-
हाण चार्पं निगृहाण ताडकाम्, अनर्घ
४५। निगृहीतधेनुः सिंहः, र २, ३३।
अभ्यासनिगृहीतं मनः, र १०, २२।
राज्ञां यथांसि निजिष्टक्षयिष्वन्, भ ३,
४०। परि—परिग्रहः। आदानम्।
स्वीकारः। स्वपुरमगात् परिगृह्ण राम-
आत्मानम्, म ५, १०८। ज्ञानेन परि-
गृह्ण ताम्, मनुः २, १५१। प्र—प्रकर्षेण
ग्रहणम्। बाहुं प्रगृह्णाभ्यद्रवत, भा-
रत। प्रगृह्णन्तामभीषवः, शकु १, ३७।
प्रति—प्रतिग्रहः। स्वीकारः। लाभः।
प्रत्यग्रहीष्टां तावासनादि, भ २, १६।

सर्वतः प्रतिगृह्णीयात् मनुः १०,
१०२। विधिवत् प्रतिगृह्ण कन्याम्,
मनुः ८, ७२। तथेति प्रतिजग्राह गुरो-
रादेशम्, र १, ८३। प्रतिजग्राह। का-
लिङ्गस्त्वमस्त्रैः, र ४, ४२। प्रतिगृहीतं
ब्राह्मणवचः, शकु १, ४७। वि—वि-
ग्रहः। सम्पुहारः। यदा विगृह्णाति
तदा इतं यशः, भा १४, २४। विगृह्ण
नमुचिद्विषा, मा १, ५१। यत्कृतेऽरीन्
व्यगृह्णीम, भ १७, २३। बन्धुना वि-
गृहीतः, भ ६, ८६। व्यजिष्टवत् सु-
रान्, भ १७, ३८। सम—संग्रहः।

ग्रह्—ग्रह, चु, प, वो। ग्रहणम्।

ग्राहयति। ग्रहति। अयं वेद्। ग्रही-
ता। ग्राहा। अग्रहीत्। अग्राचीत्।
ग्लह, ग्लाहयति। ग्लहति। अग्लहीत्।
अग्राचीत्। ग्राहयते इत्येके।

ग्राम—ग्रामन्तः। चु, प। ग्रामन्तणम्।
आभाषणम्। ग्रामयति। अजग्रामत्।
गुर्च—गुचु, भ्वा, प। १ स्तोत्रकरणम्।

२ गमनम्, वो। ग्रीचति। जुग्रीच।
ग्रीचिता। अग्रुचत्, अग्रीचीत्, पा ३,
१, ५८। (उ) ग्रीचित्वा, गुक्ता। युक्तः।

ग्लस्—(ग्रस्) भ्वा, आ। भक्षणम्।

ग्लह्—(ग्रह) भ्वा, आ, वो। ग्रहणम्।

ग्लहते। ग्लह, चु, प, वो। आदानम्।

ग्लुच्—ग्लुचु (गुचु) भ्वा, प। १ चौर्यम्।

२ गमनम्। ग्लोचति। जुग्लोच। ग्लो-

चिता। अग्लुचत्, अग्लोचीत्, पा ३,
१, ५८। बह्वनामग्लुचत् प्राणानग्लो-

चीच्च रणे यशः, भ १५, ३०। (उ) ग्लो-

चित्वा, ग्लुक्ता। ग्लुक्ताः।

ग्लुच्—ग्लुचु, भ्वा, प। गतिः।

ग्लुचति। जुग्लुच। ग्लुचिता। अग्लु-

चत्, अग्लुचीत्, पा १, ३, ५८। अग्लु-

नासिकलोपाभावमिच्छन्ति । अग्न्युच्चदिति
प्रद.प. । ग्लुञ्चित्वा, ग्लुञ्चा ।

ग्लेप्—ग्लेष्ट, भ्वा, आ । दैन्यम् ।

ग्लेष्ट (ग्लेष्ट) भ्वा, आ । १ कम्पनम् ।
२ गतिः । ग्लेपते । (ऋ) अजिग्लेपत् ।
ग्लेपितः ।

ग्लेव्—ग्लेह (केह) भ्वा, आ । सेवा ।
ग्लेवते । जिग्लेव । (ऋ) अजिग्लेवत् ।

ग्लेष्—ग्लेष्ट (ग्लेष्ट), भ्वा, आ ।

अन्वेषणम् । अनुवन्धानम्, दुर्गा ।
ग्लेषते, ग्लेषते यः सतां मार्गमिति
हलायुधः ।

ग्ले—भ्वा, प । हर्षक्षयः । धातुक्षयः ।

ग्लमः । लट् ग्लायति, न हृष्यति न
ग्लायति, मनुः २, ८८ । लिट् जग्लौ ।
जग्लतुः । लुट् ग्लाता । लृट् ग्लास्यति ।
आशिषि, ग्लेयात्, ग्लायात्, पा ६, ४,
६८ । लुङ् अग्लासीत् । अग्लासिष्टाम् ।
अग्लासिषुः । सन् जिग्लासति । यङ्
जागायते । जाग्लेति, जागाति । णिच्,
(अनुप्रसर्गस्य) गापयति, गापयति ।
ग्लपयति कुमुदतीं दिवसः । शकु ।
(सोपधर्गस्य) प्रग्लापयति । अजिग्लपो
वैराणि, भ १५, १८ । ग्लपितः । ग्लानः ।
ग्लासुः । ग्लानिः ।

(घ)

घघ्—घगघ्—गगघ्—भ्वा, प ।

हसनम् । घघति । घगघति । गग-
घति, वो ।

घट्—भ्वा, आ । चेटा । यत्नः ।

लट् घटते । नानभीष्टे घटामहे, भ
२०, २४ । घटेत् सन्ध्यादिषु गुणेषु,
भ १२, २६ । तथापि, पुंविशेषत्वाद्
घटतेऽस्य नियन्तृता, पञ्चदशौ ६, १०६ ।
लिट् जघटे, जघटे तुरंगाधारेण यष्टुम्,

भ २२, ३१ । लुट् घटिता । लृट् घटि-
ष्यते । न घटिष्ये जीवितुम्, भ १६,
२३ । लुङ् अघटिष्ट, अघटिषाताम् ।
अघटिषत । तेन समं योद्धुमघटिष्ट, भ
१५, ७७ । सन् जिघटिषते । यङ् जाघ-
व्यते । जाघटि । णिच् घटयति, पा ६,
४, ८२ । अजीघटत् । कर्मणि, घट्
यिता, घटिता, घाटिता । अघटि,
अघाटि । अजीघटत । (निबोधः) मं
वक्तुं घटयति, भ १०, ७३ । (विधानम्)
तद् घटयस्व, भ १२, ५ । (योगः)
हृदयं तस्य घटयन्तीदमब्रवीत्, भारत ।
गात्राणि गात्रैर्घटयन्, भ ११, ११ ।
अनेन भैमीं घटयिष्यता, नै १, ४६ ।
घटय जवनमपिधानम् । घटय भुज-
बन्धनम् । घटय जघने काञ्चीम्, गीतगो
५, १३, १० । ३, १३, २५ । अन्यथा
घटयिष्यामि, शकु । घटितः । काष्ठ-
घटितवेतालः, हितो । घटनम् । घटना ।
घटा । घटकः । उत्कण्ठा घटमान-
घटपदघटा, दर्पणः । प्र—को विश्व-
जनैरेषु कर्मसु प्राघटिष्यत, भ २१,
१७ । प्रजघटे युद्धम्, भ १४, ७७ ।
वि—विश्लेषः । भेदः । विजघटे शैलैः,
भ १४, ६६ । मन्त्रिणा पृथिवीपाल
वित्तं विघटितं क्वचित् । कः सन्धातु-
मीश्वरः, हितो । दृष्ट्वैव यं विघटते कोपा-
क्षेपो मृगौदृशाम् । विघाटयति चास्कोटे
वैरिणां करिणां घटा ॥ कवि २०० ।
सम्—संघटनम् । योगः ।

घट्—(कृप) चु, प । दीप्तिः ।

घट, चु, प । संघातः । योजना ।
२ बधः । घाटयति कपाटं द्वारि जनः,
दुर्गा । उद्—उद्घाटनम् । मञ्चुषां
यन्त्रैरुद्घाटयामास । द्वारमुद्घाटयामि,
भारत । कार्यमुद्घाटितं कापि मध्ये

विघटते, हितो। कमलवनोद्घाटनं कुर्वते ये। प्रविघाटयिता समुत्पतन् हरिदश्वः कमलाकरानिव, भा २, ४६।

घट्—भा, आ। चलनम्।

घटते। जघटे। घटिता। अघट्टिष्ट। अघट्टिषाताम्। अघट्टिषत। घट, घु, प। चलनम्। घट्टयति, घट्टयति मेघो वायुना, दुर्गा। गुञ्जाः करघटिताः, भा १४, २। घट्टः। आ—आघातः। आघट्टयामास अग्राङ्गुलिरस्य तूष्णी, भा १७, ३८। आघट्टनया नभस्वतः, भा १, १०। उट्—विघातः। अतिक्रमः। उट्टते न कस्यापि धर्मम्। उट्टयति गोष्ठीषु सर्वेषामेव यो गुणान्। कवि १६५। वि—अभिघातः। द्वारं विघट्टयन्, भारत। तदीर्यमातङ्गघटाविघट्टितैः, भा १, ६४। सम्—सङ्घर्षः। विश्वस्य सङ्घट्टयन्नङ्गदमङ्गदेन, र ६, ७३।

घण्—(घणु), तु, उ। दीप्तिः।

घण्ट्—घटि (कुप) घु, प। दीप्तिः।

घण्टयति। घण्टति। (इ) घण्टयते।

घम्—(कम्), भा, प। हिंसा।

गतिः, वो।

घर्व्—(कर्क्) भा, प। गतिः। घर्वति।

घष्—घृषि, (घुषि), भा, आ।

अलङ्करणम्। चरणम्, वो। घंषते।

घस्—घम्ल, भा, प। भक्षणम्।

अयं न सार्वत्रिकः, कौ ७५। लट् घसति। लोट् घसतु। लिङ् घसेत्।

लङ् अघसत्। लिटि अस्याप्रयोगः।

तृत् (अट्) जघास, पा २, ४, ४०।

लुट् घस्ता। लृट् घत्स्यति, पा ७, ४, ४८।

लृङ् अघस्तात्। आशिषि, अस्याप्रयोगः, कौ ७६।

लुङ् अघसत्, पा ३, १, ५५। वसतरः, पा ३, २, १६०।

घंस—घमि, वो। भा, आ।

• चरणम्। घंसते। अयं कैश्चिन्न मन्यते, दुर्गा।

घिस्—घुस्—घृस्—घिणि,

घुणि, घृणि। भा, आ। गृहणम्।

घिंसते। जिघिंसो। घुंसते। जुघुंसो।

घृंसते। तुम् द्रुत्वच्च, कौ ५८। घृंसते न परद्रव्यम्, कवि ३३। जघृंसो।

घु—घुड् (उड्) भा, आ। शब्दः।

घवते।

घुट्—भा, आ। १ परिवर्तनम्।

गतवतः प्रत्यागमनम्। २ विनिमयः,

वो। तु, प। प्रतिघातः। लट् घोटते।

घुटति। लिट् जुघोट। लृघुटिथ।

जुघुटे। लुट् घोटिता। लृट् घोटि-

ष्यते। लुङ् अघुटत्। अघोटिष्ट। तु,

घुटिता। घुटिष्यति। अघुटीत्। घोटकः।

यस्य व्याघोटते दण्डो नाकतार्थः कुत-

श्चन। व्याघुटन्ति विवक्षाश्च यत् सम्मुख-

मुप्रागताः। कवि १४६।

घुड्—तु, प, वो। व्याघातः।

घुडति। जुघोड्। घुडिता। अघुडीत्।

घुण्—भा, आ। तु, प। भ्रमणम्।

घोणते। जुघुणे। घोणिता। अघो-

णिष्ट। घुणति। जुघोण। घोणिता।

अघोणीत्।

घुस्—घुणि (घिणि) भा, आ।

ग्रहणम्। घुंसते। जुघुंसो। घुंसिता।

घुर—तु, प। १ भीमार्थः।

भयानकरसन्निमित्तीभावः। २ ध्वनिः।

३ आर्तध्वनिः। घुरति व्याघ्रः (मह-

त्थाणां भयहेतुर्भवति, दुर्गा) जुघोर।

घोरिता। अघोरीत्, अघोरीच्च महा-

घोरम्, भा १५, ८८। जुघुर्घोरम्, भा

१४, ४०। घोरः।

घुष्—घुषिर्, भ्वा, प। १ विशब्दनम्।

प्रतिज्ञानम्। २ शब्दः। ३ वधः, वो।
घोषति। नावद्यं घोषति हारि यस्य
कश्चिदुपद्रवम्। घोषयन्ति पुनः सर्वे
दीर्घमायुर्यदाश्रितः॥ कवि १४१।
जुघोष। जुघुषतुः। घोषिता।
घोषिष्यति। (ईर्) अघुषतुः। अघो-
षीत्। घुषिर्—घु, प। १ स्तुतिः।
२ विशब्दनम्। कथनम्। आविस्कर-
णम्। नानाशब्दकरणम्, दुर्गा। घो-
षणा। घोषयति। घोषति। अघुषतुः,
अघोषीत्। ण्यन्तस्य तु, अजुघुषतुः।
दुष्यन्त इति घुष्यताम्, शकु ६, १८४।
चमूरस्य जयमघोषयत्, र ८, १०।
इति घोषयतीव डिङिङमः, हितो।
क्त, घुषितं वाक्यम् (शब्देन प्रकटीक-
ताभिप्रायम्) घुष्टा रज्जुः। घुष्टो पादौ,
पा ७, २, २३। ज्याघुष्टकठिनाङ्गुष्ठः,
भ, ५, ५७। आ—घोषणा। सततक्रन्द-
नम्। आङ्पूर्वी घुषिः क्रन्दसातत्ये
इत्याङ्, को १७८। आघोषयति।
आघोषति शोकार्तः (संततं क्रन्दति),
दुर्गा। अभिषेच्ये सुतमित्याघोषयन्
भूमिपतिः, भ ३, २। उद्—उच्चै-
र्घुष्टम्। प्रोद्—निनादनम्। ऋदिनी
प्रोद्घुष्टा क्रौङ्कुररैः, भारत। वि-
घोषणा। विघुष्य इतं चौरैः, मनु, ८,
२, ३३। सम्—शब्दः। रामसंघुषितं
नैतत्, भ ५, ६५। संघुषितं संघुष्टं
वाक्यम्। संघुषितौ संघुष्टौ पादौ, पा
७, २, २८।

घुष्—घुषि, घसि, घृसि, भ्वा, आ।

कान्तिकरणम्। अलङ्करणम्। घुषते,
घुषते चन्दनो गात्रम्, दुर्गा। घंसते,
को ७३। घंसते इति प्रदीपः।

घूर्—घूरी, दि, भा। १ हिंसा।

२ वयो हानिः। घूर्त्येति। लुघूरी (ई) घूर्णः।
घूर्ण—(घुण) भ्वा, अ। तु, प, उ, वो।
भ्रमणम्। घूर्णति। ० ते। नौघूर्णते
चपलेव स्त्री। वायुघूर्णते भीमः। घूर्ण-
तीव च मे मनः, भारत। घूर्णते शात्र-
वस्यापि यद्गुणश्रवणमिच्छिरः। मित्री-
दासीनभूतानां घूर्णतीति किमदभुतम्॥
कवि २३१। लट् लुघूर्ण। ० णे।
जलधिर्जुघूर्ण, राघवपाण्डवीयम्। लुट्
घूर्णिता। लृट् घूर्णिष्यति। ० ते। लुङ्
अघूर्णीत्। अघूर्णिष्ट। अघूर्णिष्टां क्षती,
भ १५, १८। घूर्णती, घूर्णन्तो। घूर्ण-
मानः। घूर्णितः। घूर्णनम्। आ—चक्र-
वद् भ्रमणम्। आजुघूर्णुर्हरिराचसाः,
भ १४, ७७।

घृ—(गृ), भ्वा, प। सेचनम्।

घरति। जघार। घर्त्ता। घृ, घु, प।
१ सेचनम्। २ आच्छादनम्। ३ प्रसव-
णम्। ४ क्षीवणम्। घारयति। अभि-
सेकः। मस्तिष्काक्तवसाभिघारितसङ्घा-
मांसाहुतीर्जुह्वताम्, प्रबोधचन्द्रोदयम्।
घृतम्। घृणा। घर्मः।

घृण्—घृणु, तना, उ। दीप्तिः।

घर्णीति। घर्णुते। (घृणोति। घृणुते)।
घृणु, घर्णीति। घर्णुते। घणु, को। घर्णाति।
घर्णुते। (उ) घर्णिन्वा, घृत्वा। घृतः।
घृणिः।

घृष्—घृणि (घणि), भ्वा, आ।
ग्रहणम्।

घृष्—घृषु, भ्वा, प। संघर्षः।

घर्षणम्। हिंसा इत्येके। घर्षति
चन्दनं लोकः, दुर्गा। जघर्ष। जघृषतुः।
घर्षिता। अघर्षीत्। (उ) घर्षित्वा,
घृष्टा। घृष्टः। घर्षणम्। घृष्टं घृष्टं त्व-
जति न पुनश्चन्दनं चाकृगन्धः। उट—

ऊर्द्धे वर्षणम् । चूडामणिभिरुदृष्टपाद-
पीठं महीक्षिताम्, र १७, १८ ।

घोर—घोरं, स्वा, प ।

गतिचातुर्यम् । घोरति । घोरं,
“घोरति” ।

घ्रा—घ्रा, प । आघ्राणम् ।

गृन्थग्रहणम् । लट् जिघ्रति, पा ७, ३,
७८ । दीपनिर्वाणगन्धश्च न जिघ्रन्ति
गतायुषः, स्मृतिः । लिट् जघ्री । जघ्रतुः
जघ्रिथ, जघ्राथ । जघ्रिव । लुट् घ्राता ।
लुट् घ्रास्यति । आशिषि, घ्रायात्, घ्रेयात्,
पा ६, ४, ६८ । लुङ् अघ्रात्, अघ्रासीत्,
पा २, ४, ७८ । अघ्राताम्, अघ्रासिष्टाम् ।
अघ्रुः, अघ्रासिषुः । सन् जिघ्रासति । यङ्
जिघ्रीयते, पा ७, ४, ३१ । जाघ्रेति ।
जाघ्राति । जाघ्रीतः । णिच् घ्रापयति ।
अजिघ्रपत्, अजिघ्रिपत्, पा ७, ४६ ।
अजिघ्रपन्ननानोषधीः, भ १५, १०६ ।
क्ल, घ्राणम्, घ्रातम्, पा ८, २, ५६ ।
मनोजिघ्रः सपत्नोजनः, काव्यप्रकाशः ।
अव, घ्रा, उप—आघ्राणम् । अवजिघ्रेच्च
तान् पिण्डान्, मनुः ३, २१८ । आघ्राय
गन्धम्, रत्ना ३, ५७ । आघ्रायि गन्धवह-
स्तेन, भ २, १० । आजघ्रुर्मुग्धं बालान्
चुचुस्वश्च, भ १४, १२ । आमोदमुप-
जिघ्रन्ती, र १, ४४ । मूर्धनि तमुप-
जघ्री, र १३, ७० ।

(ङ)

ङु—ङुङ् (उङ्), भा, आ । शब्दः ।

लट् ङवते । लिट् ङुङ्वे । लुट्
ङोता । लुङ् अङ्ग्रेष्ट । सन् ङुङ्वते, पा ।
७, ४, ६२ । यङ् ङोङ्वते ।

(च)

चक्—भा, आ, उ, वो । १ दृष्टिः ।

२ प्रतिघातः । चकति । ०ते । लिट्

चचाक । चेके । लुट् चकिता । लुङ् अच-
क्विष्ट । णिच् (लृप्ती) चकयति, घटादिः ।
(प्रतिघाते) चाकयति, कौ ८३ । क्त,
चकितम् । चकोरः ।

चकास्—चकाश्च, अदा, प । दीप्तिः ।

लट् चकास्ति । चकास्तः । चका-
सति, अमराश्रकासति, भ १८, २४ ।
चिराय तस्मिन् कुरवश्चकासति, भा १,
१७ । लिङ् चकास्यात् । हि चकाधि ।
चकाद्धीति केचित् । लङ् अचकात् ।
अचकाद्, पा ८, २, ७४ । लिट् चका-
साश्चकार भूः, भ ३, ३७ । लुट् चका-
सिता । लुट् चकासिष्यति । लुङ्
अचकासीत् । अचकासिष्टाम् । अचका-
सिषुः । सन् चिचकासिषति । णिच्—
चकासयति । अचौचकासत्, पा ७, ४,
२ । अचचकासत्, वो । तं दौसिबितान-
केन चकासयामासत्, मा ३, ६ । चका-
सतं चारु चमूरचमणा, मा १, ८ ।

चक्—चिक्—चुक्—चु, प ।

व्यथनम् । चकयति । चिक्कयति ।
चुक्कयति ।

चच्, चच्चिङ्, अदा, आ । १ कथनम् ।

२ दर्शनम् । लट् चचे । चचाते ।
चचते । चचे । चङ्ङे । लिङ् चचीत ।
लङ् अचष्ट । अचष्टाः । अचङ्ङम् । लिट्
चच्छी, चक्शौ, पा २, ४, ५५ । चचे,
चक्शे, चचचे । लुट् च्याता,
क्शाता, पा २, ४, ५४ । लृट् च्या-
स्यति । ०ते । क्शास्यति । ०ते । आ-
शिषि, च्यायात्, क्शायात्, क्शेयात् ।
लुङ् अच्यत्, अक्शासीत् । अच्यताम्,
अक्शासिष्टाम् । अच्यन्, अक्शासिषुः ।
अच्यत, अक्शास्त । कर्मणि, च्यायते,
क्शायते । आ—कथनम् । लक्षणा-

चक्ष, भ ६, २०। जगतामशर्म भृश-
माचक्षिरे भा १२, २५। युवमाच-
क्षाथाम्, भ ६, ८२। न चाचक्षीत कस्य-
चित्, मनुः ४, ५८। प्रत्या—प्रत्या-
ख्यानम्। अस्वीकारः। गुरुपुत्रीति
कृत्वाऽहं प्रत्याचक्षे न दोषतः, भारते।
व्या—व्याख्या। विवरणम्। मेधातिथि-
गोविन्दराजौ तु इति व्याचक्षाते, मनु-
टीका १०, ११३। प्र, परि—कीर्त्त-
नम्। कथनम्। तं देशं ब्रह्मावर्त्तं प्रच-
क्षते, मनुः २, १७। हिरण्यपूर्वं कशिपुं
प्रचक्षते, मा १, ४२। सम्—वर्जनम्।
अस्मिन्नर्थे कशाडादेशो न स्यात्। स-
मचक्षिष्ट। सञ्चक्ष्या दुर्जनाः। विच-
क्षणः। नृचक्षो राजसा इत्यादयोऽपि।

चष्—खा, प। बधः, वो।

चक्षीति। अयं वैदिक इति कश्चित्।

चञ्च—चन्चु, भ्वा, प। गतिः।

चञ्चति। चचञ्च। चञ्चिता। चञ्चात्।
अचञ्चीत्। चण्डि चञ्चन्ति वाताः, क-
न्दोमञ्जरौ १८, १। चञ्चदभुजभ्रमित-
चण्डगदा—, वेणोसंहारम्। विषीदति
रोदिति चञ्चति, गौतमो ४, ८। च-
ञ्चित्वा, चक्षा, चक्तः।

चट्—चटे (कटे), भ्वा, प। १ वर्षणम्।

२ आवरणम्। ३ भेदः, वो। चटति।

(ए) अचटौत्। चट्, चु, प। १ भेद-

नम्। २ बधः, वो। चाटयति। उट्—

उच्चाटनम्। अपसारणम्। उच्चाटनोयः

करतालिकानां दानादिदानीं भवतौभि-
रेषः, नै ३, ७।

चण—भ्वा, प। १ दानम्।

२ शब्दः, वो। चणति। चचाण।

चेणत्। चणिता। अचणीत्, अचा-

णीत्। चिकणिषति। चञ्चण्यते। चञ्च-

ण्टि। चणयति, घटादिः। (गमनहिं-
सीयोः) चणयति, चाणयति। अचीच-
णत्, अचचाणत्, वो। चन्, वो। चनति।
चणकम्।

चण्ड्—चडि, भ्वा, चु, आ। कोपः।

चण्डते। चण्डयते। ० ति, वो।

चण्डः। चण्डी। चण्डालः।

चत्—चट्—चते, चटे, भ्वा, उ।

याचनम्। चतति ० ते। चचात।

चेते। चतिता। चतिष्यति। ० ते। (ए)

अचतौत्। अचतिष्ट। चट्, चदति।

० ते। चत्वारः।

चन्—(चण्), भ्वा, प, वो।

दानशब्दयोः। चनति।

चन्द्—चदि भ्वा, प। १ आह्लादः।

२ दीप्तिः, वो। चन्दति। चचन्द।

चन्द्रः। चन्दनः। कृन्दः।

चप्—भ्वा, प। १ सान्त्वनम्।

२ उपशमः, वो। चपति। चचाप।

चेपतुः। चपिता। चप् (चह्), चु, प।

१ शाठ्यम्। २ चूर्णीकरणम्, वो। चप-

यति, घटादिः।

चम्—चमु, भ्वा, प। भक्षणम्।

चमति। चचाम। चेमतुः। चचाम

मधु माध्वीकम्, भ १४, ८४। मांसं

चेमुः, भ १४, ५३। चमिता। चमि-

ष्यति। अचमीत्। चिचमिषति। चञ्च-

म्यते। चञ्चन्ति। चामर्याति। अचुचा-

मत्। (उ) चमित्वा, चात्त्वा। चान्तः।

आ—आचमनम्। उपसर्गः। भक्ष-

णम्। आचामति, पा ७, ३, ७५। आ-

चामेत्। विचमति। त्रिराचामेदपः,

मनुः २, ६०। अनुणाभिरङ्गिराचामेत्,

मनुः २, ६१। मण्डमाचामति मृगः,

उत्तर १३२। वायुराचामति खेदलवान्

मुखे ते, र ८, ६८। १३, २०। समा-
संहारः। महेषुजालानि अर्कः पया-
सीव समाचक्षाम, भा १७, ३५।

चम्प—चपि, चु, प। गतिः।

चम्पयति। चम्पति।

चम्ब—(कम्ब) भा, पा। हिंसागत्योः।

चय्—(अय्) भा, आ। गतिः।

चयते। चये। चयिता। अचयिष्ट।

चर्—भा, पा। १ गतिः। भ्रमणम्।

२ भक्षणम्। ३ आचरणम्, वो। आ-

सेवा। लट् चरति, शम्बूको नाम तप-

स्वरति, उत्तर ४०। लिट् चचार। चे-

रतुः। चचाराश्रमपर्यन्ते लणानि, भा-

रत। चेरतुः खरदूषणौ, भ ५, १। चेर-

हविष्यं भुञ्जानाः कात्यायन्यर्वनत्र-

तम्, भागवतम्। लृट् चरिता। लृट्

चरिष्यति, परिवादस्ते महांल्लोके च-

रिष्यति, रामा। लुङ् अचारीत्। अ-

चारिष्टाम्। शूचारिषु। सन् चिचरि-

ष्यति। यङ् (भावगर्हायाम्) चञ्चूर्यते,

पा ७, ४, ८७, ८८। चञ्चूर्ति। चञ्चू-

र्यन्तेऽभितो लङ्काम्, भ १८, २५। णिच्

चारयति। अचीचरत्। चर्, चु, प।

संशयः। असंशयः, वो। विचारयति

यो धर्ममिति हलायुधः। चरित्वा।

चरितम्। चूर्तिः, पा ७, ४, ८८। चर-

णम्। चरितव्यम्। चर्यम्। चरितम्।

चरिण्युः। चरः। चारः। चरणः। चर्म।

अति—अतिचारः। अतिक्रमस्य गम-

नम्। लङ्गूनम्। अतिचारं गते जीवे,

ज्योतिषम्। अनु—अनुगमनम्। सङ्-

गमनम्। अथ—मन्दाचरणम्। अभि—

अभिचारः। अतिक्रमः। मारणम्।

अनेनाभिचरन्। पतिं या नाभिचर-

ति, मनुः, ५, १६५। व्यभि—व्यभि-

चारः। व्यभिचवार न तापकरोऽनलः,

नै। आ—आचरणम्। यद् यदाचरति

श्रेष्ठः, गी ३, २१। जानन्नपि हि

मेधावी जडवल्लोक आचरेत्, मनुः, २,

११०। विप्रान् शूद्रवदाचरेत्। समा—

अनुष्ठानम्। करणम्। ज्ञानं समाच-

रतिं चारु नदीप्रवाहे, स्मृतिः। उद्—

उदयः। कुम्भपूरणभव उच्चवार निना-

दः, र ८, ७४। तूर्यध्वनिरुदचरत्, र

१६, ८७। समुच्चरच्चारुपतत्रिशिञ्ज-

वनम्, भ २, २४। गुरुवचनमुच्चरते (उ-

ल्लङ्घ्य गच्छति), पा १, ३, ५३। पथः

चीवा उदचरन्त, भ ८, ३१। मधोनि

दिवसुच्चरमाणे, नै ५, ४८। उच्चरेत्

(मूत्रपुरीषोत्सर्गं कुर्यात्), मनुः ४,

४८। णिच् उच्चारणम्। सुखसहित-

नासिकयोच्चार्यमाणोऽनुनासिकः, पा

१, १, ८। उप—उपचारः। पूजा।

भजनम्। सेवा सुद्यौवविभौषणादीनु-

पाचरत्, र १४, १७। ४, ६२। एन-

सुपाचरत्, र ५, १२। उपचर्यः स्त्रिया

देववत् पतिः, मनुः ५, १४५। गिरिश-

सुपचचार सा, कु १, ६१। परि-

परिचर्या। सेवा। शूश्रूषा। गुरुं परि-

चरेत्, मनुः २, २४३। प्र—प्रचारः।

तावद्दामायणकथा लोकेषु प्रचरिष्यति,

रामा। वि—विचरणम्। भ्रमणम्।

व्यचारीन्निरङ्कुशः, भ १५, ८८। विच-

चार दावम्, र २, ८। हंसं विचरन्त-

मन्तिके, नै १, ११७। णिच्, मीमांसा।

अवधारणम्। सर्वेषां गुणदोषौ विचा-

रयेत्, मनुः ७, १७८। विचारयति यो

धर्मं विद्वद्भिर्ब्राह्मणैः सह। विचारय-

त्यस्य लोके यावच्चन्द्रोच्चलं यशः॥

कवि १२५। सम्—गमनम्। सङ्गम-

णम्। रथेन सञ्चरते, पा १, ३, ५४।

यानेः समचरत्यन्ते समचारीदवहितः

भ ८, ३२, ३६। क्वचित् पथा सञ्चरते
सुराणाम्, र २३, १८। सञ्चारयामास
जरां पुत्रे, भारत। सञ्चारिते धूपे, र
६, ८। यूथानि सञ्चार्य द्विपेन्द्रः,
शकु ५, ८।

चर्च्—भा, तु, प। १ परिभाषणम्।

कथनम्। २ तर्जनम्। भर्त्सनम्।
चर्चति। भर्च्, भर्च्ति। भर्च् भ-
र्छति। भर्भ्, भर्भति। चर्च्, चु, प।
अध्ययनम्। अनुशीलनम्। चर्चयति
वेदं विप्रः, दुर्गा। (अनुलेपनम्।) च-
न्दनचर्चितनीलकलेवर, गीतगो १,
४०। चर्चितः। चर्चा। मृगमदङ्गत-
चर्चा, कन्दोमञ्जरी १५, ४। चर्चरी।
चारिक्वम्। भर्भरः।

चर्व्—(कर्व्) भा, प। गतिः। चर्वति।

चर्व्—भा, प। अदनम्। चर्वणम्।
चर्वति। चर्व्व। चर्विता। अचर्वीत्।
चर्व्, चु, प, वो। चर्वणम्। चर्वयति।
चर्वति। रथं वक्त्रे निःक्षिप्य दशुनैश्च-
र्वयति, चण्डी।

चल्—भा, प। १ कम्पनम्। अस्थैर्यम्।

२ गतिः, वो। चल्, तु, प। विलासः।

क्रीडनम्। लट् चलति, न चलति

खलु वाक्यं सज्जनानाम्। स्वधर्माच्च

चुलन्ति, मनुः ७, १५। चलेत्येकेन पा-

देन तिष्ठत्येकेन बुद्धिमान्, द्विती।

चल सखि कुञ्जम् गीतगो ५, ११।

लिट् चचाल। चलतुः। क्रिन्नाखेलुः क्षणं

भुजाः, भ १४, ४०। लुट् चलिता। लृट्

चलिष्यति। लुङ् अचालीत्। अचालि-

ष्टाम्। अचालिषुः। सपत्नीऽद्विरिवा-

चालीत्, भ १५, २४। सन् चिचलि-

षति। यङ् चाचल्यते। चाचलति।

णिच् (कम्पने घटादिः) चलयति।

तृक् चलयन् शनैः, भ ८, ६०। चल-

यन् भृङ्गश्चस्तवालकान्, र ८, ५४।

शीलं चालयति (अन्यथा करोति)।

सूत्रं चालयति (क्षिपति)। चालयति

हस्तिनं यन्ता, दुर्गा। गोपालो दण्डेन

पशुगणान् चालयन्। चालयन् सकक्षां

पृथ्वीमिति चालशब्दाणिच्। चल्, चु,

प। पोषणम्। चालयति। चलित्वा।

चलितः। चलनम्। चक्षः। चालः।

चालकः। तु, चलन्ती, चलन्ती। प्रह-

ष्टमना मृगान्तिकं चलितः, द्विती।

उद्—प्रस्थानम्। स्थितः स्थितामुच्च-

लितः प्रयाताम्, र २, ६। उच्चचाल

बलभिस्त्रयः, भ ११, ५१। प्र—गम-

नम्। कम्पः। प्रसिद्धिः। रोषात् प्रच-

लितो नृपतिसागरः, भारत। वि—

खलनम्। च्युतिः। अस्थैर्यम्। चोभः।

अचालीदम्भसां पतिः, भ १५, ७०।

धर्माद्विचलितं नृपं हन्ति, मनुः ७,

२८। तं धर्मं न विचालयेत्, मनुः ७,

१३। सम्—णिच्, सञ्चालनम्। सञ्चा-

लयामि नलिनौदलतालवृन्तम्, शकु १,

१२८।

चष्—भा, उ। भक्षणम्।

प, वो। बधः। चषति। ०ते। चषकः।

चषालः। चाषः।

चह्—भा, चु, प। परिकल्पनम्।

शाख्यम्। प्रतारणा। चहति। चचाह।

चहिता। अचहीत्। चहयति, घटा-

दिः। अचीचहत्। चह, चु, प। अद-

न्तः। १दम्भः। २शाख्यम्। चहयति।

अचचहत्।

चाय्—चायु, भा, उ। १ पूजा।

अर्चना। २चायुषज्ञानम्। चायति।

०ते। चचाय। ०ये। तं पर्वतीयाः प्रम-

दाश्चायि भा १२, ५१। चायिता।

अचायीत् प्रचायिष्ट। विचायिषति।

०ते। चेकीयते, पा ६, १, २१। चेकीयति,
चेकीति। चेकीतः। (कृ) अचचायत्।
शब्दं न च ते निचायितुमभिप्रर्षेहिरे
(द्रष्टुम्), भा १३, १८। अपचितिः, कौ
४४८। अपचितः। अपचायितः, पा
७, २, ३०।

चि—चिज्, भ्वा, उ, वो। सञ्चयः।

चिज्, स्त्रा, उ। चयनम्। राशौकर-
णम्। लट् चयति। ०ते। वृत्तं पुष्पं
चिनोति। चिनुते। चिन्वते। लिङ्
चिनुयात्। लङ् अचिनोत्। अचिनु-
ताम्। अचिन्वन्। अचिनुत। लिट्
चिकाय, चिचाय, पा ७, ३, ५८। चि-
केथ, चिकयिथ। चिके, चिके। लुट्
चेता। लृट् चेथति। ते। आशिषि,
चीयात्। चेपीष्ट। लुङ् अचेपीत्।
अचैष्टाम्। अचैषुः। अचेष्ट। अचेष्टा-
ताम्। अचेष्टत। भूमावचैषुस्तान् ह-
तान्, भ १५, ७६। कर्मणि, चोयते।
चायिता। चायिष्यते। चायिषीष्ट।
अचायि। अचायिषत। राजहंस तव
सैव शुभ्रता चोयते नच न चापचोयते,
काव्यप्रकाशः। सन् चिकोषति। ०ते
चिचोषति। ०ते, पा ७, ३, ५८। यङ्
चेचोयते। चेचयीति, चेचेति। णिच्
चापयति, चाययति, पा ६, १, ५४।
चिज्, चुं, उ, प, वो। चयनम्। चय-
यति। ०ते। चाययति। ०ते। चप-
यति। ०ते, पा ७, ३, ३६। चितः।
चेयः, पा ३, १, ८७। चेतव्यः। चयः।
चयनम्। चिन्वन्। चिन्वानः। पर-
राष्ट्राणि नैप्रधं चिन्वन्तः, भारत।
कायः। निकायः। अग्निचित्। अप-
अपचियः। हानिः। चयः। पूजा। णिच्
अपचिनः, अपचायितः, पा ७, २, ३०।
अपचितापि गात्रम्, शकु २, ३४।

अपचितद्विष (अपचितानां पूजितानां
द्विषः), भ ८, २२। पूजा नमस्यापचि-
तोत्थमरः। अप—चयनम्। अवचि-
न्वाना कुसुमानि वृक्षान्, भ ६, १०।
अवचितबलिपुष्पा सा, कु, १, ६०।
आ—व्याप्तिः। आच्छादनम्। सञ्चयः।
संयहः। आचिनोद् भूमिं हतेः, भ १७,
६८। आचिचायः शरैः सेनामाचिकाय
च राघवौ, भ १४, ४६। आचिक्याते तौ
पन्नगैः, भ १४, ४७। उद्—चयनम्।
उच्चिक्वरे पुष्पफलं वनानि, भ ३, ३८।
उच्चयः। उप—उपचयः। वृद्धिः। उपा-
चायिष्ट सामर्थ्यं तस्य, भ ८, ३३। अ-
धोऽधः पश्यतः कस्य महिमा नोपची-
यते, द्वितो। यशस्तोमानुच्चैरपचितु,
अनर्घ १४। महिमानमुपचिनोति,
अनर्घ ३१। नि—निचयः। व्याप्तिः।
निचितं खसुपेत्य नीरदैः, घटकर्परः।
परिणिचिनोति, पा ८, ४, १७। निर्-
निचयः। अभिधेयं न निश्चिनोसि, अ-
नर्घ ७०। न निश्चिकाय चन्द्रम्, भ १०,
६७। निर्चायि भेदी नौषधीनां तेन,
भ १५, १०७। परि—परिचयः। अभ्या-
सः। परिचेतुमुपांशु धारणाम्, र ८,
१८। प्र—प्रचयः। व्याप्तिः। वृद्धिः।
पुम्भिः प्रचितान् गोष्ठान्, भ २, १४।
प्रचोयमाना सा, र ३, ७। वि—सञ्च-
यः। चिन्ता। अन्वेषणम्। विष्णुं वि-
चिन्वन्ति योगिनो मुक्तये, र १०, २३।
त्वयि धृतास्रस्तुं विचिन्वते, भागव-
तम्। सम्—सञ्चयः। सच्चिकाय तपः,
र १८, २। तपः प्रत्यहं सच्चिनोति,
शकु २, ८४।

चिक्—(चक्) चु, प। पौडनम्।

चिट्—भ्वा, चु, वो, प। परप्रेथम्।

चेटति। चेटयति। चेटः। चेट्री।

चित्—चित्ती, भ्वा, प। १ संज्ञानम्।
जागरणम्। २ ज्ञानम्। लट् चेतति।
अविद्यानिद्रयाक्रान्ते जगत्त्रयः स चे-
तति, कवि १२६। नेषूनचेतन्नस्यन्तम्,
भ १७, १६। लिट् चिचेत। चिचि-
ततुः। चिचेतिथ। चिचेत समस्तत्-
कच्छम्, भ १४, ६२। तद् यातुधानै-
श्चिचेत, भ २, २८। लुट् चेतिता।
लृट् चेतिथ्यति। लुङ् अचेतीत्। अचे-
तिष्टाम्। अचेतिषुः। नाचेतीत्तान्, भ
१५, ३८। एवं तेऽचेतिषुः सर्वे (संज्ञां
लब्धवन्तः), भ १५, १०८। सन् चिचि-
तिषति, चिचेतिषति। यङ् चेचिल्यते।
चेचेत्ति। णिच् चेतयति। यावद् राक्ष-
स्यश्चेतयन्ति न (प्रतिबुध्यन्ते, स्वार्थे
णिच्), भ ८, १२३। चित्, चु, आ।
१ सञ्चेतनम्। संचेदनम्। ज्ञानम्,
वो। चेतयते, धिया चेतयते सर्वं परस्य
हृदये स्थितम्, कवि १२६। सर्वे राजा-
नं चेतयध्वम्, अनर्घ १०८। अचीचि-
तत। चितित्वा, चेतित्वा, पा १, २,
२६। (ई) चित्तम्। चेतनः। चेतना।
चित्। चेतः।

चित्र—अदन्तः। चु, प।

१ चित्रोत्तरणम्। आलेख्यकरणम्।
२ चित्रिकेक्षणम्। कदाचिद्दर्शनम्। ३
अद्भुतदर्शनम्, वो। चित्रयति। चित्रा-
पयति। चित्रयति प्रतिमां लोकः। चि-
त्रयति राहुं लोकः (कदाचित् पश्यति),
दुर्गा। चित्रैश्चित्रयति व्योम, कवि
१५३। औच्चपदालीचित्रिततीरा, क-
न्दोम २५, १। वागदेवताचरितचि-
त्रितचित्तसङ्गा, गीतगो १, २।
चिन्त—चिति, चु, प। स्मृतिः। चिन्ता।
चिन्तयति। चिन्तति। यां चिन्तया-
मि सत्तं मयि सा विरक्ता, नीतिशत-

कम् १। विद्यामर्थञ्च चिन्तयेत्,
हितो। सुग्रीवोऽचिन्तयत् कपिः, भ
६, ८६। लिट् चिन्तयामास। लृट्
चिन्तयिता। लृट् चिन्तयिष्यति। लुङ्
अचिचिन्तत्। चिन्तयित्वा। चिन्त्य।
चिन्तितः। चिन्तनम्। चिन्ता। परि,
वि, सम्—अत्यन्तचिन्ता। ध्यानम्।
स्मरणम्। विचिन्तयन्ती यमनन्यमान-
सा, शकु ४, १८। विचिन्तयन्त्या भव-
दापदम्, भा १, ३७।

चिल्—तु, प। वसनम्।

चिलति। चिलेल। चेलिता। चेलम्।

चिल्ल—भ्वा, प। १ शैथिल्यम्।

२भावकरणम्। हावकरणम्। चिल्लति।

चिल्लः। चिल्ली।

चीक्—(शीक्) चु, प। आमर्शनम्।
स्पर्शः। चीकयति। चीकति। चन्द्रा-
वतीतरङ्गाद्राशीकयन्ति च यद्गुः, ह-
लायुधः। भट्टमल्लस्तु मर्षणे इति मूर्ध-
न्यप्रमध्यं पठित्वा क्षमार्थमाह, दुर्गा।

चीब्—(चीब्)।

चीम्—चीम्—(शीम्) भ्वा, आ।

कलनम्। स्नाघा। पशसा, वो। ची-
भते। चिचीभे। चीमिता। (ऋ) अचि-
चीभत्। औष्ठप्रकारादिरयमित्येके,
दुर्गा।

चीय्—चीय्, चीयु, वो, चीई, भ्वा, उ।

१ आदानम्। २ संवरणम्। चीयति।
०ते। चीवति। ०ते। चिचोव। ०वे।
पवर्गहतीयान्तोऽप्ययम्। (ऋ) अचि-
चीवत्। चीव्, चु, प। दीप्तिः। चीवयति।

चुक्—(चक्) चु, प। पीडा।

चुच्—(शुच्) भ्वा, प। अभिषवः।

चुट्—तु, चु, प। छेदनम्।

चुटति। चोटयति। चुचोट। चुटि-
ता। अचुटीत्। चुट्—भ्वा, प, वो।

अल्पोभावः । चोटति नदी श्रीषे, दुर्गा ।
अव्यक्तीभाव इति प्रदीपः ।

चुट्—चु, प । अल्पोभावः । चुट्यति ।

चुड्—तु, प । संवरणम् ।

चुडति । चुचोड । चुडिता । अच-
डौत् ।

चुड्ड्—(चुड्ड) भ्वा, प । भावकरणम् ।
अभिप्रायसूचनम् । चुड्डति । क्तिप् चुत् ।

चुण्—तु, प, वो । छेदनम् ।

चुणति । चुचोण । चुणिता । अचु-
णीत् ।

चुण्ट्—चुण्ट, चुटि, चुडि, भ्वा, प ।

अल्पोभावः । अव्यक्तीभावः । चुटि,
चुडि, चु, प । छेदनम् । चुडि, वो,
भ्वा, आ, चु, प । रोषः । चुण्टति ।
चुण्टयति । चुण्टति । चुण्डति । चुण्ड-
यति । चुण्डति । ०ते ।

चुत्—चुतिर (च्युतिर्) भ्वा, प ।

चुद्—चु, प । प्रेरणम् । जेषणम् ।

चालनम् । नियोगः । प्रश्नः । चोद-
यति । अचूचुदत् । चोद्यमानः सिद्ध-
क्षया, मनुः १, ७५ । शरैर्मन्त्रयचोदितैः ।
तान् बधे । चोदयत् । चोदयामास
तं समा वै क्रियतामिति । शिथ्यान्
समानोयाचाख्योऽर्थमचोदयत् । भारत ।
चोदितः । चोद्यम् । चोदना । प्र, लम्—
प्रेरणम् । कथनम् । परिवेषयित प्रयतो
गुणान् सर्वान् प्रचोदयन्, मनुः ३,
२२८ । सच्चोदयामास शीघ्रं याहीति
सारथिम्, शमा ।

चुन्द—(बुन्द) ।

चप्—भ्वा, प । मन्दगमनम् ।

नैर्गतिः । चोगति । चोपिता ।

चुम्ब—चुबि, भ्वा, प । चुम्बनम् ।

लट् चुम्बति, श्लिष्यति कामपि चुम्ब-
ति कामपि, गीतगो १, ४४ । नीति-

वृक्तं चुम्बतु मन्त्रिणाम्, हितो । लिट्
चुचुम्ब, चारु चुचुम्ब नितम्बवती दधि-
तम् । गीतगो १, ४९ । चुचुम्बुश्च सुत-
प्रियाः, भ १४, १२ । प्रियामुखं किम्पु-
रुषश्चुम्बे । व्यतिहारे तड्, दुर्गा । कु ३,
३८ । लुट् चुम्बिता । लुङ् अचुम्बीत् ।
अचुम्बिष्टाम् । अचुम्बिषुः । चुबि, चु,
प । चुम्बनम् । चुम्बयति । चुम्बितम् ।
चुम्बनम् । चूडाचुम्बितकङ्कपत्रम्, म-
हाना २, ३ । उदयाचलचुम्बिविम्बं
चकास्ति, काव्यप्रकाशः ।

चुर—चु, प । स्तेयम् । चौर्यम् ।

लट् चोरयति, पा ३, १, २५ । चोरति,
वो । कर्तृगामिनि फले तु आत्मने-
पदम् । चोरयते, पा १, ३, ७४ ।
यथाग्निं चोरयेद् गृहाद्, मनुः ८,
३, ३३ । लिट् चोरयामास । लुट्
चोरयिता । लृट् चोरयिष्यति । आ-
शिषि, चौर्यात् । लुङ् अचूचुरत्, पा
३, १, ४८ । अचूचुरच्चन्द्रमसोऽभिरा-
मताम्, भा १, १६ ।

चुल्—चु, प । उन्नतिः । चोन्नयति ।

चुलुम्—भ्वा, प । सौवधातुः ।

लोपः । चुलुम्पति । चुलुम्याञ्चकार ।

चुञ्—भ्वा, प । १ अभिप्रायसूचनम् ।

२ हावकरणम् । विलासः । चुञ्जति ।
चुचुञ्ज । चुञ्जिता । चुञ्जन्ति चारुण्य-
नाश्च सह प्रियेण, कवि ७० । चुञ्जी ।

चूण्—चु, प । सङ्कोचः ।

चूणयति चक्षुः (सङ्कुचितं स्यात्), दुर्गा ।

चूर्—चूरी, दि, आ । दाहः ।

चूर्यते, चूर्यते चोरहृत्तीन् यः, कवि
८८ । चुचूरे । चूरिता । (इ) चूर्णः ।

चूर्ण—चु, प । १ पेषणम् ।

चूर्णीकरणम् । २ प्रेरणम् । चूर्णयति,

चूर्णयत्यरिमण्डलं यः, कवि ८८ । अचु-

चूर्णत् । अश्मवर्षमचूर्णयं शरजालैः, भा-
रत । चर्णितैरुत्तमाङ्गैः, गीतगो ११,
२७ । तान् प्राचुर्चूर्णत् पदाभ्याम्, भ
१५, ३६ ।

चूष्—भा, प । पानम् ।

चूषति । चुचूष । चूषिता । अचूषीत् ।
तत्तदा चूषति, अनर्घ १५४ ।

चृत्—चृती, तु, प । १ हिंसा ।

२ग्रन्थनम् । लट् चृतति । लिट् चव-
र्त्त । चचृततुः । लुट् चर्त्तिता । लृट् च-
र्त्तिष्यति, चत्स्यति, पा ३, २, ५७ । च-
त्स्यन्ति बालवृद्धान्, भ १६, २० । लृङ्
अचर्त्तिष्यत्, अचत्स्यत् । लुङ् अच-
र्त्तीत् । अचर्त्तिष्टाम् । अचर्त्तिषुः ।
सन् चिचर्त्तिषति । चिचृत्सति । यङ्
चरीचृत्यते । चरीचर्त्ति । णिच् चर्त्त-
यति । अचौचृतत्, अचुचर्त्तत् । चृत्,
चु, प, वो । सन्दीपनम् । चर्त्तयति ।
चर्त्तति । (३) चृत्तः ।

चृप्—चु, प । सन्दीपनम् ।

चर्पयति । चर्पति ।

चेल्—चेलु (केलु) भा, प ।

१गतिः । २कम्पः, वो । चेलति । (ऋ)
अचिचेलत् । चेल्, चेल्ति, वो । चेलम् ।

चेष्ट—भा, आ । चेष्टा । यत्नः ।

व्यापारः । परिस्मन्दनम् । लट् चेष्टते,
यदा स देवो जागर्त्ति तदेदं चेष्टते ज-
गत्, मनुः १, ५२ । सट्शं चेष्टते स्वस्याः
प्रकृतेर्ज्ञानवानपि, गीतगो ३, ३१ ।
वृत्त्यर्थं नातिचेष्टेत, हितो । लिट्
चिचेष्टे । लुट् चेष्टिता । लुङ् अचेष्टिष्ट ।
अचेष्टिषाताम् । अचेष्टिषत । णिच् चेष्ट-
यति । अचिचेष्टत्, अचचेष्टत्, पा ७,
४, ६६ । योषुमचिचेष्टद्राघवो, भ १५,

६० । चेष्टितम् । चेष्टनम् । चेष्टा ।
तं शोणितपरीताङ्गं चेष्टमानं मही-
तले । वि—परिस्मन्दनम् । सिन्धुतोर-
विचेष्टनैः, र ४, ७० ।

च्यु—च्युङ्, भू, आ । गमनम् ।

पतनम् । च्युतिः । भ्रंशः । चरणम् ।
च्यवते । उत्पद्यन्ते च्यवन्ते, मनुः १२,
८६ । चुच्युवे । च्योता । च्योष्यते । अ-
च्योष्ट । अच्योषाताम् । अच्योषत । अ-
च्योष्ट सत्त्वानृपतिः, भ ३, २० । चुच्यु-
षते । चोच्युयते । चोच्यवोति । च्याव-
यति । अचिच्यवत्, अचुच्यवत् । चि-
च्यावयिषति, चुच्यावयिषति, पा ७,
४, ८१ । च्यु, चु, प । १हासः । २सह-
नम् । च्यावयति । रक्तमरुच्युतम् भ
८, ७१ । च्युतो विधिः, र २, ४७ । र-
तिच्युता, र ८, ६७ । हृतभार्य्यं च्युते
राज्यात् रामे, भ ७, ८२ । प्र—भ्रंशः ।
आवः । गर्भप्रच्युतिदोषेण, भारत । स्व-
र्गात् प्रच्यवेत, स्मृतिः ।

च्युत्—चुत्, च्युतिरु, चिर, भू, प ।

आसेचनम् । ईषदाद्राकरणम् । सर्वत
आर्दीकरणम् । चरणम्, वो । लट्
च्योतति । च्योतति घृतं वझी यज्वा,
दुर्गा । लिट् चुच्योत । चुच्युततुः ।
लुट् च्योतिता । लृट् च्योतिष्यति । लुङ्
(इर्) अच्युतत्, अच्योतीत्, पा ३, १,
५७ । अच्युतताम्, अच्योतिष्टाम् । अच्यु-
तन्; अच्योतिषुः । शोणितं सम्प्रहारे-
ऽच्युतत्, भ ६, २८ । सैन्यमच्युतत् र-
क्तम्, भ १५, ११४ । इदं कवचमच्यो-
तीत्, भ ६, २८ । सन् चुच्योतिषति,
चुच्युतिषति । यङ् चोच्युत्यते । चोच्यो-
त्ति । णिच् च्योतयति । अचुच्युतत् ।

चुत्, चोतति। चुचोत। चोतिता।
अचुत्, अचोतीत्।

(चुम्) — (चु) चु, प। १त्यागः।
२सहनम्। ३हसनम्। चोसयति।

(क)

कद्—च, उ। अपवारणम्।
आच्छादनम्। गोपनम्। क्वादयति।
०ते। क्दति। ०ते। स तं शरैश्चादयन्,
भ ८, ५८। क्वादितः, क्दः, पा ७, २,
२७। क्दोऽभ्येण चन्द्रमाः, भारत।
‘अद्रीन्द्र’ तुङ्गशैलतरुच्छन्नम्, भ ६, ८३।
क्जर्जने घटादिः। क्द अपवारणे इति
चौरादिकस्य घटादावयमनुवादः। क्द-
दयति पुत्रं पिता (बलवन्तं प्राणवन्तं
वा करोति) अन्यत्र क्वादयति (अप-
वारयति) स्वार्यणिचि तु, क्वादयति
(बलीभवति, प्राणोभवति, अपवार-
यति वा)। क्द, चु, प। अदन्तः।
संवरणम्। अपवारणम्। क्दयति, क्द-
यति सुरलोकं यो गुणैर्यञ्च युञ्जे सुर-
युवतिविमुक्ताः क्दयन्ति सज्ज, कवि
१६। अव, आ, प्र—आच्छादनम्।
संवरणम्। शरन्नेवेः प्रच्छन्नं विव्यम्,
भ ७, ५३। सौतां दिदृचुः प्रच्छन्नः, भ
८, ४३। व्याधो जालं विस्तौर्य प्रच्छन्नो
भूत्वा स्थितः, हितो। सम्—आच्छाद-
नम्। व्यापनम्। सेना महीं संच्छाद-
यामास प्रावृषि द्यामिवाम्बुदः, रामा।

कन्द—क्दि, चु, प। संवरणम्।

गोपनम्। आच्छादनम्। कन्दयति,
कन्दति। अचच्छन्दत्। क्दि, कन्द चु,
प। दौष्टिः। कन्दयति, कन्दति। उप-
प्रलोभनम्। प्रार्थना। उपच्छन्दयति

मयि प्रयोज्यं त्वया न प्रतिषेधरीक्षम्,
‘र ५, ५८।

कम्—कम् (चम्) भू, प। भक्षणम्।

कम्प—कम्प, क्पि, चु, प। गतिः।

कद्—चु, प। वसनम्।

उद्गिरणम्। क्दयति। अचच्छन्दत्।

क्लृ णिजन्तनामधातुः। क्लना।

क्लयति। शिरीषप्रसवावतंसाम्क्ल-
यन्ति मीनान्, र १६, ६१। निशीथे-
ऽभ्येत्य चाकस्मादस्मान् स क्लयिष्यति,
भारत। बलिं क्लयते तुभ्यम्, गीतगो
१, १६। क्लयसि विक्रमणे बलिम्,
गीतगो १, ८। केनापि क्लितस्तातः,
अनर्घ १२१।

क्लृ, भू, उ। हिंसा। क्पति। ०ते।

क्दि—क्दिर् क, उ। क्देनम्।

द्वैधीकरणम्। लट् क्लिनत्ति। क्लिन्तः।

क्लिन्दन्ति। क्लिन्ति। क्लिन्ते। क्लिन्दा-
ते। क्लिन्दते। क्लिनत्ति नित्यमज्ञानम्,
कवि २४६। नैनं क्लिन्दन्ति शस्त्राणि,
गी २, २३। क्लिन्नि क्षणदाचरान्, भ
६, ३६। लिङ् क्लिद्यात्। क्लिन्दीत।
हि क्लिन्धि। लङ् अक्लिन्तत्। अक्लि-
न्ताम्। अक्लिन्दन्। अक्लिन्तः। अक्लि-
न्तत्। अक्लिन्त। लिट् चिच्छेद। चि-
च्छिदे। लुट् क्लेत्ता। लृट् क्लेयति।
०ते। लुङ् (इर्) अक्लिदत्, अक्लेत्-
सीत्। अक्लेताम्। अक्लेतुः। अ-
क्लिन्त। अक्लिन्ताताम्। अक्लिन्तत।
ते तं दन्तेरक्लिदन्, भ १५, ४३। वा-
यव्यास्तेषां तं पाणिं रामोऽक्लेत्सीत्,
भ १५, ६७। स वृक्षमक्लिदत्, भ १५,
६८। कमणि, क्लिद्यते। अक्लेदि, अ-
क्लेदि तेनास्य किरीटम्, भ १५, ६४।
सन् चिच्छिन्नति। ०ते। युङ् चिच्छि-

द्यते। चेच्छेत्ति। णिच् छेदयति।
अचिच्छेदत्। छित्वा। • छिद्य। छिन्नः।
छेदः। छेदनम्। छित्तिः। छिदुरः।
आ—आकथ्य ग्रहणम्। छेदनम्। उ-
च्छेदः। हव्यं जातवेदोमुखादाच्छि-
नन्ति, कु १, ४६। आच्छेत्याभ्येतस्य
धनुर्ज्याम्। भर्तारमाच्छेत्सति कामि-
नीभ्यः, भारत। अव—अवच्छेदः, परि-
च्छेदः। विशेषः। उद्—उच्छेदः।
उत्सूलनम्। नोच्छित्यादात्मनो मूलम्,
मनुः ७, १३८। एतान्यपि सतां गेहे
नोच्छिद्यन्ते कदाचन। मनुः ३, १, १।
मूर्च्छान्तरायं सुहृदच्छिनन्ति, भा १६,
८। परि—परिच्छेदः। इयत्तयावधा-
रणम्। निर्णयः। परिच्छिन्नप्रभावर्जिनं
मया, कु २, ५८। तं शीर्षच्छेद्यं परि-
च्छिद्य, र १५, ५१। परात्मनोः परि-
च्छिद्य बलावन्नम्, र १७, ६०। यस्य
यशः परिच्छेत्तुमियत्तयाऽलम्, र ६,
७७। वि—छदः। अर्धे विच्छिन्नम्,
शकु १, ३२। विच्छिद्यमाने कुले, भ
३, ५२। सम्—उच्छेदः। ज्ञानसंच्छिन्न-
संशयः, शौ ४, ४१।

छिद्र—अदन्तः। चु, प। भेदः।
रन्ध्रकरणम्। कर्णरन्ध्रकरणम्। छि-
द्रयति। छिद्रितः। छिद्रणम्।

कुट्—(चुट्), तु, कु, चु, प। छेदः।

कुटति। कौटिका। अङ्गुलिध्वनिः।

कुड्—(शुड्), तु, प। संवरणम्।

कुप्—तु, प। स्पर्शः।

कुपति। चुच्छीप। क्षोषा। अच्छौ-
प्सीत्।

कुर—तु, प। छेदनम्।

कुरति। चुच्छोर। कुरिता। आशिषि,
कुर्यात्, पा ८, २, ७८। अच्छुरौत्।

क्त कुरितः (रञ्जनम्), शशिकिरणच्छु-
रितजलधर, गीतगो ११, २८। अलक्त-
च्छुरितं हृदयम्, गीतगो ८, १०।
मनःशिलाविच्छुरिताः, कु १, ५६।
कुरिका। कुरणम्।

कृद्—उकृदिर, रु, उ। दीप्तिः।

२ देवनम्। क्रीडनम्। ३ वसनम्,
वो। देवनजिगीषेच्छाव्यवहारस्तुतिद्युति-
क्रीडागतय इति केचित्, दुर्गा।
लट् कृणत्ति। कृन्ते। लिङ् कृन्थात्।
कृन्दीत। लङ् अकृणत्। अकृन्तः।
लिट् चच्छर्दं। चच्छृदे। चच्छृदिषे,
चच्छृक्षे। लुट् कर्दिता। लृट् कर्क्षति।
• ते। कर्दिष्यति। • ते, पा ७, २, ५७।
लुङ् (इर्) अकृदत्, अकृर्दीत्। अकृ-
र्दिष्ट। सन् चिच्छर्दिषति। • ते। चि-
च्छर्क्षति। • ते। यङ् चरीच्छृयते।
चरीच्छर्त्ति। कृदौ चु. प। सन्दीप-
नम्। कर्दयति। कर्दति। कर्दिता।
कर्दिष्यति। (ङ) कृदित्वा, कृत्वा।
कृषः।

कृप्—(चृप) चु, प। सन्दीपनम्।

छेद—अदन्तः। चु, प। छेदनम्।

क्षो—दि, प। छेदनम्।

क्षति, पा ७, ३, ७१। चच्छौ। च-
च्छतुः। क्षाता। क्षायति। क्षायात्।
अच्छात्। अच्छासौत्, पा ३, ४, ४८।
णिच् क्षाययति, पा ७, ३, ३७।
यङ् चाच्छायते। चाच्छाति, चाच्छेति।
अवच्छितम्। अवच्छातम्।

कुा—कुाङ् (चुङ्) स्वा, आ। गतिः।

(ज)

जत्—अदा, प। भक्षणम्।

२ हसनम्। लट् जचिति, पा ७, २,

७६। जक्षितः। जक्षति, पा ७, १, ४।
जक्षिमोऽनपराधेऽपि नरान्, भ ४,
३६। लिङ् जक्ष्यात्। लङ् अज-
क्षत्, अजक्षीत्। अजक्षिताम्। अजक्षुः।
लिट् जजक्ष। जजक्षुः, भ १३, २८।
लुट् जक्षिता। लृट् जक्षिष्यति। लुङ्
अजक्षीत्। अजक्षिष्टाम्। अजक्षिषुः।
अजक्षीदङ्गमागतान्, भ १५, ४६। सन्
जिजक्षिषति। यङ् जाजक्ष्यते। णिच्
जक्षयति। अजजक्षत्।

जङ्—जक्षि, वो, भ्वा, आ।

१ गतिः। २ दानम्। जङ्गते। अजङ्गि,
अजाङ्गि। घटादिः। (जङ्)।

जज्—जङ्—जजि, भ्वा, प।

युङ्म। जजति। जज्जति।

जट्—भ्वा, प। संघातः।

जटति केशः (परस्परं लग्नः स्यात्),
जटा।

जन्—जनी, दि, आ। प्रादुर्भावः।

उत्पत्तिः। जननम्। स्फुटोभावः।
लृट् जायते, पा ७, ३, ७६। गोमयाद्
वृश्चिको जायते, पा १, ४, १०। त्वमत्रा-
जायथाः, भ १७, ३२। लिट् जज्ञे, पा
६, ४, ६८। लुट् जनिता। लृट् जनि-
ष्यते। लुङ् अजनिष्ट। अजनि, पा ३,
१, ६१। ७, ३, ३५। अजनिषाताम्।
अजनिषत। नाजनिष्टास्य साध्वसम्,
भ १५, ८८। रक्तनेत्रोऽजनि क्षणात्,
भ ६, ३२। भावे, जायते, जन्यते। अ-
जनि। सन् जिजनिषते। यङ् जाजा-
यते। जज्जन्यते, पा ६, ४, ४३। जज्ज-
न्ति। णिच् जनयति। अजीजनत्।
घटादिः। अपरा वीरमजीजनत् सुतम्,
र ८, २६। यं देवं देवकी देवी बसुदे-
वाद्जीजनत्, स्मृतिः। वैदेह्या जनये-
यमानन्दम्, भ ८, ५७। लोभो जनयते

दृषाम्, हितो। जनित्वा। जातः।
जातिः। जननम्। जनकः। जनः।
जनिता। जन्यम्। जन्यो घटः। जन्युः।
अजः। वीजम्। प्रजा। प्रजनः। प्रज-
निष्णुः। णिच् जनयित्वा। जनितः।
जनयिता। जनयितव्यम्। अधि—उत्-
कृष्टभावः। ब्राह्मणो जायमानो हि
पृथिव्यामधिजायते (उपरि भवति),
मनुः १, ८६। अनु—अनन्तरजननम्।
पुत्रिकायां कृतायान्तु यदि पुत्रोऽनु-
जायते, मनुः ८, १३१। तमजोऽनुजातः
(उपसृष्टत्वात् सकर्मकता), र ६, ७८।
अभि—उत्पत्तिः। वृद्धिः। अभि-
जननं। अभिजातवाचि। कु। कामात्
क्रोधोऽभिजायते, गौ २, ६२। तथा-
प्यनुदिनं दृष्ट्वा ममैतेष्वभिजायते,
भारत। उप—जननम्। अस्मिन्सु
निर्गुणं गोत्रे नापत्यमुपजायते, हितो।
सङ्गस्तेषूपजायते, गौ २, ६२। प्र-
प्रसवः। उत्पत्तिः। प्रजायन्ते सुतान्
नार्यः। सा प्रजङ्गे कुमारं मातापित्रोः
प्रजायन्ते पुत्राः, भारत। वि—प्रसवः।
तेन विश्वसङ्गो विजङ्गे। समां समां
विजायते इति पाणिनिः, ५, २, १२।
(मञ्जीनाथः), र १८, २४। तस्य सङ्गः
पुत्रो व्यजायत, रामा। मानात् क्रोधो
व्यजायत, भारत। सम्—उत्पत्तिः।
ततः संजङ्गिरे वीराः, भारत। रक्षणा-
द्वलं संजायते राज्ञः, मनुः ८, १७२।

जप्—भ्वा, प। १ जपः। पाठः।

कथनम्। २ मानसम्। ह्रदुच्चारः।
(जिह्वोष्ठादिव्यापाररहितं शब्दार्थयो-
श्चिन्तनम्), दुर्गा। लृट् जपति। लिट्
जजाप। जेपतुः। लुट् जपिता। लृट्
जपिष्यति। लुङ् अजापीत्, अज-
पीत्। अजपिष्टाम्। अजपिषुः।

सन जिजिषति । यङ् (भाव-
गर्हायाम्) जञ्जयते । जञ्जसि, पा ७,
४, ८६ । ३, १, २४ । णिच् जापयति ।
अजीजपत् । जपित्वा, जप्त्वा, इत्येके ।
जप्तः । प्रजप्तः । प्रजपितः इति संक्षिप्त-
सारः । जपः । जपनम् । जप्यम् । जपन्
सन्ध्याम्, भ ४, १४ । गायत्रीं दशधा
जप्त्वा, स्मृतिः । जपित्वा सूक्तम्, मनुः
११, २५१ । इषुवर्धजप्त—, नै ११,
२६ । सर्वथा जप्तविद्यानां विद्या नाति-
प्रसौदति । अभि—अभिमन्त्रणम्
अधिधि मन्त्रैरभिजजाप च, रामा ।
उप—भेदः । भेदोपजापावित्यमरः ।
उपजप्यानुपजपेत्, मनुः ७, १८७ ।
मत्वा सहिष्णूनपरोपजप्यान्, भ १२,
३२ ।

जभ—(यभ), भ्वा, प । रमणम् ।
विपरीतरमणम् । जभति । जजाभ ।
जेभतुः । जभिता । यङ् (भावगर्हा-
याम्) जञ्जभ्यते, पा ७, ४, ८६ ।
जञ्जब्धि ।

जम्—जमु (चमु) भ्वा, प । भक्षणम् ।
जम्भ—जम्भी, भ्वां, प्रा ।

गात्रविनासः । जृम्भणम् । जम्भते, पा
७, १, ६१ । जजम्भे । जम्भिता । अज-
म्भष्ट । निजम्भिषते । जञ्जम्भ्यते, पा
७, ४, ८६ । जम्भयति । (ई) जम्भ्यः ।
जभि, वो, भ्वा, प । रमणम् । जम्भति ।
जम्भिता । जभि, चु, प । नाशनम् ।
जम्भयति । जम्भति ।

जर्च्—जर्ह्—जर्ज्—जर्भ्—जर्त्स् ।
जर्च् जर्ह् जर्भ् वो, तु, प । जर्ज्
जर्त्स् भ्वा, प । जर्ज् (चर्च्) तु, प ।
१ उक्तिः । २ भर्त्सनम् । तर्जनम् । जर्भ-
ति । जर्ह्यति । जर्हति । जर्भति ।
जर्त्सति ।

जल्—भ्वा, प । १ घातनम् ।
तैल्लणम् । २ जीवनम् । ३ आच्छादनम् ।
४ समृद्धिः । जलति । जजाल । जेलतुः ।
जलिता । अजालीत् । जल्, चु, प ।
आच्छादनम् । अपवारणम् । जाल-
यति । जालः । जलः । जालम् । जलम् ।
जल्य्—(जप्) भ्वा, प । जल्पनम् ।
जल्पति, दूतः । १ जल्पति, हितो ।
जल्पिता । अजल्पीत् । जल्पितः, भ ८,
१२५ ।

जष्—(कष्), भ्वा, प । ७, वो । हिंसा ।
जस्—जसु, हि, प । मोक्षणम् ।
मोचनम् । जस्यति । जजास । जेसतुः ।
जसिता । अजसत्, पुषादिः । अजा-
सीत्, वो । (उ) जसित्वा, जस्त्वा ।
जस्ताः । जसु, चु, प । १ हिंसा । २ ताड-
नम् । ३ अनादरः, वो । जासयति,
जसति । उद्—उन्मूलनम् । निजीज-
सीज्जासयितुं जगद्गुहाम्, मा १, ३७ ।
मन्योः ज्जासयात्मनः, ख ८, १२० ।

जंस्—जसि, चु, प । १ रक्षणम् ।
२ मोक्षणम् । जंसयति, जंसति ।
जागृ—अदा, प । निद्राचयः ।

जागरणम् । जट् जागर्ति । जागृतः ।
जाग्रति, पा ७, १, ४ । निशायां जागर्ति
संयमी । जाग्रति भूतानि, शी २, ६८ ।
जागर्ति कच्छेषु देवम् (चेष्टते), भ
१८, ११ । दण्डः सुप्तेषु जागर्ति, मनुः
७, १८ । लिङ् जागृत्यात् । लङ् अजागः ।
अजागृतताम् । अजागरः, पा ७, ३८३ ।
लिट् जागरामास । जजागार, पा
३, १, ३८ । जागरामासतुः । जजाम-
रतुः, पा ७, ३, ८५ । जजागरिथ । अप-
सर्पिर्जजागार, र १७, ५१ । लुट् जाग-
रिता । लट् जागरिष्यति । आशिषि,

जागर्थात्, पा ३, ४, १०४। लुङ् अजा-
गरीष्ट, पा ७, २, ५। अजागरिष्टाम्।
अजागरिषुः। भावे जागर्थति। अजा-
गारि, पा ७, ३, ८५। सन् जिजागरि-
षति, पा ३, १, २२। णिच् जागरयति,
पा ७, ३, ८५। जागरित्वा। ० जागर्थ्य।
जागरितः। जागरणम्। जागरः। जा-
गर्थ्या। जागरूकः। जाग्रत्। दिशो निरी-
क्षमाणस्य नास्ति जागरती भयमिति
जागरशब्दास्मिन्। प्र—निद्राक्षयः।
अवधानम्। प्रजागराच्चक्रुर्वानराः, भ
१४, ६१। प्रजागराच्चकारारेरीडासु,
भ ६, २।

। जि—श्वा, पा १ जयः।

उत्कर्षप्राप्तिः। २ अभिभवः। न्यूनी-
करणम्। ३ न्यूनीभावः। ४ स्त्रीकरणम्।
५ प्रतिक्रमः। ६ वशक्रिया। लट् जयति
देवः। जयति शत्रून्। देवदत्तं
शतं जयति। जेस्तुन्तीरन्त इदिति
पञ्चनाभाः। अनभिधानादस्मात् तु-
वक्त्रोः प्रयोगाभावः। किन्तु तयोः
स्थाने तिबन्ती इति। किञ्च तुपः स्थाने
तातङ् दृश्यते। यथा, भावगम्यलयः
कोऽपि जयताद् वागगोचरः, दुर्गा।
जयति रघुवंशतिलके, महाना १, ३।
जयन्ति यमुनाकूले रङ्गः केलया, गीत-
गो १, १। वपुः प्रकर्षादजयद् शुभम्,
र ३, ३४। लिट् जिगाय। जिग्यतुः,
पा ७, ३, ५७। जिगविथः जिगेथ। ग-
र्जितानन्तरां वृष्टिं सीमाग्येन जिगाय
सा, कु २, ५३। न मे मायां जिगायि-
न्द्रोऽपि, भ १५, ४६। लुट् जेता। लट्
जेयति। सुराण्ये जेथावः, भ १६,
३६। आशिषि, जीयात्। लुङ् अजे-
षीत्। अजेष्टाम्। अजेषुः। त्वमजेषुः
पुरा सुरान्, भ १५, १२। कर्मणि,

जीयते। जायिता। जायिष्यते। जायि-
षीष्ट। अजायि। अजायिषत। केन
जायिष्यते यमः, भ १६, २। वेपमान-
जननीशिरश्छिदा प्रागजीयत वृणा
ततो मही, र ११, ६५। सन् जिगीषति,
पा ७, ३, ५७। यङ् जेजीयते। जेजयीति।
जेजेति। णिच् जापयति, पा ६, १,
४८। ७, ३, ३६। अजीजपत्। जित्वा।
० जित्य। जितः। जयः। जेतव्यः।
जियः। जय्यः, पा ६, १, ८१। जयी।
जित्। जेतुम्। जिष्णुः। जेता। जि-
त्वरः। व्यति—परस्परभिभवः। व्यति-
जयते, पा १, ३, १४। व्यतिजिग्ये
समुद्रोऽपि न धैर्यं तस्य गच्छतः, भ ८,
४। अघि—न्यूनीकरणम्। विनाश-
नम्। रावणवद् वयं सपञ्चानधिजी-
यास्म, भ १८, २। अघ—स्त्रीकरणम्।
उच्चारः। अपहृतं सर्वस्वमवजित्य, अनुः
११, ८१। निष्—अभिभवः। पराजयः।
अनेकयोर्निर्जितराजकस्त्वम्, भ २,
५२। शत्रुं निर्जित्य, भ ७, ८४। परा—
पराजयः। पराजयते, पा १, ३, १८।
असहनम्। अभिभवः। अध्ययनात्
पराजयते, पा १, ४, २६। शत्रून्
पराजयते। अद्रिं खं पराजयमान
उन्नत्वा, भ ८, ८। सीतां पराजयमानां
रावणस्य प्रीतेः, भ ८, ७१। वि—विज-
यः। उत्कर्षप्राप्तिः। पराजयः। न्यूनी-
करणम्। वशीकरणम्। विजयते, पा
१, ३, १८। भो राजन्। विजयतां
भवान्, शकु ५, ७१। व्यजेष्टा विप्र-
नायकान्, भ ६, ६८। विजिग्ये सेनाम्,
भ १४, १०६। व्यजेष्ट घडवर्गम्, भ
१, २। नन्दनस्य लक्ष्मीर्विजिग्ये
भवने, भ १४, ३५। जिन्व—जिवि, भा, पा १। ग्रीष्मम्।

जिन्वति । जिजिन्व । अजिन्वीत् ।
जिवि (अजि) चु, प । दीप्तिः । जिन्व-
यति । दिवि, दिन्वति ।

जिम्—जिमु (चमु) भ्वा, प ।

भक्षणम् । जेमति । जेमनं लेप आ-
हार इत्यमरः । (७) जिमित्वा जिन्वा ।

जिष्—जिषु, भ्वा, प । सेचनम् ।

जीव्—भ्वा, प । प्राणधारणम् ।

जीवनम् । जीविकानिर्वाहः । लट्
जीवति । त्वयि जीवति जीवामि ।
स्वाहारात् किञ्चिदुद्धृत्य ददति तेनासौ
जीवति, हितो । लिट् जिजीव । जि-
जीवतुः । इति युधि समुपेत्य न दानवा
जिजीवुः, कन्दो १३, ८ । लुट् जी-
विता । लुङ् अजीवीत । अजीविष्टम् ।
अजीविषुः । यावदजीविषम्, भ १५,
११ । सन् जिजीविषति । यङ् जेजी-
व्यते । जेजीवीति । णिच् जीवयति ।
अजिजीवत् । अजोजिवत्, पा ७, ४,
३ । कपीनजोजिवत्, भ १५, ११ ।
जीवित्वा । जीव्य । जीवितः । जीव-
नम् । जीवकः । जीवः । जीवी । जीव्यम् ।
जीविका । अति—अत्यजीवदमराल-
केश्वरी (अतिक्रम्य अजीवत्), र १८,
१५ । अनु—अनुजीवनम् । आश्रयः ।
अनुजीवी । उद्—उज्जीवनम् । पुनर्जी-
वनम् । उदजीवत् सुमित्राभू, भ १७,
८५ । उप—उपजीवनम् । आश्रयः ।
ग्रहणम् । जीवनोपायः । स्त्रीधनानि
यो मोहादुपजीवति, मनुः ३, ५२ ।
पर्जन्यमिव भूतानि सद्वादुपमिव
दिजाः । बान्धवास्तोपजीवन्ति सह-
साचमिवामराः । एतद्भारतं कविभिरु-
पजीव्यते, भारत । सम्—जीवनम् ।
स्त्रीणां मायेति शंसन्ती समजीवयत्, र

१२, ७४ । भस्मराशीकृतं वृक्षं विद्यया
समजीवयत् । कीर्तिः पुरुषं सञ्जी-
वयति, भारत ।

जु—भ्वा, प । सौर्वधातुः ।

वेगगतिः । जुङ्, भ्वा, आ, वो गतिः ।
जुवति । ०ते । णिच् अजीजवत् । जि-
जावयिषति, पा ७, ४, ८० ।

जुङ्—जुगि, भ्वा, प । वर्जनम् ।

“जुच्”—जुचि, चु, प । दीप्तिः ।

जुङ्—तु, प । मतिः ।

जुङति । जुजुङ । जुङिता । अजी-
डोत् । जुङ्, तु, प । बन्धनम् । जुङ-
ति, तानुच्छृङ्खलतापन्नान् शृङ्खलेन
जुङत्यसौ, कवि ११३ । जुङिता । अ-
जुङोत् । जुङ्, जु, प । प्रेरणम् । जी-
डयति । अजजुङत् । दण्डं जोडयति
द्विट्सु बलं तेषाञ्च जोडति, कवि ११३ ।

जुत्—जुट्, भ्वा, आ । दीप्तिः ।

जोतते । जुजुते । युट्, योतते ।

जुन्—(जुङ्), तु, प । गमनम् ।

जुनति । मरुतो जुनन्ति, की १५२ ।

जुर्व—जुर्वी (उर्वी) भ्वा, प । बधः ।

जुल्—जु, प, वो । पेषणम् ।

जुर्णीकरणम् । जोलयति ।

जुष्—जुषी, तु, आ । १ प्रीतिः ।

इषः । २ सेवनम् । भजनम् । आश्रयः ।

उपयोगः । लट् जुषते । न किं सुधा
नाकजुषी जुषन्ते, राघवपाण्डवीयम्
१, ४८ । तन्निबोध जुषस्व च, भारत ।

शुचमजुषत, भ १७, ४२ । लिट् जुजु-
षे, रथं जुजुषे (आरुढः), भ १४, ८५ ।
लुट् जोषिता । लुङ् अजोषिष्ट । अजो-
षिषाताम् । अजोषिषत । सन् जुजु-
षिषत, जुजोषिषते । यङ् जोजुष्यते ।

जो जोष्टि। णिच् जोषयति। अजुजु-
षत्। जुष्, चु, प। १ परितर्कणम्।
जहः। २ हिंसा। ३ परितर्पणम्। जोष-
यति। जोषन्ति। (ई) जुष्टः। ब्रह्मस-
मूहजुष्टः, भ १, ४। आश्रममण्डलं
सुगणैर्जुष्टम्, भारत। ऋषिजुष्टजले,
भारत। कश्मलमनार्थजुष्टम्, गी २, २।
प्र-विषयेषु प्रजुष्टानि (प्रसक्तानि), मनुः
२, ८६। सजुः। सजुषी।

जूर्-जूरी, (यूरी) दि, आ।

१ हिंसा। २ वयोहानिः। जूर्यते।
जुजुरे। जूरिता। भवेत् तत्त्वभ्यश्च चिरं
जुजुरे (क्षुध्यति स्म), भ ११, ८। (ई)
जूर्णः।

जूष्-(यूष्) भ्रा, प। आ, वो। हिंसा।

जृ-भ्रा, प, वो। न्यकारः।

तिरस्कारः। जरति। जजार। जर्ता।

जृभ्-जृभ्-जृभि, जृभौ, (जभौ)।

भ्रा, आ। गात्रविनामः। गात्रभङ्गः।

जृभणम्। प्रकाशः। प्रादुर्भावः। लट्
जृभते। जृभते बाला गर्भभरालसा।
सा द। लिट् जजृभे, मधुर्जजृभे,
कु ३, २४। लुट् जृभिता। लुङ् अजृ-
भित्। जृभितम्। जृभौ, जर्मते, वो।

(ई) जृब्धः। जृभमाणश्चक्षुषी परिसृज्य,
अनर्घ ८५। भार्यां नेचेत चाश्रतीं
क्षुवतीं जृभमाणां वा, मनुः ४, ४३।

उद्-उदयः। विकासः। वृद्धिः।

श्रीतांशुत्तजृभते, रत्ना ३, १०२। सुकृत-
सुजृभते स्म, नै २, १०५। व्यालं

बालमृणालतन्तुभिरसौ रोषु समु-
जृभते, नीतिशतकम् ८०। अश्वोज-

सुजृभते, अनर्घ २४। वि-जृभणम्।

व्याप्तिः। व्यजृम्भिषतापरे, भ १५,

१०८। विजृम्भितस्य अन्त्यकारस्य, २

७, ४२। तूर्यनिस्त्रनाः सप्तानि व्यजृ-
म्भन्त, र ३, १८। १२, ७२।

जू-जृष्, दि, प। जू, क्रया, प।

वयोहानिः। ज्वरा। जीर्णीभावः।

परिपाकः। विलयः। क्षयः। लट् जी-

र्यति, वच्ञ जीर्यति वच्ञिषः, महाना

५, ५०। सौहृदानि जीर्यन्ति कालेन।

दृष्ट्या न जीर्यति जीर्यतः, भारत।

जृषाति। जृषीतः। कायो न जीर्यति

जृषाति न यस्य शक्तिः, कवि ८। लिट्

जजार। जजरतुः। जैरतुः, पा ६, ४,

१२४। जैराशा दशास्वस्य, भ १४,

११२। लुट् जरिता, जरीता। लृट्

जरिष्यति, जरिष्यति। आशिषि, जी-

र्यात्। लुङ् दि, अजारीत्। अजरत्,

पा ३, १, ५८। क्रया, अजारीत्। अ-

जारिष्टम्। अजारिषुः। अजारौदिव

च प्रज्ञा बलं श्रोकान्तयाजरत्, ६, ३०।

उदरेऽजरन्नये तस्य, भ १५, ५०।

सन् जिजरिषति, जिजरीषति, जिजी-

र्यति। यङ् जेजीर्यते। जाजर्ति।

णिच् दि, जरयति, घटादिः। क्रया

जारयति। जू, चु, प। वयोहानिः।

जारयति, जरति। यद्विद्विषां जरति

चेतसि भोगदृष्ट्या तेषां वपूषि विपि-

नेषु च जारयन्ति, कवि ८। जरित्वा

जरीत्वा, पा ७, २, ५५। जरित्वे

जवेन निपेतुः शाखिनः, भ ८, ४१।

जीर्णः। जीर्णिः। जरन्, पा ३, २

२०४। (ष्) जरा। जर्जरः।

जेष्-जेषृ (एषृ) भ्रा, आ। गतिः।

जेह्-जेह, भ्रा, आ। प्रयत्नगत्योः।

जे-(जै) भ्रा, प। क्षयः।

जायति। जजौ। जाता। अजासीत्।

ज्ञप्—चु, प। १ ज्ञानम्।

२ ज्ञापनम्। ज्ञप मिच्चेति चुरादौ
ज्ञापनं मारणादिकञ्च तस्यार्थः, कौ
८४। (मारणालीकननिशानतोषण-
स्तुतयः), दुर्गा। ज्ञपयति, पा ६, ४,
८२। अजिज्ञपतन्। ज्ञीप्सति, पा, ७,
४, ५५। जिज्ञपयिषति, पा, ७, २,
४८। ज्ञपितः। ज्ञप्तः, पा ७, २, १७।
प्रतिपञ्चमिचेतना इत्यमरः।

ज्ञा—क्रा, प।

अनुपसर्गात् आ, पा १, ३, ७६।
ज्ञानम्। बोधः। जानाति, पा ७, ३,
७६। जानीते, गां जानीते, पा १ ३,
७६। सर्पिषो जानीते, पा १, ३, ४५।
२, ३, ५१। सन्दर्भशुद्धिं गिरां जानीते
जयदेव एव, गीतगो १, ४। लिङ्
जानौयात्। जानौत। लङ्, अजानात्।
अजानौत। अजानत। लिट् जज्ञौ।
जज्ञतुः। जज्ञिथ, जज्ञाय। जज्ञिव।
यज्ञे। लुट्। ज्ञाता। लृट् ज्ञास्यति।
०ते। आशिषि, ज्ञायात्, ज्ञेयात्।
ज्ञासौष्ट। लुङ् अज्ञासौत्। अज्ञासिषुः।
मा ज्ञासौस्व। सुखी रामः, भ १५,
८। भोगेषु रतो विद्युज्ज्ञाशं नाज्ञा-
सिषम्, भ ७, २६। लृङ् नाज्ञास्यस्व-
सिदं सर्वम्, भ ५, ८,। कर्माण, ज्ञायते।
जज्ञे। ज्ञाता, ज्ञायिता। ज्ञास्यते,
ज्ञायिष्यते। ज्ञासौष्ट, ज्ञायिसौष्ट।
अज्ञायि। अज्ञायिषत, अज्ञासत।
ज्ञास्येऽहं समस्तैर्ज्ञायिष्यन्ते मया, भ
१६, ४०, ४१। नूनं नाज्ञायिषि त्वया,
भ ४, ३२। सन् जिज्ञासते, पा १, ३,
६७। जिज्ञासमानो बलमस्य बाह्वोः,
भ २, ४३। भावं जिज्ञासमाना मुनि-
होमधेनुः, र २, २६। हयवन् जिज्ञा-
साश्चक्रिरे, भ १४, ८१। यङ् जाज्ञ-

यते। जाज्ञेति। णिच् (१ मारणम्,
२ तोषणम्, ३ चाक्षुषज्ञानम्, ४ ज्ञाप-
नम् ५ तौह्यीकरणम्, एवैवार्थेषु जा-
नातिर्मित्, कौ ८४)। मारणादौ ज्ञा
चुरादिर्घटादिच्चेति वो। ज्ञपयति।
अजिज्ञपत्। अज्ञपि, अज्ञापि। ज्ञपं
ज्ञपम्। ज्ञापं ज्ञापम्। ज्ञा, चु, पा
नियोगः। प्रेरणम्। ज्ञापयति। भृत्यं
स्वामी, दुर्गा। आज्ञापयति यो भृत्यान्
यज्ञे संज्ञपयत्यजान्। भूपास भक्तिन-
स्वाभिर्वाग्भिर्विज्ञापयन्त यम्॥ कवि
६८। तज्ज्ञापयत्याचार्यः विज्ञापना
भर्तृषु सिद्धिमेति, कौ ८४। जिज्ञाप-
यिषति, जिज्ञपयिषति। ज्ञीप्सति,
पा ७, २, ४८। ज्ञात्वा। ज्ञाय।
ज्ञातः। ज्ञानम्। ज्ञेयम्। ज्ञाता।
ज्ञपितः। ज्ञप्तः, पा ७, २, १७। ज्ञापि-
तः। ज्ञापनम्। अनु—अनुज्ञा। त्वाम-
नुजानामि न गन्तव्यम्, रामा। ततो-
ऽनुजज्ञे गमनं सुतस्य (कर्मणि लिट्),
भ १, २३। अनुजिज्ञासति पुत्रम्, पा
१, ३, ५८। अनुजिज्ञासता लङ्काद-
र्शनमिन्दुना उद्वेयत, भ ८, ३५। अप-
अपङ्कतः। गोपनम्। शतमपजानीते,
पा १, ३, ४४। आत्मानमपजानानः
शशमातोऽनयद्दिनम्, भ ८, ३६।
अभि—अभिज्ञानम्। स्मरणम्। ज्ञा-
नम्। अभिजानासि यत् काश्मीरेष्व-
वसाम, पा ३, २, ११२। संश्वविश्याव
एकस्यामभिजानासि मातरि, भ ६,
१३८। प्रत्यभि—प्रत्यभिज्ञा। अनुभवः।
स्वयूष्यस्वरान् प्रत्यभिजानते, अनर्घ
८५। अव—अवज्ञा। अवमानना।
अवजानासि मां यस्मात्, र १, ७८।
आ—णिच् आज्ञा। आदेशः। आस-
नम्। विज्ञापनम्। आज्ञापय लोकेषु

यत् करणोपमं, कु ३, ३। यथाज्ञाप-
यन्त्यायुषान्, शकु १, २८। उप-भा-
व्यज्ञानम्। उपज्ञा ज्ञानमायं स्यादि-
त्यमरः। पाणिनिनोपज्ञातं व्याकर-
णम् (विनोपदेशेन ज्ञातम्), पा, ४, ३,
११८। प्रनि-षवगतिः। प्रणिजा-
नीहि, भ ८, १००। परि-ज्ञानम्।
निष्ठः। शब्दहेतु परिज्ञाय, द्विती।
प्र-सम्यग् बोधः। परिज्ञानम्। न
स्त्रियं प्रजानाति, कश्चिदप्राप्तयौवनः,
भारत। प्रति-प्रतिज्ञा। शतं प्रति-
जानीते, पा १, ३, ४६। प्रतिजज्ञे रचसां
बधम्, भ १४, ६४। प्रत्यक्षास्त क्रिया-
पटुः, भ ८, २६। वि-विशिष्टज्ञानम्।
णिच् विज्ञापनम्। विभौषणः प्रणम्य
व्यजिज्ञपत्, अनर्घ १५४। इति विज्ञापितो
राज्ञा मुनिः, २१, ७४। सम्-ज्ञानम्।
अवेक्षणम्। शतं संजानीते, पा १, ३, ४६।
संजानान् परिहरन् (चेतयतः), भ ८, २७।
(उत्कण्ठपूर्वकस्मरणम्) मातरं मातुर्वा
संजानाति, पा २, ३, ५२। णिच् (स्मरणम्)
संज्ञपयति शत्रून्।

ज्या-क्रा, प। वयोहानिः।
जरा। लट् जिनाति। जिनीतः।
जिजन्ति, पा ६, १, १६। लिङ् जिनी-
यात्। लङ् जिजिनात्। लिट् जिज्यौ,
पा ६, १, १७। जिज्यतुः। जिज्यथ,
जिज्याथ। जिज्यव। लृट् ज्याता।
लृट् ज्यास्यति। आशिषि, जोयात्। लुङ्
अज्यासौत्। अज्यासिष्टाम्। अज्यासिषुः।
कर्मणि जीयते। सन् जिज्यासति। यङ्
जेजीयते। जाज्याति, जाज्येति। णिच्
ज्यापयति। जीर्वा। ज्याय, पा ६, २,
४२। जीनः, पा ८, २, ४४। ज्यानिः।
ज्यु-ज्युड् (ज्युड्) भ्वा, आ। गतिः।
ज्यत्-ज्यतिर्, भ्वा, प, वो। (जल)।

ज्युल, भ्वा, आ, वो। दीप्तिः। ज्यो
तति। ०ते।

ज्यो-ज्योड्, भ्वा, आ, । १ नियमः।
२ व्रतस्यादेशः। ३ उपनयनम्। ज्यवते।
जि-(जि) भ्वा, प। अभिभवः।

न्यूनीभावः। न्यूनीकरणम्। ज्यौ,
क्रा, प, वो। जि (जू) ज्यौ, बो, चु, प।
वयोहानिः। ज्यौर्णीभावः। ज्ययति।
जिषाति। जिजाय। ज्येता। अज्य-
षीत्। जाययति, ज्ययति। ज्यौषः।
ज्यौषिः।

ज्वर्-भ्वा, प। रोगः।

ज्वरति। ज्व्वार। ज्वरिता। अज्वा-
रीत्। जिज्वरिषति। जाज्वर्यते।
जाजूर्त्ति, पा ६, ४, २०, । णिच् ज्वर-
यति, घटादिः। अजिज्वरत्। ज्वरि-
तम्। क्तिप् जू, जुरौ। सम्-सन्तापः।
सन्तापसज्वरौ स मौ इत्यमरः। सं ज्वारौ।
ज्वल्-भ्वा, प। १ दीप्तिः। ज्वलनम्।
२ कम्पः, वो। लट् ज्वलति। रात्रौ
ज्वलन्ति सहोषधयः, अनर्घ १८। धि-
गिदमंशुकं ज्वलति, रत्ना ५, १८१। लिट्
जज्वाल। जज्वलतुः। जज्वाल स राजा
भ १, ४। लुट् ज्वलिता। लृट् ज्वलि-
यति। लुङ् अज्वालीत्। अज्वालि-
ष्टाम्। अज्वालिषुः। गिरावज्वालिषु
रात्रौ सहोषधयः, भ १५, १०६। सन्
जिज्वलिषति। यङ् जाज्वल्यते। जा-
ज्वलति। णिच् ज्वलयति, ज्वाल-
यति। उपसर्गान्तु प्रज्वलयति। प्रज्वा-
लयतीति तु अजन्तात् तत् करोतीति
णौ सिद्धम्, कौ ८६। ज्वलितम्। ज्व-
लनम्। ज्वलः। ज्वालः। अग्निज्वलन्,
भ ६, ३२। उद्-उज्ज्वलोभावः।
दीप्तिः। प्रज्वलनम्। रणाङ्गानि प्रज-
ज्वलुः, भ १४, ८८।

(भा)

भट्—(जट्) भ्वा, प । संघातः ।

राशीकरणम् । भटति । जभाट ।
भटिता ।

भम्—भम् (चम्) भ्वा, प । अदनम् ।

भर्च्—भर्क्—भर्म्—(चर्च्)

भ्वा, तु, प । १ परिभाषणम् । उक्तिः ।
२ तर्जनम् । भर्त्सनम् । भर्चति । भर्च्छति,
वो । भर्भति ।

भष्—(कष्), भ्वा, प । हिंसा ।

भष्, भ्वा, उ । १ आदानम् । ग्रह-
णम् । २ संवरणम् । आच्छादनम् ।
भषति । ०ते ।

भु—भू—भ्यू—भूङ्, भूङ्, भ्यूङ् ।

भ्वा, आ । गतिः । भवते वा, 'भावते' ।

भूष्—(यूष्), भ्वा, प । हिंसा ।

भृ—भृष् (जृष्), दि, भृ (जृ) ।

क्रा, प । वयोहानिः । जौर्णीभावः ।
भ्रीयति, भृणाति । जभार । जभ-
रतुः । भरिता, भरौता । अभारौत् ।
(घ) भरा । भर्भरः ।

(ट)

टङ्—टकि, चु, प । बन्धनम् ।

टङ्गयति । टङ्गति । उट्—उल्लेखः ।
उटङ्कितः । नाकृष्टं न च टङ्कितं न
नामितं नीत्यापितं धनुः, सहाना १ ।
२४ ।

टल्—भ्वा, प । १ वैकल्यम् ।

व्याकुलत्वम् । २ वैकल्यम् । विह-
लीभावः । टलति । टटाल । टलतुः ।
टलिता । अटालीत् । टल् टलति ।
टला । टालः । टलः । टालः ।

टिक्—टीक्, टिक्, टीक्, (ककि) •

भ्वा, आ । गतिः । टेकते । टिटिके ।
टेकिता । टीकते । टिटौक्ते । टीकिता ।
टीका । टीक्, टीकते इति कश्चित् ।

टिप्, चु, प, वो । प्रेरणम् । टेपयति ।

ट्वल्—(टल्), भ्वा, प । विल्लवः ।

(ड) •

डप—(डम्प, डम्भ, डिम्प, डिम्भ),

चु, आ, उ, वो । संघातः । डापयति ।
०ते । डपि, डम्पयति । ०ते । डभि,
डम्भयति । ०ते । डिपि, डिम्पयति ।
०ते । डिभि, डिम्भयति । ०ते ।

डम्—डवि, चु, प, वो । नोदनम् ।

प्रेरणम् । डम्बयति । डवि, डिम्ब-
यति, वो । वि—अनुकरणम् । ऋतु-
विडम्बयामास तम्, २४, १८ । विड-
म्बना । विडम्बते (लवि) ।

डिप्, दि, तु, चु, प, चेपणम् ।

प्रेरणम् । डिप्यति । डिपति । डिडेपि ।
डेपिता । अडिपत् । तु, डिपिता ।
अडिपोत् । डिप (डप) चु, आ, उ,
वो । संघातः । डेपयति । ०ते । डिपन्ति
यस्य मातङ्गा डिप्यन्ति च तुरङ्गमाः ।
डेपयन्ति मनुष्याश्च युद्धे निम्नोन्नतां
भुवम् ॥ कवि ८६ ।

डिम्ब—डवि (डवि)

डी, डीड्, भ्वा, दि, आ । १ उड्डयनम् ।

नभोगमनम् । २ गतिः, वो । लट्
डयते, डीयते । लिट् डिडो । लुट्
डयिता । लट् डयिष्यते । लुङ् अड-
यिष्ट । अडयिषाताम् । अडयिषत । सन्
डिडयिषते । यङ् डीडीयते । डीडयीति ।
णिच् डाययति । अडीडयत् । क्त
डीनः, पा ८, २, ४५ । गोपीचन्द्रः

भते भ्वा, डयितः, डयितवान् । उट्—
उड्डयनम् । उड्डयन्ते शरा यस्य
कोटिशः समराङ्गणे । भग्नानामरि-
भैर्यानामुड्डयन्ते रजांसि च ॥ कवि
१४२ । उड्डयित पक्षिभिः, नै २, ५ ।
प्रोड्डिनोड्डिनसंडीनान्येताः खगमति-
क्रिया इत्यमरः । अव—अधोगतिः ।

(ढ)

ढुण्—ढुनढ, भ्वा, प । अन्वेषणम् ।

ढुण्ढति । ढुण्ढते गौर्गोपेन ।

ढौक्—ढौक (ककि) भ्वा, आ ।

गतिः । लट् ढौकते । वदनं ढौकते
(आवृणोति), शकु ३, १८५ । लिट्
डुढौके, यान्तं वने रात्रिचरो डुढौके,
भ २, २३ । डुढौकिरे पुनर्लङ्गाम्, भ
१४, ७१ । लुट् ढौकता । लृट् ढौकि-
यते । लुङ् अढौकिष्ट । अढौकिषाताम् ।
अढौकिषत । सन् डुढौकिषते । यङ्
डौकैक्यते । णिच् ढौकयति । अडुढौ-
कत्, पा ७, ४, २ । अढौकयद्रथम्,
भ १७, १०३ । उप—उपढौकनम् ।
कृष्णेन हर्षादुपढौकितानि पुष्पाणि,
कौस्तुभे ५ किरणः ।

(त)

तक्—भा, प । १ हसनम् ।

२ सहनम्, वो । तकति । तताक ।
तकिताम् ।

तच्च—तच्च, भ्वा, प । तनूकरणम् ।

कृशीकरणम् । तच्चणम् । लट् तच्चति,
तच्चोति, पा ३, ११, ७६ । लिट् ततच्च ।
ततच्चतुः । ततच्चिथ, ततच्च । लृट् त-
च्चिता, तष्टा । लृट् तच्चिथति, तच्चति ।
लुङ् अतच्चीत्, अताच्चीत् । अत-

च्चिष्टाम्, अताष्टाम् । अतच्चिषुः, अताच्चुः ।
सन् तितच्चिषति, तितच्चति । यङ्
तातच्चते । तातच्चि । णिच् तच्चयति ।
अततच्चत् । निर, सम्—भर्त्सनम् ।
व्यथनम् । सन्तच्चति वाम्भिः, पा ३, १,
७६ । 'सर्मच्छिदा नो वचसा निरतच्च-
न्नातयः', भा ११, ४८ । तच्च, भ्वा, प ।
१ त्वचनम् । आच्छादनम् । २ त्वचो
ग्रहणम् । ३ परिग्रहः । तच्चति । ततच्च ।
तच्चिता ।

तङ्, तङि, भ्वा, प । कच्छजीवनम् ।

दौःस्थ्यम् । तङ्गति । ततङ् । तङ्गिता ।
अतङ्गीत् । आ—आतङ्गः । भयम् ।

तङ्—तङि (अङि) भ्वा, प । १ गातः ।

२ खलनम् । ३ कम्पः, वो । तङ्गति ।
ततङ्गः । तङ्गिता । तङ्गि, तङ्गति, वो ।

तच्च, तच्च, तन्चू, तन्जू, व, प ।

सङ्कोचः । लट् तनक्ति । तङ्क्ताः । त-
च्चन्ति । तच्चन्ति । तनच्मि, तनज्मि ।
खङ् अतनक् । लिट् ततच्च । लृट्
तङ्क्ता, तच्चिता । लृट् तङ्गाति,
तच्चिथति । लुङ् अताङ्गीत् । अताङ्-
क्ताम् । अताङ्गुः । अतच्चोत् । अतच्चि-
ष्टाम् । अतच्चिषुः । सन् तितङ्गति, ति-
तच्चिषति । यङ् तातच्चते । तातङ्क्ति ।
णिच् तच्चयति । तङ्क्ता, तच्चित्वा ।
तक्तः । तन्चु (चन्चु) भ्वा, प । गतिः ।
तच्चति । तच्चिता । (उ) तच्चित्वा,
तङ्क्ता । तक्तः ।

तट्—भा, प । उच्छायः ।

उच्चीभावः । तटति । तताट । तटिता
तट्, चु, प, वो । आहतिः । ताटयति ।

तड्—चु, प । आघातः ।

ताडनम् । तड् (अजि) चु, प ।
दीप्तिः । ताडयति । अतीतड्व । अत-

ताडच्च मुष्टिना (ताडं करोतीति णिच्),
भ १५, ७८ । शिष्ट्यर्थं ताडयत्तौ,
मनु ४, १६४ । तं वृक्षैस्ताडयत्,
भ ८, ३२ । अताडयन् मृदङ्गांश्च, भ
१७, ७ ।

तण्ड—तडि, भ्वा, आ । ताडनम् ।
आघातः । तण्डते । ततण्डे । वितण्डा ।

तन्—तनु, त, उ । विस्तारः ।

व्याप्तिः । प्रसारणम् । लट् तनोति, पा
३, १, ७८ । तनुतः । तन्वन्ति । तन्वः,
तनुवः । तनुते । तन्वाते । तन्वते । तनोति
रविरातपम्, कु २, ३३ । हि, तनु ।
तनवानि । लिङ् तनुयात् । तन्वीत । लङ्
अतनोत् । अतनुताम् । अतन्वन् । अत-
नवम् । अतनुत । अतन्वाताम् । अत-
न्वत । तरवः पुष्पान्तरानतन्वन्, भ १०,
२२ । लिट् ततान । तेनतुः । तेनिय ।
तेने । कुतूहलं तस्य ततान, भ २, १७ ।
कूलानि सरोजलक्ष्मीं तेनुः स्थलपद्म-
हासैः, भ २, ३ । पितुर्मुदं तेनू तताश
सोऽभकः, र ३, २५ । लुट् तनिता ।
लृट् तनिष्यति । ०ते । लुङ् अतनोत्,
अतानोत् । अतानिष्टाम् । अतानिषुः ।
अतत, अतनिष्ट । अतनिषाताम् ।
अतनिषत । अतथाः । अतनिष्ठाः,
पा २, ४, ७८ । अतानिष्ठां तमो
यथा, भ १५, ८१ । कर्मणि, तायते ।
तन्यते, पा ६, ४, ४४ । अतानि ।
सन् तितनिषति । ०ते । तितांसति ।
०ते । तितंसति । ०ते, पा ६, ४, १७ ।
यङ् तन्तन्यते । तन्तन्ति, पा ६, ४,
४४ । णिच् तानयति । अतीतनत् ।
तनु, चु, प । १ अज्ञा । २ उपकृतिः ।
३ आघातः हिंसा वर्जनम् वो । ४
सुनोतिः । ५ शब्दः । ६ उपतापः, दुर्गा ।

७ (उपसर्गात्) दीर्घीकरणम् । विस्तारः ।
तानयति, तनति । (उ) तनित्वा ।
तत्वा । ०तत्य । ततम् । तन्तिः । तननम् ।
तानः । तन्वन् । तत् । व्यति—अन्योन्य-
विस्तारः । व्यत्यतन्वातां मूर्त्ती, भ
८, ३ । अव—व्याप्तिः । गुरुत्वतां
सन्ततिभिरन्तरीक्षमवतेने, भा १६,
४३ । आ—व्याप्तिः । जडतामातनोति
उत्तर ८१ । उदु—ऊर्ध्वं विस्तारः ।
उत्तानः । परि—सर्वतो विस्तारः ।
वेष्टनम् । प्र—विस्तारः । कृतिभिर्वाचस्पत्यं
प्रतायते, मा २, ३० । वि—विस्तारः ।
वितत्य शाङ्गम्, भ ३, ४७ । कौतुक-
क्रियां वितेनतुः, र ११, ५३ । कर्म
व्यतनोत् (प्रारब्धवान्), भ १, ११ ।
विततेषु अधरेषु, कु २, ४६ । णिच्
दीर्घीकरणम् । विस्तारः । वितानयति,
वितानयति यः कीर्त्तिं वितनत्यमलं
यशः । वितनोति च यः स्त्रीणां हृदये
मन्यथव्यथाम् ॥ कति ८२ । सम्—
विस्तारः । सन्ततम् । सततम् ।

तन्व—तन्वि, चु, आ ।

१ कुटुम्बधारणम् । पोषणम् । २
धारणम् । धरणम् । ३ विस्तारः ।
तन्वयते । प्रजाः प्रजाः स्वा इव तन्वयित्वा,
शकु, ५, ८ ।

तन्व—तन्द्र, तन्वि, तन्दि, चु, प ।

१ सादः । अवसादः । २ मोहः । तन्व-
यति । तन्वीः । तन्द्रयति । तन्द्रीः ।
सौत्रधातुद्वयमिति केचित्, दुर्गा ।

तप—भ्वा, प । सन्तापः ।

दाहः । शोकः । तप, दि, आ । १
ऐश्वर्यम् । प्रभुभावः । २ उपतापः, वो ।
३ तपःकरणम् । लट् तपति । अर्जनाथं
आत्मनेपदं यक् च । तप्यते तपस्यापसः ।

संक्षिप्तम् । अयं धातुरैश्वर्यं वा तद्व्यञ्जनी
 लभते । अन्यदा तु शब्धिकरणः परस्मै-
 षडौ, की १३६ । तपत्यादित्यवङ्मा-
 तप्यते यः परन्तुपः । तपते रिपुराश्च
 तापयत्यङितं सताम् ॥ कवि २८ ।
 तपति तनुगात्रि । मदनस्त्वाम्, शकु
 ३, ८८ । रविस्तपति निःशङ्कम्, भ
 १६, ६ । तपत्यादित्यवच्चैव चक्षूंषि
 च मनांसि च, मनु ७, ६ । तपति न
 मां किशलयशयनेन, गीतगो ७, ३१ ।
 लिट् तताप । तेपे । लुट् तप्ता । लृट्
 तप्ताति । ०ते । लुङ् अताप्सीत् । अता-
 साम् । अतापसुः । अतप्त । अतप्ताताम् ।
 अतप्तत । वनमताप्सीच्छनैर्भानुः, भ
 ८, २ । भावकर्मणोः, तप्यते । अन्वतप्त
 यापेन, पा ३, १, ६५ । कर्मकर्त्तरि
 अतप्त तपस्तापसः । तपति तापसं
 तपः (दुःखयति) । तप्यते तपस्तापसः
 (अर्जयति), पा ३, १, ८८ । तेपे तपः
 कपटवामनः, अनुर्घ ३४ । सन् तित-
 प्सन्नि । ०ते । यङ् तातप्यते । तातप्ति ।
 तप्, चु, प । दाहः । तापयति । तपति ।
 तप्ता । अतौतपत् । अयमात्मनेपदीति
 केचित् । तापयते, दुर्गा । तप्, भा,
 ७, वो । दाहः तपति । ०ते ।
 तपिता । अयं सेट् इति वोपदेवः ।
 तप्तम् । तप्नस् । तापः । तपनः । अनु-
 —अनुतापः । पश्चात्तापः । शोकः । अन्व-
 तप्त यापेन, पा ३, १, ६५ । विरहः
 किमनुतापयेद्विपश्चितम्, २ ८, ८० ।
 अभि—उत्तापः । अभितप्तमयोऽपि मार्दवं
 भजते, २ ८, ४४ । आ—आतपे ।
 श्रुतिः । उद्—उत्तापः । सन्तापः ।
 दीप्तिः । उत्तपति सुवर्णं सुवर्णकारः,
 पा ३, १, ८८ । उत्तपते, पा १, ३,
 २७ । उत्तपमान आतपः, भ ८, १५ ।

उप—उपतापः । निरुत्तापः । निष्टपति
 सुवर्णम् (सकृदग्निं स्पर्शयति) ।
 निस्तपति सुवर्णम् (पुनः पुनरग्निं
 स्पर्शयति), पा ८, ३, १०२ । निष्टप-
 न्तीमिवात्मानम्, भ ८, ८५ । परि-
 रितापः । अनुतापः । शोकः । सन्तापः ।
 व्यथा । कं स्वीकृता न विषयाः
 परितापयन्ति, द्वितो । द्वितादपेतः
 परितप्यसे, भा ११, २८ । परितप्यते
 मोक्षमः परवृद्धिभिः, भा १६, २३ ।
 प्र—प्रतापः । सन्तापः । भासस्तवोपा
 प्रतपन्ति, गौ ११, ३० । प्रतपतु नरेन्द्र-
 चन्द्रः, रत्ना १, ८ । वि—दीप्तिः ।
 वितपते रविः, पा १, ३, २७ । भ ८,
 १४ । सम्—सन्तापः ।

तम्—तमु, टि, प । १ आकाङ्क्षा ।

२ ग्लानिः, वो क्लशीभावः । ताम्य-
 ति, पा ७, ३, ७४ । न च दुःखेन
 ताम्यति, कवि २४५ । तताम । तेमतुः ।
 तमिता । तमिष्यति । अतमतुः । (अत-
 मतु, अताप्सीत्, वो) । णिच् तमयति ।
 अतमि, अतामि, पा ६, ४, ८३ । ७,
 ३, ३४ । (उ) तमित्वा, तान्त्वा । तान्तः ।
 शृङ्खलतान्तलतान्तमलोकयत्, मा ६,
 २ । उदरेण ताम्यता, भा ८, १७ ।
 उद्—उत्कण्ठा । उत्ताम्यति मे मनः,
 रत्ना ३, ८४ । सम्—ग्लानिः । चिन्तासु
 सन्ताम्यति, गीतगो ४, २१ ।

तब्ध्—(कम्ब) भ्वा, प । हिंसा ।

तय्—(अय्) भ्वा, आ । गतिः ।

पालनम्, वो । तयते, तयते क्षत्रवृत्तं
 यः, कवि ४० । तेये । तयिता । अत-
 यिष्ट । तेये पुरात्, भ १४, ७५ । धरि-
 तौ तेये, भ १४, १०८ ।

तर्क—(कृप्) चु, प । १ दीप्तिः ।

२ वितर्क । जहः । ३ संशयः । लट्

तर्कयति । वृक्षसेचनादत्रभवतीं परि-
श्रान्तां तर्कयामि । शकु १, २१ ।
लिट् तर्कयामास । • लुट् तर्कयिता ।
लुङ् अततर्कत् । तर्कयित्वा । • तर्क्य ।
तर्कितः । • तर्कणम् । तर्कः । प्र. वि-
वितर्कः । प्रतर्कयन्नन्यस्येन्द्रकादान्,
भ २, २८ ।

• तर्ज्—भ्वा, प । भर्त्सनम् ।

तर्जति । ततर्ज, तं ततर्ज, भ १४,
८० । तर्जिता । अतर्जित् । अतर्जि-
ष्टाम् । अतर्जिषुः । तितर्जिषति ।
तातर्ज्यते । तातर्ज्जि । णिच् तर्जयति ।
तर्ज, चु, आ । तर्जनम् । तर्जयते ।
तर्जयति भर्त्सयति इत्यपि दृश्यते
कविष्विति । आख्यातचन्द्रिका, रघु-
टीका १२, ४१ । अहितान् तर्जयन्निव
केतुभिः, र ४, २८ । तावतर्जयदम्बरे,
र १२, ४१ । सोऽतर्जयत् सूतम्, भ
१७, १०३ । सखीमङ्गल्या तर्जयति,
शकु १, १८२ । तर्जते यो हि भूपालान्
न तर्जयति सज्जनान्, • कवि
२५६ । तर्जनी ।

तर्ह—भ्वा, प । हिंसा । तर्दति ।

तर्व—भ्वा, प । गतिः । तर्वति ।

तल्—चु, प । प्रतिष्ठा ।

तालयति । तलति, वी । अतीतलत् ।

तस्—तसु, दि, प । उपक्षयः ।

वस्तुहानिः । उत्क्षेपणम्, वी । त-

स्यति । ततास । तसिता । अतसत्

(अतसत्, अतसीत्, अतासीत्, वी) ।

(उ) तसित्वा, तस्त्वा । तस्तः ।

तंस्—तसि, चु, प । अलङ्करणम् ।

अवतंसयति । अवतंसति, वी । उत्तं-

सयिष्यति कचांस्त्वा देवि । भीमः,

वेणी ११ ।

ताय—तयृ, भ्वा, आ । १ सन्तानः ।

प्रवन्धः । विस्तारः । २पालनम् । लुट्
तायते । अमर्षोऽतायत, भ १७, ५० ।
कामास्तेऽन्यत्र तायन्ताम्, भ २०, २५ ।
तायते स्वकुलव्रतम्, कवि ४० । लिट्
तताये । लुट् तायिता । लृट् तायि-
ष्यते । लुङ् अतायिष्ट । अतायि, पा ३,
१, ६१ । अतायिषाताम् । अतायिषत ।
अतायि सत्त्वमस्य (सन्ततम्), भ ६,
३३ । णिच् ताययति । (ऋ) अततायत्
मायां व्यतायेताम्, भ १७, १०५ ।

तिक्—तिग्, स्वा, प । १ गतिः ।

२ आस्कन्दनम् । गतिविशेषः । श्वधः,
वी । तिक्रोति । तिग्नोति । तिक्र
(ककि) भ्वा, आ । गतिः । तेकते । ते-
किता ।

तिघ्—स्वा, प, वी । घातः । तिघ्नोति ।

तिज्—भ्वा, आ । १ निशानम् ।

तीक्ष्णीकरणम् । २ चमा । सहनम् ।

(ज्ञमायां सन्) तितिक्षतेऽपराधम्, पा

३, १, ५ । अतिवादांस्तितिक्षते, अनु

६, ४७ । तितिक्षते क्षमो यस्तु साध-

राधेषु साधुषु । लिट् तितिक्षाच्चक्रे ।

लुट् तितिक्षिता । लुङ् अतितिक्षि-

ष्ट । तिज्, चु, प । निशानम् । तेज-

नम् । तेजयति । कुसुमचापमतेजय-

दंशभिर्हिमकरः, र ८, ४१ । • तेजयन्ति

यमाक्रम्य, कवि १६८ । उट्—उत्तेज-

नम् । प्रेरणम् । उद्दीपनम् । व्यग्रकर-

णम् । तीक्ष्णीकरणम् ।

तिप्—तिप्, भ्वा, आ । चरणम् ।

च्युतिः । तेषते । तितिप्ते । तितिपिषे ।

तेसां । क्षीरस्वामी त्वयं सेट् इति

बभ्भाम । विभाषितेद् इति वोपदेवः ।

तेप्स्यते । तिप्सीष्ट । अतिप्त । अतिप्-

साताम् । दिष्ट, देपते इति कश्चित् ।

तिम्—दि, प। आर्दीभावः।
क्लृदनम्। तिम्यति। तितेम। तेमि-
ता। तीम्, तीम्यति, वो।

तिल्—तिक्—भ्रा, प। गतिः।
तिल्, तु, चु, प। स्नेहनम्। स्निग्धी-
भावः। तेलति। तिक्कति। तिलति।
तेलयति। तेतिल्यते शिशुजनो धनिनां
गृहेषु। तिक्कन्ति यौवनमदेन रते युवानः।
कवि ४७।

तीक्, तीक्क (कक्कि) भ्रा, आ। गतिः।
तीम्—(तिम्) दि, प। क्लृदनम्।
तीम्यति।

तीर—(पार) चु, प। अदन्तः।
कर्मसमाप्तिः। तीरयति। अतिती-
रत्।

तीव—(पीव), भ्रा, प। स्थूलम्।
तीवति। यस्तु नातीव तीवति, कवि
८५।

तु—अदा, प। सौत्रधातुः।
१ गतिः। २ वृद्धिः। पूर्त्तिः। ३ हिंसा।
४ जीवनम्। वृत्तिः, वो। तीति। तवी-
ति, पा ७, ३, ८५। तुतः। तुवीतः।
तुवन्ति। तुताव। तोता। तोषति।
अतीषीत्।

तुज्—भ्रा, प। हिंसा। तोजति।
तुञ्ज्—तुजि, भ्रा, प। १ पालनम्।
२ बलम्। ३ हिंसा। ४ जीवनम्, वो।
५ याच्ञा, वो। तुञ्जति। तुतुञ्ज।
तुञ्जिता। अतुञ्जीत्। तुङ्गः। तुजि,
(कृप) चु, प। दौर्षिः। तुजि, चु, प।
१ हिंसा। २ बलम्। ३ दानम्। ४ वासः।
तुञ्जयति। तुञ्जति। तोजयतीति
केचित्। एवं सजि, लञ्जयति।

तुट्—तु, प। कलहकरणम्।
तुटति। तुतोट। तुटिता। अतु-
टीत्।

तुड्—तुड्, भ्रा, प। तुड्, तु, प।
तोडनम्। दारणम्। भेदः। हिंसा।
तोडति। तुनोड। तोडिता। तुडति।
तुडिता। अतुड्डीत्।

तुड्ड्—भ्रा, प वो। अनादरः।
तुण्—तु, प। कुटिलीकरणम्।
तुणति। तुतोण तोणिता। अतो-
णीत्।

तुण्ड्—तुडि, भ्रा, आ, वो। बधः।
निपीडनम्। तुण्डते प्रायं पिका,
दुर्गा।

तुत्य—चु, प। अदन्तः। आवरणम्।
तुत्ययति। तुत्यापयति, वो। पांश-
दिशां मुखमतुत्ययदुत्यितोऽद्रेः, मा, ५,
११।

तुट्—तु, उ। व्यथनम्।
पीडनम्। ताडनम्। लट् तुदति।
०ते, पा ३, १, ७७। तुदसि समीपि
वाक्शरेः, भारत। अतुदन् शक्तिभि-
द्वंदम्, भ १७, १२। लिट् तुतोद।
तुतोदिथ। तुतुदे। तुतोद गदयारिम्,
भ १४, ८१। लुट् तोत्ता। लृट् तोत्स्यति।
०ते। लुङ् अतीक्षीत्। अतीत्ताम्। अ-
तीत्सुः। अतुत्त। अतुत्साताम्। अतु-
त्सत। अतीत्सुः शूलैः, भ १५, ४। सन्
तुतुत्सति। ०ते। यङ् तोतुद्यते। तोतो-
त्ति। णिच् तोदयति। अतूतुदत्।
तुत्त्वा। तुन्नः। तोदः। तोत्तम्।
विधुनुदः। कर्मसु निस्तुतोद (व्यथ-
यामास), भ्रा १७, ४३। अरुनुदः
तुन्द (वन्द)।

तुप्—तुफ, भ्वा, प। हिंसा।

तु, प। १ हिंसा। २ क्लेशः, वो।
तोपति। तुपति। तोफति। तुफति।
तुम्फति, वो।

तुभ्—भ्वा, आ, दि, क्रा, प।

हिंसा। बधः। लट् तोभते। तुभ्यति।
तुभ्राति। तुभ्रीतः। तुभ्रन्ति। मुष्टि-
नाऽतुभ्रात्, भ १७, ७८। अश्वानतु-
भ्रात्, भ १७, ८०। लिट् तुतोभ।
तुतुमे। लुट् तोभिता। लुङ् भ्वा, अतु-
भत्। अतोभिष्ट। दि, अतुभत्। क्रा, अतोभीत्।

तुम्प, तुम्फ, तुन्प, तुन्फ, भ्वा, प।

हिंसा। तु, प। १ हिंसा। २ क्लेशः,
वो। तुम्पति। तुम्फति। प्रस्तुम्पति गौः,
पा ६, १, १५। न यङ् लुकि, प्रतोतु-
म्प्यति।

तुस्व—तुबि, भ्वा, प। अर्दनम्।

पीडनम्। तुस्वति। तुबि, चु, प।
१ अर्दनम्। २ अदर्शनम्। तुस्वयति।
तुपि, तुम्पति। तुम्पयतीत्येके।

तुर्ब—तुर्बी (उर्बी), भ्वा, प।

इननम्। तूर्बति। तत्तूर्ब। तूर्बिता।
(ई) तूर्णम्। क्तिप् तूः तुरी।

तुल्—चु, प। उन्मानम्।

परिमाणम्। तोलयति, तोलयति
काञ्चनं वणिक्, दुर्गा। तोलति, वो।
यस्तोलयति दारिद्र्यकर्दमे पतितान्,
कवि २०४। अतुलत्। पृथिवी तोल-
यिष्यते (जङ्घं क्षेप्यते), भ १६, १६।
तुलयति, तुलना, इत्यादी तुलाशब्दात्
णिच्, की १७३। त्वदीयं सौन्दर्यं
तुहिनगिरिकन्धे! तुलयितुम् इति
शृङ्गरोक्तम्। रामे रुद्रयरासनं तुलयति,

महाना १, ३१। अन्तःसारं घनं तुल-
यितुं नानिलः शक्यति त्वाम्। मेघ-
२०। तोलितम्। तोलनम्। उद्-
उत्तोलनम्। ऊर्ध्वनयनम्।

तुष्—दि, प। प्रीतिः। तुष्टिः।

लट् तुष्यति। तुष्यन्ति ब्राह्मणा
नित्यम्, कवि १४८। लिट् तुतोष।
तुतुषतुः। तुतोषिष। तुतोष इत्तंहा
२३, ६४। तुतुषुर्वानराः सर्वे, भ १४,
११३। लुट् तोष्ट। तोष्टा च भरतः
परम्, भ २२, १४। लृट् तोक्षति।
स्वयम्भूः कस्य तोक्षति, भ १६, ३।
लुङ् अतुषत्। अतुषत् कुम्भकर्णः, भ
१५, ८। सन् तुतुक्षति। यङ् तोतुष्यते।
तोतोष्टि। णिच् तोषयति। अतुतुषत्।
गुरून् सम्यगतुतुषः, भ ६, ६८। मूख्येन
तोषयेदेनमाधिस्तोनोऽन्यथा भवेत्,
मनु ८, १४४। प्र, परि—परितोषः।
प्रतुष्यति श्रोत्रमुखैरपथ्यैः, भ १२,
८३। सम्—सन्तोषः। भोजनविशेषे-
र्वायसं सन्तोष्य, हितो।

तुस्—भ्वा, प। शब्दः।

तोसति। तुतास। तोसिता। अतो-
सीत्।

तुह्—तुहिर (उहिर) भ्वा, प।

अर्दनम्। बधः, वो। तोहति। अतु-
हत्। अतोहीत्।

तूङ्—तूङ्, भ्वा, प, वो। अनादुरः।

तूङ् (तुङ्) भ्वा, प। तोङनम्। दार-
णम्।

तूण, चु, प, वो। अदकाः। सङ्कोचः।

तूणयति। अतुतूणत्। तूणः।

तूण—चु, प, वो। सङ्कोचः।

तूण, चु, आ। पूरणम्। तूणयति। ०ते।

तूर—तूरी, दि, आ १ खरा ।
२ हिंसा । तूर्यते, तूर्यते न क्वचित्
कार्यं, कवि २५५ । तुतूर । (ई) तूर्यः ।

तूल—भा, प । निष्कर्षः ।

निष्कोषणम् । अन्तर्गतस्य बहिर्निः-
सारणम् । तूलति । तुतूल । अतूलीत् ।
तूल, चु, प, वो । परिमाणम् । तूल-
यति काञ्चनं बणिक् । तूलयत्यपि देवेन्द्रं
संग्रामे भुजविक्रमात्, कवि २०४ ।
तूल, चु, आ । पूरणम् । तूलयते ।
तूलो । तूलिका ।

तूष—भा, प । तुष्टिः ।

तूषति । तूषन्ति कुलदेवताः, कवि
१४८ । तुतूष । तूषिता । अतूषीत् ।

लृच्—भा, प । गतिः ।

लृचति । लृचत् । लृचिता । अलृचीत् ।

लृण्—लृणु, त, उ । भक्षणम् ।

तर्णीति । तर्णते (लृणोति, लृणुते) ।
बर्हीषि तर्णीति । हरिणी लृणुते लृणम्,
अनर्घं ३५ । लृणोति शास्त्रं युद्धे,
कवि ७४ । (उ) तर्णिता, लृत्वा । लृतः ।
तर्णकः । लृणम् ।

लृट्—उलटिर्, क, उ । हिंसा ।

२ अनादरः । लृट् लृणन्ति । लृन्ते ।
भूतिं लृणन्ति यक्षाणाम्, भ ६, ३८ ।
हि लृम्भि । लृङ् लृन्त्यात् । लृन्दीत् ।
लृङ् अलृणत् । अलृन्ताम् । अलृन्दन् ।
अलृणदम् । अलृन्त । लृट् ततर्द, रथा-
श्वान् रिपोस्तर्दं शशिना, भ १४,
१०८ । लृट्दे । लृट्दिषे । लृट्ळे, पा
७, २, ५७ । लृट् तर्दिता । लृट् तर्दि-
ष्यति । ०ते । तर्त्स्यति । ०ते । लृङ्
अतर्दिष्यत् । ०त । अतर्त्स्यत् । ०त ।

लृङ् (इर्) अतदत् । अतर्दीत् । अतर्दि-
ष्टाम् । अतर्दिषुः । अतर्दिष्ट । अरिसत-
र्दिषुः, भ १५, ४४ । सन् तितर्दिषति ।
०ते । यङ् तरीलृच्यते । तरीतर्त्सि ।
सन् तिलृच्यति । ०ते । तर्दयति । अतो-
लृदत् । (उ) तर्दिता, लृत्वा । लृणम् ।
वि—ताडनम् । मर्माणि च वितर्त्स्यति
भ १६, १५ ।

लृप्—दि, प । १ प्रीणनम् ।

तर्पणम् । २ लृप्तिः । लृप्तोभावः । लृप्,
स्वा, प । प्रीणनम् । लृट् लृप्यति ।
लृप्नोति, पा ८, ४, ४८ । लृप्नुतः । लृप्-
वन्ति । नाग्निस्तृप्यति काष्ठानाम् । को न
लृप्यति वित्तेन, हितो । कथयस्व न हि
लृप्यामि, भारत । स्यन्दीनि लृप्यतु
मधूनि पिबान्नवायम्, नै १४, १०८ ।
यस्मृप्रोति पितृन्, कवि १० । दातुं
लृप्यति योधनम्, कवि १५४ । लिङ्
लृप्नुयात् । लृङ् अलृप्नोत् । लिट् तर्पं,
तलृपतुः । तर्पिथ, तलृपथ, तर्पथ ।
तलृपिव, तलृप्य । लृट् तर्पिता, तर्प्ता,
व्रप्ता, पा ६, १, ५८ । ७, २, ४५ ।
लृट् तर्पिष्यति, तलृप्ति, तलृप्ति,
वर्प्यति । स्वादिः सेट् तर्पिता । अद्य
तलृप्ति मांसादाः, भ १६, २८ । लृङ्
अतर्पीत्, अतार्पीत्, अत्रापसीत् ।
अलृपत् । अतर्पिष्टाम्, अतार्प्ताम्, अत्रा-
प्ताम्, अलृपताम् । पितृन्तार्पीत् प-
रक्ततोयेः, भ २, ५२ । प्राशौचचाटपत्,
भ १५, २८ । नातासोर्दि भक्षयन्, भ १५,
४८ । सन् तितर्पिषति, तिलृप्ति । यङ्
तरीलृच्यते । तरीतर्त्सि । णिच् तर्पयति ।
अतोऽलृपत्, अततर्पत् । लृप्, चु, प ।
१ लृप्तिः । २ प्रीणनम् । ३ स्यन्दीपनम् ।
तर्पयति । तर्पति । तर्पिता । लृप्तिः ।
लृप्तिः । तर्पणम् । यस्मिन्तर्पयतीव यः

कवि १५४। इविषा योऽग्निचयं तर्पति
देवांस्तर्पयति प्रियोपकरणैः, कवि
१०। अप—अपतर्पणम्। भोजनाभावः।
आ—आतर्पणम्। प्रौढणम्। आलेपनम्।
परि—सम्यक्त्वमिः। परिहृतिः।
सम्—सन्तर्पणम्। यावन्नराग्नेर्न रिपुः
शवाद्यान् सन्तर्पयति, भ १२, ७५।

हृप्—हृफ्—तु, प। हृतिः।
हृपति। हृफति। तर्पिता। अतर्पीत्,
कौ १५१।

हम्प्—हम्फ्, हन्प्, हन्फ्, तु, प।
हृतिः। हम्पति, हम्फति। नलोपेऽपि
नुम्, कौ १५१। हपति हफति, वो।
तहम्फ्। अहम्फोत्।

हृष्—हृष्टप्, दि, प। हृणा।
पिपासा। आकाङ्क्षा। हृथति। ततर्षं।
तहृषतुः। तर्षिता। तर्षिष्यति।
अहृषत्। अतर्षीत्, वो। क्षताश्च
कपयोऽहृषन्, भ १५, ५१। सन् तितर्षि-
षति। यङ् तरौहृष्यते। णिच् तर्षयति।
अतौहृषत्। हृषित्वा, तर्षित्वा, पा
१, २, २५। हृषित्वाऽग्निशं स्नादु पिबन्तम्,
भ ७, १०६। हृषितः। तर्षः। हृणा।
हृणक्। अनु—अभिलाषः।

हृह्—हृह्, तु, प। हृह्, रु, प।

हिंसा। बधः। लट् हृहति। हृणेदि,
पा ७, ३, ८२। हृण्टः। हृहन्ति।
हृणेदि। हृणेद्भि, भ ६, ३८। लोट्
हृण्टु। हृण्टि। हृणहानि। हृण्टु
रामः, भ १, १८। हृणहानि दुराचारा
राक्षसौ, भ २०, ३। लिङ् हृह्यात्।
लङ् अहृनेट्। अहृण्टाम्। अहृहन्।
अहृणहम्। अहृण्टे अहृणू, भ १७,
१५। अहृहंसोमरै, भ १७, १२।

लिट् ततर्हं। तहृहत्। ततर्हिथ, ततर्हं।
लुट् तर्हिता, तर्हो। रु, तर्हिता।
लृट् तर्हिष्यति, तर्ह्यति। लुङ् अहृ-
चत्, अतर्हीत्। रु, अतर्हीत्। सन्
तितर्हति। तितर्हिषति। यङ् तरौहृष्यते।
तरीतर्दि। णिच् तर्हयति। अततर्हत्।
अतौहृहत्, पा ७, ४, ७। तर्हित्वा,
हृह्। हृहः, हृहः सौमित्रप्रतिभिः,
भ १४, ३५।

हृह्—हृह् (हृह्) तु, प।
हिंसा। हृहति। नलोपेऽपि नुम्
कौ १५१। हृहति, वो। तहृह्।
हृहिता, हृह्यात्। हृहिष्यति, हृह्याति।
आशिषि, हृह्यात्। अहृहीत्, अता-
र्ह्चीत्। अहृहिष्टाम्, अतार्ह्ष्टाम्।
अहृहिषुः, अतार्ह्चुः। सन् तितर्हति,
तितर्हिषति।

तृ—स्वा, प। १ श्रवणम्।
जलोपरिस्थितिः। २ तरणम्। अति-
क्रमणम्। उत्तरणम्। ३ अभिभवः, वो।
लट् तरति, तरति सकलदुःखं वारुनं
भावयेद् यः, दुर्गा। न बाह्व्यां नदीं
तरेत्, मनु ४, ७७। लिट् ततार।
तेरतुः, पा ६, ४, १२२। तेरिथ। लुट्
तरिता, तरीता, पा ७, २, ३८। लृट्
तरिष्यति, तरीष्यति। शिला तरिष्य-
त्युदके न पर्णम्, भ १२, ७७। मच्चित्तः
सर्वदुर्गाणि मत्प्रसादात्तरिष्यसि, गौ
१८, ५८। आशिषि, तीर्थ्यात्। लुङ्
अतारीत् अतारिष्टाम्। अतारिषुः।
सन् तितरिषति, तितरीषति, तितरीषति।
पा ७, २, ४१। यङ् तीर्थ्यते।
तातर्त्ति। णिच् तारयति। अतौतरत्।
तीर्त्वा। तीर्थ्य। तीर्णं, कच्छं तीर्णं,
र १४, ६। तरणम्। तरितुम्, तरीतुम्,
तर्त्तुम्। तरितव्यम्, तरीतव्यम्।

तर्कमिति केचित् । तरः । आतरः ।
 अति—अतिक्रमः । अतितरन्त्येव सृत्वं
 श्रुतिपरायणाः, गी १३, २५ । अव—
 अवतरणम् । रथादवततार, र १, ५५ ।
 विमानं ज्योतिष्यथादवततार, र १३,
 ६८ । खभुजादवतारिता धूः, र १,
 ३४ । अङ्गराजादवतार्यं चक्षुः, र ६,
 ३० । उद्—उत्तरणम् । उत्तेरुर्नदान्,
 भ ७, ५५ । ६, ८५ । उदतारौदुदन्वन्तम्,
 भ १५, १० । णिच् (उहमनम्)
 भञ्जानभुक्तमुत्तार्य, मनु ११, १६० ।
 निर्—निस्तारः । अतिक्रमः । क्रमेण
 निस्तोर्थं च दोहदव्यथाम्, र ३, ७ ।
 आपदं निस्तरेद् यथा, भारत । निस्ता-
 रयति दुर्गात्, मनु ३, ८८ । प्र—णिच्
 प्रतारणा । वि—वितरणम् । दानम् ।
 सम—सन्तरणम् । उत्तरणम् । सर्वं
 ज्ञानम्वेनैव वृजिनं सन्तरिष्यसि, गी ४,
 ३६ । दोहद्व एनं सन्तारयति पौत्रवत्,
 मनु ८, १३८ ।

लेज्—भा, प । पालनम् । तेजति ।
 तेप्—तेष्ट (तिष्ट) भा, आ ।

१ चरणम् । श्रुतिः । २ कम्पनम् । तेप-
 ते । तेपन्ते यस्य वक्त्रेन्दोर्लावण्यामृत-
 विन्दवः, कवि १६६ । संवीच्य तेपते
 स्त्रीणां वपुः, कवि १६६ । तितेपे । ते-
 पिता । देपते इत्येके ।

तेव्—तेव, भा, आ । १ क्रीडनम् ।
 २ रोदनमिति मष्टमङ्गः । तेवते ।
 तोड्—तोड्, वो । भा, प । अनादरः ।
 त्यज्—भा, प । हानिः । त्यागः ।

खट्—त्यजति । त्यज् चोभम्, भ ५,
 २३ । बाणमत्यजत्, भ ६, १२२ । लिट्
 तत्याज । तत्यजत् । तत्यजिथ, तत्य-
 कथ । तत्यजिव । लुट्—त्यक्ता । लृट्

त्यज्यति । लुङ्—अत्याचीत् । अत्याक्ताम् ।
 अत्याहुः । अत्याक्तामायुधानीकम्, भ
 १५, ११३ । सन् तित्यजति । यङ्—तात्य-
 ज्यते । तात्यजति । त्याजयति । तं प्राचे-
 रतित्यजत्, भ १५, १२० । त्यक्ता ।
 त्यक्तः । त्यागः । त्यक्तव्यम् । त्यागिमम् ।
 त्याज्यः । परि—परित्यागः । वर्जनम् ।
 कस्तस्य धर्मदारपरित्यागिनो नाम
 कौर्त्तयिष्यति, अकु टी ७, ८८ । सन्,
 वर्जनम् । सन्त्याजयाञ्चकार सीताम्,
 भ ५, १०४ ।

वख्—(इख्) भा, प । गतिः । वखति ।
 वङ्—व्रक (कक) भा, आ । गतिः ।
 वङ्—‘वखि’ (इख्) भा, प । गतिः ।
 वङ्—व्रगि, वो, भा, प । गतिः ।
 वन्द्—वदि, भा, प । चेष्टा । वन्दति ।

वप्—वपूष्, भा, आ । लज्जा ।

खट्—वपते । लिट्—व्रेपे, पा ६, ४,
 १२२ । व्रेपाते । लुट्—व्रपिता, व्रप्ता ।
 लृट्—व्रपिष्यते, व्रप्सते । आशिषि, व्रपि-
 षोष्टि, व्रप्षोष्टि । लुङ्—अव्रपिष्ट, अव्रप्त ।
 अव्रपिषाताम्, अव्रप्साताम् । अव्रपिषत,
 अव्रप्सत । सन् तिव्रपिषते, तिव्रप्सते ।
 यङ्—ताव्रप्यते । ताव्रप्ति । णिच्—वप-
 यति । व्रापयति । अतव्रपत् । (घ) व्रपा ।
 व्रसः । अप—अपव्रपा । लज्जा सापव-
 पाऽन्यत इत्यमरः । बलैरपव्रेपे, भ १४,
 ८४ । हृदयमपव्रपते, उत्तर १७२ ।

वस्—वसी, दि, प । उद्देगः ।

व्रासः । खट्—वस्यति, व्रसति, पा ३,
 १, ५० । व्रसति कः सति नाश्रयवा-
 धने, नै ४, १६ । वस्यन्ति शत्रवो
 यस्मात् व्रसन्ति परदारगाः, कवि
 १०६ । तव्रास । तव्रसतुः, व्रसतुः । तव्र

सिथ, त्रैसिथ, पा ६, ४, १२४। लुट्
त्रसिता। लुट् त्रसिष्यति। लुङ् अत्रा-
सौत्, अत्रसौत्। आ त्रसी, भ ८,
११८। कपेरत्रासिषुर्नादात्, भ ८,
११। सन् त्रिष्वसिषति। यङ् ताव-
स्यते। तावस्ति। णिच् तासयति। अति-
त्रसत्। त्रस्, चु, प। १ धारणम्।
२ ग्रहणम्। ३ वारणम्। बधः, वो। त्रास-
यति। (ई) त्रस्तः। त्रस्तुः। त्रासः।
त्रस्यन् वैरायमाणेभ्यः, भ ५, ७५। वि,
सम्—मयम्। मन्तवसुर्द्विषः, भ १४,
३८। सन्तासयाञ्चकारारिम्, भ ५,
१०४।

त्रम्—त्रसि (कुप) चु, प। दीप्तिः।

‘त्रा’—अटा, प। रक्षणम्।

त्राति। कैश्चिददादौ त्रा इति पठ्यते।
तेन त्राहीति संचिप्तसारम्। अत्रांस्त्रा-
हीति सुश्रवो धम्।

तुट्—तु, प। छेदनम्। भेंटः।

विदीर्णभावः। तुव्यति, तुटति, पा
३, १, ७०। यावन्मम दन्ता न तुव्यन्ति
तावत्तव पाशं छिनत्ति, इति। तुटन्ति
सर्वसन्देहांस्तुव्यन्ति ग्रन्थयो हृदि, कवि
३८। तुवोट। तुवुटतुः। तुटिता।
अतुटीत्। तुट्, चु, आ। छेदनम्।
त्रोटयते। तुटितम्। तुव्यज्ञोमधनुः,
महाना १, ३७।

तुप्—तुप्—तुम्—तुम्—

तुन्प, तुन्फ, (तुप) भा. प।
हिंसा। त्रोपति। त्रोफति। तुम्पति।
तुम्फति।

त्रै—त्रैङ्, भा, आ। पालनम्।

त्राणम्। रक्षणम्। त्रट् त्रायते।
त्रायते वर्णधर्मश्च, कवि ४०। त्रायते
मुह्यतो भयात्, गौ २, ४०। पुनः

नरकात् त्रायते पितरं सुतः, मनु ८,
१३८। तत्रे। त्राता त्रायते।
अत्रास्त। अत्रायाताम्। अत्रासत।
द्रुतमत्रास्त सुश्रीवो भ्रातृव्यं यः, बृहत् १,
भ १५, १२०। मा न त्रास्याः कृतां
पुरम्, भ १२। परि—परित्राणम्। रक्ष-
णम्। त्रातः, त्राणः, पा ८, २, ५६।

त्रौक्—त्रौक् (कक्) भा, आ।

गतिः। त्रौकते। त्रौकिते। त्रौकिता।
अत्रौकिष्ट। त्रौकिकपते। तोत्रौक्यते।
त्रौकयति।

त्वच्—त्वच् (तच्) भा, पा।

तच्चणम्। तनूकरणम्। अश्रीकरणम्।
त्वच्चति काष्ठं तच्चा, दुर्गा। तत्वच्।
त्वच्चिता, त्वष्टा। त्वच्चिष्यति, त्वच्चति।
अत्वाचीत्, अत्वचीत्। त्वच् त्वच्ने
तच्चबत्, वो।

त्वङ्—त्वङि, भा, प। कम्पः।

त्वङि (अङि) भा, प। गतिः।
त्वङ्गति।

त्वच्—तु, प। संवरणम्।

आच्छादनम्। त्वचति। त्वक्।
त्वच्च—त्वन्चु (तन्चु) भा, प। गतिः।
त्वन्चु, व, प, वो। सङ्कोचः। त्वच्चति,
त्वन्नाह। तत्वच्च। त्वच्चिता। त्वच्चित्वा,
त्वक्ता।

त्वर—जित्वरा, भा, आ। त्वरा।

वेगः। सञ्चमः। त्वरते, त्वरंती धर्म
एव यः, कवि २५५। त्वरस्व वल्ले।
उत्तर २४०। तत्त्वरे। नानुनेतुम-
बलाः स तत्त्वरे। त्वरिता। अत्वरिष्ट।
निन्तु त्वरिष्टाणीन्, भ १५, ४८।
निन्तु त्वरिषते। यङ् तात्वर्थ्यते
नाना, पा १, १, १००।

त्वरयति । दूतास्वरयन्ति माम्, रामा ।
अतत्वरत्, पा ७, ४, ८५ । अतत्वरतां
योद्धुम्, म १५, ६० । त्वरितः, तूर्णः,
पा ७, २, २८० । त्वरा ।

त्विष्—भा, उ । दीप्तिः ।

उज्ज्वलीभावः । त्वेषति । ०ते ।
तित्वेष । तित्विषे । वानरास्त्विषुः,
म १४, ७० । त्वेष्टा । त्वेक्षति । ०ते ।
आशिषि, त्विष्यात् । त्विचीष्ट । अत्वि-
क्षत् । ०ते । तित्विचति । ०त । तेत्वि-
क्षते । तेत्वेष्टि । त्वेषयति । अति-
त्विषत् । अव—निवासदानदीप्तिषु ।
अवत्वेषति । ०ते । (निवसति ददाति
दीप्यते वा), दुर्गा । दाननिरसनयोरिति
प्रदीपः ।

त्सर—भा, प । कृद्गतिः ।

कपटगमनम् । लट् त्सरति । लङ्
अत्सरत् । लिट् तत्सार । तत्सरतुः ।
लुट् त्सरिता । लृट् त्सरिष्यति । लुङ्
अत्सारोत् । अत्सारिष्टाम् । अत्सारिषुः ।
त्सरः ।

(थ)

थुङ्—तु, प । संवरणम् ।

आच्छादनम् । थुङति । तुथोड ।
थुङिता । अथुडीत् । लेखनवत् थोडन-
मपि । थुङ्, थुङति । थुङ्, थुङति ।
थुङ्, थुङति ।

थुर्व—थुर्वी (उर्वी) भा, प ।

ईननम् । थुर्वति । (ई) थूर्णम् ।

(ट)

दक्ष—भा, आ । १ वृद्धिः । २ वेगः ।

शौघकरणम् । दक्षते, दक्षते सर्व-
कार्येषु कुलं दक्षयते हिषाम्, कवि
२६६ । ददक्षे । दक्षिता । अदक्षिष्ट ।

णिच् दक्षयति । अददक्षत् । कर्मणि,
अदक्षि, अदाक्षि । गतिहिंसनयोः
घटादिः को ८२ । दक्षः । दक्षा ।
दक्षिणा ।

दध्—स्वा, प । घातनम् ।

पालनम् । दध्नाति । कान्दसोऽयम्,
को १४८ । वीपदेवस्तु भाषायामपि
पठितवान् ।

दङ्—दधि, भा, प । १ पालनम् ।
२ वर्जनम् । दङ्गति । दङ्गिता ।

दण्ड—अदन्तः । चु, प ।

दण्डनिपातनम् । दण्डयति, दण्डा-
पयति, वो । तान् सङ्गसङ्ग दण्डयेत्,
मनु ८, २३४ । कौटसाख्यं कुर्वाणान्
दण्डयित्वा प्रवासयेत्, मनु ८, १२३ ।
अनृतन्तु वदन् दण्डाः स्ववित्तस्यांशमष्ट-
मम्, मनु ८, ३६ ।

दद—भा, आ । १ दानम् ।

२ धारणम्, वो । ददते, ददते द्रविणं
ब्राह्मणेभ्यो यः, कवि १७५ । विट्
विटपमसुं ददस्व तस्मै, मा ७, ५३ ।
दददे, पा ६, ४, १२७ । ददिता ।
अददिष्ट ।

दध्—भा, आ । १ धारणम् ।

२ दानम्, वो । दधते, दधते यः सदा-
चारम्, कवि १७४ । देधे । दधिता ।

दन्—दवि, भा, प, वो । गतिः ।

दन्वति । ददन्व । दन्विता । अदन्वीत् ।

दम्—दम्—दभि, चु, प, वो ।

प्रेरणम् । दभि, चु, आ, वो । राशौ
करणम् । दाभयति । दम्भयति । ०ते ।
दभिर्धातुप्रपठितोऽपि वार्त्तिकवशात्
स्वीकार्यः । खत् दाभ्यः, को ३१२ ।

(१) दम्भ—दन्भु, स्वा, प। दम्भः ।
परवच्चतहेतुव्यापारः । गर्वः । दम्भो-
ति । ददम्भ । ददम्भतुः, देभतुः, कौ
१४८ । दम्भिता । दम्भिष्यति । दम्भ्यात् ।
अदम्भीत्, अदम्भिष्टाम् । गजालातैर-
दम्भिषुः (दम्भवन्तः), भ १५, ३५ । सन्
दिदम्भिष्यति, पा ७, २, ४८ ।
धिष्यति, धोष्यति, पा ७, ४, ५६ ।
भूयस्व धिष्णुमाह्वय राजपुत्रं दिद-
म्भिषुः, भ ८, ३३ । यङ् दादभ्यति ।
दादम्भि । णिच् दम्भयति । अदद-
म्भत् । (७) दम्भित्वा, दब्ध्वा । दम्भः ।

दम्—दमु, दि, प। १ उपशमः ।
शान्तीभावः । २ शान्तीकरणम् । शास-
नम् । दमनम् । लट् दास्यति पा ७,
३, ७४ । यमो दास्यति, राजसान्, भ
१८, २० । लिट् ददाम् । देमतुः । लुट्
दमिता । लुङ् अदमत् (अदमत्,
अदमौत्, वो) जानुभ्यामदमच्चान्यान्,
भ १५, ३७ । णिच् दमयति । ०ते, पा
१, ३, ८८ । (७) दमित्वा, दान्त्वा, पा
७, २, ५६ । दान्तः । णिच् दान्तः,
दमितः, पा ७, २, २७ । अदान्तास्त्रि-
दशैरपि, भ ८, १८ । तमुश्रिया क्रम-
नीयतामदं दमयन्ती, नै २, १८ ।
दमी, पा ३, २, १४१ । प्र—दमनम् ।
प्रादमयन्त वन्धः पुष्पेषुम्, भ ८, ६३ ।

दय—भा, आ । १ दानम् ।

२ गमनम् । ३ रक्षणम् । ४ हिंसा । ५
आदानम् । ग्रहणम् । ६ दया । अनु-
कम्पा । लट् दयते । दयते दीनं दया-
लुः, दुर्गा । तेषां दयसे न कस्मात्, भ
२, ३३ । योऽर्थिभ्यो दयते धनम्, कुवि
८४ । सर्पिषो दयते । लिट् दयाचक्रे,
पा ३, १, ३७ । दयाचक्रे न राजसः

भ ५, १०६ । लुट् दयिता । लृट् दयि-
ष्यति । लुङ् अदयिष्ट । अदयिषाताम् ।
अदयिषत । स्वेषामप्यदयिष्ट न, भ
१५, ६३ । दयिता । दया । रामस्य दय-
मानः, भ ८, ११८ । न गजा नयजा
दयिता दयिता (इष्टा रक्षिताः), भ
१०, ८ । दया ।

दरिद्रा—अदा, प। दुर्गतिः ।

क्षेत्रेनावस्थानम् । अकिञ्चनोभावः ।
लट् दरिद्राति । दरिद्रितः । दरिद्रात,
पा ६, ४, ११२, ११४ । दरिद्राति यथा
हरिः, भ ५, ८६ । नेदानीं शक्रयक्षेन्द्रौ
दरिद्रितः, भ १८, ३१ । उपर्युपरि प-
श्यन्तः सर्व एव दरिद्रित, हितो । लिङ्
दरिद्रियात् । लङ् अदरिद्रात् । ० द्वि-
ताम् । ० दुः । लिट् दरिद्राश्चकार ।
ददरिद्रौ (ददरिद्र, वो) तन्निर्मूलम्,
कौ १२५ । ददरिद्रतुः । लृट् दरिद्रिता ।
लृट् दरिद्रिष्यति । आशिषि, दरि-
द्रात् । लुङ् अदरिद्रौत्, अदरिद्रा-
सीत् । अदरिद्रिष्टाम्, अदरिद्रासि-
ष्टाम् । अदरिद्रिषुः, अदरिद्रासिषुः ।
भावे, अदरिद्रि, अदरिद्रायि । सन्
दिदरिद्रिषति, दिदरिद्रासति । णिच्
दरिद्रयति । क्त दरिद्रितः । अच् दरिद्रः,
दरिद्रायकः । दरिद्राणम् । लिङ्
दरिद्रिता, कौ ३१६ । दरिद्रणीयम् ।
कथं ददरिद्रान्, ददरिद्रावानित्येके ।

दल्—भा, प। १ विप्रक्षणम् ।

भेदः । विदारणम् । २ विदीर्णोभावः ।
विकसनम् । लट् दलति, दलति सा हृदि
विरहभरेण, गीतगो, ७, ३५ । लिट्
ददाल । दलतुः । ददाल भूः, भ १४,
२० । लृट् दलिता । लृट् दलिष्यति ।
लुङ् अदालीत् । अदालिष्टाम् । अदा-

लिपुः शिलादेहे, भ १५, ३८। णिच्
दलयति (दालयति, वो)। दलयन्त्यौ
कुलञ्जाभृतः, महाना १, ३३। दल्
चु, प। भेदः। दालयति। मुष्टिनादा-
लयत्तस्य मूर्धानम् भ १७, ७८। द-
लितः। दलनम्। दाबः। कुडालः।
दाडिमम्। दलञ्चण्डीशचाप—, म-
हाना १, ३६। वि—भेदः। विकाशः।
त्वदिषुभिर्वदलिष्यद् वञ्चोऽपि, नै ४,
८८। दरविदलितमल्ली, गीतगो १,
३६। श्रेफालिकां विदलितामवलोक्य
तन्वी।

दंश—दन्श, भा, प। दंशनम्।

दन्तव्यापारः। लट् दशति, पा ३,
४, २५। पदासृगन्तं दशति द्विजिह्वः,
र १४, ४। दशति विस्वफरं शकशा-
वकः, दुर्गा। विस्वाधरं दशसि चेद
भ्रमर प्रियायाः, शकु ६, १४५। लिट्
ददंश। ददंशतुः। ददशतुः वो। ददं-
शित्य, ददंष्ट। लुट् दंष्ट। लृट् दह-
ञ्चति। प्राशिशि, दश्यात्। लुङ्
अदाह्णीत्। अदाह्णाम्। अदाह्णुः,
अदाह्णदशनं, भ १५, ४। १७, १३।
कर्मणि, दश्यते। अदंशि। सन् दिद-
हति। यङ् (भावगर्हायाम्) दन्द-
श्यते, पा ७, ४, ८६। दंदंशीति। दन्द-
ष्टि। दंदंष्टि, दंदंशीति वो। णिच्
दंशयति। अददंशत्। दशि, चु, पा।
१ दंशनम्। २ दर्शनम्। दंशयते, दंश-
ति। आकुसुमीयमालनेपदं णिच्स-
न्धियोगेनेवेति व्याख्यातारः। नखो-
पस्तु भ्वादेरेव, की १७६। नाहिर्दंश-
यते कश्चिद्विर्या गरुडाख्यया, कवि
२०५। भट्टमल्लमते दंशनमिह सन्नाहः
तेन अदंशयन्नरचितशौर्यदंशनास्तनूः,
मा १७, २१। केचित् तु सुरादिवभय-

पदीषु पठन्ति (टीका)। दशि (कुप)
चु, प। दौसिः। दंशयति। दष्टः।
दंशनम्।

दस्—दसु (तसु) दि, प। १ चयः।
वस्तुहानिः। २ उत्क्षेपणम्, वो।
दस्यति। ददास। दसिता। अदसत्।
अदासीत्, वो। दस् (दंसु)।

दंस्—दसि, चु, प, वो। दौसिः।
दसि, चु, आ। १ दर्शनम्। २ दंशनम्,
सन्नाहः, दन्तव्यापारश्च। दंसयति।
०ते। दंसति। दस—इति कश्चिद्
दासंयते।

दह—भा, प। भस्मीकरणम्।

दाहः। सन्तापः। लट् दहति, मद-
नानलो दहति मम मानसम्, गीतगो
१०, २। लिट् ददाह। देहत्। देहिष्य,
ददग्ध। लुट् दग्धा। लुट् धञ्चति।
क्रुध्यन् कुलं धञ्चति विप्रवाहः, भ १,
२३। लुङ् अधासीत्। अदाग्याम्।
अधाचुः। दृष्टात्रासीदिव द्विषः, भ १५,
२२। कर्मणि, दह्यते। अदाहि। शरीरं
मे दह्यते मदनाग्निना, महाना ४,
२८। शोकेन देहे जनता, भ ३, ११।
सन् दिधञ्चति। यङ् (भावगर्हायाम्)
दन्दह्यते, पा ७, ४, ८६। दन्दशि।
यत्तु दन्दह्यते लोकम्, मा २, ११।
णिच् दाहयति। अदौदहत्। दग्धः।
दग्धः। दाहः। दहनम्। निर—दाहः।
प्रणाशः। सन्तापः। एनो निर्दहन्त्याश
तपसा, मनु ११, २४१।

दह—दहि, चु, प, वो। १ दाहः।

२ दौसिः। दंशयति।

दा—दाण, भा, प, डुदाज्, ह्रा, उ।
दानम्। वितरणम्। लट् यञ्चति,
पा ७, ३, ७८। ददाति। दत्तः, दद-
ति। दत्ते। ददते ब्राह्मण-

आशिषः, कवि १७५। लिङ् दद्यात्।
 ददौ। हि, देहि, पा ६, ४, ११८।
 ख, दत्ख। वाचं देहि, भ ६, १८।
 भयानि दत्त सौतायै, भ ८, ८६। लङ्
 अददात्। अदत्ताम्। अददुः। अदत्त।
 रत्नानि दददुर्गाय, भ १७, ५३।
 लिङ् ददौ। ददिय, ददाय। ददे।
 अस्त्रजातं तस्मै ददौ, भ २, २२। लुट्
 दाता। लृट् दास्यति। ०ते। आशिषि,
 देयात्। दासौष्ट। लुङ् अदात्। अदा-
 ताम्। अदुः। अदित। अदिषाताम्।
 अदिषत, पा १, २, १७। स्कन्धस्व
 विश्रान्तिमदाम्, नै ३, १८। कर्मणि,
 दीयते। ददे। सुता ददे तस्य सुताय
 मैथिलौ, भ-३। दायिता। दायिष्यते।
 दायिषौष्ट। अदायि। अदायिषत।
 सन् दिक्षति। ०ते, पा ७, ४, ५४।
 यङ् देदीयते, पा ६, ४, ६६। दादेति।
 दादाति। णिच् दापयति। अदीदपत्।
 वणिजो दापयेत् करान्, मनु ७, १२७।
 तौ नृपेण दाप्यौ दमम्, मनु ८, ५८।
 दस्वा। ०दाय। दत्तः। दत्तिः।
 प्रदत्तम्। प्रत्तम्। दानम्। दैस्वः। (ङु)
 दत्त्रिमः। ददः। दारुः। दाता। दायः।
 आ—आदानम्। ग्रहणम्। स्वीकरणम्।
 आदत्ते, पा १, ३, २०। आदत्तः।
 आत्तः, पा ७, ४, ४७। भ ६, ८३।
 नीलस्वादित पर्वतम्, भ १५, ४३।
 राजानं तेज आदत्ते (नाशयति), मनु ४,
 २, १८। आयच्छते, पा १, ३, २८।
 व्या—व्यादानम्। प्रसारणम्। मुखं व्याद-
 दाति। नदौ कूलं व्याददाति, पा १,
 ३, २०। प्र—प्रदानम्। सम्प्रदानम्।
 प्रकष्टदानम्। कन्या प्रदीयते, मनु ५,
 २०४। सम्प्र—सम्प्रदानम्। समन्व-
 व्यागः। आयच्छते, ०ति कृपाद्रज्जुम्,

पा १, ३, २०। सम्—दास्या मातां
 संयच्छते कामुकः (दास्यै ददाति), या
 १, ३, ५५।

दा—दाप्, अदा, प। छेदनम्।

दाति, दाति दारिद्र्यमर्थिनाम्, कवि
 २४। दायात्। अदासौत्। कर्मणि,
 दायते। दिदासति। दादायते। दा,
 दातम्, दितम्। दितिः। दात्रम्।

दान्—भा, उ। १ भार्जवम्।

ऋजुभावः। ऋजूकरणम्। २ खण्ड-
 नम्। नाशनम्। भार्जवै सन् इति भट्टो-
 जिदीक्षितवोपदेवौ। स्वार्थे इति क्रम-
 दीश्वरपञ्चनाभौ। दीदांसति, ०ते दस्युम्
 पा १, १, ६। परार्थे तु दानयति,
 दानति, ०ते वो। तत्र तिवादयो न
 स्युरिति रमानाथः।

दाय्—भा, आ, वो। दानम्।

दायते, दीनानां दायते नित्यम्,
 कवि ८४। (ऋ) अददायत्।

दाश्—दास्—दाश्व, दास्य, भा, उ।

दानम्। दाशति। ०ते। दासति।
 ०ते। दाश्व, चु, आ, वो। दानम्।
 दाशयते। दाश्वान् सुपुत्राशिषम्, २।

दिन्व—दिवि (जिवि) भा, प।

प्रीणनम्। दिन्वति। दिदिन्व।
 दिन्विता।

दिप्—दिष्ट (तिष्ठ) भा, आ। चरणम्।

दिम्प्—चु, उ, वो। सङ्घातः। (ङप)
 दिभ्—दिभि, चु, प, वो। प्रीरणम्।
 चु, आ, वो। सङ्घातः। दिभ्यति। ०ते।

दिव्—दिवु, दि, प। १ क्रीडा।

२ विजयेच्छा। ३ व्यवहारः। क्रय-
 विक्रयणादि। ४ दीप्तिः। ५ स्तुतिः।
 ६ दृषः। ७ मदः। मत्तीभावः। ८ सप्रः।

निद्रा । ८ कान्तिः । इच्छा । १० गतिः ।
लट् दीव्यति, पा ३, १, ६८ । ८, २,
७७ । अक्षैः अक्षान् वा दीव्यति, पा
१, ४, ४३ । शतस्य दीव्यति, पा
२, ३, ५८ । क्लृप्तेन दीव्यान्ति विषयान्
भ ८, ७८ । अधिलङ् स्त्रियो दीव्य,
भ ५, ३८ । अदीव्यद्वौद्रं शस्त्रम्, भ
१७, ८७ । प्राणिद्युतेष्व दीव्यति, कवि
८४ । लिट् दिदेव । दिदिवतुः ।
लुट् देविता । लुट् देविष्यति । आशिषि,
दीव्यात् । लुङ् अदेवौत् । अदेविष्टाम् ।
अदेविषुः । अदेवौद् बन्धुभोगानाम्, भ
८, १२२ । सन् दिदेविषति, दुद्युषति, पा
७, २, ४८ । ६, ४, १८ । मृगः प्राणैर्दि-
देविषन्, भ ५, ५७ । तेनादुद्युषयद्भामम्,
भ ५, ५८ । यङ् देदीव्यते । देदिवौति,
देदेति, देद्योति, वो । णिच् देवयति ।
अदीदिवत् । (७) देवित्वा, द्यूत्वा, पा ७,
२, ५६ । दीव्य । द्यूतम् । द्यूनः ।
आद्यूनः । परिद्यूनः, पा ८, २, ४८ ।
देवनम् । अक्षा द्यूताः । मनसा देवौ ।
अक्षा दीव्यन्ते छात्रेण न त्वत्तैर्दीव्यते,
दुर्गा । प्र—विक्रयः । प्रादेवौदात्मसम्पदम्,
भ ८, ११२ । प्रादेवौत् परिष्वं परिष्वेण,
भ ८, ८ । शतस्य शतं वा प्रदीव्यति,
पा २, ३, ५८ । दिवु, चु, प । १
मर्दनम् । २ अर्दनम् । पौडनम्, वो ।
३ याचनम् । ४ गतिः । देवयति ।
देवति । दिवु, चु, आ । परिकूजनम् ।
परिदेवयते कश्चित्तस्य राष्ट्रे न दुःखितः,
कवि ६० ।

दिश्—तु, उ । अतिसर्जनम् ।

दानम् । शिञ्जा । आदेशः । निर्देशः ।
कथनम् । लट् दिशति । ०ते । दिशेत्युक्तौ
दिशेय यः साक्षिणः, मनु ८, ५७ ।
लिट् दिदेश । दिदिशे । दिदेश यानाय

निदेशकारिणः, ने १, ५६ । दिदेश कीत्-
साय समस्तमेव, र ५, १० । लुट् देष्टा ।
लुट् देष्टति । ०ते । आशिषि, दिश्यात् ।
दिक्षीष्ट । लुङ् अदिक्षत् । अदिक्षत ।
सन्—दिदिक्षति । ०ते । यङ् देदिश्यते ।
देदिष्ट । णिच् देशयति । अदीदिशत् ।
दिष्टः । दिष्टिः । दिष्टा । ०दिश्य ।
देष्टुम् । दिक् । देशः । अति—अति-
देशः । आरोपः । अप—व्यप—अप-
देशः । रोगशान्तिमपदिश्य, र १८, ५४ ।
व्याजः । आ—आदेशः । अनुमतिः ।
आक्षा । आदिक्षत् तस्य सिंहास-
नम् । आदिक्षदस्याभिगमं वनाय, भ
३, ८ । अग्निशरणस्य मार्गमादेशय,
शकु ५, ४४ । प्रत्या—प्रत्यादेशः । निरा-
करणम् । निवारणम् । स्वप्नेऽहं प्रत्या-
दिष्टा । प्रत्यादिदेशेनमभाषमाणा, र
६, २५ । प्रजानां प्रत्यादिदेशाविनयं
विनीता, र ६, ३८ । तव सन्तः प्रत्या-
दिश्यन्त इव मे शराः, र १, ६२ । उद्—
उद्देशः । अभिप्रायः । तमुद्दिश्य जिसेन
लगुडेन शृगालो हतः, हितो । उप—
उपदेशः । हितोक्तः । निर्देशः । कीर्त्त-
नम् । विद्वानेवोपदेष्टव्यः । वानराउ-
पदिश्य, हितो । ब्राह्मणस्य कर्मदमुप-
दिष्टम्, मनु २, १८० । नि—निदेशः ।
शासनम् । निर्—निर्देशः । विधानम् ।
कथनम् । आदेशः । पौठमासत्रे निर-
दिक्ष्य काश्चनम्, भ १५, ८ । प्र—दा-
नम् । निर्देशः । उपदेशः । प्रदिशसि
जलं चातकीभ्यः, मेव ११७ । प्रदिश्या-
रात् सुतौष्णसुनिकेतनम्, भ ४, ५ ।
दाहं प्रदिदेश वानरस्य, भ ८, १३७ ।
सम्—सन्देशः । दानम् । भाले राज्यं
सन्दिश्य, भ ६, १४१ । अभिपूति कार्त्तिक-
दिति सन्दिदिशे, मा ८, ३६ ।

दिह्—अदा, ड। १ उपचयः।

वृद्धिः। वृद्धिकरणम्। २ लेपनम्, वो। लट् देग्धि। दिग्धिः। दिहन्ति। धेक्षि। दिग्धे। हि, दिग्धि। ख, धिक्ख। लिङ् दिह्यात्। दिह्येत। लङ् अधिक। अदिग्धाम्। अदिहन्। अदिग्धि। अदिह्यताम्। अदिह्यन्तेः शुभ्रैः, भ १७, ५४। लिट् दिदेह। दिदिहे। लुट् देग्धा। लृट् धेक्ष्यति। ०ते। लुङ् अधिकत्। अदिग्धि, अधिकत्। सन् दिधिचति। ०ते। यङ् देदिह्यते। देदेग्धि। णिच् देहयति। अदीदिहत्। दिग्धिः। अस्त्रदिग्धिः, र १६, १५। सचन्दनशौरसृणालदिग्धिः, भ। देग्धुम्। देहः। सम्—सन्देहः। संशयः। सन्दिग्धो विजयो युधि, हितो।

दी—दीङ्, दि, आ। चयः।

दीनभावः। लट् दीयते। दीयन्ते प्रत्यहं यस्य दुरितानि, कवि ८४। लिट् दिदीये। दिदीयाते, पां ६, ४, ६२। लुट् दाता। लृट् दास्यते। लुङ् अदनस्त, पा ६, १, ५०। सन् दिदीषते, पा १, २, ६। दिदासते, सङ्क्षेपसारः। यङ् देदीयते। देदयोति, देदेति। णिच् टाययति। दोत्वा। ०दाय। दौनः। उपदानम्।

दीक्ष्—भा, आ। १ सुण्डनम्।

२ यजनम्। ३ उपनयनम्। ४ नियमग्रहणम्। व्रतानुष्ठानम्। ५ व्रतादिष्टविध्यनुष्ठानम्। अभिषेकः। दीक्षते। दिदीक्षे। दीक्षिता। अदीक्षिष्ट। दीक्षस्तुरगाध्वरि, भ २०, १४। दीक्षितः। दीक्षणीयः। दीक्षा।

दीधी—दीधीङ्, अदा, आ। छान्दमः।

१ दीप्तिः। २ क्रीडनम्। दीधीते। दीध्याते। दीध्यते। ऐप् दीध्यै, पा १, १,

६। दीध्याद्यके। दीधिता, पा ७, ४, ५३। दीध्यते। आदीध्यनम्। आदीध्यकः। ल्यप् आदीध्य। दीधितिः। दीधीवेव्योर्ल्वेऽपि छान्दसत्वात् व्यत्ययेन परस्मैपदम्। दीध्यत्, वेव्यत्, कौ १८३। अदीधयुः, दुर्गा।

दीप्—दीपी, दि, आ। दीप्तिः।

ज्वलनम्। शोभा। उज्ज्वलौभावः। लट् दीप्यते, ताराप्रतिदीप्यते, अनर्घ १४८। लिट् दिदीपे, पुनर्दिदीपे मददुर्दिनश्रीः, र ५, ४७। लुट् दीपिता। लृट् दीपिष्यते। लुङ् अदीपि। अदीपिष्ट, पा ३, १, ६१। अदीपिष्यताम्। अदीपिषत। कृत्वादीपि रघुव्याघ्रः, भ ६, ३२। देवाहवेष्टदीपिष्ट, भ १५, ८८। सन् दिदीपिषते। यङ् देदीप्यते। देदीप्ति। णिच् दीपयति। अदीपित्, अदिदीपत्, पा ७, ४, ३। लङ्गामग्निनादीपित्, भ १५, ११०। वृन्दावनान्तरमदीपयदिन्दुः, गीतगो ७, १। (६) दीप्तः। दीप्तिः। दीपनम्। दीपिता। दीप्रः। प्रदीपः। आ—ज्वलनम्। मङ्गलालेपनम्। आदीप्त कशानुः, भ ३, ३। उट्—उद्दीपनम्। प्रकाशनम्। उज्ज्वलनम्। उत्तेजनम्। उपः, प्रज्वलनम्। दाहः। सम्—सन्दीपनम्। उद्दीपनम्। सलिललवङ्गवाग्नेः सम्प्रदीप्तेभ्यनस्य, दीपिका।

दु—भा, प। गतिः। टु दु, स्वा, प।

१ उपतापः। उपतप्तीभावः। २ उपतप्तोकरणम्। परितापः। पीडनम्। लट् दवति। दुनोति, सुखं नव दुनोति माम्, र ८, ५६। मन्त्रेण दुनोमि, गीतगो ३, ८। कर्णिकारं दुनोति निर्गन्धतया स्त्र चेतः, कु ३, २८। सखी संवासो दुनोति मनः, गीतगो ७, ४०।

लङ् अदुनोत् । अदुनुताम् । अदुन्वन् ।
 प्रणयिनीः सोऽदुनोत्, र १८, २१ ।
 सारथिमदुनोत् म १७, ८८ । लिट्
 दुदाव । दुदुवत् । दुदविथ, दुदोथ । दुद्व-
 ऋक् । अरौव दुदाव क्रतान्तवत्, म १४,
 ८५ । लुट् दोता । दविता, वो । लृट्
 दोषति । आशिषि, दूयत् । लुङ्
 अदीषौत् । अदावीत्, वो । अदीष्टाम् ।
 अदीषुः । सन् दूदूषति । यङ् दीदूयते ।
 दीदोति । णिच् दावयति । अदूदवत् ।
 क्त, भा, दूनः । स्वा, दुतः । अदुतया
 दुतयेति, माघः ६, ५८ । कौ २४७ ।
 (ट्) दवथुः । दावः । दवः ।

दुःख—(सुख) अदन्तः । लु, प ।

दुःखकरणम् । दुःखयति । दुःखा-
 ययति, वो । दुष्व, दुष्वयतीत्यपि ।

दुर्व—दुर्वी (उर्वी) भा, प । बधः ।

दूर्वति । दुदूर्व । दूर्विता ।

दुल्—लु, प । उत्त्वेपः ।

दोलयति, दोलयत्यरिवगंस्य जीवि-
 ताशाश्च यः सदा, कवि २१० । दोलयति
 धूलिम्, दुर्गा ।

दुष्—दि, प । वैकृत्यम् ।

अशुद्धीभावः । दोषः । लट् दुष्यति,
 खादन् मांसं न दुष्यति, मनु ५, ३२ ।
 दुदोष । दुदुषत् । दोष्टा । दोष्यति ।
 अदुषत् । अदुषत्, वो । दुदुषति ।
 दोदुषते । दोदाष्टि । णिच् दूषयति ।
 (चित्तदूषणे) दूषयति दोषयति चित्तं
 कामः, पा ६, ४, ८०, ८१ । तस्याभि-
 वेक्षणाच्च दूषयामास पार्थिवान्शुभिः, र
 १२, ४ । योऽकामां दूषयेत् कन्याम्,
 मनु ८, ३, ६४ । दुष्टः । दूषणम् । दोषः ।
 अभि—अभिधातः । मित्रद्वयमिदृषिताः

पेतुः, चण्डी । प्र—व्यभिचारः । अधर्माभि-
 भवात् प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः, गौ १, ४० ।

दुह—दुहिर (उहिर) भा, प ।

अर्दनम् । दोहति । दोहिता । अदु-
 हत् । अदोहीत् ।

दुह—अदा, उ । प्रपूरणम् । दोहनम् ।

व्यक्तीकरणम् । लट् दोग्धि । दुग्धः ।
 दुहन्ति । धोचि । दुग्धे । दुहति ।
 दुहते । धुचे । धुग्ध्वे । कामान् दुग्धे,
 उत्तर १८८ । पयो गां दुहन्ति, म
 १२, ७३ । पयो दोग्धि पाषाणम्, म
 ८, ८२ । प्राणानात्मानम्, म ६, ८ ।
 लोट् दोग्धु । दुग्धि । दोहानि । धुल्ल ।
 धुग्ध्वम् । दोहे । लिङ् दुह्यात् ।
 दुहोत । लङ् अधोक् । अदुग्ध । लिट्
 दुदोह । दुदुहे । दुदोह गां स यज्ञाय,
 र १, २६ । रत्नानि धरित्रीं दुदुहः, कु
 १, २ । लुट् दोन्धा । लृट् धोष्यति ।
 ०ते । लुङ् अधुचत् । अदुग्ध, अधुचत् ।
 त—धाम्—ध्वम्—वह्निषु लङ् वदपि ।
 अधुक्षाताम् । अधुचन्त । कर्मणि,
 दुह्यते । अदोहि । कर्मकर्त्तरि, गोः
 पयो दुग्धे, पा ३, १, ८८ । स्वयं प्रदुग्धे
 वसूनि मेदनी, भा १, १८ । अदोहीव
 विषादोऽस्य (स्वयं चरित इव), म
 ६, ३४ । सन् दुधुचति । ०ते । दोह-
 ज्ञते । दोदोग्धि । णिच् दोहयति ।
 अदूदुहत् । दुग्ध्वा । दुग्धः । दोहनम् ।
 दोहः । दोग्धव्यः । कामदुघा ।

दू—दूङ्, दि, आ । उपतापः ।

खेदः । उपतप्तीभावः । उपतप्तीकर-
 णम् । दूयते, दुर्जनोक्त्या न दूयते, कवि
 २५६ । कथं पश्यन् न दूयसे, र १, ७१ ।
 दृष्ट्वा शून्यानि दूये सरयूजलानि,

१६, २१। १, ७१। दृढुवे। दविता।
अदविष्ट। क्त, दूनः, पा ८, २, ४५।

ह—हङ् तु, आ। आदरः।

प्रोत्था सम्भ्रमः। प्रायेणायमाङ्पूर्वः।
आद्रियते, पा ७, ४, २८। यः सदाद्रि-
यते धर्मम्, कवि ७३। दद्रे। दद्रिषे।
दत्ता। दद्रिष्यते। दृषीष्ट। अदृत। अदृ-
षाताम्। दिदरिष्यते, पा ७, २, ७५।
देद्रीयते। दर्दत्ति। दारयति। अदी-
दरत्। आदृतः। आदरः। आदृत्य-
स्तेन, भ ६, ५५।

“ह, स्वा, प। हननम्। क्रा, चु, प।
भयम्। हणोति। हणाति। दार-
यति।” भवे घटादिरिति कश्चित्।
दरयति।

हृप्—दि, प। १ हर्षः। २ मोहनम्।

गर्वः। दर्पः। दृष्यति। ददर्प। ददृ-
पत्। ददर्पिष्य, दद्रपथ, ददर्पथ।
एवं विजिग्ये तां सेनां प्रहस्तीति-
ददर्प च, भ १४, १०६। दर्पिता, दर्प्ता,
द्रप्ता। दर्पिष्यति, द्रप्स्यति, दर्प्स्यति।
अदर्पीत्, अद्रासीत्, अदर्पसीत्,
अदृपत्, कौ १०४। दिदर्पिष्यति, दिदृ-
प्सति। दरीदृष्यते। दर्दत्ति। दर्पयति।
अदीदृपत्। कं श्रौनं दर्पयति, द्वितो।
दर्पित्वा, दृष्टा। दृप्तः। दर्पः। दर्पकः।
हृप्, हृप्, हृप्, तु, प। उत्कृष्टः।
पीडनम्। हृपति। हृपति। हृप्ति।
ददर्पं। दर्पिता। अदर्पीत्। हृप् (चृप्)
चु, प। सन्दीपनम्। उद्दीपनम्। दर्प-
यति। दर्पति।

हम्—हभी तु, प। ग्रन्थनम्।

हभति। ददर्भं। दर्भिता। अदर्भीत्।
हम्, चु, प। सन्दर्भः। रचना। दर्भ-
यति। दर्भति वो। हभी, चु, प।

भयम्। दर्भयति। दर्भति। (ई) दृष्टम्।
सन्दर्भः। दर्भः।

हम्—(उप्) चु, उ, वो। सञ्ज्ञात।

हृश्—हृशिर, भ्वा, प। प्रेषणम्।

दर्शनम्। ज्ञानम्। साक्षात्कारः।
लृट् पश्यति, पा ७, ३, ७८। आस्य-
मिव पश्यामि स्वप्नान् पश्यामि दारु-
णान्, रामा। अहं पश्यामि तपस-
क्षिप्रं द्रक्ष्यसि नैषधम्, भारत। पश्यामि
त्वां (जानामि)। सोऽपश्यत् प्रणि-
धानेन सन्ततेः स्वभकारणम्, ११,
७५। अर्थान् धर्मेण पश्यति (निरू-
पयति), मनु ८, १७५। एवं साङ्ग-
योगश्च यः पश्यति स पश्यति, गौ ५,
५। लृट् ददर्शं। ददृशत्। ददर्शिय,
ददृष्ट, पा ७, २, ६५। ददृशिव। लृट् दृष्टा,
पा ६, १, ५८। लृट् द्रक्षति। आशिषि,
हृश्यात्। लृङ् अद्राक्षीत्, पा ३, १, ४७।
अदर्शत्, पा ७, ४, १६। अद्राष्टाम्, अदर्-
शताम्। अद्राक्षुः, अदर्शन्। मा दर्श-
तान्यं भरतश्च सत्तः, भ ३, १५। कर्मणि,
हृश्यते। अदृश्यत स्वावराजकन्या,
कु, ३, ५२। ददृशि, प्रतीयूषा पृददृशे
जनेन, भ ३, १८। दर्शिता, दृष्टा।
दर्शितारस्त्वया ताः, भ २२, ४, १०।
दर्शिष्यते, द्रक्ष्यते। त्वयाच्यं क्षतार्थं
द्रक्ष्यते पतिः, भ ५, ५८। दर्शिषीष्ट,
हृक्षीष्ट। रक्षोभिर्दर्शिषीष्टास्त्वं हृक्षी-
रन् भवता च ते, भ १८, २८। अदर्शि।
अदर्शिषाताम्। अदृक्षाताम्। तेन यो-
दर्शिषत शत्रवः, भ १५, ७२। अदृक्षता-
र्थांसि नवोत्पलानि, भ २, १०। सन्
दिदृक्षते, पा १, ३, ५७। यङ् दरीदृष्यते।
दरीदृष्टि। णिच् दर्शयति। ते।
अदीदृशत्, अददर्शत्, पा ७, ४, ७।
वीर्यं मा न ददर्शस्वम्, भ १५, १२।

वनितां दर्शयिताहे, नै ५, ७१ । दृष्टा ।
 ०दृश्य । दृष्टः । दृष्टिः । दर्शनम् ।
 द्रष्टुम् । द्रष्टा । द्रष्टव्यम् । दृश्यम् ।
 दर्शनौयम् । पारदृष्टा । सटक् । अनु-
 आलोचना । आलोकनम् । यथा भुत-
 प्रथग्भावमेकस्थमनुपश्यति, गी १३,
 ३० । अभि—लक्ष्यीकरणम् । उद्-
 उत्प्रेक्षणम् । ऊर्द्धं दर्शनम् । उत्प-
 श्यतः सिंहनिपातमुग्रम्, र २, ६० ।
 तादुदपश्यद्वितीं जनः, मा १, १५ ।
 उप—प्रदर्शनम् । नवे रात्रि सदसञ्चो-
 पदर्शितम्, र ४, ८ । नि—निदर्शनम् ।
 परं लृपे निदर्शयामास तस्मै, र ६,
 ३१ । परि—परिदर्शनम् । प्र—प्रदर्श-
 नम् । सम्—सन्दर्शनम् । सम्पश्यते,
 को २४६ ।

दृह्—दृह्—दृहि, भ्वा, प । दृहिः ।
 दृहति । दृहति । क्त, दृहः, पा ७,
 २, २० ।

दृ—भ्वा, प, वो । भयम् ।

दृ, दि, प । विदारः । दृ, क्रा, प ।
 १ विदारणम् । २ भयम्, वो । लट् दरति ।
 दीर्यति । दृणाति, दृणाति च
 रिपून्रणे । दरन्तिः दिग्धीशाश्च यस्य
 दिग्विजयोद्यमे, कवि ७३ । हृदयं
 दीर्यतीव मे, भारत । न दीर्यं सहस्र-
 चाहम्, उत्तर २, २३ । न विदीर्योऽ-
 हम्, कु ४, ५ । इत्यादावात्मनेपदमपि ।
 लिट् ददार । ददरतुः, ददरतुः, पा ७,
 ४, ११; १२ । ब्रह्मास्त्रेण ददाराद्रिम्,
 भारत । लुट् ददरिता, ददरीता । लृट्
 दरिष्यति, दरीष्यति । लुङ् अदारीत् ।
 अदारिषाम् । अदारिषुः । सन् दिदरि-
 षति, दिदरीषति, दिदरीषति । यङ्
 देदीर्यते, दादरि । णिच् दारयति ।
 अददरत्, सुष्टिनाददरत्तस्य मूर्धनम्,

भ १५, ८१ । भये घटादिः । दरयति ।
 भयादन्वत दारयति । क्रादेरयं
 मिच्छार्थोऽनुवादः । धात्वन्तरमेवेदमिति
 मते तु दरति, कौ ८३ । दीर्त्वा ।
 ०दीर्य । दीर्णः । दीर्णिः, दरणम् ।
 दरः । दारः । दाराः । अव—अवदार-
 णम् । खननम् । उर्वीमवदारयद्भिः, र
 १३, ३ । दुतावदीर्ण इत्यमरः । वि-
 विदारः । तस्य हृदयं विदद्रे, र १४,
 ३३ । स्तनं विददार काकः, अनर्घ
 १२२ ।

दे—देङ्, भ्वा, ञा । पालनम् ।

रक्षणम् । दयते । दिग्ये । दिग्याते,
 पा ७, ४, ८ । दाता । दास्यते । दासीष्ट ।
 अदित । अदिषाताम् । अदिषत ।
 अदिषाः, पा १, २, १७ । दिक्षते, पा ७,
 ४, ५४ । देदीयते । दादेति । णिच्
 दापयति । कर्मणि, दीयते । दत्तः ।

देप् (तिप्, तेप्) ।

देव्—देव् (तेव्) भ्वा, ञा ।

१ देवनम् । क्रीडनम् । २ रीदनमिति
 भट्टमक्तः । ३ दीप्तिः । देवते, देवते कन्दु-
 कौर्णित्यम्, कवि ६० । अदेवत श्रायको,
 भ १७, १०२ । दिदेवे । देविता ।
 अदेविष्ट । अदेविषाताम् । अदेविष्ट
 ब्रह्मास्त्रम् (योततेस्त्र), भ १५, ८४ ।
 देवयति । अदिदेवत् । परि—परिदेवनम् ।
 विलापः । भ्वाच्चीः पर्यदेविष्ट सा पुरः,
 भ ४, ३४ । १४, ४८ । आत्मनः
 परिदेवस्त्रे, भ ७, ८६ । आदेवकः ।

दे—देप्, भ्वा, प । शोधनम् ।

शुद्धीकरणम् । दायति । योऽवहायति
 कीर्त्तिञ्च, कवि २४ । ददी । दाता ।
 दास्यति । दायात् । अदासीत् । कर्मणि,
 दायते । दिदासति । दादायते । दादाति ।

दापयति । अदीदपत् । अव—
शुक्लीभाव । अवदातः । शिन्दते श्वेतते
त्वोणि स्युः शुक्लत्वेऽवदायति, भट्टमन्त्रः ।

दो—दि, प । छेदनम् ।

प्रणिध्यति । ददौ । दाता । देयात् ।
अदात् । दीयते । दिक्षति । दिक्त्वा ।
०दाय । दितः । दितिः । दानम् । शिरौ-
ऽवध्यति विधिषाम्, कवि २४ ।

द्यु—अदा, प । अभिगमनम् ।
द्यौति । दद्याव । द्योता । अद्यौषीत् ।
द्युत्—भा, आ । दीप्तिः । प्रकाशः ।
द्योतते । दिद्युते, पा ७, ४, ६७ ।
दिद्युते यथा रविः, भ १४, १०४ ।
द्योतिता । द्योतिष्यते । द्योतिषीष्ट ।
अद्युतत् । अद्योतिष्ट, पा १, ३, ८१ ।
दिद्युतिषते, दिद्योतिषते, पा १, २,
२६ । ७, ४, ६७ । देद्युत्यते । देद्योति ।
द्योतयति । अदिद्युतत् । गोपनीयं
कमप्यर्थं द्योतयित्वा कथञ्चन, दर्पणः ।
सेहौ मयि द्योत्यते, वीर २४ । द्युतित्वा,
द्योतित्वा । द्युतितः । द्योतनम् ।
द्योतः । द्युतिः । उद्—प्रौज्ज्वल्यम् ।
तद्रघोः कुलमुद्योतयामासुः, र १०, ८० ।
वि—शोभा । शस्त्रैरन्नो विदिद्युते, भ
८, ३६ । विद्योतस्त्र स्त्रियः प्रति, भ
८, ८८ । व्यद्योतिष्ट सभावेद्यामसौ
नरशिखित्वयो, मा २, ३ ।

द्यै—भा, प । न्यक्करणम् ।

द्यायति । दद्यौ । द्याता । अद्यासौत् ।

द्रम्—भा, प । गतिः ।

द्रमति । दद्राम । वानरा दद्रमुः, भ
१४, ७० । द्रमिता । अद्रमीत् । दं-
मणः ।

द्रा—अदा, प । १ पलायनम् ।

२ निद्रा । अस्मिन्नर्थे निद्रुर्व एवेति

रमानायः । द्राति । दद्रौ । दद्रुत् ।
द्राता । द्रायात्, द्रेयात् । अद्रासीत् ।
अद्रासिष्टाम् । दिद्रासति । दाद्रायते ।
दाद्राति । दाद्रेति । द्रापयति । अदि-
द्रपत् । क्त, द्राणः नि—निद्रा । तद्दा
निद्रावुपपत्तलं खगः, नैः १, १२१ ।
निद्रान्, भ १०, ७४ । निद्रालुः ।

द्राख्—द्राखृ (द्यौखृ) भा, प ।

१ शोषणम् । २ भूषणम् । ३ सामर्थ्यम् ।
४ निवारणम् । द्राखति, द्राखति
क्षीणतापन्नं वपुः, कवि १०८ । प्राखृ,
प्राखति । राखृ, राखति । लाखृ,
लाखति ।

द्राघ्—द्राघृ, भा, आ । १ सामर्थ्यम् ।

२ आयामः, वो । दीर्घीकरणम् । ३
अमः । द्राघते, द्राघते वपुस्त्यर्थं यद्-
वियोगे वृगीदृशाम्, कवि १०८ ।
दद्राघे । द्राघिता । अद्राघिष्ट । द्राघ-
यन्ति से शोकं स्मर्यमाणा गुणास्त्रव,
भ १८, ३३ । प्राघृ, प्राघते । राघृ, राघते
लाघृ, लाघते । उल्लाघः, पा ८,
२, ५५ ।

द्राङ्—द्राङ्चि, भा, प ।

१ घोरशब्दः । २ आकाङ्क्षा । द्राङ्गति ।
प्राङ्चि, प्राङ्गति । ध्वाङ्चि, ध्वाङ्गति ।
धाङ्चि, ध्वाङ्गति, न ध्वाङ्गति जनः
कश्चित्, कवि १६४ । ध्वाङ्गः ।

द्राड्—द्राडृ, भा, आ । १ भेदः ।

२ वधः, वो । द्राडते । प्राडृ, प्राडते ।

द्राह्—द्राहृ, भा, आ । १ जागरणम् ।

२ निक्षेपः । द्राहते, द्राहते च
निश्चागमे वपुः, कवि १०८ । (ऋ)
अद्राहत् ।

दृ—(दृ) भ्वा, प। १ गतिः।
 २ द्रवोभावः, वो। ३ पलायनम्। द्रवति,
 द्रवति चन्द्रकान्तः, उत्तर। नद्यः समु-
 द्रं द्रवन्ति, गो ११, २८। दुद्राव। दुद्र-
 वृत्तः। दुद्रोथ। दुद्रुव। भयाद् दुद्रव-
 स्ते, भारत। द्रोता। द्रोषति। द्रूयात्।
 अदुद्रुवत्, पा ३, १, ४८। रक्षसाशान-
 दुद्रुवत्, भ ८, ५८। दुद्रूषति। दोद्रू-
 यते। दोद्रोति। द्रावयति। अद्द्रवत,
 अदिद्रवत्। दिद्रावयिषति, दुद्रावयि-
 षति, पा ७, ४, ८१। द्रुतः। द्रुतिः।
 द्रवः। द्रावः। गभस्तिधाराभिरिव
 द्रुतमग्नि भानोस्ते जांसि, भ २, १२।
 अनु—अनुसरणम्। उप—उपद्रवः।
 प्र, वि—पलायनम्। भीताः प्रादुद्रवन्,
 भ १४, २५।

दुङ्—भ्वा, तु, प, वो। मज्जनम्।
 द्रोडति। द्रोडिता। दुडति। दुडिता।
 दुण्—तु, पा। १ हिंसा। २ गतिः।
 ३ कौटिल्यम्। दुणति। द्रोणिता।
 दुणति प्रकृतो यस्य दिङ्मुखेषु रिपु-
 व्रजः, कवि २४०। द्रोणः। द्रोणी।
 दुणः।

दुह्—दि, प। जिघांसा।
 अपकारः। लट् दुह्यति, देवदत्ताय
 दुह्यति, पा १, ४, ३७। लिट् दुद्रोह।
 दुद्रुहत्। दुद्रोघ। दुद्रोढ। दुद्रोहिथ।
 लुट् द्रोग्धा, द्रोढा, द्रोहिता, पा ८,
 २, ३३। लट् द्रोह्यति, द्रोहिष्यति।
 लुङ् अदुहत्, पुषादिः। सन् दुद्रोहि-
 षति, दुद्रुहिषति, दद्रुहति। यङ् दो-
 द्रुह्यते। दोद्रोधि, दोद्रोढि। णिच् द्रो-
 हयति। अदुद्रुहत्। द्रोहित्वा, दुहि-
 त्वा। दुग्ध्वा। दुग्धः। दृढः। द्रोह-
 णम्। द्रोहः। द्रोही। द्रोहव्यम्।

द्रोढव्यम्। द्रोहितव्यम्। अभि-
 निन्द्या। अपकारः। देवदत्तमभिद्रुह्य-
 ति, पा १, ४, ३८। किंसखा योऽभि-
 द्रुह्यति, पा २, १, ६४। वि—विद्रोहः।
 द्रू—द्रूङ्, स्वा, वो। क्राया, उ। १ वधः।
 २ गतिः, वो। द्रूणीति। द्रूणाति।
 द्रूणुते। द्रूणीते। द्रूणाति द्रोणवद् युद्धे,
 कवि २१०। दुद्राव। दुद्रुवे। तं दुद्रा-
 वाद्रिणा कपिः, भ १४, ८१। द्रविता।
 अद्रावीत्। अद्रविष्ट।

द्रेक्—द्रेक, भ्वा, आ। १ शब्दः।

२ उल्लाहः। शब्दोल्लाहः। वृद्धिः। उ-
 च्यतिः। द्रेकते। दिद्रेके। द्रेकिता।
 अद्रेकिष्ट। प्राद्रेकत इयद्विषम् (शक्-
 तवत्), भ १७, ८। द्रेक, द्रेकते। अदि-
 ध्रेकत्।

द्रै—भ्वा, प। स्वप्नः। द्रावति।

द्विष्—अदा, उ। अप्रीतिः।

द्वेषः। निन्द्या। विरोधः। लट् द्वेष्टि।
 द्विष्टः। द्विषन्ति। द्वेचि। द्विष्टे। द्वि-
 द्विष्टि। लिङ् द्विष्यात्। द्विषीत। लङ्
 अद्वेष्ट। अद्विष्टाम्। अद्विषुः। अद्वि-
 षन्, पा ३, ४, ११२। अद्विष्ट। द्वेष्टि
 गुणिभ्योऽपि, भ १८, ८। द्विषन्ति म-
 न्दाचरितं महात्मनाम्, कु, ५, ७५।
 अद्विषुः स्त्रेभ्यः अद्विषन् वानरेभ्यः, भ
 १७, ६१। लिट् दिद्वेष। दिद्वेषिष।
 दिद्विषे। दिद्विषिषे। लुट् द्वेष्ट।
 लुट् द्वेच्यति। णेते। आशिषि, द्विष्यात्।
 द्विच्येष्ट। लुङ् अद्विच्यत्। णेते। सन्
 दिद्विच्यति। णेते। यङ् दिद्विच्यते। दिद्वि-
 ष्टि। णिच् द्वेषयति। अदिद्विषत्।
 दिष्टा। द्विष्टः। द्वेषणम्। द्वेषः। द्वे-
 ष्णुम्। द्वेष्टा। द्विष्ट। द्वेषणः। द्विषन्

वनेचराश्रयणम्, भ ५, ८७। वि-
विद्वेषः। विरागः। स्वशत्रून् विद्वेषन्,
भ १२, ३३।

दृ—भा, प। १ आच्छादनम्।

२ अनादरः। हरति। दहार। दहरतुः।
हर्ता। हरिष्यति। अहर्षितुः। अहा-
र्षम्। हारम्। हाः।

(घ)

धक्—धु, प। नाशनम्। धकयति।
धण्—धन्—(घण्) भा, प। शब्दः।
धणति। दधाण। धणिता। धनति,
वो।

धन्व्—धवि, भा, प। गतिः। धन्वति।

धा—डुधाज्, ङा, उ। १ धारणम्।

२ प्रीणनम्। ३ दानम्, वो। लट् दधा-
ति। धत्ते। दधति। धत्ते। दधाते।
दधते, दधते शासनं यस्य शिरसा च
नरेश्वराः, कवि १७४। काचः काञ्चन-
संसर्गाद्धत्ते मारकतो व्युतिम्, हितो।
सेषु चापं धत्ते, भ ४, २६। हि धेहि,
पा ६, ४, ११८। स्व, धत्स्व। लिङ् द-
ध्यात्। दधीत। धर्मे दध्यान्ननः, मनु
१२, २३। लङ् अदधा। अधत्ताम्।
अदधुः। अधत्त। अदधत। लिट् दधी।
दधिष्य, दधाय। दधिव। दधे, लङ्
समाधिं न दधे मृगावित्, भ २, ७।
दधुः कुमारानुगमे मनांसि, भ ३, ११।
दधतुर्भुवनद्वयम्, र १, २६। लुट् धाता।
लुट् धास्यति। ०ते। न सुदं धास्यति
(जनयिष्यति), नै ३, १५। आशिषि,
धेयात्। धासौष्ट। लुङ् अधात्। अधा-
ताम्। अधुः, पा २, ४, ७७। अधित।
अधिषाताम्। अधिषत, पा १, २, १७।
कर्मणि, धीयते। दधे। धायितो।

यिष्यते। धायिषीष्ट। अधायि। अधा-
धायिषत। मन् धित्सति। ०ते, पा ७, ०४,
५४। यङ् देधौयते, पा ६, ४, ६६।
दाषिति, दाधाति। णिच् धापयति।
अदीषयत्। हित्वा। ०धाय। हितः।
हितिः। धानम्। धातुम्। धातम्।
धायः। धेयः। धातव्यः। धान्यम्।
अन्तर, तिरस्—अन्तर्धानम्। अन्तर्धत्-
स्व रामात्, भ ५, ३२। कृष्णमेघास्त-
रोदधे, र १०, ४८। पुरम्—पुरस्कारणम्।
तुरासाहं पुरोधाय, कु २, १। अत्—
अन्ना। विश्वासः। आदरः। सम्भावना।
अदधे राघवे, र ११, ४२। परतः अदध-
तेऽथवा बुधाः, मा १६, ४०। अपि—
आच्छादनम्। पिटङ् पाणिभिर्दणः,
भ ७, ६८। अभि—अभिधानम्। आ-
ख्यानम्। कवन्ववधमभ्यधुः, भ ७, ७८।
क्षेत्रमित्यभिधीयते, गो १३, १। अव—
अवधानम्। प्रणिधानम्। अवहितो-
ऽस्मि। देव! अवधीयताम्, हितो। व्यव-
—व्यवधानम्। व्यवधाय देहम्, र ८,
५७। आ—आधानम्। अर्पणम्। स्था-
पनम्। धारणम्। सखिमुखाभ्युच्चय-
मादधानम्, भ २, ८। समा—समाधा-
नम्। उत्पन्नामापदं यस्तु समाधत्ते स
बुद्धिमान्, हितो। सम्प्रति धौमङ्गिः
समाधीयते, दायभाग १७८। उप—
उपधानम्। अर्पणम्। श्रेते भुजमुपधा-
य, रामा। बाहुक्षतोपधायिनी अशेत,
कु ५, १२। भौमे चोपाधितानने, भ
१५, ४७। हृदि चैनमुपधातुमर्हसि, र
८, ७८। नि—निधानम्। स्थापनम्।
न्यासः। श्वमजिने निधाय, भ ३, ३५।
न्यधायिषातां चरणौ भुवस्तले, मा १,
१३। प्रेतं निदध्युर्भूमौ, मनु ५, ६८।
प्रति—प्रणिधानम्। अवधानम्। प्रति-

नि—प्रतिनिधिकरणम् । सन्नि—सन्नि-
धानम् । विपत् सन्निहिता तस्य, हितो ।
परि—परिधानम् । वि—विधानम् ।
करणम् । अनुष्ठानम् । देवं न विदर्धे
ननं युगपत् सुखमावयोः, भ ६, १४० ।
सन्निगिष्टाशनं सतामन्नं विधीयते, मनु
३, ११८ । सङ्घा विदधीत न क्रियाम्,
भा २, १० । द्विषता विहितं त्वयाशवा
(समर्पितम्), भा २, १७ । अनुवि—अनु-
विधानम् । साधनम् । प्रतिवि—प्रति-
विधानम् । प्रतिकारः । तथापि शक्तिः
प्रतिविधास्यते, वीर २६ । सम्—सन्धा-
नम् । योगः । आरोपणम् । धनुषि
समर्धत्त सायकम्, र ३, ५३ । शत्रुणा
नहि सन्दध्यात्, हितो । सन्दधाति
धनुष्येव योग्यकालेषु सायकम्, कवि
१३२ । अनु—अनुमन्थानम् । धर्मोपदेशं
यस्तर्केणानुमन्थते, मनु १२, १०६ ।
अभिसम्—अभिमन्त्रि । अभिप्रायः । त्वया
अभिसन्धीयते कामिसार्थः, शकु ३, १४ ।

धान्—धावु, भ्वा, उ । १ गतिः ।

२ वेगः । शीघ्रगतिः । ३ मार्जनम् ।
शुद्धीभावः । शुद्धीकरणम् । लट् धावति ।
०ते । यस्य रोषाक्षणा दृष्टिर्भावते यत्र
शात्रवे । पाशपाणिस्त्रस्तस्त्रिन् यमः
दूतोऽपि धावति ॥ कवि १२८ । लिट्
दधाव । ०वे । दधावाङ्गश्चक्षुस्तस्य, भ
१४, ५० । लुट् धाविता । लृट् धावि-
यति । ०ते । लुङ् अधावौत् । अधा-
विष्ट । अधावौदरिसम्मुखम्, भ १५,
६७ । सन् दिधाविषति । ०ते । यद्
दाधाव्यते । णिच् धावयति । अदीध-
वत् । न पादौ धावयेत् कांस्ये, मनु ४,
६५ । (उ) धौत्वा, पा ६, ४, १८ । धावि-
त्वा । धौतः पटः । अस्यजवे निष्ठाया
अप्रयोगः, दुर्गा । गतौ धावित इति

पञ्चनाभः । पञ्चाद्भावितोऽचिन्तयत्,
हितो । वृष्टिधौतः, र ११, ८० । धावनम् ।
धावकः । धवलः । अनु—अनुधावनम् ।
पञ्चाद्धानम् । अनुसन्धानम् । अप-
पलायनम् । अभि—अभिसुखगतिः ।
तं हन्तुमभ्यधावत, भ ६, ४१ । वि,
निर—मार्जनम् । निर्धौतहारगुलिका,
र ५, ७० । पानीयेर्विदधाविरेऽस्त्रनानि,
सा ८, ५० ।

धि—तु, प । धारणम् ।

धियति । दिधाय । धेता । अधैषीत् ।
धिच् (धुच्) ।

धिन्व—धिवि (जिवि) भ्वा, प ।

१ प्रीणनम् । २ गतिः, वो । धिनोति,
पा ३, १, ८० । धिनुतः । धिन्वन्ति ।
धिनोमि । धिन्वः । धिन्वः, पा ६, ४,
१०७ । धिनोति ह्य्येन हिरण्यरेतसम्,
भा १, २२ । दिधिन्व । धिन्विता । धि-
न्विषति । अधिन्वीत् ।

धौ—धौङ्, दि, धा । १ आधारः ।

२ आराधनम् । ३ अनादरः, वो । धौ-
यते । दिध्ये । धेता । धेयते । अधैष्ट ।
क्त, धौनः ।

धु—धुज्, स्वा, उ । कम्पनम् ।

धुनोति । धुनुते । धुनोति चाधिं तनुते
च कीर्त्तिम् कूक्षस्थितांस्तरुनधुन्वन्
वासैणि, भ १०, २२ । दुधाव । दुधुवे ।
धोता । अधोषीत् । अधोष्ट, की १४६ ।
धुज्—धिच्—भ्वा, धा । १ सन्दीपनम् ।

२ क्लेशनम् । ३ जीवनम् । धुक्षते ।
धिचते । दुधुक्षे । धुक्षिता । अधुक्षिष्ट ।
दुधुक्षिपते, दोधुक्षते । दोधुक्षि । धिच्
धुक्षयति । अधुक्षत् । सम्—सन्दीप-
नम् शरान्निः सन्धुक्षताम्, भ २, २८ ।

धू—धूज्—भ्वा, वो, स्वा, क्रा, उ, धू, तु, प ।
 कम्पनम् । विधूननम् । भ्वा, धवति ।
 ०ते । दुधाव । दुधुवे । धविता । अधा-
 वीत् । तु, धुवति । धुविता । अधुवीत् ।
 धूनोति । धूनते । धुनाति । धूनोते ।
 धूनोति चम्पकवनानि धूनोत्यशोकं,
 चूतं धुनाति धुवति स्फुटितातिमुक्ताम् ।
 वायुर्विधूनयति चम्पकपुष्परेणून् यत्-
 कानने धवति चन्दनमञ्जरीञ्च ॥ कवि
 ८ । लिट् दुधाव । दुधुवे । दुधुवर्वाजि-
 नः स्कन्धान्, र ४, ६७ । लुट् धोता,
 धविता, पा ७, २, ४४ । लृट् धोष्यति ।
 ०ते । धविष्यति । ०ते । अधावीत् ।
 अधाविष्टाम् । अधाविष्टः, पा ७, २,
 ७२ । अधोष्ट, अधविष्ट । मा न धावी-
 ररिं रणे, भ ८, ५० । सन् दुधूयति ।
 ०ते, पा ७, २, १२ । यङ् दोधूयते, दो-
 धोति । णिच् धूनयति, कौ १८१ ।
 धूज्, चु, उ । कम्पनम् । धूनयति ।
 धवति । ०ते । धावयतीति केचित्, कौ
 १८१ । धसुरधूनयन्मृदत्, भ १७, ६४ ।
 धूत्वा । ०धूय । धूतः । क्रा, धूनः, पा
 ८, २, ४४ । ७, २, १३ । धूनिः । अव-
 निरासः । व्यथामवधूय, र ३, ६३ । अ-
 वधूतभयाः, र ८, १८ । आ—ईषत्
 कम्पः । उट्—उत्क्षेपः । रजःकणैः खु-
 रोद्धूतैः, र ८, ६ । निर, वि—निरासः ।
 क्षयः । ज्ञाननिर्धूतकलमपाः, गौ ५,
 १७ । विधूतपापास्ते यान्ति ब्रह्मलोक-
 मनामयम्, स्मृतिः ।

धूप—भ्वा, प । सन्तापनम् ।
 सन्तप्तोकरणम् । धूपायति, ०ते, वो ।
 पा ३, १, २८ । धूपयाञ्चकार, दुधूप ।
 धूपायिता, धूपिता । अधूपायोत्, अधू-
 पोत् । धूप, जु, प, वो । दौसिः ।
 धूपयति ।

धूर—धूरी (गूरी) दि, आ ।

१ हिंसा । २ गतिः । धूर्यते । जाल्या-
 धूर्याय धूर्यन्ते, कवि १३८ । दुधूरे ।
 धूरिता ।

धूर्—धूर्वा (उर्वी) भ्वा, प ।

हननम् । धूर्वति । दुधूर्व । (ई) धूर्णः ।
 धूर्तः । धूः धुरी, धुरः ।

धूश्—धूष्—धूस, चु, प ।

कान्तिकरणम् । भूषणम् । धूशयति ।

धृ—धृज्, भ्वा, उ । धारणम् ।

धृङ्, भ्वा, आ । १ अवध्वंसनम् । चूर्णी-
 भावः । २ पतनम्, वो । ३ अवध्वंसनम् ।
 ४ स्थापनमिति गोविन्दभट्टः । धृङ्, तु,
 आ । १ अवस्थितिः । जौवनम् । २ धार-
 णम्, वो । लृट् धरति । ०ते । ध्रियते,
 पा ७, ४, २८ । ध्रियते यावदेकोऽपि
 रिपुः, मा २, ३५ । धरते यो धुरं धर्म्यां
 धैर्यं धारयति ध्रुवम् । ध्रियते यत्र
 धौः सत्यक् ध्रियति श्रीश्च शाश्वतौ ॥
 कवि ३५ । लिट् दधार । दध्रे । लृट्
 धर्त्ता । लृट् धरिष्यति । ०ते । आशि-
 पि, ध्रियात् । धृषीष्ट । लुङ् अधार्षीत् ।
 अधार्ष्टाम् । अधार्षुः । अधृत । अधृषा-
 ताम् । अधृषत । कर्मणि, ध्रियते । अ-
 धारि, अधारि पक्षेषु तदङ्गप्रिया
 घृणा, नै १, २० । ताभिर्गर्भः प्रजाभूत्यै
 दध्रे, र ३, ५८ । सन् दिधीर्षति । ०ते ।
 तु, दिधरिषते, पा ७, २, ७५ । यङ्
 देधीयते । दर्धर्त्ति । णिच् धारयति ।
 ०ते । अदीधरत् । ०ते । धृ, चु, प, वो ।
 धारणम् । धारयति । धारयन् मस्क-
 रिन्नतम्, भ ५, ६३ । अधारयन् स्त्रजः
 कान्ताः भ १७, ५४ । गृहीतापरिशो-
 धनम् । देवदत्ताय शतं धारयति, पा

१, ४, ३५। धारयन्निव तस्यै वसूनि
प्रत्यपश्यत, भ ८, ७४। अर्थान्तरवृत्त-
त्वमस्य प्रसिद्धमेव। दण्डधारी मही-
पतिः दण्डप्रयोक्ता इत्यर्थः। अन्यसह-
स्रधारिणं अन्यसहस्रग्राहकमित्यर्थः,
इति गोयीचन्द्रः। धृत्वा। ०धृत्य।
धृतः। धृतिः। धरणम्। धर्तुम्। धत्तं-
व्यम्। धारकः। धर्मः। णिच्, धार-
यित्वा। ०धार्ये। धारितः। धारणम्।
धारणा। अव—णिच्, अवधारणम्।
निश्चयः। निरूपणम्। अवधारय सौ-
मित्ये भूषणान्तरसाम्यतः, महाना
४, १८। उद्—उद्धारः। मोचनम्।
उददीधरत् प्रपितामहान् भगौरथः,
उत्तर। निर्, सम्प्र—निर्धारणम्। नि-
श्चयः। प्रचुरीभवन् न निरधारितमः,
मा ८, २०।

धृज्—धृज्—धृजि, भ्वा, प। गतिः।
धृष्—धृष्, भ्वा, प, वो। १ संहतिः।
२ हिंसा। जि धृषा, स्वा, प। प्राग-
ल्भ्यम्। दम्भः। लट् धर्षति। धृष्टाति।
न धृष्णोति गुरोरग्रे न धर्षति निजाः
प्रजाः। तमेव धर्षयत्येकं, कवि ८७।
अधृष्णोद् रावणः, भ १७, ८१। लिट्
दधर्ष। दधृषतुः। वानरा दधृषुः, भ
१४, १०२। लुट् धर्षिता। लृट् धर्षि-
ष्यति। लुङ् अधर्षीत्। अधर्षिष्टाम्।
अधर्षिषुः। सन् दिधर्षिषति। यङ्
दरीधृष्यते। दरीधृषि। णिच् धर्ष-
यति। अदधर्षत्, अदीधृषत्, पा ७,
४, ७। धृष् (धृषा, वो) चु, प। १ प्रस-
हनम्। २ अमर्षः। अभिभवा, वो।
धर्षणम्। धृष्, चु, आ, वो। शक्तिव-
न्धनम्। निःशक्तीकरणम्। धर्षयति।
धर्षति। धर्षयते। न धर्षति निजाः
प्रजाः। तमेव धर्षयत्येकं यस्तासु प्रति-

कूलति, इलायुधः। (उ) धर्षिता,
धृष्टा। (आ) धर्षितं धृष्टं तेन। (जि)
धृष्टोऽस्ति। धृष्टः, पा ७, १, १८। धर्षि-
तः। धर्षितवान्, पा १, २, १८। धर्ष-
णम्।

धृ—(जृ) क्रा, प। वयोहानिः।
धृणाति। दधरतुः। धरीता, धरिता।

धे—धेट्, भ्वा, प। पानम्।

लट् धयति। लिट् दधी, पा ६, १,
४५। लुट् धाता। लृट् धास्यति।
आशिषि, धेयात्। लुङ् अधात्, पा
२, ४, ७८। अधासोत्, पा ७, २, ७३।
अदधत्, पा ३, १, ४८। अधाताम्, अ-
धासिष्टाम्, अदधताम्। अधादसाम-
धामौञ्च रुधिरम्, भ १५, २८। त्वं नो
मतिमिवाधासोर्नष्टा प्राणानिवादधः,
भ ६, १८। कर्मणि, धीयते। अधायि।
सन् धिष्यति, पा ७, ४, ५४। यङ् देधी-
यते। दाधेति, दाधाति। णिच् धाप-
यति। ०ते। धीत्वा। ०धाय, पा ६, ४,
६८। धीतः, कौ ३६१। धयनम्। धयः।
स्तनन्धयः। धे (ट्) स्तनन्धयी। न वार-
येद् गां धयन्तीम्, मनु ४, ५८। सम्-
सन्धयः। न सन्धयति केनापि सधेव
विजयी नृपः, कवि १३२।

धेक—अदन्तः। चु, प। दर्शनम्।

धोर—धोर्कट् (धोर्कट्) भ्वा, प।

गतिचातुर्यम्। धोरति। धोरन्त्याधी-
रणाक्रान्ता विनीता यस्य वारणाः
कवि १३८। (क्व) अदुधोरत्। अधो-
रणः। धोरितम्।

धा—भ्वा, प। १ शब्दः।

शब्दादिवादनम्। २ अग्निसंयोगः।
अशब्देऽलङ्घनीकरणम्, दुर्गा। लृट्
धेमति, पा ७, ३, ७८। कम्बुश्च तारु-

नधमन्, भ ३, ३४। -लिट् दध्यौ। द-
ध्यतुः। लुट् ध्याता। लृट् ध्यास्यति।
आशिषि, ध्येयात्, ध्यायात्। लुङ्
अध्यासोत्। अध्यासिष्टाम्। कर्मणि,
ध्यायते। अध्यायि। सन् दिध्यासति।
यङ् देध्यते, पा ७, ४, ३१। दाध्येति,
दाध्यति। णिच् ध्यापयति। अदिध्य-
पत्। क्त, ध्यातः। आ—शब्दः। दाहः।
स्थितिः। दर्पाध्यातः। आध्यातमुदरं
मृशम्, सुश्रुतः।

धाङ् (द्राङ्)।

ध्ये—भ्वा, प। चिन्ता। ध्यानम्।
ध्यायति, ध्यायत्यनिष्टं चेतसा, मनु
८, २१। दध्यौ। दध्यतुः। ध्याता। ध्या-
स्यति। ध्येयात्, ध्यायात्। अध्यासोत्।
अध्यासिष्टाम्। दिध्यासति। दाध्यायते।
दाध्यति। णिच् ध्यापयति। अदिध्य-
पत्। ध्यात्वा। ०ध्याय। ध्यातः। ध्या-
नम्। ध्येयः। क्तिप् धीः। विषयान् ध्या-
यन्, गो २, ६३। अतु—स्मरणम्।
चिन्ता। अतुग्रहः। अनुदध्युरनुध्येयं (अ-
नुध्यानमनुग्रहः), २ १७, ३६। अभि—
चिन्ता। सङ्कल्पः। परधनलिप्सा।
नि—स्मरणम्। दर्शनम्। तन्निदध्यौ
सः, भ १४, ५६। निर्वर्णनन्तु निध्यानं
दर्शनालोकनेक्षणमित्यमरः। चिरं नि
दध्यौ दुह तः स गोदुहः, मा १२, ४०।
ध्रज्, ध्रज्—ध्रजि (धृजि) भ्वा, प। गतिः।
ध्रष्—ध्रन्—(धण) भ्वा, प। शब्दः।

धस्—उधस्, क्रा, चु, प।

उज्ज्वलति। ध्रस्नाति। ध्रासयति।
उकारो धात्ववयवः। उज्जयति।
उध्रसाञ्चकार।

• प्राख्—प्राख (प्रोख) भ्वा, प।

१ शोषणम्। २ अलमर्थः। प्राखति।
प्राक् (द्राक्) प्राङ् (द्राङ्) प्राड् (द्राड्)
ध्रिज्—भ्वा, प, वो। गतिः। ध्रिजते।
ध्रु—भ्रू, वो, भ्वा, प। भ्रू, भ्रुव्, तु, प।
१ गतिः। २ खेद्यम्। ध्रुवति। ध्रुवति।
दुध्राव। दुध्राव। दुध्रुवतुः। तं दुध्रा-
वादिना कपिः (व्युपादितवान्), भ
१४, ८१। ध्रु, ध्रोता, ध्रोष्यति, अध्रौ-
षीत्। ध्रू, ध्रुविता, ध्रुविष्यति, अध्रौ-
वीत्। तु, ध्रुता, ध्रुष्यति, अध्रुषीत्,
अध्रुताम्। ध्रुव, ध्रुविता, ध्रुविष्यति,
अध्रुवीत्, अध्रुविष्टाम्।

ध्रेक् (द्रेक्)।

ध्रै—भ्वा, प। द्रप्तिः। ध्रायति।

ध्वज्—ध्वज्—ध्वजि (धृजि) भ्वा, प।
गतिः। ध्वजति। ध्वजति।

ध्वष्—(अण) भ्वा, प। शब्दः।

ध्वन्—भ्वा, प। शब्दः।

ध्वनति। ध्वनन्ति यद्गुणान् मर्त्यो
ध्वनयन्ति च खेचराः, कवि २५५।
दध्वान। दध्वनतुः। दध्वान, मेघवद्
भीमम्, भ ८, ५। पणवा दध्वनुर्हताः,
भ १४, ३। ध्वनिता। ध्वनिष्यति। अ-
ध्वनीत्, अध्वनीत्। दिध्वनिष्यति।
दन्ध्वन्यते। दन्ध्वन्ति। ध्वनयति
घण्टाम्। अन्यत्र ध्वनयति (अस्यष्टा-
क्षरमुच्चारयति)। अदिध्वनत्। ध्वन-
अदन्तः। चु, प। शब्दः। ध्वनयति।
अदध्वनत्। ध्वनितः। ध्वननस्। ध्वानः।
ध्वनिः। ध्वनति सधुपसमूहे, गोतमो
५, ४।

० ध्वंस—ध्वंस, भ्वा, आ ।

१ अवसंसनम् । ध्वंसः । अधःपतनम् ।

२ गमनम् । ध्वंसते, ध्वंसते यदि भवा-

दृशस्ततः, भा १३, ४२ । तमांसि ध्वं-

सन्ते, वीर ५ । ध्वंसेत हृदयं सद्यः,

भा ११, ५७ । दध्वंसे । प्राणा दध्वंसिरे,

भा १४, १५ । ध्वंसिता । ध्वंसिष्यते ।

अध्वंसत् । अध्वंसिष्ट, पा १, ३, ८१ ।

शस्त्रमध्वंसत्, भा १५, ८३ । सन् दिध्वं-

सिषते । यङ् दनीध्वस्यते, पा ७, ४,

८४ । दनीध्वस्ति । णिच् ध्वंसयति ।

अदध्वंसत् । मूर्ध्नीनमदध्वंसन्नरद्विषः ।

भा १५, ८१ । (३) ध्वंसित्वा, ध्वस्त्वा ।

ध्वस्तः । ध्वंसः । अप, अव—चूर्णनम् ।

निन्दा । वि—निपातः । ज्ञयः ।

धाङ्—(द्राङ्) ।

ध्व—भ्वा, प । कुटिलीकरणम् ।

ध्वरति । दध्वार । दध्वरतुः । ध्वर्त्ता ।

(न)

नङ्—(धङ्) चु, प । नाशनम् ।

नङ्—णङ् (ढङ्) भ्वा, प । गतिः ।

नख्—नङ्—णख्, णखि (उख)

भ्वा, प । गतिः । नखति । नङ्गति ।

नज्—ञोनजौ, तु, आ, वो । लज्जा ।

नट्—णट्, भ्वा, प । १ नर्तनम् ।

२ हिंसा, वो । नटति । नटन्ति नाटके

यस्य चरितं भरतादयः, कवि १७८ ।

ननाट । नेटतुः । नटिता । अनटीत्,

अनाटीत् । नृतिनतिगतिषु घटादि-

र्णोपदेश एव, की ८२ । नटयति ।

नाट्येन केन नटयिष्यति दीर्घमायुः,

अनर्घ । प्रणटयति । नट्, चु, प । अव-

स्यन्दनम् । नाट्यम् । अभिनयः । अनु-

करणम् । भ्रंशः, वो । नाटयति । वृत्त-

सेचनं नाटयति, शकु १, ८० । ईश्वरस्या-

भिख्यां नाटयत्येष शैलः, मा ४, ६५ ।

नट, (अजि) चु, प । दीप्तिः । नाटय-

ति । उद्—हिंसा । वृषलस्यो नाटयति,

पा २, ३, ५६ । नटः । नाटकम् ।

नङ्—णङ्, चु, प । भ्रंशः । नाङयति ।

नङ्—णङ्, भ्वा, प । शब्दशब्दः ।

नाटः । लट् नदति । नवाम्बुमत्ताः

शिखिनी नदन्ति, घटकर्परः २ । लिट्

ननाद । नेदतुः । दुन्दुभयो नेदु,

रामा । लुट् नदिता । लट् नदिष्यति ।

लुङ् अनादीत्, अनदीत् । सन् निन-

दिषति । यङ् नानद्यते । नानत्ति ।

णिच् नादयति । अनीनदत् । णट्,

चु, प । दीप्तिः । नादयति । उद्, नि-

उच्चनादः । असोढ सिंघध्वनिश्चक्रनाद,

कु १, ५७ । मदपटुनिनदद्भीराजहंसैः,

र ५, ७५ । अख्युदैः शिखिगणो विना-

द्यते (प्रयोजकणिजन्तस्य सकर्मकत्वम्),

घटकर्परः । प्रणदति, प्रणिनदति, पा

८, ४, १७ । निनदः । निनादः ।

नन्द—टुनदि, भ्वा, प । ससृद्धिः ।

आनन्दः । नन्दति । ननन्द । ननन्द-

पश्यन् सख्यौ, भा ४, २ । ननन्दतु-

स्तत्सदृशेन तत्समी, र ३, २३ ।

नन्दिता । नन्दिष्यति । नन्द्यात् । अन-

न्दीत् । अनन्दिषुः । निनन्दिषति ।

नानन्यते । नानन्ति । नन्दयति । अन-

नन्दत् । गोपाङ्गनानृत्यमनन्दयत्तम्, र

२, १६ । नन्दित्वा । नन्द्या । नन्दितः ।

नन्दनम् । (टु) नन्दयुः । नन्दनः, पा

३, १, १३४। नन्दकः। नन्दः। नन्दा।
नन्दी। अभि—अभिनन्दनम्। सभा-
वनम्। प्रशंसा। श्रुतोषणम्। प्रोत्-
साहनम्। कामना। नाभिनन्देत
मरणं नाभिनन्देत जीवितम् (न काम-
येत), मनु ६, ४५। तत्तत् प्राप्य शुभा-
शुभं नाभिनन्दति न हेष्टि (प्रशंसति),
गी० २, ५७। वाग्भिः सखीनां प्रियम-
भ्यनन्दत्, र ७, ६८। दिवौकसोऽपि
सीतादेवीमभिनन्दन्ति, वीर १०४।
सेनापते वचनं ते नाभिनन्दामि, शकु
२, ४१। आ—आनन्दः। आनन्दितार-
स्त्वां दृष्ट्वा, भ २२, १४। आनन्दहा-
नरान्, भ १५, ५८। प्रति—संवर्द्धनम्।
प्रीत्या प्रतिनन्दतुः, र १, ५८। प्रति-
नन्द्य तथाशीर्भिः, भारत।

नम्—णम् (तुम्) भ्वा, पा। दि, क्रा, प।
हिंसा। बधः। नभते। नभ्यति।
नन्नाति। ननाभ। नेमे, स तं नेमे, भ
१४, ३३। नभिता। नभिष्यति। ०ते।
भ्वा, अनभत्। अनभिष्ट। दि; अनभत्
क्रा। अनभौत्, अनाभौत्।

नम्—णम्, भ्वा, प। १ प्रह्वत्वम्।

नन्वीभावः। २ नमस्कारणम्। ३ शब्दः।
शब्दार्थो न भाषायाम्, दुर्गा। लट्
नमति, मन्त्र्या नमति यो देवान्,
कवि २५३। प्रहर नमतु चापम्, वीर
३३। नम क्षितौन्दम्, भ १२, ३८।
लिट् ननाम। नेमतुः। नेमिष्य, नन्य।
सविभ्रमं नेसुः, भ ३, ४३। लुट्
नन्ता। लुट् नन्थति। लुङ् अनंसीत्।
अनंसिष्टाम्। अनंसिषुः, पा ७, २,
७३। अनंसीद् भूर्भरेणास्य, भ १५,
२५। अनंसीच्चरणौ तस्य, भ ८, ११।
• भावकर्मणोः, नम्यते। अनामि। कर्म-

कर्त्तरि, नमते। अनंस्त दण्डः सयमेव,
पा ३, १, ८८। सन् निनंसति। यङ् नैन-
म्यते। ननन्ति। ननम्यमानाः फलदित्-
सयेव क्षताः, भ २, २५। णिच् नमयति,
नामयति। सोपसर्गस्य तु प्रणमयति।
अनौनमत्। नमयति धनुरेशं यः,
महाना १, २३। नत्वा। ०नत्य, नम्य।
नतः। नतिः। नमनम्। नन्ता। नम्यः।
नन्तव्यः। अव, पा—अवनतिः। उट्—
उन्नतिः। उन्नमति मेघः, मृच्छ १६६।
समुन्ननाम। काचित्, भा १०, ५३।
उप—उपस्थितिः। प्रणतिः। अकामो-
पनतेनैनसा, र १०, ३८। परि—परि-
णामः। परिपाकः। परिणमन्ति न
पक्षवानि, भा ५, ३७। रङ् चेत कचि-
दस्ति तत् परिणमत्यस्मासु शक्रादपि,
वीर १०। विपरि—विपरिणामः। वि-
रूपावस्था। विपरिणमते दीर्जन्यम्,
अनर्घ ८२। प्र—प्रणतिः। गुरवे प्रण-
म्य, र १६, ७०। तामञ्जलिभिः प्रणेषुः,
र १४, १३।

नम्ब—भ्वा, प, वो। गतिः। नम्बति।
नय—णय् (अय) भ्वा, पा। १ गतिः।

२ रक्षा, वो। नयते। नेये। नयिता।
नट्—(गट्) भ्वा, प। शब्दः।

गर्जनम्। नर्दति। ननर्द। नर्दिता।
अनर्दीत्। अनर्दिषुः कपिव्याघ्राः, भ
१५, ३५। प्रनर्दति। प्रनर्दकः, पा ८,
४, १४। कष्टं विनर्दतः, भ ८, १८।

नर्ब—भ्वा, प, वो। गतिः। नर्बति।

नल्—णल्, भ्वा, प, १ गत्यः।

अर्दनमिति गोविन्दभट्टः। २ बन्ध-
नम्। नलति। णल्, चु, प, वो।
दीप्तिः। नालयति।

नश्-णश्, दि, प। १ नाशः।

चयः। मरणम्। २ अदर्शनम्। तिरो-
भावः। लुक्कायनम्। पलायनम्। लट्-
नश्यति। ध्रुवाणि तस्य नश्यन्ति,
हिष्टा। लिट् ननाश। नेशतुः। नेशिय,
ननष्ट। नेशिव। नेश, कौ १४०।
नेशनशाचराः, भ १४, ११२। लुट्-
नशिता, नष्टा, पा ७, २, ४५। ७, १,
६०। लृट् नशियति, नङ्छ्यति। लृङ्-
अनशियत्, अनङ्छ्यत्। आशिषि,
नश्यात्। लुङ् अनशत् (अनशत्, वो)।
चेष्टा व्यनेशन्निषिलास्तदास्याः, नै।
अम् अनेशम्। सन् निनशियति, निन-
ङ्छति। यङ् नानश्यते। नानष्ट।
णिच् नाशयति। अनीनशत्। सूतो
रथमनाशयत् (दूरमपनीतवान्), भ
१७, १०२। तेषामज्ञानजं तमो नाश-
यामि, गी १०, ११। तपो मा नौनशः,
भा ११, ३१। नशित्वा, नष्टा, नष्टा, पा
६, ४, ३२। नष्टः। नष्टिः। नशनम्।
नाशः। नशितुम्। नष्टुम्। नाशकः।
नश्वरः। प्र, वि—विनाशः। प्रणशि-
ष्यति, प्रनङ्छ्यति। प्रनष्टः। प्रणाशः,
पा ८, ४, ३६। प्राणशन्, भ १५, ४८।
विनङ्छ्यति पुरौ क्षिप्रम्, भ १६, २६।

नस्-णस्, भा, पा। कौटिल्यम्।

नह-णह, दि, ड। बन्धनम्।

लट् नहति। ०ते। लिट् ननाह।
नेहतुः। नेहिय। ननह। नेहे। लुट्-
नहा, पा ८, २, ३४। लृट् नहति।
०ते। अनाहोत्। अनाहाम्। अना-
तसुः। अनह। अनत्साताम्। सन्
निनहति। ०ते। यङ् नानहते।
नानहि। णिच् नाहयति। अनीनहत्।
नहा। ०नह। नहः। नह्यम्। नाहः,

उपानत्। अपि—आच्छादनम्। कवचं
पिनह्य, भ ३, ४७। उट्—उन्नमय्य
बन्धनम्। भुजङ्गमोन्नहजटाकलापम्, कु
३, ४६। सम्—आच्छादनम्। सम-
वायः। मिलनम्। समनह्यन् वसभिः,
भ १७, ४। समनाहोत् सेन्यम्, भ
१५, १११। कुसुमासिख यौवनमङ्गेषु
सखहम्, शकु १, १०२। परि—परि-
याहः। देर्घ्यम्। पर्याणहम्। निरा-
णहम्। पर्यवनहम्। प्रावनहः, पा ८,
४, २, ३८।

नाथ-नाध-नाथृ, नाधृ, भा, पा।

१ प्रार्थना। २ उपतापः। ३ ऐश्वर्यम्।
४ आश्रीर्वादः। इष्टार्थशसनम्। आशि-
षि एव नाथेरात्मनेपदम्, अन्यत्र
नायति, कौ ३२। आशिषि नित्यम्,
अन्यत्र विभाषयेति केचित्, दुर्गा।
लट् नाथति। ०ते। नाधते। नाथन्ति
के नाम न लोकनाथम्, नै ३, २५।
नाथसे किमु पतिं न भूभतः, भा १३,
५८। सर्पिषो नाथते, कौ २४२। धृत्या
नाथस्व वेदेहि, भ ८, १२०। लिट्-
ननाथ। ०थे। लृट् नाथिता। लृट्-
नाथियति। ०ते। लुङ् अनाथीत्।
अनाथिष्टाम्। अनाथिषुः। अनाथिष्ट।
णिच् नाथयति। अननाथत्। अतः
उप—प्रार्थना। राजानमुपनाथति, पा
२, ३, ५५।

नास्-णास्, भा, पा। शब्दः।

नासते। नासा। नासिका। नस
शब्दे इत्येके इति प्रदीपः।

निच्-णिच्, भा, प। चुम्बनम्।

निच्चति, निच्चति स्तनकञ्चोरकपो-
लाङ्गिगन्धादिकम्, कनि १८८। निनिच्च।
निञ्चिता। निच्चियति। णिच्चियति

नो भूयः, भ ८, १ ६। प्रणिक्षणम्।
प्रनिक्षणम्, पा ८, ४, ३३।

निज—णिजिर्, भ्वा, उ। १ शोचम्।
निर्मलीकरणम्। २ पोषणम्। लट्
नेनेक्ति। नेनक्तिः। नेनिजति। नेनक्ति,
पा ७, ४, ७५। यत्पादौ मौलिरत्रा-
शुजालैर्नेनेक्ति राजकम्, कवि १३०।
लोट् नेनेक्तु। नेनिग्धि। नेनिजानि,
पा ७, ३, ८७। लिङ् नेनिज्यात्।
नेनिजौत। लङ् अनेनेक्। अनेनिक्ताम्।
अनेनिजुः। अनेनिजम्। अनेनिक्त।
लिट् निनेज। निनिजे। लुट् नेक्ता।
लृट् नेक्षति। ०ते। आशिषि, नि-
ज्यात्। निचीष्ट। लुङ् अनिजत्।
अनैक्षीत्। अनिजताम्। अनैक्ताम्।
अनिक्त। अनिक्ताताम्। सन् निनि-
क्षति। ०ते। यङ् नेनिज्यते। नेनि-
जौति। णिच् नेजयति। अनीनिजत्।
निक्ता। निक्तः। नेजनम्। अव—अव-
नेजनम्। प्रक्षालनम्। निर—निर्णेज-
नम्। शोधनम्। अङ्गिर्निर्णिक्तम्, मनु
५, १२७। चेलनिर्णेजकः।

निञ्ज—णिजि, अदा, आ। शुद्धिः।
निङ्क्ते। निनिञ्जे। निञ्जिता।
अनिञ्जिष्ट।

निदु—नेदु—णिट्, षेड्, भ्वा, उ।
१ कुक्षा। २ सन्निकर्षः। नेदति। ०ते।
नेदते न परं कञ्चित्, कवि १५०।

निन्द—णिदि, भ्वा, प। कुक्षा।
निन्दा। निन्दति। तं निन्दति परी-
वादं परस्य विदधाति यः, कवि १५०।
निन्दसि श्रुतिजातम्, गीतगो १, १३।
निनिन्द। निनिन्दतु। निनिन्द रूपं
हृदयेन पार्वती, कु ५, १०। निन्दिता।
निन्दिष्यति। अनिन्दीत्। अनिन्दि-

ष्टाम्। कर्मणि, निन्द्यते। अनिन्दि।
निनिन्दिषति। यञ् नेनिन्द्यते। नेनिन्ति।
निन्दयति। अनिनिन्दत्। निन्दित्वा।
०निन्दा। निन्दितः। निन्दनम्।
निन्दनीयम्। निन्दा। निन्दकः।
प्रनिन्दति, प्रणिन्दति, पा ८, ४,
३३। प्रणिच्छिद्यति नो भूयः, भ ८,
१०६।

निन्व् (पिन्व्)।

निल्—णिल्, तु, प। गहनम्।
दुर्वीधः। निलति। निनेल। नेलि-
ता।

निवास—अदन्तः, चु, प।

आच्छादनम्। निवासयति यच्चित्तं
चीनांशुकम्। कवि।

निष्—णिष्, भ्वा, प। समाधिः।
नेषति। प्रणेषति। निशा।
निष्—णिष्, भ्वा, प, वो। सेचनम्।
निष्क्—णिष्क्, चु, आ। परिमीषम्।
निष्कयते।

निस्—णिति, अदा, आ। चुस्वनम्।
निस्ते। निंसाते। निंसते। निंस्ते।
दन्तच्छेदम्, भ ५, १८। सुखं निंस्ते
सुखं स्त्रीणां यत्प्रजा, कवि १८८।
निनिंसे। निंसिता। अनिंसिष्ट। प्रणिं-
सनम्, प्रनिंसनम्, पा ८, ४, ३३।
दन्त्यान्ताऽयम्। आभरणकारुस्त ताल-
व्यान्त इति वभ्नाम्, कौ १२३।

नो—णोञ्, भ्वा, उ। प्रापणम्।
नयनम्। लट् नयति। ०ते। अजा
ग्रामं नयति गोपः, दुर्गा। नयन्ते
यदगुणाः सर्वे यस्तांनयति दिङ्मुखम्,
कवि १७१। मामपि तत्र नय, हितो।

(सम्मानने) शास्त्रे नयते। (ज्ञाने) तत्त्वं
नयते, पा १, ३, ३६। लिट् निनाय।
निनयिथ, निनेथ। निन्यव। निन्ये।
संविष्टः कुशग्रथने निशां निनाय, र
१, ८६। लुट् नेता। लृट् नेष्यति। ०ते।
अनिषीत्। अनैष्टाम्। अनेषुः। अनेष्ट।
अनेषाताम्। अनेषत। अनेषीद्राक्षमान्
क्षयम्, भ १५, २०। कर्मणि, नोयते
अजा ग्रामम्। अनायि। कपिनाऽने
षत क्षयं द्विषः, भ ८, २२। सन् निनौ-
षति। ०ते। यङ् नेनोयते। नेनेति,
नेनयाति। णिच् नाययाति। अनौन-
यत्। नौत्वा। ०नोय। नीतः। नीतिः।
नयनम्। नयः। नेतुम्। नेता। नाय-
कः। नेत्रम्। नयनम्। अनु—अनुनयः।
मारौचाऽनुनयंस्त्रासात्, भ ५, ४६।
स चानुनीतः प्रणतेन पश्चात्, र ५,
५४। अप—अपसारणम्। शत्रूनपने-
ष्यामि, भ १६, ३०। अभि—प्रभिन-
यः। अनुकरणम्। कुसुमावचयमभि-
नयन्त्यौ, शकु ४, १, १२। आ—आन-
यनम्। तेनाङ्गनाभरानाय सः, १,
१०। उदा—उत्सङ्कोकरणम्। बाल-
कमुदानयते। प्रत्या—प्रत्यानयनम्।
प्रत्यानेष्यति शत्रुभ्यां वन्दीमिव जय-
त्रियम्, कु २, ५२। उद्—उत्क्षेपणम्।
दण्डमुन्नयते, पा १, ३, ६६। (उन्नतः
वृद्धः) समुन्नयन् भूतिम्, भा १, ८।
उप—उपनयनम्। स्नातः। माणवक-
मुपनयते, कमकरानुपनयते, पा १, ३,
३६। विद्वानुपनयेत् तान्, भ १, १५
(प्रापणम्) आर्येऽस्यासनमुपनय, सूञ्ज
२७५। अर्घ्यसुर्पनीय, भ ६, ७०।
भिच्चासुपनयाति भिच्चाः करतले, महाना
३, ७१। (उपस्थितिः) मत्स्यभोगः
कथमुपनयेत्, मे ८४। नि—प्राप

णम्। उदकं निनयेच्छेषं पिण्डान्तिके,
मनु ३, २१८। निर—निर्णयः। कथं
निर्णीयते परः, द्वितो। परि—परिणयः।
परिणेष्यति पार्वतीं यदा हरः, कु ४,
४२। प्रणयनम्। रचना। प्राप-
णम्। सुगन्धबोधं व्याकरणं प्रणीयते।
तस्यार्थं प्रणीय, भ ५, ७। वि—
धर्मादिषु व्ययः। ऋणादिपरिशोधनम्।
अपनयनम्। शतं विनयते, करं विन-
यते, पा १, ३, ३६। क्रोधं विनयते,
परस्व क्रोधं विनयति, पा १, ३, ३७।
विनयन्तेऽस्मै तद्योधा मधुभिर्विजय-
त्रयम्, र ४, ६८। (शासनम्। शिक्षा)
विनेष्यन्तिव दुष्टसत्त्वान्, र २, ८। मा
चापलायेति गणान् व्यनेषीत्, कु ३,
४१। विनिन्युरेनं गुरवः, र ३, २८।
नील्—णील्, भ्वा, प। नीलवर्णः।
२ तत्करणम्। प्रणीकते। नीलम्।
नीलो।

नीव्—(पीव) णीव्, वो। भ्वा, प।
स्त्रीर्थम्। नीवति।

नु—णु, अदा, प। स्तुतिः।

लट् नीति। नुतः। नुवन्ति। लिङ्
नुयात्। लङ् अनीत्। अनुताम्। लिट्
नुनांव। नुनुवतुः। नविता। नीता,
वो। लृट् अनावीत्। अनौषीत्, वो।
सन् नुनूषति। यङ् नोनूयते। नोनो-
ति। णिच् नावयति। अनूनवत्।
नुत्वा। नुतः। नुतिः। आ—सातक-
ण्डशब्दः। आनुते शिवा, कौ २४३।
पतात्रिणी मन्दमानुवानाः, भ ८, ६७।
नुङ्—तु, प, वो। बधः। नुडति।
शुद्—णुद्, तु, उ। प्रेरणम्।
प्रेषणम्। निरासः। अपसारणम्।
लृट् नुदति। ०ते। मन्दं मन्दं नुदति

वचनस्त्वाम्, मे ६ । पापं नुदति,
 श्रीर २३ । लिट् नुनोद । नुनुदे ।
 संशयं नुनोद, र ६, ६८ । नृपतेर्व्यज-
 नादिभिस्तमो नुनुदे, र ८, ४१ । लुट्
 नोत्ता । लुट् नोत्त्यति । ०ते । आशिषि,
 नुद्यात् । नुसीष्ट । लुङ् अनौक्षीत् ।
 अनौत्ताम् । अनौक्षुः । अनुत्त । अनु-
 स्थाताम् । अनुत्तत । सन् नुनुत्ति ।
 ०ते । यङ् नोनुद्यते । नोनोत्ति । णिच्
 नोदयति । अनूनुदत् । नुत्वा । नुक् ।
 नुत्तः, पा ८, २, ५६ । नुत्तिः । नोद-
 नम् । नोदः । आत्मापराधं नुदतः शुश्रू-
 षया, र १६, ८५ । अप—अपनोदनम् ।
 अपनुनुदुर्न देहखेदान्, भ १०, १३ ।
 निर्—प्रत्याख्यानम् । खण्डनम् । आ-
 घातः । पयो मांसं शाकञ्चैव न निर्नु-
 देत्, मनु ४, २५० । प्र—प्रेरणम् ।
 वि—णिच् विनोदनम् । प्रीणनम् ।
 यापनम् । दूरीकरणम् । क खिन्नमा-
 क्षानं विनोदयामि, शकु ३, २० । विनी-
 दयिष्यन्ति मुनिकन्यकास्त्वाम्, र १४,
 ७७ । तापं विनोदय दृष्टिभिः, गौतमो
 १०, १३ ।

नू—णू, तु, प । स्तवनम् ।
 नुवति, नुवति त्रिषु लोकेषु षड्-
 गुणान् प्रयतो जनः, कवि ४२ । नुनाव ।
 नुविता । अनुवीत् । परिणूतगुणोदयः,
 कौ १५३ । ऋस्वान्तोऽयमिति वरद्विचः ।

नृत्—नृती, दि, प । गात्रविक्षेपः ।
 नर्त्तनम् । नृत्यति, नृत्यति युवति-
 जनेन समम्, गौतमो । ननर्त्त । ननृ-
 त् सहावम्, भ ३, ४३ । नर्त्तिता ।
 नर्त्त्यति, नर्त्तिष्यति । अनर्त्त्यत्,
 अनर्त्तिष्यत्, पा ७, २, ५७ । नर्त्त्यन्ति
 सुदा युताः, १६, २० । अनर्त्तीत् ।

अनर्त्तिष्टाम् । अनर्त्तिषुः । निनृत्यति,
 निनर्त्तिषति । नरीनृत्यते, पा ८, ४,
 ३८ । नरीनर्त्ति । णिच् नर्त्तयति ।
 ०ते । अननर्त्तत्, अनोनृतत् । नर्त्ति-
 त्वा । नृत्तम्, नृत्यम् । नर्त्तनम् । न-
 र्त्तकः, नर्त्तकी । आ—रणनृत्यम् ।
 कम्पनम् । मङ्गिरानर्त्तितगङ्गाभाले,
 र ५, ४२ ।

नृ—क्रा, प । नयनम् । प्रापणम् ।
 नृणाति । प्रापणे, नरयति, घटादिः ।
 नीर्णः ।

नेद् (निद्) नेष् (एष्) ।

(प)

पच्—भा, चु, प । परिपङ्कः ।

पचति । पचयति । अदन्तः, वी । पच् ।

पच्—डुपचष् । भा, ड । पाका ।

रन्ध्रम् । परिणामः । परिणतावस्था ।
 विनाशोन्मुखीभावः । लट् पचति ।
 ०ते । तण्डुलानोदनं पचति । पचा-
 म्यन्नं चतुर्विधम्, गौ १५, १४ । शाकं
 पचति । भूतानि क्रातः पचति, भारत ।
 लिट् पपाच । पेचिथ, पपक्थ । पेचि-
 व । पेचे । लुट् पक्ता । लट् पच्यति ।
 ०ते । आशिषि, पचात् । पचीष्ट । लुङ्
 अपाचीत् । अपाक्ताम् । अपाचुः । अ-
 पक्त । अपचाताम् । अपचत । कर्मणि,
 पच्यते । अपाचि । सद्य एव सुकृतां
 काङ्क्षितं पच्यते, र ११, ५० । नर्त्तके
 पच्यते घोरे । सन् पिपचति । ०ते ।
 यङ् पापच्यते । पापचीति, पापक्ति ।
 णिच् पाचयति । अपीपचत् । पक्ता ।
 ५पच्य । पक्ताः, पा ८, २, ५२ । पक्तिः ।
 पचनम् । पाकः । पाकिमम् । पचा ।
 कुम् । पक्ता । पाचकः । पचः, पा ।

(ङ) पक्षिमम् । दृढं मालूरफलं पचे-
लिमम्, नै १, ८४ । परिपाकः । विपा-
कः । पच (पञ्च) ।

पञ्च—पचि, भ्वा, आ । व्यक्तीकरणम् ।
पञ्चते । पञ्च पचते, वो । पचति ।
पञ्चति इत्यप्येके । पचि, चु, प । वि-
स्तारः । पञ्चयति । प्रपञ्चय पञ्चमरा-
गम्, गीतगो, १०, १३ । यो वाग्मी
वादिनां मध्ये वाज्रमुच्चैः प्रपञ्चते । प्र-
पञ्चयन्ति यत् कौञ्चिं दिङ्मुखेषु महा-
जनाः ॥ कवि ४७ । पञ्चकः । पङ्कः ।
पञ्चनम् । पङ्क्तिः ।

पट्—(अट्) भ्वा, प । गतिः ।

पटति । पट् (कुप) चु, प । १ दीप्तिः ।
२ विदारः । छेदनम् । पाटयति । अपी-
पटत् । उद्—उत्पाटनम् । प्रांशुमुत्-
पाटयामास मुस्तास्तस्मिन् इमम्,
र १५, १८ । विभेदः । केतकवह्निं विपा-
टयामास नखाग्रैः, र ६, १७ । पट,
झ, प । अदन्तः । वैष्टनम् । पटयति ।
पटः । पटौ ।

पठ्—भ्वा, प । कथनम् । पाठः ।

पठति श्लोकं धीरः । पपाठ । पेटतुः ।
पेठिथ । पठिता । पठिष्यति । अपठौत्,
अपाठौत् । कर्मणि, पठ्यते । अपाठि ।
श्लोकः कस्य कवेरमुष्य कतिनस्तत्
पठ्यतां पठ्यते । पिपठिष्यति । पाप-
ठ्यते । पापट्टि । पाठयति । अपौपठत् ।
पठित्वा । पठितः । पठितिः । पठनम् ।
पाठः । पाठकः । पठत्सु तेषु, नै
१, ३४ ।

पण्—भ्वा, आ । १ व्यवहारः ।

वाणिज्यम् । २ स्तुतिः । व्यवहारे, शत-
स्य पणते, पा २, ३, ५७ । पेणे । पणि-
ता । अपणिष्टः । प्राणानामपणिष्ट, भ

८, १२१ । स्तुताधैवायः । आयान्तात्ता-
त्मनेपदम्, कौ ५८ । पणायति, पा ३,
१, २८ । ०ते, वो । पणायाञ्चकार । पेणे,
पा ३, १, ३१ । पणायितासि, पणितासे ।
पणायिष्यति, पणिष्यते । आशिषि,
पणांथ्यात् । पणिषीष्ट । अपणायीत् ।
अपणिष्ट । वोपदेवमते व्यवहारेऽपि
आयः । न चोपलेभे वणिजां पणायाः,
वणिजां पणायान् इति जयमङ्गलधृत-
पाठः । पणायान् पणलाभान् इति
तस्यार्थः, भ ३, २७ । पणायित्वा,
पणित्वा । ०पणाय्य, पण्य । पणायितः ।
पणितः । पण्यम् । पणः । आपणः ।

पण्ड्—पण्डि, भ्वा, आ । गतिः ।

पण्डि, चु, प । १ नाशनम् । २ राशीक-
रणम्, वो । पण्डते । पण्डयति, पण्ड-
ति । पण्डा । पण्डितः ।

पत्—पत्तु, भ्वा, प । १ गतिः ।

२ पतनम् । भ्रंशः । पातित्यम् । इरे-
श्वर्यम्, वो । लट् पतति, पतत्यधो-
धाम, मा १, २ । पतन्ति पितरो ह्येषां
लुप्तपिण्डोदकक्रियाः, गो १, ४१ । सु-
रापः पतति, स्मृतिः । लिट् पपात ।
पेततुः । पेटिथ । पचौ पपात खम्, भ
५, १०० । भुवि पपात मूर्च्छितः, रामा ।
लुट् पतिता । लृट् पतिष्यति । भानु-
रप्यपतिष्यत् क्षाम्, भ २१, ६ । लुङ्
अपसत्, पा ७, ४, १८ । कर्मभावयोः
पत्यते । अपाति । सन् पिपतिष्यति,
पिपति, पा ७, ४, ५४ । यङ् पनीप-
त्यते । पनीपसि, पा ७, ४, ८४ । णिच्
पातयति । अपौपतत् । पतित्वा ।
०पत्य । पतितः, पा ७, २, १५ । पतनम् ।
पातः, पतः । पतितुम् । पातकः । पा-
तुकः । ईत्पतिष्णुः । पत्रं पतङ्गः पा-

तासं पत्याः । अनु—अनुपातः । अभि—
—अभिसुखपतनम् । आ—आगमनम् ।
उपस्थितिः । शनैरापतितस्तान्, भ ३,
४८ । उद्—उत्पतनम् । उड्डयनम् ।
उत्पातः । नि—निपतनम् । अधःप-
तनम् । उपस्थितिः । निपतन्ति रणेषु
यस्य बाणाः, कवि ४८ । मरणव्याधि-
शोकानां किमद्य निपतिष्यति । णिच्
—निपातनम् । ज्योत्स्ना इत्येते म-
त्वर्थं संज्ञायां निपात्यन्ते, पा ५, २,
१४ । कात्यायनीव महिषं विनिपो-
तयामि । प्रणि—प्रणिपातः । संनि—
मिलनम् । निर्—निर्गमः । प्र—निप-
तनम् । उपस्थितिः । प्रापसन्भारति-
स्तत्र, भ १५, ५३ । सम्—गतिः । सम्पत्य
तत् सनीडे, भ ५, ३१ । पत्, टि, आ,
वो । ऐश्वर्यम् । पत्यते । क्षीणीतले-
ऽधिपत्यते यः, कवि ४८ । पेतै । पति-
ता । पतः, पत्, आद्योऽदन्तः । द्विती-
यो हलन्तः । चु, प । गतिः । पतनम् ।
२ऐश्वर्यम्, वो । अदन्ताद्वा णिच् पत-
यति, पतति । पतयन्ति समन्ततो
विपद्याः, कवि ४८ । पताञ्चकार ।
पतिता । अपतीत्, कौ १८२ । पात-
यति । अपीपतत् । णिज्रहितौ पत-
सृषावेव अदन्तौ ।

पथ्—पथे, भ्वा, प । गतिः ।

पथ्—(पृथ्) चु, प । प्रक्षेपः ।

(पथति । पथयत्युत्तरापथम्, कवि २३७ ।)

पद्—भ्वा, प, वो । स्वीर्यम् ।

पदति । पद अदन्तः । चु, आ ।
गतिः । पदयते । संपरिचिष्य लक्ष्याणि
पदयन्ते पदातयः । आहवे राजल-
क्ष्मीश्च यस्य सम्पद्यते ध्रुवम् ॥ कवि
२०७ ।

पद्—दि, आ । गतिः । प्राप्तिः ।

पद्यते । पेदे । पत्ता । पत्स्यते । पत्-
सीष्ट । अपादि, पा ३, १, ६० । अप-
त्तोताम् । अपक्षत । पिक्तते, पा ७, ४,
५४ । पनीपद्यते । पनीपत्ति । पा ७,
४, ८४ । णिच् पादयति । अपीपदत् ।
पत्त्वा । ०पत्य । पन्नः । ०पत्तिः । पत्तुम् ।
पत्तव्यम् । णिच् पादितम् । पादनम् ।
पादयितव्यम् । अनु, अभि—प्राप्तिः ।
जरां सद्योऽम्बपद्यत, भारत । अभि-
पेदे राधवं मदनातुरा, र १२, ३२ ।
आ—आगमनम् । प्राप्तिः । आपत्त्रा-
प्तिः । आपत्तिः । तर्कोपन्यासः । उत्-
पत्तिः । निशचरादापादि ध्वंसः, भ ६,
३१ । एष रावणिरापादि (आगतः),
भ १५, ८८ । व्या—मरणम् । व्याप-
चानां गवां, स्मृतिः । व्या—णिच्—
व्यापादनम् । जननम् । पात्मानं त्वया
द्वारि व्यापादयामि, हितो । उद्—
उत्पत्तिः । उदपादि भव्या, कु १, २२ ।
व्युद्—व्युत्पत्तिः । नामरुदमपि व्युद-
पादि, मा १०, २३ । उप—उपयोगः ।
सम्भावनम् । सिद्धिः । सम्पन्नता ।
प्राप्तिः । सङ्गतिः । मदमावाख्योपप-
द्यते (उपयुक्तो भवति), नी १३, १८ ।
नैतत् त्वयि उपपद्यते (योग्यं न भव-
ति), नी २, ३ । पौखदीहृदयोर्विशेषो
नोपपद्यते (न सम्भाव्यते), मनु ८, १३८ ।
पञ्चमो नोपपद्यते (पञ्चमस्य लब्धयो
नास्ति), मनु ८, १८६ । सर्वं सखे त्वय्यु-
पपन्नमेतत् (सिद्धं), कु ३, १२ । अभ्युप-
—अनुग्रहः । रतिमभ्युपपत्तुमातुराम्,
कु ४, २५ । निर्—निष्पत्तिः । सिद्धिः ।
प्र—गतिः । प्राप्तिः । तपोवनं प्रपेदे, भ
४, १ । ये यथा मां प्रपद्यन्ते (भजन्ते),

गो ४, ११ । प्रति—अङ्गीकारः । प्राप्तिः ।
 ज्ञानम् । सिद्धिः । प्रतिपादनम् । न.
 मासे प्रतिपत्तासे माञ्चेत्, भ ८, ६५ ।
 चेतो बालिबध्नं प्रतिपद्यते (न प्रत्ये-
 नि), भ १६, १११ । प्रत्यपत्या हितं
 न च (नावगतवान्), भ १५, १४ ।
 विधिना प्रतिपादयिष्यता नववैधव्यम्,
 कु ४, १ । विप्रति—विरुद्धज्ञानम् । वि-
 रोधः । वि—विपत्तिः । त्वयापि चित्रा-
 ङ्गि विपद्यते यदि, नै १, १४१ । त्वम-
 नाथा विपक्ष्यसे, उत्तर ४४ । सम्-
 उत्पत्तिः । सम्पन्नता । प्राप्तिः । णिच्
 सम्पादनम् । सम्पद्यते वः कामोऽयम्,
 कु २, ५४ । ससुः सम्पाद्य पाणिग्रह-
 णम्, र ७, २६ ।

पन्—(पण्) भ्वा, आ । स्तुतिः ।

पनायति । ०ते, वो । पनायाञ्चकार ।
 पेने । पनायितासि । पनीतासे । अप-
 नायीत् । अपनिष्ट ।

पय्—पथि, चु, प । गतिः ।

पय्—भ्वा, प, वो । गतिः । पयति ।

पय्—(अय्) भ्वा, आ । गतिः ।

पर्ण—अदन्तः । चु, प । हरितभावः ।

पर्दु—भ्वा, आ । अपानशब्दः ।

पर्प—भ्वा, प । गतिः । पर्पति ।

पर्ब—(अर्ब) भ्वा, प । गतिः ।

पर्ब, भ्वा, प, वो । पूरणम् । पर्वति ।

पर्ष, स्पर्ष (वर्ष) भ्वा, आ । स्नेहनम् ।

पल—पल्ल, वो । भ्वा, प । गतिः ।

पलन्ति यद्विषो दिक्षु, कवि २५६ ।

पल्—चु, प, वो । पालनम् ।

पालयति ।

पय्यल (वय्यल) ।

पशु—पशु—पस्—भ्वा, उ, वो ।

१ गत्यनम् । २ पीडनम् । ३ स्पर्शः ।

पशति । ०ते । पशति । ०ते । पसति ।
 ०ते । पश, पशु, पस्, वो, चु, प । ब-
 न्धनम् । पाशयति । पाषयति । पास-
 यति । सम्पाशयति यः शत्रून् शृङ्खले ।
 विपाशयति चात्मानम् ॥ कवि २३० ।
 पश, पश, अदन्तौ । चु, प । गतिः ।
 (२विहतिः । ३स्पर्शनम् । ४बन्धनम्, वो)
 पशयति । पषयति । सोपसर्गप्रयोगो
 माभूत्, दुर्गा । पश सौत्रधातुः । यङ्
 पस्यस्यते, पा ७, ४, ८६ ।

• पंश्—पंस्—पशि, पसि, चु, प ।

नाशनम् । पंशयति । पंसयति ।

पा—भ्वा, प । पानम् ।

लट् पिबति, पा ७, ३, ५८ । पिबसि
 रतिसर्वस्वमधरम्, शकु १, १३१ । अशो-
 ककलिकाश्वाष्टौ ये पिबन्ति, स्मृतिः ।
 दुःशासनस्य रुधिरं न पिबाम्युरस्तः,
 वैष्णोसं । पिबन्ति मधु, कवि ६५ ।
 • लिट् पपौ । पपतुः । पपिथ, पपाथ ।
 पपिव । तं पपौ लोचनाभ्याम् (ददर्श),
 र २, १६ । लुट् पाता । आशिषि, पेयात्,
 पा ६, ४, ६७ । लुङ् अपात् । अपाताम् ।
 अपुः, पा २, ४, ७७ । कर्मणि, पीयते ।
 अपायि । अपायिषाताम् । अपासा-
 ताम् । सन् पिपासति । यङ् पेपीयते,
 पा ६, ४, ६६ । पापेति, पापाति । णिच्
 पाययति । ०ते, पा ७, ३, ३७ । अपि-
 प्यत्, पा ७, ४, ४ । पीत्वा । ०पाय ।
 पीतः । पीतिः । पानम् । पाता ।
 पायी । पातव्यम् । पानीयम् । पेयम् ।
 सुरापः । रविपीतजला नदी, कु ४, ४४ ।

पा, अदा, प । पालनम् । रक्षणम् ।

पाति । उपप्लवेभ्यः प्रजाः पासि, र
 ६, ५८ । यः कौत्सिं पाति, कवि २६ ।

अधर्माणां पाहि, भारत । पपो । पाता ।
पायात् । अपासौत् । कर्मणि, पायते ।
पिपासति । पापायते । पिच् पाल-
यति । अपौपलत्, पा ७, ३, ३७ ।
पात्वा । पातः । पात्तो मुनीन्, भ ६,
६६ । प्रति—प्रतिपालनम् । प्रतीक्षा ।
अन्यासक्तो देवस्तदवसरं प्रतिपाल-
यामि, शकु ५, २६ ।

पार—अदन्तः । चु, प ।

कर्मसमाप्तिः । शक्तिः । पारयति ।
अपपारत् । कर्मणि, पार्यते । पारितः ।
पारणा । जवेन गां पतितुमपारयन्तः
(अशक्नुवन्तः), भा ४, १० ।

पाल—चु, प । रक्षणम् । पालनम् ।
पालयति । पालति भूमिपालः ।

पि—तु, प । गतिः । पियति ।

पिच्—चु, प । छिदनम् । पिच्, वो ।
पिच्छ—तु, प, वो । बाधः । पिच्छति ।
पिच्—पिजि, अदा, आ । श्वर्णः ।

पिङ्गलीभावः । रसम्पर्कः । श्वथक्त-
शब्दः । ४पूजनम्, वो । पिङ्गले । पि-
पिङ्गे । पिङ्गिता । पिजि, पिज (तुजि)
चु, प । १हिंसा । २बलम् । ३पादा-
नम्, वो । ४निवासः । दौसिः, वो ।
पिच्छयति । पिच्छति । पेजयति ।
पिञ्जरः । पिङ्गलः ।

पिट—भ्वा, प । शब्दः । रसङ्घातः ।
पेटति । पेटः । पेटौ । पिटकः । पिटा-
कः ।

पिट्—भ्वा, प । १हिंसा । २क्लेशः ।

पिण्ड्—पिडि, भ्वा, आ । चु, प ।

संहतिः । पिण्डीकरणम् । पिण्डते ।
पिण्डयति । पिण्डम् । पिण्डी ।

पिन्व—पिर्वि, णिनि, मिनि, निनि,

भ्वा, प । सेचनम् । पिन्वति । निन्व-
ति ।

पिल्—चु, प, वो । प्रेरणम् ।

पिश्—तु, प । श्वयवः ।

२दीपनम् । पिशति, पा ७, १५, ८ ।
त्वष्टा रूपाणि पिशतु, कौ १५७ ।
पिपेश । पेशिता ।

पिष्—पिष्ल, क, प । सञ्चूर्णनम् ।

पेषणम् । घर्षणम् । हिंसनम् । लट्
पिनष्टि । पिंष्टः । पिंषन्ति । पिनक्षि ।
शष्कपेष पिनष्ठावीम्, भ ६, ३७ । पि-
नष्टि चौरस्य, पा ३, ३, ५६ । हि पिण्डि
सुन्दरि चन्दनम् । आनिप् पिनष्ठाणि ।
लिङ् पिंष्यात् । लङ् अपिनट् । अपि-
ष्टाम् । अपिनट् च रथानीकम्, भ १७,
६६ । लिट् पिपेष । पिपिषतुः । पिपे-
षास्य रथं कपिः, भ १४, ८० । लुट्
पेष्टा । लृट् पेक्षति । लुङ् अपिषत् ।
कर्मणि, पिष्यते । अपेष् । अपिष्ठातां
सहस्रे द्वे तद्देहेन वनौकसाम्, भ-१५,
६८ । सन् पिपिषति । यङ् पेपिष्यते ।
पेपेष्टि । णिच् पेषयति । अपौपिषत् ।
पिष्टा । पिष्टः । पेषणम् । पेष्टुम् ।

पिम्—पेम्—पिष्ट, पेष्ट, भ्वा, प ।

गतिः । पिम्, चु, प । १गतिः । २
हिंसा । ३दानम् । ४प्राणनम् । ५वासः,
वो । मूर्धन्यान्तोऽयमिति केचित्,
दुर्गा । पेसति । पेसयति ।

पिम्—पिषि (कुप) चु, प । दौसिः ।

पी—पीड्, दि, आ । पानम् ।

पीयते । पीयन्ते च प्रियाधरम्, कवि
६५ । पिष्ये । पेयते । पेयीष्ट । अपेष्ट ।
पीत्वा । पीय । पीतः । कथां निपीय,
ने १, १ ।

• पीड—चु, प। १ श्रवगाहनम् ।
 • २ वधः, बो। क्लेशः। पीडनम्। पीड-
 यति। पीडयन्ति जनं धाराः, भ ७, ८।
 पीडतीति हलायुधः। यथा—राष्ट्रं
 पीडति नास्तेयं पीडयत्यरिमण्डलम्,
 कवि २५१। पीडयामास। पीडयिता
 अपिपीडत्, अपिपीडत्, पा ७, ४, ३।
 नीलमपीपिडच्छरैः, भ १५, ८२। क-
 र्मणि, व्याधिभिः पीड्यते, मनु ५, ५०।
 आ—भूषणम्। क्लेशः। उद्—उत्पीड-
 नम्। उपद्रवः। अन्योन्यमुत्पीडयत्
 स्तनद्वयम्, कु २, ४०। उप, नि—संक्षेपः।
 पीडनम्। हननम्। निपीड पादौ,
 र २, २३। निर्दयं निपीड्य, मा १६, ३।
 निर—निष्पीडनम्। आर्द्रवस्त्रादेर्नि-
 र्जलीकरणम्।

पील—भा, प। स्तम्भनम्।

पीव्—भा, प। स्थौल्यम्।

पुक्—(युक्) भा, प। प्रमादः।

• पुट—तु, प। संक्षेपणम्।

पुटति। पुपोट। पुटिता। अपुटीत्।
 लुट् (कुप) चु, प। १ दीप्तिः। २ चूर्णी-
 करणम्। पोटयति। पुट, अदन्तः।
 चु, प। संसर्गः। पुटयति। पुटितः।
 पुटम्। पोटा।

पुद्—(चुद्) चु, प। अन्वीभावः।

पुद्—तु, प। त्यागः। उत्कर्षः।

पुडति। पुपोड। पुडिता। अपुडौत्।

पुर्ण—तु, प। धर्माचरणम्।

पुणति शुभं लोकः, दुर्गा। पोणिता।

पुण (पृण)। पुण्डम्। निपुणः।

पुण्ट—पुटि (अजि) चु, प। दीप्तिः।

पुण्ड—पुडि (मुडि) भा, प।

पुण्डनम्। चूर्णनम्। पुण्डति। पीड-

तीत्येके। पुण्डः। पुण्डकम्। पुण्डरी-
 कम्।

पुथ्—दि, प। हिंसा। पूथ् (कुप)।

चु, प। दीप्तिः। पुथ्यति। पोथयति।

पुन्य—पुथि (कुथि) भा, प। १ हिंसा।

२ पीडनम्। पुन्यति। युथि। युन्यति।

पुर्—तु, प। अग्रगमनम् पोरिता।

पुल्—भा, तु, चु, प।

महत्त्वम्। पुलति। पुलति, बो।

पोलयति। पुलकः। विपुलः।

पुष्—भा, क्रा, प।

पोषणम्। भरणम्। वर्द्धनम्। उप-
 चयः। लट् पोषति। पुष्णाति। पुष्णी-
 तः। पुष्णन्ति। दृष्ट्वां न पुष्णाति
 यथांसि पुष्यति प्रवारणैर्विप्रमनांसि
 पोषति। भृत्यांश्च यः पोषयतीप्सिते-
 र्धनैः, कवि २१। ईश्वरव्याहृतयो
 विपरीतमर्थं न पुष्णन्ति (बोधयन्ति),
 कु ३, ६३। हि पुषाण। लिङ् पुष्णी-
 यात्। लङ् अपुष्णात्। अपुष्णोताम्।
 अपुष्णन्। लिट् पुपोष। पुपुषतुः।
 पुपोषिथ। लावण्यमयान् विशेषान्
 पुपोष, कु १, २५। उत्कर्षं पुपुषुर्गुणाः,
 र ४, ११। लुट् पोषिता। लृट् पोषि-
 ष्यति। लुङ् अपोषौत्। अपोषि-
 ष्टाम्। सन् पुपोषिषति, पुपुषिषति।
 यङ् पोपुष्यते। पोपोष्टि। णिच् पोष-
 यति। अपूपुषत्। पोषित्वा। ० पुष्य।
 पुषितः। पोषणम्। पोष्यः। पोषकः।

पुष, दि, प। पोषणम्।

उपचयः। पुष्यति। स पुष्यतितरां
 त्वाम्, भ ४, २८। पुष्यति स्वां न
 शोभाम्, शकु, १, ८१। कथं पुष्यत्य-
 नेकं सरयूप्रवाहः, र १६, ५८। देह-

मपुष्पः सुरामिवैः, भ १७, ७२। पुपो-
ष। पोष्टा। पोष्यति। अपुषत्, पा
३, १, ५५। अस्मानपुषत् स्तपोषम्,
भ ३, १३। पुपुचति। पुष, चु, प।
धावणम्। पोषयति आभरणम्। पर-
पिण्डेनात्मानं पोषयामि, ङितो।
पुष्टा। पुष्टः। पुष्टिः। बलिपुष्टकुलादि-
वान्यपुष्टेः पृथगस्मादचिरेण भाविता
तैः, मा २, ११६।

पुष्प—दि, प। विकसनम्।

पुष्प्यति। शरदि पुष्प्यन्ति सस-
च्छदाः। पुपुष्प। पुष्पिता। पुष्पम्।

‘पुस्—प्युस्’ दि, प।

दाहविभागयोः।

‘पुस्’—चु, प। उल्लग्नः।

पोसयति।

पुंस—चु, प। १ वर्द्धनम्। २ मर्दनम्।

पुस्त—चु, प। आदरानादरबन्धनेषु।

पू—पूङ्, भ्वा, दि, आ।

पूज्, क्ता, ७। पवनम्। पवित्रौक-
रणम्। शुद्धीकरणम्। पवते। पवसे
हविः, भ ६, ६४। पूयते। पुनाति।
पुनोते, पा ७, ३, ८०। होमाग्निधूम-
सुरभिः पवते मारुतो मृदुः। गोदा-
वरौतरङ्गाद्रेः पुनाति भुवि यत्प्रजाः॥
कवि १८०। जाह्नवी नः पुनातु। हि
पुनीहि। भागीरथि पुनीहि माम्।
लिङ् पुनीयात्। पुनीत। लङ् अपु-
नात्। अपुनीत। लिट् पुपाव। पुप-
विथ। पुपुवे। लुट् पविता। लृट्
पविष्यति। ०ते। आशिषि, पूयात्।
पविष्येष्ट। लुङ् अपावीत्। अपविष्ट।
सन् पूङ्, पिषविषते, पा ७, २, ७४।
पूज्, पुपूषति। ०ते। यङ् पोपूयते।

पोषीति। णिच् पावयति। अपीपवत्,
पा ७, ४, ८०। पूङ्, पवित्वा, पूत्वा।
पवितः। पूतः, पा १, २, २२। ७, २,
५१। सूतोऽपि गङ्गासलिलैः पवित्वा
सहास्यमात्मानम्, भ ३, १८। पूज्,
पूत्वा। पूतः, पा ७, २, ११। विनाशे
पूनाः यवाः। पूतिः। वपनम्। पवितुम्।
पावकः। पवमानः। यवितम्। त्वदी-
यैस्वरितैर्महीधरः पावितः, कु ५, ३७।
उद्—वस्त्रपूतत्वम्। द्रवाणामिव सर्वेषां
शुद्धिरुत्पवनं स्मृतम्, स्मृतिः।

पूज्—चु, प। पूजा। अर्चना।

सन्मानः। प्रशंसा। पूजयति। राजानं
पूजयति, रत्ना १, १३३। पूजयामास।
पूजयिता। पूजयिष्यति। अपूपुजत्।
अपूपुजन् विष्टरपाद्यमात्यैः, भ २,
१६। कर्मणि, पूज्यते। अपूजि। अपू-
जयिषाताम्, अपूजिषाताम्। पूज-
यित्वा। ०पूज्यः। पूजितः। पूजनम्।
पूजा। पूजकः। पूजनोयम्। पूज्यम्।
पूजयितव्यम्।

पूण्—‘पुण्’ (पुल) चु, प।

राशीकरणम्। पूण्यति धान्यम्,
दुर्गा।

पूय्—पूयी, स्वा, आ। १ भेदः।

२ दुग्धः। पूयते। (ङ्) पूतः। पूयः।

पूर—पूरो, दि, चु, आ।

आप्यायनम्। प्रीणनम्। पूरणम्।
वर्द्धनम्। पूर्यते। पितृन्, पूरयति
आज्ञे पूर्यन्ते पितरस्तच्च, कवि १५१।
पुपूरे, राज्ञः पुरौ भूपतिभिः पुपूरे,
राघवपाण्डवीय २, ३३। निःस्वनेद्यौः
पुपूरे, भ १४, ८८। वेणून् पुपूरिरे
सुखमारुतैः, भ १४, २। पूरिता। अ-

पूरि। अपूरिष्ट, पा ३, १, ६१। अपूरिषाताम्। अपूरिषित। चु, पूरयति, पूरति। पूरय मधुरिपुकामम्, गौतमो ५, १४। कपौनां मङ्गाताः पूरयन्तो दिशः, भ ७, ३०। पूरयन्ति मनोरथान्, द्वितो। पूरित्वा, पूरयित्वा। ० पूर्य्। पूर्णः। चु, पूर्णः। पूरितः, पा ७, २, २७। पूर्तिः। पूरणम्। पूरकः। उदरं शाक्नेनापि प्रपूर्यते, द्वितो।

पूर्व—पूर्व (पर्व) भा, प।

पूरणम्। पूर्व (गूर्द) चु, प। निवासः। निमन्त्रणम्, वो। पूर्वति, पूर्वयति। अयं वर्यवान्तोऽपि।

पूल—भा, चु, प। राशोकरणम्।

पूलति, पूलयति। पूलः। पञ्चपूली।

पूष्—भा, प। वृद्धिः। पूषति।

प्रतिचणं पूषति यस्य विक्रमः, कवि २१।

पृ—(पृ) भा, प। १पालनम्।

२पूरणम्। पृ, स्वा, प। प्रातिः।

प्रीणनम्। पृङ्, तु, आ। व्यायामः।

व्यापारः। प्रायेणायं व्याङ्पूर्वः। लट्

पिपर्त्ति। पिपृतः। पिप्रति। पृणाति।

व्याप्रियते। धर्मं व्याप्रियते नित्यं पिप-

र्त्ति पृथिवीच्च यः। पारयत्यर्थनामा-

ताम्, कवि ३७। लङ् अपिपः। अपि-

ताम्। अपिपक्तः। अपृणात्। व्याप्रि-

त। लिट् पपार। पप्रतुः। पप्रे।

लृट् पर्त्ति। लृट् परिष्यति। ० ते। लङ्

अपार्षीत्। अपार्ष्टाम्। अपार्षुः। अ-

पृत। अपृषाताम्। सन् पुपूर्षति। ० ते।

वङ् पेप्रौथेते। पर्पति। णिच् पार-

यति। अपीपरत्। पृ, चु, प। परि-

रणम्। पारयति पूला। ० पृत्य।

तः। परणम्।

पृच्—पृची, अदा, आ। सम्पर्कः।

संसर्गः। पृचि, पृज्, पृजि, इत्येके।

पृक्ते। पृङ्क्ते। पृच्चे। ० च्चे। पपृजे।

० च्चे। पृच्, पृची, क, प। सम्पर्कः।

संसर्गः। योगः। संश्लेषः। पृणक्ति।

पृङ्क्ताः। पृञ्चन्ति। हि पृङ्क्थि। लङ्

अपृणक्। अपृणन्धनुषा शरम्, भ ६,

३८। लिट् पपर्च। पपृचतुः। पपर्चिता।

पपर्च्यति। अपर्चीत्। अपर्चिष्ठाम्।

पिपपर्चति। परोपृच्यते। पपर्चयति।

पृच् (युज्) चु, प। १संयमनम्। बन्ध-

नम्। २सम्पर्कः, वो। पपर्चयति। पपर्च-

ति। (ई) पृक्ताः। पृक्तास्तुषारैर्गिरिभिर्भ-

राणाम्, र २, १३। सम्—सम्पर्कः।

योगः। ३सम्बन्धौ। सम्पृच्येतासुभयोः

(कर्मणि लङ्), भ १७, १०६। वागर्थ-

विव सम्पृक्ता, र १, १। सम्पर्कः।

सम्पृक्ते नाभिगच्छेयः संपृणक्ति। न

पापिभिः। सम्पृचयति न क्षुद्रेण सम्प-

र्चति वञ्चकैः॥ कवि २८। सम्पृक्ते

मधुना चूर्णं भिषक्।

पृङ्—तु, प। १सुखनः।

२प्रीणनम्, वो। पृङ्गति। पृङ्गिता।

पृण्—तु, प। प्रीणनम्। पृणति।

पृथ्—चु, प। प्रचेपः। पपर्थयति।

अपीपृथत्, अपपर्थत्, पा ७, ४, ७।

पृष्—पृषु, भा, प। १सेकः।

२हिंसा। ३क्षेपः। पपर्थति। पपर्थ-

पृष्टः। पृषितमिस्त्रीणादिकम्।

पृ—भा, क्रा, प। १पालनम्।

२पूरणम्। लट् पिपर्त्ति, पा ७, ४, ७७।

पिपृत्तिः। पिपूरति, पा ७, १, १०२। पि-

पर्मि। पिपूर्वः। पृणाति। पृणीतः।

पृणन्ति । लिङ् पिपूर्यात् । पृणीयात् ।
लङ् अपिपः । अपिपूर्यात् । अपिपूरुः ।
अपृणात् । अपृणीताम् । अपृणन् । लिट्
पपार । पपरतुः । पपरतुः, पा ७, ४, १२ ।
लुट् परोता, परिता । लुट् परोष्यति,
परिष्यति । आशिषि, पूर्यात् । लुङ्
अपारीत् । अपारिष्टम् । अपारिषुः ।
अपारीत् स हतशेषान् भवङ्गमान्, भ
१५, १०० । कर्मणि, पूर्यते । सन्
पिपरीषति, पिपरिषति, पुपूर्यति ।
यङ् पीपूर्यते, पापार्ति । पृ, लु, प ।
पूरणम् । पारयति । अपीपरत् ।
पूर्त्वा । ० पूर्य । पूर्यः, पा ८, २, ५७ ।
पूर्यति ।

पेण् (पैण्) ।

पेल्—पेल्, भ्वा, प । गतिकम्पयोः ।

पेव्—पेव्, भ्वा, आ । सेवा ।

पेवते । अयं वर्गान्तोऽपि ।

पेष्—पेष्, भ्वा, आ । प्रयत्नः ।

पेस्—पेस् (पिस्) भ्वा, प । गतिः ।

पै—भ्वा, प । शोषणम् ।

पायति । पपौ । पाता । पायात् ।

अपासीत् । णिच् पाययति, पा ७, ३, ३७ ।

पैण्—पैण्, भ्वा, प । श्रुतिः ।

२ प्रेरणम् । ३ श्लेषणम् । ४ पेषणम्,
वो । पेण् प्रैण् लैण् इत्येके । पैणति ।
संग्रामे शत्रुसेनां द्विविधवितरणैः पैण-
यत्यर्थिदौस्थ्यम्, कवि १८ ।

प्याय्—प्राप्यायी, भ्वा, आ । वृद्धिः ।
स्कीतिः । लट् प्यायते । लिट् पिप्ये,
पा ६, १, ३८ । पिप्यषे । लुट् प्यायि-
ता । लुट् प्यायिष्यते । लुङ् अप्यायि,
अप्यायिष्ट, पा ३, १, ६१ । अप्यास्त,
१५ ।

वो । अप्यायिषाताम् । अप्यायिषन् ।
० समत्वप्यायि, भ ६, ३३ । भावे, प्या-
य्यते । अप्यायि । सन् पिप्यायिषते ।
यङ् पेपौयते, पा ६, १, २८ । णिच्
प्याययति । अपिप्ययत् । प्यायित्वा ।
० प्याय्य । पीनः, पा ६, १, २८ । स्वाङ्गे,
पीनं सुखम् । अन्यत्र, प्यानः पीनः
स्वेदः । सोपसर्गस्य प्रप्यानः, कौ ३५८ ।
आ—स्कीतिः । प्रीतिः । आपीनोऽन्तुः
आपीनमुधः, कौ ३५८ । आप्यानस्कन्ध-
कण्ठांसं रामम्, भ ५, ५६ । आप्या-
यन्ते यतः प्राप्य यज्ञभागान् दिवौ-
कसः । प्रभूतधनसम्पत्तेराप्यायन्ते च
यत्प्रजाः ॥ कवि १३५ । णिच्, (प्रीण-
नम्) आप्यायितोऽहं भवतामनेन वच-
नामृतेन, हितो । सम—वृद्धिः । मन्तु-
रस्य समापिप्ये, भ १४, ३२ । प्रप्याय-
नीयः, पा ८, ४, ३४ ।

प्युष्—प्युषिर, दि, प, वो ।

१ दाहः । २ भागः । सान्तोऽपि । चु,
प, वो । उत्सर्गः ।

× प्ये—प्येङ्, भ्वा, आ । वृद्धिः ।

प्यायते । पप्ये । प्याता । अप्यास्त ।

प्रच्छ तु, प । ज्ञोत्वा । जिज्ञासा ।

प्रश्नः । अनुयोगः । पृच्छति । अपृच्छ-
कक्ष्णं सोताम्, भ ६, ८ । ब्राह्मणं
कुशलं पृच्छेत्, मनु २, १२७ । लिट्
पप्रच्छ । पप्रच्छतुः । पप्रच्छथ, पप्रष्ट ।
लुट् प्रष्टा । लुट् प्रच्छति । आशिषि,
पृच्छात् । लुङ् अप्राचीत् । अप्राष्टम् ।
अप्राह्नुः । कर्मणि, पृच्छते । अप्रच्छि ।
पृच्छते पुनरसौ क्षितिपालः, महाना
३, १३ । सन् पिपृच्छिषति, पा १,
७, ८ । ७, ३, ९५ । यङ् परीपृच्छते ।
प्राप्रष्टि । णिच् प्रच्छयति । अपप्रच्छत् ।

पृष्टा । •पृच्छा । पृष्टः । पृष्टिः । प्रच्छ-
नम् । प्रश्नः । प्रष्टुम् । प्रष्टव्यम् । शब्द-
प्राट् । आ—आमन्त्रणम् । प्रस्थानकाले
सम्भाषणम् । आपृच्छते, कौ २४३ । वज्रा-
पृच्छस्व सुहृज्जनम्, रामा । सर्वा सातृरा-
पृच्छा प्रययुः, भारत ।

प्रथ—भ्वा, आ । प्रस्थानम् ।

विख्यातिः । प्रसिद्धिः । प्रथते, प्रथते
पृथुवद् यस्य पृथिव्यामुज्ज्वलं यशः ।
प्रथयन्ति प्रथीयांसो गुणाः, कवि १८८ ।
पप्रथे, तदाख्यवा तीर्थं भुवि पप्रथे, र
१५, १०१ । प्रथिता । प्रथिष्यते । अप्र-
थिष्ट । अप्रथिषाताम् । णिच् प्रथयति,
घटादिः । अप्रप्रथद् गुणान् भ्रातुः, भ
१५, ७२ । प्रथ्, चु, प । विख्यातिः ।
प्रक्षेपः, वो । प्राथयति । प्रथितम् ।
प्रथनम् । प्रथा । पृथिवी ।

प्रम्—भ्वा, आ । शिस्तारः ।

३ प्रसवः, वो । प्रसते । प्रसयति,
घटादिः ।

प्रा—अदा, पा । पूरणम् ।

प्राति । पप्रौ । प्राता । प्रेयात्,
प्रायात् । अप्रासीत्, अप्रासीद्विभु-
र्मखम्, भ १५, ६८ । कर्मणि, पप्रे दौ-
नेश्च मेदिनी, भ ४, ४२ । णिच् प्राप-
यति । क्त प्राणः । प्रातः । प्रायः ।

प्री—प्रीज्, भ्वा, उ, वो । तर्पणम् ।

प्रीड्, दि, आ । १ प्रीतिः । २ प्रीण-
नम् । ३ कान्तिः, वो । प्रीज्, क्रा, उ ।
१ प्रीणनम् । २ प्रीतिः । ३ कामना ।
इच्छा । लट् प्रयति । •ते । प्रीयते, यः
प्रीयते प्रणयिषु प्रमृते न मृत्मान्, कवि
७ । प्रकाममप्रीयत् यज्वनां पियः, म

१, १७ । प्रीणाति । प्रीणीते । लिङ्-
प्रीणीयात् । प्रीणीत । लिङ् अप्रीणात् ।
अप्रीणीत । लिङ् पिप्राय । पिप्रिये ।
सुरान् पिप्राय पश्यतः, भ ५, १०४ ।
पितृन् पिप्रियुः, भ ३, ३६ । नदीं
पश्यन् पिप्रिये, र १५, ३० । लुट् प्रेता ।
लुट् प्रेष्यति । •ते । लुङ् अप्रीषीत् ।
अप्रेष्ट । सन् पिप्रीषति । •ते । यङ्
पेप्रीयते । पेप्रयीति । पेप्रेति । णिच्—
प्रीज्, प्रीणयति, पा ७, ३, ३७ । अपि-
प्रीणत् । प्रीड् प्राययति । प्रीज्, चु,
प । प्रीणनम् । प्रीणयति । केचित्तु,
प्राययति । प्रयति । •ते । यं प्राययन्ति
कविसूक्तिरसायनानि, कवि ७ ।
प्रीत्वा । प्रीतः । प्रीतिः । प्रयणम् ।
प्रीणयित्वा । प्रीणितः । प्रीणनम् ।
प्रियः ।

प्रु—प्रुङ् (चुङ्) भ्वा, आ । गतिः ।

प्रवते । पुप्रुवे । प्रोता । अप्रोष्ट । मा
न प्रौढं दुतं विद्यत् भ ८, ७७ । णिच्
प्रावयति । अपुप्रवत्, अपिप्रवत् । पुमा-
वधिषति, पिप्रावधिषति, पा ७, ४,
८१ । प्रावयन्ती वनैरशोकवनिका
(व्याघ्रवाना), भ ८, ५८ ।

प्रुष्—(प्रुष्) प्रैण (पैण) ।

प्रेङ्गोल—अदन्तः । चु, प । चापलम् ।

प्रेष्—प्रेष्ठ (एष्ठ) भ्वा, आ । गतिः ।

प्रोथ्—प्रोथृ, भ्वा, उ । शपथ्याप्तिः ।

परिपूर्णता । २ सामर्थ्यम्, दुर्गा ।
प्रोथति । •ते । पुप्रोथ । पुप्रोथे । पुप्रो-
थाम् न कश्चन, भ १४, ८४ । प्रोथि-
ता । अप्रोथीत् । अप्रोथिष्ट । नाप्री-
थीदस्य कश्चन, भ १५, ४० ।

भ्रू—(भ्रू) भ्वा, उ। भ्रूणम्।

भ्रू—भ्वा, आ, वो। गतिः। भ्रूतिः।

भ्रूह—भ्वा, आ। गतिः। भ्रूहते।

भ्रूह दीप्ताविति प्रदीपः। भ्रूहा,
भ्रूहानौ।

भ्रू—क्रा, प। गतिः। भ्रूनाति।

भ्रू—भ्रूज, (चुङ्), भ्वा, आ।

१ गतिः। लम्फः। २ उत्तरणम्। ३ सन्त-
रणम्। भ्रूवते। अश्वनि मज्जन्यला-
वृनि यावाणः भ्रूवन्ते, वीर १३। पुभ्रू-
वे, स्रगः पुभ्रूवे, भ ५, ४८। पुभ्रूवे
सागरं नौकया, भारत। भ्रूता। भ्रूथ-
ते। अभ्रूष्ट। अभ्रूषाताम्। अभ्रूष्ट
च निरङ्कुशः भ १५, ४६। सन् पुभ्रू-
षते। यङ् पोभ्रूयते। पोभ्रूयति। णिव्
प्रावयति। अपुप्रावत्, अपिप्रावत्। पुप्रा-
वयिष्यति, पिप्रावयिष्यति, पा ७, ४,
८१। (प्रावनम्) गङ्गा दक्षिणां दिशं
प्रावयन्ती, भारत। अव—अधःपतनम्।
आ—अवगाहनम्। ज्ञानम्। समाप्ता
जल प्राप्नुत्य, मनु ५, ७७। उद्—
उल्लम्फः। तदबभूवुत्प्राप्त्य, भक्षयामि,
हितो। उप—उत्पौडनम्। पौल-
ह्योपभृता देवाः, र १०, ५। परि—
व्याप्तिः। चलनम्। वि—विभ्रवः। वि-
पत्तिः। ध्वंस। अर्थे विभ्रावयन्ति ये,
मा २, ५६। सम्—वृद्धिः। दुःखानि
संभ्रूवन्ते, उत्तर १४२।

भ्रूष—भ्रूष—भ्रूषु, भ्रूषु, भ्वा, प।

भ्रूष, दि, प। दाहः। भस्मीकरणम्।

भ्रूष, भ्रूष, क्रा, प। १ स्नेहनम्।

२ पूरणम्। ३ सेवनम्। ४ सेचनम्, वो।

५ मीचनमिति भट्टमल्लः। दाहः।

भ्रूषति। भ्रूषति। भ्रूथति। भ्रूषा-

ति। भ्रूषति। पापान् भ्रूषातुः वानरः।

(दाहत्, धातूनामनेकार्थत्वात्) म,
२०, ३४। मां भ्रूषाण वद्धे, भ ३०,
३७। पुभ्रूष। पुभ्रूषतुः। भ्रूषिता।
भ्रूषिष्यति। अभ्रूषीत्। दि, अभ्रूषत्।
अभ्रूषीत्। व्युष दाहे भ्रूष च इत्यत्र
पाठः सिद्ध्यति। कौ १४३। (उ) भ्रू-
षित्वा, भ्रूषा। ० भ्रूष्य। भ्वा भ्रूषः,
भ्रूषितः। भ्रूषणम्। भ्रूषः।

भ्रूम्—दि, प। दाहः।

२ भागः, वो। भ्रूष्यति। अभ्रूषतु,
अभ्रूषीत्, वो।

भ्रूव—भ्रूव, भ्वा, आ, वो। सेवा।

ष्वा—अदा, प। भक्षणम्।

ष्वाति। पष्वा। स्वाता। स्वास्यति।
ष्वायात्, स्वेयात्। अष्वासीत्, मांस-
मपसासीत्, भ १५, ६। पिप्सासति।
पाप्सायति। पाप्साति। स्वापयति।
अपिप्सपत्। स्वातः। सानम्। प्रणिप्-
साति।

(फ)

फक्—भ्वा, प। १ मन्दगतिः।

२ असहायकारः। फकति। फफक्।

फण्—भ्वा, प। १ गतिः। २ निःस्नेहः।

अनायासीत्पत्तिः, दुर्गा। फणति।
पफाण। फणतुः (फकणतुः, प ६, ४,
१२५। फणिष्य, पफणिष्य। फणिता।
फणिष्यति। अफाणीत्, अफणीत्।
पिफणिष्यति। फफण्यते। पफण्टि।
फणयति। गत्यर्थे घटादिः। निःस्नेहे,
फाणयति। फणेषटादित्वं नेच्छन्तीति
केचित्, कौ ८७। क्त, फाण्टः, पा
७, २, १८, अनायासकृतं फाणमि-
त्यमरः।

फल—जिफला, भ्वा, प। भेदः।

फल, भ्वा, प। १ निष्पत्तिः। परि-
णामः। निष्पादनम्। ३ गमनम्, वी-
लट् फलति, हृदयं मे फलति सङ्घस्य
राम्ना। वाल्मीकिः फलति स्म
दिव्या गिरः, अनघं ४। मणौनां रवि-
करमवलिताः फलन्ति मासः (वर्ज-
न्ते) भा ५, ३८। लिट् पफाल। फे-
लतुः, पा ३, ४, १२२। कल्पद्रुमा योग-
बलेन फेलुः, भ ३, ४२। लुट् फलिता।
लृट् फलिथति। लुङ् अफालीत्।
अफालिष्टाम्। अफालिषुः। सन् पिफ-
लिषति। पम्फुल्यते। पम्फुलति पा
७, ४, ८७, ८८। णिच् फालयति।
अपीफलत्। फलित्वा। फलितः।
जिफला, फल्लः। फुल्लवान् पा ८, २,
५५। प्रफुलत्। प्रफुल्ल इति फुल्लधातो-
रच्। संफुल्ल उतफुल्ल इति पद्मनाभः।
फुल्लमस्य फलितमस्य। पफुलतः प्रफ-
लित इति प्रदीपः। प्रति—प्रतिविम्ब-
नम्। सुखं प्रतिफलत्, नै ४, १३।
ज्योतिषि रौप्यभित्तिषु प्रतिफलति
(सम्पूर्यति), मा ४, ६४।

फुल्ल—भ्वा, प विकासः।

फुल्लति। पुफुल्ल। अफुल्लीत्। प्रफुल्लम्।
प्रफुल्लितः।

फेल्—फेल् (पेल्) भ्वा, प। गतिः।

(ब)

बट् (वट्) बण् (वण्) बन्।

बठ्—भ्वा, प। १ स्थौल्यम्।

२ सामर्थ्यम्, वो। बठति। बेटतुः।

बद्ध—“बन्ध” भ्वा, प। स्थौल्यम्।

बदति, बन्दति। बबाद। बेदतुः।

बेदिथ। बद्धात्। अबदीत्, अबदीत्।
बदरो।

बध्—भ्वा, आ। १ बन्धनम्।

२ चित्तविकारः। ३ निन्दा, वो।

(चित्तविकारे सन्) बीभक्षते, पा ३, १,
६। बीभक्षते परस्त्रीभ्यः, कवि ५४।
बीभक्षाच्चो। बीभक्षिता। अबी-
भक्षिष्ट। बीभक्षितः। बीभक्षा। बन्ध-
नादौ, बधते। मा बधिष्ठा जठायुं
माम् (मा बधीः), भ ६, ४१। बध्, चु,
प। बन्धनम्। बधः। बाधयति। बधति।
बाधयन्ति न दुःखार्ताः केशान्
यदरियोयितः, कवि ५४।

बन्ध्—क्रा, प। बन्धनम्।

लट् बध्नाति। बध्नीतः। बध्नन्ति। यो
बध्नाति रिपुं रणे, कवि ५४। फलं
बध्नन्ति नीतय (जनयन्ति), र १२,
६८। मतिं बधान सुग्रीवे, भ २०,
२२। लिङ् बध्नीयात्। लङ् अबध्नात्।
अबध्नीताम्। अबध्नन्। तमबध्नाद् ब्रह्म-
पाशेन, भ ८, ७५। लिट् बबन्ध। बब-
न्धतुः। बबन्धिय। बबन्ध। अभिलाषे
मनो बबन्ध, र ३, ४। क्रमं बबन्ध
क्रामितुम् (कृतवान्), भ २, ८। लुट्
बन्धा। लृट् भन्त्स्यति। आशिषि,
वध्यात्। लुङ् अभान्त्सीत्। अबा-
न्धाम्। आभान्त्सुः। कर्मणि, बध्यते।
अबन्धि। तृणैर्गुणत्वमापन्नैर्वध्यन्ते मत्त-
दन्तिनः, हितो। सन् विभन्त्सति।
यङ् बाबध्यते। बाबन्धि। बन्ध् (बध्)
चु, प। बन्धनम्। बन्धयति। अबब-
न्धत्। बद्ध। बध्य। बद्धः। बद्धिः।
बन्धनम्। बन्धः। बन्धुम्। बन्धा। बन्ध-
य्यम्। अनु—अनुबन्ध। सम्बन्धः।
अपरित्यागः। अनुवर्त्तनम्। भङ्गेऽपि
दृष्टान्तानामनुबध्नन्ति तन्तवः, हितो।

भवतो मानसं किं स्नेहमनुवध्नाति,
चण्डी। आ—बन्धनम्। करणम्। नि
—निबन्धः। ग्रन्थनम्। रचना। निरोधः।
निर्—निर्वन्धः। आग्रहः। प्र—प्रबन्धः।
प्रति—प्रतिबन्धः। प्रतिबध्नाति हि
श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः, २१, ८०।
सम्—सम्बन्धः।

* बभू (वभू) बर्ष (वर्ष)।

बम्ब (कम्ब) भ्वा, प। हिंसागत्योः।

बर्व (कर्व) भ्वा, प। गतिः।

बर्ह (बल्ह) भ्वा, आ। १ कथनम्।

२ हिंसा। ३ आच्छादनम्। ४ प्राधान्यम्।
प्रदानम्, वो। वर्हते। बल्हते। बर्ह,
बल्ह (कुप) चु, प। दीप्तिः। बर्हयति।
बल्हयति। बर्ह (ब्रूष) चु, प। हिंसा।
बर्हयति। दन्त्यादयोऽप्येते। निबर्हयति
बुद्धारीन् तपसा यो निबर्हते, कवि २५२।
निबर्हितां हिंसा, मा १। बर्हिणः। बर्हम्।

बल्—भ्वा, प। १ जीवनम्।

२ धान्यावरोधनम्। ३ समृद्धिप्रतिबन्धः।

बल् (भल्) भ्वा, आ। १ निरूपणम्।
२ हिंसा। ३ दानम्। बलति। ०ते।
बबाल। बले। बलिता। बल्, चु, प।
जीवनम्। बलयति, घटादिः। अबौ-
बलत्। चु, आ, वो। निरूपणम्।
बालयते। बालः। बलम्।

बष् (बष्) बम् (बम्)।

बंङ्—बङ्हि, भ्वा, आ। वृद्धिः।

बंङ्ते। बबंङ्ते। दन्त्यादिषु।

बाङ्—वाङ्, भ्वा, आ। उन्मज्जनम्।
स्नानम्। बाङ्ते। दन्त्यादिषु।

बाध्—बाध्, भ्वा, आ। लोडनम्।

प्रतिघातः। पौडनम्। प्रतिबन्धः।

बाधते। दन्त्यादिषु। मां बाधते नहि
तथा विपिनेषु वासः, महाना ३, ३७।
बौराणां समयः स्नेहक्रमं बाधते,
उत्तर १८३। बबाधे। जनं न सत्वे-
स्वधिको बबाधे, २, २, १४। भ १४,
४५। बाधिता। अबाधिष्ट। अबाधि-
घाताम्। बिबाधिषते। बाबाध्यते।
बाबाद्धि। बाधयति। अबबाधत्। बा-
धित्वा। बाधितः। बाधनम्। बाधा।
आ—दमनम्। आबाधन्ते मनसिज-
मपि कुमार्यः, शकु ३, १३८। प्र-
परिपौडनम्। प्रबाधमानस्य जगन्ति,
भ १२, २।

बाह् (वाह्) बिट् (बिट्) बिङ् (बिङ्)।

बिन्द्—बिदि, भ्वा, प। अवयवः।

बिन्दति। बिन्दुः।

बिल्—तु, चु, प। भेदः।

बिलति। बेलिता। बेलयति।

बिश्—वेश, बिस्—बैम् (पिष्ट)

भ्वा, प। गतिः। वेशति। बेसतीत्यर्थे।

बिस्—टि, प। प्रेरणम्। अबिषत्।

बौम्—भ्वा, आ। आघा। बौभते।

बुक्—भ्वा, प। भाषणम्।

आदिरवः। चु, प। भाषणम्। बुक्-
ति। बुक्यति। बुबुक्। बुकिता।
अबुकीत्।

बुङ् (बुङ्)।

बुट्—चु, प, वो। हिंसा।

आबोटन्ति नखैरङ्गं सुखमाबोटयन्ति
ये, कवि २२८।

बुड्—तु, प, वो। त्यागसंवरणयोः।

बुडति। बुबोड। बुडिता। अबुडीत्।

बुध्—भवा, प। १ अवरणम् ।

२ विज्ञापनम्, वो। बोधति । बुबोध ।
बोधिता । बोद्धा, वो । बुधिर, भवा,
उ । ज्ञानम् । बोधः । बोधति । ० ते ।
बोधते ब्रह्मविद्यां यः चतविद्याञ्च बोधति,
कवि ५३ । बोधिता । (इर) अबुधत् ।
अबोधीत् । अबोधिष्ट । बुध्, दि, आ ।
बोधः । ज्ञानम् । ० चैतनम् । जागरणम् ।
लट् बुध्यते । पटुत्वं सत्यवादित्वं कथा-
योगेन बुध्यते । ब्रह्मात्मानञ्च बुध्यते, कवि
५३ । लिट् बुबुधे । बुबुधिषे । अपि
सङ्कितमध्वानं बुबुधे न बुधोपमः, र १,
४८ । लुट् बोद्धा । लृट् भोक्ष्यति । नाभो-
क्षात् भवानजम्, भ २१, १६ । आशिषि,
भुक्षीष्ट, पा १, २, ११ । सीतां भुक्षीध्वम्,
भ ७, १०० । लुङ् अबोधि । अबुद्ध, पा
३, १, ६१ । अभुक्षाताम् । अभुक्षत ।
अभुक्षम् । अबोधि दुःखं त्रैलोक्यम्, भ
६, ३२ । अभुक्षीत् शनैरबोधि सः,
भ १५, ५७ । कर्मणि, बुध्यते । अबो-
धि । सन् बुभुक्षते । यङ् बोबुध्यते ।
बोबोद्धि । णिच् बोधयति । अबुबुधत्,
अबुबुधत् कस्मान्नाम्, भ १५, ५ । (विका-
सः) सविता बोधयति पङ्कजान्येव, शकु
५, १५६ । बोद्धा । बुद्धः । बुद्धिः । बोध-
नम् । बोधः । बोद्धा । बोद्धव्यम् । बुधः ।
क्लिप् भुत् । अनु—स्मरणम् । आर्यो
सम्यगनुबोधितोऽस्मि, शकु १, १८ ।
अव—अवबोधः । ज्ञानम् । उद्—उद्-
बोधः । विकासः । जागरणम् । स्मर-
णम् । नि—ज्ञानम् । अवरणम् । निबो-
ध यज्ञाङ्गभुजमीप्सितम्, ३, १४ ।
निबोध वचनं मम, भारत । प्र—जाग-
रणम् । विकासः । ज्ञानम् । तं वेता-
लिकाः प्राबोधयन्नुपसि वाम्भिः, र ५ ।

६५ । प्रबोधितः शासनहारिणा इर;
र ३, ६८ । प्रबोधयत्यूर्ध्वमुखैर्मयूखैः,
कु १, १६ । प्रति, वि—जागरणम् । सुप्ता
मयैव भवती प्रतिबोधनीया, रत्ना ३, ४७ ।
सम्—ज्ञानम् ।

• बुन्द—(बुद्, बुन्, चुन्द)

उबुन्दिर, भवा, उ । निशामनम् । अ-
वणम् । प्रणिधानम् । बुन्दति । ० ते ।
बुबुन्द । ० न्दे । इति बुबुन्द सः, भ
१४, ७२ । बुन्दता । अबुदत् । अबु-
न्दैत् । बोदति । ० ते । बुन्धति । ० ते ।
बोधति । ० ते, वो । चुन्दति । ० ते ।
बुन्, चु, प, वो । बन्धनम् । बुन्धयति ।

बुस्—दि, प । त्यागः । अबुसत् ।

बुल्—चु, प, वो । ज्ञानम् ।

बुस्—(पुस्) चु, प ।

आदरानादरयोः ।

बृह् (वृह्) बृह् (वृह्) ।

बृ—क्रा, प । १ वरणम् ।

प्रार्थनम् । २ भरणम् । बृज् क्रा, उ ।
वरणम् । प्रार्थनम् । वृणाति । वृणौते, पा
७, ३, ८० । बवार । बवरे । बरिता, बरीता ।
बूर्यात् । बरिषीष्ट, बूर्षीष्ट । अबारीत् ।
अवारिष्टाम् । अबरिष्ट, अबूर्ष्ट । कर्मणि,
बूर्यते । अबारि । सन् बिबरिषति । ० ते ।
बिबरीषति । ० ते । बबूर्षति । ० ते ।
यङ् बोबूर्यते । बावर्त्ति णिच् बार-
यति । अबोवरत् । त्त् बूर्णः । बूर्णः ।
वृह् (वेह्) व्यृष (व्यृष) व्यृम् (व्यृम्) ।

भज—भ्वा, प, वो। शब्दः। व्रणति।
 ब्रू—ब्रज्, अदा, उ। कथनम्।
 लट् ब्रवीति, आह ७ ब्रूतः, आहूतुः।
 ब्रुवन्ति, आहूः। ब्रवीषि, आहूय। ब्रूयः,
 आहूयुः, पा ८, २, ३५। ब्रूथ। ब्रूते।
 ब्रूवते। लिङ् ब्रूयात्। ब्रूवीत। लङ्
 अब्रवीत्। अब्रूत। लिङादौ वचादेशः,
 पा २, ४, ५३। वच्धातुवत् रूपम्।
 उवाच। जचे। अबोचत्। ०ते।
 इत्यादि।

(भ)

भच्, (भच्) भ्वा, उ। भच्, चु, प।
 भक्षणम्। भक्षति। ०ते। बभक्ष।
 ०चे। भक्षिता। भक्षिष्यति। ०ते।
 अभक्षीत्। अभक्षिष्ट। भक्षयति।
 कथमेतन्मांसं सुललितं भक्षयामि,
 हितो। भक्षयन्त्यस्थि भक्षन्ते मांसं
 भक्षन्ति शोणितम्, कवि १०२। भक्ष-
 यामास। भक्षयिता। भक्षयिष्यति।
 अबभक्षत्। भक्षयित्वा। ०भक्ष्य। भ-
 क्षितः। भक्षणम्। भक्षयितव्यम्।

भज्—भ्वा, उ। भक्तिः। सेवा।

अनुरागः। आश्रयः। प्राप्तिः। वि-
 भागः। लट् भजति। ०ते। हरिभज।
 अभितप्तमयोऽपि मार्दवं भजते, र ८,
 ४४। भ्रातरं समं भजेरन् पैटकं रिक्-
 थम्, मनु ८, १०४। लिट् बभाज।
 भेजतुः। भेजिथ, बभक्थ। भेजिव।
 भेजे। वनानि भेजतू राववौ, भ ६,
 ७२। भिजुः ककुभो दश, भ ६, १२३।
 पुनरेव दोष्यं भेजे, र २, २३। लुट्
 भक्ता। लुट् भक्षयति। ०ते। आशिषि,
 भक्ष्यात्। भक्षीष्ट। लुङ् अभ्राजीत्।
 अभ्राक्ताम्। अभ्राहुः। अभक्ता। अभ-

क्षाताम्। अभक्षत। कर्मणि, भक्ष्यते।
 अभ्राजि। सन् विभक्षति। ०ते। यङ्
 वाभक्ष्यते। वाभक्ति। णिच् भाजयति।
 अभौभक्षत्। दिशोऽरौनभाजयत्, भ
 १७, ८०। भज्, चु, प। दानम्। भाज-
 यति। भक्ता। ०भक्ष्य। भक्तः। भक्तिः।
 भजनम्। भागः। भागी। भाजकः।
 भजनौयम्। भक्तव्यम्। वि—विभागः।
 अहोरात्रे विभजते सूर्यः, मनु १,
 ६५। विभजन् दायं पित्राम्, मनु
 ८, १६४।

भञ्ज—भन्ञी, क, प। आमर्दनम्।

भङ्गः। लट् भनक्ति। भङ्क्तः। भञ्ज-
 न्ति। भनक्ति। कामिनीनाञ्च दृष्ट्वा
 मानमनङ्गवत्, कवि १३३। भनक्त्युप-
 वर्णं कपिः, भ ८, २। भनज्मि सर्व-
 मर्थ्यादाः, भ ६, ३८। हि भङ्गिध।
 लिङ् भञ्जात्। लङ् अभनक्। स
 कन्याशब्दं धनुरभनक्, भ ५, ३६।
 लिट् बभञ्ज। बभञ्जतुः। बभञ्जथ,
 बभङ्थ। बभञ्जुर्बलयाणि, भ ३, २२।
 लुट् भङ्क्ता। लुट् भङ्गयति। आ-
 शिषि, भक्ष्यात्। लुङ् अभ्राङ्गीत्।
 अभ्राङ्क्ताम्। अभ्राङ्गुः। परिधमभा-
 ङ्गीत्, भ १५, १२१। अथ मा भाङ्गं
 प्रतिज्ञाम्, भारत। कर्मणि, भक्ष्यते।
 अभ्राजि। अभ्राञ्जि, पा ६, ४, ३३।
 धनुरभाजि त्वया, र ११, ७६। सन्
 विभङ्गति। यङ् वभक्ष्यते। वभङ्क्ति।
 णिच् भञ्जयति। अबभञ्जत्। भजि,
 चु, प। दीप्तिः। भञ्जयति। दीर्घ्यां
 यो द्विषतां दर्पं भञ्जयत्याक्षनेयवत्,
 कवि १३३। भङ्क्ता, भक्ता, पा ६,
 ४, ३२। ०भन्ध्य। भग्नः। भञ्जनम्।
 भङ्गः। भङ्गुरम्।

भट्—भा, प। भृतिः। भरणम्।

भटति। बभाट। बभटतुः। भटिता।
भाटयति। भटयति। परिभाषणे
घटादिः।

भण्—(अण्) भा, प। शब्दः।

कथनम्। भणति। बभाण। बभ-
णतुः। क्रीणा च हृष्टा च बभाण भैमी,
नै ३, ६७। भर्षिता। अभर्षौत्, अभ-
र्षौत्। अभर्षौद् युक्तम्, भ १५, १५।
कर्मणि, भण्यते। अभर्षि। विभ-
र्षति। बभर्ष्यते। बभर्षिण्ट। भाण-
यति। अबीभणत्, अबभाणत्। भणि-
तः। भणितिः। भाणः।

भण्ड्—भडि, भा, आ। १ परिहासः।

२ सनिन्दोपालभनम्। निन्दायुक्त-
भर्त्सनम्। भडि, चु, प। १ कल्याणम्।
२ प्रतारणम्, वो। भण्डते। भण्डयति।
भण्डति। भण्डः। भाण्डम्।

भन्द्—भदि, भा, आ। १ कल्याणम्।

२ सुखम्। ३ प्रीणनम्, वो। भदि, चु,
प, वो। कल्याणम्। भन्दते। भन्दयति।
भन्दति।

भर्त्—(तर्ज्) चु, आ। भर्त्सनम्।

भर्त्सयति। ०ति, वो। न भर्त्सेयति
कर्मस्थान् न च भर्त्सयते परान्, कवि
२४८।

भर्म्—भर्व—भा, प। हिंसा।

भल—भल्—भा, आ। १ कथनम्।

२ हिंसा। ३ दानम्। ४ निरूपणम्,
वो। भल्, चु, आ। आभण्डनम्। नि-
रूपणम्। भलते। बभले। भलते।
बभले। भालयते। भालूकः। भलूकः।

भष्—भा, प। १ भषणम्। शरवः।

श्लादिरवः, दुर्गा। २ खलीक्तिः, वो।
३ भर्त्सनमिति प्राञ्चः। भषति श्वा।
भषत्यन्यदोषं खलूः। भषति श्वा
पात्यम्, दुर्गा।

भा—प्रदा, प। दीप्तिः। शोभा।

भाति। अभ्रात्। अभान्। अभुः।
बभी। बभतुः। बभिय, बभाय। बभिव।
भाता। भास्यति। भायात्। अभ-
सीत्। अभ्रासिष्टाम्। अभ्रासिषुः।
विभासति। बाभायते। बाभेति।
भापयति। अबीभपत्। भातः।
भातिः। भानम्। व्यति—व्यतिभावः।
परस्परशोभाः। लोकयुगं दृशौ रमणौ-
गुणा अपि व्यतिभाते, नै २, २२।
आ—आभा। ताः स्त्रियो दचसुता
इवावभुः, र ३, ३३। प्र—प्रभा। ज्ञ,
प्रभातम्। प्रभाता शर्वरी, रामा।
प्रति—प्रतिभा। प्रतिभानम्। धर्म-
स्त्रिवर्गसारः प्रतिभाति, कु ५, ३८।
विचारमूढः प्रतिभासि मे त्वम्, र
२, ४७।

भाज—अदन्तः। चु, प। पृथकरणम्।

भाम्—भा, आ। क्रोधः। भाम—

अदन्तः। चु, प। क्रोधः। भासते।
बाभाम्यते बभ्राम्यते इति न्यासकारः।

भाष्—भा, आ। कथनम्।

भाषते। बभाषे। तं वाक्यमिदं बभा-
षे। भाषिता। भाषिष्यते। भाषिषीष्ट।
अभाषिष्ट। अभाषिषावाम्। अभाषि-
षत। कर्मणि, भाष्यते। अभाषि।
तप्रीधनैरित्यमभाषिषातां ती, भ २,
२७। विभाषिषते। बाभाष्यते। बा-
भाष्टि। भाषयति। अबीभपत्। अब-
भपत्, पा ७, ४, ३। भाषित्वा।

०भाष्य । भाषितः । भाषणम् । भाषा ।
भाष्यम् । अप—निन्दा । यो महतोऽप-
भाषते, कु ५, ४३ । ०अभि—सम्भाष-
णम् । नोदक्याभिभाषेत, मनु ४,
५७ । आ—आभाषणम् । आलापः ।
कथनम् । परि—परिभाषा । सङ्केतः ।
परिभाषणम् । यः सनिन्द उपालम्भ-
स्तात् परिभाषणमित्यमरः ।
प्रति—प्रत्युक्तिः । वि—विभाषा । विकल्पः ।
सम्—सम्भाषणम् । तान् दृष्ट्वा न सम्भाषसे,
अमराष्टकम् ३ ।

भास्—भास्व, भ्वा, आ । दीप्तिः ।

भासते । बभासे, बभासे रणे शरैः, भ
१४, ८३ । भासिता । अभसिष्ट । भास-
यति । अबोभसत्, अबभासत्, पा ७,
४, ३ । अबभासन् स्वकाः शक्तौ, भ
१५, ४२ । भाः । भाषः । भास्वरः ।
भासुरः ।

भिच्—भ्वा, आ । १भिच्चा ।

यावज्जा । २ लाभः । ३ लोभोक्तिः ।
४ क्लेशः, दुर्गा । भिचते । गुरोः कुले
न भिचते, मनु २, १८४ । भिन्नमाणां
घनं प्रियाम्, भ ६, ८ । भिचितः ।
भिच्चा । भिचुः ।

भिद्—भिदिर्, क, उ । भेदः ।

विदारणम् । भङ्गः । विच्छेदः । त्यागः ।
लट् भिनत्ति । भिन्तः । भिन्दन्ति ।
भिन्ते । भिन्दाते । भिन्दते । भिनच्चि
कुलपर्वतान्, भ ६, ३५ । सुभग त्वत्-
कथारम्भे भिनत्त्यङ्गानि साङ्गना, दर्पणः ।
दूत एव हि सन्त्यते भिनत्त्येव च
संहतान्, मनु ७, ६६ । हि भिन्धि ।
लिङ् भिन्द्यात् । भिन्द्येत । लङ् अभि-
नत् । अभिन्ताम् । अभिन्दन् । अभि-
न्त । अभिनत् । अभिन्त । समयमभि-

नत्, र ४५, ८४ । लिट् विभेद । विभे-
द्विथ । विभिदिव । ०विभिदे, न कार-
णात् स्वाद् विभिदे कुमारः, र ५, ३७ ।
लुट् भेत्ता । लट् भेत्स्यति । ०ते ।
भेत्स्यत्यजः कुक्षमयोमुखेन, र ५, ५५ ।
आशिषि, भिव्यात् । भिक्वीष्ट । लुङ्
(इर्) अभिदत्, अभैक्वीत् । अभिदताम्,
अभेत्ताम् । अभिदन्, अभैक्वुः । अभि-
त्त । अभिक्ताताम् । अभिक्तात । अभैत्-
सौत्तं शरैः, भ १५, ११७ । कर्मणि,
भिद्यते । अभेदि । भिद्यते हृदयग्रान्थः,
भागवतम् । शुष्ककाष्ठञ्च मूर्खश्च भिद्यते
न तु नश्यते । सन् विभित्सति ।
०ते । यङ् वेभिद्यते । वेभेत्ति । णिच्
भेदयति । अबोभिदत् । कुशलैर्विप्रैः
कुन्तीपुत्रान् भेदयामः, भारत ।
भित्त्वा । ०भिद्य । भिन्नः । भित्तिः ।
भेदनम् । भेदः । भिदा । भेत्तुम् ।
भेत्ता । भिदुरः । भेद्यः । भिद्यो नदः ।
भेत्तव्यः । उद्—जङ् भेदः । प्रकाशः ।
उद्भिन्नया रत्नशलाकया, कु १, २४ ।
यावन्नोद्भिद्येते स्तनौ, स्मृतिः । निर्-
भेदः । प्रकाशः । आयूषि त्वक्षु निर्भि-
द्य, भ ८, ६७ । रहस्यं निर्भिन्नम् ।
प्र—प्रभेदः । प्रति—भर्त्सनम् । निरा-
करणम् । प्रत्यभैत्सुरवदन्त्य एव तमशु-
विन्दुभिः, र १८, २२ । प्रतिभिद्य
कान्तम्, मा ८, ५८ । सम्—सुश्र-
णम् । संश्लेषः । कदम्बसन्धिन्नः पुवनः,
भ ७, ५ ।

भिन्द्—भिदि (विदि) भ्वा, प ।

अवयवः ।

भिल्—(बिल्) चु, प । भेदनम् ।

भौ—जिभी, ह्वा, प । भयम् ।

लट् विभेति । विभोतः । विभितः,

पा ६, ४, ११५। विभ्यति। न विभेति
नरेन्द्रेभ्यः, कवि २२१। लिङ् विभो-
यात्, विभियात्। लङ् अविभेत्।
अविभीताम्, अविभिताम्। अविभयुः।
विभेत् स्तोभ्योऽपि, कु ३, ८। देवाद-
विभोहि, भ २०, २७। लिट् विभाय।
विभयाञ्चकार, पा ३, १, ३८। आम-
भावपक्षे विभ्यतुः। विभयिथ, विभेथ।
न विभाय न जिह्वाय, भ ५, १२।
प्रविभयाञ्चकार कीकुत्स्थात्, भ ६,
२। लुट् भेता। लट् भेष्यति। लुङ्
अभेषीत्। अभेष्टाम्। अभेषुः। मा
भैषीः। मा भैः, इति पञ्चनाभः। मा
स्म भेषीः, भ ५, ५८। सन् विभोषति।
यङ् वेभीयते। वेभयोति, वेभेति।
णिच् भाययति। अरैर्भीरुमभाययत्,
भ ५, ५१। प्रयोजकाद् भये तु, भाप-
यते, भोषयते, पा ७, ३, ४०। १, ३,
६८। शबून् भोषयमाणः, भ ५, ५८।
भोत्वा। भौतः। भौतिः। भयम्। भेत-
व्यम्। भीरुः। भीलुकः। भौमः।
भौष्णः। भौषणः। भयानकः। भौ,
क्रा, प, वो। १ भयम्। २ भरणम्।
भौनाति, भिनाति। भौ, चु, प। भयम्।
भाययति, भयति। दृभी भये
इत्यत्र दृभोति धातुद्वयमिति रमा-
नाथः।

भुज्—भुजो, तु, प। वक्त्रीकरणम्।

भुज्, क, प (आ, अपालने, पा १, ३,
६६)। १ परालनम्। रक्षणम्। २ अभ्य-
वहारः। भाजनम्। उपभोगः। अनु-
भवः। लट् भुजति। भुनक्ति। भुङ्क्ते।
भुञ्जन्ति। भुङ्क्ते। भुञ्जाते। भुञ्जते।
या भुङ्क्ते भुवनं धर्मे यस्य धौर्न भुज-
त्यनम्, कवि २५८। भुनक्ति पृथिवी

राजा। वृद्धो जनी दुःखशताति भुङ्क्ते,
दुर्गा। अघं स केवलं भुङ्क्ते यः पच-
त्यात्मकारणात्, मनु ३, ११८। रामां
भुनक्ति बुभुजे न च भोक्ष्यतोश्च, महा-
ना २, ४८। लोट् भुनक्तु। भुङ्क्थि।
भुनजानि। भुङ्क्ष्व। लिङ् भुञ्जात्।
भुञ्जीत। लङ् अभुनक्। अभुङ्क्ताम्।
अभुञ्जन्। अभुनजम्। अभुङ्क्ते। अभु-
ञ्जाताम्। अभुञ्जत। राज्यमभुनक्,
र १२, १८। लिट् बुभोज। बुभोजिथ।
बुभुजे। बुभुजे मेदिनी बधूमिव, र ८,
७। लुट् भोक्ता। लट् भोक्ष्यति। ०ते।
आशिषि, भुज्यात्। भुञ्जीष्ट। लुङ्
अभौक्षीत्। अभौक्ताम्। अभौक्षुः। अभुक्त।
अभुक्ताताम्। अभुक्षत। कर्मण,
भुज्यते। अभोजि। सन् बुभुक्षति।
०ते। यङ् बोभुज्यते। बोभोक्ति। णिच्
भोजयति। ०ते, पा १, ३, ८७। अबू-
भुजत्। ०त। भुक्ता। ०भुज्य। (आ)
भुज्, पा ८, २, ४५। भुक्ता। भुक्तिः।
भाजनम्। भोगः। भोक्तुम्। भोक्ता।
भोग्या पृथिवी। भोज्यमन्नम्। आ-
आभोगः। परिपूर्णता। उप—उप-
भोगः। पय उपभुज्यते, र १, ६८। परि,
सम्—सम्भागः।

भुण्ड्—भुङि, भ्वा, आ। तोडनम्।

दारणम्। भेदः। भुण्डते। बुभुण्डे।

भुण्डा इति प्रदीपकारः।

भू—भ्वा, प। १ सत्ता। विद्यमानता।

२ उत्पत्तिः। सम्पन्नता। भावः। भू-
भ्वा, उ, वो। प्राप्तिः। (प्राप्तिस्मय-
जन्मस्विति मट्टमल्लः)। लट् भवति।
०ते। भवते दुरितञ्च। यथोक्तैः क्रतुभि-
र्भावयते ०च नाकलोपकम्। भवति
तिदग्नेष पूजितो यस्तृणवद् भावयति

द्विष्य सर्वान् ॥ अवि ५० । यागात्
सर्गो भवति, कौ २२ । लोट् भवतु ।
०ताम् । लिङ् भवेत् । भवेत् ।
लङ् अभवत् । ०त । गर्भोऽभवद् भूधर-
राजपत्न्याः, कु १, १८ । लिट् बभूव ।
बभूवतुः । बभूविथ । बभूविव । बभूवे,
पा ६, ४, ८८ । ७, ४, ७२ । लुट्
भविता । लृट् भविष्यति । ०ते । शक्तिं
यस्मिन् क्षेप्यसि स न भविष्यति,
भारत । आशिषि, भूयात् । भविषीष्ट ।
लुङ् अभूत् । अभूताम्, पा २, ४, ७७ ।
७, ३, ८८ । अभूवन् । अभूवम् । अभू-
वृषः, म १, १ । केकयीतो भरतोऽभूत्,
म १, १४ । ब्राह्मणानां चरणक्षालने
क्षणोऽभूत्, भारत । भावकर्मणोः,
भूयते । बभूवे । भाविता, भविता ।
भाविष्यते, भविष्यते । भाविषीष्ट, भवि-
षीष्ट । अभवि । अभविषाताम् । सन्
बुभूषति । ०ते, पा १, २, ८ । यङ् बोभू-
यते, पा ३, १, २२ । बोभवौति, बोभौति ।
णिच् भावयति । अबोभवत्, पा
७, ४, ८० । विभावयिषति । भू, चु,
प । १ चिन्ता । २ मिश्रणम् । ३ शुद्धिः ।
भावयति । भू, चु, आ । प्राप्तिः । भाव-
यते । भवते । भवतौत्येके । भूत्वा ।
०भूय । भूतः । भूतिः । भवनम् । भवः ।
भावः । भवितुम् । भविता । आद्यन्ध-
विष्णुः । भूष्णुः । प्रभावुकः । आद्यन्धा-
वुकः । परिभवौ । भ्यव्यम् । ब्रह्मभूयम् ।
भवनीयम् । भवितव्यम् । भूः । अधिभूः ।
प्रतिभूः । स्वयम्भूः । विभुः । प्रभुः ।
शम्भुः । भुवनम् । अन्तर-—अन्तर्भावः ।
कर्मयोगे सर्वाण्यन्तर्भवन्ति, मनुः १२,
८७ । आविस्—आविर्भावः । तिरस्—
तिरोभावः । ०तूष्णीम्—तूष्णीम्भावः ।
न्युक्—न्यग्भावः । पुनर्—पुनर्भावः ।

प्रादुर्—प्रादुर्भावः । अधि—ऐश्वर्यम् ।
अनु अनुभावः । न० त्वं तेनान्वभाविष्ट
नान्वभावि त्वयाऽप्यसौ । अनुभूतो
मया चासी तेन चान्वभविष्यद्भम्, भ
५, ३५ । अभि—अभिभवः । जयः ।
न्यूनीकरणम् । शत्रुमिर्नाभिभूयते, मनुः
७, १७८ । अभिभवति सर्वभूतानि
तेजसा (अतिशेते), मनु ७, ५ ।
कुलमधर्मोऽभिभविष्यति (प्राप्नोति),
गी १, ४० । अभ्यभून्निलयं भ्रातु, भ
६, ११७ । उद्—उद्भवः । णिच्—कल्पना ।
मायां मयोद्भाव्य परीक्षितोऽसि,
र २, ६२ । परा—परामवः । न्यूनी-
भावः । न्यूनीकरणम् । परि—अना-
दरः । मा मां महात्मन् परिभू, म १,
२२ । प्र—उत्पत्तिः । ऐश्वर्यम् । हिम-
वतो गङ्गा प्रभवति, पा १, ४, ३१ ।
प्रभवाणि, पा ७, ४, १६ । प्रभवति
नहि दोषो भूरिभावे गुणानाम्, ज्यो-
तिषम् । प्रति—प्रतिरूपत्वंम् । प्रति-
भूत्वम् । वि—ऐश्वर्यम् । णिच्—
चिन्ता । सम्—सम्भवः । घटनम् । उत्-
पत्तिः । मिलनम् । भाग्येनैतत् सम्भ-
वति, हितो । सम्भूयाभ्योधिमध्येति
महानद्या नगापगा, मा २, १०० ।
णिच् सम्भावनम् । अभिनन्दनम् । अव-
बोधः । चिन्ता । मानः । सत्कारः ।
समाश्वासनम् । बन्धुं न सम्भावित
एव केशपाशः (चिन्तितः), र ६, ७ ।
धारां शितां रामपरश्वधस्य सम्भावय-
त्युत्पलपत्रसाराम् (मन्यते), र ६,
४२ । सम्भावय चिरप्रमूढी तातौ,
वीर ६२ । विशेषेण जायां सम्भावयामास,
कु ३, ३७ ।

भूष—भा, (तसि) चु, प ।

भूषणम् । भूषति । भूषयति । भूष-

याङ्गम्, भ २०, १५। बुभूष। बुभूषते
क्षन्त्या स्वयमेव। भूषा। भूषणम्।

भृ—भृज्, भ्वा, उ। भरणम्।

पारणम्। ग्रहणम्। प्राप्तिः। पूरणम्।
२ पोषणम्, वो। प्रतिपालनम्। डुभृज्,
ह्वा, उ। १ धारणम्। २ पोषणम्। ३
दानम्। लट् भरति। ०ते। भरति कुम्भ-
मद्भिर्जनः, दुर्गा। यो भुजाभ्यां भुवो
भारं भरते भरतीपमः। विभर्त्ति च
यशोराशिं भूयांसं यस्य भूरपि॥ कवि
१२७। दरिद्रान् भर कौन्तेय, द्विती।
विभर्त्ति। विभृतः। विभ्रति। विभृते।
विभ्रते। विभ्रते। हि, विभृहि।
आनिप्, विभराणि। लिङ् विभ्रयात्।
विभ्रते। साध्वी भार्यां विभ्रयात्,
मनु ८, ८५। लङ् अविभः। अविभृ-
ताम्। अविभृः। अविभृत। सन्त्वास-
मविभः, भ १७, १८। अविभृः
शान्त्यै वारि सूईभिः, भ १७, ५३।
लिट् विभराञ्चकार। वभार। वभृव,
पा ७, २, १३। विभराञ्चक्रे। वभ्रे
वभृषे। धुरं धरित्रया विभरास्वभूव, र,
१८, ४५। वलित्रयं वभार बाला, कु
१, ३८। लट् भर्त्ता। लट् भरिष्यति।
०ते। आशिषि, भ्रियात्। भृषीष्ट।
लुङ् अभर्षीत्। अभर्षाम्। अभर्षुः।
अभृत। अभृषाताम्। अभृषत। अभृ-
दम्। अभर्षीद् ध्वनिना लोकान्, भ
१५, २४। कर्मणि, भ्रियते। अभारि।
सन् भू, वुभूर्षति। ०ते। विभरिषति।
०ते, पा ७, २, ४८। ह्वा, वुभू-
र्षति। ०ते। यङ् वेभ्रीयते। बर्भर्त्ति।
णिच् भारयति। अवीभरत्। भृत्वा।
०भृत्य। भृतः। भृतिः। भर्त्ता। भृत्यः।
भार्या। भृत्वा। भरणम्। भरः।
भारः। भृत्। (डु) भृत्विमम् (टु वो)

भरथुः। अष्टविमपरिवारी, भ ४,
३७। सम्—सङ्कल्पः। सञ्चयः। वृद्धिः।
परिपूरणम्। परिपोषणम्।

भृच्—(भृच्) भ्वा, उ। भक्षणम्।

भृज्—भृजी, (भृजि) भ्वा, आ।

भर्जनम्। पाकविशेषः। भर्जते, तपसा
भर्जते पापम्, कवि ८७। वभृजे।
भर्जिता। अभर्जिष्ट। (ई) भृक्तम्।
भर्जनम्।

भृङ्—(क्रुड), तु, कु, प। मज्जनम्।

भृश्—भृश, दि, चु, प। भंशः।

भृश्—भृशि (भजि) चु, प। दीप्तिः।

भृ—क्रा, प। १ भर्त्तना।

२ पोषणम्। ३ धारणम्। ४ भर्जनम्,
वो। भृणाति, कर्मवैजानि सर्वाणि
योगाभ्यासाद् भृणाति यः, कवि ८७।
वभार। वभरतुः। भरिता, भरोता।

भेष—भेषू, भ्वा, उ। भयगत्वीः।

भेषति। ०ते। देवेभ्योऽपि न भेषते।

भ्यम्—भ्वा, आ। भयम्। भ्यसते।

भृच्—भृच्, भ्वा, उ। भक्षणम्।

भृष्—(भृष्) भ्वा, प। शब्दः।

स्त्रम्—स्त्रमु, भ्वा, दि, प। १ चलनम्।

पादविहरणम्। अनवस्थानम्। भ्र-
मणम्। पर्यटनम्। अस्मिन्नर्थे सकर्म-
कोऽकर्मकश्च। २ भ्रान्तिः। लट् भ्रमति।
भ्राम्यति, पा ३, १, ७०। कौर्त्ति-
भ्राम्यति यस्योर्व्यां गुणाः स्वर्गं भ्रमन्ति
च, कवि २६२। भ्राम्यन्त्यभौताः
परितः पुरनः, भ १२/७२। न जाने
को हेतुर्भ्रमति विपि। भिन्नक इव,
दुर्गा। भ्रमतीव च मे मनः, गी १, ३०।
लिट् वभ्राम्। वभ्रमतुः। भ्रमत्तुः।

पा ६, ४, १२४। चौरस्रामौ त्वयं
सेडिति बभ्राम, कौ ५५। भ्रेमुः शिलो-
चयांस्तुङ्गान्, भ ७, ५५। लुट् भ्रमि-
ता। लुट् भ्रमिष्यति। लुङ् अभ्रमौत्।
अभ्रमिष्टम्। दि, अभ्रमत्। अभ्र-
मौत्, वो। सन् विभ्रमिषति। यङ्
बभ्रस्यते। बभ्रन्ति। णिच् अभ्रमयति।
अविभ्रमत्। शक्तिमविभ्रमत्, भ १५,
५३। भ्रमित्वा, भ्रान्त्वा। भ्रान्तः।
भ्रान्तिः। भ्रमणम्। भ्रमः। भ्रामः।
भ्रमिः। भ्रमी। भ्रमरः। उट्—उपरि
भ्रमणम्। परिभ्रमणम्। मारीचौद्-
भ्रान्तहारीताः, २४, ४८। वि—विभ्रमः।
सम्—सभ्रमः। भयम्।

अंश—अंस्—अन्शु, अन्सु (ध्वन्सु)

भा, आ। अन्शु, अशु, वो। दि,
प। अवभ्रंसनम्। अधःपतनम्। भ्रंश-
ते। भ्रंसते। भ्रंश्यति, पा ६, ४, २४।
भ्रंशते दुरितं राष्ट्रे प्रजाभ्यो यत्प्रभा-
वतः। भ्रंश्यत्यरिपताकिनी, कवि १७६।
भ्रंश्यन्ति कर्णोत्पलग्रन्थयः, बहाना
१, ३८। बभ्रंश। ०शि। बभ्रंशेऽसौ
ष्टते, भ १४, ७१। संप्रामाद् बभ्रंशः
(पलायिताः), भ १४, १०५। भ्रंशिता।
अंशिश्रियति। ०ते। भा, अभ्रंशत्।
अभ्रंशित। दि, अभ्रंशत्। सुग्रीवो-
ऽस्याभ्रंशद् हस्तात्, भ १५, ५८। भावे,
भ्रंश्यते। अभ्रंशि। विभ्रंशिषति।
०ते। बाभ्रंश्यते। बाभ्रंष्टि। भ्रन्सु,
बनौभ्रंश्यते। बनौभ्रंसीति, पा ७, ४,
८४। भा, बनौभ्रंश्यते इति क्वचित्।
भ्रंशयति। अवभ्रंशत्। भ्रंशित्वा।
भ्रंष्टा। भ्रंष्ट। भ्रंशनम्। भ्रंशः।
परि, प्र—च्युतिः। हानिः।

भ्रसज्—कु.उ। पाकः। भर्जनम्।

लुट् भ्रजति। ०ते, पा ६, १, १६।

तेजसारींश्च भ्रजति, कवि ८७। वि-
बभ्रज्, बभर्ज, पा ६, ४, ४७। बभ्र-
ज्जिथ, बभ्रष्ट। बभर्जिथ, बभष्ट
बभ्रजिव, बभर्जिव। ब्रभ्रज्जे, बभर्जे
बभ्रज्ज शोको रावणमग्निवत्,
१४, ८६। लुट् भ्रष्टा, भर्ष्टा। लुट्
भ्रज्यति। ०ते। भर्ज्यति। ०ते। आशि-
षि, भ्रज्यात्। भ्रज्जीथ, भर्ज्जीष्ट। लुट्
अभाचौत्, अभाचर्जीत्। अभाष्टा
अभाष्टम्। अभाचुः, अभाचुः। अभा-
ष्ट, अभाष्ट। सन् विभ्रजति। ०ते
विभ्रज्जिषति। ०ते। विभर्जिषति
०ते, पा ७, २, ४८। यङ् बभ्रौभ्रज्यते
बाभ्रष्टि, बाभर्ष्टि। णिच् भ्रजयति। भ्रज-
यति। अवभ्रजत्, अवभर्जत्। देहं विभ्र-
चुरस्त्राग्नी, भ ५, ५७। लोकान् विभ्र-
रिव तेजसा, भ ८, २४। भ्रष्टा। ०भ्रज्य
भ्रष्टः। भ्रष्टिः। भ्रज्जनम्, भर्जनम्
भ्रष्टुम्, भर्ष्टुम्।

भाज्—भाजृ (एजृ) टुभाजृ,

भा, आ। दीप्तिः। शोभा। भाजते
बभ्राजे, भ्रजे, पा ६, ४, १२५। भ्रा-
जिता। भ्राजिष्यते। अभ्राजिष्ट। अभ्र-
जिषाताम्। अभ्राजिषत। अभ्राजि-
क्षयमग्निवत्, भ १५, २४। विभ्राजि-
षते। बाभ्राज्यते। बाभ्राष्टि। भाज-
यति। अविभ्रजत्, अवभाजत्, पा ९
४, ३। अवभाजच्छक्तिं तस्मिन्, १
१५, ८३। अवभाजच्छस्त्रं, १
१५, ८३। (टु) भाजथुः। भाजिषुः
टुभाजृ विभाट्। भाजृ विभाक्, क
८७, १३५।

भाश्—टुभाश्, टुभाश्।

टुभाश्, टुभाश्, भा, आ। दीप्तिः
शोभा। भाश्यते, भाश्यते। भाश्यते

भासते। भाश्यते, भाशते। भास्यते, भासते, पा ३, १३, ७०। वभाशे। भूशे, पा ६, ४, १२५। उद्भाश्यन्ते। परं लोके ये भिक्षाव्रतचारिणः। न दीनः दुःखिताः केचिद् भूश्यन्ति यस्य मण्डले ॥ कवि १६३।

भी—क्रा, प। १ भयम्। २ भरणम्। भिण्णाति 'भोणाति'। विभाय। अस्मैषीत्।

भृण—च, आ। १ आशा। २ विशङ्का। स्वेज्—स्तेज (एजृ) भ्वा, आ। दीप्तिः। भ्रेष—भ्रेष्ट, भूष, भ्वा, उ। भयगल्बीः।

(म)

'मक्' (मस्क्) मच् (मचच्)।

मख, मङ्, मखि (डखि) भ्वा, प। गतिः। मखति, मङ्गति।

मङ्—मकि, भ्वा, आ। भूषणम्। गतिः, वो। ममङ्किरेऽश्वाः, भ १४, १०।

मङ्—मगि (अगि) भ्वा, पा। गतिः।

मघि—मघि, भ्वा, प। भूषणम्।

मघि (अघि) भ्वा, आ। १ गतिः। २ आचेषः। निन्दा। ३ आरम्भः। गत्या-रम्भः। ४ जवः। ५ कैतवम्। ६ अच-क्रौडा, दुर्गा। मङ्गति। ०ते।

मच्—भ्वा, आ। १ दम्भः।

२ शाळम्। ३ वृत्तिः। मचते। "मच्च मुच्च मुच।"

मज्ज—टु ममजो, तु, प। शुद्धिः।

ज्ञानम्। अवगाहनम्। मज्जनम्।

मज्जति। ममज्ज। ममज्जतुः। मम-ज्जिथ, ममङ्गथ। ममज्जिव। मङ्क्ता, पा ७, १, ६०। मङ्गति। अमाङ्गीत्। अमाङ्क्ताम्। अमाङ्गः। भावे मज्जते। अमज्जि। मिमङ्गति। मामज्जते। मामङ्क्ति। मज्जयति। अमम-ज्जत्। उद्—उन्मज्जनम्। सरित्तो गज उन्ममज्ज, र ५, ४३। नि—निम-ज्जनम्। एको हि दोषो गुणसन्निपाते निमज्जति, कु १, ३। शोके न्यमा-ङ्गीत्, भ ३, २०। शाखिनो न्यमा-ङ्ग, रस्वधौ, भ १५, ३१। मङ्क्ता, मक्ता, पा ६, ४, ३२। मज्जः। मज्ज-नम्। (टु) मज्जथुः। मङ्क्ताम्। मङ्क्ता-व्यम्। मज्जनीयम्। साधुमक्। मज्जा। मदगुः। मदगुरः।

मच्च—मचि, भ्वा, आ। १ धारणम्।

२ उच्छायः। ३ पूजनम्। ५ दीप्तिः, वे। मच्चते। निर्—जीराजनम्। तं निर्मच्च, नै ७, ४३। मच्चः।

मच्च—मिच्च—मजि, मिजि (कुण)

चु, प। दीप्तिः। मच्चयति। मिच्च-यति। मजि, चु, प। शुद्धिः। मार्ज-नम्, वो।

मठ्—भ्वा, प। मदनवासमर्दनेषु।

मठति। मठः। माठः।

मण्—(अण्) भ्वा, प। शब्दः।

मण्ड—मठि (कठि) भ्वा, आ।

शोकः। मण्डते। ममण्डः।

मण्ड—मडि, भ्वा, प। भूषणम्।

मडि (वडि) भ्वा, आ। १ विभाजनम्।

२वैष्टनम्, वो। मडि, चु, प। १ भूषा।
 २ हृषः। मण्डति। ०ते। मण्डयति।
 मण्डयन्ति गुणाः, सर्वं यो गुणानिव
 मण्डति, कवि २५०। अममण्डत्।
 कापसैन्यैरमण्डयत्, भ १०, १३।
 मण्डयित्वा। मण्डितः। मण्डनम्।
 बध्ने मण्डयितारः, पा ३, २, १३५।
 मण्डकः। मण्डनः। मण्डलः।
 मण्डूकः।

मथ्—मथे, भ्वा, प। विलोडनम्।

मथति। मनो मथति नारौणां, कवि० ६२।

मदु—मदी, दि, प। १ हर्षः।

२ मत्तोभावः, वो। माद्यति, पा ७,
 ३, ७०। सर्वलोकातिशायिन्या विभूत्या
 नच माद्यति, कवि २४३। ममाद।
 मेदतुः। इतरा तु ममाद, मा १०,
 २७। मदिता। मदिष्यति। अमदत्
 (अमादीत् अमदीत्, वो)। मिम-
 दिषति। मामद्यते। मामत्ति। (हर्ष-
 दैन्ययोः) मदयति। अन्यत्र, मादयति
 (चित्तविकारमुत्पादयति)। अमीम-
 दत्। अमदयत् सहकारलता मनः,
 र ६, २६। मदु, चु, आ। हृषियोगः।
 हृषीकरणम्। मादयते, मनो माद-
 यते यस्य योगाभ्यासरसायनम्, कवि
 २४३। मदित्वा। (ई) मत्तः, पा
 ८, २, ५७। मदनम्। मदः। मदनः।
 मादकः। मद्यम्। उद्—उन्मादः।
 चित्तविकारः। प्र—प्रमादः। अनवधा-
 नता। धर्मात् प्रमाद्यति स्मृतितात्
 प्रमाद्यति, भ १८, ८। प्रमाद्यन्ति
 प्रमदासु विपश्चितः मनु २, २१३।

मन्—भ्वा, प, वो। पूजा। गर्वः।

मनु, त, आ। ज्ञानम्। अवबोधः।
 मनति। मनुते, मनुते मनुतुल्योऽस्ती

प्रजामात्मजवत् प्रभुः। पितृवन्मन्यते तच्च
 मान्यं जनपदः सदा॥ कवि १५६।
 समान। मेने। मनिता। मनिष्यति।
 ०ते। अमनौत्, अमनौत्। अमत।
 अमनिष्ट। अमथाः। अमनिष्ठाः,
 पा २, ४, ७६। मन्, दि, आ।
 ज्ञानम्। अवबोधनम्। सम्भावनम्।
 मन्यते। आत्मानं, मन्यते बलिनं बली,
 भ ५, २५। को बहु मन्येत राघवम्
 (स्वाधेत), भ ५, ८४। न त्वा तृणाय
 मन्ये, पा २, ३, १७। मन्ये स विज्ञः,
 नै ३, ३२। मेने। मन्ता। मंस्यते।
 मंसीष्ट। अमंस्त। अमंसाताम्। अमं-
 सत। अमंस्त स्थितमन्तरमन्त्रयम्, र
 २, २७। मिमंसते। मन्मन्यते। मन्मन्ति।
 मानयति। अमीमनत्। मन्, चु,
 आ। १स्तम्भः। २ गर्वः। मानयते।
 मन्, अदन्तः। चु, प, वो। धारणम्।
 मनयति। मत्वा। ०मत्य। ०मन्य इत्येके।
 मतः। मतिः। ममनम्। मानः।
 मन्तुम्। मन्ता। मन्तव्यः। दर्शनोप-
 मानो भार्यायाः। शूरमानी। शूर-
 मन्त्र्यः। अनु—अनुमतिः। देवराय
 प्रदातव्या यदि कन्यानुमन्यते, मनु
 ६, ६७। राजन्यान् स्वपुरनिवृत्तयेनु-
 मेने, र ४, ८७। अभि—अभिमानः।
 सम्मतिः। अव—अवमानः। अवज्ञा।
 अवांमंस्त स तान् दर्पात्, भ १५, ६६।
 चतुर्दिगोशानवमन्य मानिनो, कु ५,
 ५३। सम्—सम्मतिः। पूजा। काले
 संमन्यसेर्तिथिम्, भ ६, ६५। सममंस्त
 बन्धून्, भ १, २।

मन्त्र—मन्त्रि, चु, आ। मन्त्रणा।

गुप्तपरिभाषणम्। मन्त्रयते, हृत्तस्य
 यां मन्त्रयते, नै ३, १०७। अममन्त्रत
 अनु, अभि—अभिमन्त्रणम्। मन्त्रकर

णकसंस्करणम् । उपाकृतः पञ्चरसौ
योऽभिमन्त्रा ब्रूते हत इत्यमरः । आ—
आमन्त्रणम् । कथनम् । प्रस्थानानुमति-
प्रार्थनम् । सम्बन्धनम् । निमन्त्रणम् ।
तस्मामन्त्रा जयाम् भारत । आमन्त्र-
यत संक्रुद्धः स्मरितम्, भ ८, ८८ । आम-
न्त्रयेत तान् प्रह्वान्, भ १८, ७ । नि-
निमन्त्रणम् । तं न्यमन्त्रयत सभृत-
क्रतुः, र ११, ३२ ।

मन्—भा, क्रा, प । विलोडनम् ।

मन्थनम् । गाहः । संक्षोभः । मथि,
माथि (कुथि) भा, प । १ हिंसा । २ पौड-
नम् । मन्थति, मान्थति । मथ्नाति ।
मथ्रोतः । मथ्रन्ति । दधि मथ्नाति घृतम् ।
मथ्नाति वादिनः शास्त्रे रणे मन्थति
वैरिणः, कवि ६२ । मां मथातौव
मन्थयः, भारत । लिङ् मथ्नीयात् ।
लङ् मथ्यात् । तस्यामथाच्चतुरो हयान्,
भ १७, ४१ । लिट् ममन्थ । ममन्थतुः ।
रथं ममन्थ सङ्ग्रहम्, भ १४, ३६ । लुट्
मन्थिता । लृट् मन्थिष्यति । मथ्यात् ।
मथि, मन्थ्यात् । लुङ् अमन्थीत् । अम-
न्थिष्याम् । अमन्थीत् परानीकम्, भ
१५, ४६ । कर्मणि, मन्थते । मथि,
मन्थते । अमन्थि । देवासुरैरमृतमम्बु-
निधिर्ममन्थे । सन् मिमन्थिषति ।
यङ् मामन्थते । ममन्ति । णिच् मन्थ-
यति । अममन्थत् । मथित्वा । मन्थि-
त्वा । मथितः । मथि, मन्थितः । मन्थ-
नम् । मन्थः ।

मन्द—मर्दि, भा, आ । १ स्तुतिः ।

२ मोदः । ३ मन्दः । गर्वः । ४ स्वप्नः ।
निद्रा । ५ कान्तिः । ६ गतिः । जङ्घी-
भावः, वो । मन्दते, मन्दते यो न
सुन्दरः, कवि १७६ । ममन्दे । मन्दि-

ता । अमन्दिष्ट । मन्दः । मन्दुरा ।
मान्दरम् ।

मभू—(अभू) भा, प । गतिः । मभू-
(पभू) भा, प । हिंसा । मयू—(अय)
भा, आ । गतिः । मचू—(गर्ज) चु,
प । शब्दः । मर्व—भा, प, वो । गतिः ।

मर्व—(पर्व) भा, प । पूरणगत्योः ।

मल्—मल्ल, भा, आ । धारणम् ।

मलते । मल्लते । मलम् । मलिनम् ।
माला । आमलकौ । परिमलः ।
मल्लिका । मल्लः ।

मव्—मव्य—भा, प । बन्धनम् ।

मवति । मव्यति । ममाव । मेवुः
शृङ्गलादिभिः, भ ८, ८० । मविता ।
अमवीत्, अमावीत् । क्तिप् मवूः, सुवौ ।

मश्—मिश्—भा, प । १ शब्दः ।

२ रोषकृतशब्दः । श्रोषः, वो । मश्-
ति । मेशति । ममाश् । मशकः ।
मिमेश । मेशिता ।

मष्क्, मस्क् (क्लक्) भा, आ । गतिः ।

मस्—मसी, दि, प । १ परिणामः ।
२ परिमाणम् । मस्यति । ममास ।
मिस्तुः । मसिता । अमसत्, अमासीत्,
वो । (ई) मस्तुः । मासः । मसी, मस्य-
तीत्येके ।

मह्—भा, प । मह, अदन्तः ।

चु, प । पूजा । महति । अमहीत् ।
महयति । नित्यं महति माहेयी
भक्त्या महयति द्विजान्, कवि ३४ ।
मही । महः ।

मंह—महि (वहि) भा, आ । वृद्धिः ।
(अजि) चु, प । दीप्तिः । मंहते ।
मंहयति । लक्ष्मौष मंहते, कवि ३४ ।

मा—अदा, प। दि, आ। मानम्।
 द्वा. आ। १परिमाणम्। २शब्दः।
 लट् माति। मायते। मिमीते। मि-
 माते। मिमते, पा ६, ७४, ११३। श्रुत्या
 धर्मं मिमीते। यः क्वचित् स्मृत्या च
 मायते। कवि ७८। यो मिमीते च
 मीमांसाम्, कवि १८१। लङ् अमात्।
 अमुः, अमान्। अमिमीत। अमिमा-
 ताम्। अमिमत। पुरः सखीनाममि-
 मीत लोचने, कु ५, १५। लिट् ममी।
 ममिथ, ममाथ। ममे। तनौ ममुस्तत्र
 न कैटभद्विषो मुदः, मा १, २३।
 लुट् माता। लुट् मास्यति। ०ते।
 आशिषि, मेयात्। मासीष्ट। लुङ्
 अमानीत्। अमासिष्टाम्। अमासिषुः।
 अमास्त। अमासाताम्। अमासत।
 कर्मणि, मीयते। अमायि। अमायि-
 साताम्। अमासाताम्। सन् मित्-
 सति। ०ते, पा ७, ४, ५४, ५८। यङ्
 मेमीयते, पा ६, ४, ६६। मामेति।
 मामाति। णिच् मापयति। अमीम-
 पत्। मित्वा, पा ७, ४, ४०। ०माय।
 मितः। मितिः। मानम्। अनु—अनु-
 मानम्। मनुतां वेगभङ्गोऽनुमीयते, कु
 २, २५। उट्—उन्मानम्। तोलनम्।
 उप—उपमानम्। वाक्यार्थेन वाक्यार्थं
 उपमीयते, दण्डो २, ४३। निर्—नि-
 र्माणम्। निर्माति यः पर्वणि पूर्णमि-
 न्दुम्, नै ३, ३२। सृष्टिस्थितिविलयमजः
 स्वेच्छया निर्मिमीते, महाना १, १।
 ताभ्यां दिवं भूमिञ्च निर्ममे, मनु १,
 १३। परि—परिमाणम्। उदरं परि-
 माति सुष्टिना, नै २, ३५। भुवनरच-
 नामन्यथा निर्मिमाणे, अनर्घ १३।
 प्र—प्रमाणम्। विषयज्ञानम्। न प्रमि-
 मीतेऽनुभवाद्भतेऽप्यधीः, मा १६, ४००।

माह्—माहि, काहि, भ्वा, आ।
 आकाङ्क्षा।

• मात्—माह, भ्वा, उ। मानम्।

मान्—भ्वा, आ। ०पूजा।

२मीमांसा। विचारः, वो। पूजायां।
 णिच्। पूजायां तिवादयो न स्युरिति
 रमानाथः। लट् मीमांसते शास्त्रार्थम्,
 पा ३, १, ६। यश्च मीमांसते धर्मं सान-
 यत्यर्थिनो द्विजान्। मानति स्वजनं
 सर्वं शास्त्रं मानयते परम्॥ कवि
 ३२। लिट् मीमांसाच्चक्रे। लुट् मीमां-
 सिता। लुङ् अमीमांसिष्ट। मान् चु,
 प। पूजा। प्रमांसा। मानयति। मा-
 नति। मानिनो मानयेः, भ १८, २४।
 न मानयसि सामाख्यं रुदतीम्, भारत।
 मानयित्वा। मानितः। माननम्।
 मानः। माननीयम्। मीमांसितः।
 मीमांसा।

मार्ग—चु, प। अन्वेषणम्।

प्रतिसन्धानम्। मार्गयति। मार्गति।
 यो मार्गयति सन्धारं मार्गति क्षेममा-
 लनः। नृपतेः सुतमप्यदे वरममार्गीत्,
 भ १, १३। मार्ग, चु, प, वी। १संस्कारः।
 २ सर्पणम्।

मार्ज्—(गज) चु, प। १शब्दः।

२ शुद्धिः। मार्जनम्, वो। मार्जयति।

माह्—माह, भ्वा, उ। मानम्।

माहति। ०ते। माह इत्येके। मा-
 हिता, माहा।

मि—डुमिज्, खा, उ। प्रक्षेपणम्।

मीज्, क्रय। हिंसा। ०बधः। लट्
 मिगीति। मिनुते। मीनाति। मीनी-
 ते। मिनीति मार्गणान् युद्धे मीनाति
 द्विषतां बलम्। यो मायां मीयते मान्यो

धर्मेण मयतेऽधमम् ॥ कवि ३८ । लङ्
अमिनोत् । अमिनुत् । अमौनात् ।
अमौनीत् । लिट् ममौ, पा ६, १, ५० ।
मिष्यत् । ममिष्य, ममाथ । मिष्यत् ।
मिष्ये । लुट् माता । लृट् मास्यति ।
०ते । आशिषि, मौयात् । मासीष्ट ।
लुङ् अमासीत् । अमासिष्टाम् । अमा-
सिषुः । अमास्त । अमासाताम् । अमा-
सत । कर्मणि मौयते । अमायि । सन्
मित्सति । ०ते, पा ७, ४, ५४ । यङ्
मेमौयते । मेमयौति । मेमेति । णिच्
मापयति । अमौमपत् । मित्वा, मौत्वा ।
०माथ । मितः । मितिः । मानम् ।
मातव्यम् । (ङु) मित्रिमम् । अनु-
अनुमितिः । उप-उपमितिः । प्र-
प्रमितिः । प्रमाणम् । प्रमौणाति, पा
८, ४, १५ ।

मिच्छ-तु, प । छत्पोडा । मिच्छति ।
मिज्ज-मिजि (कुप) चु, प । दौषिः ।
मिद्-मेद, मिथ्, मेथ्, मिध्, मेध्,
मिष्ट, मेष्ट, मिथृ, मेथृ, मिष्टृ, मेष्टृ,
श्वा, उ । १ मेधा । २ हिंसा । मेथृ, मेष्टृ ।
सङ्गमे, वो । मेदति । ०ते । मेधति ।
०ते । मेधति । ०ते । प्रजाये गृहमेधि-
नाम्, ११, ७ । मेदः । मेदकः । मेधा ।
मेधः ।

मिद-जिमिदा, श्वा, आ । दि, प ।
मेहनम् । सिन्धौभावः । मेदते । मे-
द्यति, पा ७, ३, ८२ । किञ्चित् किल
न मेदते । इति व्यायामशौलोऽसौ
महाकायो न मेद्यति, कवि १३६ । मि-
मेद । मिमिदे । मेदिता । मेदिष्यति ।
०त । अमिदेत् । अमेदिष्ट । दि, अमि-
दत् । अमेदौत्, वो । मिद, मिदि,
चु, प, वो । मेह । मेदयति । मिन्द-
यति । मिदित्वा, मेदित्वा । मिन्नः ।

प्रमिन्नः । प्रमेदितः पा ७, २, १७ ।
प्रमेदिताः सपुत्रास्ते (सिन्धौभावः-
सारथाः), भ ८, १७ । मेदः ।

मिल-तु, प । संश्लेषणम् ।

मिल, तु, उ । सङ्गमः । मिलनम् ।
मिलति । ०ते । मिलति अङ्गमाकुञ्चयन्ती,
महाना २, ४४ । मिलान्त प्रत्यहं
यस्य वाजिधारणसम्पदः, कवि १४५ ।
मिमेल । मिमिले । मेलिता । मेलि-
ष्यति । मिलिष्यतीति संचिप्तसारः ।
अयं कुटादिरिति कुलचन्द्रः, दुर्गा ।
अमेलीत् । अमेलिष्ट । मेलयति । अमी-
मिलत् । मिलित्वा । मिलितः । मेल-
नम् । मिलनमिति पद्मनाभः । व्याल-
निलयमिलनेन, गीतगो ४, २ ।

मिन्व (पिन्व) मिश्र, मश्र ।

मिश्र-चु, प । अदन्तः । मिश्रणम् ।
सम्पर्कः । मिश्रयति । मिश्रयति, वो ।
सुभ्रादिगणे मिश्रपाठः कथं ।।

मिष-मिषु (जिषु) श्वा, प । उ, वो ।
सेचनम् । मिष, तु, प । स्रद्धा । मेष-
ति । ०ते । मिषति । मिमेष । मिमिषे ।
मेषिता । अमेषौत् । अमेषिष्ट । मिष-
तामाच्छिनत्ति नः (पश्यताम्), कु
२, ४६ । उद्-उन्मेषः । नि-निमेषः ।
उन्मिषन्निमिषन्नपि, गी ५, ८ । मन्त्राः
सुप्तो न निमिषति, भारत ।

मिह-श्वा, प । सेचनम् । क्षरणम् ।

मेहति । मिमेह । मिमेहिथ । मिमेह
रक्तम्, भ १४, १०० । मेठा । मेह्यति ।
अमिचत् । मिमिचति । मेहयति ।
मौठः । मेहनम् । मेद्रः ।

मी-मड, दि, आ । हिंसा ।
मौयते । ० मिष्ये । मेता । मेथते ।

अमैष्ट। मिस्सते। क्त, मौनः। मी, चु, प। गतिः। माययति। मयति। मेता। न चानुमाययत्यन्यस्तस्य यच्चेतसि स्थितम्, कवि १४३। मी, क्राग (मि)।

मीम्—(द्रम) भ्वा, प। गतिशब्दयोः।

पशवोऽपि न मीमन्ति यद्देशे दुःख-
वीडिताः। कवि १८१।

मील्—भ्वा, प। निमेषः। सङ्कोचः।

मीलति। मीलन्ति रिपुनारीणां मुख-
पद्मवनानि च, कवि। मिमील।
तस्या मिमीलतुर्नेत्रे, भ १४, ५१।
मीलिता। मीलियति। अमीलीत्।
मिमिलिषति। मेमील्यते। मेमीलति।
मीलयति। अमिमिलत्, अमीमिलत्,
पा ७, ४, ३। मीलित्वा। ०मील्य।
मीलितः। मीलनम्। उट्—उन्मील-
नम्। उटयः। उटमीलीञ्च लोचने,
भ १५, १०२। चन्द्रोऽयमन्मीलति,
महाना ४, २२। नि—निमीलनम्।
सुदणम्। निमित्त्य नेत्रे सञ्चसं व्यबु-
ध्यत, कु, ५, ५६। निमिमिल नरोत्तम-
प्रिया (समार), र ८, ३७। प्र—प्रमीला।
तन्त्रा।

मीव्—(पौव) भ्वा, प। स्वील्यम्।

मुच्—मुचल्ल, तु, उ। मोचणम्।

त्यागः। वियोगः। छेपणम्। वर्षणम्।
विस्सनम्। वन्धनरहितोभावः, दुर्गा।
कट् मुञ्चति, ०ते। सागरिकाया हस्तं
मुञ्चति, रत्ना २, २०, १। लिट् सुमोच।
सुमुचतुः। सुमोचिथ। सुमुचे।
धेनुमुषेर्मुमोच, र २। सुमुचुः खधू-
पान्, भ ३, ५। (परिधाने) उष्णोष्
सुमुचे, भ १४, ८५। लुट् मोक्ता।
लट् मोच्छति। ०ते। मोच्छते सुर-
वन्दीनां वेषोः, कु २, ६१। आशिषि,

मुचात्। मुञ्जीष्ट। लुङ् अमुचत्।
अमुक्त। अमुक्तात्मम्। अमुञ्चत। शक्तिं
तस्यामुचत्, भ १५, ५३। कर्मणि
मुच्यते। अमोचि। मुच्यन्तामभीषवः,
शकु १, २८। कर्मकर्त्तरि, महापात-
किनस्तपसैव मुच्यन्ते किल्बिषात्ततः,
मनु ११, २४०। तस्मान्मुच्ये, र १, ७३।
सन् सुमुञ्चति। ०ते। मोक्षते। सुमु-
ञ्चति वत्सं कृष्णः। मोक्षते सुमुञ्चते
वा वत्सः खयमेव, पा ७, ४, ५७। यङ्
मोमुच्यते। मोमोक्ति। णिच् मोचयति।
असुमुचत्। सुच्, चु, प। प्रमोचनम्।
सर्वायसं करिणि मुञ्चति कङ्कपत्रं, यश्च
प्रमोचयति पापचयश्च काये, कवि
४८। सुक्ता। ०मुच्य। सुक्ता। सुक्तिः।
मोचनम्। मोक्ता। मुक्। अव—उन्मो-
चनम्। आ—परिधानम्। आमुञ्चट्
वर्म, भ १७, ६। आमुञ्चतीवामरणम्,
र १३, २१। उट्—उन्मोचनम्। विभू-
षणान्यनुमुचुः, भ ३, २२। निर-
उत्कर्त्तनम्। सुक्तिः। चर्मनिर्मोच-
नेऽपि वा, स्मृतिः। सेयं रामभद्रबैजस
एनसो निरमुच्यत, वीर ८। प्र-
सुक्तिः। पापात् प्रमुच्यते, मनु ११,
२३०। प्रति—परिधानम्। प्रत्यर्पणम्।
तुरङ्गं प्रतिमोक्तुमर्हसि, र ३, ४७।
वि—विमुक्तिः। त्यागः। पुंस्त्वा वाचो
विमुञ्चथ। नादान् विमुञ्चति, भारतः।

मुच्—मुञ्च (मच्) मुक्क (युक्क)।

मुज्—मुज्ज, मुजि (गुज) भ्वा, प।

चु, प, वो। १ शब्दः। २ मार्जनम्,
वो। मोजति। मुज्जति। मोजयति।
मुञ्जयति।

मुट्—भ्वा, प। मर्दनम्।

मुट, तु, प। १ प्राचेपः। २ प्रमर्दनम्।

मोटति। मुटति। मुटति द्विषतां दपं
तेषां खड्गश्च मोटति। यो मोटयति
राष्ट्रेषु तत्कौर्त्याऽभरमण्डपान्॥ कवि
१०४। सुमोट। मोटिता। अमोटौत्।
तु, मुटिता। अमुटौत्। मोटयति।
मोटति, वो। स मे संसाररिपुं परि-
मोटयतु, कुन्दो। मुटि, मुण्डति, वो।
मुड्, मोडति इति कश्चित्।

मुण्—तु, प। प्रतिज्ञा। मोणिता।

मुण्ड—मुटि, भ्वा, आ।

पालनापसृत्योः। मुण्डते।

मुण्ड्—मुडि, भ्वा, प। खण्डनम्।

केशमुण्डनम्। मुण्ड्, भ्वा, प। मर्द-
नम्। पीडनम्। मुडि, भ्वा, आ।
मार्जनम्। शङ्घिः। मज्जनम्। मुण्डति।
ते। मुण्डितः। मुण्डनम्। मुण्डी। मुण्डः।
मर्द—भ्वा, आ। हर्षः। चित्तोन्नाहः।

मोदने, अत्यन्तं गन्धमाघ्राय मोदन्ते
तत्पुत्रस्त्रियः, कवि २१७। सुमुदे।
स्वभावीन् गोपाङ्गनानां सुमुदे विलोक्य,
भ २, १५। मोदिता। मोदिष्यते।
मोदिष्ये कंस्य सौख्यैः, भ १६, २४।
अमोदिष्ट। अमोदिषाताम्। सुमोदि-
षते। सुमुदिषते। मोमुद्यते। मोमो-
न्ति। मोदयति। अमूमुदत्। मोदयध्वं
रघूत्तमम्, भ ७, १०१। मुद्, तु, प।
संसर्गः। मिश्रणम्। मोदयति शक्तून्
घृतेन। मोदयन्ति यदुद्याने मारुतं
पुष्परणवः, कवि १०७। मोदित्वा,
मुदित्वा। ०मुद्य। मुदितः। मोदितः,
पा १, २, २१। मोदनम्। मोदः।
मुद्, मुद्रा। मुदिरः। अनु—अनुमोद-
नम्। पाकशासनो रामभद्रस्याभिषेक-
मनुमोदते, वीर ११७। के द्यूतमन्व-
मोदन्त के पैतक् प्रत्यभिषयन्, भारत।

प्र—हर्षः। प्रमुदितवरपक्षम्, र ६,
८६।

मुर्—तु, प। वेष्टनम्। मोरिता।

मुर् (मूर्) मुर्व (मूर्व) मुल् (मूल)।

मुषु—क्रा, प। स्तेयम्। चौर्यम्।

मुण्डनम्। वञ्चनम्। लट् मुष्णाति।

मुष्णीतः। मुष्णन्ति। तस्य मुष्णाति

यः शिरः, कवि ११५। देवं प्रज्ञां

मुष्णाति, भारत। विषयवाहुल्यं काल-

विप्रकर्षं नः स्मृतिं मुष्णाति, वीर

६६७। हि, मुषाण। मुषाण रत्नानि,

मा १, ५१। लिङ् मुष्णीयात्। लङ्

अमुष्णात्। लिट् ममोष। मुमुषतुः।

लुट् मोषिता। लृट् मोषिष्यति। लुङ्

अमोषीत्। सन् मुमुषिषात, पा १,

२, ८। यङ् मोमुष्यते। मोमोष्टि।

णिच् मोषयति। अमूमुषत्। मुषित्वा,

पा १, २, ८। ०मुष्य। मुषितः। मोष-

णम्। मोषः। मोषिता। मुट्। सैन्य-

रेणुमुषिताकंदीषितिः, र ११, ५१।

मुषित्वा धनदम्, (वञ्चित्वा), भ ७,

८७। शौचं न यात यदि तन्मुषिताः

स्थ, रत्ना ४, ४१। परात्मीयविवेकश्च

प्रामुष्णात्, भ १७, ६०।

मुस्—मुष्—दि, प। खण्डनम्।

मुखति। मुष्यति, वो। मुष्यति दुःखं

यः, कवि ११५। अमुसत्। ०षत्। राघ-

वस्यामुषत् कान्ताम्, भ १५, १६।

मुष् (मूष्)।

मुस्त—तु, प। राशीकरणम्।

मुह—दि, प। वैजित्तम्।

अविवेकः। मोहः। सप्रारब्धतीभावः।

मुहति। धीरस्तत्र न मुहति, गो २,

१३। सुमोह। सुमुहतुः। सुमोहिष्य,

सुमोक्ष, सुमोह । स शुश्रुवांस्तद्वचनं
सुमोह, भ १, २० । मोहिता, मोक्षा,
मोहा । मोहिष्यति, मोक्ष्यति । अमु-
हत् । मा मुहो मा रुषोऽधुना, भ
१५, १६ । सुमोहिषति, सुमुहिषति,
समुक्षति । सोमुहते । सोमोक्षि, सो-
मोदि । मोहयति । अमूमुहत् । मोहि-
त्वा, मुहित्वा, मुग्ध्वा । मूढा । मुग्धः ।
मूढः । मोहः । मोहनम् ।

मू—मूड, भ्वा आ । बन्धनम् ।

मूत्र—अदन्तः । चु, प । प्रस्त्रावः ।

मूत्रयति । यङ् मोमूत्रयते, कौ १०६ ।

मूर्च्छ—सुच्छा, भ्वा, प । १ मोहः ।

३७च्छायः । वृद्धिः । व्याप्तिः । मूर्च्छति ।
ज्योत्स्नाच्छलेन मूर्च्छन्ति यदुष्णः
शशलाच्छले, कवि २३८ । शिलो-
च्चये मूर्च्छति मारुतस्य न रंजः, र २,
३१ । मूर्च्छन्त्यमी विकाराः प्रायेणेश्वर्य-
मत्तानाम्, शकु ५, ८५ । समूर्च्छ ।
मूर्च्छिता । मूर्च्छिष्यति । अमूर्च्छीत् ।
तेनामूर्च्छीदसौ क्षतः, भ १५, ५५ ।
समूर्च्छिषति । मोमूर्च्छते । मूर्च्छ-
यति । अमूर्च्छत् वीणावादनम् ।
वीणां मूर्च्छयित्वा, भागवतम् । मूर्त्तः ।
मूर्त्तवान् । मूर्त्त्वा । भावे, मूर्त्तं मूर्च्छित-
मनेन । आरम्भे, प्रमूर्त्तः । प्रमू-
च्छितः । मूर्च्छित इति तारकादि-
त्वात् । मूर्च्छा । मू । सुरी ।

मूर्व—सुर्वी, भ्वा, प । बन्धनम् ।

मूल—भ्वा, प । उ, वो । प्रतिष्ठा ।

स्थितिः । पुलति । ० ते । समूल ।
० ले । मूलिता । मूल, मूल, चु, प ।
रोपणम् । मूलयति । मोलयति, वो ।
० दु—उत्पादनम् । निर—विनाशनम् ।

दृष्टानि नोन्मूलयति प्रभञ्जनः, हितो-
० न्मूलितारः कपिकैतनेन, मा ३, १४ ।
० न्मूलयति यः शब्दनुन्मूलति तमोसि च,
कवि २५१ ।

मूष—मुष्, भ्वा, प । स्तेयम् ।

मूषति । मोषति, यो मोषति पर-
द्वयम्, कवि ११५ । मूषिता । मोषिता ।
मूषकः । मूषिका ।

मृ—मृड, तु, आ । प्राणत्यागः ।

मरणम् । म्रियते, पा १, ३, ६१ ।
नैकोऽपि म्रियते नरः, कवि १०५ ।
ममार । मम्रतुः । ममर्थ । ममिंवा ।
मर्त्तासि । मरिष्यति । मृषीष्ट । अमृत ।
अमृषाताम् । अमृषत । अमृदम् ।
सुमृषति । मेम्रियते । मर्मर्त्ति । मार-
यति । अमीमरत् । अनु—अनुमरणम् ।

मृज् (मृच्) ।

मृग—अदन्तः । चु, आ । मृग-

दि, प । अन्वेषणम् । मृगयते, मृग्य-
ति । यस्मिन् मृगयते नित्यं जनो धनम्,
कवि ८० । रामो मृगं मृगयते वनवीथि-
कासु, मझाना ३, ५६ । मृग्यतीति
कण्ठादिः, कौ १८४ । मृग्यन्तः पदवीं
तथात्यकरणा व्याधा न मुच्यन्ति माम्,
दुर्गा ।

मृज्—मृजू, षदा, प । शङ्कीभावः ।

शङ्कीकरणम् । मार्जनम् । लट् मार्ष्टि,
पा ७, २, ११४ । मृष्टः । मृजन्ति,
मार्जन्ति । मार्चि । मर्ष्टि तीर्थोदके-
र्नित्यम्, कवि ५५ । हि मृष्टि ।
जिङ् मृज्यात् । लङ् अमार्ष्टे । अमृ-
ष्टाम् । अमृजन्, अमार्जन् । लिट्
ममार्ज । ममृजतुः, ममार्जतुः । ममा-

जिह्व, ममाष्ट। सृङ्गान् ममार्जिष्य मसृ-
जुष परश्वधान्, भ १४, ८२। लुट्
मार्जिता, मार्ष्टी। लुट् मार्जिष्यति,
मार्च्यति। लुङ् अमार्जीत्, अमार्-
र्चीत्। अमार्जिष्टाम्, अमार्ष्टाम्। अमार्-
र्जिषु, अमार्चः। अमार्जीद् भक्तोम
रम्। अमार्चीञ्चासिपवादीन्, भ १५,
१११। कर्मणि, सृज्यते। अमार्जि।
मन् मिमार्जिषति, मिमृक्षति, मिमा-
र्क्षतौत्वेके। यङ् मरौसृज्यते। ममार्ष्टि।
णिच् मार्जयति। अमौसृजत्, अम-
मार्जत्। सृज् चु, प। १श्रीचम्। २भूष-
णम्। मार्जयति। मार्जति, मार्ज-
त्यालेपनैर्हजान्। यो मार्जयति सा-
म्नाज्यं श्रियशापल्यवाच्यताम्, कवि
५५। मार्जिता, मार्ष्टी। मार्जि-
त्वा, सृष्टा। ०सृज्य। सृष्टः। मार्ष्टिः।
मार्जनम्। सृजा। मार्जितम्, मार्ष्टम्।
सृज्यः, मार्शः। मन्सुस्तस्य त्वया
माश्र्यो सृज्यः शोकश्च तेन ते, भ ६,
५६। परि, वि, सम्—शोधनम्। मन्ना
पनयनम्। वाच्यं त्यागेन प्रवृत्ताः परि-
मार्ष्टम्, र १४, ३५। जलेत० लोचने
प्रसृज्य, र १, ४१। अयशः प्रसृष्टम्,
र, ६, ४१। आवासे, सित्तसंसृष्टे, भ
५, ८०।

सृज्—सृज्, भ्वा, प। शब्द इत्येके।

सृङ्—(पृङ्) तु, प। १सुखनः।

मधुरध्वनिः। २हर्षः, वो। सृङ् (सृद्)
क्रा, प। १चोदः। मर्दनम्। २हर्षः।
सृडति। सृङ्णाति। श्रिया सृडति
सृङ्णाति सरस्वत्या च यः सदा, कवि
२७१। ममर्ड। मसृडत्। मर्दिता।
अमर्डीत्। सृडिषा, पा १, २, ७।
सृडितम्। असृडित्वा सहस्राक्षम्, भ
७, ६६। सृडः।

सृण्—तु, प। हिंसा। मर्णिता।

सृणति वारणान्, कवि १०५। सृणा-
लम्।

सृद्—क्रा, प। चोदः। मर्दनम्।

चूर्णीकरणम्। सृङ्गाति, सृङ्गाति द्विषतां
दर्पं यो भुजाभ्यां भुवः पतिः। कवि
१४४। ङि, सृदान। सृङ्गीयात्। असृ-
ङ्गात्। बलान्यसृङ्गात्, र १, ८५। ममर्द।
मसृदत्। मर्दिता। मर्दिष्यति।
अमर्दीत्। अमर्दिष्टाम्। अमर्दिषुः।
तानमर्दीत्, भ १५, ३५। मिमर्दिषति।
मरौसृज्यते। मरौमर्त्ति। मर्दयति। अम-
मर्दत्। अमौसृदत्। सृदित्वा, पा १,
२, ७। सृदितः। मर्दनम्। मर्दः।
अभि, अव—आक्रमणम्। भङ्गः। दल-
नम्। वि—वर्षणम्। सम्—पौडनम्।
सञ्चूर्णनम्।

सृध्—सृधु, भ्वा, ड। आर्द्रभावः।

सृश्—तु, प। आमर्दनम्।

स्पर्शः। प्रणिधानम्। परामर्शः।
चिन्ता। सृशति। ममर्श। मसृशत्।
तमर्शिय। मर्ष्टी, सृष्टा, पा ६, ५८।
मर्शति, मर्शयति। अमार्चीत्, अमार्-
चीत्, असृचत्। अमार्ष्टाम्, अमार्ष्टाम्।
असृचताम्, कौ १०४। कर्मणि, सृश्यते।
अमर्श। मिमृक्षति। मरौसृश्यते।
मरौमर्ष्टि। मर्शयति। अमौसृशत्।
सृष्टा। सृश्य। सृष्टः। मर्शनम्।
मर्शः। आ—स्पर्शः। आक्रमणम्।
आसृष्टं नः परैः पदम्, कु २, ३१। स
गौरवं दशरथस्य बाहुमामृगन्, अनर्घ
१२। परा—परामर्शः। ज्ञानम्।
वितर्कः। विवेकः। स्पर्शः। अमौष्टदेवतां

अथकृत् परामृशति, काव्यप्रकाशः ।
परामृशन् हर्षजडेन पाणिना, २ ३,
६८ । पूर्वोक्तं परामृशति । वि-परा-
मर्शः । वितर्कः । प्रणिधानम् । राम-
प्रवासे व्यमृशन् न दोषम्, भ ३ ।

मृष-मृषु, भ्वा, प । उ, वो ।

१सेचनम् । २क्षमा । सहनम् । मृष,
दि, उं । क्षमा । मर्षति । ०ते । मृष्यति ।
०ते । ममर्ष । ममृषे । मर्षिता । मर्षि-
ष्यति । ०ते । आशिषि, मृष्यात् । मर्षि-
षीष्ट । अमर्षीत् । दि, अमृषत् । अम-
र्षिष्ट । मिमर्षिषति । ०ते । मरौमृष्यते ।
मरौमर्षि । मृष्, च, उ । क्षमा ।
तितिक्षा । मर्षयति । ०ते । मर्षति । ०ते ।
मृष, अदन्तः । चु, प । भ्वा, उ, वो ।
क्षमा । मृषयति । मृषति । ०ते । मृषा-
स्वभाव । मृषिता । मृषिष्यति । ०ते ।
अमृषोत् । अमृषिष्ट । मृषयति न
मृपाणां मृष्यते चोद्धतानाम्, अनुचित-
मनुमात्रं न द्विषां मर्षते यः । अपि
शतमपराधान् मर्षते ब्राह्मणानां, सित-
वसनमृतां यो मर्षयत्यागुमन्त्रः ॥ कवि
१५ । (उ) मृषित्वा, मर्षित्वा, मृष्ट्वा, पा
१, २, २५ । पा १, २, २० । मृष्टम् ।
मर्षितः, पा २, २ । ०मर्षणम् । मर्षः ।
अप-निन्द । अपमृषितं वाक्यम्
(अविस्मृष्टम्), कौ ३५४ । परि-चान्तिः ।
परिमृष्यति, पा, १, ३, ८२ । मघीने
परिमृष्यन्तम् (असूयन्तम्), भ
८, ५२ ।

मृ-क्रा, प । हननम् ।

मृणाति, युङ्गे मृणाति शत्रूणाम-
श्वान्, कवि ५५ । समार । मर्म-
रतुः । मूर्णः ।

मे-मेङ्, भ्वा, आ । १ विनिमयः ।

२ प्रत्यर्पणम् । मयते । ममे ।
माता । मास्यते । अमास्त । मिस्यते,
पो ७, ४, ५४ । मेमौयते । मामाति ।
मामेति । मापयति । अपमित्य । अप-
माय, पा ६, ४, ७० । ३, ४, १८ ।
यो लिङ्गेनानुमयते कृतस्त्रमप्यरिचेष्टि-
तम्, कवि ।

मेट्-मेत्-भ्वा, प । उक्तादः ।

मेष्, मेट्, मेष् (मिट्),

मेप्-मेष्ट, भ्वा, आ । गतिः ।

मेव्-मेव्-(मेव) भ्वा, आ । सेवा ।

मोक्ष-भु, प । क्षेपः । मोचनम् ।

मोक्षयति । मोक्षति, वो । सङ्क्षेपु
मोक्षयति यस्य शरं मनुष्ये, कवि ४८ ।
त्वां प्रापान् मोक्षयिष्यति, भारत ।

म्ना-भ्वा, प । आहृतिः । अभ्यासः ।

पौनःपुन्येनानुशीलनम् । मनति, पा
७, ३, ७८ । मनन्ति मानिनो यस्य
यशः, कवि ७८ । मन्त्री । मन्त्रतुः ।
म्नाता । म्नास्यति । म्नायात्, म्नेयात्,
अम्नासीत् । अम्नासिष्टाम् । अम्नासिषुः ।
मिन्नामति । माम्नायते । माम्नाति ।
मान्नेति । मापयति । अमिन्नापत् ।
आ-आहृतिः । उक्तिः । आमनन्
मन्त्रमुत्तमम्, म १७, ३० । अपथ्य-
मायतो लोभादाभनन्त्यनुजीविनः, भ
१८, ५ । त्वामामनन्ति प्रकृतिम्, कु
२, १३ ।

मृक्ष-मृक्ष-भ्वा, य । मृक्षणम् ।

सङ्घातः । चु, प । १ स्नेहणम् । अप-
यब्दः । २ स्वक्षणम्, वो । ३ स्नेहनम्,

बो । म्रत्ति । म्रत्ति । म्रत्तयति ।
म्रत्तयति । म्रत्तितः । म्रत्तयम् । म्रत्त
इत्येके । म्रत्तका इति प्रदीपः ।

म्रद्—भ्वा, आ । मर्दनम् ।

म्रदते । म्रदन्ते चरणौ यस्य, कवि
१४४ । म्रदयति, घटादिः । अमम्र-
दत्, पा ७, ४, ८५ । म्रदा ।

मुच्—मुञ्च—मुचु, मुनचु, भ्वा, प ।

मृतिः । मृचति । अमुचत् । अमृ-
चीत्, पा ३, १, ५८ । मुञ्चति । अमु-
ञ्चीत् । मुचत्वा । मृचित्वा, मुञ्चत्वा ।
मुक्तः ।

म्रेट्—म्रेड्—म्रेट्, म्रेड्, भ्वा, प ।

उन्मादः । म्रेटति । म्रेडति । आ—
मृचि, आम्रेडनम् । पुनः पुनः कथनम् ।
एतदेव यदा वाक्यमास्रेडयति देव-
राट्, भारत ।

म्लच्—चु, प । छेदनमित्येके ।

म्लच्—म्लञ्च—म्लचु, म्लनचु, भ्वा, प ।

मृतिः । म्लचति । अम्लचत् । अम्लो-
चीत् । म्लञ्चति । अम्लञ्चीत् ।

म्लेह्—भ्वा, प । १ अव्यक्तशब्दः ।

अस्फुटशब्दः । २ अपशब्दः । देशोक्तिः,
बो । असंस्कृतकथनम्, दुर्गा । म्लेच्छति,
विद्वान् न म्लेच्छति धृतरात्रः, कवि
१८७ । म्लिच्छेच्छ । म्लेच्छिता । म्लेच्छ-
यति । म्लेच्छितः । (अस्फुटशब्दे) म्लिष्टः,
पा ७, २, १८ ।

म्लेट्—म्लेड्—भ्वा, प । उन्मादः ।

म्लेव्—म्लेवृ (मेवृ) भ्वा, प । सेवा ।

म्लै—(म्ले) भ्वा, प । इष्यन्त्यः ।

कान्तिसंचयः । म्लानिः । म्लायति ।
मम्लौ । ती पथि न मम्लतुः, र ११, ८ ।
म्लाना । म्लान्ति । म्लेयात्, म्लानायात् ।
अम्लानौत् । अम्लानसिष्टाम् । म्लानः ।
म्लानिः । म्लानम् ।

(य)

यज्—चु, आ । पूजा । यजयते ।

शिवं यजयते भक्त्या, कवि २६७ ।

यज्—भ्वा, उ । १ पूजा । यागः ।

२ सङ्गमः । इदानम् । लट् यजति । ०ते ।
पशुना रुद्रं यजते । लिट् इयाज ।
ईजतुः, पा ६, १, १७ । इयाजिथ, इयष्ट ।
ईजिव । ईजे । ईजुर्देवान् पुरोहिताः,
भ १४, ८० । लुट् यष्टा । लृट्
यज्यति । ०ते । आशिषि, इज्यात्, पा
३, ४, १०४ । यजोष्ट । लुङ् अयाचीत् ।
अयाष्टाम् । अयाजुः । अयष्ट । अयज्या-
ताम् । अयज्यत । अङ्गान्ययाचीदभितः
प्रधानम्, भ १, १२ । त्रिदशानयष्ट, भ
१, २ । कर्मणि, इज्यते । अयाजि ।
सन् रिययर्चति । ०ते । यङ् यायज्यते ।
यायजीति । यायष्टि । णिच् याजयति ।
अयीयजत् । इष्टा । ०इज्य । इष्टः ।
इष्टिः । यजनम् । यागः । इज्या । या-
जकः । यष्टा । यज्जा । यायजूकः ।
यियजुः । अहीषीत् कृष्णवर्त्मानम् सम-
यष्टास्त्रमण्डलम्, भ १५, ८६ ।

यत्—यती, भ्वा, आ । प्रयत्नः ।

चेष्टा । यतते, यतते धर्मं एवाप्नो,
कवि ७५ । द्रुतं यतस्व, भ १२, ४ ।
येते । यतिता । यतिज्यते । यतिथे
तद्दिनिग्रहे, भ ५, २८ । अयतिष्ट ।
अयतिषाताम् । अयतिप्रत । प्रनष्टु-
मयतिष्ट च, भ १५, १८ । यियति-
षते । यायज्यते । यायति । यत्, चु

प। १ निष्कारः । परिभवः । तिरस्कारः ।
ताडनम्, को । २ उपस्कारः । अलङ्कार-
णम् । यातयति, यातयत्यनिशं द्विषः,
कवि ७५ । यतित्वा । (ई) यत्तम् । यतित-
मपि दृश्यते, इति संक्षिप्तसारम् ।
यत्नः । आ—वश्योभावः । वयं त्वेया-
यतामहे, वीर १५ । निह—प्रत्यर्पणम् ।
धान्यधनयोः प्रतिदानम् । परिवर्त्तः ।
वैरनिर्घातनम् । निर्यातयति वैरञ्च,
कवि ७५ । प्र—प्रयत्नः । विजितुं प्रयते-
तारसैन, मनु ७, १०८ ।

यन्त्र—यन्त्रि, यु, प्र । सङ्कीर्णः ।

बन्धनम् । यन्त्रयति । यन्त्रति ।
यन्त्रितः । यन्त्रणम् । यन्त्रणा । स्नेहकारुण्य-
यन्त्रितः, भारत । नि—बन्धनम् ।
नियमनम् । मेखलया नियन्त्रितमधो-
षामः, महाना २, ३ । ज्ञेयन्त्रणामान-
शिरः, र ७, २३ ।

यम्—भवा, प । १ मणम् ।

विपरीतरमणम् । यभति । यवाभ ।
येभतुः । येभिष, ययब्ध । यब्धा ।
यप्स्यति । अयाप्सीत् । अयाब्धाम् ।
अयाप्सुः । यियस्यति । यायभ्यते ।
यायब्धि । याभयति । अयौयभत् ।

यम्—भवा, प । १ उपरमः ।

विरतिः । निवृत्तिः । २ बन्धनम् ।
यच्छति, पा ७, ३, ७७ । ययाम । येमतुः ।
येमिष, ययन्ध । यन्ता । यंस्यति । अयं-
सीत् । अयंमिष्टाम् । अयंसिषुः, पा ७,
२, ७३ । भावे, यय्यते । अयमि, अयामि ।
यियंसति । यंस्यते । यंस्यन्ति । यम्,
यु, प । १ परिवेषणम् । अन्नादेरपणम् ।
२ अपरिवेषणम्, वी । ३ विवृष्टम् । यम-
यति (नाम्नान् भोजयति) अन्नाद्युप-

समर्पणे वेष्टने च घटादित्वम्, को
८६ । यमयति चन्द्रम् (परिवेष्टते), को
१७४ । अन्यत्र, आयामयति (द्राघ-
यति) यमयति, यामयति । अन्नं द्विजाय
गृहीति, दुर्गा । यमयति विमार्गात्
प्रजा राजिति कश्चित् । नियमयसि
विमार्गप्रस्थितानात्तदण्डः, शकु ५,
१८ । एकहस्तयमितं मूढजा, शकु
१ । यत्वा । ० यत्य, पा ६, ४,
३७, ३८ । यतः । यतिः । यमनम् ।
यमः । यामः । आ—आयामः । दीर्घ-
करणम् । आयच्छते पादम्, पा १, १,
२८ । बाणमुद्यतमायसीत् (उपसंहृत-
वान्), म ६, ११८ । आयच्छति रणे
मौर्वीमसौ यावद्विभक्तया, कवि
२१६ । आयामयति, ० ते । पा १, ७,
८८ । व्या—व्यायामः । व्यायच्छमा-
नयोस्तयोः, म ६, ११८ । उद—उद्यमः ।
अवगुण्णम् । शक्तिमुदयच्छत्, म
१७, ८२ । प्रियपरशुरयं से बाहुकुद-
यच्छमानः, अनर्घ १०० । नित्यमुदयच्छ-
मानाः स्मरसम्भोगकर्मसु नार्यः, म
८, ४७ । उप—विवाहः । स्त्रीकारः ।
उपयच्छते कन्वाम्, पा १, ३, ५६ ।
सीतां—द्वित्वा । दशमुखरिपुर्नोपयमे
यदन्त्याम्, र १४, ८७ । लुङ् उपायत ।
उपायस्त, पा १, २, १६ । शस्त्राण्यु-
पायंसुत जित्वराणि, म १, १६ । नि-
नियमः । शासनम् । मन्त्रद्विषस्त्वया
नियम्याः, र ३, ४५ । सम्—बन्धनम् ।
संयमः । योगः । केशान् संयम्य, भारत ।
वानरं मा न संयमी, म ८, ५० ।
दास्या मालां संयच्छते कामुकः (दास्ये
ददाति), पा २, ५३, ७५ ।

यस्—यसु, दि, प । प्रयत्नः ।

चेष्टा । यस्यति । यसति । संयस्यति ।

संयसति । अन्यत्र, प्रयस्यति । पा ।
ययास । येसतुः । यसिता । अयसत् ।
(अयसत्, अयसीत्, अयासीत्, वो) ।
यियसिषति । यायस्यते । यायस्ति ।
यासयति । अयीयसत् । (उ) यसित्वा ।
यस्त्वा । यस्तः । आ—आयासः । खेदः ।
आयस्यसि तपस्यन्तो, भ ६, ६८ ।
(णिच्) पीडनम् । आयासयति । ०ते,
पा १, ३, ८८ । प्र—प्रयासः । पुनः
पुनः प्रायसदुत्प्लवाय च, नै १, १२५ ।

या—अदा, प । गमनम् । प्राप्तिः ।

याति । अयात् । अयुः । अयान्, पा
३, ७, १११ । ययौ । ययतुः । ययिष,
ययाय । ययिव । याता । यास्यति ।
अयासीत् । अयामिष्टाम् । अयासिषुः ।
यियासति । यायायते । यायाति ।
यायेति । यापयति । अयीयपत् ।
यात्वा । ०याय । यातः । यानम् ।
यातव्यः । याथावरः । अति—अति-
क्रमः । धनुः भवान् कुरु मातियासीः,
भ २, ५१ । अनु—सङ्गमनम् । जिघ-
नेऽप्यनुयाति यः, मनु ८, १७ । अप-
पलायनम् । अभि—आक्रमणम् ।
कुवेरादभियास्यमानात्, र ५, ३० ।
आ—आगमनम् । प्राप्तिः । उद्—उदयः ।
उद्गतिः । इति मतिरुदयासीत्, नै २,
१०८ । प्रत्युद्—प्रत्युद्गमनम् । प्र-
प्रयाणम् । प्रायादरणम्, भ ३,
३६ ।

याच्—टुयाच्, भा, उ । याच्ञा ।

प्रार्थना । भिक्षा । याचति । ०ते ।
याचतेमान् वरान् पितॄन्, मनु ३,
२५८ । यायाच । ०चे । ययाचुरभयम्,
भ १४, १०५ । याचिता । याचिष्यति ।
०ते । अयाचीत् । अयाचिष्ट । कर्मणि,

याच्यते वरं देवः । अयाचि । यिया-
चिषति । ०ते । यायाच्यते । यायाक्ति ।
याचयति । अययाचत् । याचित्वा ।
०याच । याचितः । याचनम् । याञ्चा ।
(टु) याचथः । याचित्रिमम्, वो । याच-
मानः शिवं सुरान्, भ ६, ८ ।

यु—अदा, प । १मिश्रणम् ।

२मिश्रणम् । युज्, क्रा, उ । बन्ध-
नम् । योति । युतः । युनाति । युनोते ।
योति काले कुलस्त्रीभिः क्षेत्रसन्तान-
वृद्धये । युनाति यौवनस्थोऽप न वेश्या-
बन्धकौकनैः ॥ कवि १८५ । युयाव ।
युयवे । ययिता । ययिष्यति । यूयात् ।
अयावीत् । क्रादिर्निट् । योता ।
योष्यति । ०ते । अयौषीत् । अयोष्ट ।
कर्मणि, यूयते । अयावि । सन् यिय-
विषति, पा ७, ४, ८० । युयूषति, पा
७, २, ४८ । क्रा, युयूषति । ०ते ।
योयूयते । योयवीति । योयोति । याव-
यति । अयौयवत् । यु, जु, पा, वो ।
निन्द् । यावयते । युतः । युतिः । यव-
नम् । यवः । यवितुम् । अदा, याव्यम्,
पा ३, १, १२६ । योत्रम् ।

युङ्—युगि (जु ग) भा, प ।

वर्जनम् ।

युक् 'पुक् मुक्, भा, प । प्रमादः ।

युज्—दि, आ । समाधिः ।

समाधानम् । चित्तवृत्तिनिरोधः ।
योग्यभावः, दुर्गा । युजिर, रु, उ ।
योगः । सङ्गतिः । युज्यते योगौ । यद्
येन युज्यते लोके बुधस्तत् तेन योजयेत्,
हितो । त्रैलोक्यस्यापि प्रभुत्वं त्वयि
युज्यते, हितो । न पादैः प्रष्टुं
न गतपूज्यमयुज्यतार्कः (नार्हत), मा

३, २। युनक्ति। युङ्क्तः। युञ्जन्ति।
युङ्क्ते। युञ्जते। यमं युनज्मि कालेन,
भ ६, ३७। हि युङ्ग्धि। स्व,
युङ्क्त्व। लिङ् बुज्जात्। युञ्जोत।
लङ् अयुनक्। अयुङ्क्त। लिट् युयोज।
युयुजे। युयुजुः स्यन्दनान्मै, भ
१४, ८०। शब्दो महाराज इति तस्मिन्
युयुजे, र १८, ४२। लुट् योक्ता। लृट्
योच्यति। ०ते। आशिषि, युज्यात्।
युचोष्ट। लुङ् अयुजत्। अयोचोत्।
अयुजताम्। अयोक्ताम्। अयुक्त। अयु-
क्षाताम्। कर्मणि, युज्यते। अयोजि।
स मदगुरुः क्रतोरशेषेण फलेन युज्य-
ताम्, र ३, ६७। अजिताधिगमाय स
मन्त्रिभिर्युयुजे (सङ्गतः), र ८, १७।
सन युयुक्षति। ०ते। यङ् योयुज्यते।
योयोक्ति। युज, चु, प। संयमनम्।
व्यमनम्। चु भा, वो। निन्दा। योज-
यति। योजति। अयोचोत्। योज-
यते। युक्ता। ०युज्य। युक्तः। युक्तिः।
योजनम्। योगः। योक्तव्यः। योज्यः।
योग्यः। युनक्तोति युङ्। युज्यत इति
युक्, कौ १६५। अनु—अनुयोग।
प्रश्नः। साक्षिणोऽनुयुञ्जोत, मनु ८,
७८। अभि—अभियोगः। विवादः।
अभियुङ्क्ते, कौ २५५। आ—संवम-
नम्। क्त, प्रशंसा। तुरगानायुञ्जन्,
भारत। आयुक्तो दूतकर्मणि, भ ८,
११५। उट्—उट्योगः। उट्युक्ते, कौ
२५५। उप—उपयोगः। भोगः।
सेवा। उपयुङ्क्ते, पा १, ३, ६४।
आङ्गुष्ठमुपयुञ्जोत, मा २, ८३। नि,
प्र—नियोगः। प्रेरणम्। प्रयुङ्क्ते,
पा १, ३, ६४। कार्यं गुरुणात्मसमं
नियोच्ये, कु ३, १२। परण्ययाने पिता
मां प्रायुङ्क्त, भ ३, ५१। नियुङ्क्ते

गुल्फाषाणौ नियोजयति रक्तकान्।
यो नियोजति सामन्तान् स्व्यमात्मनि
युज्यते॥ कवि ४२। वि—वियोगः।
अन्यः प्राणैर्वियुज्यते, हितो। सम्—
संयोगः।

युत्—(युत्) भा, आ। दौमिः।

युध्—दि, पा। सम्प्रहारः।

युद्धम्। अभिभवेच्छ। युध्यते। तुण्ड-
घातमयुध्यत, भ ५, १०१। युध्यते चौर-
राजा (हन्ति) दुर्गम्। कौ हि दण्डेन
युध्यति, इत्यादौ युधमिच्छतीति कच,
कौ १३७। युयुधे। योद्धा। योत्स्यते।
युत्सोष्ट। अयुध। अयुत्सताम्।
अयुक्तत। तेऽयुक्ताहवे, भ १५, ३५।
युयुत्सते। योयुध्यते। योयोद्ध। योध-
यति। अययुधत्। एकः शतं योधयेत्
प्राकारस्थः, मनु ७, ७४। योधयिष्यति
संग्रामे राजानम्, भ १६, २८। युद्धा।
०युध्य। युद्धम्। योधनम्। योधः।
युध्। योद्धा। योद्धव्यम्। नि—नियु-
द्धम्। बाहुयुद्धम्। प्रति—प्रतियुद्धम्।
कथं मौष्मिषुभिः प्रतियोत्स्यामि,
गी २, ४। कौ दुर्योधनं शक्ता प्रतियो-
धयितुं रणे, भारत।

युय्—(पुय्)।

युप्—युप, दि, प। विसोदनम्।

यूष् 'जूष् भूष्' भा, प। बधः।

येष् (यिष्) भा, आ, वो। यदुः।

योट्—'योड्' भा, प। योमः।

(२.)

रक्—चु, प। स्वादः। राक्कति।

रच्—भा, प। रपाजनम्।

रञ्जणम् । अविनाशनम् । २ रोषः ।
३ संघानः । रञ्जति । आत्मानं रञ्जेदुद्धारे-
रपि धनैरपि, मनु ७, २१३ । सरञ्ज-
तात मन्त्रश्च सपत्न्यांश्च ममोद्धर, भारत ।
रञ्ज । रञ्जिता । रञ्जिष्यति । अरञ्जीत् ।
अरञ्जिष्टाम् । अरञ्जिषुः । रणेऽरञ्जीद्रा-
क्षसान्, भ १५, ८७ । कर्मणि, रञ्ज्यते ।
अरञ्जि । काकेभ्यो रञ्ज्यतामन्नम् । रिर-
ञ्जिष्यति । रारञ्ज्यते । रारञ्जि । रञ्ज-
यति । अररञ्जते । रञ्जित्वा । ०रञ्ज्य ।
रञ्जितः । रञ्जणम् । रञ्जा । रञ्जः ।

रञ्ज—रङ्—(रञि) भ्वा, प । गतिः ।

रङ्—रङी, भ्वा, प । शब्दः ।

रगति । रराग । रगिता । (ए) अर-
गौत् । रमयति, घटादिः । रग्, रघ्
(रक्) चु, प । स्वादः । प्राप्तिः, वो ।
रागयति, राघयति, वो ।

रङ्, रमि (अगि) भ्वा, प । गतिः ।

रङ्—रङि, भ्वा, षा । गतिः ।

रङ्जते । ररङ्जि । इदं ररङ्जतुर्याम्यम्
(परस्मैपदं चिन्त्यम्), भ १४, १३ ।
रङि (अजि) चु, प । दीप्तिः । रङ्जयति ।

रच—अदन्तः । चु, प । रचना ।

प्रणयनम् । करणम् । रचयति । अर-
रचत् । रचयति प्रयनम्, गीतमो
७, २३ । मया रचितोऽञ्जलिः, रामा ।
तेन स रचितो राजा, भ १२, ३७ ।
विरचितानुरूपदेशः, र ५, ७६ ।

रञ्ज—रन्ज्, भ्वा, द्वि, उ । १ रागः ।

अनुरागः । आसक्तिः । २ वर्णान्तरोत्पा-
दनम् । रजति । ०ते, पा ६, ४, २६ ।

रञ्ज्यते । ०ते । चित्तं रजति नारीणां
स्वयं ता अनुरञ्ज्यते, कवि २६० । ररञ्ज ।
ररञ्जिष्य, ररङ्ज्य । ररञ्जे । रङ्जिता ।
रङ्ज्यति । ०ते । रञ्ज्यात् । रङ्ज्येष्टः ।
अराङ्जीत् । अराङ्ज्याम् । अराङ्ज्यः ।
अरङ्ज्यः । अरङ्ज्यानाम् । अरङ्ज्यतः ।
कर्मणि, रञ्ज्यते । अरञ्जि । कर्मकर्त्तरि,
रञ्ज्यति । ०ते, पा ३, १, ८० । रिरङ्जति ।
०ते । रारञ्ज्यते । रारङ्ज्यति । रञ्ज-
यति । (मृगरमणे आखेटके) रञ्जयति
मृगम् (मारयति), घटादिः । अन्यत्र,
रञ्जयति पक्षिणः । रञ्जयति मृगान्
दण्डानेन, को १८६ । रङ्ज्या, रज्या,
पा ६, ४, ३२ । ०रञ्ज्य । रज्जः । रज्जिः ।
रञ्जनम् । रासः । रङ्ज्यम् । रजकः ।
रजनी । अनु—अनुरागः । आढ-
भाय्यो योऽनुरज्येत कामतः, मनु ६,
१७३ । मृगमन्त्ररञ्ज्यदतुषारकरः, मा
८, ७ । अप—विरागः । उप—उप-
रागः । राहुयासः । वि—विरागः ।

रट्—रठ्, भ्वा, प । कथनम् ।

रटति । रठति । माघे माघि रटन्त्यपः,
सृतिः । रराट् । रेटुः । कर्मभा
रेटुः, भ १४, ५ । रटिता । अरटीत्,
अराटीत् । चौराखाराटिषुः शिवाः,
म १५, २७ ।

रण्—(अण्) भ्वा, प । शब्दः ।

रणति । रराण् । रेणुः । रणिता ।
अरणीत्, अराणीत् । रिरणिषति ।
रंरण्यते । रंरण्यि । राणयति । अरौ-
रणत्, अरराणत् । रण् (कण्) भ्वा, प ।
गतिः । रणाति । रणयति, घटमदः ।

रद—भ्वा, प । विलेपनम् । मेदः ।

रदति । रदिता । रदः । रदनः ।

रघु—दि, प। १ हिंसा।

रनिष्पत्तिः। ३पाकाः, वो। लट् रध्य-
त। लिट् ररन्ध, पा ७, १, ६१। रर-
न्धतुः। ररन्धिय। ०ररद्ध। ररन्धिय,
ध्व। ररन्धिम, रंधा। लुट् रधिता,
द्धा, पा ७, २, ४५। लृट् रधिष्यति,
तस्यति। लुङ् अरधत्। अङि तुम्।
रनिदितामिति नलोपः, कौ १४०।
प्ररन्धत्, वो। कर्मणि, रध्यते। अरन्धि।
सन् रिरधिषति, रिरत्सति। यङ्
रारध्यते। रारद्धि। णिच् रन्धयति।
अररन्धत्। रधित्वा, रद्धा। ०रन्ध्य।
रद्ध। रन्धनम्। रन्धः। रधितुम्, रद्धुम्।
अर्धं रधितुमारभे, भ ८, ३८। कसु
रधिवान्।

रप—भा, प। उक्तिः। रपति।

रफ—रम्फ, रफि, भा, प। गतिः।
बधः, वो। रफति। रम्फति।
'रफति'।

रभ—भा, आ। रामस्यम्।

उत्सृज्योभावः, दुर्गा। निर्विचारपं-
ठतिः, गोविन्दभट्टः। रभते। रभे।
रब्धा। रप्रस्यते। रप्सोष्ट। अरब्ध।
अरप्साताम्। अरप्सत। कर्मणि, रभ्य-
ते। अरम्भि, पा ७, १, ६३। सन् रि-
प्सते, पा ७, ४, ५४। यङ् रारभ्यते।
रारभ्यति, रारब्धि, पा ७, १, ६२।
णिच् रम्भयति। अररम्भत्, पा ७, १,
१३। रब्धा। ०रभ्य। रब्धः। रम्भणम्।
रम्भः। रम्भी। रब्धुम्। रब्धव्यम्।
आ—आरम्भः। मारब्धा बलिविग्रहम्,
भ ५, ३८। पेटुमारम्भि क्षितौ, भ
१५, ५८। परि—परिरम्भः। आलि-
ङ्गनम्। इमां कृतां त्वत्प्राप्तिबुद्ध्या
परिरम्भमानः, र १३, ३२। सम्-
सरम्भः। कौपः।

रम्—रमु, भा, आ। क्रीडा।

रमणम्। आसक्तिः। रमते। रमे।
रम्बोनां मध्यगता रमे, कु १, २८।
रन्ता। ०रस्यते। रंसोष्ट। अरस्य। अर-
साताम्। अरसत। व्यरंसोत्। व्यरं-
सिष्टाम्। व्यरंसिषुः, पा ७, २, ७३।
अरस्य नीती, भ १, २। मा रंखा
जीवितेन नः, भ ६, १५। रिरसते।
रंस्यते। ररन्ति। रमयति। अरौरमत्।
कामपि रमयति। रामाम्, गीतगी १,
४६। सम्भोगस्नेहचातुर्ये राजानं रम-
यामास सा, भारत। रत्वा। रमित्वा।
रान्त्वा, दुर्गा। ०रत्य। ०रम्य। रतः।
रतिः, पा ६, ४, ३७, ३८। रमणम्।
रामः। रमः। रन्तुम्। रन्तव्यम्।
रमणीयम्। रमणः। अनु, अभि, आ—
आसक्तिः। पत्नीषु राजाभिरभे, भ
१, ८। आरमति, पा १, १, ८३।
आरमन्तं परं स्मरे, भ ८, ५३। उप-
निवृत्तिः। मरणम्। उपरमति। ०ते,
पा १, ३, ८४, ८५। ०उपारमोच्चको-
र्षितात्, नात्र सौतेत्युपारस्य, भ ८,
५४, ५५। देवदत्तमुपरमति (उपर-
मयति), संचित। क्षणं पर्यरमत्तस्य
दर्शनात् (तुष्टिमात्रमेवत्), म ८, ५३।
वि—निवृत्तिः। विरतिः। विरमति।
व्यरंसोत् कृताकृत्यैः, भ ३, २१।

रब्ध्—रभ्—रवि, रभि (रवि)

भा, आ। शब्दः। रवि, रवि, रिवि,
रिवि, भा, प। गतिः। रस्वते।
रस्वते। रस्वति, रुस्वति। रिवस्वति,
रिवस्वति।

रय—भा, आ। गतिः। रयते।

रस्—(तुस्) भ्वा, प। शब्दः।

रसति। रसन्ति मधुरैः कण्ठैः पत-
त्रिणः, कवि २०२। रसतु। रसना,
गातगो १०, ६। ररास। रसतुः। पदं
ररास, र १६, ७८। रसुः पदातयः,
भ १४, ८। रसिता। रसिष्यति।
अरसीत्, अरासीत्। गोमायुसारङ्गगणा
भीममरासिषुः, भ ३, २६। रिर-
सिषति। रारस्यते। रारस्ति। रास-
यति। अरौरसत्। रसति कोकिले,
मा ६, ७०। रस, अदन्तः। चु, प।
१ प्रास्त्रादनम्। २ स्नेहनम्। रसयति।
रसयन्ति सुखाद्यानि तत्कप्रतिपा-
लितः, कवि २०२। अररसत्। रसित-
वतो मद्यम्, मा १०, २७। रिरस-
यिषति शष्पम्, मा ११, ११।

रह—भ्वा, चु, प। रह, अदन्तः।

चु, प। त्यागः। रहति। राहयति।
अरीरहत्। रहयति। अररहत्। रह-
यत्यापदुपेत मायतिः, भा २, १४।
विरहयन् मलयद्रुम्, र ८, २६।
रहत्यविदुषां सङ्गं रहयत्यप्रियं सदा,
कवि २६२।

रंह—रहि, भ्वा, प। गतिः।

रंहति। ररंह। ररंहाश्चकुञ्जरम्, भ
१४, ८८। रंहिष्यति। रंहात्। अरं-
हीत्। रहि (अजि) चु, प। दौसिः।
रंहयति। रंह, अदन्तः। चु, प।
गतिः। रंहयति, वो।

रा—अदा, प। १ दानम्।

२ ग्रहणम्, वी। राति। न राति
रोगिणोऽप्यं वाञ्छतेऽपि भिषक्तमः।
भागवतम्। ररो। राता। अरासीत्।

राख्—(द्राख्) राघ् (द्राघ्)।

राज्—राजृ, भ्वा, उ। दौसिः।

शोभा। राजति। ०ते। तडिदिव
राजसि, गीतगो ५, १२। राजते भैमी
सर्वाभरणभूषिता, भारत। रराज।
रराजे। रेजे, पा ६, ४, १२५। ताम्नी-
तृपलानि रेजुः, भ २। राजिता।
राजिष्यति। ०ते। अराजोत्। अराजि-
ष्ट। रिराजिषति। ०ते। राराज्यते।
राराष्टि। राजयति। अरराजत्। रा-
जितः। राजनम्। राजा। राट्। वि-
सुदौसिः। नभोगता देव्य इव व्यरा-
जन्, मा ३, ४३। निरु, णिच्—निर्म-
च्छनम्। नीराजना।

राध्—दि, प। संसिद्धिः।

निष्यत्तिः। राधोऽकर्मकादेव श्यन्।
राध्यत्तीदनः (सिध्यति)। कृष्णाय
राध्यति (कृष्णस्य देवं पर्यालोचयति),
कौ १३८। कविरहस्ये सकर्मकादापि
श्यन् दृश्यते। व्यञ्जनानि च राध्यति
कौ ११४। रराध। रराधतुः। रराधिय।
राद्धा। राध्, स्वा, प। निष्याद-
नम्। राध्नाति श्रीदनम्, दुर्गा। रराध।
रराधतुः। (हिंसायाम्) रेधतुः। रेधि-
य, पा ६, ४, १२३। वानरा भूधरान्
रेधुः, भ १४, १८। राद्धा। रात्स्यति।
अरात्मौत्। अराद्धाम्। अरात्सु।
रिरात्सति। (हिंसायाम्) रित्सति,
कौ २०३। राराध्यते। राराद्धि। णिच्
राधयति। अरीरधत्। अयं चुरादिष,
कौ १३८। आराधय सपत्नीकः सुरभीः
सुताम्, र १, ८२। राद्धा। ०राध्य।
राद्धि। राधनम्। राहुम्। अप—अध-
राधः। द्रोहः। अनिष्टाचरणम्। हिंसा।

यश्चाद्यमपराध्यति, मा २, ११ । स
नापसाधोति सिद्धानाम्, भारत ।
अभि, भा—आराधना । सेवा । गुणे-
आराधयामासुर्गुणम्, रं १, ८५ । अज्ञः
सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशे-
षज्ञः, हितो । इत्यमाराध्यमानोऽपि
क्लिप्नोति भुवनत्रयम्, कु २, ४० ।
वि—अपकारः । द्रोहः । विराड् एवं
भवता विराडा बहुधा च नः, मा २,
४१ ।

राश्—रास्—(णाच्) भा, पा ।

शब्दः । राशते । राशते ।

रि—(पि) तु, प । गमनम् ।

रियति । रिराय । रिर्यतुः । रेणति ।
अरैषोत् । रिरौषति । रेरीयते ।

रिख्—'रिङ्' (इख) भा, प । गतिः ।

रिङ्—रिगि (अगि) भा, प । गतिः ।

रिच्—रिचिर्, इ, उ । विरेचनम् ।

शून्यीकरणम् । पौनःपुन्येन पुरोषो-
वर्गः, दुर्गा । लट् रिणक्ति । रिङ्क्ते ।
रिञ्चन्ति । रिणञ्ति । रिङ्क्ते । रिञ्चते ।
रिङ्क्ते रिपुयंदाक्रान्तो धनैः, कवि
८८ । रिणञ्मि जलधेस्तोयम्, भ ६,
३६ । लिङ् रिच्यताम् । रिञ्चते । लङ्
अरिणक् । अरिङ्क्ताम् । अरिञ्चन् ।
अरिङ्क्ते । लिट् रिरेच । रिरिचे । लुट्
रिक्ता । लृट् रेच्यति । ०ते । लुङ् अरि-
चत्, अरैचोत् । अरिचताम्, अरैक्ताम् ।
अरिचन्, अरैचुः । अरिक्ते । अरिचा-
ताम् । अरिचते । कर्मणि, रिच्यते ।
अरेचि । सन् रिरिचति । ०ते । यङ्
रेरिच्यते । रेरेक्ति । णिच् रेचयति ।
अरौरिचत् । रिच्, तु, प । श्वियो-

जनम् । रसम्यर्कः । रेचयति । रेचति ।
रेक्ता । रेच्यति । ० मन्त्रेष रेचति ।
रेचयन्ति च यज्ञादीः स्वीचनान्यनु-
वारिभिः, कवि ८८ । रिक्ता । ०रिच्य ।
रिक्तः । रिक्तिः । रेचनम् । रेकः । रेचकः ।
अति—अतिरेकः । अतिशयः । स्वभाव-
एवातिरिच्यते, हितो । व्यति—व्यति-
रेकः । अतिशयः । स्तुतिभ्यो
व्यतिरिच्यन्ते दूरेण चरितानि ते, र
१०, २१ । उट्—उट्रेकः । वि—विरेकः ।

रिज्—भा, पा । भर्जनम् ।

रेजते, वी ।

रिफ्—तु, प । शक्यनम् ।

आघा । रयुजम् । इनिन्दा । ४हिंसा ।

प्रदानम् । रिफति । रेफिता । रिह्,
रिडति । शिशु न विप्रा मतिभौरिडति,
की १५१ ।

रिभ्—भा, प । रवः । रेभति, वी ।

रिफ् (ऋफ्) रिम्, रिण् (रम्) १

रिश्—(रश्) तु, प । हिंसा ।

रिशति । रिरेश । रिरिशतुः । रेष्टा ।
रेष्यति । अरिषत् । रिरिषति । रिरि-
ष्यते । रेरेष्टि । रेशयति । अरौरि-
षत् ।

रिष्—(कष, रुष्) भा, दि, प ।

हिंसा । रेषति । रिष्यति । रिरेष ।
रिरिषतुः । रेषिता, रेष्टा, पा ७, २,
४८ । रेषिष्यति । अरैषोत् । दि, अरि-
षत् । रिरिषिषति । रिरै० । रेरिष्यते ।
रेरेष्टि । रेषयति । अरौरिषत् ।

रिह्—(रिफ्) भा, प । बधः, वी ।

री—रीड्, दि, भा। १श्रवणम्।
 २चरणम्, वो। ० री, कथा, प।
 १गतिः। २हृत्कशब्दः। ३ वधः, वो।
 रीयते। रिणाति। रिराय। रिर्ये।
 रित्। रेष्यति। ०ते। रीयात्। रीषीष्ट।
 अरेषीत्। अरेष्ट। णिच् रेषयति, पा
 ७, ३, ३६। क्त, रीणः।

रीव्—रीव्, भ्वा, उ। ग्रहणसंवृत्योः।

रु—रुड्, भ्वा, आ। १गतिः।

रुहिंसा। रु, पदा, प। रवः। रुट्
 रवते। रीति। रवीति। रुतः। रुवीतः।
 रुवन्ति, पा ७, ३, ८८, ८५। रुड्
 रुयात्, रुवीयात्। रुड् अरोत्। अर-
 वीत्। रुड् अराव। अरविथ। अरवे।
 अरुवुष्वाशिर्वं शिवाः, भ १४, २१।
 रुट् रविता। रुट् रविष्यति। ०ते।
 आशिषि, रुयात्। रविषीष्ट। रुड्
 अरावीत्। अराविष्टाम्। अराविषुः।
 अरविष्ट। (रोता, रोष्यति, अरोषीत्,
 वो) १ सन् रुष्यति। ०ते। यङ् रोषू-
 यते। रोष्वीति। रोरोति। णिच्
 रावयति। अरोरवत्, पा ७, ४, ८०।
 रावयामास लोकान् यत् तस्माद्वावण
 उच्यते, भारत। रुत्वा। ०रुत्य। रुतम्।
 रुतिः। रवः। रवणः। विरावः। संरावः।
 रविः। भा, वि—उच्चैःशब्दः। रोद-
 नम्। आता विरोति ते, भ ५, ५४।
 विरोमि शून्ये, भ १८, २८।

रुच्—भ्वा, आ। १दीप्तिः।

२अभिप्रीतिः। अन्यकर्तृकोऽभिलाषो
 रुचिः। देवदत्ताय रोचते मोदकः, पा
 १४, ३३। रुच्ये। रोचिता। अरुचत्।
 अरोचिष्ट, पा १, ३, ८१। अरुचिषते।
 अरोचिषते। यङ् निषेधः। णिच् रोच-

यति। ०ते। अरुचत्। ०त। नारी-
 चयतात्मानम्, भ ८, ६४। यदि वासं
 रोचयेत् गुरोः केशे, मनु २, २४३।
 रोचित्वा, रुचित्वा। रुचितः। रोच-
 नम्। रुचिः। रोचना। रोकः। वि-
 दीप्तिः। विरुच्ये रुच्येष्टितभूमिषु, र
 ८, ५१। व्यरुचन् कुमुदाकराः, भ ८,
 ६६।

रुज्—रुजो, तु, प। भङ्गः।

रोगः। रुजति रोगश्चोरस्य। नदी
 कूलानि रुजति, पा २, ३, ५४। तस्य
 धर्मरते रोगा न रुजन्ति प्रजामपि,
 कवि १८६। रुरोज। अरुजुर्हरिराक्षसाः,
 भ १४, ४८। रोजा। रोच्यति।
 रावणस्येह रोच्यन्ति कपयो भौमवि-
 क्रमाः भ ८, १२०। अरोचीत्। अरो-
 क्तम्। अरोचुः। अरुचति। रोरुज्यते।
 रोरुजति। रोजयति। अरुजत्। रुज्,
 तु, प। रुजिषा। रोजयति, न रोजयति
 यः कश्चित्, कवि १८६। रुजा। रुजः।
 रोगः। रुजा। रोगौ। धर्मरत्नं विरु-
 जति गजः, शकु १, २१७। विरुजोद-
 ग्रधारायः कुलिशः, भ ५, २५।

रुट्—रुठ्, भ्वा, आ। १प्रतिघातः।

श्लोकादिना पतनम्। पुनर्हननम्,
 दुर्गा। २दीप्तिः, वो। रुट् (रुष्) चु, प।
 १रोषः। २दीप्तिः, वो। रोठते। रोठते,
 वो। अरुटत्। अरोटिष्ट, पा १, ३,
 ८१। रोटयति। रुठ्, भ्वा, प। परि-
 भाषणम्। रुठ् (उठ्) भ्वा, प। उप-
 घातः। रोठति।

रुण्ट्—'रुण्ड्' भ्वा, प। स्तेयम्।

रुण्ट्—(लुण्ड्) रुण्ट् (गुण्ड्)।

रुद—रुदिर, अदा, पा । रोदनम् ।
 अश्रुविमोचनम् । अश्रुविमोचनमात्रे-
 ऽकर्मकः । आह्वानविशिष्टरोदने तु
 सकर्मकः । रोदिति, पा ७, २, ७६ ।
 रुदितः । रुदन्ति । हि, रुदिहि ।
 रुधात् । अरोदत्, अरोदीत्, पा ७,
 ३, ८८, ८८ । अरुदिताम् । अरुदन् ।
 अरोदः । अरादीः । अरोदीदाक्षसानीक-
 मरोदवृभुजां पतिः, भ १७, ४८ ।
 करोद । रुदतुः । करोदिय । रोदिता ।
 रोदिष्यति । अरुदत्, अरोदीत् । अरु-
 दताम् । अरोदिष्याम् । अरुदन्, अरो-
 दिषुः । नामग्राहमरोदीत् सा भ्रातरौ,
 भ ५, ५ । ब्रजाखसिद्धि मा रुदः, भ
 ४, ३८ । भावे, रुद्यते । अरोदि । रु-
 दिषति, पा १, २, ८ । यङ् रोरुद्यते ।
 रोरुत्ति । णिच् रोदयति । अरुदत् ।
 रुदित्वा । रुद्य । रुदितः । रोदनम् ।
 रुद्रः । अनु—शोकः । अलिपङ्क्तिर्ग-
 शोकामनुरोदितौव माम्, कु ४, १५ ।
 उपा—विलापः । शोकः । कुमुदतीमुपा-
 करोदेव तौरतरः, भ २, ४ । प्र-
 उच्चैरोदनम् । राक्षस्यः प्रारुदबुधैः, भ
 १७, ७१ ।

रुध्—टि, आ । अभिलाषः ।

अयमनुपूर्वः प्रयुज्यते । रुधिर, रु,
 उ । आवरणम् । रोधः । लट् अनुरुध्यते ।
 अनुरुध्यस्व मा अनुगच्छन्तम्, वीर ६३ ।
 रुणद्धि, पा ३, १, ७८ । रुन्धः । रुन्धन्ति ।
 रुणत्सि । रुन्धे । रुन्धाते । रुन्धते ।
 रुणद्धि रोदसी कीर्त्या स्वधर्ममनुरुध्यते,
 कवि २५३६ रुणद्धि सवितुर्मार्गम्, भ
 ६, ३५ । यादवाभ्योनिधीन् रुन्धे वेल्व
 भवतः क्षमा, भ १, ५८ । लिङ् रुन्ध्यात्,
 लोट् रुणद्धु । रुन्धि । रुणधानि । लङ्

अरुणत् । अरुन्ध्याम् । अरुन्धन् ।
 अरुणः । अरुणत् । अरुणधम् ।
 अरुन्ध । अरुन्धाताम् । अरुन्धन् । अरुन्ध-
 किल स्त्री वल्लभस्य करमात्मकराभ्याम्,
 मा १०, ६० । लिट् करोध । करोधुथ ।
 करोधे । तमुदङ्गन्तं पथि भोजकन्या
 करोध राजन्यगणः, र ७, ३५ । लुट्
 रोडा । लुट् रोत्स्यति । ०ते । नानु-
 रोत्स्ये जगल्लक्ष्मीम् (कामधियो), भ
 १६, २३ । आशिषि, रुधात् । रुत्-
 मोष्ट । लुङ् अरुधत् । अरोत्सीत् ।
 अरोहाम् । अरोत्सुः । अरुह । अरुत्-
 साताम् । अरुत्सत । अरोत्सीत् स
 पुरौमिमाम्, मा २, ३८ । पुरं नः
 परितोऽरुधत्, भ १५, १० । कर्मणि,
 रुध्यते । अरोधि । सन् रुहस्यति ।
 ०ते । यङ् रोरुध्यते । रोरुद्धि ।
 णिच् रोधयति । अरुधत् । रुडा ।
 ०रुध्य । रुद्धः । रोधनम् । रोधः ।
 रोडा । रोडव्यम् । अनु—अनुवर्त्तनम् ।
 अनुरोधीऽनुवर्त्तनमित्यमरः । न्यमनु-
 रुध्यन्ते भवन्तोऽपि, अनर्थे ८ । अव-
 अवरोधः । अवरुणद्धि मां ब्रजम्, पा
 १, ४, ५१ । शोकं चित्तमवारुधत्, भ
 ६, ८ । आ—आवरणम् । बन्धुता शुचमा-
 रुणत्, भ १७, ४८ । उप—निर्वन्धः ।
 निवारणम् । निषेधः । आच्छादनम् ।
 नागैरन्यानुपकरोध ४, ८३ । रेणु-
 रुपकरोध सूर्यम्, र ७, ३८ । ० तामु-
 परोद्धं नाभ्युसहे, र ५, २२४ नि-
 निरोधः । नियमनम् । न्यरुन्धन्त्य
 पत्न्यान्, भ १७, ४८ । प्रति—प्रति-
 रोधः । वि—विरोधः । अजैष्यम् ।
 श्रुतिस्मृतिविरोधे तु श्रुतिरेव मरो-
 यसी, स्मृतिः । संम्—प्रतिबन्धः । निष-
 मनम् ।

रुष्—(युष्) दि, प। विमोहनम्।

रुग्—तु, प। डननम्।

रुशति। रुरोश। रोष्टा। रोक्षति।
अरुक्षत्। रुक्षति। रुक्ष्यते। रोरुष्टि।

रुग्—रुशि (अजि) जु, प। दीप्तिः।
रुग्यति। रुगति।

रुष्—(कष) भ्वा, प। हिंसा।

रुष्, दि, जु, प। रोषः। क्रोधः।
रोषति। रुषति, यस्मै रुषति तस्यासौ
कुलमेवाभिरुषति, कवि ८६। ततो
रुष्यदनदं च रावणिः, भ १७, ४०।
रुरोष। रुषतुः। रोषिता, रोष्टा, पा
७, २, ४८। रोषिष्यति। अरोषीत्।
दि, अरुषत्। मा रुषोऽधुना, भ १५,
१६। योषु सोऽप्यरुषच्छत्रोः, भ १५,
५२। रुषिषति। रुरो। रुक्ष्यते।
रोरोष्टि। रोषयति। अरुक्षत्। रोषि-
त्वा, रुषित्वा। रुष्य। रुषितः। रुष्टः,
पा ७, २, २८। रोषणम्। रोषः।
रुट्।

रुह्—भ्वा, प। श्वीजजम्।

उत्पत्तिः। २ प्रादुर्भावः। स्फूर्तिः।
रोहति। यादृशमुप्यते वीजं तादृग्
रोहति, मनु ६, ३६। रुरोह। रुह-
तुः। रुरोह्य। रोढा। रोक्षति।
अरुक्षत्। भावे, रुह्यते। अरोहि।
रुक्षति। रुह्यते। रोरुढि। रुह-
यति। रोपयति, पा ७, ३, ४३। अह-
क्षेषु देशेषु ह्वानरोपयन्, रामा।
रुढा। रुह्या। रुढः। रुढिः। रोह-
णम्। रोहः। रोढव्यम्। रोहणीयम्।
अधि, आ—आरोह्यम्। रथवरमधि-
रुह्य, भ ५, १०८। शैलमारोहाश्च-

साधनः, र ४, ७४। (णिच्) आरोप-
णम्। आसञ्जनम्। धनूँ आरोपया-
श्चक्रुराकुरुह रथादिषु, भ १४, ८। अह-
—अवतरणम्। तामवारोहयत् पत्नीम्,
र १, ५५। प्र—उत्पत्तिः। न पर्वताये
नलिनौ प्ररोहति, रुच्छ १२३।
प्रति—णिच् प्रतिरोपणम्। शत्रून् रुह्य
प्रतिरोपयन्, र १७, ४२। उत्पत्तान्
प्रतिरोपयन्, नवरत्नम् ८। वि, सम्—
जननम्। विरुद्धशयं गच्छरम्, र २, २६।
प्रेमदुमाः संरुहः, भ ११, ५।

रुच्—अदन्तः। जु, प। पारुष्यम्।

अस्त्रिग्वीभावः। रुक्षयति केशः, दुर्गा।

रूप—अदन्तः। जु, प। रूपकरणम्।

रूपदर्शनम्। रूपयति। अनु—अनु-
करणम्। नि—निरूपणम्। स्वरूप-
कथनम्। निर्णयः। निश्चयः। दर्शनम्।
अथ दायभागो निरूप्यते, दायभा २।
न च रामं न्यरूपयत्, भ १७, ६५।
इतस्ततो निरूपयद्भिः शावकास्त्रीनि
प्राप्तानि, हितो। वि—विरूपकरणम्।

रुष्—भ्वा, प। भूषणम्।

रुषति। रूप, अदन्तः। जु, प, वी।
विस्फुरणम्। रूपयति। अरुक्षत्।
रेणुरुषितः।

रेक्—रेक्त, भ्वा, आ। शङ्का।

रेज्—रेजृ (एजृ) भ्वा, आ। दीप्तिः।

रेट्—रेट्, भ्वा, उ। कथनयाचनयोः।

रेप्—(मेप्) भ्वा, आ। प्रतिशब्दयोः।

रेम्—रेम्, भ्वा, आ। शब्दः।

रेव्—‘रेव्’ भ्वा, आ। धृतमतिः।

रेष्—रेष् । भ्वा, धा, वो ।

वृकशब्दः । अश्वशब्दः, वो । रेषते ।

रे—भ्वा, पं । शब्दः ।

रायति । ररौ । ररतुः । राता ।

रोड्—रोड्—रोट्—रोट्ट्,

भ्वा, प । रउन्नादः । रअनादरः, वो ।

रोडति । रोट्ट्, रोट्ट्, वो । भ्वा, प ।

अनादरः । रोटति । रोटति ।

(ल)

लक्—लु, प । आस्त्रादनम् ।

लच्—लु, उ, वो । रदर्शनम् ।

ज्ञानम् । रअङ्गनम् । चिह्नीकरणम् ।

लच् (शस) लु, धा । आलोचनम् ।

लचयति । ०ते । चरितान्यस्य लचयु,

भारत । अङ्गेलंक्षे ता गा लचयामास,

भारत । न चोभावप्यलच्येताम्, भ

१०, १०६ । लचयित्वा । ०लच्य ।

लचितः । लचणम् । लचणा । लचः ।

लच्यः । धा—आलोचनम् । ज्ञानम् ।

मदनग्लानेयमालच्यते, शकु ३, ४८ ।

उप—ज्ञानम् । अनुभवः । सम्यगुप-

लचितं भवत्या, शकु, १, १८३ । (विशे-

षणम्) केशेरुपलचितः । (लचकया

बोधः) काकेभ्यो रच्यतामन्नमित्यादौ

दध्युपघातकर्तृत्वेन स्वादिरुपलच्यते ।

वि—विस्मयः । विलचितस्मितसुधा-

मुग्धाननः, नीतगो २, १८ । सम्—

सम्यग्दृष्टिः । परीक्षा । हेनः संज्ञ-

यते ज्ञानी द्विशक्तिः प्रामिकापि वा,

३, १, १० ।

लख्—लङ्, लखि, भ्वा, प । गतिः ।

लग्—लगे, भ्वा, प । सङ्गः ।

मेहनम् । लगति । जंसस्य पञ्चाङ्गति

मे, ने ३, ८ । ललाग । लेगतुः । लगिता ।

(ए) अलगौत् । लगयति, घटदिः ।

लग्, लु, प, वो । रखादः । २

प्राप्तिः । ल, लग्नीः संसत्ते । अन्यत्

लार्गतः ।

लङ्—लगि, (अगि) भ्वा, प ।

लगतिः । २ खञ्जः, वो । लङ्गति ।

ललङ्ग । लङ्गिता ।

लङ्—लधि, भ्वा, प । रशोषणम् ।

अल्पीकरणम् । रगतिः, दुर्गा । लधि,

भ्वा, धा । रगतिः । लङ्गनम् । रभोजन-

निवृत्तिः । उपवासः । लङ्गति । ०ते ।

न लङ्गति गुरोराज्ञां न लङ्गयति

यः स्थितिम् । यं व्याधिरतिदीप्ताग्निं

कदाचिच्च न लङ्गति ॥ कवि ६७ ।

ललङ्ग । ०ङ् । लङ्गिता । अलङ्गीत् ।

अलङ्गिष्ट । अन्ये त्वलङ्गिषुः गैलान्,

भ १५, ३२ । लिलङ्गिषति । ०ते ।

लालङ्गते । लालङ्गधि । लधि (कुप)

लु, प । रलङ्गनम् । रदीप्तिः । लङ्गयति ।

अललङ्गत् । गिरिमलङ्गयत्, २ ४,

५२ । यशो भवद्गुरुलङ्गयितुं ममो-

द्यतः, २ ३, ४८ । उट् वि—उलङ्ग-

नम् । हेलोस्त्राङ्गितवाहिनीपतिः । व्यल-

ङ्गयं गोष्पदवत् समुद्रम्, महीना ५,

६८, ७३ ।

लक् (लक्) ।

लज्—लज्, लोजी, लोजी ।

लु, (भ्वा, वो), धा । लज्जा । लीडा ।

लजते । लज्जते । लज्जते न रसना तव,

नै ५, ११७। लैजि। ललज्जे। लैजि-
 २५५। पराजिताः, भ १४, १०५।
 लजिता। लजिता। अलजिष्ट। अल-
 जिष्ट। लाजयति। लज्जयति। लज्-
 (लज्ज) चु, प। अपवारणम्। लाजयति।
 लज्जित्वा। लज्जय। लज्जः। लज्जित-
 मिति। लज्जाशब्दात्तारकादित्वादितच्।
 विगलितलज्जितेति जयदेवकविप्रयोगस्तु
 दुःसाध्यः, गीतगो १, ३२। जीवता-
 द्योति लज्जितेति रघौ १२, ७५। कर्त्तरि क्त
 इति मङ्गिनाथोक्तमपि चिन्त्यम्। सा
 क्षीरकण्ठं तं वक्ष्य लज्जयन्तो न लज्जिता,
 वीर ६६। लज्जा।

लज्—लज्ज, लजि, भ्वा, प।

१भर्जनम्। २भर्त्सनम्, वो। लजति।
 लज्जति। लजि (कुप) चु, प। दीप्तिः।
 लज्जयति। लज, लज्ज, अदन्तो। चु,
 प। दीप्तिः। लजयति। लज्जयति।

लट्—भ्वा, प। १भाव्यम्।

व्यामोहः। २ कथनम्। लटति।

लोटः।

लङ्—भ्वा, प। विलासः।

लङति। लङयोरेकत्वस्वरणात् ललति
 इति साम्यादयः, कौ ५५। विललन्ति
 धनैस्तृप्ताः, कवि १८५। ललाड।
 लङिता। अलङीत्, अलङीत्। णिच्
 लङयति जिह्वा। जिह्वोन्मथने
 घटादिः। उन्मथनं ज्ञापनम्। जिह्वा
 शब्देन षष्ठोऽतत्पुरुषः ततोऽयातत्पुरुषो
 वा, लङयति जिह्वया, कौ ८५। वोप-
 देवमते, लङ, भ्वा, प। १ पौडितो-
 भावः। २ उत्तुल्लिखीभावः। ३ जिह्वा

व्यापारः। लङति लता वायुना। लङति
 जिह्वा। लङति जिह्वां सर्पः,
 दुर्गा। णिच् लङयति। लङयति लव-
 सुल्ललट्यमून (पौडयति)। कपाटघ्नी-
 मिन्दुः किरणलङ्घरीमुल्ललयति (उत्-
 क्षिपति), अमर्घं ५१। कैलासगिरि-
 मुल्ललयति (चालयति), अमर्घं १७०।
 तावत् खरः प्रखरमुल्ललयाच्चकार (उत्-
 पपात, मा ५, ७। लङ्, चु, प।
 १उपसेवा। अत्यन्तपालनम्। लाल-
 नम्। २कम्पनम्। लाडयति। लाल-
 यति। लालयत्यखिलाः प्रजाः, कवि
 १०३। लालयेत् पञ्चवर्षाणि पुत्रम्।
 बालकमुपलालयन्, शकु ७, ८८।

लङ्, चु, भ्वा। १ईप्सा। २लाभः।
 लाडयते। लङ, लाङ, अदन्तो। चु,
 प। आक्षेपः। लङयति। लाडयति।

लण्ड्—लङि (ओलङि) चु, प।

उत्क्षेपणम्। लण्डयति। लण्डति।
 (ओ) लण्डितः। लण्डणः, दुर्गा। लङि,
 चु, प, वो। कथनम्। लण्डयति।
 लण्डति।

लप्—(रप) भ्वा, प। कथनम्।

लपति, लपति स्निग्धया वाचा, कवि
 १८४। लप रे, शकु ५, ८। ललाप।
 लेपतुः। लेपित। लपिता। लपि-
 यति। अलपौत्, अलापौत्। अला-
 पिष्टाम्। अलापिषुः। लिलपिषति।
 लालयते। लालप्ति। लापयति।
 अलोलपत्, अललापत्, दुर्गा। लपित्वा।
 लप्स्य। लपितः। लपनम्। अनु-
 मुहुर्भाषणम्। अष—अपलापः। अष-
 ङ्कः। अपललाप। पाण्डुताम्,
 ते १, १५। अभि—अभिलापः। मनसा
 सङ्ख्ययति वाचोऽभिलपति, स्मृतिः।

आ—आलापः । प्र—प्रलापः । प्रलप-
त्येष वैधेयः, शकु २, ३८ । वि—विलापः ।
परितेवनम् । पत्नी क्लिपति करुणम्,
रत्ना १, ७ । बह्वेवं विललाप सः,
भ ६, ११ । १४, १०१ । सम्—मिथो-
भाषणम् ।

लभ—लुलभम्, भ्वा, आ । प्राप्तिः ।

लाभः । लभते, लभतेऽर्थं ततो भूमिम्,
कवि २०८ । पुत्रं लभस्वात्मगुणानुरु-
पम्, र ५, ३४ । लेभे । लब्धः । लप्सते ।
लप्सष्ट । अलब्धः । अलप्सताम् ।
अलप्सत । सोऽलब्ध ब्रह्मणः शस्त्रम्
भ १५, ८६ । कर्मणि, लभ्यते । अलम्भि,
अलाभि, पा ७, १, ६८ । सन् लिप्सते,
पा ७, ४, ५४ । हतां लिप्सामहे,
भ ७, ८८ । यङ् लालभ्यते ।
लालम्भोति, पा ७, १, ६४ । लालम्भि ।
लम्भयति । अललम्भत् । कर्मणि, अलम्भि,
अलाभि, पा ७, १, ६८ । लब्ध्वा ।
लभ्यः । लब्धः । लब्धिः । लम्भनम् ।
लाभः । आलम्भः । विप्रलम्भः । सुलभः ।
लभ्यः । आलम्भ्यः । (ङु) लब्धिमः ।
(ष्) लभा । णिच्, लम्भयित्वा । लम्भितः ।
लम्भनम् । आ—स्पर्शः । हिंसा ।
गामालम्भ्य विशुध्यति, मनु ११, २०२ ।
गावश्चालेभिरे भटः, भ १४, ८१ ।
गामालमेत आलम्भा गौः, पा ७, १,
६५ । उपा—भर्त्सनम् । उच्चैरुपालम्ब्य
स केकयीम्, भ ३, ३० । समा—स्पर्शः ।
अनुलेपनम् । समालेभे (अनुलेपनं
कृतम्), भ १४, ८२ । उप—लाभः ।
उपलम्भिः । अनुभवः । न चोपलेभे
बणिजां पणाया, भ ३, २७ । उपलम्भा
विद्या, पा ७, १, ६६ । विप्र—विप्र-
लम्भः । प्रतारणा ।

लम्ब—लवि (अवि) भ्वा, आ । १ शब्दः ।
०. २ अवस्रसनम् । लम्बनम् । लम्बते ।
ललम्बे । लम्बिता । लम्बयति । अल-
म्बिष्ट । अलम्बिताताम् । अलम्बित ।
लिलम्बयते । लालम्बयते । लालम्बति ।
लम्बयति । अललम्बत् । को
लम्बयेदाहरणाय हस्तम्, र ६, ७५ ।
लम्बित्वा । लम्ब्या । लम्बितः । लम्ब-
नम् । अव—अवलम्बनम् । आश्रयः ।
यथौ तदीयामवलम्बा चाङ्गुलिम्, र
३, २५ । जनस्वामवलम्बते, भ १८,
४१ । आ—आलम्बनम् । आश्रयः ।
आदानम् । आललम्बे महास्त्राणि, भ
१४, ८५ । नालम्बते दैष्टिकताम्, मा
२, ८६ । वि—विलम्बः । विलम्बते,
विडम्बते । प्रभातकल्यां रजनीं व्यङ्-
म्बयत् (अनुचकार), इति प्रदीपः ।
विडम्बयन्तं श्रित्वा ससुस्तनुम्, मा
१, ६ ।

लभ—लभि, भ्वा, आ, वो । शब्दः ।

लभ्य—(रय) भ्वा, आ । गतिः ।

लब्—(अर्त्) भ्वा, प । गतिः ।

लल्—लु, आ । लल, अदन्तः ।

लु, प, वो । ईप्सा । प्राप्तुमिच्छा ।
लालयते । ललयति । लल् (लर्) ।

लश, लष् (लस्) ।

लष्—भ्वा, उ । १ कान्तिः । २ इच्छा ।

लृष्टा । लषति । ०ते । लषति । ०ते,
पा ३, १, ७० । ललापः । लेषे । लषिता ।
लषयति । ०ते । अललषीत्, अललषीत् ।
अललषिष्ट । लिललषयति । ०ते ।
लालयते । लालष्टि । लाषयति । अली-
लषत् । लषित्वा । लषितः । अभि—

अभिलाषः । कामना । अभिलष्यति
साधूनामुदयं सर्वतोदयः । साधुलोकोऽपि
निःसीमं तस्याभिलषते प्रियम् ॥
कवि २२५ । तेन दत्तमभिलेषुरङ्गना-
सुखासवम्, र १८, १२ । भा ८, ५१ ।

लस—भा, प । १ श्लेषणम् ।

२ क्रीडा । लसति । ललास । लसतुः ।
लसिष्यति । अलसौत्, अलसौत् । लस,
लश् लष्, लु, प । शिष्ययोगः ।
लास्यम् । लासयति । लासयन्ति रसाभिन्ना
यस्याप्रे भरतीपमाः, कवि १८५ ।
लापयति, लाषयति, (वो) । लसित्वा ।
लसितः । उट्—उत्तासः । हर्षः ।
स्फूर्तिः । णिच्—उत्तोलनम् । उत्तास्य
कालकरवालम् । परस्परौक्तासितशय-
पङ्कवे, न १, ६८ । वि—विलासः ।
क्रीडा । स्फूर्तिः । विलसति हंसी,
कन्दो २२, १ । इतस्ततो विलसन्ति
मणिसानुरागाः (प्रसरन्ति), भा ४,
२४ । प्रेम विलसति, भा १५, १४ ।
विलासः । विलासौ ।

ला—अदा, प । १ दानम् ।

२ ग्रहणम् । लाति । ललौ । ललुः
लङ्गान्, भ १४, ३२ । लाता । लास्यति
अलासौत् । अलासिष्टाम् । वियङ्गतां
शक्तिमलासौत्, भ १५, ५३ ।

लाख—(द्राख) लाघ (द्राघ) ।

लाज्—लाञ्ज, लाजि, भा, प ।

१ भर्जनम् । २ भर्जनम् । प्राकविशेषः ।

लाजति । लाञ्जति । लाजाः ।

लाञ्छ—लाछि (लछ) भा, प ।

लक्षणम् । चित्रीकरणम् । लाञ्छति ।

ललाञ्छ । ललाञ्छतुः । लाञ्छितम्
लाञ्छनम् ।

लाङ् (लङ्) ।

लाभ—अदन्तः । लु, प । प्रेरणम् ।

लिख—तु, प । अक्षरविन्यासः ।

लेखनम् । चित्रीकरणम् ।

लिखति । लिखति यदि शारदा सर्वकाल
मिति पुष्पदन्तः । लिखाधिनीला
गृहभित्तिकावपि, नै १, ३८ । लि
लिलेख । लिलिखतुः । लिलेखिय
लिलिखिव । लिलेख भैमी नखलेख
नीभिः, नै ६, ६३ । लुट् लेखिता
लुट् लेखिष्यति । लिखिष्यतीति संक्षिप्त
सारे । लुङ् अलेखौत् । अलेखिष्टाम्
अलेखिषुः । मूर्ध्ना दिवमिदालेखौत्,
१५, २२ । कर्मणि लिख्यते । अलेखि
सन् लिलिखिषति, लिलेखिषति
पा १, २, २६ । यङ् लेलिख्यते । लि
लेखयति । अलोलिखत् । लिखित्व
लेखित्वा । लिख्य । लिखितः । लेख
नम्, लिखनम् । लेखः । लेखका
लिखितव्यम्, लिखनीयम्, लेखनीयम्
लिख्यम्, लेख्यम् । अयं विभाष
कुटादिः, दुर्गा । टनदी बहुलर्मा
पञ्चनाभः । अभि, आ—कर्षणम्
चित्रीकरणम् । हृदयवक्षोभोऽभिलि
रतिपतिव्यपदेशेनापङ्कतः, रत्ना
८८ । रतिव्यपदेशेन सागरिकामा
खति, रत्ना २, २६ । उट्—उल्लेख
कर्षणम् । मेदः । अभिलापः । शि
खुरायै समुल्लिखन्, कु १, ५९
मासपक्षतिथौनामुल्लेखनमकुर्वाणो
फलभागं भवेत्, स्मृतिः । वि—विले
नम् । कर्षणम् । चित्रीकरणम् । पति
विलिलेख पौठम्, र ६, १५ । का

स्तस्योपरि स्थित्वा चक्षुः किमपि विलि-
खतु, इति ।

लिङ्—लिखि, भ्वा, ष, वो । गतिः ।

लिङ्—लिगि (अगि) भ्वा, प ।

गतिः । लिगि, वृ, प । चित्तीकरणम् ।
लिङ्गयति । लिङ्गति । लिङ्गयति शब्दं
स्त्रीपुंनपुंसकैः शाब्दिकः, दुर्गा । आ—
आलिङ्गनम् । लक्ष्मीमालिङ्गति स्नेहाद-
यः । आलिङ्गयति रत्नांशुजालैश्च मणि-
कुट्टिमम्, कवि २४१ । आलिलिङ्ग-
यीषितः, भ १४, १२ ।

लिप्—तु, उ । उपदेहः । वृद्धिः ।

लेपनम् । लिप्यति । ०ते, पा ७, १, ६८ ।
लिप्यतीव तमोऽङ्गानि, मृच्छ २७ ।
रम्यैर्लिप्येत वर्णकैस्तम्, भ १८, ११ ।
न मां कर्माणि लिप्यन्ति, गी ४, ४ ।
लिलेप । लिलिपतुः । लिलिपे । चन्द-
नेन लिलेप सः, भ १४, ८४ । लेप्ता ।
लेप्साति । ०ते । लिप्यात् । लिप्सीष्ट ।
अलिपत् । अलिपत । अलिप्त, पा ३,
१५३, ५४ । अलिपेताम् अलिप्साताम् ।
अलिपन्त । अलिप्सत । तस्यालिपत
शोकान्निः स्वान्तं काष्ठमिव प्लवम् ।
अलिप्सेवनिलः शीतः, भ ६, २२ । कर्मणि,
लिप्यते । अलेपि । लिप्यते न स पापेन,
गी ५, ८ । लिलिप मति । ०ते । लेलि-
प्यते । लेलेप्ति । लेपयति । अलीलि-
पत् । लिप्ता । ०लिप्य । लिप्तः । लेप-
नम् । लेपः । लेप्सुम् । अव—अवलेपः ।
गर्वः । भार्गव इति हि नामावलिप्यते,
वीर ४१ । आ, उप, वि—लेपनम् ।
ओषधीभिः शरीरमालिपन्, भ १५,
१०८ । शुचिं देशं गोमयेनीपलेपयेत्,

मनु ३, २०६ । अलिपन्न गन्धैः, भ
३, २० ।

लिशु—दि, भा । अस्वीभावः ।

लिशु, तु, प । गतिः । लिश्यते ।
लिशति । लिलेश । लिलिशे । लेष्टा ।
लेक्षति । ०ते । लिश्यात् । लिशीष्ट ।
अलिशत् । अलिशत । अलिशाताम् ।
लिलिश्चति । ०ते । लेलिश्यते । लेलेष्टि ।
लेशयति । अलीलिशत् । लेशः ।

लिङ्—अदा, उ । आस्वादनम् ।

लेहनम् । लट् लेटि । लीटः । लिङ्-
न्ति । लोटे । लिचे । लौट् । लेटि
भेषजवन्नित्यं यः पथ्यानि, भ १८, ७ ।
लीट् लेटु । लीटि । लेहानि । लौटाम् ।
लिङ् लिङ्गात् । लिहीत । आ लिङ्गा-
द्विः, मनु ७, २१ । लङ् अलेट् ।
अलीट । लिट् लिलेड । लिलिङ् ।
लुट् लेटा । लुट् लेक्षति ।
०ते । आशिषि, लिङ्गात् । लिचीष्ट ।
लुङ् अलिशत् । अलिशत । अलीट ।
अलिशाताम् । अलिशन्त । अलिशा-
वहि । सन् लिलिश्चति । ०ते । यङ्
लेलिङ्गते । लेलेटि । णिच् लेहयति ।
अलीलिङत् । लौट् । ०लिङ् । लीटः ।
लेहनम् । लेहः । लेहः । लेह्यः ।
लिट् । अव—अवलेहनम् । आ—वेध-
नम् । सेनान्यमालोटमिवासुरास्त्रैः, र
२, ३७ ।

ली—लीङ्, दि, भा । ली, क्ता, प ।

श्लेषणम् । लीनभावः । लट् लीयते ।
लिनाति । लिनाति ०धर्म एवासी नेन्द्रि-
यार्थेषु लीयते, कवि २६० । उल्याय

हृदि लीयन्ते दरिद्राणां मनोरथाः,
 हितो। लिट् ललौ। लिलाय, पा ६,
 १, ५१। लिख्यतुः। लिलयिथ, लिलेथ,
 आत्वे ललिथ, ललाथ। लिख्ये। लुट्
 लेता, लाता। लुट् लेयति। ०ते।
 लायति। ०ते। आशिषि, लीयात्।
 लेषोष्ट, लासीष्ट। लुङ् अलेषीत्। अला-
 सीत्। अलेष्टाम्। अलासिष्टाम्। अलेषुः।
 अलासिषुः। अलेष्ट। अलास्त। अले-
 षाताम्, अलासाताम्। अलेषत, अला-
 मत। भावे, लीयते। अलायि। ध्वाङ्गैः
 शिरसि लीयते, भ १८, १३। सन्
 लिलौषति। ०ते। यङ् लेलीयते।
 लेलयीति। लेलेति। णिच् (स्नेहद्रवे)
 विलासनयति विलाययति विलालयति
 विलापयति वा घृतम्। लौङ् विला-
 पयति। अतु विलाययति, कौ १८४।
 पा ७, ३, ३८। पूजाभिभववञ्चनेषु
 आत्मनेपदम्, पा १, ३, ७। जटाभि-
 र्नापयते (पूजामधिगच्छति)। श्वेनोवर्त्तिका-
 मुक्षीपयते (अभिभवति)। बालकमुक्तापयते
 (वञ्चयति)। लौ, चु, प। द्रवीकरणम्।
 लाययति। लयति। विलयत्यवलानाञ्च
 हृदयं मदनव्यथा, कवि १८६। लेता।
 लेयति। लीत्वा। ०लाय, ०लीय।
 लोनः। लयनम्, लानम्। लयः, लायः।
 लेतुम्, लातुम्। लेता, लाता। लेतव्यम्,
 लातव्यम्। अप—न्यग्भावनम्। न्यक्-
 कारणम्। अपलापयमानः शत्रुन्, भ ८,
 ४४। उट् (णिच् आ) प्रतारणम्। अभिभवः।
 पूजा। नि—पतनम्। निलिख्ये मूर्ध्नि
 मृगोऽख्य, भ १४, ७६। प्र—अदर्शनम्।
 सह मेघेन तडित् प्रलीयते, कु ४, ३३।
 वि—प्रणाशः। श्लेषणम्। न भुवि व्यली-
 यत (नातिष्टत्), मा १, १२। (णिच्)।
 द्रवीकरणम्।

लुञ्—लुन्च्, लुन्चु, भ्वा, प।

अपनयनम्। अपसारणम्। उत्पाट-
 नम्। लुञ्चति। लुलुञ्च। केशान् लुलुञ्चु,
 भ ३, २२। लुञ्चिता। लुञ्चिष्यति।
 अलुञ्चीत्। अलुञ्चिष्टाम्। अलुञ्चीत्
 कर्णनासिकम्, भ १५, ५७। लुञ्चित्वा,
 लुञ्चित्वा, पा १, २, २। लुञ्चितः।
 लुक्।

लुञ्—लुजि (कुप) चु, प। दीप्तिः।

लुञ्जयति। लुजि, चु, प। (तुजि)।

लुट्—भ्वा, दि, प। १ विलोडनम्।

लोटनम्। सम्बन्धोभावाः, वो। लुट्

(रुट्) भ्वा, आ। प्रतिघातः। १ दीप्तिः,

वो। लोटति। ०ते। लुव्यति। लुव्यन्ति

भूमौ, भ १८, ११। लुव्यन् सशोको

भुवि, भ ३, ३२। लुलोट। लुलुटे।

लोडिता। लोटिष्यति। ०ते। अलो-

टीत्। अलुटत्। अलोटीष्ट। दि, अलु-

टत्। लुट् (कुप) चु, प। दीप्तिः। लुट्,

चु, प। सञ्चूर्णनम्। लोटयति। अलू-

लुटत्। लुव्यत्यदालकान् दुर्गान् कव-

चानि च लोटति। रिपूणां लोटय-

त्याजौ कुञ्जराणां घटाञ्च यः॥ कवि

१०७।

लुट्—(उट्) भ्वा, प। उपघातः।

लुट् (रुट्) भ्वा, आ। प्रतिघातः। पत-

नम्। विचेष्टनम्। लोठति। ०ते।

काचित् कार्यं न लोठति, कवि ४६।

लुलोठ। लुलुठे, लुलुठे पुष्पकोदरे,

भ १४, ५४, ३०। लोठिता। लोठि-

ष्यति। ०ते। लुव्यात्। लोठिषीष्ट।

अलोठात्। अलुठत्। अलोठिष्ट, अलो-

ठिष्ठ भूषष्टे, भ १५, ५६। अख्य रंहसा

आखिनोऽलुठन्, भ १५, २५।

लुठ्, तु, प। संश्लेषणम्। सम्बन्धीभावः,
दुर्गा। लुठति। मणिलुठति पादेषु,
हितो। हारोऽयं हरिणाचीणां लुठति
स्तनमण्डले, दर्पणः। •लुलोठ। लुलुठिथ।
लुठिता। लुठिष्यति। अलुठीत्। अलु-
ठिष्टाम्। अलुठिषुः। लुठ्, चु, प्र, वो।
चौर्यम्। लोठयति।

लुङ्—भा, प। विलोडनम्।

मन्यनम्। लोडति। लुङ्, तु, प,
वो। शंवरणम्। रञ्जेषः। लुडति।
लुडिता।

लुण्—लुटि (रुटि) भा, प।

स्तेयम्। लुण्टति। लुण्ट्, चु, प,
वो। श्रवज्ञा। रचौर्यम्। लुण्टयति।
लुण्टति। दन्त्यनकारप्रकृतिः। टयोगा-
न्मूर्धन्यः। तेन भादिपक्षे यगादौ तल्लोपे
लुण्यते इति दुर्गादासः।

लुण्ड्—लुण्ड्, लुठि, लुडि (रुठि)

भा, प। श्तेयम्। रगतिः। लुठि,
भा, प। श्रालस्यम्। रप्रतिघातः।
लुण्डति। लुण्डति। लुण्ड्, लुण्ड्,
चु, प। स्तेयम्। यो लुण्डति परद्रव्यं
तच्छोरो लुण्डयत्यसौ, कवि ४६।
लुण्डयति, कौ १७२। लुण्डयति।

लुण्य—लुयि (कुयि) भा, प।

हिंसा। रसंश्लेषणम्। लुन्यति।
लुन्यिता।

लुप्—लुप् (युप्) दि, प।

विमोहनम्। व्याकुलीकरणम्। अली-
भावः, दुर्गा। •लुप्यति। पातुं लुप्यति
लावण्यं नेत्राच्चनपुटेन यः, कवि
१७३। ललोप। लोपिता। लोपिष्यति।
अलुपत्। अलोपीत्, वो। लुप्ल,

तु, ड। छेदनम्। उच्छेदनम्। लोपः।
लुप्यति। •ते, पा ७, ४, ५६। यो न
लुप्यति पूर्वेषां स्थितिम्, कवि १७३।
लुलोप। लुलुपे। लोप्ता। लोपस्यति।
•ते। लुप्यात्। लुपसीष्ट। अलुपत्।
अलुप्त। अलुप्सताम्। अलुप्सते।
कर्मणि, लुप्यते। अलोपि। तस्य भागो
न लुप्यते, मनु ८, २, ११। तेषामेकः
शिष्यते अन्ये लुप्यन्ते, पा १, २, ६१।
लुलुप्सति। •ते। यङ् (भावगर्हायाम्)
लोलुप्यते, पा ३, १, ३४। लोलोप्ति।
लोपयति। अलूलुपत्, अलुलोपत्।
लुप्ता। •लुप्य। लुप्तः। लोपः। लोप्त-
व्यम्। लोप्त्रम्। मांमान्योष्ठावल्लोप्यानि,
भ ५, १४। युवधैर्यलोपिनं गुणोत्कर-
मशृणोत्, नै १, ४२।

लुभ्—भा, दि, प। गार्ध्यम्।

आकाङ्क्षा। लोभः। लुभ्, तु, प।
विमोहनम्। आकुलीकरणम्। भादे-
राकृतिगणत्वात्। लोभति इत्यध्याहुः,
कौ १४३। लोभति। लुभ्यति।
लुभति। लुभत्यर्थं च कामे च धर्मे
लुभ्यति यः सदा, कवि २६५। लुलोभ।
लुलुभतुः। लुलोभिथ। लुलुभिब।
तथापि रामो लुलुभे सुगाय, महाना।
लोब्धा, लोभिता, पा ७, ०२, ४८।
लोभिष्यति। अलोभौत्। अलोभिष्टाम्।
अलोभिषुः। दि, अलुभत्। लुलुभिषति,
लुलो०। लोलुभ्यते। लोलोब्धि। लोभ-
यति। अलूलुभत्। (विमोहने) लुभित्वा,
लोभित्वा। लुभितः। विलुभिताः केशाः,
अन्यत्र लुब्धा, लुभित्वा, लोभित्वा।
लुब्धः। लुब्धवान्, पा, ७, २, ५४।
लोभनम्। लोभः। •लोब्धव्यम्, लोभि-
तव्यम्। लोब्धा, लोभिता। लोब्धुम्,

लोभितम् । लोभी । लोचनलोभनीया
शस्यपङ्क्तिः, भ २, ११ । कुसुममिव
लोभनीयं यौवनम्, शकु ।

लुम्—लुबि (तुबि) भ्वा, प ।

अर्दनम् । लुबि (तुबि) चु, प । १ अर्द-
शनम् । २ अर्दनम्, वो । लुम्बति । लुम्ब-
यति ।

लुल्—(लुड्) भ्वा, प । विलोडनम् ।

चलनम् । लोलति । रोषी लोलति
स्त्र वचनेषु बधूनाम्, मा १०, ३६ । क्त,
लुलितम् । वनं लुलितपल्लवम्, भ ८,
५६ । लुलिताङ्गरागः, र १६, ५८ ।

लुष्—भ्वा, प, वो । स्तेयम् ।

लुह्—भ्वा, प, वो । लिप्सा ।

लोहति । लुलोह । लोढा । अलुचत् ।

लू—लूज्, क्रा, उ । छेदनम् ।

लट् लुनाति, पा । लुनीतः । लुनन्ति ।
लुनीते । लुनाते । लुनते । लूनीहि
चन्दनम्, मा १, ५ । लिङ् लुनीयात् ।
लुनीत । लुङ् अलुनात् । अलुनीत ।
गरासनज्या मलुनाद् विडौजसः, र ३,
५८ । लिट् लुलाव । लुलविथ । लुलुवे ।
नासां तस्या लुलाव, भ ८, ८० । लट्
लविता । लृट् लविष्यति । ०ते । आ-
शिषि, लूयात् । लविषीष्ट । लुङ् अला-
वीत् । अलाविष्टाम् । अलाविषुः । अल-
विष्ट । अलविषाताम् । अलविषत ।
लोकनलावीत्, भ २, ५३ । कर्मणि,
लूयते । अलावि । कर्मकर्त्तरि, अलावि ।
अलविष्ट केदारः स्वयमेव । सन् लूलू-
यति । ०ते । झङ् लूलूयते । लोलोति ।
णिच् लावयति । अलोलवत्, पा ७,
४, ८० । लिङ् लावयिषति । लवित्वा ।
लूय । लूनः । लूनिः । लवनम् ।

लष्—(रुष्) भ्वा, प । भूषणम् ।

लूषति । लूष्, चु, प । १ हिंसा । २ स्ते-
यम् ।

लेप्—लेष्ट (मिष्ट) भ्वा, आ । गतिः ।

लेण् (पैण) ।

लोक्—लोक, भ्वा, आ । दर्शनम् ।

लोकते । लुलोके । लोकिता । अलो-
किष्ट । ओक्, चु, प । दीप्तिः । लोक-
यति । अलुलोकत् । अव, आ—आलो-
कनम् । आलोकन्ते यमबला नालोक-
यन्ति यस्य ताः, कवि २४८ । अथालुलोके
तपोवनम्, भ २, २४ । आलोकयाञ्छु-
रिवादरेण, भ २ । वि—विलोकनम् ।
विलोकयन्त्यो वपुः (स्वार्थे णिच्),
र २, ११ ।

लोच्—लोच, (लोक) भ्वा, आ ।

दर्शनम् । पर्यालोचनम् । प्रणिधा-
नम् । लोचते । लुलोचि । लोचिता ।
अलोचिष्ट । लोचृ (लोक) चु, प ।
दीप्तिः । कथनमिति रमानाथः । लोच-
यति । अलुलोचत्, पा ७, ४, २ ।
आ—आलोचनम् । आलोचते सदा
नीतिमालोचयति सत्क्रियाम्, कवि
२४८ । इत्यालोच्य द्विरण्यकविवर-
समीपं गताः, हितो । आलोचयन्ती
विस्तारमश्रुताम्, भ ७, ४० । नृपः
पूर्वं मवालुलोचे, भ १, २३ । चेमङ्गराणि
कार्याणि पर्यालोचयताम्, भ ६, १०५ ।
समा—समालोचनम् ।

लोड्—लोट्—लोड्—(रोड्) भ्वा, प ।

उन्मादः । लोडति । लोटति । लीड-
ति, वो ।

लोष्ट्—(गोष्ट) भ्वा, आ । सङ्घातः ।

राशौकरणम् । लोष्टते । लुलोष्टे ।
लोष्टम् ।

ल्यी—ल्यी—क्रा, प, वो । श्लेषणम् ।
ल्यीनाति । ल्यीनाति ।

ल्यी, क्रा, प, वो ।

गतिः । ल्यीनाति । ल्यीनातीत्यपि ।

(व)

वच्—भा, प । १ कोपः । २ मङ्गातः ।

वख्—वङ्—वखि (उख) भा, प ।

गतिः । वखति । ववखतुः । वङ्गति ।

वङ्—वकि, भा, आ । १ कौटिल्यम् ।

वक्रौभाक् । वक्रौकरणम्, दुर्गा ।

२ गतिः, वो । वङ्गते । ववङ्गे । ववङ्गिष्ठ ।

वङ्—वगि (अगि) भा, प । गतिः ।

वङ्ग, वो । वङ्गति । ववङ्ग । वङ्गिता ।

वङ्—वघि (अघि) भा, आ ।

१ गतिः । २ गत्यारम्भः । जवः, वो ।

३ आक्षेपः । निन्दा । ४ आरम्भः ।

वङ्घते ।

वच्—अदा, प । परिभाषणम् ।

कथनम् । लट् वक्ति । वक्तुः * * अय-
मन्तिपरो न प्रयुज्यते, बहुवचनपर
इत्यन्ये । भिपर इत्यपरे, कौ १२० ।

वक्ति अन्यवचनस्यानभिधानमाचक्षते

इति प्रदीपः । वज्जि । वक्थः । वक्त्रि ।

डितं मित्रञ्च यो वक्ति, कवि ८४ ।

लोट वक्तु । वक्ताम् । * * वग्धि । लिङ्

वच्चात् । लङ् अवक् । अवक्ताम् । लिट्

उवाच, पा ६, १, ९७, जक्तुः । ऊचुः ।

उवचिथ, उवक्थ । ऊचिव । उवाच

दशमूर्धानं वचः, भ ५, ७६ । लट्

वक्ता । लट् वच्चति । आशिषि, उच्चा-

त् । लुङ् ववचेत्, पा ७, ४, २० ।

अवोवत्तम्, १ १, ४६ । लिङादी

ब्रूधातोरात्मनेपदे, ऊचे । वच्चते । वच्चौष्ट ।

कर्मणि, उच्यते । * अवाचि । एतद्-

दैवनां युगमुच्यते, मनु १, ७१ । अङ्-

युनाऽथ क्षितिपः शुभंयुक्चै वचः, १,

२० । सन् विवच्चति । यङ् वावच्चते ।

वावक्ति । णिच् वाचयति । अवोवचत् ।

वच्, चु, प । परिभाषणम् । वाचनम् ।

पाठः । सन्देशः । स्वस्तिवाचनम् । वाच-

यति । वचति । न वचत्यन्तं वचः ।

नानादेशसमुद्भूतां वाचयत्यखिलां

लिपिम्, कवि ८४ । ववाच । ववचतुः ।

वक्ता । अवाचोत् । अयं सेट् इति भट्ट-

मल्लः । विप्रानवाचयन् (स्वस्तिवाचनं

कारितवन्तः), भ १७, १ । कश्चनीय-

मवोवचत्, भ ६, ४६ । उक्ता । * उच्य ।

उक्ताः । उक्तिः । वचनम् । वाक् ।

वक्तुम् । वक्तव्यम् । वचनौयम् । वाच्यम् ।

वक्ता । वाक् । वचः । ऊचिवान् । अनू-

चानः । णिच्, वाचयित्वा । * वाच्य ।

वाचितः । वाचनम् । वाचकः । वाच-

यिता । अनु—अनुवादः । निर्—नि-

रुक्तिः । व्याख्या । प्र—कथनम् । वर्ण-

नम् । प्रति—प्रतिवचनम् ।

वज्—भा, प । गमनम् ।

वजति । ववाज । ववजतुः । व्रैजतु-

रिति चान्द्राः । वजिता । अवजोत्-

अवाजोत् । वज्, चु, प । १ संस्करणम् ।

२ गतिः । पञ्चादिना वाणसंस्कार-इति

प्राञ्चः । मार्गणसंस्कारयोरिति केचित् ।

वाजयति पक्षैर्वाणं काण्डकारः, दुर्गा ।

वच्—वन्च् (चन्च्) भा, प ।

वति । वच्चति । वच्चन्ति च शरच्चन्द-

श्चयौ दिक्षु तदगुणाः, कवि १७८ ।

ववच्च । ववच्चुराहवाचतिम्, भ १४-

७४ । वच्चिता । वच्चिष्यति । वच्चाम् ।

अवृञ्चोत् । अवृञ्चिष्टाम् । विवृञ्चिषति ।
वनीवञ्चते, पा ७, ४, ८४ । वनीवञ्-
क्ति । वनीवक्तः । वञ्चयति । अहिं वञ्च-
यति (परिहरति) । वन्चु, च, आ ।
विप्रलम्भः । प्रतापणम् । वञ्चना । वञ्च-
यति । मूर्खस्त्वामववञ्चन्त, भ १५, १५ ।
वचित्वा, वाञ्चित्वा, पा १, २, २४ ।
णिच् वञ्चयित्वा । वञ्चितः । वञ्चनम् ।
वञ्चना । वञ्चयितव्यम् । वञ्चनीयम् ।
न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजोविभिः, भा
१, ४ । (३) वञ्चित्वा, वक्ता । वक्तः ।

वट्—भा, प । वेष्टनम् ।

वटति । ववाट । ववटतुः । वटिष्यति ।
अवटोत्, अवटाटोत् । अयं वर्ग्यादिरपि ।
वटति । वेटतुः । बाटयति । परिभा-
षणे घटादिः, वटयति । वट अदन्तः
(वण्ट) । वटः । वाटकः । वाटः । वटुः ।
घटिका ।

वठ्—भा, प । स्थौल्यम् । सामर्थ्यम् ।

वण—(अण) भा, प । शब्दः ।

वणति । ववाण । ववणतुः । अयं
वर्ग्यादिरपि । वेणतुः । वणिता । अव-
णीत्, अववाणीत् । वाणयति । अवोव-
णत्, अववाणत् ।

वण्ट्—वटि, भा, चु, प ।

विभाजनम् । वण्टनम् । वण्टति ।
वण्टन्ति । हाटकं विप्राः, कवि ७८ ।
वण्टयति, वो । वट, वटि वण्ट अदन्तो ।
चु, प । विभाजनम् । वण्टनम् । वट
वेष्टनेऽपि, वो । वटयति । वण्टयति ।
वण्टापयति । वण्टयन्ति च रत्नानि
भूमिं वण्टापयन्ति च, कवि ७८ ।
वाट, वठि, भा, आ । ऐकचर्या ।
सहायं विना आचरणम् । असहाय-
गमनम् । वण्टते, कौ ५२ । वण्टते ।

वण्ड्—वडि, भा, आ । १ वण्टनम् ।

२ वेष्टनम् । वण्डते । ववण्डे । वण्डि-
ता । वडि, चु, प, वो । विभागः ।
वण्डयति ।

वद—भा, प । कथनम् ।

लट् वदति । सत्यं वदति । सर्वत्र,
कवि ८८ । दौमिसान्वनञ्जानोक्ताह-
विवादप्रार्थनासु आत्मनेपदम्, पा १,
३, ४७ । शास्त्रे वदते (भासमानो
ब्रवीति) (सम्यग्बोधपूर्वकं वदति) ।
क्षेत्रे वदते (उक्ताहमाविस्करोति) ।
लिट् उवाद । उवदिष । उदिव ।
उदे । लुट् वदिष्यति । ०ते । आशिषि,
उद्यात् । वदिषीष्ट । लुङ् अवादोत् ।
अवादिष्टाम् । अवादिषुः, पा ७, २,
३ । अवादष्ट । अवादपाताम् । अवदि-
षत । कर्मणि, उद्यते । अवादि । सन्
विवदिषति । ०ते । यङ् वावद्यते ।
वावत्ति । णिच् वादयति । ०ते । अक्वे-
वदत् । ०त । (वादनम्) अवादयन् वेणु-
मृदङ्गकांस्यम्, भ ३, ३४ । मेरीखावो-
वदन् शुभाः, भ १५, ४ । वादयते
मृदुवेणुम्, गौतमो । वद, चु, उ ।
आत्मनेपदीति केचित् । १ सन्देशवच-
नम् । कथनम्, वो । वादयति । ०ते ।
वदति । ०ते । सर्वस्य वदते हितम् ।
यच्च सत्यं न च हितं न वादयति
तद्वचः, कवि ८८ । ववाद । ववदे ।
वदिता । वद्यात् । वदिषीष्ट । उदित्वा ।
०उद्य । उदितः । उतिः । वदनम् ।
वादः । वदः । वदितुम् । वदिता । वादी ।
वादकः । वाद्यम् । अवद्यम् । अक्खो-
द्यम् । सुषोद्यम् । प्रियंवदः । वाव-
दूकः । अनु—अनुवादः । गिरमनु-

वदति शुक्रस्ते, र ५, ७४। अनुवदते कठः कालापस्य, पा १, ३ ४८। उक्त-मनुवदति। घोषस्थान्वदिष्टेव लङ्का पूतक्रतोः पुरः, भ ८, २८। अप—अप-वादः। निन्दा। अपवदति। ०ते। अपवदते धनकामो न्यायम्, पा १, ३, ७३। नार्तोऽप्यपवदेत् विप्रान्, मनु ४, २७६। नृभ्योऽपवदमानस्य (कुप्य-तः), भ ८, ४५। अभि—णिच् अभि-वादनम्। पादग्रहणम्। प्रणामः। सर्वा-नभिवादये वः, शकु ५, ७२। उप—सान्त्वना। प्रार्थना। प्रलोभनम्। शृत्वानुपवदते [सान्त्वयति]। परदारानुपवदते [प्रार्थयते प्रलोभयति वा], पा १, ३, ४७। काश्चिन्नोपावदिष्ट, भ ८, २८। परि—परिवादः। निन्दा। परिवदन्नन्यास्तुष्टो भवति दुर्जनः, भारत। प्र—कथनम्। कीर्तनम्। प्रवादः। विप्र—विरोधीक्तिः। विप्र-वदति। ०ते, पा १, ३, ५०। प्रवदमानै-स्तां संयुक्तां राज्ञेयैः, भ ८, ३०। सम्प्र-सङ्गोच्चारणम्। सम्प्रवदन्ते ब्राह्मणाः। सम्प्रवदन्ति खगाः, पा १, ३, ४८। प्रति—प्रतिवचनम्। तान् प्रत्यवादी-दय राघवोऽपि, भ २, २८। वि—वि-वादः। क्षेत्रे विवदन्ते, पा १, ३, ४७। उभौ विवदेयातां स्त्रिया धने, मनु ८, १८१। केनचिद् व्यादिष्ट न, भ ८, २८। सम्—संवादः। सादृश्यम्। षड्जसंवादिनीः केकाः, र १, ४०। वाचिकषड्विकौ न संवदेते इति भाष्यम्। विसम्—विसंवादः।

वध् (ङन्)।

वन्—भ्वा, प। सम्भक्तिः। सेवा।

वन् (ष्टन्) भ्वा, प। शब्दः। वनु, भ्वा,

प। १ व्यापृतिः। २ हिमा। अयन्तु कगवत् क्रियामात्रे इत्यन्ये। वनु, तं, अर। चान्द्रमते परस्मैपदी। याचनम्। वनति। वनोति। वनुते। ववान। वव-नतुः। ववने। वर्यादिरपि। वेनतु। वेने। वेनिषे इति चान्द्राः। वनिता। वनिष्यति। ०ते। अवनीत्, अवानीत्। अवनिष्ट। णिच् वानयति। भौवादिको वनुर्घटादिः। वनयति, वानयति। प्रवनयति। वन्, वु, प, वो। १ उप-कारः। २ अङ्गा। ३ घातः। ४ शब्दः। ५ उपतापः। वानयति। वनति। अयं कश्चिन्न मन्यते, दुर्गा। (७) वन्तिवा, वत्वा। ०वत्य। वतः। वतिः।

वन्द—वदि, भ्वा, आ।

१ अभिवादनम्। नमस्कारः। २ स्तुतिः। वन्दति। ववन्दे। वन्दिता। वान्दयते। वन्दिषीष्ट। वन्दिषीष्टा दिवोक्तमः, भ १८, २७। अवन्दिष्ट। अवन्दिषाताम्। अवन्दिषत। विवन्दिषते। वावन्द्यते। वावन्ति। णिच् वन्दयति। अववन्दत्। वन्दित्वा। ०वत्य। वन्दितः। वन्दनम्। वन्दारः। वन्दो।

वप्—डुवप्, भ्वा, ड। १ वपनम्।

क्षेत्रे बीजपक्षेपणम्। २ गर्भाधानम्। निषेकः। ३ छेदनम्। मुच्छनम्। वपति। ०ते। केशान् वपति। यदि वपति क्षपाणः क्षेत्रमासाद्य बीजम्, स्मृतिः। उवाप। ऊपतुः। उवापथ, डुवपथ। ऊपे। वप्स्यति। ०ते। उष्यात्। वत्-सीष्ट। अवाप्सोत्। अवाप्साम्। अवाप्सुः। अवप्त। अवप्साताम्। अवप्सत। कर्मणि, उष्यते। अवापि। यादृशमुष्यते बीजम्, मनु ८, ३६। विवप्सति। ०ते। वावप्यते। वावप्ति। वाप-

यति । अवीवपत् । उष्मा । उष्य । उप्तः ।
 उप्तिः । वपनम् । वापः । (उ) उप्तिम् ।
 अनुप्तिमफलाशिनौ, भ ४, ३७ । वप्तिम् ।
 वप्ता । वापौ । वप्तव्यम् । वीजं न वप्त-
 व्यम् परपरिग्रहे, मनु ८, ४२ । नि, निर्-
 —उत्सर्गः । दानम् । पिष्टदानं निवापः
 स्यादित्यमरः । निवपेः सहकारमञ्जरीः,
 कु ४, ३८ । यमायत्तं निरुवाप, भ १४,
 ८६ । वक्षतरीं निर्वपन्ति, उत्तर १३४ ।
 आतिथ्यमेभ्यः परिनिर्व्वपस्मैः, भ ३,
 ४२ । प्र—प्रक्षेपः । प्रणिवपति । प्रव-
 पाणि वपुर्वक्षो, भ २०, ३६ । प्रति-
 विन्यासः । मौलिं प्रत्यूपुः पद्मरागेण,
 र १७, २७ । प्रत्युप्तः ।

वभ्र्—वभ्र् (अभ्र) भ्वा, प । गतिः ।

वम्—दुवम्, भ्वा, प । उद्गिरणम् ।

वमनम् । वसति । फणौ पीत्वा
 क्षीरं वसति गरलम् । ववाम । वव-
 मतुः, पा ६, ४, १२६ । भागवत्क्षी तु
 वेमतुरित्याद्युदाहृतम् । तद् भाष्यादौ
 न दृष्टम्, की ८८ । ववमतुः, वेमतुः,
 वो । वेमू रुधिरमिति चण्डौ, दुर्गा ।
 वमिता । वमिष्यति । अवमौत् । अव-
 मिष्टाम् । अवमिषुः, रत्नमवमिषुर्मुखैः,
 भ १५, ४२ । विवमिषति । वंवम्यते ।
 वंवन्ति । वमयति । वामयति । उद्दम-
 यति, घटादिः । (उ, वो) वमित्वा,
 वान्त्वा । वान्तः । वान्तिः । भावार-
 ऋयोः आन्तम्, वमितम् । वमनम् ।
 वमः । वामः । वमिः । (टु) वमथुः ।
 वमितव्यम् । उद्—उद्दमनम् । कथ-
 नम् । सा वरावुदववाम, र १२, ५ ।

वय्—(अय) भ्वा, आ । गतिः ।

वयते । ववये । वयितासे ।

वर—अदन्तः । चु, प । ईप्सा ।

वरयति । कन्या वरयते रूपम् ।

वर्च्—भ्वा, आ । दीप्तिः । वर्चते ।

वर्ण—अदन्तः । चु, प । १ वर्णक्रिया ।

रञ्जनम् । २ विस्तारः । वर्णनम् । ३
 स्तुतिः । ४ उद्द्योगः, वो । ५ दीपनम्,
 वो । सुवर्णं वर्णयति । प्रतिमां वर्ण-
 यति । कथां वर्णयति । तन्तुं वर्णयति
 (विस्तारयति) । हरिं वर्णयति (स्तौ-
 ति) । वर्णयति (उद्युङ्क्ते दीप्यते वा),
 दुर्गा । वर्ण (चूर्ण) चु, प । १ वर्णनम् ।
 २ प्रेरणम् । ३ रागः, वो । वर्णयति ।
 निर्—दर्शनम् । निर्वर्णनन्तु निष्ठानं
 दर्शनालीकनेक्षणमित्यमरः । शकुन्तलां
 निर्वर्ण्य, शकु १, १८३ ।

वर्ह—चु, प । १ छेदनम् ।

२ पूरणम् । ३ वर्धयति । वर्धयत्यरिवी-
 राणां क्रत्वा मूर्धानमाहवे, कावि ८० ।
 वर्धनं छेदने इत्यमरः ।

वर्प्—भ्वा, पि, वो । गतिः । बधः ।

वर्ध—वर्ध्—भ्वा, आ । छेदनम् ।

वर्ह (वर्ह) ।

वल—वल्—भ्वा, आ । १ संवरणम् ।

२ संवरणम् । वलते । वल्लते । वलते-
 ऽभिसुखं तव, मा ६, ११ । वलहाधां
 राधाम् । त्वदभिसरणरभवेन वलन्तौ,
 गीतगो १, २६, ६, ३ । ईत्यादौ
 परस्मैपदमपि । ववले । ववलिरि
 (अरित्वता), मा ६, ३८ । वलिता ।
 अवलिष्ट । अवलिषाताम् । अवलिषत ।

णिच् वलयति, वालयति, घटादिः ।
कुवलयं वलयन् मरुदाववो, मा ६,
३ । सम्—संवलयन् । मिश्रणम् । ऋषि-
त्विषः संवलिता विरेजिरे, मा १,
२१ । तिमिरसंवलितेव दीप्तिः, भा
५, ४८ । वलिः । वल्लिः । बालः ।

वल्क्—सु, प । उक्तिः । वल्कयति ।

वल्—(अग्नि) भ्वा, प । गतिः ।

प्लुतगतिरिति भट्टमल्लः । वल्गति ।
ववल् । ववल्गुष पदातयः, भ १४,
८ । वल्लिता । अवल्लीत् ।

वल्भ—‘बल्भ’ भ्वा, आ । भोजनम् ।

वल्भुल, वल्भूल, अदन्तौ । सु, प ।

१क्रेदः । २पवित्रोत्करणम् । वल्भुल-
यति । वल्भूलयति । पल्भुलयति, पल्भू-
लयति, वो ।

वल् (बल्) वल्ह (बल्ह) ।

वल्ह—भ्वा, आ, वो ।

वश्—अदा, प । १कान्तिः ।

२इच्छा । स्पृहा । अयं छान्दसः, कौ
१२६ । लट् वष्टि । उष्टिः । उशन्ति ।
जयाय सेनान्यमुशन्ति देवाः, कु ३, १५ ।
ष्टि, उष्टि । वशानि । लिङ् उश्यात् ।
लङ् अवष्ट । औष्टाम् । औशन् ।
अवशम् । लिट् उवाश । ऊशतुः । उव-
शिथ । ऊशिव । लुट् वशिता । वृष्ट
वशिष्यति । आशिषि, उश्यात् । लुङ्
अवशीत्, अवाशीत् । सन् विवशिषति ।
यङ् वावश्यते, पा ६, १, २ । वावष्टि ।
णिच् वाशयति । अवीवशत् । उशित्वा ।
उश्य । उशितः । उष्टिः । वशनम् ।
वाशः । वशितम् । वश् । वश्यः ।
मृशरी ।

वष्—(कष) भ्वा, प । हिंसा ।

वस्—भ्वा, प । निवासः ।

लट् वसति । वसति वने वनमात्मी,
गीतगो ५, ८ । लिट् उवास । ऊवतुः,
पा ८, ३, ६० । उवसिथ, उवस्थ । उवा-
स पर्णशालायाम्, भ ४, ७ । लुट्
वस्ता । वृष्ट वत्स्यति, पा ७, ४, ४८ ।
लृङ् अवत्स्यत् । आशिषि, उश्यात् ।
लुज् अवात्सीत् । अवात्ताम् । अवात्सुः ।
भावे, उश्यते । अवांसि । सन् विवत्-
सति । यङ् वावस्यते । वावस्ति ।
णिच् वासयति । ०ते । अवीवसत् ।
०त । यस्यां वासयते सीताम्, भ ८,
६४ । उषित्वा, पा १, २, ७ । उष्य ।
राघवः प्रोष्य पापोयान्, भ ५, ८१ ।
तत्र तामुषित्वा रजनीं, भारत । उषितः,
पा ७, २, ५२ । उष्टिः । वसनम् ।
वासः । वस्तुम् । वस्तव्यम् । वसतिः ।
अधि, अनु, आ—वासः । अधिष्ठानम् ।
ग्रामसधिवसति, पा १, ४, ४८ । सहा-
सनं गोत्रमिदाध्यवात्सीत्, भ १, ३ ।
दण्डकानध्यवत्तां यौ, भ ५, ६ । सोऽध्य-
वात्सीच्च गां हतः, भ १५, ६८ ।
शून्यमन्ववसद्वनम्, भ ५, ७५ । गृह-
स्थाश्रममावसेत्, मनु ३, २ । उप-
निवासः । भोजनवृत्तिः । उपवासः ।
ग्राममुपवसति, पा १, ४, ४८ । एका-
दशौमुपवसन्ति निरम्बुभक्षाः । नि-
निवासः । वनेषु वासते येषु निवसन्,
भ ४, ८ । निर-णिच्—निवास-
नम् । प्रवासनम् । प्र—विदेशाव-
स्थानम् । प्रवासः । णिच्—निवासनम् ।
भूपतेरपि तयोः प्रवत्स्यतोर्नम्रयोरुपरि-
वाण्यविन्दवः, र ११, ४ । ताम् प्रवास-
यद् दण्डयित्वा, मनु ८, १२३ । प्रवा-

सयति यः क्रुद्धः कुलं विद्विषाम्, कवि
१४। परि—क्त, पृथुषितम्। प्रति—
निवासः। तस्य कोटरे जगद्वनामा-
ष्टमः प्रतिवसति, हितो। वि—वासः।
णिच्—निर्वासनम्। पित्रा यो क्वा-
सितो, भ ४, ३५। वस्, अदा, आ।
आच्छादनम्। परिधानम्। लट् वस्ते।
वसाते। वसते। वस्ते। वध्वे। लिट्
ववसे। वसनं ववसे, मा ८, ७५। लुट्
वमिता। लृट् वमिष्यते। लुङ् अव-
मिष्ट। मन् विवमिषते। यङ् वाव-
स्यते। वावस्ति। वसित्वा। वस्य।
वसितम्। वसनम्। वस्त्रम्। वासः।
वासांसि वसित्वा, भ ३, ४५। नि,
वि—परिधानम्। निवध्य माध्वम्, भ
३, ४४। मनोरमे न व्यवमिष्ट वस्त्रे,
भ ३, २०। निवासयति यच्चित्रं चोनां-
शुकम्, कवि १४। वसु, दि, प। स्तम्भः।
नम्बनारहितोभावः, दुर्गा। दर्पः।
वस्यति। यो वस्यत्यरिषु, कवि १४।
ववाप्त। ववसतुः। अयं वर्ग्यादिरित्येके।
वेसतुः। वमिष्यति। अवसत्। अव-
सत्, अवसौत्, अवासौत् (वो)। वस्,
चु, प। १ छेहः। प्रीतिः। २ छेदः।
३ अपहरणम्। ४ बधः, दुर्गा। वास-
यति। अवौवसत्। वस, अदन्तः। चु,
प। निवसः। वसयति।

वस्क—वष्क्—वक् (कक्) भ्वा, आ।

गतिः। वस्कते। वष्कते। वक्ते।

वस्तु—चु, आ। अर्दनम्। वस्तयते।

वह्—भ्वा, उ। प्रापणम्।

वहनम्। धारणम्। वायो गतिः।
स्यन्दनम्। लट् वहति। ० ते। नदी
वहति, कौ २४७। तं जनमसत्यमन्यं
वसुधे कथं वहसि, हितो। वहते विह-

तागतिर्वहुरुपस्य यः श्रियम्, कवि
२११। वीर भरं वहामुम्, भ ३, ५१।
लिट् उवाह। उवोढ। उवह्य।
ऊहे, पा ६, १, १७। लुट् वोढा, पा
३, १, १२। लृट् वव्यति। ० ते। आशिषि
उच्चात्। ववौष्ट। लुङ् अववौत्।
अवोढाम्। अववौः। अवोढ। अव-
चाताम्। अवचत। अवोढम्। युवां
भुवनस्य भारं दोभिर्वाढम्, भ २,
२७। कर्मणि, उच्चते। अवाह। वसुधा
तथोहे, भ २, ३८। ऊहिरे। मूर्ध्नि
मिहार्थाः, भ १३, ८१। मन् विवचति।
० ते। यङ् वावच्यते। वावोढि। णिच्
वाहयति। अवौवहत्। क्षिप्रं वाहय
रथम्। वाहयै तरिम्, भारत। स वाह्यते
राजपथः शिवाभिः, १६, १२।
ऊढा। उच्च। ऊढः। ऊढिः। वह-
नम्। वाहः। वोढम्। वोढा। वाहो।
वाहकः। वाट्। वोढव्यम्। वाह्यम्।
वह्यम्। वहति मलयसमौरे, गौतमो ५,
२। अति—णिच्—अतिवाहनम्। नर-
पतिरतिवाहयाम्भूव त्रिधामाम्, र ८,
७०। अप—उत्सारणम्। अपोवाह वासो-
ऽस्या मारुतः, भारत। आ—उत्पाद-
नम्। धान्यं शाकञ्च वासांसि गुरवे
(दत्त्वा) प्रीतिमावहेत्, मनु २, २४६।
उद्—विवाहः। धारणम्। उहहेत
द्विजो भार्याम्, मनु ३, ४। उदूढ-
लोकत्रितयेन, भा १०, ३६। उवहन्
परिधं गुरुम्, भ ८, ७। तमुवहन्
धरणिधरेन्द्रयौरवम्, भागवतम्। निर-
निर्वाहः। उक्तिं निर्वहति, र, टी,
८, ७५। नगाधिराजं निर्वोढुम्,
कु, टी १, २। सर्वथा सत्यवचने देहो
न निर्वहेत्, भागवतटीका ८, १८, ३२।
प्र—वहनम्। प्रवाहः। गभीराः प्राव-

इत्ययः, भ १७, ६३। वि—विवाहः।
व्यूहरचना। चमून् व्यूढां द्रुपदपुत्रेण,
गी १, ३। सम्—णिच्—संवाहनम्।
अङ्गमर्दनम्। संवाहयामि चरणौ,
शकु ३, १२८।

वह् (वंह)।

वा—अदा, प। १ गतिः।

वायुर्गतिः। २ हिंसा। अयं वर्ग्यादिष्व।
लट् वाति। वातः। वान्ति। न
वाति वायुस्तत्पार्श्वे, कु २, ३५।
वाति वातः पुरे यस्य तावन्मात्रेण
भीतवत्, कवि २१४। वासि वात यतः
क्रान्ता, महाना ४, २८। लङ् अवात्।
अवाताम्। अवान्, अवुः। वायवो-
ऽवान् सुदुःसहाः, भ १७, ८१। लिट्
ववौ। ववतुः। वविश, ववाय। वविव।
लुट् वाता। लृट् वास्यति। लुङ् अवा-
सीत्। अवासिष्टाम्। वायवोऽवा-
सिषु भीमाः, भ १५, २६। सन् विवा-
सति। वा, वु, प। १ सुखाम्तिः। २
गतिः। ३ सेवा। वापयति। अवीवपत्।
वात्वा। ० वाय। वातः। वतिः। वानम्।
वायुः। आ—समन्ततो वायुसञ्चल-
नम्। आववुर्वायवो घोराः, भ
१४, ८७। निर्व—निर्वाणम्। शीतल-
त्वम्। निर्वृतिः। निर्वाणो मुनिवज्रा-
दो निर्वातस्तु गतेऽनिले इत्यमरः।
तस्य वपुर्जलार्द्रपवने न निर्बवौ,
मा १, ६५। निरवात् कृशानुः, राघ-
वपां ८, ४२। दौपनिर्वापकोऽन्धः
स्यात्, स्मृतिः।

वाङ्—वाचि (काञ्चि) भ्वा, प।

आकाङ्क्षा। वाङ्गति।

वाञ्छ—वाञ्छि, भ्वा, प। वाञ्छा।

इच्छा। वीञ्छति। ववाञ्छ। ववा-

ञ्छतुः। वाञ्छिता। अवाञ्छीत्। अवा-
ञ्छिष्टाम्। वाञ्छित्वा। ० वाञ्छः।
वाञ्छितः। वाञ्छनम्। वाञ्छा। वाञ्छ-
नीयम्। समवाञ्छन्नाशिषः, भ १७,
५३। न राति रोगिणेऽपथ्यं वाञ्छतेऽपि
भिषक्तमः, स्मृतिः।

वाङ् (वाङ्)।

वात—अदन्तः। ० वु, प। १ गतिः।
२ सेवा। ३ सुखम्। वातयति। अववा-
तत्। गतिसुखमिति रमानाथः।
वातयति पान्यं वातः।

वाध् (बाध्) बाधत् (वृत्)।

वाश्—वास, वास्य, वास्य, दि, आ।

शब्दः। तिरस्त्रां शब्दः। दन्त्यान्तोऽय-
मपि, दुर्गा। वाश्यते। वास्यते। ववाशि।
ववाशिरि शिवाः, भ १४, १४। क्रूरा
घ्वाङ्गा ववाशिरि, भ १४, ७६। वाशिता।
वाशिष्यते। अवाशिष्ट। विवाशिषते।
वावाश्यते। वावाष्टि। वाश्यति। अव-
वाशत्। उद्—आह्वानम्। उद्वाश्यमानः
पितरम्, भ ३, ३२।

वास—अदन्तः। वु, प। उपसेवा।

गुणान्तराधानम्। वासयति वस्त्रं
चन्दनः। शश्वद्वासयति व्रजन् दश-
दिशः कस्तूरिकासीरभेः, कवि १४।
छिंदे चन्दनतर्कं वासयति सुखं कुठा-
रस्य, हितो।

वाह्—वाह् (जेह्) भ्वा, आ। प्रयत्नः।

वाहते। वर्ग्यादिष्व। वाहते। वाहते
वाहिनीं हन्तुं वाहुभ्यामाहवेषु यः,
कवि २११। ववाहे। वाहिता। असीन्
वाहयाञ्चक्रुः (व्यापारितवन्तः), भ
१४, २३। त्वा. (प्रतिज्ञाभूयशोः) वाढम्।
अन्यत्र वाहितम्, पा ७, २, १८।

विच्—विचिर्, ह्या, वो, रु, उ ।

पृथक्करणम् । वेवेक्ति । वेवेक्ते ।
विनक्ति । विडक्ते । वेवेक्ति वेदान्तं
शास्त्राभ्यासेन सर्वदा । विविनक्ति च
शत्रूणां राजी सन्नहनञ्च यः, कवि
१३४ । अवेवेक् । अवेवेक्ति । अविनक् ।
अविडक्ते । विवेच । विविचे । योधान्
जीवितेन विवेच, भृ १४, १०३ । वेक्ता ।
वेक्षति । ०ते । अविचत्, अवैचीत् ।
अवेक्ति । विविचति, ०ते । वेविच्यते ।
वेवेक्ति । वेचयति । अवीविचत् । वि—
पृथक्करणम् । विवेचना । विविनच्मि
दिवः सुरान्, भ ६, ३६ । धर्माधर्मौ
व्यथैचयत्, मनु १, २६ ।

विङ्—तु, प । गमनम् ।

विच्छायति । ०ते, वो, पा ३, १, ३८ ।
विच्छति, वो । यत्र विच्छति तदव्यूहः ।
यत्र विच्छायति । स्वयम्, कवि
१२० । विच्छायाञ्चकार । विविच्छ, पा
३, १, ३ । विच्छायिता, विच्छिता ।
विङ्, (कुप) चु, प । दौषिः । विच्छ-
यति ।

विज्—विजिर्, ह्या, उ । पृथग्भावः ।

वेवेक्ति । वेवेक्तिः । वेविजति । वेवेक्ते ।
वेविजाते । वेविजते । वेविज्यात् ।
वेविजीत । अवेवेक् । अवेवेक्ताम् । अवे-
विजुः । विवेज । विवेजिय, की
११३ । विविजे । वेक्ता । वेक्षति ।
०ते । अविजत, अवैचीत् । विविचति ।
०ते । वेविज्यते । वेवेक्ति । वेजयति ।
अवीविजत् । विजी, तु, आ । प्राये-
णायमुत्पूर्वः प्रयुज्यते । ओ विजी,
रु, प । अभयम् । उद्देगः । २ चलनम् ।
उद्दिजते । विनक्ति । विडक्ते । विञ्जन्ति ।
विङ्ग्भि । अविनक् । अविङ्-
क्ताम् । अविञ्जन् । विवेज । विविजे ।

विविजिय । विजिता, पा, १, २, ३
विजिष्यति । ०ते । अविजीत् । अ-
जिष्ट । यमान्नोदविजिष्ठाः, भ ६, ६८
भावे, विज्यते । अवेजि । विविजिषति
०ते । विजित्वा । ०विज्य । (ईषो
विज्गः । विक्तिः । वेजनम् । वेज
विजितुम् । विजितव्यम् । वेजनौयम्
मनो नोद्दिजते यस्य । उद्दिनक्ति
संसारान्, कवि १४८ ।

विट्—भ्वा, प । १ शब्दः । २ आक्रोशः ।

आक्रोशवाची ओष्ठादि रिति मा
वादयः । दन्त्यादिरिति वोपदेवाद्याः
वेटति । विवेट । वेटिता । अवेटीत्
वेटः । विटः । विटपः ।

विङ्—भ्वा, प, वो । आक्रोशः ।

विडम्ब—अदन्तः । चु, प ।

अनुकरणम् । विडम्बयति विडम्बयन्
शित्तिवाससस्तनुम् । मा १, ६ । (वि-
डम्ब) ।

वित्त—अदन्तः । चु, प, वो । त्यागः ।

विथ्—वेथ्, विथृ, वेथृ, भ्वा, आ
याचनम् । वेथते । वेथते । 'वि-
वेधते ।

विद्—अदा, प । ज्ञानम् । बोधः ।

सट् वेत्ति । वित्तः । विदन्ति । वेत्ति
वित्यः । वित्य । वेत्ति । विद् । विद्गः
पक्षे वेद । विदतुः । विदुः । वेत्य
विदथुः । विद । वेद । विद् । वि
पा ३, ४, ८३ । तस्य ताडका वेत्ति
विक्रमम्, भ ५, ३४ । सर्वं भवान्
वेद, र २, ४३ । लोट् वेत्तु । वित्ताम्
विदन्तु । पक्षे विदाङ्गरोतु । विदाङ्ग
ताम् । विदाङ्गवन्तु, पा ३, १, ४१
विदाङ्गवन्तु रामस्य वृत्तम्, म
४ । लिङ् विद्यात् । लिङ् अवेत्

अविताम् । अविदुः । अविदन्, पा ३, ४, १०८ । अवेः । अवेत्, पा ८, २, ७५ । लिट् विदाञ्चकार । विदाञ्चकृतः, पा ३, १, ३८ । पक्षे, विवेद । विविदत् । विदाञ्चकार वैदेही रामादन्य-
निरुत्सुकाम्, भ ६, ११ । विविदुर्नन्द-
जिन्नार्गम्, भ १४, ४८ । लृट् वेदिता ।
लृट् वेदिष्यति । लुङ् अवेदीत् । अवे-
दिष्याम् । अवेदिषुः । कर्मणि, विद्यते ।
अवेदि । सन् विविदिषति, पा १, २, ८ । यङ् वेदिष्यते । वेवेत्ति । णिच्,
वेदयति । अवीविदत् । विदित्वा ।
• विद्या । विदितः । वित्तः । वेदनम् ।
वेदः । वेदितुम् । आ—णिच्, आवेद-
नम् । ज्ञापनम् । आवेदितो द्विजेन, र
५, २३ । नि—णिच्, निवेदनम् । सम्—
ज्ञानम् । संवित्ते, कौ २४६ । संवि-
दते । संविदते, पा ७, १, ७ । के न
संविदते वायो मैनाकाद्रि रयथा सखा,
भ ८, १७ । संवित्तः सहयुध्वानौ तच्छक्तिं
खरदूषणौ (सकर्मकत्वान्नात्मने-पदम्),
भ ५, ३७ ।

विदुः दि, आ । विद्यमानता । सत्ता ।
विद्यते । स्वर्गं विद्यस्व, भ २०, ३३ ।
विविदे । वेत्ता । वेत्त्यते । विस्तीष्ट ।
अवित्त । अवित्ताताम् । अवित्ततं ।
विवित्तते । त्ता, विन्नम् । विदुः तु, उ ।
लाभः । प्राप्तिः । ज्ञानम् । विन्दति ।
• ते, पा ७, १, ५८ । सीता संस्कारां
न . विन्दति, उत्तर २३७ । विन्देम
देवतां वाचम्, उत्तर १ । नक्षत्रैर्विन्दते
दिशः । भारत । विवेद । विविदे ।
व्याघ्रभृत्यादिमत्स्यं सेट्, चान्द्रादि-
मत्स्येऽनिट्, कौ ३१ । वेदिता, वेत्ता ।
वेदिष्यति । • ते । वेत्त्यति । • ते ।
विद्यात् । वेदिषीष्ट । विस्तीष्ट । अवि-

दत् । अवेदिष्ट । अवित्त । विवि-
दिषति । • ते । विविस्सति । • ते । विदित्वा,
• वित्त्वा । वित्तं धनप्रतीतयोः । अन्यत्र
विन्नः, पा ८, २, ५८ । विविदिवान्-
विधिद्वान्, पा ७, २, ६८ । अधि—
अधिवेदनम् । अधिकविवाहः । नि—
णिच्, निवेदनम् । उत्सर्गः । देहं
राज्यञ्च तस्मै न्यवेदयत्, र १५, ७० ।
निर्—निर्वेदः । आत्मावज्ञा । निर्विद्य,
नै, ३, १२४ । • परि—परिवेदनम् ।
ज्येष्ठवर्जं दाराग्निनाभः । दाराग्नि-
होत्रसंयोगं कुरुते योऽग्रजे स्थिते ।
परिवेत्ता स विज्ञेयः परिवित्तिस्तु
पूर्वजः ॥ मनु ३, १७१ ।

विदुः क, आ । विचारणम् । मौमांसा ।
विन्दे । विन्दते । विन्दते । विन्दते ।
मां विन्दे निष्पराक्रमम्, भ ६, ३८ ।
विन्दीत । अविन्द । अविन्दताम् ।
अविन्दत । विविदे । वेत्ता । त्ता, विन्नः,
वित्तः, पा ८, २, ५६ । विदुः, पु, आ ।
उ, वो । श्चेतनम् । ज्ञानम् । श्चाख्या-
नम् । श्वासः । ४ स्थैर्यम्, वो । ५ व्यथा,
दुर्गा । वेदयति । • ते । वेत्ति सर्वाणि
शास्त्राणि गर्वो यस्य न विद्यते । विन्दे
धर्मं सदा सद्भि स्तेषां पूजाञ्च विन्दति ॥
कवि २५ ।

विधु—तु, प । श्विधानम् ।
रुद्धीकरणम् । विधितच्छ्रित्तौ
विधे इत्यमरः । कर्णवेधः, दुर्गा । विधिति ।
विवेध । वेधिता । वेधयति । अवे-
धीत् । विधित्वा, वेधित्वा । विधितः ।
वेधनम् । वेधः । विधिः । वेधाः ।
विधु (विथु) ।

विष्—तु, प, वो । श्वेपः ।
विष्—तु, प, वो । आच्छादनम् ।
परिधानम् । भेदनमिति प्रदीपः ॥

विलति । विवेल । वेखिता । अवेलीत् ।
विल्, चु, प । मेदनम् । वेलयति ।
विलम् । विलः ।

विष्—तु, प । प्रवेशः ।

अन्तर्गमनम् । विगति । विवेश ।
विविशतुः । विवेशिथ । विवेश कश्चित्-
पोवनम्, कु ५, ३० । वेष्टा । वेच्छति ।
अविच्छत् । अविच्छत् सदः, भ ११, ४५ ।
विविच्छति । वेविश्यते । वेवेष्टि । वेश-
यति । अवौविशत् । विष्टा । •विश्य ।
विष्टः । विष्टिः । वेशनम् । वेष्टसुम् । वेष्ट-
व्यम् । आ—प्रवेशः । गौरीगुरो गङ्गर-
माविवेश, र २, ६ । उप—उपवेश-
नम् । उपाविच्छदधान्तिके, भ १५,
८ । नि—प्रवेशः । अवस्थानम् । निष्-
—सन्निवेशनम् । स्थापनम् । निवि-
शते, पा १, ३, १७ । रामशालां न्यवि-
क्षत, भ ४, २८ । निवेशयामास सैन्यं
नर्मदारोधसि, र ५, ४२ । निवेशया-
मास मधु । हिरेफान् नामाक्षराणौव,
कु ३, २७ । अभिनि—अभिनिवेशः ।
मनोनिवेशः । निर्—निवेशः । उप-
भोगः । क्रीडारसं निर्विशतीव बाल्ये,
कु १, २६ । परि—निष्, परिवेश-
नम् । अन्नाद्युपसमर्पणम् । वेष्टनम् ।
प्र—प्रवेशः । स ब्रह्मज्ञान्तरं प्रविश्य,
र ३, ५६ । सम्—संवेशः । निद्रा ।
संवैष्टः कुशशयने निशां निनाय, र
२, ८५ । क्रमेण सुप्ता मनु संविवेश,
र १, २४ ।

विष्—विषु (जिषु) भ्वा, प ।

वेचनम् । वर्षणम् । वेषति । विवेष ।
विवेषिथ । विविषिव । वेष्टा । वेच्छति ।
अविच्छत् । विविच्छति । वेविश्यते ।
वेवेष्टि । वेषयति । अवौविषत् । वेषित्वा,
विष्टा । विष्टः । वेषणम् । विषष्ट

—द्वा, उ । आ, वो । व्याप्तिः । वेवेष्टि ।
वेविष्टः । वेविषति । वेविष्टे । वेवेष्टि
विष्टपं सर्वं कौर्त्तिं यंस्य, कवि १८१ ।
वेविस्थात् । वेविषीत । हि, वेविष्टि ।
अवेवेष्ट । अवेविष्टाम् । अवेविषुः । अवे-
विषम् । अवेविष्ट । विवेष । वेष्टा ।
अविषत् । (अविच्छत्, वो) । अविच्छत ।
अविच्छाताम्, पा ७, ३, ७२ । अवि-
च्छन्त । विषः । वेषः । परिवेषः । वेषो
नटः । विष्णुः । परि—निष्, परिवेष-
णम् । अन्नाद्युपसमर्पणम् । वेष्टनम् ।
उपनीय मांसाणि परिवेषयेत्, मनु
३, २२८ । विष्—क्रा, प । विप्रयोगः ।
विश्लेषः । विष्णाति । विष्णौयात् ।
विष्णाति विषवत् प्राणानसौ, कवि
१८१ । हि, विषाण । अविष्णात् ।

विष्क—चु, आ । हिंसा । विष्कयते ।

विष्क, अटन्तः । लु, प । दर्शनम् ।
विष्कयति । वेक्ष वृक्ष विश् इत्यपि
केचित् ।

वी—अदा, प । १ गमनम् ।

२ व्याप्तिः । ३ इच्छा । ४ छेपणम् ।
५ खादनम् । ६ गर्भग्रहणम् । वेति ।
वीतः । वियन्ति । वियन्ति वीरसन्तानं
वृद्धौ यस्य कुलाङ्गना, कवि १८८ । हि,
वोहि । वीयात् । अवेत । अवौताम् ।
अवियन् । अव्यन् इत्येके । विवाय ।
विव्यतुः । वेता । वेच्छति । अवेषीत् ।
अवेष्टाम् । अवेषुः । विवेषति । वेवो-
यते । वेवेषीति । वेवेति । वाद्ययति
वापयति वा गां गुरोवातः (गर्भं
प्राद्वयति), पा ६, १, ५५ ।

वीज्—भ्वा, आ । १ गतिः ।

२ कुलनम् । वीजते । नायं बहुसन्ततः ।

वीज, अदन्तः । चु, प । वीजनम् । वायुसञ्चालनम् । वीजयति । तं वीज-
याम पक्षैः, नै ३, २२ । वीज्यते स
संयुक्तधामरैः, कु २, ४२ । सख्यौ शकु-
न्तलां वीजयतः । शकु

वीर—अदन्तः । चु, पा, वो ।

शीर्थम् । उद्यमः । वीरयते । अवि-
धीरतः ।

बुङ्—बुगि (जुगि) भ्वा, प । त्यागः ।

बुण्ट (विण्ट) ।

हृ—हृज्, भ्वा, स्वा, क्रा, वो, उ ।

वरणम् । प्रार्थना । हृज्, स्वा, उ ।
आवरणम् । रोधः । हृङ्, क्रा, आ ।
सम्भक्तिः । सेवा । हृट् वरति । ०ते ।
हृणोति । हृणुते । हृणाति, वो । हृणीते ।
हृणते विमृशकारिणं सम्यदः, भा
२, ३ । हि, हृणु, हृणीहि । हृणुया-
द्विजम्, मनु ७, ७८ । हृङ् अहृणोत् ।
अहृणुत । अहृणात् । अहृणीत । हृणीते-
ऽध्वरे । तेजोभिर्जगदाहृणोति, वरति
ज्ञातीन् यथाहँ धनैः । सत्कीर्त्तिञ्च
हृणाति यो वरयति क्षेमं यशो व्रीयते ।
युद्धे वारयति द्विषो निवरते नित्यं
प्रियोपद्रवम् ॥ कवि ११ । हृट् ववार ।
वव्रतुः । ववरिथ, कौ १४६ । वव्रव ।
वव्रे । वव्रवे । वव्रवहे, पा ७, २, १३ ।
ववार रामस्य वनप्रयाणम्, भ ३, ६ ।
यदेव वव्रे तदपश्यदाहृतम्, र ३, ६ ।
हृट् वरीता, वरिता । हृट् वरीष्यति ।
०ते । वरिष्यति । ०ते, पा ७, २, ३८ ।
आशिषि, त्रियात् । वरिषीष्ट, हृषीष्ट,
पा ७, २, ३८ । हृङ् अवारीत् । अवा-
रिष्टाम् । अवारिषुः । अवारिष्टः, अव
रीष्ट । अहृत, पा ७, २, ४२ । कर्मणि,
त्रियते । अवारि । अवारिषाताम् ।

अवरीषाताम्, अवरिषाताम्, अहृषा-
ताम् । सन् विवरीषति । ०ते । विव-
रिषति । ०ते । कुर्वति । ०ते, पा ७,
२, ४१ । ७, १, १०२ । यङ् वेव्रीयते ।
वेवूर्यते । वर्वति । णिच् वारयति ।
अवीवरत् । हृज्, चु, उ । प, वो । १
आवरणम् । २वारणम् । वारयति ।
०ते । यवेभ्यो गां वारयति, पा १, ४,
२७ । प्रविशन्तं 'न' कश्चिदवारयत्,
भारत । हृत्वा । ०हृत्वा । हृतः । हृतिः ।
वरणम् । वारः । वरः । वरीतुम्, वरि-
तुम् । णिच् वारयित्वा । ०वार्थ । वारितः ।
वारणम् । वारयितुम् । हृतस्त्व
पात्रेसमितैः (वेष्टितः), भ ५, १० ।
अप—गोपनम् । विट्—अपवार्थ्य,
रत्ना २, १७३ । आ—आवरणम् । गोप-
नम् । रोधः । आवरीतुमिवाकाशं
वरितुं वीनिबोध्यतम्, भ ८, २४ ।
प्रा—परिधानम् । प्राबुवृषुं मृगाजि-
नम्, भ ५, ४८ । नि—णिच्, निव-
रणम्, निर्—निर्हृतिः । वि—विष-
रणम् । व्याख्यानम् । प्रकाशनम् । विहृ-
ण्वतो शैलसुतापि भावम्, कु ३, ६८ ।
अमू स्तं विहृण्वते, नै १, २७ । परि-
वेष्टनम् । प्रति—निवारणम् । निषेधः ।
सम्—संवरणम् । गोपनम् । निरोधः ।
संवरिषीष्ठा स्वं शत्रोः पुराक्रमम्, भ
८, २७ । संववृषुः स्वमाकृतम्, भ ८,
२६ ।

हृक्—(कुक्) भ्वा, आ । अहृडानम् ।

वर्कते । हृकः । वर्करः ।

हृच्—भ्वा, आ । वरणम् । हृष्यते ।

हृच्—हृषी, ह, प, वो । १हृतिः ।

१वर्जनम्, दुर्गा । हृणक्ति । वर्चिता ।

हृज्—हृजौ, अदा, आ । ह, प ।

१ वर्जनम् । २ वृत्तिः, वो । वृत्ते । वृजाते ।
 वृजते । वृणक्ति । वृङ्क्तः । वृञ्जन्ति ।
 वृणक्ति वृजिनैः सङ्गं वृत्ते च वृषलोः
 सङ्ग । वर्ज्यन्ताज्जवोपेतै र्यी वर्जयति
 दुर्जनैः ॥ कवि २७ । लङ् अवृत्तः । अवृ-
 ज्जाढाम् । अवृजत । अवृणक् । अवृङ्-
 क्ताम् । अवृञ्जन् । लिट् अवर्ज । वृज्जे ।
 वर्जिता । वर्जिष्यति । ०ते । अवर्जीत् ।
 अवर्जिष्ट । विवर्जिष्यति । ०ते । वरी-
 वृज्यते । वर्वर्त्ति । वृज्जी, तु, प । वर्ज-
 नम् । वर्जयति । वर्जति । वर्जित्वा ।
 (ङ्) वृत्तः । वर्जनम् । वर्गः । णिच् वर्ज-
 यित्वा । ०वर्ज्य । वर्जितः । वर्जयित-
 व्यः । ० अप—अपवर्जनम् । दानम् ।
 आ—आवर्जनम् । आनमनम् । दानम् ।
 आवर्ज्य शाखाः, र १६, १८ । हवि-
 रावर्जितमग्निषु, र १, ६३ । परि,
 वि—परित्यागः ।

वृञ्ज—वृजि (वृज्जी) अदा, प्रा ।

वर्जनम् । वृङ्क्तः । वृञ्ज्ते । वृञ्जिता ।
 वृण्—वृण, ल, उ, वो । भक्षणम् ।
 वृणाति । वृणुते । वर्णोति । वर्णुते ।
 वृण् (वृण) तु, प । प्रौढनम् । वृणति ।
 वर्ण । वर्णये । वर्णिता । (गु) वर्णित्वा,
 वृत्वा ।

वृत्—वृत्तु, भ्वा, आ । वर्त्तनम् ।

स्थितिः । विद्यमानता । वर्त्तते ।
 वृत्ते । वृत्तिषे । निर्व्याज मिज्या वृत्ते,
 भ २, ३७ । पितरि वृत्तिरे क्रियाः
 र १२, १६ । वर्त्तिता । वर्त्तिष्यते ।
 वर्त्स्यति पा ७, २, ५८ । उग्रं वर्त्ति-
 ष्यते यमः, भ १६, १७ । अवर्त्तिष्यत ।
 अवर्त्स्यत् । वर्त्तिषीष्ट । अवृत्तत् ।
 अवर्त्तिष्ट । अवर्त्तिषात्राम् । अवर्त्ति-
 षत । भावे, वृत्त्यते । अवर्त्ति । विव-

र्त्तिषते । विवृक्षति, पा १, ३, ८२ ।
 सीतान्तिके विवृत्सन्, भ ८, ६७ ।
 यङ् वरीवृत्त्यते । वर्वृत्तोति, वरिवृत्तोति,
 वरीवृत्तोति । वर्वर्त्ति, वरिवर्त्ति, वरी-
 वर्त्ति । णिच् वर्त्तयति । अवोवृत्तत्,
 अववर्त्तत् । वृत्तु, तु, प । दीप्तिः ।
 वर्त्तयति । वर्त्तति । १यापनम् । २पाल-
 नम् । करणम् । ३जीवनम् । जीविका ।
 ४ वर्णनम् । एते कविसम्प्रदायप्रयुक्ता अर्था
 णिजन्तस्य वृत्ते ज्ञेयाः । (उ) वर्त्तित्वा । वृत्त्वा ।
 ०वृत्त्य । वृत्तः । वृत्तिः । णिच् वर्त्तितः ।
 वृत्तम् अधीतम्, पा ७, २, २६ । वर्त्तनम्
 वर्त्तः । वर्त्तितुम् । अति—अतिवर्त्तनम् ।
 अतिक्रमः । उल्लङ्घनम् । अपत्यलोभात् या
 स्त्री भर्तारमतिवर्त्तते, मनु ५, १६१ ।
 अनु—अनुवर्त्तनम् । अनुगमनम् । अनु-
 रोधः । सेवा । सङ्गमनम् । प्रजास्त-
 मनुवर्त्तन्ते समुद्रमिव सिन्धवाः, मनु
 ८, १७५ । अनुरोधोऽनुवर्त्तनमित्यमरः ।
 अप—अपवर्त्तनम् । संचिन्तीकरणम् ।
 व्यक्कलनम् । प्रतिनिवृत्तिः । तस्मा-
 द्पावर्त्तत दूरकृष्टा, र ६, ५८ । व्यव-
 निवृत्तिः । व्यपवर्त्तत एषः वीरः, उत्तर
 १७५ । अभि—अभिसुखगमनम् । आग-
 मनम् । जगामास्तं दिनकरो रजनी
 चाभ्यवर्त्तत, रामा । आ—आवर्त्तनम् ।
 आगमनम् । धेनु रावृत्ते वनात्, र १,
 ८३ । णिच् आवर्त्तनम् । दुग्धादिपाकः ।
 आवृत्तिः । चण्डीं शतमावर्त्तयेद् य स्तु-
 स्मृतिः । अपा, उपा—निवृत्तिः ।
 व्या—व्यावृत्तिः । उद्—उद्वर्त्तनम् ।
 अतिरेकः । विलेपनम् । उद्वर्त्तनोत्-
 सादने हे इत्यमरः । उद्वर्त्तयामि देवि
 त्वां नाना सुगन्धिद्रव्येण, स्मृतिः ।
 उद्वृत्तम् । नि—निवृत्तिः । स त्वं निवर्त्तस्व
 विहाय लज्जाम्, र २, ४०१ निर—

निष्पत्तिः समाप्तिः । प्र—प्रवर्त्तनम् । प्रव-
र्त्ततां प्रकृतिहिताय पार्थिवः, शकु ७,
२११ । वि—विवर्त्तनम् । परिवर्त्तनम् ।
वूर्णनम् । भ्रमणम् । कग्देवी व्यवीहृतत्,
उत्तर २१२ । सम्—सत्ता । भावः ।
उत्पत्तिः । खिन्नाङ्गलिः संवहते कुमा-
री, २७, २२ । हतु, वाहतु, दि, आ ।
१ वरणम् । २ सेवा, वो । हृत्यते । वहतु ।
वर्त्तिष्यते । अवर्त्तिष्ट । वाहत्यते । वा-
हताच्चक्रो । वावर्त्तिष्यते । अवावर्त्तिष्ट ।
वाहत्यमाना सा रामशालां न्यविचत'
भ ४, २८ । हत—हती, तु, प । हिंसा ।
ग्रन्थः । इति प्रदीपः ।

वृध्—वृधु, भ्वा, आ । वृद्धिः ।

वर्द्धते । यस्य श्रीवर्द्धते नित्यं यो-
ऽर्थे वर्द्धयति द्विजान्, कवि ८० । वर्द्धते
ते तपः, भ ६, ६८ । ववृधे । ववृधिषे ।
वर्धिता । वर्धिष्यते । वर्त्स्यति, पा ७,
२, ५८ । अवर्द्धिष्यत । अवर्त्स्यत्, पा
१, ३, ८२ । आशिषि, वर्द्धिषीष्ट ।
अवर्द्धिष्ट । अवृधत् । क्षुद्रस्यावृधत्, भ
१५, १८ । विवर्द्धिषते । विवृत्सति ।
वरीवृध्यते । वरीवर्द्धि । वर्द्धयति । अवी-
वृधत्, अववर्द्धत । वृधु, (कुप) चु, प ।
दीप्तिः । वर्द्धयति । वर्द्धति । (उं)
वर्द्धित्वा, वृद्धा । वृद्धः । (णिच् वर्द्धितः) ।
वृद्धिः । वर्द्धनम् । वर्द्धितम् । वर्द्धिणः ।
सम्—णिच्, संवर्द्धना । प्रतिपालनम् ।

वृश्—दि, प । वरणम् ।

वृश्यति । ववर्श । वर्शिता । अवृशत् ।

वृष्—वृषु (वृषु) भ्वा, प ।

१ सेचनम् । वर्षणम् । २ हिंसा ।
३ श्लेशः । ४ गर्भग्रहणम् । ५ ऐश्वर्यम्,

वो । वर्षति । गर्जति । वारिदपटली
वर्षति । नयनारविन्दमवलायाः । ववर्ष ।
वृषतुः । वर्षार्थम् । वर्षिता । वर्षि-
ष्यति । अवर्षीत् । अवर्षिष्टाम् । विव-
र्षिषति । वरीवृष्यते । वरीवर्षि । वृष्,
चु, आ । १ शक्तिबन्धः । २ गर्भाधानम् ।
३ ऐश्वर्यम्, वो । वर्षयति । ० ते । अवी-
वृषत् । ० त । (उं) । वर्षित्वा, वृष्टा ।
० वृष्य । वृष्टः । वृष्टिः वर्षणम् । वर्षम् ।
वर्षा । वर्षकः । श्यौर्वर्षका पुण्यचयम्,
भ २, ३७ । वृषः । वृषा ।

वृह्—वृह्—वृहिर, वृह्ति, (वृह)

भ्वा, प । १ वृद्धिः । २ शब्दः । वृह्ति,
भ्वा आ, वो । वृह्तिः । वर्हति । वृहति ।
० ते । यस्य वर्हति नित्यं । श्रीर्दानं
शक्तिश्च वृहति । वृहन्ति मिह-
वद् यस्य द्विपा वृष्टारिवारणम् ॥ कवि
८५ । ववर्ह । ववृह । ववृहे । ववृहरे
गजपतयः (आत्मनेपदं चिन्त्यम् टी),
मा १७, ३१ । वर्हिष्यति । वृहिष्यति ।
० ते । अवृहत् । अवर्हत् । अवृहीत् ।
अवृहिष्ट । वृह्ति (कुप) चु, प । दीप्तिः ।
वृह्यति । वृहति, वो । वृह्तिं करि-
गर्जितमित्यमरः । वृह, भ्वा, प, वो ।
वृह्तिः । वर्हति । वर्हता । अवर्हति ।
वृह, तु, प । उद्यमः । वृहति । ववर्ह ।
ववृहत् । ववर्हिष्य । ववर्ह । ववर्हिव,
ववृह । वर्हिता, वठी । वर्हिष्यति,
वर्ह्यति । अवर्हत्, अवृहत् । अयं
वर्गादिरपि । शक्तिमुदवृहद् गुरुम्,
भ १७, ८० । वर्हिणः । वर्ही ।

वृ—वृज्, क्रा, उ । वरणम् ।

पार्थना । स्त्रीकौरः । वृ, क्रा, प । १
वरणम् । २ भरणम् । लट् वृणाति ।

वृणीतः। वृणन्ति। वृणीते। वृणाते।
 वृणते। पुत्र वरं वृणीष्व, २, २, ६३।
 लङ् प्रवृणात्। प्रवृणीत। लिट् ववार।
 ववरिथ। ववरे। लुट् वरिता, वरौता।
 लृट् वरिष्यति। ०ते। वरीष्यति। ०ते।
 आशिषि, वूर्यात्। दन्त्योष्ठपूर्वोऽपि
 ओष्ठापूर्वे भवति। वरिषोष्ट, वूर्षोष्ट,
 पा ७, २, ११। लुङ् अवारीत्। अवा
 रिष्टम्। अवारिषुः। अवरिष्ट, अवूर्ष्ट।
 कर्मणि, वूर्यते। अवारि। सन् विव-
 रिषति। ०ते। विवरीषति। ०ते। वुवू-
 षति। ०ते। यङ् वीवूर्यते। वावति
 णिच् वारयति। अवीवरत्। वूर्त्वा।
 ०वूर्ये। वूर्णः। वूर्णिः। वरणम्। वरः।
 वारः। वरितुम्। वरोतुम्।

वे—वेज्, भ्वा, उ। तन्तुसन्तानः।

वस्त्रनिर्माणम्। वयति। ०ते। यश्च-
 पटं वयति स्म तदगुणैः, नै १, १२।
 लिट् ववौ। ववतुः। वविथ, ववाथ।
 ववे। पत्ने, उवाय, पा २, ४, ४१।
 जयतुः, जवतुः, पा ६, १, २८, २८।
 उवयिथ। जये, जवे। खमूयु र्वसुधा
 मूयुः सायका रज्जुवत्तताः, भ १४, ४८।
 लुट् वाता। लृट् वास्यति। ०ते।
 आशिषि, जयात्। वासोष्ट। लुङ् अवा-
 सोत्। अवासिष्टम्। अवास्त। अवा-
 साताम्। कर्मणि, जयते। अवायि।
 सन् विवासति। ते। यङ् वावायते।
 वावेति, वावाति। णिच् वाययात, पा
 ७, २, २७। अवोवयत्। उवा। ०वाय,
 पा ६, १, ४१। उतः। उतिः। (ऊत-
 मिति तु ऊथी इत्यस्य रूपम्), पा ६,
 ४, २। वानम्। वायः। वातुम्। वाता।
 वयकः। वार्यी। तन्तुवायः। वात-
 व्यम्। वानीयम्। प्र—वेधनम्। प्रत्य-
 नम्। एकार्यतन्तुप्रोतामाला, मा २,

८२। शब्दप्रोतं मुनिपुत्रम्, २, ८, ७५।
 वेच—वेचौ अदन्तौ, दर्शने इति केचित्।

वेण्—वेन्, वेन्, वेन्, भ्वा, उ।

१गतिः। २ज्ञानम्। ३चिन्ता। ४नि-
 शामनम्। चाक्षुषज्ञानम्। प्रवायभा-
 णस्य वादनार्थग्रहणम्। वादनम् दुर्गा।
 वेणति। ०ते। वेनति। ०ते। वेणिः।

वेष् (विथ्)।

वेप्—टुवेष्ट, भ्वा, आ। कम्पनम्।

वेपते। हिमार्त्त इव वेपते, शकु ५,
 १२८। विवेपे। वेपिता। वेपिष्यते।
 अवेपिष्ट। अवेपिषाताम्। णिच् वेप-
 यति। अविवेपत्। वेपितः। (टु) वेप-
 युः। प्रवेपनम्। प्रवेपनौयम्। भूत-
 जातं प्रवेपते, उत्तर १८८।

वेल्—वेल्, वेल्, भ्वा, प।

वेल् वेल् वेल् (केल्)। कम्पनम्।
 वेल्ति। वेल्ति। वेल्ति। उद्देहति
 कुम्भोन्मसाः, उत्तर ७७। वेल्दलाका
 घनाः, काव्यप्र।

वेल्—अदन्तः। बु, प। कालोपदेशः।

समयकथनम्। वेल्ति। अविवेल्
 वेवौ—वेवौड, छान्दसः। अदा, आ।

१गतिः। २व्याप्तिः। ३इच्छा। ४क्षेप-
 णम्। ५ खादनम्। ६ गर्भग्रहणम्।
 विवोते। वेव्यते ऐप्, वेव्ये, पा १, १।
 वेव्याक्षकौ। वेविता। वेवियते। अवे-
 विष्ट। वेवित्वा। आवेव्य। वेवितः।
 वेव्यनम्। वेव्यकः।

वेष्ट—भ्वा, आ। वेष्टनम्।

वेष्टते। विवेष्टे। वेष्टिता। अवेविष्ट।

विवेष्टिषते । वेवेष्टते । वेवेष्टि । वेष्ट-
यति । अविवेष्टत् । अववेष्टत् । पा ७,
४, ६६ । वेष्टयित्वा । वेष्टे । वेष्टितः ।
वेष्टनम् ।

वेम्—वेष्ट, भ्वा, प. वो । गतिः ।

वेह्—वेह (जेह) भ्वा, पा । प्रयत्नः ।

वर्ग्यादि रपि । वेहते । विवेहे ।
वेहिता ।

वै—ओ वै (पै) भ्वा, प । शोषणम् ।

वायति । उवायति यथा स्त्रीणां
स्वेदादौ वपुः, कवि २१४ । ववौ । वातात् ।
पवासीत् । णिच् धुनने । वाययति,
पा ७, ४, ६८ । वाययत्, वापयति ।
(वो) वानः ।

व्यच्—तु, प । प्रसारणम् ।

विचति, पा ६, १६, १ । विव्याच ।
विविचतुः, पा ६, १, १७ । विव्यचिच,
विविचिच, वो । व्यचिता, कौ १५० ।
(विचिता, विचिष्यति, पविचोत्, वो) ।
व्यचिष्यति । आशिषि, विव्यात् । व्यच्य-
चोत् । विव्यचिषति । वेविच्यते । वाव्य-
चोति । वाव्यक्षि । व्याचयति । विचित्वा ।
• विच्य । विचिनः । विचनम् । व्याकः ।
विचितुम् । विचिता । विचितव्यम् ।
व्याचक्रः । उह्व्यचाः ।

व्यथ्—भ्वा, पा । १ भयम् । २ चलनम् ।

कम्पनम् । व्यथा । दुःखानुभवः वो ।
दुःखेन चलनम् । भयेन चलनम्, दुर्गा ।
व्यथते । विव्यथे, पा ७, ४, ६८ । न
विव्यथे तस्य मनः, भा १, २ । व्यथिता ।
व्यथिष्यते । • अव्यथिष्ट । अव्यथि-
षाताम् । मा व्यथिष्टा, र १४, ७२ ।
भावे, व्यथ्यते, प्रव्यथि, अव्यथि ।
विव्यथिषते । वाव्यथ्यते । वाव्यक्षि ।

व्यथयति, घटादिः । अव्यथयत् । रघे-
नाविव्यथदरीन्, भ १५, ८६ । व्यथित्वान-
• व्यथ्य । व्यथितः । व्यथनम् । व्यथा ।
व्यथितुम् ।

व्यध्—दि, प । ताडनम् । पीडनम् ।

व्यधनम् । विध्यति, पा ६, १, १६ ।
विध्यध । विविधतुः । विव्यध, विव्य-
धिय । विविधु स्तोमरेः, भ १४, २४ ।
व्यधा । व्यत्स्यति । आशिषि, विव्यात् ।
प्रव्यात्सीत् । अव्यधा । प्रव्यात्सुः ।
तमेन्द्रेण हृदये व्यात्सीत्, भ १४,
६८ । कर्मणि, विध्यते । अव्याधि ।
सन् विव्यत्सति । यङ् वेविध्यते ।
वाव्यक्षि । णिच् व्याधयति । अविव्य-
धत् । विष्ठा । • विध्य । विहः । विहिः ।
व्यधनम् । व्याधः । व्यधुम् । व्याधा ।
क्षिप्, व्यगावित् । अतु—सम्पर्कः । व्याप-
नम् । प्रत्यनम् । इन्द्रनीले मुक्तामयी
यष्टि रनुविधा, र १२, ५४ । सत्सिज-
मनुविषं शैवलेन, शकु १, ६२ । अप-
प्रत्याख्यानम् । निरासः । ज्ञेयः । • प्रेर-
णम् । क्षणानुः प्रभाकरश्च अपविहशु-
चाविव, र १०, ७४ । आ—ज्ञेयः ।
धारणम् । आविध्य च प्लजम्, भ २०,
११ ।

व्यप्—तु, प, वो । ज्ञयः । व्ययः ।

व्यय्—भ्वा, उ । गतिः ।

व्ययति । • ते । यस्य न व्ययते पङ्कम् ।
व्ययति स्वर्गलोकाय न कीर्त्तिः, सुख-
तासनः, कवि २२१ । व्ययाय । व्यय्ये ।
व्ययिता । व्ययिष्यति । • ते । अव्यायीत् ।
प्रव्ययिष्ट । कोपास्त्वमव्ययीः (त्यक्त-
वान्) भ १५, १७ । व्यय, तु, प ।
ज्ञेयणम् । व्याययति । व्यय, अदन्तः ।
तु, प । वित्तसमुत्सर्गः । धनव्ययः ।

व्यथयति । अव्यथयत् । बहु व्यथयति । द्रव्यं तदर्थं यो व्यथयति । व्यथते । यद्यशोविम्बं त्रैलोक्यादशेषां गतम् ॥ कवि ११७ ।

व्युष्—वुष्, दि, प, । १दाङ् ।

२ विभागः । व्युष्यति । व्युष्यति । व्युष्योष । व्युषिता । दाहार्थं, व्युष्योषीत् । विभागे तु, अव्युष्यत्, की १४२ । अयमोष्ठादिः । व्युम्, वुम्, पुष्, पुस् इत्येके । व्युष्यति । व्युष्, प्युष्, पुस्, चु, प । उत्सर्गः । व्युषयति इत्यप्यन्ये ।

व्ये—व्येज्, भ्वा, उ । आच्छादनम् ।

परिधानम् । लट् व्ययति । •ते । लिट् विव्याय, पा ६, १, ४६ । विव्यतुः । विव्ययिष्य, पा ७, १, ६२ । विव्याय । विव्यय । विव्यिव । विव्ये । लुट् व्याता । लृट् व्यास्यति । •ते । आशिषि, वीयात् । व्यासौष्ट । लुङ् अव्यासौत् । अव्यासिष्टाम् । अव्यास्त । अव्यासाताम् । कर्मणि, वीयते । अव्यायि । सन् विव्यासति । •ते । यङ् वेवो-यते, पा ६, १, १८ । वेवेति । वेव-यीति । णिच् व्याययति, पा ७, १, ३७ । वीत्वा । •व्याय । परिवोय, परि-व्याय, पा ६, १, ४३, ४४ । वीतः । वीतिः । ल्यानम् । व्यायः । व्यातुम् । सम्—आच्छादनम् । आशाः संविद्यु-रम्बरविकाशि रजः, भ ५, ३ ।

व्रज्—(वज्) भ्वा, प । गतिः ।

व्रजति । व्रजि इत्येके । व्रज्यति । वव्राज । व्रजिता । व्रजिष्यति । अव्रा-जीत्, पा ७, २, ३ । विव्रजिषति । वाव्रज्यते । वाव्रजि । व्राजयति । व्रज्, चु, प, वो । १संस्कारः । २गतिः । व्राज-यति । वज्, वाजयति इत्येके । परि-

—तौर्यभ्रमणम् । प्र—प्रव्रज्या । वन-प्रस्थानम् । चतुर्दशसमा रामं प्राव्रा-जयत्, र १२, ६ । परिव्राट् । व्रजः । व्राजः । व्रज्या । प्रव्रजितः ।

व्रण्—(वण्) भ्वा, प । शब्दः ।

व्रणति । वव्राण । व्रणिता । व्रण, षदन्तः । चु, प । गात्रविचूर्णनम् । अङ्गभेदः । चतम् । व्रणयति ।

व्रश्—आत्रसच्, तु, प । छेदनम् ।

वृश्चति, पा ६, १, १६ । वव्रश्च । वव्र-श्चतुः । वव्रश्चिष्य, वव्रश्च । वव्रश्चुः, भ १४, ७७ । व्रश्चिता, व्रश्चा । व्रश्चिष्यति । व्रश्च्यति । आशिषि, वृश्चात् । अव्र-श्चौत्, अव्राचौत् । अव्रश्चिष्टाम्, अव्रा-ष्टाम् । अव्रश्चिषुः अव्राचुः । विव्रश्च-यति, विव्रश्चति । वरीवृश्चते । वाव्राष्ट । वरोवृश्चति । व्रश्चयति । अविव्रश्चत् । व्रश्चत्वा, पा ७, २, ५५ । व्रश्चत्वा । तङ्, भ ८, ४१ । •वृश्च । वृक्, भ १२, ७५ । व्रश्चनम् । व्रश्चनः । किरणं, स्रष्ट ।

व्री—क्रा, प । व्रीड्, दि, णा ।

प्रार्थनम् । याचनम् । व्रिणाति । व्रीणाति, वी । व्रीयते । अयं गत्यर्थो-ऽपि । विव्राय । विव्रिये । व्रेता । व्रेष्यति । •ते । अव्रीषीत् । अव्रेष्ट ।

व्रीड्—दि, प । १प्रेरणम् । २पणम् ।

२लज्जा । व्रीडति । विव्रीड । व्रीडिता । अव्रीडौत् । व्रीडित्वा । व्रीडितः । व्रीडा ।

व्रीस्—व्रूस्, चु, प, वो । वधः ।

व्रीसयति, व्रीसति । व्रूसयति, व्रूसति । व्रूषयति, व्रूषतीति कश्चित् ।

शुड—(चुड) तु, प। १ संवरणम्।
 रमञ्जतिः, वो। शनिमञ्जनम्, वो।
 शुडति। वुड्रोड। शुडिता। अशुडौत्।

शू—क्रा, प। गमनम्।

विनाति। विनाय। वृता। अवे-
 वीत्। पिच् वृपयति, पा ७, ९, १६।
 शू, वृनः।

(श)

शक्—दि, ड। मर्वणम्। शमा।

शक्तिः। शक्ल, स्वा, प। शक्तिः।
 सामर्थ्यम्। शक्यति ०ते इति द्रष्टुं
 भक्तः, कौ १३८। शक्यति ०ते दुःखं
 दीनः, दुर्गा। शक्नोति। शक्नुतः। शक्नु-
 वन्ति। सर्वेषां शक्यते वचः। शक्नो-
 त्यशक्य मय्याज्ञौ विजेतुं शक्नुतेऽप्य-
 रीन्, कवि ६३। एतन्मते उभयपदौ।
 शक्नुयात्। अशक्नोत्। शशाक। शे-
 किय, अशक्य। शेके। शशक्य देवान्
 जेतुम्, भ ८, ४७। तां धर्तुं न शशा-
 क, नै ६, ५२। न शेकतुः केलिरसा-
 हिरन्तुम्, नै ६, ५४। शक्ता। शक्यति।
 ०ते। आशिवि, शक्यात्। शकौष्ठ।
 दिवादिस्तु सेट इति कश्चित्। तन्मते
 शकिता, शकिष्यति, ०ते, कौ १३८।
 स्वादिर्नेट इति क्रमदोश्वरः। स्वादि-
 र्वेट इति वीपदेवः। तन्मते, शकिता,
 शक्ता। अशकत्। अशक्त। न योडु-
 मशकन् कैचित्, भ १५, ४८। शिचति,
 ते, पा ७, ४, ५४। धनुषि, शिचते,
 कौ २४२। आशक्यते। आशकीति।
 आशक्ति। पिच् आकयति। अशी-
 शकत्। शक्ता। ०शक्य। शक्तः।
 शक्तः शक्तिः घटः कर्तुमिति काशिका।

शक्तिः। शकनम्। शाकः। शक्नम्।
 शक्यम्। तत् केकयो सोदु मशक्ते-
 ०वाना, भ ३, ६। शक्योऽस्य मन्वु-
 भवता विनेतुम्, र २, ४८। शक्या
 मखेनापि मुदोऽमराणाम्, नै ६, ६८।

शङ्—शकि, भा, आ। १ नासः

भयम्। शङ्का। २संशयारोपः, वो।
 संशयः। शङ्कते। कुतोऽपि शङ्कते नाखौ-
 कवि ६३। शशङ्के। शशङ्क्षि। शङ्किता।
 शङ्किष्यते। अशङ्किष्ट। अशङ्किषाताम्।
 अशङ्किषत। नाशङ्किष्ट विवस्वतः, भ १५,
 ३८। बन्धनशङ्किष्टासेदुषोऽपायम्, भ
 ३, २६। कर्मभावयोः, शङ्कते।
 अशङ्कि। शिशङ्किषते। आशङ्कते।
 आशङ्क्ति। शङ्कयति। शङ्कित्वा।
 ०शङ्का। शङ्कितः। शङ्कनम्। शङ्का।
 शङ्कितुम्। शङ्कितव्यः। आ—आशङ्का।
 सन्देहः। आशङ्कमानो वेदेर्ही खादिताम्,
 भ ६, ६।

शच्—भा, आ। कथनम्। शचति।

शच्—शचि, भा, आ, वो। गतिः।

शट्—भा, प। १रोगः। २मेदः।

शगतिः। ४अवसादः। शटति। शट्-
 चु, भा, वो। आघा। शटयते।
 शटी। आटका।

शठ्—भा, प। १कैतवम्। शाठ्यम्।

मित्रवञ्चनम्। २हिंसा। ३संक्लेशनम्।
 दुःखानुभवः। शठिता शशाठ। शठेतुः।
 शठिता। अशठीत्, अशठोत्। शठः।
 शठ्, श्वठ्, श्वठि, चु, पा। १असंस्कर-
 णम्। २संस्करणम्, वी। ३ गतिः।
 ४आलस्यम्, वो। ० शट् चु, आ।
 आघा। शठयति। ०ते। श्वाठयति।
 श्वठयति। सट् स्वट् इत्येके। शठ

दुर्वचनम्, कौ। सत्यभाव इत्यन्ते।
शठयति। शठयति।

शण्—(वण) भ्वा, प। १दानम्।

२गतिः। शणति। शणयति। दाने
घटादिः।

शण्ड—शङि, भ्वा, पा।

रोगसङ्घातयोः। शण्डते। शण्डः।
पक्षशण्डः।

शद्—शदृष्ट, भ्वा, तु, प। १गतिः।

२शातनम्। छेदनम्। ३ विशीर्णता।
पतनम्। पातनम्, दुर्गा। शीयते, पा
७, ३, ५८। १, २, ६०। शीयते छि-
मानपि, भ १८, ८। अशीयत नृमा-
सादां बलं सुग्रीवबाधितम्, भ १०,
७७। शशाद। शेदतुः। शेदिय, श-
शय। शत्ता। शत्स्यति। अशदत्।
शिशत्सति। शाशयते। शाशति।
शातयति। अंशौशतत्। कङ्क्षेऽशौश-
तवाणी, १५, ६८। गतौ तु, गाः शा-
दयति गोपालः, पा ७, ३, ४२। आ-
शद्, भ्वा, प, वो। गतिः। आशीयते।
आशत्ता। आशात्सीत्। शदुः।
शदः। शादः। शादलः।

शप्—स्या, दि, उ। १ पाकशः।

विरुद्धानुष्ठानम्। शायः। २ उपाल-
म्भनम्। भर्त्सना। ३ शपथकरणम्।
शपति। ०ते। शप्यति। ०ते। कृष्णाय
शपते, कौ २४३। शरीरस्पर्शपूर्वक-
शपथे आत्मनेपदम्, तेन सख्यः अपामि
यदि किञ्चिदपि स्मरामि इति सिद्धम्।
देवान्निगुरुभ्यः शपते न यः। दासी-
मपि न शप्यति, कवि १७७। मेथिल्यै
आशपत्, भ १७, ४८। सहस्रगोऽसौ

शपयानशप्यत् (कतवान्), भ ३, ३२।
शशाप। शेषिय। शेषे। त्वां शशाप
सा, र १, ७७। शशा। शशाति।
०ते। अशाप्सीत्। अशाशाम्। अशाप्सुः।
अशस। अशाप्ताम्। अशप्सत।
अशस। निङ्गुवानोऽसौ सीतायै स्मर-
मोहितः, भ ८, ७४। ताभ्योऽशप्सत
कामिनः, भ ८, ३३। शिशप्सति।
०ते। शाशप्यते। शाशति। शाप-
यति। अशौशपत्। शप्ता। ०शप्य।
शसः। शसिः। शपनम्। शापः।
शमुम्। शस्यम्। अभि—अभिशापः।
परि—पाकशः। पर्यशापसौ द्विविद्यासौ,
भ ४, ३३।

शब्द—शु, प। १ आविष्कारः।

२भाषणम्। शब्दः, कौ। शब्दयति।
सोपसर्गस्यैवाविष्कारोऽर्थः। प्रतिशब्द-
यति (प्रतिश्रुत माविष्करोति) प्रशब्द-
यति (गभौरमर्थं शिष्यः स्फुटोक्करोति)
दुर्गा। परं शब्दयति द्वाःस्थः, कवि
१८४।

शम्—शसु, दि, प। उपशमः।

शास्तभावः। निवृत्तिः। शास्ती-
करणम्, दुर्गा। शास्यति, पा ७, ३,
७४। शास्येत् मत्प्रकारेण नोपका-
रेण दुर्जनः, कु २, ४०। वृद्धं रजोऽशा-
स्यत्, भ १७, ६३। शशाम। शसतुः।
शेसिय। शशाम वृष्टमपि विना दवा-
ग्निः, र २, १४। समत्सरोऽपि शशाम
क्षितिपाललोकः, र ७, ३। शमिता।
शमिष्यति। अशमत्। (अशमत्, अश-
मौत्, वो)। शिशमिष्यति। अंशस्यते।
अंशन्ति। तेजसि अंशमाञ्जकुः, भ १४,
६७। शमयति। अशौशमत्। शमये-
दपि संग्रामे यो रविम्, भ ६, ८८।

शम्, लु, पा, वो, शालोचनम् । प्रणि-
धानम्, दुर्गा । शामयते । (उ) शमि-
त्वा, शान्त्वा । शम्य । शान्तः ।
शान्तिः । शिच् शान्तः, शमितः, पा
७, २, २७, । वरेण शमितं तत्तपः, कु
२, ५६ । शमी, पा ३, २, १४१ । शम-
नम् । शमः । शमितुम् । उप—निवृ-
त्तिः । विनाशः । नि—अवर्णम् । दर्श-
नम् । राज्ञे तं निशम्य । प्रतिष्ठितम्,
सा ४, २ । प्रतिध्वनौ नात्मकतान् निश-
म्य, भा २, ८ । अदर्शने घटादिः । प्रण-
यिनो निशमय्य स्वरम्, मा ६, १८ ।
दर्शने तु, रूपं निशामयति । प्र-
प्रणाशः । निवृत्तिः ।

शम्—(कम्) भ्वा, प । १ हिंसा ।

२ गतिः, वी । शम् (षम्) लु, प ।
सम्बन्धः ।

शम्—(गल्) भ्वा, प । १ हिंसा ।

२ गतिः, वो ॥ शर्म् (चर्व) भ्वा, प ।
हिंसा । शर्षति । शर्षति ।

शल्—भ्वा, प । १ गतिः ।

२ वेगः, वो । शल्, भ्वा, पा । १ चल-
नम् । २ संवरणम् । शाच्छादनम् ।

शलति । ० ते । शलन्ते सदगुणा नित्यं
शलन्ति च सुरालयम्, कवि १०२ ।
शशाल । शले । शशालीत् । शशल्लिष्ट ।
शल्, लु, पा, वो । श्लाघा । शालयते ।
उद्—उच्छलनम् । प्रोच्छलच्छीणित,—
मा ३, ६६ । शलः । शलभः । शललुः ।
शलाका ।

शल्—भ्वा, भ्वा । श्लाघा । शलभते ।

शल्—भ्वा, प । १ गतिः । २ विकारः ।

शश—भ्वा, प । पुनर्गतिः । शशति ।
शेशतुः । शेषिण । शशः ।

शष्—(कष) भ्वा, प । बधः । शषति ।
शष्—शसु, भ्वा, प । हिंसा ।

० शसति । शशास । शशसतुः, पा ६,
४, १२६ । शशास बहून् योधान्, भ
१४, १०३ । शसिता । शशसौत्, पुशा-
सौत् । शश (सस्) विश्वसत्युत्पथस्थि-
तान्, कवि २२ । शस्त्रम् । शस्त्रम् ।

शस्—शसि, भ्वा, प । १ इच्छा ।

२ पाशैः । श्टार्थशंसनम्, वो । निष्-
साङ्गयोगः । पाशंसते । पाशंसन्ते
समितिषु सुरा जयम्, शकु २, ८८ ।
पाशशंसै । पाशिवथाशशंसिरे, भ
१४, ८० । पाशंसिता । पाशंसिष्ट ।
पाशरहितोऽपि दृश्यते । यः शंसते
सतां वृत्तिम्, कवि २२ ।

शंस—भ्वा, प । १ स्तुतिः । पशंस ।

२ हिंसा । शंसति । क से हिंसा शंसति
कश्चिदोपितम्, क ३, ५ । शशंस ।
शशंसतुः । शशंस वाचा पुनस्तुत्येव,
१, २, ६८ । शंसिता । शंसिष्यति ।
शस्यात् । शशंसौत् । शशंसिष्टाम् ।
शशंसिषुः । कर्मणि, शस्यते । शशंसि
शिशंसिषति । शशंस्यते । शशंसि
शंसयति । शशंसतुः । शंसित्वा,
शस्त्वा । शस्य । शस्तः । शस्तिः ।
शंसनम् । शंसः । नृशंसः । कर्म—प्रभि-
शामः । शमकादः । श—कथनम् ।
पाशंसता वाणगतिं वृषाङ्, कु ३,
१४ । प्र—प्रशंस । पाशंसन्ति निशा-
चरः, भा १५, ६५ ।

शस्—शस्, (सस् संस्) ।

शास्—शाखु, भ्वा, प । व्याप्तिः ।

शाखति । (कृ) शशशाखत् । शाखा ।

शाड—शाडु, भ्वा, पा । श्लाघा ।

तीक्ष्णोकरणम् । शीघ्रमिति । ते वाक्त्रम,
पा १, १, ६ । अन्त्यव शानयति । शीघ्रा-
सते खङ्गवतां शानयत्वाशुगान् नित्यम्,
कवि ७६ ।

शान्त् (सान्त्) ।

शान्—अदन्तः । पु, प, वो ।
दीर्घम् ।

शान्—शान्, भ्वा, प्रा, वो । स्नाच्वा ।

शान्ते । शशाले । धनशाली । यस्य
संयामशौण्डत्यं शान्ते वाङ्मशान्तिः,
कवि १०१ ।

शान्—शासु, अदा, पा ।

अनुशासनम् । उपदेशः । शाननम् ।
प्राप्ता । सट् शास्ति । शिष्टः, पा ६,
४, १४ । शासति । शास्ति य चाश्रया
राशः स मन्नाट् इत्यमरः । स किंसखा
साधु न शास्ति योऽधिपम्, भा १, ५ ।
शास्त्ररीन् धर्ममाशास्त्रौ, कवि
२२ । * डि, * शाधि, पा ६, ४,
१५ । लिङ् शिष्यात् । कङ् अशात् ।
अशिष्टाम् । अशासुः । अशात् । अशाः ।
कुर्व निःसंशयं लोक मित्यशात्, र
१५, ७८ । लिट् शशाम । शशामतुः ।
उर्वी शशामैकपुरी मिव, र १, ७० ।
लुट् शासिना । लुट् शासिष्यति ।
प्राशिपि, शिष्यात् । लुङ् अशिषत् ।
राशौ रीज्य मशिषत्, र १८, ५६ ।
कर्मणि, शिष्यते । अशामि । सन् शिशा-
सिषति । यङ् श्रेशिष्यते । शाशास्ति ।
णिच् शासयति । अशशासत्,
पा ७, ४, २ । (ङ) शासित्वा, शिष्टा ।
* शिष्य । शिष्टः । शिष्टिः । शास्ति-
रित्योपादिकः । शासनम् । पौरवे
बहुमतीं शासितरि, शकु १, १४० । हो

प्रकीर्तितौ । इत्याद्यौ तु शीणादिक-
लृच्वा सिद्धिः । शासु, भ्वा, अदा, प्रा ।
* इच्छा । २ प्राशौ । इष्टार्थाशंसनम्,
वो । नित्य माङ्गयोगः । आशासते,
वो । आशास्ते । आशासाते । आशा-
सते । अश्रियमाशासते कोकाम्, भ
५, १६ । आशासत ततः शान्तिम्, भ
१७, १ । आशशासि । आशासिता ।
आशासिष्यते । आशासिषीष्ट । आशा-
सिष्ट । (ङ) आशासित्वा, आशास्त्वा ।
पञ्चमस्वरानुबन्धसामर्थ्यात् न क्यप् इति
गोविन्दभट्टः । उदनुबन्धफलं क्यप्त्वेव
इति धातुप्रदीपः । आशास्तः । आशा-
सनम् । क्तिप्, आशीः । अनु—अनुशा-
सनम् । आ—आदेशः । कथनम् ।
रक्षांसि रक्षितु सौतामाशिवत्, भ
६, ४ । वृत्तं कक्षणायाशिवत्, भ ६,
२७ । प्र—प्रकृष्टशासनम् । वेपि राश्वं
प्रशासति, मनु ८, ६६ ।

शि—शिञ्, स्ना, ड । तनूकरणम् ।

तीक्ष्णोकरणम् । अस्त्रादेस्तेजनम् ।
शिनोति । शिनुतः । शिन्वन्ति । शिनुते ।
शिशाव । शिशयिष, शिशेश । शिष्ये ।
श्रेतः । श्रेष्यति । श्रेष्यति । * ते । अशै-
षीत् । अशैष्ट । शिशोषति । शिशोयते ।
शिशेति । शाययति । अशीशयत् ।
शित्वा । * शित्य । शितः । निशितः ।
सम्—संशितः । संशितव्रतः । नि-
निशिनोत्यसिपुत्रिकाम्, कवि ७६ ।

शिञ्—भ्वा, प्रा । शिच्वा ।

विद्याग्रहणम् । शिचते । मरुत् कि-
मन्यापि शिचते, ने १, ७१ । अशि-
चताः किं पितुरेव सम्भवत्, र १, ११ ।
शिच्वा । शिचः ।

शिक्ष्—शिक्षि, भ्वा, पा। प्राप्ताणम्।
शिक्षति। शिक्षिषु। शिक्षिता। अशि-
क्षत्। शिरस्युपशिक्षिषु तम्, भ १४,
५२। तं मूर्ध्निपशिक्षत्, भ १७, ८५।

शिक्ष्—शिक्षि, षदा, वु, वो, प्रा।
अव्यक्तध्वनिः। शिक्ष्ते। अशिक्षत्।
शिक्षिष्वे। शिक्षिता। अशिक्षिष्ट।
शिक्षयते। शिक्षते। वण्टां दीर्घं शि-
क्षिरे, भ १४, ४। शिक्षानपतत्रि-
संघः, भ ३, ४६। स्वनिते वस्त्रपर्णानां
भूषणानाञ्च शिक्षितम्—इत्यमरः। तल्लेः
शिक्षद्वयसुभगे रित्यादौ परस्मैपद-
मपि। शिक्षितम्। शिक्षा।

शिट्—(सिट्) भ्वा, पा। प्रनादरः।

तं शेटति निरीक्ष्य यः, कवि २७०।

शिल्—सिल्—षिल्, तु, य।

उच्छ्रम्। कणश्च पादानम्। कनिशाद्य-
र्जनम्। उद्धृतशय्यशेषोद्धरणम्। शिलति।
सिलति। षिलति। शिला।

शिष्—(कष) भ्वा, पं हिंसा।

शिष्य, क, पा। विशेषणम्। विशेष-
कारणम्। उपरञ्जनम्, दुर्गा। शिट्
शेषति। निःशेषं शेषति क्षोधात्
प्रतिपक्षमापत्तौ। एकः शेषति
योःशेषभूतानां भरणे भुवम्॥ कवि
१८२। शिनष्टि। शिष्टः। शिषन्ति॥
हिं, शिणिष्ट। शिनषाणि। शिङ् शिं-
षात्। लङ् अशिनट्। अशिष्टाम्।
अशिषन्। शिट् शिशेष। शिशिषत्।
शिषिषिम। लृट् शेषा। लृट् शेष्यति।
लुङ् अशिचत्। क, अशिषत्। कर्मणि,
शिष्यते। अशेषि। तेषा मेकः शिष्यते
अन्ये लुप्यन्ते, पा, १, २, ६१। शिंशि-

चति। शिशिष्यते। शिशिष्टि। शेषयति
अशिशिषत्। शिष्, वु, पा। असर्वोप-
योगः। परिशेषीकरणम्। शेषयति
शेषति। शेषा। अशिचत्। शिष्टा
• शिष्य। शिष्टः। शिष्टिः। शेषणम्
शेषः। शिष्टम्। शिष्टव्यम्। अव—अव-
शेषः। उद्—उच्छिष्टम्। वि—विशेषः।
विधिरहो विशिषाष्ट मनोरञ्जम्,
उत्तर १४८। अन्धात् काणी विशिष्यते।
शिच्—अतिशयणम्। विशेषयति
विशेषति सम्प्रत्या भूयं विधिः, दुर्गा।
विशिनष्टि स्वरं मूर्त्या श्रिया शक्रं
विशेषति। विशेषयति यो वागमो वाचा
वाचस्यते वचः॥ कवि ८१। मदन-
मपि गुणैर्विशेषयन्ती, सूच्छ ११७।
निर्—निःशेषयति यः शत्रून्। निःशेष-
यति दानेन भाण्डागारं दिने दिने,
कवि, १६१।

शी—शीङ्, षदा, प्रा। शयनम्।

स्वप्नः। शेते, पा ७, ४, २१। शैयाति।
शेरत्, पा ७, १, ६। शेषे। शयीत।
अशेत। अशयाताम्। अशेत सा बाहु-
लतोपधायिनी, ५, १२। शिष्ये।
शिष्ये। शयिता। शयिष्यते। शयि षीष्ट
अशयिष्ट। अशयिषाताम्। अश-
यिषत। भावे, शय्यते। अशायि।
शय्यन्ते शयनिकाः (शयितुं याच्यन्ते),
संक्षिप्तसारम्। शिशयिषते। शाशय्यते,
७, ४, २२। शेशयौति। शिशेति।
शाययति। अशीशबत्। शयित्वा।
• शय्य। शयितः। शयनम्। शयितुम्।
शयनीयम्। शयितव्यम्। शय्या।
शयानः। शयालुः। शयुः। अति—अति-
क्रमः। अतिवर्त्तनम्। पूर्वान् महाभाग
तथातिशेषे, २ ५, १४। वचो वाचा-

४। नमः । ग्राम मधिशेते, पा १०, ४, ४४ । वनं सिंहेऽधिशेते, भ १०, ३५ । वाङ्मन्यधिशिशियरे (पाकटवन्तः), भ १४, ७४ । अनु—पनुशयः । हेयः । सम—संशयः । संशय्य कर्णादिषु तिष्ठते यः, भा ३, १४ ।

श्रीक्—श्रीक, भ्वा, पा । १ सेचनम् । श्रुतिः, बो । श्रीकृते । शिश्रीके । शिश्रीके श्रोणितं व्योम, भ १४, ७५ । शोकिता । अशौकिष्ट । सौक्य, सौकते । शोक्, सौक्, चु, प । १ दौमिः । २ ग्रामशंनम् । स्पर्शः । ३ क्षमेति भट्टमल्लः । ४ सेकः, वो । शोक्तयति । शोक्तयति । चन्द्रवतीतरङ्गाद्याः शोक्तयन्ति च यदपुः (वायवः स्पृशन्ति), कवि १८३ । शोकरः ।

श्रीभू—श्रीभू, भ्वा, पा । कत्यनम् । शील—भ्वा, प्र । समाधिः । प्रवृत्तिः । शैवानुभावनम् । शीलति । यः शीलति सदा धर्मम्, कवि २४५ । शील—अटलः । चु, प । १ उपधारणम् । अभ्यासः । २ प्रतिश्रायनम् । प्रतिश्रायकरणम् । शील्यति । अशिशीलत् । शील्य नीलनिचोलम्, गीतगो ५, ११ । दलशीलितशयनम् (कृतम्), गीतगो ८, ६ । निशि गहनं शीलितम्, धौतगो ७, ४ । पनुशीलनम् । परिशीलनम् । शीलम् । शीले भवा प्रवृत्तिः शैली ।

शु—भ्वा, प्र । गति रित्त्विके । शुक्—भ्वा, प्र, बो । गतिः । शोक्ति । शुक् । शुक्लः ।

पुत्रादे रदशनाद् दुखानुभवः, दुर्गा । शुचिर् इशुचिर्, वो । दि, उ । १ पूतौ-भावः । २ शुद्धिः । ३ क्लेदः । आर्द्राभावः । ४ मेदः, वो । शोचति । शुच्यति । ५ ते । अहि राक्षसनक्षानप्रायश्चित्तैश्च शुच्यति, कवि २१८ । न शोचति सदा-चारो यो नृतानपि बान्धवान्, कवि १०६ । किं शोचते हाभ्युदये वता-क्षान्, भ ३, १२ । पापगोचरमात्मान-मशोचन्, भ ७, ८० । शुशोच । शुशुचे । एन मदे स्तनया शुशोच, र २, १७ । शोचिता । शोचिष्यति । ६ ते । पशोचोत् । पशोचिष्टम् । पशोचिषुः । रावणोऽशोचोत्, भ १५, ७१५ (इर) पशुचत्, अशोचोत् । अशोचिष्ट । कर्मणि, शुच्यते । अशोचि । शुशुचि-पति । ७ ते । शुशुचिषति । ८ ते । शोश-च्यते । शोशकः । शोचसति । अशु-च्यत् । शोचित्वा, शोचित्वा । ९ शुच्य । शुचिर्नः । (६) शुक्लः । शोचनम् । शोक् । शोचितम् । शोचितव्यम् । शोचनीयम् । शुक् । शुचिः । अनु—पनुशोचनम् । मतास्तुनगतास्तु नानुशोचन्ति पण्डिताः, गो २, ११ ।

शुच्य—शुच्य, भ्वा, प्र । १ परिषेवः । २ अवयवशिशिलीकरणम् । ३ सुरास-नानम् । इक्षानम् । (घोडनन् सन्ध-नम्, दुर्गा) शुच्यति । शुच्यति । शुशुच्य । शुच्यता । अशुचोत् । शुच्यो, शुच्यो, वो । क्त, शुक्लः, शुक्लः ।

शुद्ध—शुद्ध—शुद्धि, भ्वा, प्र । प्रतिघातः । गत्याघातः । शुद्धि, भ्वा, प्र । श्रावणम् । शुद्धीभावः । शोद्धति । शु-

शूर्पः । शूर, अदन्तः । चु, भा । विक्रमः ।

उद्यमः । शूरयते । अशुशूरत् ।

शूर्प (शूल) चु, प । मानसः ।

शूल्—भा, प । १ रोगः । २ शब्दः ।

उ सङ्घातः । शूलति । शुशूलः । शूलिता ।

शूष्—भा, प । प्रसवः । शूषति ।

शूध्—शुधु (शुधु) भा, ड ।

उद्दनम् । क्षेदनम् । चार्दीभावः ।

शूर्धति । ० ते । शशर्धः । शशुधे । शर्धि-

ता । अशर्धति । शूधु, भा, भा । कुत्-

सितशब्दः । अपानशब्दः । शर्धते ।

शशुधे । शर्धितः । शर्तस्यति । शर्धि-

ष्यते । शर्धिष्यते । अशर्तस्यत् । अश-

र्धिष्यत, पा ७, २, ५८ । अशुधत् ।

अशर्धिष्ट । शिशुत्स्यति । शिशर्धिषते,

पा १, ३, ६२ । शरीशुध्यते । शरीशर्धि ।

शूधु, चु, प । १ प्रसङ्गनम् । २ प्रहसनम् ।

शर्धयति । शर्धति । अशशर्धत् । अशो-

शुधत् । शर्धित्वा । शूद्धा । शूद्धः ।

शू, क्रा, म । इननम् । क्षेदनम् ।

शृणाति । शृणोतः । शृणन्ति । शृणाति

यस्तान्, भा १४, १३ । परशः

सर्वशस्त्रारं शृणातु, वीर ४, ३ । शशारः ।

शशरतुः, पा ७, ४, १११ । शश्रुतुः,

पा ७, ४, १२१ । शशरित्र, शश्रिव ।

शरित्वा, शरीता । शरिष्यति, शरी-

ष्यति । शीर्यात् । अशारौत् । कर्मणि,

शीर्यते । अशारि । शिशरिषति,

शिशरीषति, शिशरीषति । शीर्यते ।

शशर्त्ति । शीरयति । अशोशरत् ।

शीर्णः । शीर्षिः ।

शील्—शेल् (पेल्) भा, प । १ गतिः ।

२ क्षयः, वो । शेक्षति । शेल् । शेक्षति ।

शेव् (सिव) ।

शै—शै—शै, भा प । पाकः ।

शायति । आयति । स्वायति, वो ।

शशौ । शयता । शायति । अशायौत् ।

शै, अपयति । पाके घटादि रिति

प्रदोषः ।

शो—दि, प । तनुकरणम् ।

अशोकरणम् । श्रुति, पा ७, ३, ७२ ।

शशौ । शशतुः । शततः । शायति ।

अशायौत्, अशाय, पा २, ४, ७८ ।

प्रशश्रिष्टात्, अशायताम् । शिशयसति ।

शशायते । शाययति, पा ७, ३, ३७ ।

शाल्वा । शाय । शितः । शितवान् ।

शतः, शतवान्, पा ७, ४, ४१ ।

व्रतै नित्यं संशितं व्रतम् (सम्यक् सम्पा-

दितम्) । संशितो ब्राह्मणः (व्रतविष-

यकयज्ञवान्) । औ ३५८ । नि—निशा-

नम् । तेजनम् । न्यशन् शस्त्राणि, भ

१७, ४ । तमुद्यत निशातासिम्, भ ५,

४६ । मा १, ४५ ।

शोण—शोण, भा, प । १ वर्णः ।

रागः । रत्नोभावः । रगतिः । शोण-

ति । शशोण । शोषिता । अशोषौत् ।

शोषण ।

शीट्—शीड्—भा, प । गर्वः ।

यः शीटति सभामध्ये, कवि २७० ।

शुत्—शुत्—शुतिर्, शुतिर्, भा, प ।

क्षरणम् । असेचनम्, वा । श्रोतति ।

श्रोतति । धाराः श्रोतन्ति, उत्तर

११३ । लिट् चुश्रोत । चुश्रुतुः ।

चुश्रोत वणिनां रक्तम्, भ १४, ४० ।

श्रोतिता । श्रोतिष्यति । (इत्) अश्रु-

तत्, अश्रोतौत् । रक्तमश्रोतिषुः

क्षुष्मा, भ १५, ५१ । चुश्रोतिषति,

चुश्रुतिषति । चोश्रुत्वते । चोश्रोति ।

श्रोतयति । अचुश्रुतत् ।

अथ—भा, प। वध इति कश्चित्।

अथति। अथयति, घटादिः।

श्मोल्—श्मोल् (मौल) भा, प।

निमेषः।

श्रौ—श्रौड्, भा, पा। गतिः।

श्रायते। श्रये। श्रयस्। श्रा, श्रानः श्रौतः स्वर्गः। शीमं घृतम्, पा ८, २, ४७। श्रा—शोषणम्। पथ-
श्राश्रानकर्मणः, र ४, २५।

श्रङ्—श्रङ्—श्रङ्, अकि, सकि,
सकि (सेक) भा, पा। गतिः। श्रङ्कते।
शङ्कते।

शङ्क, अगि (अग्नि) भा, प। गतिः।

श्रण—भा, प। दानम्।

श्रणति। श्रणयति, घटादिः। श्रि-
श्रणत्, श्रश्रणत्। श्रण, सु, प।
दानम्। श्रणयति। विश्रणणं वित-
रणमित्यमरः। विश्रणयति यः श्रीमान्
विप्रेभ्यो विपुलं वसुः। विश्रणति
च तेष्यस्ते सत्त्ववायः सदाशिवः॥
कवि १७०।

अथ—(क्रय) भा, प। हिंसा।

अथति। अथयति, घटादिः। अथू,
सु, प। प्रयत्नः। श्मोचणम्। श्रुति-
हर्षः। प्रतिहर्षः। आययति शिशुः
(पुनः पुनर्हर्षयति, दुर्गा)। अथू, सु,
प। श्मोचणम्। श्रुतिः। श्रुत्यः।
वे। आययति। अथति। अथ(सार)
पदन्तः। सु, प। दीर्घत्वम्। अथयति॥
आष्य आययति स्फुटार्थसधुसं गद्यश्च
पद्यं सदा भावानुवृत्तिप्रेमले अथ-
यति स्रष्टाचरं नाटकम्। अथाति
प्रवितावदत्तचरितः शास्त्रं विचित्रं च
यः इति इत्यायुधः।

अथ—अति, भा, पा। श्रेयित्वम्।

अथ (अथ) क्रमा, प। सन्दर्भः।

अथनम्। रचना। अथ, क्रमा, प।

श्विमोचनम्। श्रुतिहर्षः। अथयते।

अथयते। अथयता। अथयिष्ये।

अथाति। अथीतः। अथन्ति। अथी-
यात्। अथयात्। लिट् अथय। अथ-
यतुः। हरदत्तादीनां मते, अथाय।

अथतुः। अथिय। उत्तमे तु अथाय,
अथय, इति माधवः। तत्र मुले

मृग्यम्, को १६७। अथयता। अथि-

यति। अथय्योत्। अथयिष्याम्।

अथयिषुः। अथ, सु, प। सन्दर्भः॥

रचना। वधः, वे। अथयति। अ-

थयति। अथित्वा, अथित्वा, पा १, २,

२३। सन्दर्भो रचना शुम्भः अथयन्ते

अथयन्तं समा इति हेमचन्द्रः।

अथ—असु, दि, प। रतपस्या।

श्रुतिदः। अथः। श्रान्तिः। आययति,

पा ७, ३, ७४। अथाम। अथमतुः।

वीरो अथमतु नैव, भ १४, ११०।

अमिता। अमिषति। अथमतु। नाथ-

मदं चतु प्रवृत्तमान्, मं १५, ४८।

अथमिषति। अथम्यते। अथन्ति।

अमयति। वृत्तिकारमते, विश्रामयति।

वृथान् विश्रामय, र १, ५४। रजो

विश्रामयन् राजा हवश्चैव मौलिषु,

र ४, ८५। (७) अमित्वा, आत्वा।

अथय। आन्तः। श्रान्तिः॥ अथः॥

अमणः। अमौ, पा ३, २, १४१।

आथमः। विश्रमः। विश्राम इति

चान्द्रः। परि—परिश्रमः। व्यर्थ परि-

आम्यसि वा किमित्यम, नै ३, २३७

वि—विश्रामः। किं विश्राम्यसि कण-

भोगिभवने, गौतमो ३, १२। विश्राम्य-

विमदकयः, १, ३३७।

अथ (सर्ग)।

आ—अहा, प। १ पाकः। २ खेदः।

धर्मात्तभाक्, को। आति। आति
अहं हविः, कवि १८। शत्रो। आता।
आसति। आयात, अयात्। पत्रा-
चीत्। शिआसति। शाशायते। शा-
आति, आयेति। पाके घटादिः।
अपयति चक्षुम् (भिक्षुं दयति)। पाका-
दन्त्यतः, प्रापयति (क्षेदयति)। क्षा,
आणः। चौरहविषोः पाके, मृतम्,
पा ६, १, २०।

आम—अदन्तः। पु, प, को। मन्त्रः।

गुप्तोक्तिः। अभिसुखीकरणम्। आम-
यति। रजो विश्रामयन् एति दुर्गा।

अि—अिज, आ, उ। सेवा।

आशयः। अयति। ०ते। शिआय।
शिआयिष। शिआये। तदुच्छायां शि-
आये, र १, ७०। अयिता। अयि-
यति। ०ते। आशियि, आयात्।
अयिषीष्ट। अशिआयत्। ०त, पा १,
१, ४८। शैलं नक्षिश्रियहामा, भ ६,
१७। कर्मणि, आीयते। अश्रायि।
शिआयिषति। ०ते। शिआीयति। ०ते,
पा ७, २, ४८। श्रेआीयते। शिआीयति,
अश्रेति। आययति। अशिआयत्।
अित्वा, पा ७, २, ११। ०अित्वा।
अितः। अितवान्। अयणम्। अयः।
अयितुम्। अयिता। अयितव्यम्।
अयणोयम्। आी। पा—आशयः।
अवलम्बनम्। अतो भूतलमाश्रिआय,
भ १४, १११। कल्पतरुच्छाया माश्रिता,
र १, ७६। उट्—उच्छ्रायः। उट्-
मनम्। अ—प्रशयः। प्रशयः। सर्वा।
अम्—आशयः।

अिज—अिज, (प्रश) आ, प।

टाहः। अयेति। अयेत्वा, अिषित्वा,
शिद्धा।

अी—अीज, काग, उ। पाकः।

अीणाति। अीणीते। शिआय।
शिआिये। अेता। अयेषीत्। अयेष्ट
अेयः।

अु—आ, प। १ अयणम्। २ मतिः।

अुणोति, पा १, १, ७४। अुणुतः।

अुणुन्ति। अुणुः, अुणुवः। अु, गतो
अवति। अुकरहितोऽप्ययमिति के-
चित्। अवति, दुर्गा। अि, अुणु।
अुणुयात्। अुष्ट् अुणुणीत्। अुणु-
णुताम्। अुणुखन्। अुणुव। अुणु-
वतुः। अुणुय। अुणुव, पा ७, २,
११। अुणुव घोषे न जनोपजन्यम्, भ
१, २७। अुष्ट् अोता। अुष्ट् अोयति।
अुयात्। अुष्ट् अुणुणीत्। अुणुष्टाम्।
अुणुष्टः। कर्मणि, अुणुते। अुणुष्टादि।
मधीनमश्रावि तवाननादिदम्, मे
८, ४१। अुतानि आश्रुषत अुष्टपदा-
नाम्, भ २, १०। अुन् (सेवा) गुरुं
अुणुषते, पा १, १, ५७। अुणुषत्
गुरुम्, अुणु ४, १५८। अुणुयते।
अुणुणीति। अुणुणीति। अुणुवयति।
अुणुणवत्, अुणुणवत् पा ७, ४, ८१।
अुणुवयिषति, अुणुवयिषति। तं
हस्तान् मणिश्रुवत्, भ ४, ५१। अुत्वा।
०अुत्वा। अुतः। अुतिः। अुवणम्।
अुवः। अुतुम्। अुतव्यम्। आ-
मति—प्रतिज्ञा। विप्रार्थि गा माश्रु-
णोति, पा १, ४, ४०। आश्रुषन्
वीर्ताम्, भ ८, ३६। कामे राज्ञे प्रति-
श्रुत्य, र २, ६५। वि—विख्यातिः।

पञ्च-उ, प, धी । रश्मिरपि ।

रगतिः । ३ दीप्तम् । तद्वत् । खभ-
यति ।

खर्त्त—(खर्त्त) ।

खल—खल, भ्वा, प । शीघ्रगतिः ।

खल्क—(वल्क) चु, प । कथनम् ।

खल्—प्रदा, पा । प्राणनम् ।

खासः । जीवनम् । खसिति, पा ७,
२, ७६ । खसितः । खसन्ति । पृषि
विश्वसिति कुत्र कुमारी, नै ५, ११० ।
खस्यात् । हि, खसिहि । अखसत्,
अखसीत्, पा ७, ३, ८८, ८८ । अख-
सिताम् । अखसन् । अखास । अख-
सतुः । खसिता । खसिष्यति । अख-
सीत् । अखसिष्टाम् । अखसिषुः, पा
७, २, ५ । अखसिषति । अखस्यते ।
अखसि । अखयति । अखससत् ।
खसित्वा । अखस्य । अखस्य । विश्वस्तः
विश्वसितः आखस्तः आखसित इति
कलाप्सुगुणोद्देशे । अखस्तः अखसित इति
प्रदोषः । भावे, अखस्तम् अखसितमिति
पञ्चानाम् । अखसनम् । अखासः । अखसि-
तम् । अखसन् कदुष्णम्, भ ३, १८ ।
पा, समा—आखासः । सान्वना ।
व्रजाखसिहि मा रुद, भ ४, १८ ।
ततोऽक्रन्दौद दशषोवस्तमाशिश्व-
सदिन्द्रजित्, भ १५, ८५ । समाखसि-
हि सदाखसिहि, शकु ६, २०३ । उद्—
उच्छ्वासः । अन्तर्मुखश्वासः । उच्छ-
श्वास दीना, म १४, ५५ । नि, निर-
निःश्वासः । बहिर्मुखश्वासः । दीर्घ
निःश्वास, शकु ६, १८७ । वि—विश्वा-
सः । विश्वस्ये पक्षिगणेः समन्तात्,
भ २, २५ । न विश्वसेदविश्वस्त मिति
न प्रपो लृक्, कौ १२१ । आखसेयु-
निर्माचर, इति भट्टिः । गणकाय-

मनित्य मिति सिद्धम्, प्रदोषः । दी-
मतोऽपि विश्वसनोयताऽस्य वपु-
शकु २, ८३ ।

खि—टुपोखि, भ्वा, प । रगतिः ।

२ इङिः । स्कीतिः । खयति । लि-
शशाव, पा ६, १, ३० । शुश्रुवत्
शुश्रुविथ । पक्षे, शिश्राय । शिश्रियत्
निश्रियथ । शुश्रुवु भुञ्ज, भ १४, ७
खयिता । खयिष्यति । अशिशि, शूयात्
अशिश्रियत्, पा ३, १, ५८ । अख-
पा ७, ४, १८ । अखयौत्, पा ७,
५ । रुदतोऽशिश्रियच्चक्षुरास्यश्च
तवाखयौत्, भ ६, १८ । गृध्रस्येहाश्व-
पक्षौ, कक्षौ, भ ६, ३१ । कर्मणि
शूयते । अश्रायि । शिश्रायिषति । शिश्र-
यते । शोश्रूयते, पा ६, १, ३० । शो-
यति, शिश्रेति । श्राययति । अशिश्र-
यत्, अशूश्रवत्, पा ६, १, ३१ । शू-
व्रियषति, शिश्राययिषति । श्रयित्वा
शूय, (पो) शूनः । शूतिः । श्रयनम्
(टु) श्रययुः । श्रयः । श्रा । उद्, सम्-
स्कीतिः । सततरुदितोच्छ्वन्ननयना
मांसोपभोगसंशूनः, भ ६, १६ ।

खित्—खिन्—खिता, खिदि,

भ्वा, पा । वर्णः । शूलोभावः । श्वेतते
वद् यशः श्वेतते दिक्षु श्विन्दते
सुरालये, कवि २३६ । श्विन्दते
शिश्रिते । श्वेतिता । श्वेतिष्यते । अशि-
तत् । अश्वेतिष्ठ, पा १, ३, ८१
सदस्सदश्वेति हंसैः, उत्तरने १२, २२
(घा) श्वितितम् । श्वितम् ।

(ष)

पुक्—पक्—पक्—(कञि)

भ्वा, पा । गमनम् । पुक्ते । पक्ते

ध्वक्ते । पुषुक्ते । पष्वक्ते । पष्वक्ते ।
 मस्त्वा—प्लक् इत्यपि केचित् ।
 एभ्—एभि (स्त्वभि) भ्वा, प्रा ।
 प्रतिबन्धः । एभते । टटभे । एभिता ।
 छौ—भ्वा, प, वो । रसङ्घातः ।
 रश्ब्दः । छायति । टछौ । छ्याता ।
 छिव्—छिवु, भ्वा, हि, प । निरसनम् ।
 निछौवनम् । सेसादिवसनम् । फुत्-
 कार इति भट्टमल्लः । छीवति, पा ७,
 २, ७५ । छीव्यति, पा ८, २, ७७ ।
 छीवमिन्दुं छीवामः, भ १२, १८ ।
 छिष्टेव, तिष्ठेव, कौ ६२ । छिष्टिवत्,
 तिष्ठिवत् । राक्षसाश्च नितिष्ठिवुः, भ
 १४, १०० । छेविता । छेविष्यति । आ-
 श्रिषि, छीव्यात् । प्रछेवीत् । प्रछेवि-
 ष्याम् । प्रछेविवुः । छिष्टेविषति, तिष्ठे-
 विषति । टुछ्राषति, तुछ्राषति । टेछी-
 व्यते, तेछीव्यते । छेवयति । (उ) छेवि-
 त्वा, छ्रात्वा । छीव्य । छूतः । छूतिः ।
 छेवनम् । छेवः । छेवितुम् । नि—निछौ-
 वनम् । निछेवनम् । रक्तं । न्यछीवत्,
 भ १७, १०० । निछूतः । मा ३, १० ।
 छौव्—छौवु, भ्वा, प, वो ।
 निरसनम् । छीवति । छिछीव । छी-
 विता । छीवित्वा, छ्रात्वा । छूतः ।
 निछौवनम् ।

(स)

सग्—सगे, भ्वा, प । संवरणम् ।
 सगति । सगिता । असगोत् । सग-
 यति ।
 सच्—सच्, भ्वा, प । हिंसा ।
 सघ्नोति । सिधुतः । असघ्नीत्, सघा-
 वीत् ।

सङ्घेत—सदङ्घुः । सु । आसङ्घणम् ।
 सङ्घेतयति । सङ्घेतितः ।
 सङ्घ्याम—सदन्तः । सु, प्रा ।
 सुङ्गम् । सङ्घ्यामयति । अससङ्घामत ।
 सच्—सच्, भ्वा, प्रा । रसेचनम् ।
 रसेचनम् । सच्, भ्वा, उ । समवायः ।
 राश्रीकरणम् । सञ्चति । ०ते । सञ्चुः ।
 सञ्ज्—सञ्ज्—सञ्ज् ।
 सञ्ज्—सञ्ज्, भ्वा, प । सतिः ।
 सञ्जति । सञ्जमात्मनेपदीति केचित् ।
 सञ्जते । आसञ्जमानेक्षण, प्रकु २,
 २१२ ।
 सञ्ज्—सञ्ज्, भ्वा, प । सङ्गः ।
 सञ्जवः । योगः । सजति, पा ६, ४,
 २५ । ससञ्ज । ससञ्जतुः । ससञ्जः । फल-
 रेणवो मत्तेभक्तटेषु, र ४, ४७ । सङ्गता ।
 सङ्ग्यति । सञ्ज्यात् । प्रसाङ्गीत् ।
 प्रसाङ्गताम् । प्रसाङ्ग्युः । भावे, सञ्ज्यते ।
 असञ्ज । सिसङ्गति । अभिषिषङ्गति ।
 सासञ्ज्यते । सासङ्गति । सञ्जयति ।
 अससञ्जत् । सङ्गा । ०सञ्ज्य । सङ्गा ।
 सङ्गिः । सञ्जनम् । सङ्गः । सङ्गुम् ।
 सङ्गी । अनु—अनुषङ्गः । अन्वितस्य
 पुनरन्वयः । अभि—अभिवङ्गः । परा-
 भवः । अव—योजनम् । अवसङ्गः ।
 पितु स्तोत्र मृतः स्वस्वे भुजङ्गमः,
 भारत । प्रा—प्रासङ्गिः । योगः । प्रास-
 सञ्ज भयं तेषाम्, भ १४, १०४ । भुजे
 स भूमेर्धुर माससञ्ज, र-२, ७४ । चाप-
 मासञ्ज्य कण्ठे, कु २, ६४ । प्र—प्रसङ्गः ।
 प्रासङ्गिः । प्रसङ्गभिन्दिर्यायेषु नरः
 पतनमृच्छति, ०सृतिः । पिष्टम-
 रणादावपि मांसभोजनं प्रसृज्येत,
 सृतिः ।

सट्—षट्, भ्वा, प्र। पवयवः।

सट्—षट्, चु, प। हिंसा।

सट्, सट् (यट्)।

सत्—पदन्तः। चु, पा।

सन्तापक्रिया।

सट्—षट्, भ्वा, तु, प।

१भेदः। २गमनम्। ३पवसादनम्।

विषादः। सौदति, पा ७, ३, ७८।

न सौदति कचित् काव्ये, कवि ७७।

तुदादौ सदे पाठः। प्रतरि तुम् विज-

त्यार्थः। सौदतौ, सौदन्तौ। न च

वीरावसौदताम्, भ १७, ८४। सबाद।

सेदतुः। सेदय, ससय। समदाः सेदु-

रेकास्त्रिभित्तये निखिलागिरेः। (उप-

विष्टाः), भ ७, १८। सत्ता। सत्स्यति।

पसदत्। सिषत्सति। (भावगर्हायां

यङ्) सासयते, पा ३, १, ३४। सासति।

सादयति। पसौषदत्। (हिंसा)

येः सादिताः, र ७, ४४। सत्त्वा।

•सयन सवः। सतिः। सदनम्। सादः।

सत्तुम्। पव—पवसादः। सङ्गतां

क्रियां गित्वा क्रिदे नेवावसौदति, भ

६, २४। पा—षट्, चु, प। प्राप्तिः।

गमनम्। सन्निकर्षः। पासादयति।

सर्वत्रासदति त्रियम्। पासादयति

विद्यानां पारम्, कवि ७७। पास-

साद। पासत्ता। पासात्सौत्। पासा-

दितौ कथं न गजेः, भ ३, ८५। सुप्रो-

वान्तिशलासेदुः भ ७, ३१। उद-

णित्, उन्मूलनम्। उद्वर्तनम्। उद्वर्त-

नोत्सादने हे इत्यमरः। उप—पासतिः।

प्राप्तिः। उपसेदु दंशयौवम्, भ

८, ८२। नि—उपवेशनम्। विप्रस्थायां

निषीद, र २, ८८। न निषीदति

पौषे, मा २, ८६। प्र—प्रसादः

निर्मलीभावः। दिशः प्रवेदुः, र ३,

१४। प्रसीद विश्राम्यतु वीरसञ्जम्,

३, ८। प्रति—प्रतिसीदति, पा

३, ६६। वि—विषादः। पक्षत

विषीदन्तः, भ ७, ८६। विप्रसाद,

८, ३, ११८।

सम्—षण्(वन) भ्वा, प। सम्प्रतिः।

सेवा। षण्, त, उ। दानम्। सन्नि

सनीति। सनुते। ससान। सेने।

निता। सनिष्यति। •ते। साय

सन्धात्, पा ६, ४, ४३। सनिषी

पसनीत्, पसानौत्। पसनिष्ट, प

त, पा ६, ४, ४२। पसनिष्ठाः, प

थाः। कर्मणि, सायते, सस्यते। सि

निप्रति, सिषासति, पा ७, २, ४७

संसस्यते, सासायते, पा, ६, ४, ४३

संसन्ति। सामयति। असौषण

(उ) सनिष्ठा, सात्वा। सातः। साति

सतिः। सन्तिः, पा ६, ४, ४५।

सप्—षप्, भ्वा, प। १समवायः।

सस्यन्तः। २सम्यगवबोधः। सपति

सभाज—पदन्तः। चु, प। १प्रीतिः।

२दर्शनम्। ३शिवनम्। सभाजयति

पुण्यश्रीकः सभाजयन्, उत्तर।

सम्—स्तम्—षम्, ङम्, भ्वा, प।

१पदैकत्वम्। पविहलता। २वे

त्थम्, वो। समति। स्तमति। सम

यक्षियोगेन सीमन्तिन्यः स्मरातुर

कवि २२३। षम्—षदन्तः। उ, प

वैकृत्यम्। समयति।

सम्—षम्, भ्वा, प, वो। गतिः।

षम्, चु, प। सम्पन्तः। साम्, य

इत्येके। सम्पति सम्पयति।

सय्—षय् (षय) भ्वा, पा। गति

सर्ज—प्रर्ज (प्रर्ज) भ्वा, प ।
 प्रर्जनम् । सर्जति । ससर्ज ।
 सर्व—प्रर्व (प्रर्व) भ्वा, प । गतिः ।
 प्रर्व (प्रर्व) भ्वा, प । हिंसा । सर्वति ।
 सर्वति ।

सल—षल भ्वा, प । गतिः ।

सस्—संस्—षस्, षस्ति, षदा, प ।

सस्प्रः । सस्ति । सस्तः । ससन्ति ।
 ससाम् । ससतुः । ससिता । अससौत् ।
 अससौत् । सन्ति, पा ८, २, २८ ।
 सन्तः । संसन्ति । संस्ति संस्तः
 इत्येके, कौ १२७ । संस्ति, पा ८, ४,
 ६५ । ससंस्त । ससंस्ततुः । संस्तिता ।
 अससौत् । इमो वैदिको । तालव्यादी
 इति कश्चित् ।

सह—षह, भ्वा, षा । मर्षणम् ।

महनम् । चमा । शक्तिः । सहते ।
 सह । यवनौमुखपद्मानां सहै मधुमदं
 न सः, २४, ६१ । सहिता, सोढा, पा
 ७, ४, ८ । सहिष्यते । कथं सहिष्यते
 तत् प्रथमावलम्बनम्, कु ५, ६६ ।
 अपराधमिमं ततः सहिष्ये, शकु २,
 ११८ । सहिषीष्ट । असहिष्ट । असहि-
 षाताम् । असहिषत । सिसहिषते ।
 सासह्यते । सासह्यति, सासोढि ।
 साह्यति । असौषहत् । पर्यसौषहत्,
 पा ८, ३, ११६ । सिसाह्यिषति, पा
 ८, ३, ६२ । षह, सु, प । मर्षणम् ।
 सहनम् । साह्यति । सहति । स एवायं
 नागः सहति कलभेभ्यः परिभवम् ।
 साह्यत्याहवे क्षीभं सहति द्रविण-
 व्ययम् । अन्त्याहं सहते नासौ सहति
 चित्तिरक्षणे ॥ कवि ३१ । सहित्वा,

सोढा । साढा इति केचित् । •सह
 सोढः । सोढिः । सहनम् । साहः
 सोढुम् । सहितुम् । सोढा । सहिता
 सहिष्णुः । सोढव्यम् । सहितव्यम्
 संहनीयः । दुःषहः । तुराषाट् । उद-
 उक्ताहः । राज्यधुरा प्रबोद्धं कथं
 कनौयानह सुतसह्ये, भ ३, ५४ ।
 क्षणमप्युत्सहते न मां विना, कु ४,
 ३६ । परिषहते । निषहते । विषहते ।
 पर्येषहते, पर्यसहते, पा ८, ७, ७१ ।
 परिषोढा । परिषोढुम् । परिषोढः,
 पा ८, ३, ११५ । षह, षुह, दि, प ।
 षहति । षहमा, वो । सह्यति । सह्यति ।
 सुषाह । असुहत् । सहितम् । सौहित्यं
 तर्पणं षहिरित्यमरः ।

साट—षदन्तः । सु, प, वी ।

प्रकाशनम् ।

साध (राध) बाध, वो । दि, स्वा, प ।
 संसिद्धिः । निष्पत्तिः । निष्पादनेति
 गोविन्दभट्टः । साध्यति । साधोति ।
 ससाध । ससाधतुः । ससाधिय । साधा ।
 सात्स्यति । असत्सौत् । असत्साम् ।
 असत्सुः । सिसात्सति, सिषात्सति ।
 वो । सासाध्यते । सासाधि । साधयति ।
 असौषधत् । (१) सम्पादनम् । २. सधः ।
 ३ प्राप्तिः । ४ परीक्षा । ५ गमनम् । प्रायेण
 ण्यन्तकः साधि गमिष्याने प्रयुज्यते,
 दर्पणः । साधा । •साध्य । •साधः ।
 साधनम् । साधुम् । णिच्, साधयित्वा ।
 •साध्य । साधितः । साधना । साधयि-
 तुम् । प्र—प्रसाधनम् । अलङ्करणम् ।
 कण्ठकशोधनम् । वैरनिर्यातनम् । प्रसा-
 धितोऽलङ्कृतश्च मूर्धितश्च इत्यमरः ।
 मेदिनी भोक्तुमेव भुजनिर्जितद्विषा
 न प्रसाधयितुमस्य कल्पिता, २
 १८, ३ ।

सान्व-सान्व, चु, प। सान्वना।
समाश्वासनम्। सान्वयति। वस्तान्
सान्वये, भ १८, २४। चन्द्रकेती
वस्तानि सान्वय, उत्तर २०६। सान्व
इत्येके।

साम-अदन्त, इलन्तश्च, वो।

चु, प। सान्वना। प्रियकरणम्।
समाश्वासनम्। सामयति।

सान्व (सम्ब)।

सार-ऊप-अदन्ती। चु, प।

दीर्घ्यम्। सारयति। ऊपयति।

सि-षिञ्, स्वा, क्ता, उ।

सिञ्चनम्। सिञ्चति। सिञ्चति।
सिञ्चते। सिञ्चते। सिञ्चयात्। सिञ्चयात्।
सिञ्चति। सिञ्चति। असिञ्चति। असि-
ञ्चति। असिञ्चति। असिञ्चति। सिञ्चाय।
सिञ्चयिष्य, सिञ्चयिष्य। सिञ्चये। सेता।
सेष्यति। ०ते। असेषीत्। असेष्ट।
सिञ्चिषति। ०ते। सेषीयते। सेषयौति।
सेषेति। साययति। असेषिषत्। सिञ्चा।
०सिञ्च। सिञ्चः। सिञ्चो ग्रासः स्वय-
मेव, पा ८, २, ४४। सयनम्। सेतुम्।
निषितः। विषितः। विसिञ्चति।
परिषितः। निषयः। परिषयः पा ८,
३, ९०।

सिञ्च-षिञ्, तु, उ। चरणम्।

सेचनम्। सिञ्चति। ०ते, पा ७, १,
५८। सिञ्चच। सिञ्चयिष्य। सिञ्चये।
सिञ्चिषुरवनिमस्यवाहाः, भा १८,
१७। सेक्ता। सेञ्चति। ०ते। सिञ्चात्।
सिञ्चिष्ट। असिञ्चत्। असिञ्चत, असिञ्च,
पा १, १, ५३, ५४। असिञ्चेताम्, असि-

ञ्चेताम्। असिञ्चन्त, असिञ्चत। कामिण,
सिञ्चते। असेचि। सिञ्चति। ०ते।
परिषिञ्चति। ०ते, कौ २०५। सेसि-
ञ्चते, पा ८, ३, ११२। अभिसेमिञ्चते।
सेसेक्ति। सेञ्चयति। असौषिञ्चत्।
सिञ्चा। रेतः सिञ्चा स्त्रीषु, मनु ११,
१७०। ० सिञ्च। सिञ्चः। आवासे
सिञ्चसंश्लेषे, भ ५, ८०। सेचनम्। सेकः।
सेतुम्। सेक्ता। सेक्त्वम्। सेचनीयम्।
अपि-चरणम्। अपि सिञ्चये। कृशानी
त्वं दर्पम्, भ, ८, ८२। अभि-अभि-
षेचनम्। तर्पणम्। अभिषिञ्चति।
अभ्यषिञ्चत्, पा ८, ३, ६७, ६५।
ज्ञानाभ्यसिञ्चताभ्योऽसौ तथाभ्यषिञ्च
वारौण ण्डिभ्यः, भ ६, २३। इह
जलैर्मांसभ्यषिञ्चत्, भ ६, २१। १५,
३। राज्ञोऽभिषेच्छे सुतम्, भ ३, २।
सेनापत्ये मा मभिषिञ्च, भारत।
उद्-उत्सेकः। गर्वः। न तस्योत्सा-
षिञ्चे मनः, र १७, ३। नि-निषेकः।
चरणम्। गर्भाधानम्। सुतं निषिञ्चन्त-
मिवास्तुतं त्वञ्चि, र ३, २६।

सिट्-षिट्, भ्वा, प। अनादरः।

सिध्-षिधु, षिध्, वो, भ्वा, प।

गतिः। सेधति। सिधेध। सेधिता।
सेधिष्यति। असेधीत्। (३) सेधित्वा
सिद्धा। सिद्धः। षिध्, सिधितः, वो।
गङ्गां विसेधति। अमिसेधति गाः, पा
८, ३, ११३। परि-वेष्टनम्। षिषी
घ्नन् परिषेधतः, भ ८, ८८। प्रति-
प्रतिषेधः। शिष्यमकार्यात् प्रतिषे-
धति। षिधु, भ्वा, प। शास्त्रम्। अनु-
शासनम्। २माङ्गल्यम्। मङ्गलक्रिया।
सेधति। सिधेध। सिषिधत्। सिधे-
धिय, सिधेध। सिषिधिव, सिषिधिव।

सेद्धा, सेधिता । सेध्यति, सेधिष्यति ।
 असेत्सोत् । असेद्धाम् । असेत्सुः । असे-
 धीत् । असेधिष्टाम् । असेधिषुः । कर्मणि,
 सिध्यते । असेधि । सिषित्सति । सि-
 धिषति, सिसेधिषति । सेधिष्यते ।
 सेषेद्धि । सेधयति । असौधिषत् ।
 अप—अण्डनम् । पापमपसेधति,
 मनु. ११, १८८ । पा—पवरोधः ।
 उद्—उत्सोधः । उद्धोभावः । नि,
 प्रति—निषेधः । निवारणम् । भूतग-
 णान् न्यषेधोत्, भ १, १५ । अस्त-
 न्यषेधत् प्रावकास्त्रेण, भ १७, ८७ ।
 तेन न्यषेधि शेषोऽप्यनुयायिवर्गः, १
 २, ४ । अनुष्ठानं कथं प्रतिषेधत्, उत्तर
 १८५ । विधु, दि, प । मंराद्धिः ।
 निष्पत्तिः । ज दत्तपाठः प्रामादिकः,
 को ११८ । सिध्यति । यत्ने कृते यदि
 न सिध्यति कोऽत्र दोषः, हितो ।
 सिषेध । सिषेधिय । सेद्धा । सेध्यति ।
 अमिधत् । मिषित्सति । सेधिष्यते ।
 सेषेद्धि । णिच् साधयति अन्नम्,
 पा ६, १, ४८ । पारसौक्रिवौ तु, सेध-
 यति तापसं तपः । सेधित्वा, सिद्धा ।
 •सिध्य । सिद्धा । सेधनम् । सेधः ।
 सेधुम् । णिच्—साधयित्वा । •साध्य ।
 साधितः । साधनम् । साधयितुम् ।
 साधकः । विमिध्यति, पा ८, ३, ६५ ।
 सिन्—'सिधि', भ्वा, प । सेधनम् ।
 सिम्—सिन्धु—विष्णु, पिन्धु, भ्वा, प ।
 हिंसा । सेधति । सिन्धति । सिषिन्ध ।

सिल्—(शिल्) ।

सिव्, पिबु, दि, प । तन्तुसन्तानः ।
 सौवनम् । तन्तुभिर्यन्यनम्, दुर्गा ।
 मौष्यति । तदप्रसूत्या मनोभवः मौष्यति
 दुर्यमपटौ, ने १, ८० । सेडा-

लक स्तन्तुरन्तर्मर्माणि मौष्यति, उत्तर
 १८२ । सिषेव । सिषिवत् । सेवितो ।
 सेविष्यति । मौष्यात् । असेवीत् ।
 असेविष्टाम् । कर्मणि, मौष्यते । असेवि-
 सिसेविषति । सुस्युषति, पा ७, २,
 ४८ । सेषीष्यते । सेवयति । असौषि-
 वत् । न्यसौषिवत्, भा ८, ११६ । (क)
 सेवित्वा, सूत्वा । •स्युतम् । सेवाम् ।
 सौवनं स्यूतिरत्यमरः ।

सौक् (शौक्) ।

सु—सु, भ्वा, षदा, प । प्रसक् ।

अभ्यनुज्ञा । २ ऐश्वर्यम् । भ्वादि-
 गत्यर्थोऽपि । सवति । सौति । सुतः ।
 सुषन्ति । सुषाव । सुषवत् । सुषविष्य-
 सुषोथ । सोता । सोष्यति । असौषीत् ।
 असौष्टाम् । असौषुः । सुष्, भ्वा, उ,
 वो । गतिः । सुष्, स्त्रा, उ । १ ज्ञानम् ।
 २ स्रजनम् । ३ पीडनम् । ४ सुरासन्धा-
 नम् । ५ योगः, वो । ६ मन्त्रनम् । सुवति ।
 •ते । सुनीति । सुनुते । सुन्वहे,
 सुनुवहे । सुषाव । सुषवे । सोता ।
 सोष्यति । •ते । सूयात् । सौषीष्ट ।
 असावौत् । असाविष्टाम् । असाविषुः,
 पा ७, २, ७२ । असौष्ट । असौषा-
 ताम् । असौषत । सुसूषति । •ते ।
 सोषयते । सोषवौति । सोषोति । साव-
 यति । असूषवत् । सुत्वा । •सुत्य ।
 सुतः । सवनम् । सुत्वा । सुत्वानी ।
 सोमसुत् । राजसूयः । अभि—ज्ञानम् ।
 त्वीन् वारानभिषुन्वते, अनर्घ ३७ ।
 •षुणोति । •अषुणोत् । •सुषाव ।
 •सोष्यति । •असोष्यत् । सुसूषति ।
 •सुसू, पा ८, ३, ११७ । सुतः ।
 उत्सवः ।

सुख—अदन्तः । सु, प । सुखकरणम् ।

सुखयति । एतावदवशापि मां सुख-
यति, शकु ३, ६० ।

सुह—सुह् (सह) सु, प । शपनादरः ।
२तीच्छम् । अन्वोभावः । सुहयति ।

(२) सुभ, सुम्भ (शुभ) ।

सुर—सुर, तु, प । शेषेण्यम् ।
२दौमिः । सुरति । सुरोर । सोरिता ।

सुह् (सह)

सु—सूड्, अदा, दि, आ । प्रसवः ।

प्राणिप्रसवः । जननम् । उत्पादनम् ।
लट् सूते । सुवाते । सुवते । सूयते ।
विरहलता-पल्लवं सूते । लोट् सुवे ।
सुवाधहै । सुवामहै, पा ७, १, ८८ ।
लुङ् असृत । असुवाताम् । असुवत ।
असृत सद्यः कुमुमान्यशोकः, कु १६,
२० । असृत सा देनाकम्, कु १, २० ।
लिट् सुषुवे । सुषुविषे । सुषुविषहै,
को १, १४ । लुट् सोता, सविता, पा
७, २, ४४ । लट् सोष्यते, सविष्यते ।
आशिषि, सोषौष्ट, सविषौष्ट । लुङ्
असौष्ट, असविष्ट । कर्मणि, सूयते ।
अपावि । कौशख्यया सावि सुखेन
रामः, भ १, १४ । सन् सुसूषते, सोषू-
यते । सोषवीति । सोषोति । णिच्
मावयति । असूषवत् । सुषावयिषति ।
सूत्वा । सूय । सूतः । दि, सूतः ।
सूतिः । षूतिः, प्रा ८, १, ८८ । सव-
नम् । सवः । सोतुम्, सवितुम् । प्र-
प्रसवः । प्रासौष्ट शशुघ्नम्, भ १, १४ ।
क्रिप् प्रसूतः । पू, तु, प । प्रेरणम् ।
सुवति । सुषाव । सुषुवतुः । सुषविथ ।
सविता । सुनिष्ठा । असावौत् ।

असाविष्टाम् । अभिसुवति । परिसुवति,
पा ८, १, ६५ । सविता । सूतः ।

सूच—अदन्तः । सु, प । पैशुन्यम् ।
व्यक्तीकरणम् । सूचनम् । सूचयति ।
असुसूचत् । यङ् सोसूच्यते, को २०६ ।
मन्त्रो गुप्तहारो न सूच्यते, र १७, ५० ।

सूत्र—अदन्तः । सु, प । श्वेदनम् ।
२विमोचनम् । शयनम् । सूत्र-
यति । असुसूत्रत् । यङ् सोसूत्र्यते,
को २०६ ।

सूद—सूद्, भ्वा, षा । श्चरणम् ।
२निरासः, वो । निक्षेपः । सूदते ।
न सूदते मति र्यस्य यः सूदयति शात्र-
वान्, कवि २५६ । सुषूदे । सूदिता ।
असूदिष्ट । सुसूदिषते । सोषूयते ।
सोषूति । सूद्, सु, प । श्चरणम् ।
२हननम् । १ निरासः । ४सञ्चरणम् ।
५क्षेदनम् । सूदयति । असूषुदत् ।
नि—निसूदनम् । हसनम् ।

सूर (शूर) ।

सूर्च—सूर्च, भ्वा, प । आदरः ।
अनादरः, वा । सूर्चति । सुषूर्च ।
सुसूर्च, वो । सूर्चिता । असूर्चति ।
अवहेलमसूर्चणमित्यमरः ।

सूर्ध्व—(ईर्ध्व) भ्वा, प । ईर्ध्व ।
सूर्ध्वति । सुसूर्ध्व । सुषूर्ध्व, वो ।
सूर्ध्व—षूर्ध्व (शूर्ध्व) भ्वा, प ।
प्रसवः । सूषति । सुषूस ।

सू—भ्वा, प । गतिः ।
सरति (वेगे धावति), पा ७, २, ७८ ।
ससार । ससृतुः । ससर्ध । सस्रव ।
सर्ता । सरिष्यति, पा ७, २, ७० ।

क्षियात् । असार्पित । असार्ष्टाम् ।
 अमार्षुः । असरत्, वो, पा ३, १, ५६ ।
 इह लुप्तशपा शासिना साहचर्यात्
 सत्यर्त्तिं जीहोत्यादिकांवेव गृह्यते,
 तेन भ्वाद्यो नाङ्, कौ ८७ । पञ्चनाभ-
 मते भ्वादे रेवाङ् कृष्टशस्त्रिति सूत्र-
 निर्देशात् । सिचोर्पति । सैस्त्रीयते ।
 सर्षत्ति । सारयति । असौसरत् । सृ,
 चु, प । १ आस्तरणम् । २ गतिः, वो
 सारयति । सृत्वा । ० सृत्य । सृतः ।
 सृतिः । सरणम् । सरः । सारः । सर्त्तम् ।
 सर्त्तव्यम् । अनु—अनुसरणम् । अनुगम-
 नम् । अप—अपसरणम् । पलाय-
 नम् । दूर मपसर न चेदन्तव्योऽसि
 मया, हितो । अभि—णिच्, अभिसा-
 रणम् । कान्तार्थिन्याः सङ्केतयानम् ।
 एषा भवन्त मभिसारयितुमागता,
 सृच्छ २३० । उद्—णिच्, उत्सारणम् ।
 दूरीकरणम् । उप—समीपगमनम् ।
 निर—निःसरणम् । निषक्रमणम् । प्र,
 वि—व्याप्तिः । विसृत्वरो विसृभिर
 इत्यमरः । सम्—संसरणम् । द्वेष्टधार-
 णम् । भूतानि संसारयति चक्रवत्,
 मनु १२, १२४ ।

सृज्—तु, प, दि, आ । १ विसर्गः ।
 त्यागः । २ निर्माणम् । करणम् ।
 सृष्टिः । व्युद्भ्यां परस्वार्थः । अन्यत
 तु करोत्यर्थः । सृजति । सृज्यते ।
 भूतानि कालः सृजति, भारत । उपा-
 सनामैत्र्य पितुः सा सृज्यते, ने १,
 ३४ । संपूर्वोऽय मकर्मकः । सङ्गमार्थः ।
 संसृज्यते सरसिजैरुपांशुभिन्ने निशा-
 परिणामवायुः, र ५, ६८ । कौ १३७ ।
 घनुषा बाण मसृजत्, र ११, ४४ ।
 ससर्ज । ससृजत् । ससर्जिथ, ससृष्ट, पा
 ७, २, ६८ । ससृजे । ससृजिषे । ससर्ज

गिर माजभू, कु ३, ५३ । सृष्टा, पा
 ७, ४, १६ । सृज्यति । ० ते । सृज्यात् ।
 सृज्यीष्ट । अस्राज्यत्, पा १, २, ११ ।
 अस्राष्टाम् । अस्राचु । असृष्ट । असृ-
 चाताम् । असृक्षत । अस्राचुः रस्त्रम्, भ
 ३, १७ । असृष्ट योऽस्मान्, भ ३, १३ ।
 कर्मणि, सृज्यते । असर्ज । सिस्त्रक्षति ।
 ० ते । सरोसृज्यते । समीष्ट । सर्जयति ।
 अमोसृजत्, अससर्जत् । सृष्टा । ० सृज्य ।
 सृष्टः । सृष्टिः । सर्जनम् । सर्गः ।
 सष्टम् । सृष्टा । सृष्टव्यम् । सर्जनीयम् ।
 विश्वसृक् । अति—अतिसर्जनम् ।
 दानम् । अव—निषेपः । अर्पणम् । उद्—
 उत्सर्गः । नि—परित्यागः । न स्वामिना
 निस्सृष्टोऽपि शूद्रो दास्यादिसुच्यते,
 मनु ८, ४१४ । वि—विसर्जनम् ।
 दानम् । त्यागः । मोचनम् । प्रेषणम् ।
 विसर्जयेद् यं सुतज्जन्मार्थितः, र ३,
 २० । लोकान् व्यसर्जयत्, भ २, ४३ ।
 विसृज शूद्रमुनौ कृपाणम्, उत्तर २,
 १० । सम्—संसर्गः । सङ्गतिः ।
 सृप्—सृष्ट, भ्वा, प । गतिः ।
 सर्पति । समर्प । ससृपत्तुः । समर्पिथ ।
 सर्पा, स्त्रमा, पा ६, १, ५८ । असर्पति,
 स्त्रपति । असृपत्, असार्पति ।
 अस्राप्सौत्, वो । असृपताम्, असा-
 र्ताम्, अस्राप्ताम् । सिस्त्रपति । सरो-
 सृज्यते । सरोसर्पि । सर्पयति । असौ-
 सृपत्, अमसर्पत् । सृष्टा । ० सृप्य ।
 सृतः । सर्पणम् । सर्पः । सर्पुम् । स्त्रपुम् ।
 सर्पिः । अनु—अनुगमनम् । अप—अप-
 सरणम् । तरुगहनेनापसर्पति, उत्तर
 २६८ । उद्—विस्तारः । उल्लङ्घनम् ।
 अप—समीपे गमनम् । प्र, वि—अभि-
 गमनम् । वृद्धिः । कर्म प्रसर्पत्, भ ६,
 २८ । सम्—सञ्चारः ।

षु, पुनः, सिन्धु, सिन्धु, भ्वा, प ।
हिंसा । सभति । सुभति । स्नेमति ।
स्निभति ।

सू (सु) ।

सेक्—स्नेक्—श्रेक्—स्नेक्—

सेक्, श्रेक्, भ्वा, धा । गतिः । सेकते ।
प्रलोपदेशत्वात् स हः । सिसेक्ते । कौ
४२ ।

सेल् (शेल्) ।

सेव्—शेव्—षेव्, शेव्, (शेव्)

भ्वा, पा । उ, वो । सेवा । आराधना ।
भक्तिः । उपयोगः । आश्रयः । सेवते ।
शेवते । सेवति । •ते, वो । नीचं समृद्ध-
मपि सेवति नीच एव । स्वाधीने
विभवे ऽप्यङ्गे नरपतिं सेवन्ति किं
मानिनः, दुर्गा । सिषेवे । सिषेविषे ।
तं पक्वः सिषेवे, र २, १३ । तं यान्तं
क्रथादः सिषेविरे, भ १४, ८७ ।
सेविता । सेविष्यते । सेविषीष्ट । असे-
विष्ट । असेविषाताम् । असेविषत ।
कर्मणि, सेव्यते । असेवि । सिसेविषते ।
सेवेष्यते । सेवयति । असिषेवत् । अयं
दन्त्यादिषु । असिसेवत्, वो । सेवित्वा ।
•सेव्य । सेवितः । सेवनम् । सेवा ।
सेवितुम् । सेविता । सेवकाः । सेवि-
तव्यः । •सेव्यः । सेव्या नितव्याः किमु
भूधराणां सुतं स्मरस्मेरविलासिनौनाम्,
काव्यप्रकाशः । आ—उपभोगः । यद्वायुः
किराते रासेव्यते, कु १, १५ । नि-
सेवा । आश्रयः । उपभोगः । पतित एव
निषेव्य हि वारुणौ, नै ४, ७० । निषे-
वते । विषेवते । परिषेवते । न्यषे-

१, ६३, ७० ।

से—षे—(चै) भ्वा, प । चयः ।

सायति । ससौ । साता । सायात्
असासीत् । सिषासति । सिषासति
वा ।

सी—षी, दि, प । अन्तकर्म ।

विनाशनम् । स्यति, पा ७, १, ७ ।
अभिष्यति, पा ८, १, ६५ । ससौ ।
अभिससौ । साता । सास्यति । सेयात्,
पा ६, ४, ६७ । असात् । असासीत्,
पा २, ४, ७८ । असाताम् । असासि-
ष्टाम् । कर्मणि, सीयते । असायि ।
सिषासति । सेवीयते, ६, ४, ६६ ।
सासेति । साययति, पा ७, १, ६७ ।
सित्वा । •साय । सितः । सितिः ।
सातम् । सायः । अव—अवसानम् ।
समाप्तिः । अवसेयाः कार्याणि धर्मेण
पुरवासिनाम्, भ १८, २८ । वचस्यव-
सिते, कु २, ५३ । अव्यव—अव्यवसायः ।
उक्ताहः । पर्यव—पर्यवसानम् । परि-
णामः । लोकांतरं पर्यवसितासि,
उत्तर १७२ । प्रत्यव—प्रत्यवसानम् ।
भोजनम् । व्यव—व्यवसायः । उद्यमः ।
चैष्टा । पातुं व्यवस्यति । अनुव्यव—
अनुव्यवसायः । बुद्धार्थस्य पुनर्बोधः ।
स्कन्द—स्कन्दिर, भ्वा, प । रगतिः ।
रशोषणम् । स्कन्दति । अस्कन्द ।
चस्कन्दतुः । अस्कन्दित्य, अस्कन्त्य ।
स्कन्ता । स्कन्त्यति । अस्कन्त्यत ।
आशिषि, स्कन्तात् । (इर) अस्कन्दत्,
अस्कन्तासीत् । अस्कन्दताम्, अस्का-
न्ताम् । अस्कन्दन्, अस्कान्तसुः । कर्मणि,
स्कन्धते । अस्कन्दि । चिस्कन्-
सति । चनीस्कन्धते, पा ७, ४, ८४ ।

चनौस्कन्ति । स्कन्दयति । न रेतः
 स्कन्दयेत् क्वचित्, मनु २, १८० । अच-
 स्कन्दत् । स्कन्त्वा, पा ६, ४, ३१ ।
 शम्भो मूर्ध्नि स्कन्त्वा भुवं गता गङ्गा,
 भ २२, ११० । ० स्कन्धः । स्कन्धः । स्कन्तिः
 स्कन्दनम् । स्कन्दः । स्कन्तुम् । स्कन्तव्यः ।
 अव—अवरोधः । आक्रमणम् । पुरी
 मवस्कन्द, मा १, ५१ । दहति यद-
 वस्कन्ध हृदयम्, उत्तर १४७ । त्व-
 मध्यपरः प्रभविष्णु रिव मामवस्क-
 न्दयसि, वीर ४३ । आ—अश्वगति-
 विशेषः । अभिगमनम् । पौडनम् ।
 सर्वानास्कन्दन् रिपून्, भ १७, ११ ।
 आस्कन्दन् लक्ष्मणं बाणैः, भ १७, ८२ ।
 परि—परिभ्रमणम् । परिसकन्दति,
 परिष्कन्दति, पा ८, ३, ७४ । परिसकन्धः,
 परिष्कन्धः । परिष्कन्ध इति केचित् ।
 मेघनादः परिसकन्दन् परिसकन्दन्त-
 मरिम्, भ ८, ७५ । प्र—पतनम् । रथात्
 प्रस्कन्ध । तस्य रेतः प्रचस्कन्ध,
 भारत । वि—परिभ्रमणम् । विसकन्धः ।
 विष्कन्तुम्, विसकन्तुम्, पा ८, ३,
 ७३ । विष्कन्तुन् परिचेणाहन् कपि-
 द्विषः, भ ८, ७४ । स्कन्द (स्कन्द) ।
 स्कन्द—स्कन्ध—अदस्तौ । चु, प, वी ।
 समाह्वतिः । स्कन्दयति । स्कन्धयति ।
 स्कम्—स्कम्भि, भ्वा, षा । प्रतिबन्धः ।
 स्तम्भः । रुद्धीकरणम् । स्कन्धु, सौत्र
 धातुः । क्रा, प । १ रोधनम् । २ स्तम्भः ।
 स्कम्भते । स्कम्भाति । स्कम्भोति, पा ३,
 १, ८२ । चस्कम्भ । ० भ्ने । स्कम्भिता
 अस्कम्भोत् । अस्कम्भिष्ठ । वि—प्रति-
 बन्धः । विष्कम्भाति । विष्कम्भोति ।
 विस्कम्भते, पा ८, ३, ७७ । गृहीतो
 विस्कम्भितुं . समर्थोऽपि नाचलद्
 ब्रह्मगौरवात्, भ ८, ७७ । विष्कम्भते

प्रजारिष्टं विष्कम्भाति परोदयम् ।
 विस्कम्भोति परोदयोगं तपःशौर्य-
 कलेन यः ॥ कवि ८१ ।

स्कु—स्कुञ्ज, क्रा, उ । १ आश्रयनम् ।

२ आवरणम् । उच्चारः । स्कुनाति
 स्कुनोति, पा ३, १, ८२ । स्कुनीते ।
 स्कुनुते । राम मुसकुनादिषुवृष्टिभः,
 भ १७, ८२ । चुसकाव । चुसकुवे ।
 स्कोता । अस्कोषोत् । अस्कोष्ट ।
 चुसकूपति । ० ते । चोस्कूयते । चोस्-
 कोति । स्कावयति । अचुसकवत् ।
 स्कुनाति च स्कुनीते च स्कुनोत्याश्रव-
 तेऽपि च । स्कन्दते स्कुन्दते चापि षडा-
 श्रयनवाचिनः ॥ इति भट्टमन्त्रः । प्रत्य-
 स्कुनोद्दृश्योवम्, भ १७, ८३ ।

स्कुन्द—स्कन्द—स्कुदि, स्कदि, वी ।

भ्वा, षा । आश्रयणम् । उत्प्लुत्य गम-
 नम् । २ उच्चारः । स्कुन्दते । स्कन्दते
 चुसकुन्दे । स्कुन्दिता ।

स्कुम्—स्कन्म्, सौत्रधातुः ।

क्रा, प । १ रोधनम् । २ धारणम्, कौ
 १६४ । स्कुम्भाति, स्कुम्भोति, पा ३, १,
 ८२ । चुसकुम्भ । स्कुम्भिता । स्कु-
 म्भ्यात् । अस्कम्भोत् ।

खद—भ्वा, षा । १ खदनम् ।

विद्रावणम् । २ स्वेष्ट्यमिति रामः ।
 ३ पाटलमिति गोविन्दः । ४ क्लेशो-
 त्यादनमिति गोवीचन्द्रः । ५ हिंसति
 रमानाथः । खदते । अखदते । खदिता ।
 खदयति, षटादिः । अवपरि-
 भ्यान्तु, अवखदादयति, परिखदादयति ।
 न्यासकारमते, अवखदादयति, कौ
 ८६ । अन्यत्र, प्रखदयति । कातन्धः

मत, अवपरिभ्यामव घटादत्वम् ।
अवसूखदयति, परिस्सूखदयति ।

खलु—भा, प । १ सञ्जनम् ।

२ खलनम् । ३ सञ्चयः, वो । खलति ।
इतः प्रेमा भग्नः सदसि रिव सन्धिं
न लभते लभेतापि प्रायः खलति
खलु यत्ने रपि धृताः, दुर्गा । यात्यक-
स्मात् खलन्त्योः, महाभा ३, १६ ।
चमुखल । चमुखलतुः । विवादसु
खल वेलाखपि नार्णवानाम्, र १८,
४३ । रथाः प्रचमुखलुः साग्नाः, भ
१४, ८८ । खलन्ति । अखलातीत् ।
चिखलति । चाखल्यते । चाखलति ।
खलयति । खलायति । खलित्वा ।
खलितः ।

खुड् (युड्) ।

स्तक्—ष्टक्, भा, प । प्रतिघातः ।
स्तकति । तस्ताक । स्तकिता । स्तक-
यति, घटादिः । अतिष्टकत् । अति-
स्तकल, वो ।

स्तग् (खग्) ।

स्तन्—ष्टन्, भा, प । शब्दः ।

स्तनति । तस्तान् । तस्तानुः क्षताः,
भ १४, ३० । स्तनिता । अस्तनीत्,
अस्तानीत् । तिस्तानिषति । तस्तन्यते ।
तस्तान्ति । स्तनयति, स्तानयाति ।
अतिष्टनत् । अतिस्तनत्, वो । स्तन—
अदन्तत्, तु, प । मेघशब्दः । स्तन-
यति । अतस्तनत् । स्तनयितुं बलाहक
इत्यमरः । अभिनिस्तनत् सृङ्गाः, पा
८, ३, ८६ । अभिष्टानः । वि—शब्दः ।
जग्लो दधौ वितस्तान्, भ १४, ६० ।

स्तम्—ष्टम् (षम्) भा, प ।

१ अवैकल्यम् । २ वैकल्यम्, वो । विज्ञ-
नीभावः । स्तमति । नव स्तमति

शान्ति, काव २४५ । तस्ताम् । स्तमिता
अस्तमीत् । ष्टम्—अदन्तः ।
प, वो । वैकल्यम् । स्तमयति । अत
स्तमत् ।

स्तम्—ष्टम् (स्क्रम्) भा, पा,

स्तम्भः । जडोभावः । जडोकरणम्
प्रतिबन्धः । क्रियानिरोध इति भीम-
दोषवृद्धिरिति, गोविन्दभट्टः । जडो-
करणम्, दुर्गा । स्तम्भते । धनेन स्तम्भते
सर्वः स्तम्भात्यन्यस्य विद्यया । धनविद्या-
समृद्धोऽपि न स्तम्भोति स सञ्जनः ।
कवि ८२ । तस्तम्भे । गात्रं तस्तम्भे
(काष्ठवन्निखलमभूत्), भ १४, ५५ ।
स्तम्भिता । अस्तम्भित । क्त, स्तम्भितः ।
स्तम्भु (सौत्रधातुः) क्रमा, प । उ, वो ।
श्रीधनम् । आवरणम् । शनिष्कोप-
णम् । स्तम्भति । स्तम्भोति, पा ३, १,
८२ । स्तम्भते । स्तम्भते । हि, स्तम्भान्,
स्तम्भुहि । सोऽस्तम्भात्तत् सुदर्जयम्,
भ १७, ४५ । तस्तम्भ । तस्तम्भे । स्त-
म्भिता । अस्तम्भोत् । अस्तम्भत्, पा ३,
१, ५८ । अस्तम्भित । तेषां सामर्थ्यं
सोऽस्तम्भोत् विक्रम मस्य नास्तम्भन्,
भ १५, ३१ । तिस्तम्भिषति । ते ।
यड् तास्तम्भते । तास्तम्भोति । स्तम्भ-
यति । अतस्तम्भत् । (उ) स्तम्भित्वा,
स्तम्भ्वा । स्तम्भ्य । स्तम्भ्यः । स्तम्भ्यः ।
स्तम्भनम् । स्तम्भः । स्तम्भितुम् ।
स्तम्भो । स्तम्भिता । स्तम्भितव्यम् ।
स्तम्भनोयम् । स्तम्भ्वा भयात्, भ १५,
३१ । अव—पालखनम् । सामीप्यम् ।
अवष्टम्भति । अवष्टम्भोति । अवतष्टम्भ ।
अवातस्तम्भत् । पर्यतस्तम्भत्, पा ८,
३, ११६ । धनु रवष्टम्भ्य, उत्तर ७५ ।
यष्टि मवष्टम्भास्ते, पा ८, २, ६८ । अव-
ष्टम्भा गौः (निरुद्धा समीपे आस्ते) ।
अभि—अभिभवः अवष्टम्भात् । अभि-

तष्टम् । उट्—उत्तभिता । उत्तभि-
 तुम्, पा ८, ४, ६१ । उप—उपष्टम् ।
 उपक्रमः । परि—निरोधः । परिष्ट-
 भूति । पर्यस्तस्तभत्, पा ८, ३, ६७,
 ११६ । नि, प्रति—अभिभवः । प्रति-
 बन्धः । निस्तब्धः । प्रतिस्तब्धः, पा ८,
 ३, ११४ । बाहुप्रतिष्टभविबृद्धमन्युः,
 २, २, ३२४ । अग्रतिस्तब्धविक्रान्त मनि-
 स्तब्धो महाहवे, भ ८, ८८ । वि—
 निवारणम् । अवलम्बनम् । आक्रम-
 णम् । विष्टभूति । विष्टभूति । व्यष्ट-
 भत्, व्यष्टभूत् । तं व्यष्टभूत्, भ ८,
 ७२ । विसादवन्त मस्तानि व्यतस्त-
 भत्, भ ८, ८१ । सम्—संस्तम्भनम् ।
 निरोधः । संस्तम्भात्मान मात्मना, गौ
 ३, ४६ ।

स्तिब्—ष्ठिब्, स्ता, प्रा ।

आस्कन्दनम् ।

स्तिप्—स्तेप्—ष्टिष्ट, ष्टिष्ट (तिष्ट)

भा, प्रा । चरणम् । स्तेप्, बु, प ।
 चेषः ।

स्तिम्—स्तीम्—ष्टिम्, ष्टीम् (तिम्)

दि, पा । आर्दीभावः । स्तिम्यति ।
 स्तीम्यति । तिष्टे म । स्तेमिता । त्र,
 स्तिमितः । किञ्चित्प्रकाशस्तिमितो-
 प्रतारे नैत्रैः, कु ३, ४७ । स्तिमितो
 निखलाद्रयो रिति मेदिनो ।

स्तु—ष्टुज्, प्रदा, ड । स्तुतिः ।

प्रशंसा । स्तु स्तीति । अभिष्टीति ।
 स्तुतः । स्तुवीतः । स्तुते । स्तुवीते ।
 लङ् स्तुयात् । स्तुवीत । लङ् प्रस्तौत् ।
 प्रस्तौत् । प्रस्तौत् । पर्यष्टीत् ।
 पर्यष्टीत् । प्रस्तुत । प्रस्तुवीत् । स्तौषि

शत्रून् नः सदा, भ ५, १५ । लिट् ।
 तुष्टाव । तुष्टोथ । तुष्टुव, पा ७, २,
 १३१ । तुष्टुवे । लुट् स्तीता । स्ताविता,
 वो । स्तोष्यति । ते । पाणिषि, स्तू-
 यात् । स्तोषीष्ट । लुङ् प्रस्तावीत् ।
 प्रस्ताविष्टाम्, पा ७, २, ७२ । प्रस्ती-
 ष्ट । प्रस्तापाताम् । प्रस्ताविष्टः सुरा-
 रामम्, भ १५, ८० । कर्मणि स्तूयते ।
 प्रस्तावि । सन् । तुष्टुषति । ते, पा ८,
 ३, ६१ । तोष्टुयते । तोष्टोति । णिच्
 स्तावयति । स्तुत्वा । स्तुत्य । स्तुतः ।
 स्तुतिः । स्तवनम् । स्तवः । स्तोत्रम् ।
 स्तुत्यम् । प्रस्तावः । संस्ताव ऋन्दोगा-
 नाम् । परि—श्रेयः । परिस्तीति
 (चरति), भा ३, ७ । प्र—प्रारम्भः ।
 प्रस्तावः । प्रतुष्टुवः कर्म ततः, भ २,
 २८ । प्रास्तावीद्रामसंकथाम्, भ ८,
 १०३ । प्रस्तूयतां भो, उत्तर ६ । सम्—
 संस्तावः । परिचयः । असंस्तुतेषु भयेषु
 जयते ष्ट्वी रपि पक्षपातः, भा ३,
 २१ ।

स्तुच्—ष्टुच्, भा, प्रा । प्रसादः ।

ण्यच् इत्येके । अयं सेचनार्थः, वो ।

स्तुम्—ष्टुम्, ष्टुम्, वो । भा, प्रा ।

स्तीभः । जडोभावः । जडोकरणम् ।

क्रियानिरोध इति भीमः । दोषवृद्धि-
 रिति गोविन्दभट्टः । स्तीभते । तुष्टुभे ।
 स्तीभिता । विष्टीभते ।

स्तुभ—स्तुभु (सौत्रधातुः) । कपो, प ।

उ, वो । १ प्रावरणम् । रोधनम् ।

रनिष्कीषणम् । स्तुभाति । स्तुभूति,

पा ३, १, ८२ । स्तुभूते । स्तुभुनते ।

स्तूप—ष्टूपिर्, स्तूपिर्, दि, प, वो ।

बु, प । उच्चायः । राशीकरणम् ।

स्तूपति। तृष्टप। स्तूपिता। अस्तु
पीत, अस्तूपत्। स्तूप, तृष्टप। अस्तु
स्तूपत्।

स्तृ—स्तृञ्, स्वा, ड। आच्छादनम्।
स्तृ, स्वा, प, वो। १ प्रीतिः। २ रक्षा।
इमांशनम्। स्तृणीति। स्तृणीते।
स्तृणीयात्। स्तृणीत। अस्तृणीत।
अस्तृणीत। तंस्तार। तस्तारिष्य, तस्त-
र्य। तस्तरे। अस्तरोमि मंही तस्तार,
३४, ६३। स्तर्त्ता। स्तर्त्ति। ०ते।
स्तर्त्थात्। स्तर्त्तिषीष्ट, स्तृषीष्ट। अस्ता-
पीत्। अस्तार्ष्टम्। अस्तार्ष्टुः। अस्त-
रिष्ट, अस्तृत, पा ७, २, ४३। कर्मणि,
स्तर्त्थते। अस्तारि। तिस्तोर्षति।
०ते। तास्तर्त्थते। तास्तर्त्ति। स्तार-
यति। अतस्तारत्। अतिस्तारत्। भूमि-
मतस्तारयते, भ १५, ४८। स्तृत्वा।
०स्तृत्वा। स्तृतः। स्तृतिः। स्तारणम्।
स्तारः। वा, परि—आस्तारणम्। परि-
तुस्तारः, भ १४, ११। वि—विस्तारः।
शब्दसमूहे तु विस्तारः। आसने विष्टरः।

स्तृच् (ढच्) भ्वा, प। गतिः।

स्तृह—स्तृह (ढह) तु, प। बधः।

स्तृहति। तस्तृह। तस्तृहतुः। त-
स्तृह्यथ, तस्तृह्। स्तृहिता, स्तृर्ता।
स्तृहिष्यति, स्तृह्यति। अस्तृहीत्,
अस्तृहत्। स्तृह् षृह्, वो। स्तृहति।
अस्तृहीत्, अस्तृहत्।

स्तृ—स्तृञ्, क्रा, ड। आच्छादनम्।

स्तृणीति। स्तृणीते। स्तृणीयात्।
स्तृणीत। अस्तृणीत्। अस्तृणीत।
तस्तार। तस्तरे। स्तारिता, स्तरीता।
स्तारिष्यति, स्तरीष्यति। स्तार्यात्।
स्तारिषीष्ट, स्तरीषीष्ट, पा ७, २, ३८।

अस्तारीत्। अस्तारिष्टाम्। अस्त-
पुः। अस्तारिष्ट, अस्तरीष्ट, अस्त-
कौ १६५। तिस्तारिषति। ०ते।
स्तरीषति। ०ते। तिस्तोर्षति।
तेस्तोर्षते। तास्तर्त्ति। स्तारय-
अतस्तारत्, पा ७, ४, ८५। स्ती-
०स्तीर्थ। स्तीर्णः। स्तीर्णिः। स्तारण-

स्तृह् (स्तृह) स्तेप् (स्तिप्)।

स्तेन—अदन्तः। चु, प। चौर्यम्।

स्ते—ष्टे, भ्वा, प। १ वेष्टनम्।

२ शोभा। स्तायति।

स्त्ये—ष्ट्ये, भ्वा, प। १ शब्दः।

२ सङ्घातः। ३ शब्दसङ्घातः। स्थाय-
यत्कौत्तिः स्थायति क्षितौ,
४०। क, स्थानः। प्रस्थीतः। प्रस्ते-
पा ८, २, ५४। संस्थानः। स्तौ।

स्तोम—अदन्तः। चु, प। स्नाघा-

स्थग्—ष्ठगे, स्थगे, वो। (पगे) भ्वा,

संवरणम्। शोपनम्। स्थगति।

स्थग। स्थगिता। (ए) अस्थग-

णिच् स्थगयति, घटादिः। स्थग-

जलदाः, मा ४, २४। (स्थग आ-

दने इति चौरादिकः) मल्लोना-

स्थगयति मोहः, उत्तर ११७।

ता रजोभिर्दिशः, भ १२, ६८।

स्थल्—भ्वा, प। स्थितिः। स्थलति-

स्था—ष्ठा, भ्वा, प। अर्थविशेषे प-

स्थितिः। गतिनिवृत्तिः। अवस्था-

विद्यमानता। तिष्ठति। ०ते, प-

३, ७८। चलत्येकेन पादेन तिष्ठत-

बुद्धिमान्, हितो। सा देवता न-

पेण तिष्ठति, मनु ७, ८। क-

दग्ने तयोः, चण्डो। तस्थो। परितष्ठो।
 तस्थिग्र, तस्थाय। तस्थिव। तस्थे।
 तस्थौ सिसंघामयिषुः भ ३, ४७।
 स्थाता। स्थास्यति। ०दे। स्वेयात्, पा
 ६, ४, ६७। स्थासीष्ट। स्वेयाः पितेव
 धुरि पुत्रिणाम्, र १, ८२। अस्थात्,
 पा २, ४, ४७। अस्थाताम्। अस्थुः।
 अस्थित। अस्थिवाताम्। अस्थिवत,
 पा १, २, १७। भावकर्मणोः, स्थायते,
 पा ६, ४, ६६। स्थायिता। स्थायि-
 व्यते। स्थायिषीष्ट। अस्थायि। अस्था-
 यिषाताम्। तिष्ठासति। ०ते, पा ७, ४,
 ६१। तेष्ठीयते, पा ६, ४, ६६। ता-
 स्थाति। तास्थेति। स्थापयति। अति-
 ष्ठिपत्, पा ७, ४, ५। स्थित्वा।
 ०स्थाय। स्थितः। स्थितिः। स्थानम्।
 स्थायः। स्थातुम्। स्थायी। स्थाता।
 ०स्थः। स्थातव्यम्। स्थानीयम्। स्वे-
 यम्। स्थासुः। तस्थिवान्। स्थावरः।
 स्थायुकम्। (आश्रयप्रकाशने) गोपी-
 कृष्णाय तिष्ठते, पा १, ३, २३। स-
 न्देहनिर्णयार्थं माश्रयणे। मंग्रय कर्ण-
 दिषु तिष्ठते यः (मन्दिम्वार्थं कर्णादौ न
 निर्णेतृत्वेनाश्रयति), भा ३, १४।
 अधि—अधिष्ठानम्। प्राप्तिः। आरो-
 हणम्। ग्राम मधितिष्ठति, पा १, ४,
 ४६। जनो निकायं तेऽधितिष्ठति, भ
 ६, १६। माधिष्ठा निर्जनं वनम्, भ ८,
 ७८। शास्त्रिनः केचिदध्यष्टुः, १५, ३१।
 रथीऽध्यष्टीयत रामेण, भ १७, ८८।
 अनु—अनुष्ठानम्। करणम्। यस्य
 शैलाधिपत्यं प्रजापतिः स्वयं मन्वति-
 ष्ठत्, कु १, १७। अव—अवस्थितिः।
 अवतिष्ठते, पा, १, ३, २२। अण-
 मवतिष्ठस्व, भ ८, ११। न शसने
 उवास्थित यो गुरुणाम्, भ ३, १४।

व्यव—व्यवस्था। इति धर्मो व्यवस्थि-
 तः, मनु १०, ६८। इति व्यवस्थाप्य
 समाधिपत्यं मनः, कु ३, ५०। आ-
 (प्रतिज्ञायाम्) शब्दं नित्यं मातिष्ठते,
 कौ १४३। आश्रयः करणम् अवलम्ब-
 नम्। संयमे यत्नं मातिष्ठेत्, मनु २,
 ८८। समाधि मास्थाय, कु ५, २।
 उद—उत्थानम्। उत्पत्तिः। यत्नः।
 उदयोगः। मुक्तावृत्तिष्ठते, पा १, ३,
 २४। पौठादुत्तिष्ठति। ग्रामाच्छत-
 मुत्तिष्ठति। उत्तिष्ठमानं मित्रार्थं, भ
 ८, १२। उदस्थादासनात्, भ १५, ७।
 उत्थानम्। उत्थितः, पा ८, ४, ६१।
 प्रत्युत्थानम्। एनं प्रत्युत्थायाभिवाद-
 येत्, मनु २, १८। उप—उपस्थितिः।
 भोजनकाले उपतिष्ठते, पा १, ३, २६।
 (मन्त्रकरणकपूजनम्) ऐन्द्रा नार्हपत्य-
 मुपतिष्ठते, पा १, ३, २५। (परिचर्या)
 पति मुपतिष्ठति यौवनेन। वितया-
 दुपासुः भ ३, ४३। (देवपूजा) आदि-
 त्य मुपतिष्ठते, कौ १४४। न त्राम्बका-
 दन्य मुपास्थितासौ, भ १, ३। (सङ्गमः)
 गङ्गा यमुनामुपतिष्ठते। (मित्रकरणम्)
 रथिको रथिकानुपतिष्ठते। (वर्त्मगतिः)
 अर्थं पत्याः काशी मुपतिष्ठते। लिप-
 सयोगगमनम्) भिक्षुकः प्रभु मुपति-
 ष्ठति। ०ते, कौ २२४। प—प्रस्थानम्।
 प्रतिष्ठते, पा १, ३, २२। प्रास्थिषता-
 द्वीन्द्रम्, भ ७, १०२। आश्रमाय प्रत-
 स्थे, भ २, २४। प्रति—प्रतिष्ठा। सं-
 स्थापनम्। अश्मापि याति देवत्व-
 मद्भिः सुप्रतिष्ठितम्, ० हितो। वि-
 अवस्थानम्। वितिष्ठते, पा १, ३,
 २२। सम्—संस्थितिः। अवस्थानम्।
 सन्तिष्ठते, पा १, ३, २२। न तस्थ-
 वाक्ये सन्तिष्ठते जनः, सूक्त २८।

सूत्र—अदन्तः । सु, आ । प, प्रो ।

परिवृत्तम् । द्वीदः । सूत्रयति ।

सूत्र—णसु, दि, प । निरसनम् ।

आ—णस, अदा, प । शौचम् ।

ज्ञानम् । ज्ञाति । ज्ञाति गङ्गाजले-
नित्यम्, कवि २१८ । ज्ञायात् । अ-
ज्ञात् । अज्ञः । अज्ञान् । सञ्ज्ञौ । सञ्ज्ञ-
तुः । ज्ञाता । ज्ञास्यति । ज्ञेयात् ।
ज्ञायात् । अज्ञासौव । अज्ञासिष्टासु ।
अज्ञासिषुः । सिष्णासति । साज्ञायते ।
साज्ञाति । साज्ञेति । सपयति । साप-
यति । प्रज्ञापयति । असिष्णवत् । सप-
यति हृदयेऽं दृष्टिः, उत्तर । ज्ञात्वा ।
•ज्ञाय । ज्ञातः । ज्ञातिः । ज्ञानम् ।
ज्ञाता । ज्ञानीयम् । निष्णातः शा-
स्त्रेषु नदीष्णातः, पा ८, ३, ८८ ।

सिद्ध—सु, प । १ सेहः । २ गतिः ।

सिद्ध—णिह, दि, प । प्रीतिः ।

सेहः । सिद्धति । नच सिद्धति कस्य-
चित्, भ १८, ८ । सिण्णह । सिणि-
हतुः । सिण्णहिय, सिण्णन्ध, सिण्ण-
ट । सेन्धा, सेन्टा, सेन्दिता, पा, ७,
२, ४५ । ८, २, ३३ । सेह्यति, सेह्य-
यति । असिहत । सिद्धेहिषति,
सिद्धिहपति, सिद्धिचति । सेण्णह-
ते । सेण्णधि, सेण्णट । सेहयति ।
असिणिहत । णिह, सु, प । सेह-
नम् । सिद्धोभावः । सेहयति वृत्ति-
का तैलेऽ, दुर्गा । सेहयत्याकबधुए,
कवि २४४ । सेहत्वा, सिद्धित्वा,
सिद्धा, ज्ञाता । •सिद्ध । सिद्धः ।
सिद्धिः । सेहनम् । सेहः । सेहितुम् ।
सेधुम्, सेदुम् । सिप् सिक्, सिद्ध,
उणिक् ।

सावः । सौति । सुतः । सुवन्ति ।
सुष्णाव । सुष्णावतुः । सुष्णविथ । सुष्ण-
विव । सुविता, पा ७, २, ३६ । सवि-
यति । सूयात् । अस्नावीत् । अस्नावि-
ष्टाम् । अस्नाविषुः । कर्मणि, प्रसूयते ।
प्रसूता, पा ७, २, ३६ । प्रसूयते ।
प्रसूयौष्ट । प्रास्नावि । प्रसूते गौः स्वय-
मेव । प्रास्नोष्ट गौः स्वयमेव, पा ३,
१८८ । सुस्नूयति । सोष्णूयते । सोष्ण-
वीति । सोष्णोति । सावयति । असु-
ष्णवत् । सुत्वा । •सुत्य । सुतः ।
सुतिः । सुवनम् । सुवः । सुवितुम् ।

सुच (सुच) ।

सुम्—णसु, दि, प । १ अदनम् ।

२ सादानम् । ३ अदर्शनम् । सुस्यति ।

सुह—णुह, दि, प । उद्गिरणम् ।

स्वमनम् । सुहति । सुष्णोह । सुष्णो-
हिय, सुष्णोन्ध, सुष्णोठ । सुष्ण-
हिव, सुष्णुह । सुहिता, सुह्या,
सुहटा । सुहियति, सुह्यति । अस्नु-
हत् ।

सै—णौ, भ्वा, प । वेष्टनम् ।

सयति । णिच् सूपयति । सूप-
यति ।

स्यन्द—स्यदि, स्वा, आ ।

सिद्धिचलनम् । ईषत्कम्पनम् । स्यन्द-
नम् । स्फुरणम् । स्यन्दते । स्यन्दते दक्षि-
णो भुजः, सूक्त २०४ । पस्यन्दे । पस्य-
न्दे वामनयनं जानकीजन्मदन्वयोः,
महाना १, ३८ । स्यन्दिता । स्यन्दयते ।
अस्यन्दिष्ट । अस्यन्दिषाताम् । अस्यन्दि-
षत । अस्यन्दिष्टाच्च वामनम्, १५, २० ।

पि स्यन्दिष्यते । पास्यन्त्यते । पास्यन्ति ।
स्यन्दयति । अपस्यन्दत् । स्यन्दित्वा ।
० स्यन्द्य । स्यन्दितः । स्यन्दनम् । स्यन्दः ।
स्यन्दनः । परिवि—परिस्यन्दनम् । स
भूमिर्न परानृष्टो व्यस्यन्दत यथा प्राणं
विचक्षणं च पाण्डवम्, भारत ।

सर्वं—भा, आ । सर्वः ।

पराभिभवेच्छा । स्यर्द्धा । स्यर्द्धते ।
 पस्यर्द्धे । स्यर्द्धिता । स्यर्द्धिष्यते । अस्य-
 र्द्धिष्ट । अस्यर्द्धिषाताम् । अस्यर्द्धिषत ।
 अस्यर्द्धिष्ट रामेण सह सः, भ ५, ई ५ ।
 पिस्यर्द्धिषते । पास्यर्द्धयते । पास्यर्द्धि ।
 स्यर्द्धयति । अपस्यर्द्धत् । स्यर्द्धित्वा ।
 ० स्यर्द्ध । स्यर्द्धितः । स्यर्द्धा । स्यर्द्धितुम् ।
 आ—आस्यर्द्धा । स्यर्द्धनः ।

स्यश्-स्यर्गं-उ, या । १ प्रहणम् ।
 २ स्नेषणम् । स्याशयते । स्यर्गयते ।
 स्यश्, भ्वा, उ । १ स्यर्गनम् । २ पीड-
 नम् । ३ यन्यनम्, वी । १ स्यशति । ० ते ।
 स्यश्ः ।

स्पर्ध (पर्ध) ।

सृ—स्वा, प। १ प्रीतिः । २ पावनम् ।
 ३ चलनम् । ४ जीवनम् । सृणोति ।
 पसार । स्मृ, स्मृणोति । इमो हान्दसां-
 धित्याहुः, को १४७ । प्रदीपमते स्म ।
 सृश—तु, प। स्वर्गः । आमर्शनम् ।

स्पृशति । पस्पृशं । पस्पृशतुः । पस्पृ-
 शित् । पस्पृशिव । इस्तेन पस्पृशं तदङ्ग-
 मिन्द्रः, कु ३, २१ । स्पृष्टा, स्पृष्टा, पा
 ३, २, ५८ । स्पृच्छति, स्पृच्छति । अस्पृ-
 च्यत्, अस्पृच्यत् । अस्पृचाचीत्, अस्पृ-
 चीत्, अस्पृचत्, कौ १०४ । अस्पृष्टाष्टासु,
 अस्पृष्टाष्टासु, अस्पृष्टताम् । अस्पृष्टः,
 अस्पृष्टः, अस्पृचत् । कर्मणि, स्पृशते ।

प्रसृष्टं । प्रसृजति । प्रसृज्यते ।
परीक्ष्येष्टं । परीक्षयति । परीक्ष्यते ।
अपि सृजत् । (दानम्) स्पर्शनं प्रतिपा-
दत इत्यमरः । गाः कौटिशः स्पर्श-
यता घटीन्नी, २२, ४८ । स्पृष्टा ।
•स्पृश्य । स्पृष्टः । स्पृष्टिः । स्पर्शनम् ।
स्पर्शः । स्पृष्टुम्, स्पर्ष्टुम् । उप—उप-
स्पर्शः । पाचनम् । उपस्पर्शं स्वाच-
नम् इत्यमरः । :

सू०—पदन्तः । घु, प । ईप्सा ।

प्राप्तीच्छा । सृष्टा । लोभः । सृष्ट-
यति । पुष्येभ्यः सृष्टयति, पा १, ४,
३६ । सृष्टयति च विभेति प्रेमतो
बालभावात्, मङ्गाना २, ४४ । तव
जनन्ये सृष्टयाम्बभूव, मङ्गाना २,
१८ । सृष्टा । सृष्टनौयः । सृष्टयालुः ।
स्फट्—स्फाण्ट्, स्फटि, भ्वा, प, वो ।
विशरणम् । भेदः । स्फटति । स्फण्ट-
ति । स्फटितम्, दुर्गा । स्फटः । स्फटा ।
स्फण्ड् (स्फण्ट्) स्फर्, स्फल् (स्फुर) ।

स्फल् (स्फुल्) तु, प। सञ्चलनम्।

स्फूर्तिः । स्फुल्लति । प्रस्फाल । स्फुलि-
ता । आ—आस्फालनम् । चास्फनम् ।
ताडनम् । एरावतास्फालनकर्कशेन
इस्तेन, कु ३, २२ । आस्फालितवल्-
लीगुणः, मा १, ८ । धनु रास्फालितम्,
पद्माना १, ३२ । आस्फालितं, यव
मदाकसयोः, र १६, १३ ।

स्फाय-स्फायी (प्रोप्यायौ) स्वा, पा ।
वृद्धिः । स्फायते । प्रसूफायतास्व वीर-
त्वम्, भ १७, ५० । पस्फायै । तयोः
प्रसूफायै शस्त्रह्नाघवम्, भ १५, १०८ ।
स्फायिता । प्रस्फायिष्ठ । प्रस्फास्य, वी ।
प्रिच्, स्फावयति । प्रपिस्फवत्, पा ।

६, ३, ४१। अपिस्फुटञ्च बन्धनां विक्र-
मम्, भ ४, ३३। स्फायित्वा। स्फाय।
स्फौतः, स्फातः, वो। स्फौतवान्,
पा ६, १, २२। स्फायनम्। स्फायः।
स्फायितुम्। स्फातिः। स्फातिर्वृद्धावि-
त्यमरः। स्फाति रिति णिजन्तात्
स्फौतशब्दात् इ, कौ ४४८। यन्नि-
खानां परिणतफलस्फौतिरास्वाद-
नीया। काव्यप्रकाशः।

स्फुट्—चु, प। हिंसा।

२श्रावरणम्। ३वधः। ४अनादरः।
स्फुटयति।

स्फुट्—(अट्) चु, प। हिंसा।

स्फुट्—स्फुटिर्, भ्वा, प।

१विशरणम्। भेदनम्। २विकसनम्,
दुर्गा। स्फुट्, भ्वा, आ। तु, प। विक-
सनम्। प्रफुल्लोभावः। स्फोटति। ०ते।
स्फुटति। अस्फुटद्रविमण्डलम्, भ १७,
८। यस्याद्यनतटे स्फुटन्ति सततं
बल्लेषु पुष्पच्छटाः; स्फोटन्ते नवकु-
ञ्जनानि कुटजाः प्रायेषु वृक्षेषु च।
स्फोटन्ति द्विषतां शिरांसि। सङ्घा-
यस्याप्रियं कुर्वतां, यस्यास्फोटयति
स्फुटन् दशदिशः कुर्वच्छत्रैः पूरिताः।
काव १३। पुस्फोट। पुस्फोटिष्य।
तु, पुस्फुटिष्य। पुस्फुटे। मनो मे न
यत् पुस्फोट सङ्घस्रवा, भ १४, ६।
तुरङ्गाः पुस्फुटुर्भीताः, भ १४, ५६।
स्फोटिता। तु, स्फुटिता। स्फोटिष्य-
ति। ०ते। तु, स्फुटिष्यति। लुङ् (३२)
अस्फुटत्, अस्फोटोत्। अस्फोटिष्ट।
तु, अस्फुटोत्। अस्फुटिष्टाम्। प्राप्सो-
ऽस्फोटोत् तस्योरसि, भ १५, ७७।
पुस्फुटिष्यति। ०ते। पुस्फुटिष्यति।
०ते। पोस्फुट्यते। पोस्फुटि। स्फोट-

यति। अपुस्फुटत्। स्फुट् (चट्) चु,
प। भेदनम्। स्फोटयति। स्फुट्, चु,
प, वो। हिंसा। बाहुताडनम्। आङ्-
पूर्वोऽय मिति दुर्गादासः। आस्फो-
टयति। बाह्व चास्फोटयच्छत्रैः, भार-
त। केचिदास्फोटयाञ्चक्रुः, भ ३, २८।
स्फोटित्वा, स्फुटित्वा। ०स्फुट्। स्फु-
टितः। स्फुटिः। स्फोटनम्, स्फुटनम्।
स्फोटः। स्फोटितुम्। स्फुटितुम्। स्फुटः।
स्फुटताम् (पलायमानानाम्), भ १०,
८। स्फुट्—अटन्तः। चु, प। विसफुर-
णम्। विकसनम्। स्फुटयति। अपुस्-
फुटत्।

स्फुड् (चुड्)।

स्फुड्—चु, प, वो। अनादरः।

स्फुण्ट्—स्फुटि, भ्वा, प। विशरणम्।
भेदः। स्फुण्टति। पुस्फुण्ट। स्फुण्ट-
ता। स्फुटि स्फुडि स्फुडि, चु, प, वो।
नर्म। परिहासः। स्फुण्टयति। स्फुण्ट-
यति। स्फुण्डयति। स्फुडि, भ्वा, आ,
वो। विकसनम्। स्फुण्टते।

स्फुर—स्फुल, स्फुर, स्फल्—तु, प।

१स्फुरणम्। स्फूर्तिः। प्रकाशः। दीप्तिः।
२सञ्चलनम्। कम्पनम्। सन्दनम्।
स्फुलतिः सञ्चारार्थः, वो। स्फुरति।
स्फुलति। स्फुरति। स्फलति। सप्तर्षि-
मण्डले स्फुरति, मा ११, ३। सव्यं नैत्रं
स्फुरति, मृच्छ २७४। स्फुरतु कुच-
कुम्भयो रूपरि मणिमञ्जरी, गीतगो-
१०, ६। पुस्फुर। पुस्फुरतुः। पुस्फ-
रिष्य। चास पुस्फुर बाहुः, भ २, २७।
पुस्फुबर्ह्वभाः परम्, भ ४, ८। स्फु-
रिता। स्फुरिष्यति। आशिषि, स्फू-
र्यत्। अस्फुरीत्। अस्फुरिष्टाम्।
पुस्फुरिष्यति। पोस्फुर्यते। पोस्-

५४। अपुस्फुरत्। अपुस्फुरत्। धनु-
रपुस्फुरद् गुरु, भ १५, ८८। निष्फु-
रति, निःस्फुरति। निःफुलति, निःस्फु-
लति, पा ८, ३, ७६। वि—कम्पनम्।
विस्फुरति, विष्फुरति। विस्फुरयन्
धनुः। क्रीडविस्फुरितेक्षणः, भारत।
स्फुरित्वा। स्फूर्थः। स्फुरितः। स्फूर्तिः।
स्फुरणम्। स्फारः। स्फालः, पा ६, १,
४७। स्फुरितुम्। स्फुल (स्फुर)।

स्फूर्क—स्फूर्क—स्फूर्का, स्फूर्का, भ्वा, प।

विस्तृतिः। स्फूर्च्छति, स्फूर्च्छति,
बो। पुस्फूर्च्छ। स्फूर्च्छता। (आ)
स्फूर्च्छतम्, स्फूर्णम्। क्तिप् स्फूर्,
स्फूतौ। स्फूर्च्छति प्रदीपमते स्फूतौ।

स्फूर्ज—टुओस्फूर्जा, भ्वा, प।

वज्रनिघोषः। वज्रकर्तृकशब्दः।
स्फूर्जति। पुस्फूर्ज। स्फूर्जता। अस्-
फूर्जोत्। पुस्फूर्जिषति। पोस्फूर्ज्यते।
पोस्फूर्जति। स्फूर्जयति। (आ) स्फूर्जितम्,
स्फूर्णम्। स्फूर्णः। (टु) स्फूर्जयुः।

स्मि—स्मिड, भ्वा, आ। ईषडसनम्।

स्मयते। सिन्धिये। स्मेता। स्मेयते।
अस्मेष्ट। अस्मेष्टाताम्। अस्मेष्टत।
सिन्धयिषते, पा ७, २, ७४। सेस्मी-
यते। सेस्मीयति। स्माययति। स्मि,
चु, आ। अनादरः। जुगुप्सा। स्माय-
यते। स्मित्वा। स्मित्य। स्मितः।
स्मितिः। स्मयनम्। स्मयः। स्मेतुम्।
स्मायी। स्मेता। स्मेरः। काङ्कतस्थ
ईषत् स्मयमानः, भ २, ११। वि—
विस्मयः। व्यस्मयन्त प्रवहमाः, भ १७,
७०। उद्दीक्ष्य को भुवि न विस्मयते
नरीशम्, मा ४, ८। तयोः प्राविण्येन

विस्मास्य लोकः, १३, ६८। निष्-
(प्रयोजकात् स्मये) विस्मापयते, पा
१, ३, ६८। ६, १, ५७। अस्मृत, वि-
स्माययति। रामं विस्मापयित कः, भ
५, ५८। मनुष्यवाचा विस्माययन्
राजानम्, र २, ३३।

स्मिड—चु, प। १ अनादरः।

२ स्नेहः, बो। स्नेहयति। अस्मिन्-
टत्।

स्मील (स्मील)।

स्मृ—भ्वा, प। चिन्ता। ध्यानम्।

स्मरणम्। स्मरति। मातरं। स्मरति
मातुः स्मरति, पा २, ३, ५२। सस्मार।
सस्मरतुः, पा ७, ४, १०। सस्मर्थः।
सस्मरिव। सस्मार वारिणपतिः, मा
५, ५०। यानं सस्मारः कोविरम्, भ ४,
१४५। स्मर्ता। स्मरिष्यति। स्मर्यात्,
पा ४, २८। अस्माप्रीत्। अस्माह्वाम्।
अस्मार्षुः। अस्मार्षोद् ब्रह्मास्वम्, भ
१५, ८४। कर्मणि, स्मर्यते। स्मर्योष्ट।
स्मरिष्योष्ट, बा ७, २, ४३। सुस्मर्यते,
पा १, ३, ५७। सास्मर्यते। सास्मर्त्त।
स्मारयति। उत्कण्ठापूर्वकस्मरखे वटादिः।
स्मरयति। अस्मरत्, पा ७, ४,
८५। गुरुः शिष्यं ग्राह्यं स्मारयति,
दुर्गा। तेन शस्त्रं मस्मार्यत सः, भ
७, १०८। स्मृत्वा। स्मृत्युः। स्मृतः।
स्मृतिः। स्मरणम्। स्मृतम्। स्मर्त्ता।
स्मारकः। तद्दानं सात्त्विकं स्मृतम्, गौ
७, २०। तेन नारायणः स्मृतः, मनु
१, १०। वि—विस्मरणम्। अस्मिन्
क्षणे खलु विस्मृतं मयैतत्, शकु १,
१८। अस्मरणं व्यस्मरणं, भ १७, १०।
स्मृ (स्मृ)।

खन्—खन्, भ्वा, पा। सवणम्।

चरणम्। खन्दते। खन्दे। सख-
न्दिषे। सखन्तसे। सखन्दे शोणितं
खीम, भ १४, ८८। खन्दिता, खन्ता।
खन्दिष्यते। खन्त्यसि। ०ते, पा ३,
१, ८२। खान्तं रवेः खन्त्यसि, भ
१२, ७७। तौत्रं मेघैः खन्दिष्यते, भ
१६, ७। असखन्दिष्यत। असखन्त्यत्।
०त। खन्दिषोष्ट, खन्तीष्ट। असख-
दत्। असखन्दिष्ट, असखन्त। असखन्दि-
षाताम्, असखन्त्याताम्। असखन्दिषत,
असखन्त्यत। सिखन्दिषते। सिखन्त्य-
सति। ०ते। साख्ययते। साख्यन्ति।
खन्दयति। असखन्दत्। खन्दिता,
खन्ती, पा ६, ४, ३१। ०खन्त्य।
खन्तः। खन्तिः। खन्दनम्। खन्दः।
खन्दिताम्। खन्तुम्। खन्दी। खन्द-
नः। अभि—द्वौभावः। चरणम्।
अभिखन्देत हृदयम्, उत्तर १८७।
अभिखन्दते अभिष्यन्दते दुग्धम्। निख-
न्दते निष्यन्दते ०मधु। परिखन्दते
परिष्यन्दते घृतम्। विष्यन्दते विष्य-
न्दते तैलम्। ०खन्दते मत्स्याः, पा
८, ३, ७२।

खम्—खम्, भ्वा, पा। तु, प, वी।

शब्दः। ख्यमति। सख्याम्। सख्यम-
तुः। ख्यमतुः, पा ६, ४, १२५। सख्यमु-
रगिवाः खगुः, भ १४, ८३। हरिरा-
क्षसाः ख्यमः, भ १४, ७७। ख्यमिता।
ख्यमिष्यति। असख्यमीत्। सिख्यमि-
षति। ख्यमिष्यते, पा ६, १, १८। ख्यम-
यति। असख्यमतु। ख्यम्, पु, पा।
वितर्कः। ख्यमयते। ख्यमयति, वी।
ख्यम्, पदन्तः। पु, प, वी। शब्दः।
ख्यमयति।

खन् (अन्)।

खम्, अम्—खन्सु, अन्सु। भ्वा,
पा। प्रमादः। अनवधानता। खम्भते।
अम्भते। सखम्भे। खम्भिता। अस-
म्भित। खन्सु, भ्वा, पा। विश्वासः।
शङ्कारहितभावः। प्रायिणायं विपूर्वः।
विअम्भते। तालव्यादि रय मिलेके।
विअम्भते। लुङ् अम्भत्। असम्भित।
(उ) अम्भित्वा, अम्भत्वा। अम्भः। अम्भ-
णम्। अम्भः। विअम्भः।

संस्—सन्सु (अन्सु) भ्वा, पा।

अवसंसनम्। च्युतिः। अधःपतनम्।
खलनम्। अंशः। प्रसञ्जीभावः, वी।
तालव्यान्त इति कश्चित्। संसते।
गाण्डीवं संसते हस्तात्, गौ १, ३०।
संससे। संसता। संसिष्यते। असंसत्,
पा १, ३, ८१। ३, १, ५५। असंसिष्ट
(प्रमादे, असंसिष्ट, वी)। नासंसत्
करिणां यैवम्, र ४, ४८। असंसदा-
इतः। तेऽसं सप्तताकुलाः, भ १५, ८।
भावे संसृते। असंसि। संससे शर-
बन्धेन, भ १४, ७२। सिंसंसिषते।
सनौसंस्यते, पा ७, ४, ८४। सनौ-
संसि। संसयति। असंसंसत्। वातो-
ऽपि नासंसय दंशुकानि वाणिनीनाम्,
र २, ७५। (उ) संसित्वा, संसत्वा।
०संस्य। संसः। संसिः। संसंनम्।
संसः। संसतां नितम्बात् काञ्चीम्,
कु २, ५५।

संह—सन्हु, भ्वा, पा, वी।

विश्वासः। संहते। संहते।

सिम्भ, सिम्भ, (सम्भ)।

सिम्भ—सिम्भु, दि, पा। १ गतिः।

२ शोषणम्। सौव्यति। सिम्भेव। सौ-
विता। सिम्भू, सौवौ, पा ६, ४, २०।
सु—भ्वा, पा। १ गतिः। २ प्रवाहः।

३ अरणम्, वो । खवति । सुखाव ।
सुखवतुः । सुखीय । सुखव, पा ७, २,
१३ । शङ्कामूर्त्तं सुखव भयात्, भारत ।
स्रोता । स्रोष्यति । सूयात् । असुख-
वत्, पा ३, १, ४८ । शोणित मसुख-
वत्, भ १५, ५६ । सुसूष्यति । सोसू-
यते । सोस्रोति । स्त्रावयति । असुख-
वत्, असुखवत् । सुस्त्रावयिषति, सिस्त्रा-
वयिषति, पा ७, ४, ८१ । सुत्वा ।
० सुत्य । सुतः । सुतिः । स्त्रवणम् ।
स्त्रावः । स्त्रवः । स्रोतुम् ।

सक (सिक) सै (शै) ।

खङ्—खक्ति (ककि) भा, प्रा । गतिः ।

खङ्—खक्ति, भा, प्र, वो । गतिः ।

खञ्—खनज्, भा, प्रा । परिषङ्गः ।

आलिङ्गनम् । खजते, पा ६, ४, २५ ।

भ्रातर मखजत, र १३, ७० । सखजे,

सखजे । सखजिषे, सखजिषे । खड्-

क्ता । खड्च्यते । खङ्गीष्ट । अखड्क्ता ।

अखङ्कताम् । अखङ्कत । सिखङ्कते ।

साखण्यते । साखड्क्ता । खङ्कयति ।

नि, वि, परि—आलिङ्गनम् । परिष-

जते । पथ्येष्वजत, पथ्येष्वजत, पा ३,

७०, ७१ । परिषखजे, परिषखजे,

को १०२ । अभ्यष्वजत । अभिष्वखङ्कते ।

खट् (शट्) ।

खट्—खट्—खट्, खट्, भा, प्रा ।

आखाटवम् । अनुभवः । रुचिः ।

अयमनुभवे सकर्मकः । रुचावकर्मभः ।

प्रोतिकरणम् । रसोपादानम्, दुर्गा ।

खदते । खदते । खदते वारिधारा

(रोचते), ने ३, ८३ । खदख हव्यानि

(अनुभव) । खदते विविधं खाटु,

कवि ११८ । खदते । खदिता । खदि-

यते । अखदिष्ट । निखदिषते । सा-
खयते । साखति । खद, चु, पा १ । आ-
खाटनम् । रसोपादानम् । खददम्,
वो । खादयति । अखिखदत् । खाद-
यन्तः फलरसम्, भ ७, ४० । आखा-
दयति सर्वेषां विषयाणां सुखानि यः
कवि ११८ ।

खन् (खन्) भा, प्र । शब्दः ।

खनति । सखान् । सखनतुः । खन-

तु, पा ६, ४, १२५ । वानराः खनुः,

भ १४, ७० । पूर्णाः येराः सखनुः, भ

१४, ३ । खनिता । अखनौत्, अखा-

नौत् । सिखनिषति । संखन्यते ।

संखन्ति । खनयति । खानयति, वो ।

असिखनत् । भूषणार्थं घटादिः ।

अन्यत्र, खानयति घण्टाम् । खव,

वि—अशब्दभोजनम् । अवषणति ।

विष्वणति । अवाष्वणत् । अष्वणत् ।

शब्दार्थं तु विखनति । खदङ्, पा ८,

३, ६८ । अवष्वणत् । विष्वणत्, पा

८, ३, ६८ । आ—शब्दः । खदङ्गा

धीरमाखेतुः, भ १४, ४ । ख, आखा-

न्यः, आखनितः, पा ७, २, २८ । खन,

अदन्तः । चु, प, वो । शब्दः । खत बति ।

खप, जिष्वप, अटा, प । शयनम् ।

निद्रा । खपिति, पा ७, २, ७६ ।

खपितः । खपन्ति । खपिषि । खपि-

ति यावदयं निकटे जनः खपिमि

तावदहं किमपैति ते, काव्यप्रकाशः ।

खपन्ति वात्स्यासे (दीर्घनिद्रां प्रवि-

शन्ति), भ १८, ११ । खप्यात् । अख-

पत्, अखपौत्, पा ७, ३, ८८, ८८ ।

अखपिताम् । अखपन् । अखपः । अख-

पौः । सुखाप । सुपुपत् । सुपुपिष्य,

सुवपय । सुपुपिव । सुपुपु इवाः

(भूमौ पतिताः), म १४, १०१। स्वप्ना।
 स्वप्नयति। सुप्यात्। अस्वाप्सीत्।
 अस्वाप्ताम्। अस्वाप्सुः। भावे, सुप्यते।
 अस्वापि। सुषुप्सति, पा १, २, ८।
 सोऽप्यते, पा ६, १, १८। सास्वसि।
 स्वापयति। असुषुपत्, पा ६, १, १८।
 कोटी बाँधै रसुषुपत्, म १५, ८८।
 सुष्वापयिषति। सुष्वा। सुप्य। सुप्तः।
 सुप्तिः। स्वपनम्। स्वापः। स्वप्नः।
 स्वप्नम्। स्वप्नक। सु—सुषुप्तिः। सुषु-
 स्वाप। सुषुषुपत्, पा ८, ३, ८८।
 सुस्वप्ना। सुषुप्यात्। सुषुप्तः। विषुप्तः।
 निःषुप्तः। दुःषुप्तः।

स्वर—अदन्तः। चु, प। आचेषः।
 स्वरत्—चु, प। गतिः। रतङ्गः, वी।
 सभयस्थितिः। स्वरत्तयति। स्वरत्त
 इत्येके।

स्वदं (स्वद)।

स्वद—स्वद (पेद) भा, प। गतिः।

स्वस्व—भा, प्रा, वी। गतिः।

स्वाद—भा, प्रा। स्वाद (स्वद)

चु, प। आस्वादनम्। स्वादते। स-
 स्वादे। स्वादयति। असिस्वदत्। सि-
 स्वादयिषति।

स्विद—जिष्विदा, भा, प्रा।

१ स्नेहनम्। २ मोचनम्। ३ मोहनम्।
 स्वेदते। सिष्विदे। स्वदिता। स्वेदि-
 ष्यते। सिष्विदत्। अस्वेदिष्ट, पा १, १,
 ८८। स्विन्नं स्वदितमस्य। ष्विदा,
 दि, पा। गाढप्रक्षरणम्। घर्मच्युतिः।
 स्नेहादयोऽपि, वी। स्विद्यति। न च
 स्विद्यति तस्याङ्गं, व्यायामार्जितमेदसः,
 कवि २१२। सिष्वेदु। सिष्विदतुः।
 सिष्वेदिष्य। स्वेत्ता। स्वेत्स्यति। अस्वि-
 दत्। प्रपक्षाधिपता स्विदन्, म १५,

५०। सन् सिष्वितुषति, दिवादिरनिट्।
 सिस्वेदिष्यते, सिस्विदिष्यते। सिष्विद्यते।
 सिष्वेत्ति। स्वेदयति। असिष्विदत्, सिस्वे-
 दयिषति, पा ८, ३, ६२। स्वेदिता,
 सिस्त्वा। स्विन्नं स्वेदितं तेन, पा १, २, १८।
 ७, २, १६। स्वन्निः। स्वेदनम्। स्वेदा।
 स्विन्नाङ्गुलिः संवृत्ते कुमारी, र ७,
 २२। स्विन्नमन्नमुदाहृतम्, स्मृतिः।
 स्विद्यतेस्तु स्विदितः कौ ३५४।

स्वर्ष (स्वर्ष)।

स्वृ—भा, प। १ शब्दः। २ उपतापः।
 स्वरति। सस्वरः। सस्वरतुः। सस्व-
 रिष, सस्वर्य। सस्वरिष। सस्वरिम।
 स्वरिता, स्वर्त्ता, पा ७, २, ४४। स्वरि-
 ष्यति। स्वर्थात्, पा ७, ४, २८। अ-
 स्वारोत्। अस्वारिष्टाम्। अस्वारिषुः।
 अस्वार्षीत्। अस्वार्ष्टाम्। अस्वार्षुः।
 सिस्वरिषति। सुष्वर्षति, पा ७, २,
 ४८। सास्वर्यते। सास्वर्त्ति। स्वार-
 यति। अस्विरत्। शत्रुं संस्वरिषीष्टा
 प्रघने, म ८, २८।

स्वृ—क्रा, प। इननम्। स्वृणाति।

स्वेक् (सेक्)।

(ह)

हट्—भा, प। दौषिः। हटति।

हाटः। हाटकम्।

हट्—भा, प। १ श्रुतिः। २ शाल्यम्।
 ३ बलात्कारः। ४ कोले बन्धनम्, वी।
 हठति। जहाठ। हठिता। अहठोत्,
 अहाठोत्। हठः।

हट्—भा, प्रा। पुरीषोत्सर्गः।

भलत्यागः। उभयपदौति कश्चित्।
 हटति। ०ते। जहट्टे। हत्ता। हत्-
 ष्यते। हत्तोष्ट। अहत्त। अहत्ताताम्।

अहन्ति । जिह्वन्ते । जहन्ति । जा-
हन्ति । जादयति । जजीह्वत् । जहः ।

जन्—अटा, घ । १ हिंसा ।

शक्तिः । प्रहारः । ताडनम् । गतो न
प्रयुज्यते । सुरस्रोतस्विनी मेघ हन्ति
(याति) सम्प्रति सादरम् इत्यादौ अस-
मर्थत्वदोषः । हन्ति । हतः । हन्ति,
पा ७, ३, ५४ । हंसि । हि, जहि, पा
६, ४, ३६ । मा धर्मं जहि, भारत ।
हन्तात् । अहन् । अहताम् । अहन् ।
अहनम् । भूयस्त्वमहन्, भ, ८, ३३ ।
जघान । जघतुः । जघनिष, जघन्य ।
तान् जघान, भ २, ३१ । विशिखेन
कुम्भे जघान, २ ५, ५० । जघुरसुं
कटाक्षैः, भ ३, १६ । हन्ता । हनि-
ष्यति, पा ७, २, ७० । बध्नात्, पा २,
४, ४२ । अवधीत् । अवधिष्टाम् ।
अवधिषुः, पा २, ४, ४३ । आवधिष्ट ।
आवधिषताम् । आवधिषत । आवहत ।
आहसाताम् । आवहसत, पा २, ४,
४४ । कर्मणि, हन्यते । जघ्ने । हन्ता,
घानिता । घानिष्यते तेन महान् विप-
क्षः, भ १, २२ । घानिषीष्ट, बधिषी-
ष्ट । अघानि, अघधि । अवधिषताम्,
अहसाताम्, अघानिषताम् । अवधि-
षत, अहसत, अघानिषत । अघानि
ताडका तेन, भ ५, ४० । जिघांसति,
पा ६, ४, १६ । जहन्त्यते । (हिंसा-
याम्) जेघ्रीयते, कौ २०८ । जहन्ति ।
घातयेति । स्वार्थे णिच्, कौ १६७ ।
पा ७, ३, ३२ । अजौघतत् । हत्वा ।
• हत्य । हतः । हतिः । हननम् । घातः ।
बधः । हन्तुम् । हन्ता । घातो । घात-
कः । घातुकः । बध्यः । घाल्यः । हन्तु-
व्यः । हननीयः । जघ्नवान्, जघन्वान्,
पा ७, २, ६८ । आधिभिर्हा हन्ता

भूयो हृदयानामुदेज्यैः, भ ६, ७८ ।
अन्तः—अन्तर्हन्त्यते । अन्तर्हन्ति, पा
८, ४, २२४ । अन्तर्घनो देशः । अप-
अपघातः । • ध्वंसनम् । अपहन्ति श-
क्तिम्, उत्तर ५५ । अभि—आघातः ।
प्रहारः । वादनम् । अव—कण्ठनम् ।
आ—आघातः । प्रहारः । वादनम् ।
आहते स्वं वक्षः । सुङ् आहत, पा
१, २, १४ । १, ४, ४४ । आण्डौवी
कनकशिलानिभं भुञ्जाम्या माजघ्ने
विषमविलोचनस्य वक्षः, भा ११, ६३ ।
आत्मनेपदं चिन्त्यम् । तूर्यमाजघ्नु-
रन्ये भ १, २७ । व्या—व्याघातः ।
प्रतिबन्धः । न क्वचिद् व्याहन्यन्ते, उ-
त्तर २२७ । उप—उपघातः । विघातः ।
हविर्हयङ्गवीनश्च नाप्युपहन्ति • राज-
साः, भ ५, १२ । अनुपघ्नन् पिबद्-
व्यम्, मनु ८, २०८ । नि—निहननम् ।
वादनम् । बलं तस्य निहन्ति, भ ८,
२० । कीणे भेद्यौ निजह्निर, भ १४,
१२ । प्रणि—चौरस्य • प्रणिहन्ति ।
चौरस्य निप्र० । चौरस्य निहन्ति, पा
२, ३, ५६ । राजसर्गा प्रणिहन्तिष्य-
ति, भ ८, १२१ । ब्रह्मविष स्ते प्रणि-
हन्ति, भ २, ३५ । परा—आघातः ।
प्रहारः । प्र—निहननम् । प्रहन्ति,
प्रहन्ति, पा ८, ४, २३ । प्रहन्त्यात् ।
प्राघानिषत रक्षांसि येन, भ ८,
१०३ । वि—विघातः । विघ्नन्ति रक्षांसि
वने क्रतूँश्च, भ १, १८ । नाहं हि
मे प्रणयं विहन्तुम्, २ २, ५८ । सम्-
सङ्घातः । योमः । सङ्घत्य हस्ती, मनु
२, ७१ ।

हर्म—(द्रम) स्त्रा, घ । गतिः ।

हय—स्त्रा, घ । शक्तिः । रक्षमः ।

३ भक्तिः । शब्दः । हयति । जहाय ।

हय, भ्वा, प। गतिः। रकाग्नः।
 हर्यति। जहर्य। हर्यता। अहर्यति।
 हल—भ्वा, प। विलेखनम्।
 कषणम्। हलति। जहास। हलि-
 ता।

हस—हसे, भ्वा, प। हसनम्।
 अप्रवृत्तौत्या कपोलस्य विकसितो-
 करणम्। उपहासः। उपहासे सक-
 र्मकः। हसति। हसन्ति साधवो-
 रम्, दुर्गा। जहास। जहसतुः। हसि-
 ता। हसिष्यति। (ए) अहसौत्, पा
 ७, २, ५। जिहसिषति। जाहस्यते।
 जाहसि। हासयति। अजोहसत्।
 हसित्वा। हस्य। हसितः। हसनम्।
 हासः। हसितुम्। हास्यं वचसाद-
 यदहं विवक्षुः, र २, ४३। हसन्त-
 मन्तव्यं मवतां रवेः, मे १, ६१। अव,
 उप—उपहासः। परि—परिहासः।
 प्र, वि—वितहासः। विहसति युवति-
 सभा, तव सकला, गीतगो ८, ५।

हा—ओहाक्, हा, प। त्यागः।
 जहाति। जहति। जहौत, पा ६,
 ४, ११६। जहति। जहाति दुर्जनैः
 सङ्गम्, कवि २५८। हि, जहिहि, ज-
 हौहि, जहाहि, पा ६, ४, ११७।
 जहात्, पा ६, ४, ११८। अजहात्।
 अजहिताम्, अजहौताम्। अजहुः।
 जहोः जहतुः। जहिय, जहाय। ज-
 हिव। हाता। हास्यति हयात्।
 अहासौत्। अहासिष्टाम्। अहासिः।
 कर्मणि, हौयते। अहायि। जिहा-
 सति। जेहौयते, पा ६, ४, ६६। जा-
 हति। जाहाति। हापयति। अजौ-
 हपत्। हित्वा। हाय। होनः।
 हानिः। हातुम्। हातव्यम्। हियः।

ओहाड, हा, पा। गतिः। जिहौते।
 जिहाते। जिहते। जिहौते सज्जना-
 श्रयम्, कवि २५८। अजिहौत। अजि-
 हाताम्। अजिहत। जहे। जहिषे।
 हाता। हास्यते। हासीष्ट। अहास्य।
 अहासाताम्। अहासत। कर्मणि, हा-
 यते। जिहासत। जाहायते। जाहति।
 हात्वा। हानः। उप—आगमनम्।
 उपाजिहौया न मज्जीतल यदि, मा १,
 ३७। उद्—उदयः। उज्जिहौते हिमशिः,
 मङ्गाना ४, २५।

हि—स्वा, प। गतिः। प्रेरणम्।
 रविः। वहेने विरक्तप्रयोगः, दुर्गा।
 हिनीति। हिनुतः। हिन्वन्ति। हिनु-
 यात्। अहिनीत्। जिघाय, पा ७,
 २, ५६। जिघ्यतुः। हेतां। हेष्यति।
 होयात्। अहेषीत्। अहेष्टाम्। अहे-
 षुः। कर्मणि, हौयते। अहायि। गदा
 तेन जिघ्य, भ १४, ३१। जिघीषति।
 जेघीयते। जेघेति। हाययति। अजौ-
 हयत्, पा ७, २, ५६। हित्वा।
 हित्य। हितः। हितिः। हयनम्।
 हेतुम्। हेतुः। प्र—प्रेरणम्। अनौकं
 प्रजिघाय बोद्धुम्, भ १४, १। शङ्का
 कथा मा प्रहिण स्वसुनुम्, भ १, २१।
 प्रहिणोमि, पा ८, ४, १५। वानराय
 प्राहेषीत् परिघम्, भ १५, १२१।

हिक—भ्वा, उ। अत्यन्तशब्दः।
 हिका। हिकयति। ते। हिक, उ,
 आ। हिसा।

हिट—भ्वा, प। आक्रोशः।
 हिण्ड—हिड, भ्वा, पा। गतिः।
 रचनादरः। हिण्डते। जिहिण्डे।
 हिण्डन्ते च तथा रात्रौ, कवि १११।
 हिन्दोले हिन्दोल (पान्दोल)।

हिव्—हिवि (जिधि) भ्वा, प ।

प्रोणनम् । हिवति ।

हिल—तु, प । भावकरणम् ।

अभिप्रायसूचनम् । हिलति । हिलिता ।

हिस्क्—(विष्क्) ।

हिस्—हिसि (हृह) क, प । हिंसा ।

हिनस्ति । हिंस्ते । हिंसन्ति । हिन-

स्मीन्स्य विक्रमम्, भ ३, ३८ । हिंस्यात् ।

अहिनः अहिनत् दिपि सस्तः सिपि वा ।

रत्नमाला १३५ । अहिंस्याम् । अहिंसन् ।

जिह्विंस । जिह्विसतुः । मदर्थेऽरीन् जिह्वि-

सिथ, भ १४, ५७ । हिंसिता । हिंसि-

यति । अहिंसीत् । अहिंसिष्टाम् । अहिं-

सिषुः । जिह्विसिषति । जिह्विस्यते ।

जिह्विस्ति । हिंसि, तु, प । हिंसा । हिंस-

यति । हिंसति, वो । अजिह्विसत् ।

हिंसित्वा । ० हिंस्य । हिंसितः । हिंसनम् ।

हिंसा । न हिनस्ति वृथा जन्तून् हृणा-

न्यपि न हिंसति । त मेव हिंसयत्येकं

वस्तु दात्रा विलङ्घयेत् ॥ कवि ५७ ।

ह—ह्रा, प । हदानम् । प्रक्षेपः ।

वधे साधारे देवतोद्देश्यकविस्त्वागः ।

होमः । हपदनम् । हपादानम् । हप्रोण-

नम् । हट् जुहोति पा २, ४, ७५ ।

जुहते । जुहति । हि, जुहधि । जटा-

धरा च न जुहुधौह पावकम्, भा १, ४४ ।

हिङ् जुहुयात् । हिङ् अजुहोत् ।

अजुहुताम् । अजुहुतुः । हिट् जुहवाच-

कार, पा ३, १, ३५ । जुहाव । जुहवाच-

क्रतुः जुहुवतुः । पुरो रामस्य जुहवाच-

कार ज्वलने वपुः, भ । हट् होता ।

हृट् हीयति । आशिषि, ह्यात् । हृङ्

अहीषीत् । अहीषात् । अहीषुः । यो

मन्त्रपूतां तनु मय्यहीषीत्, २ १३, ४५ ।

कर्मणि, ह्यते । अहावि । च न जुह-

यति । यङ् जीह्वते । जीह्वीति ।

जीह्वीति । हिच् हावयति । अजुहवत् ।

हुत्वा । ० हुत्य । हुतः । हुतिः । हवनम् ।

हावः । हवः । होतुम् । होता । हविः ।

होतव्यम् । हवनौयम् । हव्यम् । त्वमेव

हव्य होता च, कु २, १५ । आ—

पाहुतिः ।

हुङ्—हृङ्, होङ्, हुङ्, हृङ्, होङ्,

भ्वा, प । आ, वो । गतिः । होङति ।

०ते । हुङ्, तु, प वो । १ मज्जनम् ।

२ संहतिः । हुङति । जुहोङ् । हुङिता ।

अहुङीत् ।

हुण्—हुडि, भ्वा, पा । १ सङ्घातः ।

राशोकरणम् । राशोभावः । २ वरणम् ।

स्त्रीकारः । ३ वरणम् । हुणते । जुहुण् ।

हुण्डिता । हुण्डा हुण्डनम् ।

हुल्—(गल्) भ्वा, प । १ गतिः ।

२ पाच्छादनम्, वो । होलति । जुहोल् ।

हृङ् (हुङ्) ।

हृङ्—हृङ्, भ्वा, प । कौटिल्यम् ।

अपसरणम् । हृङ्ति । जुहृङ् ।

हृङ्तिता । (भा) हृङ्तितां हृङ्तितां तेन ।

हः । ह्री ।

ह—हृज्, भ्वा, ड । १ वरणम् ।

प्रावणम् । २ स्त्रीमारः । ३ स्त्रियम् ।

४ नाशनम् । हृ, भ्वा, प । संवरणम् ।

हरति । ०ते । जहार । जहर्था । जह्रियत् ।

जह्र । हर्ति । हरिष्यति । ०ते । ह्रियात् ।

ह्रयीदम् । अहार्षीत् । अहार्षीम् ।

अहार्षुः । कर्मणि, ह्रियति । अहारि ।

अहारिषाताम्, अहृषाताम् । ०जिह्वी-

यति । ०ते । यङ् जेह्वीयते ।

जहरीति, जरि, जरी । जहर्ति, जरि,

जरी । जहर्ति, जरी । ०ते । जहर्ति,

हरत् । ०त । हुत्वा । ० हुत्य । हुतः ।

हतिः । हृणम् । हारः । हर्तुम् ।

हर्ता। हारी। हारकः। • हृत्। • हरः।
 हर्तव्यम्। हरणौघम्। हार्थम्।
 व्यति—व्यतिहारः। विपर्ययः। अनु—
 अनुहरणम्। अनुकरणम्। पैटक मन्त्रा
 अनुहरन्ते माटकं गावः। अप—
 अपहरणम्। अभ्यव—अभ्यवहारः।
 भोजनम्। व्यव—व्यवहारः। आ—
 आहरणम्। आनयनम्। उदा—उदा-
 हरणम्। प्रत्युदा—प्रत्युदाहरणम्।
 व्या—व्याहारः। उक्तिः। समा—समा-
 हारः। संघट्टः। उद्—उद्धारः। उप—
 उपहारः। निर्—निर्हरणम्। परि-
 त्यागः। प्रेतवहनादि। तस्य—निर्ह-
 रणादीनि सम्यरेतस्य कारयित्वा, भाग-
 वतम्। परि—परित्यागः। प्र—प्रहारः।
 आर्तत्राणथि वः शस्त्रं न प्रहर्तुं मना-
 गच्छि, शकु। निर्दयश्च प्रजहंतुः, भ १४,
 १००। वि—विहारः। सम—संहारः।
 संज्ञिता मन्त्रम्, उत्तर ६। उपसर्ग—
 उपसंहारः। समापनम्। उपसर्गण
 धात्वर्थो बलादर्थे न गीयते। प्रहारा-
 हारसंहारविहारपरिहारवत् ॥

हृत्—हृत्, भ्वा, प। १। एषीकम्।

मिथ्याकरणम्। २। हर्षः। चित्तोन्नाहः।
 वो। हृत्, दि, प। तोषः। पाहृदः।
 हर्षः। लीमहर्षः। हर्षति। हृष्यति।
 श्रियं हृष्टापि शत्रूणां न प्रहर्षति य
 स्तथा। यथा प्रहृष्यति श्रुत्वा सत्-
 कवीनां सुभाषितम् ॥ कवि २०८।
 जहर्ष। जहृषत्। जहर्षित। जहृषुः,
 भ १४, ७। हर्षिता। हर्षिष्यति। भ्वा,
 अहर्षित्। अहृषदित्यन्ये। दि, अहृ-
 षत्, अहर्षित्, वा। अहृषतां तो, भ
 १५, १०४। अन्ति शब्द मन्त्रौषं ततो
 लोमानि विहृष, भारत। जिहर्षि-
 षति। जरीत ३। जहर्षि। हर्ष-

यति। अजहर्षत्, अजीहृषत्। (उ)
 हृषित्वा, हृष्टा। • हृष्य। हृष्टः। प्रहृष्ट-
 मना मृगान्तिकं चलितः, हितो।
 (लोमसु) हृष्टाः हृषिताः केशाः। हृष्टं
 हृषितं केशैः, अन्यत्र हृषितः, पा ६,
 २, २८। हृष्टो विप्रः। विस्मितः प्रति-
 हतो वा। हृष्टो वृषभ इत्यत्र हृष्टि-
 शब्दात् मत्वर्थीयोऽत् इति संचितसा-
 रम्। णिच् हर्षितः। विसर्जयेदयं
 सुतजम्बुहर्षितः, २ ३, २०। हर्षणम्।
 हर्षः। हर्षितुम्। हर्षितव्यम्।

हेट्—भ्वा, प। बाधनम्। पौडनम्।

हेट्—भ्वा, प। हेट् (एठ) भ्वा, षा।

विधाधा। शाब्दम्। हेठति। • ते।

जिहेठ। • ठे। हेठिता। अहेठीत्।

अहेठिष्ट। हेठयति। अजिहेठत्।

हेठ, तु, प, षा। १ भूतप्रादुर्भावः। २

पवित्रौकरणम्। हेठाति। (हेट् हेट्)।

हेड्—भ्वा, प। वेषनम्।

हेडति। जिहेड। हेडिता। णिच्

हृडयति। अजीहृडत्, घटादिः।

कर्मणि, अजिहृडि, अहोडि, अहेडि।

हेत इत्येके। हेति।

हेड्—होड्, भ्वा, षा। अनादरः।

हेडते। होडते। अयं गत्वर्थोऽपि।

हेडते श्रोत्रसम्पन्ना बान्धवानपि तान्

काविः, कावि १११।

हेट्—(हेट्, खच्) क्रा, प।

भूतप्रादुर्भावः। हेट्ठाति। हेट्ठाति।

हेट्ठाति, को १६८।

हेष्—ऋष्, ईष्, ऋष्, (रेष्) भ्वा, षा।

अश्वकर्तृकशब्दः। हेष्। हेषते। ऋ-

षते। जिहेषे। हया जिहेषिरे, भ

१४, ५। मा १७, ३१। हेषिता। अहे-

षिष्ट। हेषयति। अजिहेषत्। हेष्वा।

हेष्वा। होड्—(हृड्, हेड्) होड् (हृड्)।

हु—हुङ्, अदा, आ। अपनयनम्।

अपङ्गवः। चौथ्यम्, वो। देवदत्ताय।

हुते, पा १, ४, २४। हुवाते। हुवते।

हुवीत। अहुत। अहुवाताम्। अहु-

वत। जुहुवे। झोता। झोषते।

झीषीष्ट। अझोष्ट। अझीषाताम्।

अझीषत। यमस्याझोष्ट विक्रमम्,

भ १५, ८८। जुहुषते। जोहुयते।

जोहोति। झावयति। हुत्वा। •हुत्य।

हुतः। हुतिः। हुवनम्। हुवः।

झातम्। अप—अपङ्गवः। अपलापः।

गोपनम्। गुप्तानपङ्गवेऽस्माकम्, भ ५,

४४। अपङ्गवानस्य जनाय निजा-

मधीरताम्, ने १, ४८। नि—अपङ्गवः।

अपनयनम्। अशस निङ्गवानोऽसौ

सीताये, भ ८, २४। विभवमदेन निङ्ग-

तद्भीः, भ १०, २६।

झल् (झल्)

झग्—झग्, हुगे, झगे (पगे)।

भा, प। संवरणम्। भाष्ठादनम्।

झगति। झगति। जझाग। झगिता।

(ए) अझगीत्, अझगीत्। झगयति,

झगयति, घटादी।

झप् (झप्)।

झस्—(तुस्) भा, प। शब्दः।

२ झसः। अल्पीभावः। झसति।

आयु झसति पादशः, मनु १, ८३।

जझास। जझसतुः। झसिता। अझ-

सीत्, अझासीत्। झसयति। अजि-

झसत्। एकैकं झसयेत् पिण्डं क्षण्ये

शक्ते च वर्धयेत्, मनु ११, २१६।

झसितं आस्त्राषितम्, भ १०, ६।

झसम्।

झाद्—भा, पा। अव्यक्तशब्दः।

वाद्यादिषोः। झादते दुन्दुभिः।

जझादे। जझादे पटहै शृङ्गम्, भ १४,

४। झादिता। अझादिष्ट। झादेः।

झदः।

झी—झा, प। लज्जा।

•जिह्वेति। जिह्वीतः। जिह्वीयति।

जिह्वेयतिष्ठन् यदि तातवाक्ये, भ २३

५२। जिह्वेति नौचसङ्ग्रेभ्यः, कवि ५८।

जिह्वीयात्। अजिह्वेत्। अजिह्वीताम्।

अजिह्वयुः। जिह्वयाश्चकार, पा २, १,

३८। जिह्वायः। जिह्वीयतुः। जिह्व-

यिष, जिह्वेय। न विभाय न जिह्वाय,

भ ५, १०२। हुता। हुयति। हुी-

यात्। अहुषीत्। अहुष्टाम्। अहुषुः।

जिह्वीवति। जेह्वीयते। जेह्वेति।

हुपयति, पा ७, १, २६। अजिह्वि-

पत्। हुीत्वा। •हुीय। हुीतः, हुीषः।

हुीतिः। हुययम्। हुीः। हुीतम्।

झीषा च हृष्टा च वभाष मेमौ, ने

२, ६७।

हुीङ्—भा, प। लज्जा। हुीच्छति।

हुङ्—हुङ्, हुङ्, हुङ्, हुङ्।

हुङ्, भा, पा। गतिः। हुङते।

हुङते।

हुप्—हुप्, भा, पा। गतिः।

हुप् (हुप्)।

हुङ् (हुङ्) झग् (हुङ्)।

झप्—'हुप्'—हु, प। कथनम्।

झस्—(तुस्) भा, प। शब्दः।

झाद्—झादी, भा, पा। १ सुखम्।

अझादः। २ अव्यक्तशब्दः। झादते

जझादे। झादिता। झझादिष्ट। णिच्

झादयति। अजिह्वदत्। वने तं न

त्वजिह्वदत्, भ ६, २२। झादिता।

•झाद्य। (ई) झजः, पा ६, ४, ८५।

झादनम्। झादः। अझादः।

जल-जल भ्वा, प। चलनम्।
 जलति। जलति। प्राजलत् चिति-
 मण्डलम्, भ १७, १९०। जलाल। ज-
 जलत्। जलति। पञ्चलोत्। जल-
 यति, जलयति, पञ्चलयति। जल-
 यति, जलयति, पञ्चलयति। विह्वलो
 जलयन् भुवम्, भ ६, ४५।

ज-भ्वा, प। कोटिलम्।
 वमोकरणम्। जरति। जहार। जह-
 रत्। जह्ये। जर्ता। जरिष्यति।
 जर्यात्, पा ७, ४, २६। पञ्चापीत्।
 पञ्चाष्टम्। जहूषति। जाह्यते।
 जाहति। जायति। पञ्जिह्वत्।

‘हृ’-का, प। जह्यन्तम्।
 कोटिलम्। जृणातीति कषित्।
 ज-जृञ भ्वा, ङ। १ सार्द्ध।

पराभिभवेच्छा। पाज्ञानम्। २ यङ्।
 लट् जयति। ०ते। लिट् जुहाव
 जुहोय, जुहविथ। जुहवे, पा ६, ८,
 ३३। मां पावतोति माज्जा जुहाव,
 कु १, २६। लृट् हुता। लृट् ह्वयति।
 ०ते। प्राग्रिपि, ज्ञयात् ज्ञासीष्ट
 लुङ् अहुत्, पा ३, १, ५३। अहुत्,
 अहास्त, पा ३, २, ५४। कमणि

ज्यते। पञ्चायिषाताम्, पञ्चासा-
 ताम्। सन् जुहयति। ०ते। यङ्
 जोहयति। जोहवोति, जोहोति, पा
 ६, १, ३३। णिच् ज्ञाययति, पा ७,
 ३, ३७। पञ्चहवत्, पा ६, १, ३२।
 काण्डादीनां वेति जह्विकल्पः पञ्चहवत्
 को १८२। जुहावयिषति। जह्वा।
 ०ज्य। जतिः। हुनम्। हुतम्।
 हुता। ह्वयकः। हुतव्यः।
 पाहवः। पाहावः। पा-सार्द्ध।
 पराभिभवेच्छा। शतृ, माह्वयते,
 पा १, ३, ३१। (पाज्ञानम्) पुन-
 माह्वयति। रेवतक, सेनापति स्तान-
 दाहयताम्, शकु ३, ३१। शतृनाह्वस्त
 पाहवे, भ १५, २८। उच्चैरसी राघव-
 माह्वत्, भ २, ५१। सर्पाश्च माजुहान,
 भ १४, ४४। उप, नि, वि, सम-
 कथनम्। पाज्ञानम्। उपह्वयते, पाह्व,
 ३, ३०। यत्पादमाह्वये प्रीतं संजयस्व
 विवक्षितम्, भ ८, १७। प-विनयः।
 तदीष्टव्यं कापि व्रजति विनयः पञ्चयति
 माम्, उत्तर १४४।

सम्पूर्णम्।

प्रयारभे यमोशं बहुविधविपदशङ्कया संश्रितोऽहं
 सोऽयं सर्वाकारस्थः सुकृतिपरवशः अहयाराधितो मे।
 प्रस्य प्रत्यस्य पारं तटमिव जलधे र्मा मनैषीद दयावान्
 यस्यान्ते तं सहस्रं परिचितकरुणं स्वधकामो नमामि ॥
 शाण्डिल्यगोदसम्भूतरामरत्नस्य धीमतः।
 हतौयेन तन्मूजेन हरिनाभिनिवासिना ॥
 रामतारणविघ्ने बासकानां हितैषिणा।
 नागाङ्गाभ्रमिते शाके संस्कृतो गणदर्पणः ॥

प्राणिनौयो धातुपाठः ।

अथ भूवादयः परस्मैपदिनः ।

(भू सत्तायाम् ।) (१)

अक अग कुटिलायां गतो ।

अन् व्युत्पत्तिः ।

अगि इगि तगि त्वगि

मगि रगि रगि लगि

ल्लगि वगि वल्गु अगि

अगि गत्यर्थः ।

अज गतिर्ज्ञेयपण्योः ।

अट पट गतो ।

अड उद्यमे ।

अड्ड अदड अभियोगे ।

अण कण क्षण धण ध्वण

भण भ्रण मण रण वण

व्रण शब्दार्थः ।

अत सातत्यगमने ।

अति अदि बन्धने । (२)

अनृचु गतिवृत्तनयोः ।

अभ्र मभ्र वभ्र गत्यर्थः ।

अम गतिशब्दसंभक्तिषु ।

अर्ध मूर्ध्ने ।

अर्ध शर्ध हिंसायाम् ।

अर्ध पूजायाम् ।

अर्ज पर्ज पर्जने ।

अर्द गतियाचनपौडासु ।

अर्व गतो ।

अर्व शर्व शर्व हिंसायाम् ।

अर्ध पूजायाम् ।

अल भूषणपट्यासिवा-

पेषु ।

अवरक्षण-गति-कान्ति-

प्रोति-ह्रस्वप्रवगमप्रवेश-

अवणस्त्रास्यर्थ-याचन-

क्रियेच्छादीनामवाप्ता-

लिङ्गनहिंसादानभाग-

सङ्घेषु ।

आहि आयामे ।

इ गतो । केचिदिमं दौर्धं

पठन्ति ।

इण इणि ईणि उण

उणि एण णणि मण

मणि रण रणि लण

लणि वण वणि तण

त्रिणि गत्यर्थः । रिण

शिण इति केचित् ।

इट किट कटौ गतो । (३)

इद परमेश्वर्ये ।

इवि व्युत्पत्तिः ।

ईर्थ ईर्थ्य ईर्थ्य ईर्थ्यार्थः

ईष ईष्णे ।

उल्ल सेचने ।

उल्ली उल्ले । (४)

उल्ल विवासे । (५)

उट कठ लुठ उपघाते ।

कठ इत्येके ।

उर्वी तुर्वी शुर्वी-दुर्वी

धुर्वी हिंसायां । शुर्वी

इत्येके ।

उष दाहि ।

उडिर् तुडिर् दुडिर्

अर्दने ।

ऊष वजायाम् ।

अद गतिप्रापणयोः ।

एजृ कम्पने ।

ओखृ द्राखृ धाखृ राखृ

लाखृ शोषणालस्यर्थयोः ।

ओणृ अपनयने ।

पाठः । एव मन्थत्रापि

(१) भू सत्तायामित्यस्य भूवादियोगसिद्धार्थं मादौ बोध्यम् ।

(२) अतीति तान्तं द्विविधाः पठन्ति । आख्यादयस्तु दास्तमिति धनपालः । उभयमपि मैत्रेयस्त्रामिकाश्रयादयः । अतिः अदि इदि विदि गदि पद्येते न तिङ्विषया इति काश्रयादयः । अन्ये तु तिङ्मपीच्छन्ति ।

(३) ईकारः स्त्रोदितो निष्ठायाः मिश्रनिषेधार्थः । केचित्तु इदितं भत्वा गुमि कृते कण्टतीत्यादि वदन्ति । को १३३ ?

(४) उल्लः कण्ठश्रु आदानम् । कण्ठश्राव्यर्जनं शिल मिति यादवः ।

(५) विवासः समाप्तः । प्रायेणाय विपूर्वः ।

कखे हसने ।

कगी नोचते । (६)

कटे वर्णवर्णयोः । कटे
इत्येके ।

कठ कच्छजीवने ।

कड मदे । कडि इत्येके ।

कड्ड कड्ड कर्कशे ।

कण रण गतौ ।

कदि कदि कदि कदि कदि, रोदने च ।

कनि दीप्तिकान्तिगतिषु ।

कख खख गख घख

चख तख नख पख

बख मख शख यख

सख हिंसायाम् ।

कर्ज व्ययने ।

कर्द कुलिते शब्दे । कुलित-

कुचि शब्दे ।

कर्ष खर्ष गर्ष घर्ष चर्ष

पर्ष बर्ष मर्ष कर्ष शर्ष

पर्ष गतौ ।

कर्ष खर्ष गर्ष दर्पे ।

कश शब्दे ।

कष खष जष भष मष

रिष रुष वष शष शिष

हिंसार्थाः ।

कस गतौ ।

काचि साचि बाचि

काङ्गायाम् ।

किट खिट वासे ।

कित निवृत्ते, रागापन-
ग्रने च ।

कील कन्धने ।

कुच शब्दे तारे ।

कुच सम्पत्तनकोटिल्यप्रति

टम्बिलेखनेषु । अयं

ज्ज्वादिः ।

कुनच कुन्च कोटिल्या-
ल्लोभावयोः ।

कुचु कुचु स्तेयकरणे ।

कुटि वैकल्ये । कुडि च ।

कुटि प्रतिघाते ।

कुथि पुथि मथि युथि

हिंसासंज्ञे शनयोः ।

कुवि आच्छादने ।

कुल संस्थाने, वस्तुषु
च । (७)

कूज अव्यक्ते शब्दे ।

कूल आवरणे ।

कवि हिंसा करणगतिषु ।

कष विलेखने ।

केल खेल खेल खेल

वेल वेष्ट चलने ।

के गे शब्दे ।

कम्प हर्षणे । (८)

कथ कथ कथ अथ हिं-

सार्थाः । कथ इत्येके ।

कसु पादबिन्दुषु ।

क्रीड विहारे ।

क्रुध आह्वाने, रोदने च ।

क्लिदि परिदेवने ।

कथे निष्पाके ।

चर सञ्चलने ।

चि चये । (९)

चीज अव्यक्तशब्दे ।

चीव चेषु निरसने । चिव
इत्येके ।

चै जे जे चये ।

खज मन्त्रे ।

खजि गतिवैकल्ये ।

खट काङ्गायाम् ।

खद खैर्यहिंसाभक्षणे ।

खर्ष पूजने च ।

खर्द दन्दशूके । (१०)

खल सञ्चये ।

खाद भक्षणे ।

खे खदने । (११)

खोर्द खोर्द गतिप्रति-
घाते ।

गज मदने च । घात
शब्दे ।

गङ्ग सेचने ।

गङ्गि घदनेकदेशे ।

गद व्यक्तायां वाचि ।

गर्ज शब्दे ।

गर्द नर्द शब्दे ।

गमल गतौ ।

(६) नोचते इति अस्य अय मर्थ इति विशिष्य नोचते क्रियासामान्यार्थ-
त्वात् । क्रियामात्रेऽनेकार्थत्वादिति केचित् ।

(७) संस्थानं सङ्घातः । वस्तुशब्देन तदव्यापारः । सम्बन्धोऽभिधीयते ।

(८) हर्षणं कोटिल्यम् । (९) भक्त्यर्थः । अन्तर्भावितव्यर्थं स्तु सकर्मकः ।

(१०) दंश हिंसादिरूपायां दन्दशूकक्रियायां मित्यर्थः । दंशने एवन्तु नोक्तं
ताच्छील्याथेस्य ग्रहो न स्यादिति प्रदीपः । (११) खदनं खैर्यम्, हिंसनञ्च ।

गल भदन ।
 गुज गजि गृज गृजि
 मुज मुजि शब्दार्थाः ।
 गुजि शब्दार्थो शब्दे ।
 गुपू रक्षणे ।
 गुर्वी उद्यमने ।
 गृष्ट सेचने ।
 गुचु ग्लुचु स्तेयकरणे ।
 ग्लुचु गता वपि ।
 ग्लुचु गतो ।
 ग्लौ ग्लौ हर्षचये । (१२)
 घघ हसने ।
 घम्ल भदने ।
 घुधिर् विशब्दे । (१३)
 घृषु सङ्घर्षे ।
 घोर्द्ध गतिचातुर्थ्ये । घोर्द्ध
 इत्येके ।
 घ्रा गन्धोपादाने ।
 चक टप्तौ । घटादिः ।
 चण शण अण दाने ।
 शण गतावित्यन्ते ।
 चदि पाञ्चादे ।
 चन हिंसायाम् ।
 चन्चु तन्चु त्वन्चु स्मृचु
 स्मृन्चु स्मृचु स्मृन्चु

वन्चु गत्यर्थः ।
 चप साख्यने ।
 चमु छमु जमु भमु, अ-
 दने । जिमु इत्येके ।
 चर गतिभक्षणयोः ।
 चर्च भर्च परिभाषण-
 तर्जनयोः ।
 चर्च भदने ।
 चल कम्पने ।
 चह परिकल्कने । (१४)
 चिट परप्रेषे ।
 चित्ती संज्ञाने ।
 चित्त शैथिल्ये, माधकरणे च ।
 चुटौ अत्यौभावे ।
 चुड्ड चुड्ड भावकरणे । (१५)
 चुडौ अत्यौभावे ।
 चुप मन्दार्या गतोः ।
 चुवि वल्लभयोगे ।
 चुल्ल भावकरणे । (१६)
 चुप पाने ।
 च्युतिर आसेचने । (१७)
 चुतिर् इत्येके ।
 जज जजि युद्धे ।
 जट भट संघाते ।
 जप जल्प व्यक्तायां वाचि ।

जप मानसै च । (१८)
 जर्ज जर्जुस भर्ज परि-
 भाषणतर्जनयोः ।
 जल वातने । (१९)
 जि जये । (२०)
 जि जि अभिभवे । (२१)
 जिक्कि दिक्कि धिक्कि हिक्कि,
 प्रीणनार्थाः ।
 जिषु सिषु विषु सेचने ।
 जीव प्राणधारणे ।
 जु विजिन गतोः ।
 जुगि युगि वगि वर्जने ।
 ज्वर रोगे ।
 ज्वल दीप्तौ ।
 टल टल वैकल्ये । टल्ल
 व्ये इति पाठान्तरम् ।
 टुन्ट ग्रन्थषणे ।
 णट नृतौ । (२२)
 णट नृतौ । घटादिः ।
 णद अव्यक्तो शब्दे ।
 णम प्रह्वत्वे शब्दे च ।
 णल गर्भे । वन्दने इत्येके ।
 णिल्ल चुम्बने ।
 णिदि कुत्सायाम् । (२३)
 णिश समाधौ ।

(१२) हर्षचयो चातुर्थ्यः । (१३) विशब्दनं प्रतिज्ञानम् । ततोऽन्यस्मिन्
 इत्येके । शब्दे इत्यन्ते पठः । (१४) परिकल्कनं दम्भः, शायञ्च ।
 (१५) भावकरणमभिप्रायसूचनम् ।
 (१६) भावकरणमभिप्रायादिष्कारः । भावकरणमिति वोपदेवः ।
 (१७) सेचनमार्द्धीकरणम् । आङ्गोषदर्थेऽभिव्याप्तौ च ।
 (१८) मानसं हृदयोच्चारणम् । (१९) घातनं तैल्यम् ।
 (२०) जय उत्कर्षप्राप्तिः । अकर्मकोऽयम् ।
 (२१) अभिभवो न्यूनीकरणं न्यूनीभवश्च । प्रार्थ्यं सकर्मकः, द्वितीयेऽकर्मकः ।
 अध्ययनात् पराजयते, शत्रुं पराजयते । (२२) नृतिर्नाट्यम् वाक्कार्याभिनयो नाट्यम् ।
 घटादौ तु नृति नृत्तम् नृत्यञ्च । पदार्थाभिनयो नृत्तम् मातृवक्षेपमात्रं नृत्यम् ।
 (२३) णोपदेशो वैचित्र्यार्थः । वा जिज्ञानिषानिन्दा मिति विकल्प इति श्रद्धोपः ।

तज्ज हसने ।
 तज्जि कच्छजीवने ।
 तज्ज त्वचने । (२३) ।
 तच्चू त्वच्चू तनूकरणे ।
 तट उच्छायि ।
 तप सन्तापे ।
 तर्ज भर्तृसने ।
 तर्द हिंसायाम् ।
 त्तर हृद्गतौ ।
 तिल गतौ । तिज्ज इत्येके ।
 तुज हिंसायाम् ।
 तुजि पालने वलने च ।
 तुडू तोडने । तुडू इत्येके ।
 तुप तुन्प तुप तुन्प
 हिंसार्थाः ।
 तुफ तुन्फ तुफ तुन्फ
 हिंसार्थाः ।
 तुवि सुवि षट्ठने ।
 तुसर रस झस झम शब्दे ।
 तुल निष्कर्षे । (२४) ।
 तुष तुष्टौ ।
 त्वच्च षुच्च णच्च गतौ ।
 त्व प्रवमतत्परणयोः ।
 तेज पालने ।
 त्यज हानौ ।
 त्वदि चेष्टायाम् ।
 त्वम कम्पने ।
 दधि पालनवृज्जनयोः ।
 दन्श दशन । (२५)

दल विशरणे ।
 दह भस्मीकरणे ।
 दाणू दाने ।
 दान खण्डने ।
 दु दु गतौ ।
 दृशिर् प्रेक्षण्ये ।
 दृह दृहि दृहि दृहौ ।
 दृहि शब्दे च । दृहिर
 इत्येके ।
 दैप शोधने ।
 द्ये व्यकरणे ।
 द्रम द्रव्य मीस गतौ ।
 मीस शब्दे च ।
 द्राणि ध्राणि ध्वाणि
 धीरवाशिते च । चात्
 काङ्क्षायाम् ।
 द्वे स्वप्ने ।
 दृ स्थगनानादरयोः ।
 धवि रवि रिवि गत्यर्थाः ।
 धूप सन्तापे ।
 धृज धृजि ध्रज ध्रजि
 ध्वज ध्वजि गतौ ।
 धेट पाने ।
 धा शब्दाग्निसंयोगयोः ।
 ध्ये चिन्तायाम् ।
 धन शब्दे ।
 ध्रु ख्ये । अयं कुटादौ
 गत्यर्थोऽपि ।
 ध्रौ दसौ ।

ध्वन स्वन शब्दे ।
 ध्रु हर्षणे । (२६) ।
 (टु) नटि समृद्धौ ।
 नील वर्णे । नील इति
 कात्तन्त्रः ।
 पच्च परिग्रहे ।
 पठ व्यक्तायां वाचि ।
 पत्तल गतौ ।
 पथे गतौ ।
 पर्प गतौ ।
 पल्ल गतौ ।
 पर्व पुर्व मर्व पूरणे ।
 पा पाने ।
 पिठ शब्दसंवागतयोः ।
 पिठ हिंसासंज्ञेयगतयोः ।
 पिपि मिपि पिपि सेचने ।
 सेवने इति तरङ्गिण्याम् ।
 पिस्र पेस्र गतौ ।
 पील प्रतिष्ठे । (२७) ।
 पीव मीव तीव नीव
 स्वीये ।
 पुक्त मज्जत्वे ।
 पुष पुष्टौ ।
 पूल सङ्घाते ।
 पूष वृद्धौ ।
 पुषु वपुसेचनहिंसाज्ञेयनेषु ।
 पेल् फेल् शेल् गतौ ।
 पेल् प्वल् इत्येके ।
 पै वै शोधने ।

(२२) त्वचनं संवरणं त्वचो ग्रहणञ्च । परिग्रह इत्येके ।

(२४) निष्कर्षः निष्कोषणम् । तच्चान्तर्गतस्य वृद्धिर्निःसारणम् ।

(२५) उपदेशे नान्तोऽयम् । रसाभ्यामिति णत्वम् । नोपदेशफलन्तु यङ्लुकि
 दन्धन्ति । दशने इति सामर्थ्याद्वलुक् । दशनं दंष्ट्राभ्यामारः पृषोदरादिः । अतएव
 निपातनादित्येके । तस्याप्यत्र तात्पर्यम् अर्थनिर्देशस्य आधुनिकत्वात् । की १०४ ।
 दशि दर्शनदशनयो रित्यन्यत्र की १०६ ।

(२६) हर्षणं कीटिष्वम् ।

(२७) प्रतिष्ठो रोधः ।

पैणू लैणू गतिप्रेरणञ्जे-
वणेषु ।

पौट्ट वन्धे ।

पुण्डु पुण्डु शिषु शिषु
दाहे ।

फल्ल नीचैर्गती । (२८)

फण गती निःखेहे च ।

फल्ल निष्पत्ती ।

(खि) फल्ला विग्ररणे ।

फुल्ल विकसने ।

बह खैर्ये ।

बल प्राणने, धान्याव-
रोधने च ।

विट शब्दे ।

विट आक्रोशे ।

विदि अवयवे । भिदि

इति पाठान्तरम् ।

बुद्ध भषणे । (२९)

बुध अवगमने ।

भट भूतौ ।

भर्ष हिंसायाम् । भर्म
इत्येके ।

भष भर्त्सने । (३०)

भूष अलङ्कारे ।

भसु चलने ।

मघि मण्डने ।

मडि भूषायाम् ।

मथे विलोडने । (३१)

मन्य विलोडने ।

मर्व मदनिवासयोः ।

मव बन्धने ।

मव्य बन्धने ।

(२८) नीचैर्गतिं सन्देहमन मसद्व्यवहारश्च ।

(२९) भेषणं खरवः । (३०) भर्त्सनं मिह खरवः ।

(३१) विलोडनं प्रतिघातः ।

(३२) निमेषणं सङ्कोचः पक्षभिः सङ्कुतावरणम् । (३३) विलोडनं भेदः ।

मश मिश शब्दे, रोष-
कृते च ।

मह पूजायाम् ।

मिह सेचने ।

मौल श्मील स्त्रील श्मील

निमेषणे । (३२)

मुह प्रमादे ।

मुट मर्दने ।

मुडि पुडि खण्डने ।

मुण्ड मर्दने ।

मुर्षो बन्धने ।

मूर्च्छा मोहसमुच्छ्रययोः ।

मूल प्रतिष्ठायाम् ।

मूष स्तेये । मूष इत्येके ।

मूष हिंसायाम् । जूष

भूष इत्येके ।

मृषु सेचनसङ्गनयोः ।

म्रा अभ्यासे ।

म्रत्त संघाते । म्रत्त
इत्येके ।

मेडु उच्चादे ।

म्लेच्छ अव्यक्ते शब्दे ।

म्लेट उच्चादे ।

यभ मैथुने । जभ च ।

यम उपरमे ।

योट्ट सम्बन्धे ।

रक्ष पालने ।

रक्ष रोषे । संघाते

इत्येके ।

रगे शङ्कायाम् ।

रट रठ परिभाषणे ।

रद विलोडने । (३३)

रप लप व्यक्तायां वाचि ।

रफ रफि गतौ ।

रह त्यागे ।

रहि गतौ ।

रुटि लुटि स्तेये ।

रुठ परिभाषणे ।

रुठि लुठि स्तेये गतौ च ।

रुडि लुडि स्तेये इति
कश्चित् ।

रुड वीजजननि, प्रादु-
र्भावे च ।

रूप लूष भूषायाम् ।

रै शब्दे ।

रोडू लोडू उच्चादे ।

रोडू घनादरे ।

रगे सङ्गे ।

रघि शोषणे गतौ च ।

रख लाखि लक्षणणे ।

रज रजि भर्जने ।

रट बाधे ।

रुड विलासे ।

रस श्लेषैणक्रौडनयोः ।

राज लाजि भर्त्सने च ।

लुट विलोडने ।

लुठि आलस्ये प्रतिघाते
च ।

लुड लुल विलोडने ।

लुनच अपमर्दने । लुनचु
इत्येके ।

वक्ष रोषे । संघाते इत्येके ।

वज व्रज गतौ ।

वट वेष्टने ।

वट भट परिभाषणे (३४)
 वटि विभाजने ।
 वट स्त्रील्ले ।
 वट व्यक्तायां वाचि ।
 वन वण सन्धत्तौ ।
 वनुच लोचते ।
 वनु व्यापारहिंसयो रि-
 त्येके ।
 (टु) वम उद्गिरणे ।
 वस निवासि ।
 वाहि वृक्षायाम् ।
 विट शब्दे ।
 विट पात्रोणे ।
 शट राजाविशरणगत्य-
 वसादनेष ।
 शठ कैतवहिंसासंज्ञेशनेषु ।
 शट्क गतिस्त्राणिशतनेषु ।
 शप शातने, अयं विप्रो-
 र्चावामपि को ८० ।
 शल लुच गतौ ।
 शव गतौ । दन्त्योष्ठान्तः ।
 शश मुतलतो ।
 शसु हिंसायाम् ।
 शन्सु स्तुतौ । (३५)
 शाखु शाखु व्याप्तौ ।
 शिवि आग्राणे ।
 शिट पिठ अनादरे ।
 शील समाधौ ।

शुक गतौ ।
 शुच शोके ।
 शुच्य शुच्य अभिषवे (३६)
 शुठ शुठि प्रतिघाते ।
 शुठि शोषणे ।
 शुडि खण्डनविमर्दनयोः ।
 शुन्ध शुद्धौ ।
 शुभ शुन्भ भाषणे ।
 भासने चेत्येके । हिं-
 साया मित्यन्ये ।
 शुल रुजायाम्, संघोषे
 च । संघ्राते चेत्येके ।
 शूष प्रसवे । शूष इत्येके ।
 सूष इति च ।
 श्रे पाके ।
 शोणु वर्षगत्थोः ।
 शोटु गर्भे ।
 श्रुतिरक्षरणे । यकार-
 रहितोऽप्ययम् । (३७)
 शु श्रवणे गतौ च ।
 श्रोणु संघाते । श्रोणु च ।
 श्रन श्रल प्राशुगमने ।
 (टुप्रो) शिब गतिवृद्धौ ।
 शगे हगे हगे हगे संवरणे ।
 पञ्च सङ्गे ।
 पट अवयवे ।
 पटलु विशरणगत्यवसा-
 दनेषु ।

वप समवाये । (३८)
 वम वम अवैकल्ये ।
 वल गतौ ।
 वसज गतौ ।
 विधु गत्थाम् ।
 विधू शास्त्रे माङ्गल्ये
 च । (३९)
 विभु विन्भु हिंसायाम् ।
 पु प्रसवेऽप्यययोः । (४०)
 पृभु पृन्भु हिंसायाम् ।
 पृक प्रतिघाते ।
 पृग वन शब्दे ।
 पृ वेष्टने शोभायाश्च ।
 पृ शब्दसंघातयोः ।
 पृ गतिनिवृत्तौ ।
 पृ निरसने ।
 पृ वेष्टने ।
 (जि) चिदा अव्यक्ते
 शब्दे । चिच्छिदा
 चिच्छिदा इत्येके ।
 सुभ सुन्भ भासने, हिं-
 सायाश्च । भाषणे इत्येके ।
 सूच आदरे । (४१)
 सू गतौ ।
 सुपलु गतौ ।
 स्कन्दिर् गतिशोषणयोः ।
 खल सञ्चलने ।
 स्तो हे शब्दसंघातयोः ।

(३४) वट वेष्टने भट भूता विति पठितयोः परिभाषणे मित्त्वार्थोऽनुवादः ।

(३५) अयं दुर्गता अपीतिदुर्गः । नृशंभो घातुक इत्यमरः ।

(३६) अभिषवः अवयवानां शिथिलीकरणम्, सुराद्याः सन्धानं वा, स्नानञ्च ।

(३७) दन्त्यादि रय मुपदेशे दृश्यते इति प्रदीपः ।

(३८) समवायः सम्बन्धः, सम्प्रसववर्धो वा । (३९) शास्त्रं शासनम् ।

(४०) प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम् ।

(४१) अनादरे इति काचित्कोऽपपाठः । श्वश्रावहेतु मसूच्यमित्यमरः ।

स्थल स्थाने ।
 सौ णो वेष्टने शोभायाञ्च ।
 स्फुर्च्छा विस्तृतौ ।
 (टुञ्चा) स्फुर्जा वज्जनि-
 र्वाषे ।
 स्फुटिर् विशरणे । स्फुटि
 इत्यपि ।
 स्मृ चिन्तायाम् ।
 स्मृ शब्दे ।
 स्मृ गतौ ।
 स्मृ शब्दोपतापयोः ।
 इट दीप्तौ ।
 इठ प्रुतिशठत्वयोः ।
 बलात्कारे चेत्येके ।
 इय गतौ क्लमे भक्तिश-
 ब्दयोश्चेत्येके ।
 इयं गतिक्लान्त्योः ।
 इल विलेखने ।
 इसे इसने ।
 इट पाप्माशे ।
 इड इड होडु गतौ ।
 इच्छा कौटिल्ये ।
 इ संवरणे ।
 इषु पक्षौके ।
 इट बाधे ।
 इठ विवाधायाम् ।
 इड वेष्टने ।
 इड लज्जायाम् ।
 इड कौटिल्ये ।
 इड चलने ।

इति शब्धिकरणा भूवा-
 दयः परस्मैपदिनः ।
 समाप्ताः ।
 अथ भूवादय आत्मने
 पदिनः ।
 अकि लक्षणे ।
 अवि मघि वघि गत्या-
 क्षेपे । गत्यारम्भे चेत्ये-
 के । मघि कैतवे च ।
 अट अट अतिक्रमहिं-
 सयोः ।
 अटि गतौ ।
 अवि रवि लवि शब्दे ।
 अभि शब्दे ।
 अय चय तय णय पय
 मय वय गतौ ।
 अहि गतौ ।
 ईच दर्शने ।
 ईज गतिकुलानयोः । ईजि
 इत्येके ।
 ईष गतिहिंसादर्शनेषु ।
 ईड चेष्टायाम् ।
 उड कुड खुड गुड घुड
 उड शब्दे । भुड
 वुड इत्येके ।
 उट माने क्रीडायाम् ।
 ऊयौ तन्मुसन्ताने ।
 ऊड वितर्के ।
 ऋज गतिस्नानार्जनोर्जनेषु ।
 ऋजि भुजौ भर्जने ।

एजृ भ्राजृ भ्नेजृ दीप्तौ ।
 रेजृ इत्येके । (१)
 एठ हेठ विवाधायाम् । (२)
 एध वृद्धौ ।
 एषृ जेषृ णेषृ प्रेषृ गतौ ।
 काक लौक्ये । (३)
 ककि टिक टौक ठोक
 तिक तौक तकि त्रौक
 बकि मस्क वस्क प्वक
 शक्ति गत्यर्थाः ।
 कच बन्धने ।
 काच काचि दीप्तिबन्ध-
 नयोः ।
 कठि मठि शोके । (४)
 काडि मदे ।
 कथि श्लाघयाम् ।
 कत्य श्लाघायाम् ।
 कदि कदि कदि वैकल्ये,
 वैकल्ये इत्येके । कद
 कद कद इत्यन्ये ।
 कपि चक्षणे ।
 कट्ट वर्षे ।
 कमु कान्तौ ।
 कल शब्दसंख्यानयोः ।
 कल अभ्यक्ती शब्दे । (५)
 काय दीप्तौ । दन्त्यान्तो-
 ऽपि । काय शब्दकुलान-
 याम् ।
 कुक क्वक पादाने ।
 कुडि दाहे ।

(१) इड भ्राजृ इत्यस्य पाठो व्रस्वादिषत्वाभावात् । तत्र राजिसाह-
 चर्यात् फणादेरेव ग्रहणम् । को ८७ । (२) विवाधा शब्दम् ।
 (३) लौक्यं गर्व आपन्नम् । (४) शोक इडाध्यायम् ।
 (५) पशब्दे इति खामी । पशब्द स्तूष्योच्चारः ।

कुर्द कुर्द गुर्द गुद क्रौडा-
यासिव । (६)

कृप सामर्थ्य ।

कैपु गोपु ग्लेपु कम्पने,
गतौ च ।

कैवृ क्लैवृ खैवृ गैवृ ग्लैवृ
पेवृ मेवृ ग्लैवृ शेवृ वेवृ
सेवने ।

कृयौ शब्दे, उन्दे च ।

कृप कृपायां गतौ ।

क्लिदि परिदेवने (७)

क्लीवृ अवाष्ट ।

क्लेश अव्यक्तायां वाचि ।

बाधनेऽपि ।

क्लजि गातदानयोः ।

क्लमूष सहने ।

क्लीवृ मदे ।

क्लभ सञ्चलने ।

क्लमायो बिभ्रुनने ।

क्लडि खञ्जे ।

गहं गल्हं कुत्सायाम् ।

गाड गतौ ।

गाष्ट प्रतिष्ठालिखयो

ग्रन्थे च ।

गाहृ विकोडने ।

गुप गोपने । (८)

गृह्ण गृह्णणे ग्लेहं च ।

गैवृ ग्लैवृ पेवृ मेवृ ग्लैवृ शेवृ

वेवृ सेवने ॥ श्री ६६

गैषु अन्विच्छायाम् । (९)

ग्लेपु दूत्येके ।

गोष्ट लोष्ट संघाते ।

ग्राथ कौटिल्ये ।

ग्रसु ग्लेहं अदने ।

ग्लेपु दैत्ये ।

गठ चेष्टायाम् ।

गट चलने ।

घाण घ्राण घृणि ग्रहणे ।

घुट परिवर्तने ।

घुण घूर्ण भ्रमणे ।

घ्राप कान्तिकरणे । अषि

इत्येके ।

चक त्वसिप्रतिघातयोः ।

चाड कापे ।

चेष्ट चेष्टायाम् ।

च्युड ज्युड मुड मुड

गतौ ।

जभौ जृभि गात्रविनामे ।

जुह युह भासने ।

जेह वाह वेह प्रयत्ने ।

(१०) जेहति गत्यर्थोऽपि ।

ज्याड नियमव्रतादेशोप-

नौतिषु ।

डीड विनायसा गतौ ।

णस कौटिल्ये ।

णाहृ राहृ शब्दे । राहृ

इति दुर्गः ।

तडि ताडने ।

तायृ सन्तानपालनयोः ।

तिज निशाने, क्षमायाञ्च ।

तिपु तेपु छिपु छेपु चर-

णार्थाः । तेपु कम्पने च ।

तुडि तोडने । (११)

तुभ णभ हिंसायाम् ।

आद्योऽभावोऽपि ।

तेह देह देवने ।

पूतप लज्जायाम् ।

त्रैड पालने ।

(जि) त्वरा संभ्रमे (१२) ।

दृच हृहो, ग्रीष्मार्थे च ।

दक्ष गतिहिंसनयोः (१३)

दद दाने ।

दध धारणे ।

दय दानगतिरक्षणहिं-

सादानेषु ।

दौह मोहोऽज्ज्ञोपनयन-

निययव्रतादेशेषु ।

देह रक्षणे ।

द्युत दीप्तौ ।

द्राहृ राहृ लाहृ सामर्थ्ये ।

प्राष्ट इत्यपि केचित् ।

द्राष्टृ प्राष्टृ विवरणे ।

द्राहृ निद्राहृथे । निक्षेप

इत्येके ।

द्रेक भ्रेक शब्दोत्साह-

योः (१४)

(६) क्रौडाया मेवेत्येवकारादन्यत्रार्थनिर्देशे नियमोऽनुमीयते इति प्रदीपः ।

(७) परिदेवन मिह शोकः । अयं सकर्मकः ।

(८) गुपे निर्दारा मित्यादौ गुपादिष्वनुबन्धकारणसामर्थ्यात् सकृन्तादात्मने-
पदम् । (९) अन्विच्छा अन्वेषणम् । (१०) बाहृ केवलौघादिः । वैहृ
दन्योघादिः । उभावप्यौघादौ इत्येके । दन्योघादादौ इत्यपरे ।

(११) तोडने दारणं हिंसनञ्च । (१२) आकारोपादानं वैचित्र्यार्थं मिति प्रदीपः ।

(१३) अर्थविशेषे मिस्वार्थोऽयदमनुवाकः । (१४) उच्चाहो हृषिरोदत्यञ्च ।

धुक्त धिक्त सन्दीपनक्ते-
 शनजीवनेषु ।
 घृष्ट अवध्वंसने ।
 ध्वंसु ध्वंसु सन्सु अव-
 स्रंसने । ध्वंसु गती च
 ध्वंसु इत्यपि केचित् पेटुः ।
 नाथ नाथ याचञ्जोप-
 तापैश्चर्याशीःषु ।
 पचि व्यक्तीकरणे ।
 पडि गती ।
 पण व्यवहारे स्तुती च ।
 पन च । (१५)
 पदं कुतसिते शब्दे । (१६)
 पिण्डि सङ्घाते ।
 पूड पवने ।
 पूयो विशरणे दुर्गन्धे च ।
 पेव मेव सेवने ।
 पेव प्रयत्ने ।
 (फो) प्यायी स्फायी वृद्धौ ।
 प्येड वृद्धौ ।
 प्रथ प्रख्याने ।
 प्रस विस्तारे ।
 प्रिङ्ग गती ।
 बध बन्धने ।
 बाध आप्लावे । (१७)
 बाह लोडने ।
 भाडि परिहासे । (१८)

भदि कल्याणे सुखे च ।
 भल भल परिभाषणहिं-
 सादानेषु ।
 भाम क्रोधे ।
 भाष व्यक्तायां वाचि ।
 भास्य दौष्टौ ।
 भिन्न भिन्नायामलाभे
 लाभे च ।
 भुडि भरणे ।
 भ्यस भये ।
 दुभ्राज दुभ्राष्ट्र दुभ्राष्ट्र
 दौष्टौ । हो दन्त्यान्तावपि ।
 मकि मण्डने ।
 मच मचि कल्कने । (१३)
 मचि धारणोच्छ्रायपूजनेषु ।
 मदि स्तुतिमोदमदस्वप्न-
 कान्तिगतिषु ।
 मल मल धारणे ।
 मान पूजायाम् ।
 (जि) मिदा स्नेहने ।
 मुठि मालने ।
 मुडि मार्जने ।
 मुद हर्षे ।
 मूड बन्धने ।
 मेड प्रणिदाने । (२०)
 मेष्ट रेष्ट लेष्ट गती ।
 म्बद मर्दने ।

यती प्रयत्ने ।
 रधि लधि गती । लधि
 भोजननिवृत्तावपि ।
 रभ राभस्ये ।
 रभि शब्दे ।
 रसु क्रौडायाम् ।
 रय गती । लय इत्येके ।
 रुड गतिरेषणयोः । (२१)
 रुच दौष्टावभिप्रीतौ च ।
 रुठ लुट लुठ प्रतिघाते ।
 रेक शङ्कायाम् ।
 रेभ शब्दे ।
 रेव प्रवगती । (२२)
 रेष्ट हेष्ट रेष्ट अव्यक्ते
 शब्दे । रेष्ट वृकशब्दे ।
 अपरी अष्टशब्दे ।
 (डु) लभष्ट प्राप्ते ।
 लोक्त दर्शने ।
 लोष्ट दर्शने ।
 वधि कौटिल्ये ।
 वटि एकचर्यायाम् । (२३)
 वठि एकचर्यायाम् ।
 वडि विभाजने । मडि च ।
 वदि अभिवादनस्तुत्योः ।
 वर्च दौष्टौ ।
 वर्ष स्नेहने । दन्त्यो-
 ष्टादिः । पर्ष इत्येके । (२४)

(१५) स्तुता विलेख सम्बध्यते पृथङ् निर्देशात् ।

(१६) कुत्सितशब्दोऽपानशब्दः । (१७) आप्लावः स्नानम् ।

(१८) परिहासः सनिन्दोपालम्भनं परिभाषणम् ।

(१९) कल्कनं दम्भः शाल्यञ्च । कथने इत्येके ।

(२०) प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणञ्च ।

(२१) रेषणं हिंसा ।

(२२) प्रवगतिः प्रसृतगतिः ।

(२३) एकचर्या असहार्थगमनम् ।

(२४) दन्त्योष्टादौ । केचित्तु दन्त्यो रोष्टादित्यमाहुः ।

अहं बलह परिभाषण-
हिंसाच्छादनेषु ।

बल बल संवरणे, सखरणे च ।
बलम् भोजने । दन्त्यो-
ष्ठ्यादिः ॥

वहि महि वृक्षौ ।

विष्टु वेष्टु याचने ।

वृक्षं वरणे ।

वृत्तु वर्तने ।

वृध वृक्षौ ।

(टु) वेष्टु कम्पने ।

वेष्टु वेष्टने ।

व्यथ भयचलनयोः ।

शक्ति शङ्कायाम् ।

शच व्यक्तायां वाचि ।

शडि रुजायाम्, संघाते च ।

शख चलनसंवरणयोः ।

शल्म काल्यने ।

(आड) शसि इच्छायाम् ।

शाडु श्लाघायाम् ।

शिक्ष दिव्योपादनैः ।

शौक्त सेचने । दन्त्यादि-
रित्येके ।

शौभ काल्यने । शौभ च ।

शुभ दीप्तौ ।

शुधु शब्दकुक्षायाम् ।

श्रेष्ठ गतौ ।

अधि श्रेष्ठित्ये ।

अन्धु अन्धु प्रसादे ।

आष्ट काल्यने ।

शौक्त संघाते । (२५)

शख शक्ति गतौ ।

श्रिता वर्त्ते ।

श्रिदि श्रेष्ठे ।

पच सेचने, सेवने च ।

पसज गतौ ।

पङ्क मर्षणे ।

पूढ क्षरणे ।

पुच प्रसादे ।

पुभु स्तम्भे ।

पिड इषडसने ।

प्वन्ज परिष्वङ्गे ।

प्वद प्वद आस्वादने ।

(जि) छिदा स्नेहनमो-

चनयोः । स्नेहनमोह-

नया रित्येके । जिह्विदा

इत्येके ।

सेक्त स्नेक्त सक्ति अक्ति

सक्ति गतौ ।

स्कभि एभि प्रतिबन्धे ।

(२६)

स्कदि आप्रवणे । (२७)

खद खदने । (२८)

सदि किञ्चिच्चने ।

सङ्ग संघर्षे ।

स्फुट विकसने ।

स्फुडि विकसने ।

स्फुटु स्त्रवणे ।

स्त्रन्धु विश्वासे ।

स्वाद आस्वादने ।

इट पुरीषोक्तर्गे ।

हिडि गत्यनादरयोः ।

हुडि वरणे । (२९)

हुडि संघाते ।

हेडु होडु अनादरे ।

ह्लाद अव्यक्ते शब्दे ।

ह्लेष्ट यत्नायाम् ।

ह्लादौ सुखे च । चात्

अव्यक्ते शब्दे ।

श्विकरणा भूवादय

शात्मनेपदिनः

समाप्ताः ।

अथ भूवादय उभय-

पदिनः ।

अन्धु गतौ याचने च ।

अधु इत्येके । अचीत्य-

परे । (१)

अंस गतिदौल्यादानेषु ।

अथ पान्तोऽपि ।

अष्टव आदानसंवरणयोः ।

क्लिदि परिदेवने ।

खनु अवदारणे ।

गुह संवरणे ।

(२५) सङ्घातोऽप्यः । स चेह प्रथमानस्य व्यापारो यन्वितु वा । आद्ये-
ऽकर्मकः । द्वितीये सकर्मकः ।

(२६) किञ्चिदस्य टकार औपदेशिक इत्याहुः । तन्मते, एवमते । टट्टये ।

(२७) आप्रवणं मुत्पन्नमनुकरणम् । (२८) खदनं विद्रावणम् ।

(२९) वरणं स्वीकारः । हरणं मित्येके ।

(१) अन्धु गतौ वस्य पाठे कर्म्मभिप्राये क्रिताफलेऽपि परस्मैपदमिति
प्रदीपः । पूर्वपाठोऽस्य कर्म्मभिप्राये क्रियाफलेऽपि परस्मैपदार्थः ।

चते चदे याचने ।
 चष भक्षणे ।
 चायृ पूजानिशामनयोः ।
 चीठ आदानसंवरणयोः ।
 छष हिंसायाम् ।
 क्षष आदानसंवरणयोः ।
 णिष्ट णेष्ट कुत्सासन्नि-
 कार्पयोः ।
 णौज प्रापणे ।
 त्विष दीप्तौ ।
 टान् खण्डने आर्जके च ।
 दाष्ट दाने ।
 धावु गतिशुद्धयोः ।
 धृञ् कम्पने ।
 धृञ् धारणे ।
 (ङ) पचष् पाके ।
 प्रीयृ पर्याप्तौ ।
 (॥उ॥) बुन्दिर् निशामने ।
 मञ्ज सेवायाम् ।
 भृञ् भरणे ।
 भेषृ भये । गतावित्येके ।
 भ्रञ्च भ्रूञ् अदने । भ्रूञ्
 इत्येके । भृञ् इत्यपरैः ।
 भक्ष इत्यपरै इति क्वचित्
 पाठः ।
 भेषृ भेषृ गतौ ।
 माह्व माने ।
 मिष्ट मेष्ट मेधाहिंसनयोः ।
 यान्ताविमाविति स्वासी,
 यान्ता किति ग्यासः ।

शृधु शृधु उन्दने ।
 मेष्ट सङ्गमे च ।
 यञ् देवपूजासङ्कृतिकरण-
 दानेषु ।
 (टु) चायृ याज्यायाम् ।
 रन्ज राशि ।
 राजृ दीप्तौ ।
 रेष्ट परिभाषणे ।
 लष कान्तौ ।
 (डु) वप वीजसन्ताने । (२)
 अयं छेदनेऽपि ।
 वह प्रपणे ।
 कुधिर बोधने ।
 वृञ् वरणे ।
 वेञ्ज तन्तुसन्ताने ।
 वेणु गतिज्ञानचिन्ता-
 निशामनवादित्प्रवृत्तयेषु ।
 नास्तोऽप्ययम् । (३) ।
 व्यय गतौ ।
 व्योज संवरणे ।
 शप आक्रोशे । (४) ।
 शान तेजने ।
 श्रिञ् सेवायाम् ।
 षक् समवाये ।
 स्पश बाधनस्पर्शनयोः । (५)
 हिक् अव्यक्ते शब्दे ।
 हृञ् हरणे । (६) ।
 ह्वेञ् संहर्षायां शब्दे च ।
 शव्विकरणा भूवादयः उभय-
 पदिनः समासः ।

पथादादय परस्मै-
 पदिनः ।
 अद भक्षणे ।
 अम प्रापणे ।
 अस भुवि ।
 इक् स्मरणे ।
 इण गतौ ।
 जर्णञ् आच्छादने ।
 कुं शब्दे ।
 (टु) चु शब्दे ।
 क्षु तेजने ।
 ख्या प्रकथने ।
 चकाश्च दीप्तौ ।
 जक्ष भक्षणहसनयोः ।
 जागृ निद्राक्षये ।
 गु स्तुतौ ।
 दरिद्रा दुर्गती ।
 दाप् लवने ।
 दिङ् उपचये । उभय-
 पदौ ।
 दुह प्रपूरणे । उभयपदौ ।
 द्यु अभिगमने ।
 द्रा कुत्सायां गतौ ।
 द्विष अप्रीतौ । उभय-
 पदौ ।
 पा रक्षणे ।
 प्रा पूरणे ।
 प्म भक्षणे ।
 ब्रूञ् व्यक्तायां वाक् ।
 भा दीप्तौ ।

(२) वीजसन्तानः क्षेत्रे वीजविकिरणम्, गर्भाधानम् ।

(३) वादिप्रत्यय वाच्यभाष्यस्य वादनार्थमादानं वादिप्रवृत्तयम् ।

(४) आक्रोशो विरुद्धानुद्धानम् । (५) स्पर्शनं प्रघनम्, वो ।

(६) हरणं प्रापणम् । स्वीकारः स्तोयः नाशश्च ।

मा माने ।
 मृजं शुद्धौ ।
 या प्रापणे । (१)
 यु मिश्रणे, अमिश्रणे च ।
 रा दाने ।
 क शब्दे ।
 कदिर् अशुविमोचने ।
 ला आदाने । दाने इति
 चन्द्रः ।
 लिङ् आस्तादने । उभय-
 पदौ ।
 वच परिभाषणे ।
 वश कान्तौ ।
 वा गतिगन्धनयोः ।
 विद ज्ञाने ।
 वो गतिव्याप्तप्रजनकान्ध-
 सनस्तादनेषु । ईचे-
 त्येके । (२)
 शासु अनुश्रितौ ।
 आ पाके ।
 श्वस प्राणने ।
 षस स्वस्ति स्वप्ने ।
 छान्दसौ ।
 शु प्रसवैश्वर्ययोः । (३)

दृञ् स्तुतौ ।
 णा, शीचे ।
 णु प्रसवणे ।
 (ञि) स्तुप शये ।
 हन हिंसागत्योः ।
 इति अदादयः परस्मै-
 पदिनः ।

अथास्तादय आत्मनेपदिनः ।
 आस उक्त्वेशने ।
 इङ् अध्ययने । नित्य-
 मधिपूर्वः ।
 ईङ् स्तुतौ ।
 ईर गतौ ।
 ईश ऐश्वर्ये ।
 कसि गतिग्रामनयोः (१)
 चक्षिङ् व्यक्तायां वाच ।
 अयं दर्शनेऽपि (२) । अय
 मनिदिदित्येके । ताल-
 व्यान्तोऽपि ।
 णिजि शुद्धौ ।
 णिसि पुम्बने ।
 दीधीङ् दीप्तिदेवनयोः ।
 छान्दसः ।

पिजि वर्णौ । पृजोत्येके (३)
 पृचो सम्पर्वने ।
 वेङ् वेतना तुल्ये ।
 (४) छान्दसः ।
 वजो वर्जने । वजि इत्येके
 वम आच्छादने ।
 (घाङ्) शासु इच्छायाम् ।
 शिजि अत्यन्ते शब्दे ।
 शीङ् स्रष्टे ।
 षूङ् प्राणिगर्भविमोचने ।
 ऋङ् प्रयनयने ।
 इत्यदादय आत्मने-
 पादनः ।

अथ जुहोत्यादयः ।
 (इ दानादनयोः) ।
 ऋसु गतौ ।
 (डु) दाञ् दाने ।
 (डु) धाञ् धारणपोषण-
 योः । णिजिर् शोचपोष-
 णयोः । उभयपदौ ।
 पू पालनपूरणयोः । ऋस्-
 न्तोऽयमिति केचित् ।
 (णि) भौ भये ।

(१) प्रापणमत्र गतिः । (२) प्रजनं गर्भग्रहणम् । असनम् चेषणम् ।
 (३) प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम् । (४) अयमनिदिदित्येके । तालव्यान्तोऽप्यनिदित् ।
 (५) इकारोऽनुदात्तो युज्यर्थः । इकार उच्चारणार्थ इति केचित् । छन्दसि
 नुङागमार्थ इत्येके । वेदेषु उच्चारणार्थ इत्यन्ये । अत्र बहवस्तु तृतीयस्वरो
 भ्रमकारितः । किन्तु चतुर्थस्वरानुबन्धोऽयम् । निष्ठाया इमन्निषेधार्थ इति दुर्मा-
 दासः । चक्षिङो डित्करणेनानुदात्तेस्त्वनिमित्तस्यात्मनेपदस्यानित्यत्वम् । अत-
 एव, तर्जयन्निव, केतुभिरिति रघुः ४, २८ । स्फायन्निर्मोकसन्धौत्यादि, कौ ११२ ।
 (६) सम्पर्वने इत्येके । उभयस्येत्यन्ये । अत्यन्ते शब्दे इतीति ।
 (७) बोधातुसमानार्थोऽयम् । गत्यादयश्च तदर्थोः ।

(हु) भृज धारणपोषणयोः
दानेऽपीत्येके ।
भाङ् माने, शब्दे च ।
विजिर् पृथग्भावे । उभय-
पदौ ।
विष्ल व्याप्तौ । उभय-
पदौ ।
(ओ) ङाक त्यागे ।
(ओ) ङाङ गतौ ।
हु दानादनयोः । आदाने
चेत्येके । प्रीणनेऽपीति
भाव्यम् । (१)
ङ्री लज्जायाम् ।
जुहोत्यादयः समाप्ताः ।

अथ दिवादयः परस्मै-
पदिनः ।
(दिव् क्रीडादौ ।)
असु क्षेपणे ।
इष गतौ ।
उच समवाये ।
ऋधु वृद्धौ ।
कुय पूतिभावे । (२)
कुप क्रोधे ।
कुस संश्लेषणे । कुश
इत्येके ।
कृग तनूकरणे ।
कृसु हरणदौत्योः । (२)
क्रुध क्रोधे ।

कृसु ग्लानौ ।
क्लिदू आर्दीभावे ।
चसु सङ्गने ।
क्षिप प्रेरणे ।
क्षुध बुभुक्षायाम् ।
क्षुभ सञ्चलने ।
(जि) क्षिदा स्नेहनमो-
चनयोः ।
गुध परिवेष्टने ।
गुप व्याकुलत्वे ।
गृधृ अभिकाङ्क्षायाम् ।
ह्यौ ह्येदने ।
जसु मोक्षणे ।
जृष् भृष् वयोहानौ ।
डिप क्षेपे ।
णश अदर्शने ।
णह बन्धने । उभयपदौ ।
तसु काङ्क्षायाम् ।
तसु उपक्षये । दसु च ।
तिम छिम छौम आर्दीभावे ।
तुभ णभ हिंसायाम् ।
तुष प्रीती ।
लष प्रीणने । (३)
(जि) लष पिपासायाम् ।
त्रसौ उद्वेगे ।
दसु उषशमे । (४)
टिवु क्रीडाविजिगीषा-
व्यवहारव्यतिस्तुतिमाद-
मदस्वप्रकान्तिगतिषु ।

दुष वैकल्ये ।
दृष उर्ध्वमोहनयोः । (५)
दृ विदारे ।
दौ अवखण्डने ।
दुह जिघांसायाम् ।
दृती गात्रविक्षेपे ।
पुथ हिंसायाम् ।
पुष पुष्टौ ।
पुष्य विकसनने ।
मुष दाहे । (६)
मुस दाहे ।
भृश भृश अघःपतने ।
भ्रसु अनवस्थाने ।
मदौ हर्षे ।
मसी परिणामे । परि-
माणे इत्येके । समी-
त्येके ।
(जि) मिदा स्नेहने ।
सुस खण्डने ।
सुह वैचल्ये ।
सृग अन्वेषणे ।
सृष ततिचायाम् । उभय-
पदौ ।
यसु प्रयत्ने ।
युप रुप रुप विमोहने ।
रध हिंसासंराद्धौ ।
(७)
रन्ज रागे । उभयपदौ ।
राध साध संसिद्धौ ।

(१) दानश्चेह प्रक्षेपः । स च वैधे आधारे हविषश्चेति स्वभावात्प्रच्यते ।
(२) पूतीभावो दीर्गम्यम् । (२) हरणं क्रीडित्वम् ।
(३) प्रीणनं हसि स्तर्पणं च । (४) उपशम इति निजन्तस्य रूपम् । तेन
सकर्मकोऽयम् । न तु शमिवदकर्मकः । (५) मोहनं गर्वः ।
(६) अयं पुषादिः । व्युषदाहे प्रुष चेति परत्र पाठः सिद्धयर्थः । तद् भ्रादि-
पाठेन गतार्थं मिति सुवचम् । (७) संराद्धिर्निष्पत्तिः ।

रुष रिष हिंसायाम् ।

लुण्ठ विज्ञोडने ।

लुभ गार्ह्ये । (८)

वसु स्तम्भे ।

विस प्रेरणे ।

वुस उल्लसगे ।

वृष वरणे ।

व्यष दाहे । मुष च ।

व्युष विभागे । वुष च ।

व्यध ताडने ।

व्रीड चोदने लज्जायाश्च ।

शक विभाषितो भर्षणे । (८)

शप आक्रोशे । उभयपदौ ।

शचिर् पूनीभावे । उभय-

पदौ । (१०)

शुध शीचे ।

शुष शोषणे ।

शो तनूकरणे ।

असु तपसि, खेदे च ।

श्लिष आलिङ्गने ।

षड पुङ्ख लुप्तौ ।

षिधु संराद्धौ । (११)

षिवु तन्तुसन्ताने ।

षो अन्तकर्मणि ।

ष्ठिषु निरसने । केचि-

दिहेमं न पठन्ति ।

णसु निरसने ।

ण्णिह प्रीतौ ।

णसु भदने । आदाने

इत्येके । भदर्थने इत्यपरे ।

ण्णुह उद्गिरणे ।

सिद्ध मतिशोषणयोः ।

खिदा गन्तप्रचरणे (१२)

हृष तुष्टौ ।

इति श्यन्विकरणा दिवा-
दयः परस्मैपदिनः ।

अथ दिवादय आत्मने-
पदिनः ।

अण प्राणने । दक्ष्यान्तो-
ऽयमित्येके ।

ईङ् गतौ ।

काश्ट दौष्टौ ।

क्षिष उपतापे ।

खिद दैन्ये ।

गुरी धूरी हिंसागत्योः ।

घूरी जूरी हिंसावयो-
ऽन्त्योः ।

चूरी दाहे ।

जनौ प्रादुर्भावे ।

डौड विहायसा गतौ ।

तप ऐश्वर्ये वा । (१)

तुरी त्वरणहिंसयोः ।

टौड क्षये ।

दौषौ दौष्टौ ।

तूड परितापे ।

धीड आधारे

पद गतौ ।

पौड पाने ।

पूरी आप्यायने ।

प्रौड प्रीतौ । अयं सकर्मकः ।

विद सत्तायाम् ।

बुध भवगमने ।

मन ज्ञाने ।

माड माने ।

मौड हिंसायाम् ।

युध सम्ग्रहारे ।

रीड श्ववणे ।

(अनोः) रुध कामे ।

लिष अस्पीभावे ।

लौड श्लेषणे ।

वाश्ट भ्रष्टे ।

वतु वरणे । ववतु वरणे इत्येके ।

व्रीड वृणोत्यर्थे ।

शूरी हिंसास्तम्भनयोः ।

सूड प्राणिप्रसवे ।

इति श्यन्विकरणा दिवा-
दय आत्मनेपदिनः ।

अथ स्वादयः ।

(घुञ् अभिषवे ।)

अशू व्याप्तौ, सङ्घाते च ।

अयमात्मनेपदौ ।

आप्ल व्याप्तौ ।

(८) गार्ह्यमाकाङ्क्षा ।

• ते हरिं प्रष्टुं भक्तः, कौ १३८ ।

(११) संराद्धिर् निष्पत्तिः ।

(१२) प्रचरणं घर्षच्युतिः । अयं जीदिति न्यास-

कारादयः । नेति हरदत्तादयः ।

(१) अयं धातुः ऐश्वर्ये वा तडश्यनौ लभते । अन्यथा तु शब्दविकरणपरस्म-

पदौत्यर्थः ।

(८) विभाषित इत्युभयपदौत्यर्थः । शक्यति

(१०) पूतीभावः क्लेदः ।

(१२) प्रचरणं घर्षच्युतिः । अयं जीदिति न्यास-

कारादयः । नेति हरदत्तादयः ।

(१) अयं धातुः ऐश्वर्ये वा तडश्यनौ लभते । अन्यथा तु शब्दविकरणपरस्म-

पदौत्यर्थः ।

ऋषे ह्यौ ।
 कृञ हिंसायाम् ।
 क्षि हिंसायाम् ।
 चिञ चयने ।
 तिक तिग गती, आस्क-
 न्दने च ।
 हृप प्रीणने ।
 दन्भु दम्भे ।
 (टु) दु उपतापे ।
 धुञ कम्पने । दीर्घान्तो-
 ऽप्ययम् ।
 (जि) धृषा प्रागल्भ्ये ।
 पृ प्रीती ।
 (डु) मिञ प्रक्षेपणे ।
 हृञ वरणे ।
 शक्ल शक्तौ ।
 शिञ निशाने ।
 श्र श्रवणे । अयं स्वादौ
 पठितः ।
 षञ हिंसायाम् ।
 षिञ बन्धने ।
 बुञ अभिषवे । (१)
 षिञ आस्कन्दने । अय-
 मात्मनेपदी ।
 स्तृञ आच्छादने ।
 स्तृ प्रीतिपात्नयोः । प्रीति-
 चलनयोरित्यन्वे । चलनं
 जीवनमिति स्वामी ।
 हि गतिवृद्धोः ।
 इति श्रु विकरणाः
 स्वादयः ।

अथ तुदादयः परस्मै-
 पदिनः ।
 (तुद व्यञ्जने ।
 इल संप्रक्षेपणयोः ।
 इषु इच्छायाम् ।
 उच्छि उच्छे ।
 उक्की विधासे ।
 उक्क उक्कगं ।
 उव्ज आर्जवे ।
 उभ उन्भ पूरणे ।
 ऋञ सुतौ ।
 ऋञ गतौन्द्रियप्रलयमूर्ति-
 भावेषु ।
 ऋफ ऋन्फ हिंसायाम् ।
 ऋषौ गतौ ।
 कड मदे ।
 किल शैल्यक्रीडनयोः ।
 कुच सङ्कोचने ।
 कुट कौटिल्ये ।
 कुड वाक्ये ।
 कुण शब्दोपकरणयोः ।
 कुर शब्दे ।
 कड घनत्वे ।
 कती छेदने ।
 कृ विक्षेपे ।
 क्रुड भुड निमज्जने ।
 क्षि निवासगत्योः ।
 क्षिद परिघाते ।
 क्षुर विलेखने ।
 क्षुर छेदने ।
 गु पुरीषोक्तगं ।
 गुञ शब्दे ।

गुड रक्षायाम् ।
 गुफ गुम्फ ग्रन्थे ।
 गृ निगरणे ।
 घुट प्रतिघाते ।
 घुण घूर्ण भ्रमणे ।
 घुर भौसार्यशब्दयोः ।
 चर्च जर्ज भर्भ परिभा-
 षणभर्तृसनयोः ।
 चल विलसने ।
 चिञ वसने ।
 चुट कुट छेदने ।
 चुड मुड स्फुड संवरणे ।
 चृतौ हिंसाग्रन्थनयोः ।
 कुप स्पर्शे ।
 कुर छेदने ।
 जुट बन्धने ।
 जुड गतौ । जुन इत्येके ।
 जुड बन्धने ।
 डिप क्षेपे ।
 णिल गङ्गने ।
 णुद प्रेरणे । (१)
 णू स्तवने ।
 तिल स्नेहे ।
 तुट कलहकर्मणि ।
 तुड तोडने ।
 तुण कौटिल्ये ।
 तुप तुन्प तुफ तुन्फ
 हिंसायाम् ।
 हप हन्फ हसी । हफ
 इत्येके ।
 हह स्तुह हन्ह हिंसार्थाः ।
 हट छेदने ।

(१) अभिषवः स्नपनम् पीडनं स्नातं सुरायाः सन्धानञ्च । (१) यद्यपि णुद
 उभयपदी वञ्चते तथापि कर्तृगामिनि फुलेऽपि परस्मैपदार्थमिह पाठः ।

त्वं संवरणे ।
 युद्धं युद्धं संवरणे । युद्धं
 कुड इत्येके ।
 ह्यप ह्यप उतकेशे ।
 ह्यमौ ग्रन्थे ।
 दुष्टं हिंसागतिकौटिल्येषु ।
 धि धारणे ।
 धू विधनने ।
 धू गतिस्थैर्ययोः । धूव
 इति पाठांतरम् ।
 पि रि गतौ ।
 पिशं अवयवे ।
 पुट संश्लेषणे ।
 पुड उक्तर्गे ।
 पुण कर्मणि शुभे ।
 पुर अग्रगमने ।
 पृड मृड सुस्त्रने ।
 पृण प्रीणने । वृण च ।
 प्रहृ प्रीत्यायाम् ।
 बिल भेदने ।
 बृह उद्यमने ।
 भुजो कौटिल्ये ।
 भ्रुड संवृत्तिमंजल्योः ।
 (ट) मसजो शुद्धौ ।
 मिह उतकेशे ।
 मिल श्रवणे ।
 मिष सहायाम् ।
 मुट प्राज्ञेणप्रमर्दनयोः ।
 मुण प्रतिज्ञाने ।
 मुव संवैष्टने ।
 मृण हिंसायाम् ।

मृश आमर्शने । (२)
 रिण कथनयुद्धनिन्दा-
 हिंसादानेषु ।
 रुजो भङ्गे ।
 रुश रिशे हिंसायाम् ।
 लिख अक्षरविन्यासे ।
 लिश गतौ ।
 लुठ संश्लेषणे ।
 लुभ विमोहने । (३)
 विह गतौ ।
 विध विधाने ।
 विल संवरणे । (४)
 विश प्रवेशने ।
 व्यव व्याजीकरणे ।
 (घो) व्रसच् छेदने ।
 गदल्ल शातने ।
 शिल शिल उन्मले ।
 शुन गतौ ।
 शुभ शुभं शोभायै ।
 षदल्ल विशरणसत्यवसादनेषु
 पुर ऐश्वर्यदीप्त्योः ।
 पू प्रेरणे ।
 सृज विसर्गे ।
 सृश संस्पर्शने ।
 स्फट विकसने ।
 स्फुर स्फुल्ल सञ्चलने ।
 स्फुर स्फुरणे । स्फुर स्फुल्ल
 इत्येके ।
 इल भावकारणे ।
 इति तुदादयः परस्मै-
 पदिनः ।

अथ तुदादय आत्मने-
 पदिनः ।

कुड कूड शब्दे ।
 गुरौ उद्यमने ।
 जुषो प्रीतिसेवनयोः ।
 हृड आदरे ।
 धृज अवस्थाने ।
 पृड व्यायामे ।
 मृड प्राणत्यागे ।
 (घो) लजो ओलसजो
 क्रीडायाम् ।
 (घो) विजो भयचलनयोः ।
 प्रायेणायसुतपूर्वः ।
 इति तुदादय आत्मने-
 पदिनः ।

अथ तुदादय उभय-
 पदिनः ।

कष विलेखने ।
 क्षिप प्रेरणे ।
 शुद प्रेरणे ।
 तुद व्यथने ।
 दिश अतिसर्जने ।
 भ्रसज पाके ।
 मिल सङ्गमे । (१)
 मुचल्ल मोक्षणे ।
 लिप उपदेहे । (२)
 लुपल्ल छेदने ।

(२) आमर्शनं स्पर्शः ।

(३) विमोहनमाकुलीकरणम् ।

(४) दन्त्योष्ठादिः पर्वगीर्थादित्यन्ते ।

(१) मिल संश्लेषण इति पठितस्य पुनः पाठः कर्त्तव्यमिति तदर्थः ।

विदुल्ल क्षामे ।

सिच चरणे ।

इति शविकरणास्तुदादयः ।

अथ रुधादयः परस्मै-
पदिनः ।

रुधिर आवरणे ।

अनृज व्यक्तिसमर्पणकान्ति-
गतिषु ।

(जि) इन्धो दीप्तौ । आत्मने-
पदी ।

उन्दी क्लेदने ।

क्षतौ वेष्टने ।

खिद दैन्ये । आत्मने-
पदी ।

तन्नु सङ्कोचने ।

लह हिंसि हिंसायाम् ।

पिप्ल सञ्चूर्णने ।

पृचौ सम्पर्के ।

भन्जौ आमर्दने ।

भुज पालनाभ्यवहारयोः ।

विद विचारणे । आत्मने-
पदी ।

(ओ) विजौ भयचल-
नयोः ।

वृजौ वर्जने ।

शिप्ल विशेषणे ।

इति रुधादयः परस्मै-
पदिनः ।

अथ रुधादय उभय-
पदिनः ।

क्षुदिर् सम्प्रेषणे ।

खिदिर् हैधौकरणे ।

(उ) कृदिर् दीप्तिदेव-
नयोः ।

(उ) लदिर् हिंसानाद-
रयोः ।

भिदिर् विदारणे ।

युजिर् योगे ।

रिचिर् विरेचने ।

रुधिर आवरणे ।

विचिर् पृथग्भावे ।

इति रुधादयः ।

अथ तनादय उभय-
पदिनः ।

(तनु विस्तारे) ।

ऋणु गतौ ।

(हु) कृज् करणे ।

चणु हिंसायाम् । जिणु च ।

ष्टणु दीप्तौ ।

तनु विस्तारे ।

लणु अदने ।

मनु अवबोधने । आत्मने-
पदी ।

वनु याचने । आत्मने-
पदी ।

षणु दाने ।

इति तनादयः ।

अथ क्रयादयः परस्मै-
पदिनः ।

(हु) क्रीज द्रव्यविनिमये ।

अश भोजने ।

इष आभीक्ष्ण्ये । (१)

ऋ गतौ ।

कुन्य संक्षेपणे । संक्षेपे

इत्येके । कुयेति दुर्गम् ।

कुषं निष्कर्षे ।

वृ हिंसायाम् ।

कृज हिंसायाम् ।

(ड) क्रीज द्रव्यविनिमये ।

क्रूज शब्दे ।

क्लीशू विबाधने ।

क्षीष् हिंसायाम् । क्षिष्
इत्येके ।

क्षुभ सञ्चलने ।

खव भूतप्रादुर्भावे । खव
इत्येके । हेड च । (२)

गुध रोषे ।

गृ शब्दे ।

ग्रन्य अन्य सन्दर्भे ।

ग्रह उपादाने । उभय-
पदी ।

जू बयोद्धानौ । झू इत्येके ।
धू इत्यन्ये ।

ज्ञा अवबोधने ।

ज्या वयोद्धानौ ।

तुभ णभ हिंसायाम् ।

द्रूज हिंसायाम् ।

दृ विदारणे ।

धूज कम्पने ।

(२) उपदेशो वृद्धिः ।

(१) आभीक्ष्ण्यं पौनःपुन्यम् अंशार्थं वा ।

(२) भूतप्रादुर्भावोऽतिक्रान्तोत्पत्तिः ।

उभ्रसे. उञ्छे । उकार
इत् । उकारो धात्वव-
यव इत्येके ।

नृ नये ।

पुष्ट पुष्टी ।

पूज पवने ।

पृ पालनपूरणयोः ।

प्रीज तर्पणे कान्ती च । (३)

पुष पुष स्नेहनसेवात्-
पूरणेषु ।

प्री गतौ ।

बन्ध बन्धने ।

बृज वरणे ।

बृ वरणे । भरणे चेत्येके ।

भृ भर्त्तने । भरणेऽपि ।

स्त्री भये । भरणे इत्येके ।

मन्य विलोडने ।

मीज हिंसायाम् ।

मुष स्तये ।

सृद जोदे । सृङ् च ।

अयं सुखेऽपि ।

सृ हिंसायाम् ।

युज बन्धने ।

यौ गतिरेषणयोः । (४)

लौ स्तये ।

लूज छेदने ।

विष विप्रयोगे ।

वृड सञ्चालौ ।

व्री वरणे ।

व्री वरणे ।

शृ हिंसायाम् । अन्य-

विमोचनप्रतिवर्षयोः ।

(३) कान्तिः कामना ।

(१) भाषार्था दीप्तार्थाः । भाषार्थो इति पाठे भाषायां येषां स्ते तेषां धातूनां
ते भाषार्थाः । अनेकार्था इति केचित् ।

श्रीज पाके ।

षिज बन्धने ।

स्कृज प्राप्तादने ।

स्तृज प्राच्छादने ।

इति आविकरणाः क्रियादयः

अथ चुरादयः परस्मै-
पदिनः ।

(चर स्तये ।)

पजि अहि निवि तडं

नट नल दसि पुटि

भृशि महि रवि रहि

सठ सशि ससि लधि

लधि लडि श्रीक

भाषार्थाः । (१)

अष्ट पुष्ट अनादरे । अयं

दोषधः ।

अन्चु विशेषणे ।

अम रोगे ।

अक स्तवने । तपने

इत्येके ।

अर्ष पूजायाम् ।

अर्ज प्रतियज्ञे । अयमर्था-

न्तरेऽपि ।

अर्दे हिंसायाम् । उभय-

पदौ ।

अर् पूजायाम् ।

पार्श्व लब्धने । उभयपदौ-

त्येके ।

इल प्रेरणे ।

इड स्तुतौ ।

इर ज्ञेये ।

उर्ज बलप्राप्तययोः ।

शोलडि उत्क्षेपणे ।

शोकार इदित्येके ।

उकारादिरयमित्यन्ये ।

कट वर्णे ।

कठि शोके । उत्पूर्वोऽय-

मुत्कण्ठायाम् ।

कडि खडि खडि भेदने ।

कण निमोलने ।

कल विन ज्ञेये ।

कीट वर्णे ।

कुट छेदनभर्त्तनयोः ।

पूरणे इत्येके ।

कुडि रक्षणौ ।

कुद्रि अन्तर्भाषणे ।

कुप कुशि कुसि गुप घटं

घटि चीव षण्ड तर्कं

तुजि वसि दंशि धूप

पट पिजि पिसि पुटं

पुथ मजि मिजि लधि

लुजि लुट लोका लोच

वर्ष वङ्ग विक्र हंतु हृष

हृदि भाषार्थाः ।

कुवि प्राच्छादने । कुभि

इत्येके ।

‘कप सुतौ चित्ते कर्त्तव्ये च ।

कृत संशब्दने ।

(पाडः) कान्ते सातत्ये ।

चजि कृच्छ्रजीवने ।

चपि चान्द्याम् ।

चल शीतकर्मणि ।

(४) रेषणं वृत्तशब्दः ।

ऋष्ट संवरणे ।
 खुडि खण्डने ।
 गज मार्ज शब्दार्थे ।
 मर्च च ।
 मर्ज गर्द शब्दे ।
 मर्ध अभिकाङ्क्षायाम् ।
 मर्ह विनिन्दने ।
 मुड प्रेरणे
 गुडि वैष्टने । रक्षणे
 इत्येके । कुठि इत्यन्ये ।
 चूर्णीकरणेऽपि गुठि
 इत्यपरे ।
 मुर्द पूर्वं निकेतने ।
 ग्रन्थ बन्धने । ग्रन्थ इत्येके ।
 ऋस ग्रहणे ।
 घट सङ्घाते । इन्तार्थश्च ।
 घट चलने ।
 घुषिर् विञ्चने ।
 घृ प्रस्त्रवणे । ज्ञावणे
 इत्येके ।
 चक्र चुक्र व्यथने । चिक्क
 इत्येके ।
 चट स्फुट भेदने ।
 चन अङ्घोपङ्कननयोस्-
 त्येके ।
 चपि गत्याम् ।
 चर संशये ।
 चर्च अध्ययने ।
 चल भृत्ये ।
 चङ परिकल्कने । चप
 इत्येके ।
 चिञ्च चयने ।
 चिति स्मृत्याम् ।

चुट क्रेटने ।
 चुटि क्रेटने ।
 चुट पुट श्रुतीभावे ।
 चुट मञ्चोटने ।
 चुर् स्त्रये ।
 चुल समुच्छाये ।
 चुट क्रेटने ।
 चूण सङ्कोचने ।
 चूर्ण पेपणे ।
 चूर्ण वर्ण प्रेरणे । वर्ण
 वर्णने इत्येके ।
 चृप् कृप् हृप् सन्दीपने ।
 च्यु सहने । हसने चेत्येके ।
 च्यस इत्येके ।
 कट अपकारणे । उभय-
 पटौ । कटि संवरणे ।
 कट वमने ।
 कटौ सन्दीपने ।
 जभि नाशने ।
 जन अपवारणे । लज
 इत्येके ।
 जसि रक्षणे । मोक्षणे
 इति केचित् ।
 जसु हिंसायाम् ।
 जसु ताडने ।
 जुडे प्रेरणे ।
 जुष परितर्कणे । (२)
 जु वयोहानी । जि च ।
 जप ज्ञाने ज्ञापने च ।
 जप मित्र ।
 ज्ञा नियोगे ।
 ठकि बन्धने ।
 डिप चेपे ।

तड आघाते ।
 तनु अङ्घोपकरणयोः ।
 सर्गाच्च दैर्घ्ये ।
 तप दाहे ।
 तल प्रतिष्ठायाम् ।
 तसि भूष अलङ्करणे ।
 तिज निशाने ।
 तिल खेदने ।
 तुजि पिजि हिंसावला
 दाननिकेतनेषु । तुष
 पिजेति केचित् । लवि
 लुजि इत्येके ।
 तुल उन्माने ।
 तुवि लुवि अदर्शने ।
 अर्दने इत्येके ।
 हृप हृमौ । सन्दीपने
 इत्येके ।
 वस धारणे । ग्रहणे
 इत्येके । वारणे इत्यन्ये
 दल विटारणे ।
 दिवुं मर्दने ।
 दुल उत्क्षेपे ।
 दृम सन्दर्भे ।
 दृमौ भये ।
 धक्क नक्क नाशने ।
 धूज कम्पने ।
 धूस कान्तिकरणे । धूष
 इत्येके । धूष इत्यपरे ।
 धृष प्रसहने ।
 उध्रस उच्छे । उकारो
 धात्ववयव इत्येके ।
 नेत्तन्ये ।
 नट अवस्यन्दने । (३)

(२) परितर्कण मूढो हिंसा वा ।

(३) अवस्यन्दनं नात्याम् ।

पक्ष परिचये ।
 पक्ष विस्तारवचने ।
 पक्षि पक्षि नाशने ।
 पक्षि गतौ ।
 पक्ष बन्धने ।
 पक्ष रक्षण ।
 पक्ष कुट्टने ।
 पक्षि संघाते ।
 पक्षि गतौ ।
 पक्षि अवगाहने ।
 पुष धारणे ।
 पुलमहत्वे ।
 पुस अभिमर्दने ।
 पुस्त वस्त आदरानाद-
 रयोः ।
 पूज पूजायाम् ।
 पूरी आप्यायने ।
 पूज संघाते । पूज इत्ये-
 के । पूज इत्यन्त्ये ।
 पूजि कच्छजोवने ।
 पुथ प्रक्षेपे । पथ इत्येके ।
 पू पूरणे ।
 प्रथ प्रस्थाने ।
 प्रीज तर्पणे ।
 बध संयमने । बधेति
 चान्द्रः ।
 बल प्राणने ।
 बिन्न भेदने ।
 बुक्क भाषणे ।
 बुट हिंसायाम् ।
 बूस बह हिंसायाम् ।
 भक्त भदने ।
 भज विश्राणने ।

भडि कल्याणे ।
 भुवोऽवकाशने । अवक-
 ल्पनं मिथोकरणमि-
 त्येके । चिन्तनमित्यन्त्ये ।
 कपेच ।
 मडि भूषायाम् । कपंच ।
 मान पूजायाम् ।
 मार्ग अन्वेषणे ।
 सिदि छेदने ।
 मौ गतौ ।
 सुच प्रमोचने । मोदन
 च ।
 सुट सञ्चरणे ।
 सुद संसर्ग ।
 सुस्त संघाते ।
 मूल रोहणे ।
 मृज शौचालङ्कारयोः ।
 मृप तितिक्षायाम् । उभय-
 पदौ ।
 मोक्ष असने । (४)
 म्वच म्वच्छने ।
 म्वेच अव्यक्तायां वाचि ।
 यत निवारोपस्कारयोः ।
 यत्ति सङ्कोचे ।
 यम च परिवेषणे । (५)
 यु जुगुप्सायाम् ।
 युज पुत्र संयमने ।
 रक्त लग आस्त्रादने । रग
 इत्येके । रघ च ।
 रङ्ग त्यागे ।
 रिच वियोजनसम्पन्नयोः ।
 रुज हिंसायाम् ।

रुष रोषे । रुट इत्येके ।
 रुड उपसेवायाम् ।
 रुच दर्शनाद्वनयोः ।
 रुस शिख्ययोगे ।
 रूी द्रवीकरणे ।
 रुगि चित्रीकरणे ।
 रुट सञ्चरणे ।
 रुण्ड स्तये । रुण्ड इत्येके ।
 लूप हिंसायाम् ।
 वच परिभाषणे ।
 वज मार्गणसंस्कारगत्योः ।
 वटि विभाजने । वडि
 इत्येके ।
 वद सन्देशवचने । उभय-
 पदौ । आत्मनेपदौ
 इत्येके ।
 वध छेदनपूरणयोः ।
 वक्क शब्दक परिभाषणे ।
 वस स्नेहच्छेदापहर-
 णेपु ।
 वा सुखातिगतिसेवासु ।
 वृजी वर्जने ।
 वृज आवरणे ।
 शठ शठ असंस्कार-
 गत्योः । शठि इत्येके ।
 शब्द उपसर्गादाविष्कारे च
 चाद भाषणे ।
 शिष असर्वोपयोगे ।
 शौक सौक आसर्षणे ।
 चीक च ।
 शठ आलस्ये ।
 शठि शोषणे ।

शुभ्य शौचकर्मणि ।
 शुल्क अतिस्पर्शने ।
 शुल्क माने । शूर्प च ।
 शृधु प्रहसने ।
 श्रण दाने । प्रायेणायं
 विपूर्वः ।
 अथ प्रयत्ने । प्रस्थाने
 इत्येके ।
 अथ मोक्षणे । हिंसाया-
 मित्येके ।
 अन्य ग्रन्थ सन्दर्भे ।
 श्लिष श्लेषणे ।
 षट् स्फिष्ट चुवि हिंसा-
 याम् ।
 (आडः) षट् पदार्थे ।
 षस्व सस्वन्धने । शस्व
 च । साम्ब इत्येके ।
 षड्मर्षणे ।
 षान्त्व सामप्रयोगे ।
 षूद चरणे ।
 षु-यमुच्छायि ।
 षिङ्ग स्नेहने । स्फिष्ट
 इत्येके ।
 षद आस्वादने । आद
 इत्येके ।
 स आस्तरणे ।
 स्मिष्ट स्नेहगत्योः ।
 स्फिष्ट वृत्याम् । बधे अना-
 दरे चेत्येके ।
 स्फुडि परिहासे, स्फुटि
 इति पाठान्तरम् ।
 स्मिष्ट अनादरे ।
 सिङ्ग अनादरे ।

स्वर्तं गत्याम् । स्वभ्र च ।
 हिंसि हिंसायाम् ।
 ह्वप व्यक्तायां साचि ।
 क्लप इत्येके ।
 इति सुरादयः परस्मै
 पदिनः ।
 अथ सुरादय आत्मने-
 पदिनः ।
 कुट्ट प्रभापने ।
 कुत्स अवक्षेपणे ।
 कुस्म कुत्सितस्मयने ।
 कूट आप्रदाने । अवसा-
 दने इत्येके ।
 कूण सङ्कोचे । कण च ।
 गल स्रवणे ।
 गूर उद्यमने ।
 गृ विज्ञाने । गृ इत्यन्ये ।
 चित सञ्चेतने ।
 डप डिप संघाते ।
 तत्रि कुटस्वधारणे ।
 चान्द्रास्तु धातुद्वयमिति
 वदन्ति ।
 तर्ज भर्त्स तर्जने ।
 तूण पूरणे ।
 त्रुट छेदने । कुठ इत्येके ।
 दशि दंशने ।
 दसि दर्शनदंशनयोः ।
 दस इत्येके ।
 दिवु परिकूजने ।
 निष्क परिमाणे ।
 भल आभण्डने ।
 'भ्र प्राप्ते' ।

भ्रूण व्याघ्राविशङ्कयोः ।
 मट दृष्टियोगे ।
 मन स्तम्भे ।
 मत्रि गुप्तपरिभाषणे ।
 यक्ष पूजायाम् ।
 यु जुगुप्सायाम् ।
 लल ईप्सायाम् ।
 वक्षु प्रलम्भने ।
 वस्तु ग्रन्थ अर्दने ।
 विद चेतनाख्यानविवा-
 सेषु ।
 विष्क हिंसायाम् । हिष्क
 इत्येके ।
 इष शक्तिबन्धने । (१)
 शठ श्लाघायाम् ।
 शम लक्ष आलोचने ।
 स्पश ग्रहणसंश्लेषणयोः ।
 स्थम वितर्के ।
 इति सुरादय आत्मने-
 पदिनः ।
 अथ अदन्ताद्युदादयः ।
 अङ्ग पदे लक्षणे च ।
 अङ्ग च ।
 अघ पापकरणे ।
 अन्ध दृष्ट्यपघाते ।
 अर्थ उपयाच्नायाम् ।
 अवधौर अवज्ञायाम् ।
 अंश अंस विभाजने ।
 अंस समाघाते ।
 आन्दोल हिन्दोल हिस्त्रोल
 दोलने ।
 जण परिहाणे ।

(१) शक्तिबन्धनं प्रजननसामर्थ्यम् । शक्तिबन्धस्य ।

कत्र श्रेयित्वे ।
 कथं वाक्यप्रबन्धे । (१)
 कल गंतो मंथ्याने च ।
 कुण मुण गुण गुणम-
 न्त्रणे । कुण गुण केतने
 च । कुण मञ्जीवनेऽपि ।
 कुमार क्रौडायाम् । कुमार
 इत्येके ।
 कुड विस्मापने ।
 कूट परितपे । कूटिदाहे
 इत्यन्ये । आमन्त्रणे च ।
 परिष्ठापे इति केचित् ।
 कूण मञ्जीवे ।
 केत आवरणे निमन्त्रणे ।
 क्षप प्रेरणे ।
 खोट छेपे । खोट खोड
 इत्येके ।
 खच कुम्भने ।
 खेट भक्षणे । खेट खोट
 इत्येके ।
 मणमंथ्याने ।
 सर्व माने ।
 मवेष्ट मार्गणे ।
 गह गहने ।
 गह गहणे ।
 गोम उपलेपने ।
 आम आमन्त्रणे ।
 चङ परिकल्प्ने । (२)
 चित्र चित्रोत्तरणे ।
 छद प्रपक्षरणे ।

छिद्र कर्णभेदेने । क्षरण-
 भेदेने इत्यन्ये । कर्ष
 इति धात्वन्तरमित्यन्ये ।
 छोट द्वैधीकरणे ।
 कृत्य आवरणे ।
 टण्ड टण्डनिपातने ।
 धेक दर्शने ।
 ध्वन शब्दे ।
 निकाम आच्छादने ।
 पठ वट. मन्त्रे ।
 पत गती वा । का णिजन्तः ।
 का अटन्त इत्येके ।
 पट गती ।
 घर्ष हरितभावे ।
 पल्लव लवनपवनयोः ।
 पल्लुल वल्लल इत्येके ।
 पक्ष अनुपसर्गात् गतावि-
 त्येव । पशु इत्येके ।
 पार तीर कर्मसमाप्तौ ।
 पुट मंसर्गे ।
 प्रेङ्गेन चापलेट् ।
 भाज पृथक्कर्मणि ।
 भाम क्रोधे ।
 मङ पूजयाम् ।
 मिश्र सम्पर्के ।
 भूत् प्रसन्नवणे ।
 मृग अन्वेषणे ।
 रच प्रतियत्ने ।
 रम आस्वादने ।
 रह त्यागे ।

रुक्त पातये ।
 रूप रूपक्रियायाम् । (३)
 लज प्रकाशने । लजि
 इत्येके ।
 लङ् लाड आक्षेपे ।
 लाभ प्रेरणे ।
 वट विभाजने । वटि
 इत्येके । (४)
 वर ईप्सायाम् ।
 वर्ण वर्णक्रियाविस्तारगुण-
 वचनेषु ।
 वल्क दर्शने ।
 वष्क विष्क दर्शने ।
 वस निवासे ।
 वात सुखसेवनयोः । गति-
 सुखसेवनेष्वित्येके ।
 वास उपसेकायाम् ।
 विडम्ब विडम्बने ।
 बीज व्यजने ।
 वेक कानोपदेशे । काल
 इति पृथक् धातुरित्येके ।
 व्यय वित्तसमुत्पन्ने ।
 वित्त इति वृथक्धातु-
 रित्येके ।
 व्रण गात्रविचूर्णने ।
 शठ शठ मम्यभावभाषणे ।
 शील उपधारणे । (५)
 शूर वीरविक्रान्तौ ।
 श्रय श्रय टोबल्ये ।
 सङ्गत आमन्त्रणे ।

(१) शाकटाश्विनस्तु कथादीनां सर्वेषां पक्ष मङ्गलः । तस्मिन् कथापयति गणा-
 प्रियतीत्यादि । (२) परिकल्पनं दम्भः शाब्दस्य ।

(३) रूपस्य दर्शनं वा रूपक्रिया । (४) वटीत्यस्य अदन्ते पाठवत्ताद-
 क्तत्वे इति रित्येके । कटापयति । एवं लज्जीत्यत्रापि । (५) उपधारण मभ्यासः ।

संग्राम युद्धे । अयमात्मने-
पदौ ।

सत्रं सन्तानक्रियायाम् ।

सभाजं प्रीतिदर्शनयोः ।

प्रीतिसेवनयो रित्यन्ये ।

साम साम्प्रयोगी ।

सार कृप दीर्घन्ये ।

सुख दुःख तत्क्रियायाम् ।

सूचं पेशन्ये ।

सूत्रं वेष्टने विमोचने

अन्ये च ।

स्नेह गंदी देवशब्दे ।

स्नेह चौर्ये ।

स्तीम श्लाघायाम् ।

स्थूल परिहृष्टे ।

स्थूह ईप्सायाम् ।

स्थुष्ट विस्फुरणे ।

स्वर आक्षेपे ।

हिलाल दोलने ।

बहुलमेतन्निदर्शनम् । बाहुल-

कादन्येऽपि वाध्याः

अन्ये तु दशगणीपाठी

बहुलमित्याहुः । तेना-

पठिता अपि सोर्ध-

लौकिकवैदिका बीध्याः ।

अपरै तु नवगणीपाठो

बहुलमित्याहुः । तेना-

पठितभ्योऽपि क्वचित्

स्वार्थे णिच् । रामो

राज्यं मचीकरदित्याहुः ।

इत्येदन्तचुरादयः ।

संज्ञासाधय पाणिनीयो

धातुपाठः ।

अथ नामधातवः कण्डादयः ।

अगद्यति । अगद नौरीगत्वे ।
 अघायति । अघ ।
 अध्वरोयति । अध्वर ।
 अनुकूलयति । अनुकूल, कु ३. ३८ ।
 अनुलोमयति । लोमान्यनुमाष्टि ।
 अभिमनयते । अभिमनस् ।
 अभिषेणयति । अभ्यषेणयत् । अभिषि-
 षेणयिषति । सेनयाभिसुखं याति ।
 अभ्रायते । अभ्रं करोति ।
 अमृतायते । अमृत मिवाचरति ।
 अम्बर्यति । अम्बर संभरणे ।
 अरयति । अरर आराकर्मणि ।
 अलोकायते । अलोक ।
 अवर्धति । अवर् ।
 अशनायति । अशन ।
 अशीतिपिबतीयति ।
 अश्वयते । अश्वतर मासष्टे ।
 अश्वस्यति वड्वा । अश्व ।
 असूयति । ०ते । असुज उपतापे ।
 अबिलयति । आविल ।
 इरज्यति । इरज् ईर्थायाम् ।
 इरस्यति । इरस् ईर्थायाम् ।
 इर्यति । ०ते । इरज ईर्थायाम् ।
 इषुष्यति । इषुष शरधारणे ।
 उत्पुच्छयते । पुच्छ मुत्क्षिपति ।
 उत्सुकायते । उत्सुक ।
 उदन्वति । उदक मिच्छति ।
 उन्मनायते । उन्मनस् ।
 उपवीणयति । वीणया उपगार्थति ।

उषस्यति । उषस् प्रभातीभावै ।
 उषायते । उषाण मुदमति ।
 एलायति । एला विलासे ।
 ओजायते । ओजस् ।
 कण्डूयति । ०ते । कण्डूज गात्रविघर्षणे ।
 करुणायते । करुण ।
 कलहायते । कलह ।
 कष्टायते । कष्टाय क्रमते ।
 किलकिलायति । किलक्तिळा ।
 कुषुभ्यति । कुषुभ क्षेपे ।
 कृच्छ्रायते । कृच्छ्र ।
 कृपणायते । कृपण ।
 कृष्णायते । कृष्ण ।
 केलायति । केला विलासे ।
 क्षीरस्यति । क्षीर ।
 खेलायति । खेला विलासे ।
 गद्गद्यति । गद्गद वाक्स्खलने ।
 गव्यति । गो ।
 गोमयायते । गोमय ।
 चपलायते । चपल ।
 चरण्यति । चरण गतौ ।
 चरितार्थयति । चरितार्थ ।
 चित्रीयते ह्येममृगः । चित्रङ् आसर्ष्ये ।
 चिरयति । चिरम् ।
 चिरायति । ०ते । चिर ।
 चिह्नयति । चिह्न ।
 छलयति । छल ।
 तन्तस्यति । तन्तस् दुःखे ।
 तपस्यति । तपः करोति ।

तरस्यति । तरण गतौ ।
 तिमिरयति । तिमिर गतौ ।
 तिरस्यति । तिरस् अन्तर्धी ।
 तुल्यति । तुल ।
 तृप्तायते । तृप्त ।
 द्रवयति । दूर ।
 दारुणायते । दारुण ।
 दुःखायते । दुःखं वेदयते ।
 दुःस्थति । दुःख तत्क्रियायाम् ।
 दुर्मनायते । दुर्मनस् ।
 दोलायते । दोल ।
 द्रवस्यति । द्रवस् परितापपरिचरणयोः ।
 दुमायते । दुम ।
 धनायति । धन ।
 धूमायते । धूम ।
 नमस्यति । नमः करोति ।
 निष्पन्नयति । निष्पन्न ।
 नेदयति । अन्तिक ।
 पटपटायति । ०ते ।
 पण्डितायते । पण्डित ।
 पतीयति । पति ।
 पयस्यति । पयस् प्रसूतौ । आर्द्राभावे ।
 परिकर्मयति । परिकर्मन् ।
 पल्लवयति । पल्लव ।
 पिशुनयति । पिशुन ।
 पुलकयति । पुलक ।
 प्रतिकूलयति । प्रतिकूल ।
 प्रतीपायते । प्रतीप ।
 प्रमाणयति । प्रमाण ।
 प्रायश्चित्तीयते । प्रायश्चित्त ।
 फेनायति । ०ते । फेनमुद्गमति ।
 भिद्यति । भिल्ल भिलायाम् ।
 भिषज्यति । भिषज् चिकित्सायाम् ।
 भूमयति । भूमन् ।
 भृशायते । अभृशो भृशो भवति ।
 भ्रमायते । भ्रमत् ।

मगध्यति । मगध वेष्टते ।
 मद्रायति । ०ते । मद्र ।
 मन्तूयति । मन्तु अपराधे । रोषे च ।
 मशायति । ०ते । मन्द ।
 मन्त्रयते । मन्त्र ।
 मलिनयति । मलिन ।
 महीयते । महोद्ध पूजायाम् ।
 मित्रायते । मित्र ।
 मुखरयति । मुखर ।
 मृग्यति । मृग्यन्तः भेदवो मृगः ।
 मेघायते । मेघ ।
 मेघायते । मेघा आशुग्रहणे ।
 योक्तयति । योक्त ।
 रणकास्यति । रणमिच्छति ।
 रङ्गायते । रङ्गम् ।
 राजायते । राजेवाचरति ।
 रेखायते । रेखा स्नावासादनयोः ।
 रोमन्थायते । रोमन्थं वर्त्तयति ।
 लघयति । लघु ।
 लवणयति । लवण ।
 लवणस्यति । लवण ।
 लाट्यति । लाट् जीवने ।
 लिट्यति । लिट् अल्पकुत्सनयोः ।
 लेखायति । लेख्यति । लेखा लेख
 विलासे खलने च ।
 लेट्यति । लोट्यति । लेट लोट धीर्त्वं
 पूर्वभावे स्वप्ने च ।
 लेलायति । लेला दीप्तौ ।
 लोहितायति । ०ते । लोहित
 वरिवस्यति । वरिवम् ।
 वर्चायते । वर्चस् ।
 वल्गूयति । वल्गु पूजामाधुर्ययोः ।
 वाजयति । वाज ।
 वाष्पायते । वाष्प मुद्गमति ।
 विघ्नयति । विघ्न ।
 वितुस्तयति । तूस्त । केशान् विजटौ-

१२०
करोति, पा ३, १, २१ ।

विधुरयति । विधुर ।

विपाशयति । पाशं विमोचयति ।

विमलयति । विमल ।

वृषयति । वृष ।

वृषायते । वृष ।

वेलायति । वेला ।

वेहायते । वेहत् ।

वेरायते । वेरं करोति ।

प्रतयति पयः । तन्मात्रं मुङ्क्ते ।

शत्रूयति । शत्रु ।

शब्दायते । शब्दं करोति ।

शिशिलयति । शिशिलं करोति ।

शीघ्रायते । शीघ्रोऽश्वः शीघ्रो भवति ।

शुचीयते । शुचिम् ।

श्यामायते । श्याम ।

अमणायते । अमण ।

अक्षयति । अक्ष ।

अथायते । अथ ।

अेतयति । अेत माचष्टे ।

सत्यायति । सत्य ।

सपथयति । सपथं पूजयाम् ।

सफलयति । सफल ।

समानयति । समान ।

समुद्रायते । समुद्र ।

सञ्जीवयति । जीवराजं जयति ।

सम्बरयति । सम्बर सम्बरणे ।

संभाणयति । भाण्डानि समाचिनोति ।

संभूययति । संभूयस् प्रभूतभावे ।

संवरयति । वर्मणा संवृणोति ।

संवस्तृयति । वस्तूषु समाच्छादयति ।

सिंहायते । सिंह इवाचरति ।

सुखायते । सुखं अनुभवति ।

सुखयति । सुखं तत्क्रियायाम् । सुखेयुः ।

प्रकृतयो नृपम् ।

सुमनायते । सुमनम् ।

सुखयति । सुख ।

स्त्रजयति । स्त्रिणम् ।

हस्मायते । हस्म ।

हरितायति । ० ते १ हरित ।

हृणीयते । हृणीड रोषणे लज्जायाश्च ।

सौत्रधातवः ।

ऋति जुगुप्सायामिति बहवः । कृपा-

याश्चेत्येके । ऋतीयते । ऋतीयाश्चक्रे,

पा ३, १, २८ । इयङभावे तु परस्मैप-

दम् । प्रानर्त्त । अर्त्तयति । आर्त्तयति ।

तु, षदा, प । गतिवृद्धिर्हिसासु ।

शु, तु, दुण्ड, भ्वादी गताः ।

कर्कं हासे । कर्कटः । कर्कशः ।

चकि भ्रान्तौ । चक्रुरः ।

मर्कं गत्याम् । मर्कटः ।

सिक सेचने । सिकता ।

मर्च ग्रहणे । मर्कः ।

तजि जन्मनि । कञ्जरः ।

पजि रोधे । पञ्जरः ।

मजि ध्वनी । मञ्जरी । मञ्जुलः । मञ्जा ।

मट अवसादने । मटङ्कः ।

वटि स्तेये । वण्टकः ।

कुठ छेदने । कुठारः । कुठेरः । कुटाकुः ।

उडु संहतौ । उडुपम् ।

वड आरोहणे । वडभी । वडिशः ।

कुत आस्तरणे । कुतपः ।

पुत्त गतौ । पुत्तिका ।

लत आघाते । लता ।

सात सुखे । सातयः, पा ३, १, १३८ ।

उद आघाते । ओदनः । उदकम् ।

जद संवरणे । जत्ता ।

सुदि द्युतौ । सुन्दरः ।

कप लौल्ये । कपोलः ।

क्षुप अवसादने । क्षुपः ।

रिफ क्षेपे कुक्षने च । रिफः । रिफः ।

रिभ रवे । विरिभ्यः, पा ७, २, १८ ।

स्कन्धु स्कन्धु स्तन्धु स्तन्धु गताः ।

डिम हिंसायाम् । डिङ्गिडसः ।

धम ध्वाने । धमनिः ।

पीय प्रीणने । पीयूषम् ।

उर गतौ । उरगः ।

तद्रि सीहावसादयोः । तन्द्रा । तन्द्रिः ।

उल दाहे । उलपः । उल्का ।

लुल विमर्दने । लुलापः ।

शल्ल गमने । शल्लकौ ।

ऋश गतिस्तुल्योः । ऋश्यः ।

पश पम्पश्यते, पा ७, ४, ८६ ।

रश स्त्रने । रशना ।

नक्ष द्युतौ । नक्षत्रम् ।

भिष रुग्जये । भिषक् । भेषजम् ।

युष भजने । योषित् । युषद् ।

लूष हिंसने । लूषणम् ।

सौत्रधातवः समाप्ताः ।

वैदिकधातवः ।

दीधीङ दीप्तिदेवनयोः ।

वेवीङ वेतिना तुल्ये ।

पस् स्तस्ति स्वप्ने ।

वश काङ्क्षौ । च क्रीरीतश्च ।

इति अदादिः ।

ष्ट चैरणदीप्तोः ।

ह प्रसङ्गावरणे ।

ऋष्ट गतौ ।

भस भर्त्सनदीप्त्योः ।

कि ज्ञाने ।

तुर त्वरणे ।

भिष शब्दे ।

धन धान्ये ।

जन जनने ।

गा स्तुतौ ।

इति जुङीत्यादयः ।

ष्ट प्रीती ।

स्मृ प्रीतिपालनयोः । स्मृ इत्येके ।

षड व्याप्तौ ।

दघ घातने पालने च ।

चमु भक्षण्ये ।

रिञ्चि चिरि जिञ्जि दाशः हिंसायाम् ।

इति स्नादि ।

सूत्रानुसारि-धातुगणः ।

द्युत श्विता जिमिदा जिषिदा जिष्विदा कच घुट कट लुट लुठ शुभ लुभ
गभ तुभ खन्स ध्वन्स भ्वन्स भ्रनश खन्भु (धत्तु वधु श्धु स्यन्तू कपू) इति
द्युतीदि वृतादिभ्यो लुङि परस्मैपदं वा स्यात् । परस्मैपदेऽङ्च,
पा १, ३, ८१ । ३, १, ५५ । वृतादीनान्तु स्यमनाः परस्मैपदं वा स्यात्, पा १, ३,
८२ । परस्मैपदे इट्प्रतिषेधश्च, पा ७, २, ५८ ।

घट व्यथ प्रथ प्रस स्खद ख्वद क्षजि दक्ष कक्ष कदि कदि कदि (कद कद
कद) जित्वा इति घटादयः घितः । तत्फलं कृतसु अङ्, पा ३, ३, १०४ ।
ज्वर गृह डेड वट भट णट एक चक कखे रगे लगे क्रगे छगे धगे छगे कगे भक
भग कण रण चण शण अण अथ कथ क्रथ कथ चन वनु ज्वल ज्वन ज्वल ख
दृ नृ या जा जप चल कद कड मदी ध्वन दल बल खल वपूष् चै खन इति
घटादयो मितः । तत्फलान्तु णी ऋखत्वं चिन्मन्त्रावर्काल्यकदाघत्वञ्च, पा
६, ४, ८२ । जनी जुष क्रशु रञ्जोऽमान्ताश्च ज्वन ज्वल ज्वल नमामनुपस-
र्गाद्वा । स्ना स्ना वनु वमाञ्च । न कस्यमिचमाम् । शमोऽदर्शने । यमोऽपरि-
वेषणे । खदि रवपरिभ्याञ्च । फण इति घटादिः । घटादीनां णिच वृद्धिर्न
स्यात्, पा ६, ४, ८२ ।

फण राजृ दुभ्राजृ दुभ्राशृ दुभ्राशृ स्यसु खन इति फणादिः । फणादीनां
लिटि एत्वाभ्यासलो गौ वा स्याताम्, पा ६, ४, १२५ ।

ज्वल जल चल टल टून स्थल हल गल पल बल पुल कुन शल डल पत्ल
क्वथे पथे मथे टुवम भ्रसु चर पड रस प्रदल्ल शदल्ल कथ कुच बुध बड कस
इति ज्वलादिः । ज्वलादिभ्यो णः स्याद्वा, पा ३, १, १४० । यज टुवप वह वम
वेज व्येजो डेड वद टुओश्चि इति यजादिः । यजादीनां किति रुम्यसारणम्,
पा ६, १, १५ ।

रदिह जिषप श्वस अन जक्ष इति रुदादिः । रुदादिभ्यः सार्वधातुके इट्
पा ७, २, ६६ ।

जक्ष जाण्ट दग्दिदा चकासु शासु दीधौ इति जक्षादिः । तत्फलं मभ्यस्त-
संज्ञा । मभ्यस्तसंज्ञादेर्गः, पा ७, १, ४ ।

पुन शुभ तुव दुष श्विर शक श्विदा कक्ष लुध शुभ मिधु (रध णशू टप टप
दृड सुव श्णुह श्णुह इति रधादिः) । पथ्य इट् वा स्यात्, पा ७, २, ४५ ।
(शसु तसु दसु असु भीसु चमू कसु मदी इति श्रमादिः) । एषां श्यनि दीर्घः,
पा ७, ३, ७४ । (असु यसु जसु तसु दसु पसु वसु व्युष लुम वसु शुष विस
कुष सुष मभी समी लुठ उव वृश भ्वन्स हग छग जित्प ह्वष कष रिष डिप

कुप गुप पुप रुप लुप लुभ लुभ णभ तुभ क्लिद्र जिमिदा जिच्चिदा ऋधु गृधु ।
इति पुषादिर्दिवाद्यन्तर्गणः । पुषादीनां लुङि अङ् स्यात्, पा ३, १, ५५ ।

षड् दूड् दीड् डीड् घीड् मौड् रीड् लीड् व्रीड् इति दिवाद्यन्तर्गणः स्वादिः ।
तत्फलं निष्ठानत्वम्, पा ८, २, ४५ । को १३५ ।

कृ गृ दृड् घृड् प्रक् इति किरादिस्तुदाद्यन्तर्गणः, को १५५ । एभ्यः रुनि
इट् स्यात्, पा ७, २, ७५ । कर्मकर्त्तरि न यकचिणी, को २७७ ।

कुट पुट कुच गुज गुड डिप कुर स्फुट सुट त्रट तुट चुट, कुट जुट लुट कड
कुड क्कड पुड घुट तुड युड खुड खुड कुड स्फुर स्फुल (फल) स्फुड चुड व्रुड क्रुड
भुड (भ्रुड) गुरीणू धू गु धु ध्रुव कुड कूड इति कुटादिस्तुदाद्यन्तर्गणः ।
तत्फलम् अणिति गुणाभावः पा १, २, १ ।

सुच्ल लुप्ल विद्ल षिप लिप षिच क्तो खिद पिश इति सुचादिस्तुदाद्यन्त-
र्गणः । तत्फलं सार्वधातुके लुमागमः, पा ७, १, ५६ ।

पूज लूज खूज कूज वूज धूज शृ पृ वृ भृ मृ दृ जृ भृ धृ नृ कृ ऋ गृ ज्या ङी
ली ल्ली ङ्ली (त्री भ्री च्रीष्) इति प्रादि स्वादि ख । तत्फलन्तु सार्वधातुके
ऋस्त्वम्, पा ७, ३, ८० । निष्ठानत्वञ्च, पा ८, २, ४४ ।

कण रण भण अण लुप हेठ । ह्यायि वाणि लोठि लोपि । चाणि लोठि
इति काण्यादयः । एषां णी चङ्गुपधाया ऋस्वो वा, को १६२ ।

अस पुष दल पट पुट लुट तुजि मिजि पिजि लुजि मजि लघि तसि पिसि कुसि
दशि कुशि घट घटि वृहि बर्ह बल्ह गुप धूप विह्व चौव पुथ लोक लोचुं णद कुप
तर्क वृत्त वृधु रुठ लजि अजि दशि भृशि रुशि रुसि शौक नट पुटि जिवि रधि
लघि अहि रहि महि लडि तड नल पूरी रुज ष्वद इत्यास्वदीयाः । एभ्यः सम्भवत्-
कर्मभ्य एव णिच्, को १७८ ।

युज पूज अर्च षह ईर ली वृजो वृज जृ जि रिच शिष तप तप कृदी चृप कृप
टप टुमौ टुभ अथ मौ अन्य सीक चौक अर्द हि सि अर्ह अडः—षद शन्त्य छद लुप
धूज प्रोज अन्य अन्य आप्ल तनु चैण न्नद वच मान भू गहं मार्ग कठि सृजृ सृष
धृष इत्याधृषीयाः । एभ्यः णिच् वा स्यात्, को १७९ ।

चित दशि दसि दस डप डिप तत्रि कुटुम्ब मत्रि स्यश तर्ज भर्त्स वंस्त शन्थ
विष्क ह्राष्क निष्क लल कण्ठूण भ्रूण शठ यक्ष स्थम गूर शम लक्ष कुत्स
कुट कुट गल भल कूट कुट वन्च वृष मद दिवु गृ विद मन यु कुस्म इत्याकुस्मीया
आत्मनेपदिनः, को १७६ ।

पद गृह सृग कुह शूर वीर स्थूल अर्थ सत्र गर्व इत्यागर्वीयाः । आगर्वादा-
त्मनेपदं णिज्भ्वकल्पश्च, को १८४ ।

इति सूत्रानुसारि-धातुगणः ।

সাক্ষৈতিক চিহ্ন।

()... এই বন্ধনীর মধ্যে যে ধাতু থাকিবে, ধাতুগাঁঠে সেই ধাতুর নিকটেই অতীষ্ট ধাতু দ্বৈত্বিতে পাইবে। যথা প্রঙ (চ্যাঙ) অর্থ্যাৎ প্রঙ ধাতু ধাতুগাঁঠে চ্যাঙ ধাতুর নিকটে দেখ।

• ... যেখানে পদের কোন অংশ উহা থাকে সেই স্থানে এইরূপ চিহ্ন আছে। যথা খ্যাস্যতি। ০তে। এখানে 'খ্যাস্ত' এই অংশ উহা। খ্যাস্ততি খ্যাস্ততে এইরূপ বৃত্তিতে হইবে।

— ... এই চিহ্নের পূর্বে ধাতুর নিরনুবদ্ধ অবস্থা লিখিত আছে।

ভা	ভাদিগণীয়।
অদা	অদাদিগণীয়।
হা	হাদিগণীয়।
দি	দিবাদিগণীয়।
স্বা	স্বাদিগণীয়।
তু	তুদাদিগণীয়।
কু	কুধাদিগণীয়।
ত	তনাদিগণীয়।
ক্রা	ক্রাদিগণীয়।
চু	চুদাদিগণীয়।
প	পর্যাপদী।
আ	আত্মমেপদী।

উ	উভয়পদী।
অনর্থ	অনর্থবাক্য।
উত্তর	উত্তরচরিত।
কবি	কবিরহস্ত।
কু	কুমারসম্ভব।
কৌ	সিদ্ধান্তকৌমুদী
গী	গীতা।
গীতগো	গীতগোবিন্দ।
নৈ	নৈষধকাব্য।
পা	পাণিনি।
প্রদীপ	ধাতুপ্রদীপ।
ভ	ভট্টকাব্য।
ভা	ভারবিকাব্য।
ভারত	মহাভারত।
মহু	মহুসংহিতা।
মহা	মহানটক।
মা	মাঘকাব্য।
ব	বসুবংশ।
বহা	বহাবলী।
রামা	রামায়ণ।
বো	বোপদেব।
শকু	অভিজ্ঞানশকুন্তল
হিতো	হিতোপদেশ।